

MONUMENTA
HISTORIAE BOHEMICA

EDITA

AUXILIO ILLUSTRUM AMICORUM PATRIAE
HISTORIAE

AB

ANTONIO GINDELY.

STARÉ PAMĚTI DĚJIN ČESKÝCH

VYDÁVÁ POMOCÍ
VZNEŠENÝCH PŘÍZNIVCŮ DOMÁCÍHO DĚJEPISU

ANTONÍN GINDELY.

I.

V PRAZE.

NÁKLADEM KNĚHKUPECTVÍ: I. L. KOBER.

1867.

PAMĚTI

NEJVVYŠŠÍHO KANCLÉŘE KRÁLOVSTVÍ ČESKÉHO

VILÉMA HRABĚTE SLAVATY

Z CHLUMU A Z KOŠMBERKA, VLÁDAŘE DOMU HRADECKÉHO, PÁNA
NA HRADCI JINDŘICHOVĚ, STRÁŽI, TELČI, ŽIROVNICI A MĚLNÍCE,
NEJVVYŠŠÍHO DĚDIČNÉHO ŠENKA KRÁLOVSTVÍ ČESKÉHO, CÍSAŘŮV
FERDINANDA II. A III. SKUTEČNÉHO TEJNÉHO RADDY A KOMOR-
NÍKA, RYTÍŘE ZLATÉHO ROUNA.

• (NAR. I. PROSINCE 1572, ZEMŘ. 19. LEDNA 1652.)

OD L. 1608 DO 1619.

K VYDÁNÍ UPRAVIL
JOSEF JIREČEK.

II. DÍL.

1611, 1615, 1617—1619.

V PRAZE. ,
NÁKLADEM KNĚHKUPECTVÍ: I. L. KOBER.
1868.

O b s a h.

Strana	Doba.	1610.
2—3	—	Jednání o záležitost knížectví Jülich a Kleve; kurfirštský sjezd v Praze, míření Rudolfa II. s Mathiášem; verbování lidu pasovského,

1611.

4	v led.	Vpád Pasovských do hoř. Rakous a pokus o vtržení do Tyrol.
5—6	25. led.	Sjezd stavovský příčinou hrozícího vpádu pasovského do Prahy povolán a jednání při něm zběhlá.
4	30. led.	Pasovští vzali Č. Krumlov,
—	1. ún.	Budějovice,
—	4. ún.	Tábor.
173	—	*) Václ. Vchynského vzkázání k arcikn. Leopoldovi o poselství českém k Mathiášovi.
6	12. ún.	Přitrhli Pasovští k Berounu,
—	13. ún.	stáli pře u Prahou.
7	14. ún.	Vyjel k nim arcikn. Leopold, i ubytoval se v klášteře břevnovském; odtud
48	14. ún.	vyslal do Prahy nejvyššího M. Griechingera, po kterém mu vzkázal Slavata prosbusvou, aby vtržení Pasovských do Prahy bránil.
49	—	Postavení arciknížete co generála lidu pasovského.
49	—	Uvažování o lidu pasovském na kanceláři české, a v jakém k tomu Leopold stál poměru.
7	15. ún.	Vpád Pasovských na Malou stranu, boj z toho nastalý. Turn raněn, i ukryl se s Felzem a Švamberkem do domu kněžny z Lobkovic.
51	—	Vyvracuje se pověst, jakoby z domu Slavatova na lid český bylo bývalo stříleno.
7	15. ún.	Nejv. úředníci a jiní obyvatelové na hradě pražském před pokojem Rudolfa II. na koních stáli (mezi nimi i Mart. a Šl.), čekající rozkazu, aby na pasovské vytrhli.
8	15. ún.	Arcikn. Leopold ubytoval se v domě Henglovském.

*) Čárkou — místo datum naznačeny jsou ty děje, při kterých sice jisto, že do té doby asi připadají, kterým však určitého vročení připsati nelze.

VI

Strana	Doba	
9	—	Osvědčení Slavatovo, že žádný z Čechů, tudíž ani on ani Martinic, o vpádu pasovském vědomost neměli, aniž k tomu nějak pomáhali.
173	—	Vina vpádu toho (že „příčinou a původem“ jeho byl) vy- měněním soudu zemského sečtena na Václ. Vchynského.
9	17. ún.	Vytáhli Pasovští na pole mezi hradem a Bubenčem spolu s některým lidem českým, a tam přísahu služební císaři učinili.
10—11	—	Poslování Adama z Šternberka a Abrahama z Donína k sta- vům na staroměstské radnici shromážděným.
13	—	Adam z Waldštejna sám čtvrtý od Rudolfa II. v komisi k Mathiášovi vypraven do Vídně.
171	—	Psaní o tom Václava Vchynského k Mathiášovi, aby po- slům Rudolfovým nevěřil.
10	—	Thurn s Felzem a Vilémem z Lobkovic na Stare město ujeli.
11	2. bř.	Rozkaz Rudolfov, aby lid pasovský z Prahy vytáhl.
22	4. bř.	Teynagl ve Velvarech od Viléma Vchynského zajat.
„	5. bř.	Počat s Teynaglem výslech na radnici staroměstské.
12	8. bř.	Odjezd části Pasovských s Ramém.
„	10—11. bř.	Odjezd ostatku s arc. Leopoldem.
13	11. bř.	Vtržení Turnovo na hrad; audienci u císaře; obsazení hradu lidem moravským.
14	15. bř.	Přijel Mathiáš do Jihlavy s posly Rudolfovy, a odtud je do Prahy propustil.
12	17. bř.	Ramé v Budějovicích devět svých officířův pro domnělé srozumění s Turnem postínati dal, a dále ujel do Krumlova.
„	18. bř.	Přitáhl do Budějovic hr. z Sulcu.
14	20. bř.	Rudolf opět vypravil Adama z Waldštejna k Mathiášovi.
„	24. bř.	Mathiáš do Prahy přijel.
„	—	Schůze stavův na radnici staroměstské a nejv. úředníkův v kanceláři české na hradě.
64—68	—	Ubytování papežského nuncia Pl. de Marra v domě Marti- nicově; vzešla z toho známost Martinice s Klezlem.
15	12. dub.	Sněm generální v Praze zahájen; proposice o vzdání se trůnu Rudolfa II. a přijmutí i korunování Mathiáše.
29	15. dub.	Výslech Teynagle na radnici staroměstské.
53	—	Žádost Slavaty a Martinice ku Klezlovi, aby ke konfrou- tací s Teynaglem byli připuštěni, odmítnuta.
16—17	26. dub.	Mathiáš vyjel do Hvězdy a odtud na Hradčany přijel, uby- tovav se v domě někdy Křišt. z Lobkovic.
23	26. dub.	První stání Martinice a Slavaty při úřadě nejv. purkrab- ství k výsledku Teynaglovu.
31	27. dub.	Druhé stání, plné odkladův.
32	28. dub.	Stání Haniwalda, Hegemiellera a Heydelia.
33	29. dub.	Potaz ve sněmě a další Teynaglův výslech.
52	„	Přímluvy o tom Adama z Waldštejna a Ernfr. z Berbir- štorfu.
34	30. dub.	Třetí stání.
41	1. máje	Čtvrté stání.
„	2. máje	Odklad do zejštějšího dne.
„	3. máje	Prohlášení nejv. purkrabí, že na Sl. a Mart. nic nebylo shledáno a že se tudíž z oběslání propouštějí.
43 a 47	4. máje	Vzkázání Mathiášovo ke sněmu, že se potěšil vývodem Slavaty a Martinice.

Strana	Doba	
189	—	Přednášení stavův k Mathiášovi příčinou konfederací, defensí, sjezdův a erbanuňkův.
17	23. máje	Korunování Mathiáše.
18	24. máje	Mathiáš hraběte z Meggau k Rudolfovi s poděkováním vyslal.
56—64	4. čna.	obnovení úředníkův zemských.
20	11. srp.	Smlouva mezi Mathiášem a Rudolfem II.
18	28. srp.	Meggau od Mathiáše na rozloučenou k Rudolfovi II. poslán; potom odjezd Mathiášův z Prahy.

1612.

43	19. bř.	Slavata a Martinic žádají při soudu zemském, aby uznání jich nevinu příčinou výpovědi Teynaglových ve dsky zemské vloženo bylo.
44	19. bř.	Vklad o tom do desk učiněný.

1614.

192	31. led.	Sněm obecní v Budějovicích držán.
172	—	Snahy Václava Vchynského, aby se sněm tento rozpadl a zrušil.

1615.

193-200	15. čna.	do 3. října Sněm generální na hradě pražském.
194 sld.	12. do 15. srp.	Vyjeli si Adam z Waldštejna, Karel z Žerotína a Vil. z Lobkovic do Postoloprta na myslivost; mezi tím (13. srp.) od sněmu artikule o konfederací, o defensí, o sjezdích a o erbanuňcích na místě postaveny jsou.
166	—	Snešení strany Václ. Vchynského.

1616.

253	19. ún.	Dobré zdání arciknížete Maximiliana o budoucí sukcessí v Říši, v Uhrách a v Čechách, císa. Mathiášovi podané; Maximilian přijel k vůli tomu počátkem roku do Prahy.
256	14. bř.	Císařská na to resolucí.
170	11. bř.	Vyměření soudu zemského strany Václava Vchynského.
177	10. čna.	Vklad o tom do desk zemských.
263	8. a 28. čna.	Renunciací arcikn. Maximiliana a Albrechta na dědičnou sukcessí v král. českém.
89	—	Audienci, kterou Mathiáš na Brandejse dal Turnovi, Gerštorfovi a Kohoutovi v příčině stavění kostelův podobojích na statcích duchovních.

1617.

258	počátkem máje.	Příjezd arcikn. Maximiliana a Ferdinanda do Prahy.
272	6. čna.	Schůze strany podobojích v kolleji Karlově.
258—274	7. čna.	Schůze nejv. úředníků a radd zemských v kanceláři české; potom zahájení sněmu obecního a předložení proposicí v příčině přijetí a korunování Ferdinanda za krále; porada a snešení o tom, k jehož sepsání 24 osob voleno.
274	8. čna.	Schůze osob těch u desk zemských, od kterýchž

VIII

Strana	Doba	
151	8. čna.	Slavata a Martinic k sepisování tomu nařízení.
155	"	zároveň držena schůze v příčině reversu královského u pana Adama z Waldštejna.
152—155	"	Po dvou těchto schůzích sezení sněmu; jednání při tom zběhlé.
275—279	9. čna.	Snešení sněmovní čteno a schváleno.
280	28. čna.	Revers od Ferdinanda II. stavům vydán.
281—289	29. čna.	Korunování Ferdinanda.
289	v srpnu.	Císař s králem Ferdinandem II. a arcikn. Maximilianem zajeli do Drážďan navštívit kurfiršta saského (nemocného).
289 při koncizáři		Král Ferdinand II. jel na sněm moravský, slezský, horno- a dolnolůžický, kdež všude za krále uznán a přijat.
68—73	4. října.	Proměna v úřednících zemských následkem úmrtí nejv. komorníka Jana Sezimy.
91	poč. pros.	Mathiáš odejel z Prahy do Vídně, ustanoviv v Praze jedenáct místodržících (o jedenáctém viz str. 115).

1618.

139	poč. února.	Přijel Slavata z Vídně na Jindř. Hradec i podán mu od obce spis v příčině přijímání pod ob. sp.	
140	6. února.	Odpověď na spis tento od Slavaty dána.	
89	v březnu.	Rozepsán od defensorův sjezd do kolleje Karlovy v záležitosti Broumovských.	
93 a 136	21. bř.	První přísné psaní Mathiášovo příčinou sjezdů od defensorův rozpisovaných, jehož původem Klezl.	
96	—	Pochvalné psaní Pražanům, že se sjezdů těch neučinili účastnými.	
96—98	30. bř.	Staroměstských	} osvědčení oddanosti následkem dotčeného pochvalného listu císařského.
	10. dub.	Novoměstských	
	11. dub.	Malostranských	
93 a 136	16. máje	Druhé mírnější psaní Mathiášovo příčinou sjezdů.	
91	19. máje	Došlo psaní toto do Prahy.	
90	20. máje	Dali defensoři v kostelích pražských spis k obraně svého počínání čísti.	
90	21. máje	Sjezd v kolleji zahájen modlitbou a kázáním J. Rosacia.	
91	"	nejv. úředníci, pobývše ráno na křížové processí, oznámili shromážděným v kolleji Karlově, že psaní císař. od 16. máje došlo, a zvali je k přeslyšení jeho na kancelář českou. Podobojí všickni k vůli tomu na hrad přišli.	
93	22. máje.	Podobojí dotazovali se, proč hrad vartou opatřen. Odpoledne komissí v domě Adama z Waldštejna.	
99—114	23. máje.	Co se v kanceláři české událo ráno před vyhozením z okna. Dáleji viz kniha I. str. 81 až 94.	
73	"	Chování se při tom Turnovo.	
148	28. máje.	Přípis Jindř. Hradeckých o chování se Slavatově u věcech náboženských.	
86	—	Slavata, jsa v domě kněžny z Lobkovic, sepsal relací o vyhození z okna, která se hrabince z Turnu a tudy Turnovi dostala (viz kn. I., str. 123 sld.)	
82 a 297	—	Euseb Khan od císaře do Prahy poslán.	

1619.

218	18. břez.	Sněmovní snešení o osobách, ježto více v zemi trpíny anebo v úřadech postavovány býti nemají.
-----	-----------	---

Strana	Doba	
220	18. břez.	Voleny osoby, které by při interposici od kurfiršta saského ke dni 14. dubna 1619 do Chebu ustanovené jménem stavů českých jednati měli.
219 a 220	„	Jiná téhož sněmu snešení.
294 po	20. břez.	Dvě psaní Ferdinanda II. k direktorům o smrti Mathiáše a zastavení nepřátelství.
296	21. břez.	Psaní Ferdinanda k místodržícím o smrti Mathiáše a potvrzení privilegií zemských.
319	13. čvce.	Přípis direktorův ke kurfirštu mohuckému, aby Ferdinand II. k vykonávání práv kurfiršta českého nebyl připuštěn.
201	23. čvce.	Sněm od direktorův na hrad pražský rozepsaný počat.
219	—	Snešení téhož sněmu a prodávání statkův lidí zpronevěřilých.
202	31. čvce.	Konfederací s Moravany, Slezáky a Lužičany.
320	3. srp.	Odpověď kurfiršta mohuckého na list direktorův od 13. čvce.
322	13. srp.	Přípis stavův českých kurfirštům.
227 } 231 }	16. srp.	Konfederací s dolejšími a hořejšími Rakušany.
342	18. srp.	Spis vyslaných českých ku kollegium kurfirštskému.
299-304	19. srp.	Jednání sněmovní o to, zdali Ferdinand II. k správě království českého má býti připuštěn.
290	20. srp.	Sněmovní o tom snešení.
325	20. srp.	Odpověď kurfirštův stavům českým.
318	22. srp.	Listy obyvatelům zemským o nepřipuštění Ferdinanda II. k správě království českého.
222	24. srp.	Odjezd Slavaty a Adama z Šternberka ven ze země.
343	26. srp.	Vyvolení Fridricha falckého za krále.
325 a 342	28. srp.	Protest vyslaných českých proti volbě Ferdinanda II. na císařství.
342	3. září.	Přípis kurfirštův ke stavům českým, zvoucí je ke schůzi do Řezna.
217	6. list.	Obnovení úředníků zemských.

1620.

45 a 305	12. dub.	Leonh. Kolon z Felzu padl u Langenloisu.
241	20. dub.	Listy sultána Osmana a velkovezíra k Fridrichovi falckému.
237	—	konfederací s Uhry a s Betlen-Gáborem.
240	11. máje	Sněmovní potvrzení konfederací této.
247—250	—	Panket tureckému poslu ke cti daný a řeči přitom vedené.
250	12. čvce.	Odpověď Fridrichova sultánovi.

Obecné úvahy a jiné zprávy bez určitého vrocení

a) rázu právního.

Strana

V I. knize.

- 147 Kdo z nejv. úředníkův na majestátu byli a kdo nebyli podepsáni.
146 a 149 Odsouzení jednoho z stavu rytířského, jenž zamordoval manželku svou, při postním soudě 1618.
149 Obnoveným zřízením zemským zavedeno řízení obžalovací skrze prokuratory královské při zločinech, kdežto před tím pravidlem bylo, aby osoby, jichž se věc dotýkala, samy žalobu vedly.

V II. knize,

- 56 sld. Zdali nejv. úředníci jsou na doživotí, anebo s novým-li králem se mění.
126—134 Vyvracuje Slavata důvody v Apologii doložené, že lidé poddaní na statech duchovenských právo mají kostely stavěti.
157 Vykládá se jedna z předních zásad práva českého, že na nikoho kromě pořádku práva mocí nemá býti saháno, a
165 že nikomu bez rozeznání právního úřad zemský odjímán býti nemá, a kterak při obžalobách nejvyšších úředníkův postupovati sluší.
251 sld. Stav náboženské a politické svobody v zemích koruny české za Mathiáše.
259-260, pak Doklady o dědičnosti koruny české a volebním právě stavův.
267—270 (viz Dr. Gindelyho: Beiträge zur Gesch. des 30jähr. Krieges. Sitzgsb. d. k. Akademie d. W. XXXI. 1859).

b) jiného rázu.

V I. knize.

- 137 Uchránění panství a svrškův Slavatových v domě pražském a na panstvích teleckém i hradeckém l. 1619.
140 Poměr Slavaty k vévodovi Friedlandskému; msta Friedlandova pohubením panství Slavatových.
142 Vyvrácení pověsti, již l. 1620 rozšiřované, jako by vyhození z okna na hromadu papíru měkce byli upadli a tomu uchránění své co děkovati měli.

Strana	
141 a 143	Příčiny, kterými vyhození Fil. Fabricia omlouváno.
380—391	Úvahy o majestátu a příčiny, pro něž Sl. a Mart. k vydání jeho raditi nemohli.
394—398	Jak to přišlo, že tolik podobojích a tak málo osob pod jednou na „porovnání mezi oběma stranama“ podepsáno, a proč se Zdeněk z Lobkovic, Slavata a Martinic všeho jednání o tom vzdalovali.
400 sld.	Kterí z 60 artikulův, dle od strany podobojích po dosažení majestátu ve sněmě přednášených, soudu Slavatova byli na ublížení víry katolické.
403 sld.	Proč Lobkovic, Slavata a Martinic ani při hlavní relaci o dotčených artikulích ani při dovezení majestátu na Karlštejn býti nechtěli.
406 sld.	Proč Slavata a Martinic nechtěli se podepsati na amnestii.
411	Že Slavata při sněmování zápisky si dělal, potom pak spolu s Martinicem je redigoval.

V II. knize.

45—55	Úvahy o seznáních Teynaglových.
75	Proti Turnovi Slavata dokazuje, že podobojí i Rudolfa II. i Mathiáše před smrtí těchto dvou císařův zbavili správy království českého.
77	Proti Turnovi uvádí, proč Mathiáš 1617 z Čech odejel, a že místodržící za nepřítomnosti císařovy nic neučinili scestného.
80	Slavata zamítá Turnovo tvrzení o domnělém učení jezovity Campanelly, a dokazuje, že Ferdinand II. nebyl původcem sporů.
85 a 135	Slavata opírá se tvrzení Turnovu, jakoby Sl. a Mart. byli bývali „odsouzení.“
115—125	Slavata vyvracuje nepravdivosti Turnova tvrzení o tom, co se před vyhozením z okna dalo; ukazuje, že skutku toho Turn prvním původem byl, a že se to nestalo z přenáhlení, ale ze zralého uvážení.
125	Vyvracuje výklad, jenž od podobojích listu císařskému od 16. máje 1618 byl dáván.
136	Ukazuje, že původem přísných psaní Mathiášových l. 1618 nebyli místodržící čeští, než kardinál Klezl.
138—150	Objasňuje nařknutí, jako by Slavata a Martinic byli protivníci náboženství pod obojí a poddané své k náboženství pod jednou vedli; jmenovitě vykládá
149	chování Slavatovo k hradeckému měšťanu Mel. Hoffmanovi.
150	Zamítá výčítku strannosti v úřadování, Slavatovi a Martinicovi činěnou.
155	Osvětluje chování obou těchto pánů při spisování sněmovního snešení (1617), a kterak Šlik jednání jejich za mužné schvaloval.
157	Dovozuje proti Apologii, že není pravda, jako by Slavata a Martinic o zrušení majestátu byli ukládali.
159—163	Vyvracuje tvrzení, ve spisu Pavla z Říčan obsažená.

XII

Strana	
166—180	Vyvracuje tvrzení, jakoby původové neštěstí Václava Vchynského byli Slavata a Martinic.
212—227	Úvahy o konfederaci s Moravany.
230, pak 233—237	} Úvahy o konfederaci s dol. a hoř. Rakušany.
243	Úvahy o tureckém do Prahy poselství, pak o zhynutí sultána Osmana I. 1622.
293	Dovozuje, že stavové podobojí neměli příčiny proti Ferdinandovi II. se vzpouzeti.
304—317	Úvahy o přímlovách sněmovníkův v příčině nepřipuštění Ferdinanda II. ke správě.

K n i h a d r u h á.

Sedmý díl.

Spisu hraběte z Turnu devátá period:

Dass hat man in grosse obacht genohmen, dass so lang der Lobwürdigste Kaiser Rudolff gelebt, der lobwürdiglich erwiesen, dass er ein Vermehrer dess Reichs undt erhalter dess friedens undt wohlstandts, seindt wir in ruhe und friedt gesessen.

To jest: *Na to se veliký pozor dával, že dokud slavné paměti císař Rudolf živ byl, takovou chválu na sobě prokazoval, že rozmnožitel říše a zdržovatel pokoje i všeho dobrého byl a my jsme též v pokoji a bezpečnosti zůstávali.*

Jest s podivením, že hrabě z Turnu tak směle v tom svém spisu to dokládati se nestydí, dokud (prý) J. M. císař Rudolf slavné paměti živ byl, že jsou Čechové v pokoji a bezpečnosti zůstávali, ještě z svrchu psané pravdivé informací upřímný čtenář příliš patrně pozná, jakého jest pokoje (J. M.) císař Rudolf léta 1608 a 1609 užíval.

Však nicméně pro kontentirování upřímného čtenáře, zvláště poněvadž hrabě z Turnu v spisu svém snažuje se to prokázati, že často psaní dva hrabata z spravedlivého odsouzení z okna vyhození byli, tehdy slušně také s gruntem pravdy pouhá nevina jejich všelijakým způsobem prokazovati se musí.

Pročež jak jest jistý počet lidu válečného, jízdného okolo 1500 a pěšího okolo 5000, od J. M. císaře Rudolfa verbovaného a v biskupství pasovském za několik měsícův se zdržujícího, do Menšího města pražského léta 1611 vtrhl, a tudy Čechové pod obojí pod pretextem neboližto úmyslem, jakoby J. M. C. skrze týž lid nad nimi se vymstiti a ten mocí vynucený majestát na náboženství jim zase vzíti chtíti ráčil, utekli se k J. M. králi Mathiášovi, žádajíce, aby s lidem svým vojenským, co jeho nejvíce dostati moci ráčí, do království českého vtrhnouti a ještě za živobytu J. M. císaře Rudolfa správy krá-

lovství českého se ujíti ráčil, a jak jest se tehdáž dalo, i také jaké rozdílné věci se v tom zběhly, o tom v tomto místě pravdivá informací se dá, totiž:

Když léta 1608 poslední kníže v knížectvích Julich a Kleves z toho světa se odebral, našli se rozliční pretendenti, kterýmž se zdálo, žeby k týmž knížectvím spravedlivé právo měli. Mnohým pak práv povědomým vidělo se, žeby též knížetství imperatoru ad fiscum neboližto k ruce J. M. C. připadlo a že J. M. C. Rudolf ráčil se moci toho právně ujíti. Byvše pak toho času při J. M. C. v Praze J. M. arcikníže Leopold, vidělo se J. M. C. za dobré, aby též J. M. arcikníže s málo některými osobami na poště tam se vypravil a do pevnosti Julich se dostati a jí se zmocniti ráčil. Což se vše šťastně vykonalo a J. M. arcikníže do též pevnosti s jiným nejvyšším, v též pevnosti známým, pod způsobem služebníka se dostati a potomně teprva se znáti dáti ráčil. Ale brzo potom kurfiršt brandeburský a falckrabě z Neyburgku, pokládající sobě každý z nich k týmž knížectvím bližší právo míti a porovnájíce se spolu, lid válečný najali a týchž knížectví s pomocí krále francouzského a Holanderův se zmocnili, tak že J. M. arcikníže ráčil se museti zase odtud reterirovati. Potom hned J. M. C. Rudolf některým nejvyšším války žádostivým se namluviti dáti ráčil, aby J. M. C. také lid verbovati dáti a těch svrchu psaných knížectví se zmocniti ráčil. A J. M. arcikníže Leopold jakožto biskup pasovský též k tomu přiveden býti, že jest témuž lidu v biskupství svém pasovském kvartýr a mustruňk povoliti a dáti ráčil. Jehožto 6000 pěchoty a 2000 koní bylo, nad kterýmžto lidem nejvyšší general leytenambt hrabě Ludvík z Sulcu, generalem feldmaršalkem hrabě Adolf z Althanu, general nad artolerí pan Adam z Trautmannsdorffu, general-wachtmistr pan Lorenc Ramé jsou byli, a z prvních dvou každý po jednom regimentu knechtův 3000 silném a druhých dvou každý po 1000 koních měli. Když potom léta 1610 J. M. kurfirštové mohutský, kolinský a saský, též Jich M. arciknížata Maximilian a Ferdinand (J. M. potomně římský císař, uherský a český král) do Prahy se sjeli, J. M. arcikníže Leopold ráčil také málo před koncem téhož sjezdu do Prahy přijeti, item landkrabě Ludvík z Hesu a kníže Julius brunšvejcký osobně při dvoře J. M. C. Rudolfa tehdáž v Praze byli, kdežto se tolikéž páni poslové J. M. krále Mathiáše, J. M. arciknížete Albrechta, J. M. knížete Maximiliana bavorského (nynějšího kurfiršta) a někteří jiní páni poslové se vynacházeli. Kterýžto sjezd za příčinou dalšího dokonalejšího porovnání J. M. pánův bratří císaře Rudolfa a krále Mathiáše držán byl, tak

jakž za tou příčinou J. M. kurfiršt kolinský, J. M. C. Ferdinand (byvše tehdaž toliko knížetem v Štyrsku a v jiných dolejších knížectvích) a kníže brunšvejcký od téhož sjezdu z Prahy do Vídně vypraveni byli. A tehdaž k tomu přivedeno bylo, že J. M. arcikníže Maximilian, J. M. arcikníže Ferdinand a pan hrabě Visconte, posel J. M. arciknížete Albrechta, na místě J. M. krále Mathiáše J. M. C. Rudolfa za to kleče odprošovati měli, že jest tak J. M. král Mathiáš tím svým, s válečnou mocí do království českého příjezdem léta 1608 J. M. C. offendiroval, aby to J. M. císař J. Msti Kr. panu bratru svému milostivě vážití a dokonale odpustiti ráčil; což ačkoliv sice tehdaž dobrým úmyslem před sebe vzal a pro dobré slavného domu Rakouského i obecní téměř z donucené potřeby učiniti musil, však že budoucně všelijakou bratrskou lásku a povolnost k J. M. C. zachovávatí a ji stále J. Msti prokazovatí chtěti ráčí. A co jest tak při tom ústně promluveno býti mělo, to jest také J. M. Kr. skrze psaní své, vlastní rukou psané, J. M. C. odeslati ráčil. Když k tomu přišlo, že jest ten actus měl konán býti, tehdy J. M. C. toho, aby se co kleče přednáseti mělo, dopustiti chtěti neráčil, nýbrž přimouce to psaní od J. M. Kr., ráčil je ihned strhati, pravíce, že neráčí chtěti příklad učiniti dáti, aby kdy který ze slavného domu Rakouského římského císaře kleče odprošovati měl.

Při kterémžto sjezdu také namluveno bylo, aby ta věc z strany successí v knížectvích Julichském a Kleveském skrze process právní v říšské dvorské a potom v tejně raddě před vlastní osobou J. M. C. předsevzata byla. Neb král francouzský Henricus IV. kurfirštu brandeburskému a knížeti neyburgskému skrze jednoho nejvyššího monsieur de Schar-tre 10000 lidu pěšího na pomoc poslal, tak že ti dva knížata, mezi sebou se porovnavše, s takovou pomocí krále francouzského pevnosti Julich a obou těch dvou knížetství Kleven a Bergk se zmocnili. A nebyla naděje, aby J. M. C. Rudolf skrze ten lid verbovaný a v biskupství pasovském ložirovaný proti těm dvoum knížatům co dovésti a z týchž knížectví je vybyti moci ráčil. Pročež Jich M. kurfirštové, arciknížata a páni vyslaní při tom sjezdu v Praze k tomu radili, aby J. M. C. ten lid v nově verbovaný rozpustiti a obdaňkovati dáti ráčil. Tak jakž kníže brunšvejcký mezi týž lid poslán byl, aby s ním akkordiroval a jej obdaňkoval. A týž kníže sám k tomu cíli dosti velikou summu peněz zapůjčiti chtěl. Ale tehdejšími officírům a nejvyšším nad týmž lidem válečným kommandirovatí se líbilo a k obdaňku chuti neměli. A tak kníže brunšvejcký nic nespůsobil. Nejvyšší a officíři nad týmž lidem se vymlouvali, že kníže brunšvejcký žádné

jisté prostředky jim neukazoval, než toliko cedulky jim dával, že N. má od města N. v Říši zaplacen býti, tak že jednání jeho více se vysmívali, nežli v jaký akkord dáti se chtěli. Naposledy k tomu přišlo, že v biskupství pasovském pro nedostatek profiantu takový lid dáleji se zdržovati nemoha, do arciknížectví vrchních Rakous vtrhl a dále do hrabství tyrolského i do Štyrska vtrhnouti chtěl. Neb J. M. C. Rudolf jim přísně zapověditi ráčil, aby do království českého nevtrhovali. Ale J. M. arcikníže Maximilian tehdáž gubernator v Tyrolu, neprodleně lidem svým, ačkoliv domácím, však dobrým, udatným a potřebným, zbraněmi dobře opatřeným, všechny pasy založiti a dobře osaditi dal. A byvše již času zimního, ty pasy tak sněhy zasypány byly, že nebylo možné lidu válečnému tudy protáhnouti.

Pročež za některou neděli v hořejších Rakousích se zdržovali, a potom předce do království českého vtrhli a skrze stratagema města Budějovic se zmocnili. Totižto přijeli u večer již pozdě někteří officírové na třech koních do města, pravice se býti císařští kommissaři, k tomu pasovskému lidu k jednání s nimi vyslaní, aby se zase zpátkem obrátili a dále do království českého netáhli. Pročež žádali, aby jim ve dvě hodiny přede dnem město se otevřelo, tak aby tím zázeji vyjeti mohli. Budějovští, jakožto věrní poslušní poddaní nejmilostivější vrchnosti své, nařídili, aby jeden z městských písařův při otvírání brány k určité hodině přítomen byl. Officiírové pak, kdyžby ranním jitem z hospody vyjeti měli a brána jim otevřena byla, nařídili při kočím, aby jak na vyzdvihující most přijede, s koně posledního dolů skočil a zákolníku od vozu hledal. Vedle kteréhožto nařízení on tak se zachoval. Jemuž ten městský písař s jinými měšťany budějovskými s hněvem domlouval, proč jest tu na mostě zastavil? Ti officírové pak pasovští, s svých vozův dolů skočivše, toho městského písaře i některé vachtýře při bráně ihned postříleli. A majíce prvé s jinými z též armády pasovské srozumění, některý praporec pěchoty té noci k samé bráně přitáhli a do příkopův se položili. Potom pak, jak jsou nejprvnější vystřelení z pistole uslyšeli, tu ihned do města vskočili a je opanovali. Některý málo den tu se zdrževše, k Táboru táhli, a zfalšujíce sobě patenty, jakoby od J. M. C. vyšli, je publikovati dali, že J. Msti C. přísné poručení jest, aby od téhož lidu guarnisí do města přijata byla. Vedle čehož oni se poslušně zachovali.

A ihned, jakž se v Praze přezvědělo, že ten lid z vrchních Rakous k království českému se obracuje, nejvyšší páni úředníci zemští spolu s jinými pány obyvateli království če-

ského, tehdaž v Praze přítomnými, J. M. C. Rudolfovi sobě to stěžovali, že na záhubu téhož království ten lid válečný do země vtrhuje. J. M. ráčil se vysoce omlouvati, že se to s vůlí a vědomím jeho neděje. Pročež ráčil ihned sjezd na hrad pražský po památce S. Pavla na víru obrácení rozepsati, a potom stavům království českého milostivě v známost uvést, že za tou samou a jedinou příčinou týž sjezd od J. M. C. stavům položen jest, totiž pro opatření vlastní osoby J. M. C. jakožto krále českého a téhož království před všelijakým nebezpečenstvím, kteréžby se na ně z rozdílných míst, odkudž pak koliv, valiti chtělo, stavy za to milostivě a otcovsky žádající, aby oni na ty cesty, jakby J. M. C. a též království české, vlast jich milá, v pokoji a bezpečnosti v čas nastalé potřeby proti všelijakým útokům nepřátelským zůstávati mohla, bedlivě pomyslili a o to se spolu s J. M. C. poddaně namluvili a snesli. A když jsou stavové království českého s J. M. C. to v své uvážení vzali, v tom jest ten lid vojenský, předešle od J. M. C. (však bez vůle a rady zemské) verbovaný, do téhož království nepřátelským způsobem vtrhl, města Budějovic, Tábora i jiných měst s vyléváním krve se zmocnil. Kterážto věc když jest od stavův téhož království J. M. C. v známost uvedena a za to ve vši poníženosti žádáno bylo, poněvadž jest J. M. C. všech časův stavům království českého za to milostivě připovídati i skrze jiné vzácné knížecí a panské osoby jménem svým císařským a královským je na to ubezpečiti ráčil, že ten lid, slove pasovský, nižádným způsobem do téhož království vtrhnouti nemá, a při sněmě jminulém J. M. C. se také s stavy na tom milostivě sněsti a zavřiti ráčil, pokudžby jaký takový lid do království tohoto vtrhl, jakým způsobem z něho vybit a vypuzen býti má, aby J. M. C. vedle takových svých císařských a královských zámluv a vedle sněmovního snešení takový lid z země vypuditi ráčil: tu jest J. M. C. stavům skrze vzácné osoby a tejně raddy své zjevně oznámiti dáti ráčil, že takové předsevzetí téhož lidu pasovského s bolestí a nemilostí snášeti a to sobě Pánem Bohem osvědčovati ráčí, že J. M. C. mínění nikdy nebylo, aby takový lid vojenský do též země uveden býti měl. Z kteréžto příčiny že J. M. C. ráčí chtíti ty prostředky před sebe vzíti, kterakby takové nebezpečství odvráceno býti mělo žádající stavův za to milostivě, poněvadž jsou předešle všech časův při J. M. C. stáli a věrní byli, aby i nyní J. M. C., jakožto svého starého císaře krále a pána, v takovém přítomném nebezpečství neopouštěli, nýbrž na to pomyslili, kterakby J. M. C. i také stavové před takovým zlým bezpeční býti mohli.

I majíce všickni tři stavové téhož království, tehdáž na hradě pražském v znamenitém a velikém počtu shromáždění, takovou milostivou omluvu a žádost J. M. C. v svém uvážení, na tom jsou se s J. M. C. jednomyslně snesli a namluvili, aby pro obhájení předně vlastní osoby J. M. C. a téhož království, jich milé vlasti, mimo ten jeden regiment knechtův tři tisíce silný a jeden tisíc koní, kterýž již prvé podle sněmu pojminulého léta 1609 najat byl, ještě nadto výše jeden regiment knechtův tři tisíce a tisíc koní silný ihned od nejvyšších, nad týmž lidem jízdným i pěším dotčeným sněmem volených, najat a jistá suma peněz na zaplacení téhož lidu vypůjčena byla. Neb poněvadž nebyl sněm, než toliko sjezd, tehdy nemohlo se tu žádné jisté svolení kontribuci na to státi; než co jest na témž sjezdu způsobem půjčky svoleno, potom to při následujícím sněmě skrze dokonalé svolení poraženo a zaplaceno bylo. Dáleji také při témž sjezdu veřejnost a vyzdvižení všech krajův snešeno, a to vůbec skrze otevřené listy publikováno a do všech krajův v známost uvedeno bylo: Poněvadž se tu obhájení osoby vlastní J. M. C. a všech stavův království českého dotýče, že se z toho žádný vynímáti a vytahovati nemá a nemůže, nýbrž vedle týchž otevřených listův že jedenkaždý tomu za dosti učiniti povinen jest a bude.

Mezitím ten lid pasovský, města Budějovice a Tábor jistou guarnisí osadice, dále se podával, až k městu Berounu se dostal, a tu přes most se přepravice, ku Praze táhl. General nad artoleri, pan Adam z Trautmannsdorffu, hned jak se ten lid do království českého obrátil, tehdy on dále při nich zůstatí nechtěl, nýbrž k J. M. C. do Prahy přijel a tu beze všeho nad tím lidem komanda se zdržoval.

J. M. C. se vždy ohlašovati ráčil, že se to od nich proti J. M. vůli, vědomí a záповědi děje a že ráčí dobře spokojen býti, aby Čechové proti témuž lidu, jak nejlépe umějí a mohou, se defendirovali. Nicméně s poručením J. M. C. témuž lidu pasovskému z měst pražských profianty se poslaly. Kterýž se na Bílé hoře do vobory, Hvězda slove, a do vesnic blízko ležících položil, předstírajíce, jestliže J. M. C. neráčí téhož lidu potřebovati, poněvadž jej najíti dáti ráčil, tehdy aby ráčil jemu mzdu jeho dáti zaplatiti a jej obdaňkovati, a žádali, aby J. M. arcikníže Leopold k nim do kvartýrův jich se vypraviti ráčil. Nejvyšší nad týmž lidem spis na Malou stranu poslali, žádajíce, aby zjevně na rathouze čten byl. A v témž spisu na místě všeho toho lidu válečného ohlášení učinili, že jsou pro obhajování J. M. C. jakožto krále českého, a všickni páni stavové království téhož při všech jich

privilegiích, a zvláště při tom majestátu na náboženství, aby při tom zouplna zachování býti mohli, přitáhli.

J. M. arcikníže tak učiniti, mezi týž lid pasovský se vypraviti, den a noc mezi nimi býti ráčil. Druhou noc pak okolo dvou hodin přede dnem týž lid do Prahy na Malou stranu v tu stranu k Oujezdu, kdež Čechové nejméně se nadáli a menší vartu nežli na jiných místech zvláště proti Bílé hoře v tu stranu kláštera strahovského měli, vpadl. Hrabě z Turnu s jednou kompagní rejtharův proti nim na Oujezd vyjel a od jednoho mušketýra pasovského raněn a skrze ruku nad loktem prostřelen byl; však toliko skrze maso, tak že se ta rána kosti nic nedotýkala, a on navrátil se domů a obávajíc se, že v něm bezpečen nebude, tak raněný spolu s panem Leonhartem Kolonem z Felzu, s panem Janem Jiřím z Švamberka a s některými jinými skrze vinici nahoru do domu kněžny z Lobkovic (kdež, jak se nahoře obšírněji dokládá, často psaní dva hrabata po tom svém z okna vyhození též ochráněni byli) prolezl.

Mušketýři téhož lidu pasovského, dostanouce se na Malou stranu až do dlouhého přivozu, se zastavili; neb na též Malé straně z některých domův proti nim stříleno bylo, jakožto proti těm, kteří proti vůli a zjevnému poručení J. M. C. do království českého a do Prahy vtrhli a vedle své vlastní vůle mnoho škodlivého před se brali a činili; a z některých domův prostěradla a bílá roucha na znamení, že se jim brániti nemíní, vyvěšovali. Pročež týž lid válečný pasovský řečený se jest ohlásil, že štielšandt aneb příměří míti chtějí, aby jim škozeno nebylo; že oni také žádnému škoditi nechtějí. A oni poslali k J. M. C. na hrad pražský hrabě z Sulcu s tím oblášením, že jsou tu k J. M. C. ochraně a službě přitáhli, a co J. M. C. jim dále milostivě poručeti ráčí, očekávají chtějí. J. M. C. nejv. pánům úředníkům zemským království českého (kteříž sice při téměř vpádu pasovském spolu s jinými pány obyvateli téhož království z stavu panského a rytířského tehdež v Praze na Malé straně a na hradě pražském se nacházeli, v place před pokojem J. M. C. na koních stáli, všelijakými zbraněmi dobře opatřeni byli, hotovi jsouce k službám J. Msti proti těm neposlušným vojákům pasovským hrdla svá vynaložiti; mezi nimiž často psaní dva hrabata též se vynacházeli) poručiti ráčil, tu hned na kanceláři české to uvážiti, jakby nejlépe týž lid pasovský na Malé straně ložirován a profianty za některý málo den náležitě opatřen býti mohl. Což se i vykonalo. Z toho pak lidu někteří pasovští přes most do Starého města projeli, však byvše od lidu císařského českého na mostě mříže dolů spuštěna, ne-

mohlo jich víceji na túž stranu projeti, a ti, kteří projeli, od českého lidu pobiti aneb zjímáni byli.

Vidělo se přitom i toto paměti hodné býti, že před rokem léta 1610 v poslední den masopustní tak dlouho trvajícím sněm, na němž ten majestát na náboženství dán byl, k zavření přišel a že ihned po roce též poslední den masopustní ten vpád lidu válečného do Prahy se dostal.

V tom zase mezi lid obecný a chasu pražskou (kteříž se čtveráci vůbec jmenují) křik povstal, že by někteří z těch Pasovských do kláštera františkánův bosákův na Novém městě, u Matky Boží sněžné řečeného, dostat se měli. Pročež ihned s všelijakými zbraněmi do téhož kláštera vpadli. Ačkoli v něm žádných vojákův, ani válečných příprav a nádob nenalezli, však v té své vzteklé furii, byvše tehdejší všickni nekatoličtí, vseckny mnichy, kteréž v témž klášteře našli, jichž přes 14 osob bylo, hanebně zamordovali. Někteří z mnichův lejkův na střechy a mezi zvony se schovali; ale i k těm střeleno bylo, tak že dolů umrlí spadnouti museli. Chtěla ta chasa i na jiné duchovní v Starém i Novém městě udeřiti a je též pomordovati; ale officírové nad lidem J. M. C. v Čechách verbovaným to překazili, že jsou se spokojili.

J. M. arcikníže Leopold, ačkoliv předešle vždycky na hradě pražském v pokojích arciknížecích bydlel a z kuchyně J. M. C. se vším dvorem J. Msti vychován byl, však přítáhnouc s týmž lidem válečným pasovským, na Malé straně sobě kvartýr na některý den v domě Henglovském vzíti a potom na hrad pražský se obrátiti ráčil.

Ten lid pasovský na Malé straně okolo třích neděl se zdržoval a veliké útlaky a záhuby měšťanům téhož města působil. A jsouce J. M. C. s nejv. pány úředníky zemskými i dvorskými a se všemi jinými officíry zemskými i dvorskými a se všemi těmi, kteříž se na hradě pražském na Hradčanech a na Malé straně zdržovali, v moci toho lidu postaveni: J. M. C. na to, což sami chtěli, navedli. A ačkoliv intent svůj vedli velice tejně, však s tím se vším někteří to jistili, že jsou někteří, zvláště generalwachtmistr Ramé J. M. C. na to navedli, s týmž lidem nad J. M. králem Mathiášem se vymstiti, tak aby víceji ke kralování v království českém přijíti nemohl, než J. M. arcikníže Leopold aby králem českým byl. Ale jestliže jsou takový intent měli, tehdy příliš povětrný byl a beze všeho gruntu, zvláště že netoliko J. M. C. nikdy žádnému z Čechův ani J. M. arcikníže Leopold toho přednáseti neráčil, a ovšem žádný z těch generálův a nejvyšších, kteří týž lid pasovský kommandirovali, s žádným Čechem o to nemluvil, a ovšem o to jednati se nepokusili. Jakou tedy na-

ději míti mohli, takový intent svůj mocí a silou téhož lidu vyvésti? A tak smýšleti se může (*salvo tamen aliorum iudicio* — zvláště těch, kteříby o tom lepší vědomost měli), že jak to domnění Čechův smyšlené bylo, že by ten lid pasovský majestát na náboženství jim odníti chtěl, tak také že to mínění některých, žeby skrze týž lid někteří J. M. arcikníže Leopolda do království českého za krále dosaditi chtěli, též domnění že vymyšleno bylo. A jistá věc jest, že žádný z Čechův ze všech tří stavův království českého o tom vědomost neměli a ovšem v tom nic nekooperovali. A to také vědomě a v jistotě tuto psáti se může, že z svrchu často psaní dva hrabata ani spolu ani jeden z nich obzvláště v žádné radě se nenacházeli, v kteréžby to uvažováno bylo v příčině arciknížete Leopolda, aby v království českém králem byl. Nikdy žádný s nimi spolu aneb s jedním obzvláště o tom nemluvili, a ovšem s žádným z nich o tom jednáno nebylo, aby k tomu nápomocni byli spolu neb jeden z nich, aby J. M. arcikníže Leopold králem českým býti mohl. A to jest tak pravdivé, jako že po východu slunce den jest a po západu slunce noc následuje. Však nicméně jistí bouřliví, J. M. C. králi a pánu svému zpronevěřili a rebellové Čechové směli tak nestoudně křivě falešně a nepravdivě v své první apologii, kterouž ihned na třetí den po vyhození těch dvou hrabat z okna vydali, mezi jinými nedůvodnými příčinami, za kterýmiž pokládají, že jsou ti dva hrabata z okna slušně vyhodili, dokládají také tuto příčinu těmito následujícími slovy: „Kteříž na onen čas i nynějšího krále a pána našeho o designaci neboližto čekanství J. Msti na toto království všelijak připraviti a na jiného to přivesti chtěli.“ Ješto před tím vyhozením z okna ani tíž stavové pod obojí jak společně ani nikdo z nich obzvláště týmž hrabatům společně neb rozdílně takovou vinu nepřičítali, ani kdy o tom v jakýchkoliv promlouváních zmínku neučinili. A že to v jich apologii dokládání příliš falešné a nepravdivé jest, na jiných dvou místech doleji obšírněji s dobrým gruntem se to ukáže.

Nyní navracuji se k spisování v příčině toho lidu pasovského, když na Malou stranu toho času vpád učinil. Věděti sluší, že na třetí den po vpádu toho lidu pasovského na Malou stranu vytáhl týž všechen lid do pole mezi zámek a voborou. Podobně také vytáhl i lid válečný, od J. M. C. a stavův království českého verbovaný, z té strany od řeky Vltavy k zámku, jízdný i pěší, jenž před rukami byl, (jichž toliko některé sto se nacházelo, a jeden ritmistr Čech hned toho prvního dne u Bubenče přes řeku na Staré město se dal) a že J. M. C. k službě všichni společně býti chtějí, přísahali.

V tom zase, co ten lid pasovský na Malé straně byl, ti nejvyšší nad týmž lidem J. M. C. k tomu přivedli, že jest pana Adama z Šternbergka nejv. purgkrabě pražského a některé jiné za kommissaře do Starého města vyslati a s osobami ze všech tří stavův království českého, kteří se tam v Starém a Novém městě vynacházeli a na rathouze staroměstském se scházeli, jednati ráčil, aby se oni tolikéž spolu s týmž lidem válečným jízdným i pěším, od J. M. C. a stavův najatým, s lidem pasovským též spolčili a společně J. M. C. proti všelijakým nepřátelům obhajovati pomáhali. Kteřížto s tím den ode dne odkládali a rozdílná rozmýšlení přednášeli, až potomně nejv. pan purgkrabě tam nebýval víceji, nežli pan Abraham purgkrabě z Donína, J. M. C. tejná radda a president komory české, s některými jinými na Staré město posílání bývali a na rathouze staroměstském ta jednání mívali.

Na mostě přes řeku Vltavu v tu stranu k Malé straně od lidu pasovského pevný šanc a s druhé strany k Starému městu pražskému podobně též pevný šanc udělán byl. Čechové, na Starém i Novém městě se nacházející a s některými na hradě pražském jako z mušení zůstávajícími (mezi nimiž hrabě z Turnu přední byl) dobré srozumění mající, netoliko J. M. krále Mathiáše ale pány stavy markrabství moravského, aby jim na pomoc přispěli, tak jakž Moravané jeden regiment pěchoty 3000 silný a 1000 koní na pomoc byli poslali. Čemuž hrabě z Turnu vyrozuměvše, jednoho dne vsednouc na vůz s panem Leonhartem Kolonem z Felzu a panem Vilémem starším z Lobkovic pod pretextem, že sám s těmi pány obyvateli Čechy na Starém městě jednati chce, aby se J. M. C. v milostivé vůli akkomodirovali, z hradu pražského odejel, a dostanouce se tam na Staré město, všichni tři svrchu psaní páni tam zůstali a na Malou stranu víceji se nenavrátili. Pročež J. M. C. svým kommissařům poručiti ráčil, aby se jich dokonale vyptali a úmyslu jich vyrozuměli, zdaliž se s týmž lidem válečným na Malé straně za jedno spolčiti chtějí. Což když jim přednešeno bylo, nechtěli nejprvé jistou odpověď dáti, až naposledy tuto odpověď dali: „že J. M. C. a všem vědomé jest, kterak ten lid pasovský a vůdcové jeho, nedbajíce na žádné J. M. C. jim učiněné záповědi, ani na to, že jest od J. M. C. oznámeno bylo, jestliže dále ku Praze potáhnou, že J. M. C. je za zjevné své i zemské nepřátely vyhlásiti a do achtu ráci dáti, nýbrž pravíce a tím se pochlobajíce, že oni od J. M. C. jinší poručení mají a přes to přese všeckno v úterý masopustní ranním jitrem do Menšího města pražského nepřátelský vpád učinili, tyranství své mordováním, pálením, loupeží nad jich milými přátely a statky provozovali.“

vali, byvše toho úmyslu Starého i Nového měst pražských se podobně zmocniti. Čemuž když jest odeprino a týchž nepřátel, mordýřův a zjevných záhubcův zemských také nemalý díl poraženo, oni, opanující Menší město pražské, v něm se zashancovali a tu až posavad na dokonalou záhubu nebohých obyvatelův, kteříž od nich ještě pomordováni nejsou, zůstávají a vůli svou tyranskou provozují. Pročež že oni stavové tu shromáždění s týmž lidem pasovským, jakožto s svými zjevnými nepřátely, škůdci a záhubci zemskými se spolčiti, těch hrozných a tyranských od nich netoliko jinde, ale již v království českém zpáchaných mordýřských loupežnických skutkův i jiných nepravostí a tudy i pokut božských se účastna učiniti, zvláště žeby též zjevně proti zřízení zemskému, sněmovnímu snešení, všemu přirozenému právu, anobrž proti od J. M. C. stavům téhož království zjevně milostivým učiněným zámluvám čelilo, nikoliv nemíní; a tudy kdyby k tomu přistoupiti a s nimi (an jest J. M. C. prvé za své i zemské nepřátely je vyhlásiti ráčil, a oni to také skutečně dokázali) se spolčovati měli, žeby na sebe největší pokuty ztracení cti, hrdla a statkův potáhnouti museli. Pročež jsou se J. M. C. ve vsí poníženosti poddaně omluvna učinili, že se s nimi spolčovati nemohou. A poněvadž jsou o žádném jiném nepříteli nevěděli a posavad nevědí, nežli o tom lidu pasovském, že J. M. C., též sebe, manželky dítky své a tak vše své milé vlasti proti nim do nejvyššího přemožení chrániti chtějí.“ A k takovému snešení ještě všichni tři stavové království českého, u velikém počtu tu na rathouze staroměstském shromáždění, i na místě nepřítomných se přiznávali, že vedle toho živi i mrtvi býti chtějí. Pan purgkrabě z Donína i na místě jiných J. M. C. pánův kommissarův jim oznámil, že to J. M. C. poníženě v známost uvésti chtějí, aby ten lid pasovský netoliko z Prahy, ale ven z království českého vyveden a obdaňkován byl. A poněvadž ti přední officírové nad lidem pasovským mnoho broukali a se honosili, jestli žeby Čechové lidé váleční, na druhé straně řeky zůstávající, s nimi se za jedno nespolečili, že ihned dáleji na ně udeřiti a moci je k tomu přivésti chtějí, pročež páni kommissaři, navrátivše se na hrad pražský, domnívali se, že následující noci veliká bouřka mezi lidem válečným na Malé straně a v Starém městě povstane, a za tou příčinou tu odpověď z Starého města pražského žádnému jinému než J. M. C. samému nejprvé v známost uvésti nechtěli.

J. M. C. ráčil potom J. Msti arciknížeti Leopoldovi a jiným předním officírům nad týmž lidem pasovským to oznámiti. Kteříž počali se nejprvé bouřiti, ale potom, radu spo-

lečně držíce, zavřeli, aby bez dalšího zdržování z Prahy od-
táhli a tou cestou, kterou od Budějovic ku Praze přitáhli, do
Budějovic se zase navrátili a tu zůstávali, až potomně obdaň-
kování a rozpuštění byli.

J. M. arcikníže Leopold s nimi z Prahy vytáhnouti a
z Budějovic k residenci své biskupské do Pasova obrátiti se
ráčil. Hrabě z Sulcu a hrabě z Althanu s J. M. arcikní-
žetem do Pasova šli. General nad artolerí pan z Ramé
v Budějovicích při armádě toho lidu pasovského se zdržel.

A ihned po jeho tam přitáhnutí nočního času k sobě
9 osob ritmistrův a officírův nad rejthary povolati dal a jim
k svému stolu sednouti. A spěšně povečeřice a vyjdouc do
druhého pokoje, jednoho po druhém k sobě povolati rozkázal,
oznamujíc jednomu každému, aby dále do jiného pokoje šel,
že mu tam jeho nejvyšší wachtmistr (kterýž národu Francouz
byl) další ordinancí dá. Z nichžto každý poslušně šel, a při-
jdouce k témuž nejv. wachtmistrovi, od něho každému z nich
oznámeno bylo, že jest se v městech pražských za buřiče ce-
lého vojska potřebovati dal; pročež že také nyní k trestání
za to přijíti má. A tu ihned kleknouti musel a popravní mistr
jemu hlavu stal. Což se jest na rathouze v radní světnici vy-
konávalo. Jeden pak z nich přijdouce na to místo a vida
mistra popravního, ihned sobě resolucí svou vzal a mistru po-
pravnímu do jilců meče vskočil a jemu takový meč vytočiti
mínil; však pacholci popravní přispíšili a jemu provaz na krk
hodili a škrtíce jej, odpolu zaškrceného mistr popravní stal.
Jehožto krev na stěnu vystříkla a až do dnešního dne na též
stěně se spatřuje. Po vykonaném skutku nočního času tako-
vých devět osob na rynek vynésti dal, a jim listy na prsy
přiložiti rozkázal a za buřiče celé armady vyhlásil, dávajíc
jim vinu, když armáda pasovská v Praze na Malé straně byla,
že jsou ti ritmistři a officírové s hrabětem z Turnu a s ně-
kterými českými officíry na Starém městě korrespondovali
a zrozumění měli, chtěje z Malé strany na Staré město k nim
připadnouti. Ale vidělo se mnohým, že on Ramé jim v tom
velikou křivdu učinil, a že jsou nevinně tak ohavný konec
životův svých vzali. On pak Ramé, obávajíc se nějakého
tumultu ihned té noci z Budějovic do Krumlova odjel. Tak
jakž na druhý den regiment hraběte z Sulcu k Budějovicím
přitáhnouc, dověděvši se toho, že jest on Ramé takové ne-
vinné válečné officíry postínati dal, žádali, aby jim ven z města
vydán byl; ale on více se v městě nenacházel.

Potomně po nedlouhém času Pán Bůh dopustil, že týž
Ramé hanebnou smrtí konec svůj vzal. J. M. arcikníže Leo-
pold ráčil jej v Elzasu na jednu pevnost do arrestu vzíti a

pro jeho provinění, J. M. arciknížeti nejlépe povědomé, hlavu stíti dáti naříditi. A tak inscrutabilia sunt judicia Dei!

Toho dne, když lid pasovský z Prahy odtáhl, ten válečný lid, který na Starém i Novém městě rozdělován byl, s dvěma regimenty z margkrabství moravského ihned raním jitem, davše ty oba šance na mostě rozbořiti, přes Malou stranu k Bílé hoře táhli, pod tím pretextem, že ten lid válečný pasovský honiti a s ním bitvu svěsti chtějí. Ale přitáhnouce na Bílou horu, se zastavili a zpátkem zase táhli upřímo k hradu pražskému. Ačkoliv brána k Hradčanům zavřena byla, však přijedouc nejv. správce nad lidem válečným (mezi nimiž hrabě z Turnu předním vůdcem byl) na pana hejtmana hradu pražského, tehdaž pana Jindřicha Šanovce, volali, jestli že se to nestane a bránu jim otevřít nedá, že chtějí sobě mocí túž bránu otevřít. Týž pan hejtman dotazoval se J. M. C., zdaliby měl dáti tu bránu otevřít? I bylo k tomu povoleno, a někteří přední befehlshaberové do zámku vjeli a s koní ssedli, i šli upřímo žádati při J. M. C. audienci, kteráž jim dána byla. Hrabě z Turnu promluvení učinil, že jsou se k službě J. M. C. dostavili a J. M. C. proti všem J. Msti nepřátelům, odporníkům a neposlušným až do přemožení hrdel svých chrániti chtějí. J. M. C. ráčil jim na to krátkou odpověď dáti, že toho přitom na ten čas zanechávati ráčí. Oni přijdouce ode dvora, ihned tu z regimentu moravského silnou vartou hrad pražský osadili a šildt-wacht i nahoře nad mostem pražským nařídili, tak že J. M. C. neráčil moci přes pavlače nad týmž mostem do zahrady na procházku choditi. Což několik neděl pořád trvalo.

Při této věci také toho věděti sluší, že ihned, jakž ten lid pasovský do království českého vpadl, obávaje se J. M. C. Rudolf, aby Čechové J. M. krále Mathiáše do Čech nepovolali, ráčil vypraviti svého nejv. štolmistra a nejvyššího sudiho království českého pana Adama z Waldštejna, pana hrabě z Hollochu, pana Prokopa Dvořeckého a pana Jana Vostrovce do Vídně, J. M. Kr. ubezpečujíc, že ten lid válečný, pasovský řečený, proti vůli a přístnému J. M. C. poručení a záповědi do království českého vpadl, a že J. M. C. všelijak se k tomu přičiniti chtějí, aby týž lid zase z království Českého vytáhl aneb obdaňkován byl. Však když ti páni kommissaři do Vídně přijeli, J. M. Kr. již míti ráčil od některých Čechův psaní a skrze ně oznámení, že již ten lid pasovský na Malou stranu do Prahy vtrhl. Pročež tíž Čechové J. M. Kr. žádali, aby příjezdem svým do království českého válečnou mocí tím dříve se vypraviti meškati neráčil, tak jakž také učiniti a ty pány kommissaře, z Prahy

do Vídně vypravené, s sebou až do Jihlavy vzíti ráčil, odkudž propuštění jsouce, do Prahy se navrátili.

Čemuž J. M. C. vyrozuměvše, ráčil ihned dotčeného nejv. štolmistra svého proti J. M. Kr. s tou kommissí vypraviti: „Poněvadž J. M. Kr. ráčil se vždy do království Českého vypraviti, že ráčí toho žádostiv býti, aby, přijedouc do Prahy, na hradě pražském a ne jinde lozirovati ráčil; že se ráčí moci lépeji J. M. C. pánu bratru svému, nežli některým nepokojným z prostředku stavův království českého, zisku svého vyhledávajícím, důvěřovati, a zvláště že již ten lid pasovský z Prahy vytáhl a k Budějovicím táhne a obdaňkován býti má.“ Na takové psaní odpověď dána byla, v městě Čáslavi datirovaná, že, jsouce J. M. Kr. od stavův království českého vyhledáván a dožádán, aby pro dobré J. M. Kr., slavného domu Rakouského, do království českého se vypraviti ráčil, že se již ráčí museti týmž stavům důvěřovati a na Starém městě, v domě k tomu obzvláště obraném, lozirovati (i byl dům J. M. císařského rychtáře v Starém městě pražském pana Jana Kirchmajera). Čechové ze všech třech stavův scházivali se v Starém městě na rathouze a tu rady své drživali, a dožádali se nejv. pana sudí zemského království českého pana Adama z Waldštejna, aby též mezi ně najiti se dával. Což jest s povolením J. M. C. učinil, jakž také, když jest J. M. Kr. do Prahy přijížděl, s velikým počtem Čechův na vozích proti J. Msti vyjel (majíce tehdaž jakožto J. M. C. nejv. štolmistr z marštala J. M. C. vůz, koně a lokaje s sebou), J. M. Kr. na místě všech pánův stavův království českého skrze obšírnou řeč přivítal.

Nejvyšší purgkrabě pražský pan Adam z Šternbergka, nejvyšší kanclér království českého kníže z Lobkovic, purgkrabě karlštejnský hrabě Slavata, soudce zemský hrabě z Martinic, nejv. písař království českého pan Jan z Sklenového a podkomoří království českého pan Purgkhardt Točník: těch šest osob z soudu zemského na rathouz staroměstský se nescházeli, než na kancelář českou na hradě pražském každodenně přicházeli, a co jim tak jménem J. M. C. poručeno bylo, bedlivě uvažovali, a po ten všecken čas, co J. M. Kr. před korunováním svým za krále českého v Starém městě a na Hradčanech se zdržovati ráčil (což přes půltřetího měsíce trvalo), těch šest osob před J. M. Kr. se nestavěli, až vedle jiných z stavův a obyvatelův království českého od J. M. C. Rudolfa z poddanosti a povinnosti i závazkův, kterýmiž jsou J. M. C. jakožto králi českému a pánu svému zavázáni byli, propuštění a osvobození byli. Což se

v den korunování J. M. Kr. stalo; o čemž doleji obšírně doloženo bude.

V tom čase, co J. M. král Mathiáš v Starém městě zůstáváti ráčil, Čechové, v Starém městě pražském na rathouze pospolu shromáždění, při J. M. cis. Rudolfovi ponížene toho vyhledávali, aby J. M. C. mandáty svými císařskými a královskými sněm generální všem třem stavům království českého a zemím, k těmž království vtěleným, na hrad pražský položiti a rozepsati dáti ráčil. K čemuž J. M. C. milostivě povoliti a skrze mandáty své, v pondělí po neděli květné datirované, sněm generální na hrad pražský k pondělí po neděli provodní rozepsati a položiti dáti ráčil.

Při kterémžto sněmu J. M. C. v propositi své královské přednésti ráčil, že neráčí toho tejna činiti, kterak jest — z náchylnosti a lásky bratrské, kterouž k nejjasnějšímu knížeti a pánu Mathiášovi, králi uherskému, pánu bratru svému nejstaršímu a nejmilejšímu, nakloněn býti ráčí, též pro dobré království českého, nechtějíc, aby snad budoucně, kdyby Pán Bůh všemohoucí J. M. C. z tohoto světa prostředkem smrti časné povolati ráčil, jaké roztržitosti a nevole býti měly —, k tomu milostivě povoliti ráčil, aby týž pan bratr J. Msti — poněvadž jsou jej stavové, na předešlé milostivé vyhledávání, žádost a povolení J. M. C. za čekance království českého volili a o to se jednomyslně snesli, že po smrti J. M. C. žádného jiného za krále českého vzíti nechtějí, — ještě za živobyti J. M. C. za krále českého vedle starobylého způsobu vyhlášen a korunován byl. Pročež J. M. C. jich stavův za to žádati ráčí, aby J. M. Kr. neprodleně korunovali a nápotom za krále a pána svého měli. A J. M. král Mathiáš Uherský že nepochybně to všecko, což J. M. C. a jiní předkové, Jich Msti, králové čeští, z strany povinnosti a jiných všech k tomu přináležejících věcí činili, tolikéž s milostivou volností podle předešlých chvalitebných příkladův vykonati ráčí, a stavové též, čím povinni jsou, že to, jakž na věrné poddané náleží, vykonají a v tom se ve všem poslušně a poddaně zachovají.

Na kteroužto J. M. C. tak milostivou a právě otcovskou žádost stavové království českého, měvše to mezi sebou v bedlivém a pilném uvážení a poznavše přitom toho, že J. M. C., král a pán jich nejmilostivější, království české s zeměmi vtělenými vždycky a každého času při dobrém a stálém pokoji a bezpečenství zdržovati ráčil, aby všelijaké roztržitosti a nevole, jenžby budoucně (kdyby to za živobyti J. M. C. náležitě opatřeno a na místě postaveno býti nemělo) povstati a se zběhnouti mohly, tudý zastaveny byly. Z těch a takových výš oznámených příčin J. M. krále Mathiáše Uherského

podle svobod svých jednomyslně za krále českého a pána svého při témž sněmě generálním se vši náležitou šetrností, podle starobylého způsobu, obyčeje a pořádku, jsou vyhlásili. Nicméně i o jistý den k korunování J. Msti, totiž v pondělí svatodušn nejprvé příští, spolu s J. M. C. se snesli a namluvili. Však tak a s touto zamenitou výminkou, aby předně J. M. C. při vzdání téhož sněmu generálního listem svým císařským a královským (kterýž tehdaž zhotovený a zpečetěný před rukami býti a nejvyššímu panu purgkrabí pražskému na místě všech stavův téhož království odveden býti má) všecky stavy a obyvatele království českého jakožto král český z poddanosti a povinnosti, kterouž jsou J. Msti C. až posavad zavázáni byli, dokonce a docela propustiti a sobě na nich žádného práva více pozůstaviti neráčil. Za druhé, že J. M. král Mathiáš, jakožto již od nich vyhlášený král český, před šťastným svým na slavné království české korunováním všem třem stavům království čes. revers dostatečný od sebe milostivě dáti ráčí, tak že ve dvou nedělích pořad zběhlých po témž korunování J. M. povinen býti, to skutečně vykonati chtíti a všecky i všelijaké majestáty a privilegia, jak obecní všem třem stavům tak i obzvláštní neb partikulární, od předešlých Jich M. králův českých, slavných pamětí, jako i od J. M. C. Rudolfa, pana bratra J. Msti nejmilejšího, týmž třem stavům z obzvláštní milosti J. M. C. a krále nadaná, ve všech jejich zněních, punktích, klausulích a artikulích, nic ovšem nevyměňující, zcela a zouplna schváliti, obnoviti a majestátem svým královským potvrditi, a týž majestát v jmenovaném čase, těch dvou nedělích, konečně a jistotně v moc stavův království českého, aneb na místě jich nejvyššímu purgkrabí pražskému odvésti dáti, a v tom ve všem se také milostivě a náležitě zachovati ráčí. Což když se od J. M. král. stane a vykoná, tehdy na výš dotčený den korunování J. Msti na království České se tolikéž vykoná.

Po kterémžto takovém J. M. C. při stavích království českého vyhledávání i také jich pánův stavův povolení J. M. král Mathiáš s dvorem svým z Starého města pražského v úterý po svatém Marku evangelistě Páně okolo hodiny třetí na půl orloji se jest hnouti a přes Menší město pražské, Hradčany a Pohořelec půl míle za Prahou do obory, jenž Hvězda slove, jest jeti ráčil.*)

*) Popis jízdy této krále Mathiášovy Slavata doslovně ze spisu Jiříka Závěty „Korunování J. M. Mathiáše, krále uherského“ (v Praze 1611. 4°) ve spis svůj položil. Čtenáře k samému prameni odsílající, popis

V již jmenované oboře J. M. král poněkud se zdržeti, odtud potom do vrchního města pražského Hradčan do domu někdy pana Křištofa z Lobkovic, nejvyššího hofmistra království českého, se obrátiti a tu s dvorem svým zůstávati ráčil.

Zatím ku korunování a hodům královským potřebné věci se řídily a spravovaly.

Jsouce město Praha i hrad pražský na den pondělní svatodušní lidem vojenským osazen i jinak opatřen, páni stavové království českého spolu s pány vyslanými vtělených zemí na horu na týž hrad pražský tím raněji k sněmu se najíti dali. Kdežto ještě mezi pány Čechy a Moravany o některé pozůstávající artikule jednáno a s tím téměř za 3 hodiny prodlouženo bylo.

Po skončení týchž věcí tiž páni Moravané z sněmu odešli, páni pak stavové království českého, majíce sobě od J. M. Kr. napřed jmenovaný revers skrze pana Václava ze Vchynic a z Tetova, J. M. kr. raddu a komorníka, odebraný, jej jsou ihned tu vůbec v sněmě čísti dali.

Po přečtení reversu publikován a čten byl sněm od p. Bohuslava z Michalovic, místopísaře král. českého, při přítomnosti k tomu nařízených J. M. C. pánův kommissarův a radd, totiž p. Zdenka z Lobkovic nejv. kancléře, a p. Purgkhardta Točníka z Křimic podkomořího, kdež i relatorové v sněmu vyhlášení byli. Po publikování téhož sněmu nadepsaný nejv. pan kancléř podal jest pánům stavům od J. M. C. list podepsaný zpečetěný, kterýmž J. M. nadepsané pány stavy z povinnosti milostivé propustiti ráčil a ten tolikéž již od jmenovaného p. místopísaře čten byl.

Po přečtení téhož pánův stavův z povinnosti propuštění dvěře do soudné světnice do kořán se otevřely a tudy nejv. pan purgkrabě pražský pan Adam z Šternbergka na stavy tuto dotázku učinil: „Tak-li se jednomyslně snášeti ráčíte, aby J. M. král uherský Mathiáš podle milostivé žádosti, povolení a vyhledávání J. Msti C. za krále českého podle starobylého obyčeje a povinnosti mé vyhlášen býti ráčil?“ K čemuž když se všickni jednomyslně přiznali, že taková jich vůle jest a že na tom se snášejí, tehdy ihned pan nejv. purgkrabě pražský, z svého místa povstav, jako i jiní všickni páni stavové, J. M. Mathiáše krále uherského za krále českého vyhlásil slovy těmito: „Pročež já jakožto nejv. purgkrabě praž-

tento, jenž politické zajímavosti do sebe ovšem nemá, jakož i popis korunování Mathiášova, vypouštíme kladouce jen ta místa, jichž k porozumění souvislého běhu dějův nutně zapotřebí.

ský z povinnosti mé ve jméno svaté, blahoslavené a nerozdílné Trojice jediného Pána Boha J. M. krále Mathiáše za voleného přijatého krále českého vyhlášení, tak aby toto volení a vyhlášení, kteréž z vůle Pána Boha všemohoucího pochází, předně ke cti a chvále Jeho Svaté Božské Milosti a ke všemu dobrému poctivému a prospěšnému tohoto království šťastně a dobrotivě sám Pán Bůh požehnati ráčil.“

Po vyhlášení J. M. krále Mathiáše za krále českého a sněmu vzdání, což se na poly k jedné hodině protáhlo, teprva páni stavové, všickni z sněmu vyvstavše, do kaply sv. Václava, kdež koruna schována byla, šli.

Mezi tím pak, dokudž v sněmu všecko z strany těchto věcí k místu a konci přivedeno nebylo, v kostele sv. Víta to vše, což ku korunování přináleželo, se hotovilo a strojilo.

J. M. Král. na druhý den po korunování ráčil k J. M. C. svého nejv. komorníka pana hrabě z Meggau poslati, a J. Msti oznámiti dáti, že J. Msti C. poslušně a velice děkovati ráčí, že jest ráčil k korunování J. Msti za krále českého povoliti a dále správu téhož království ihned také postoupiti; že se bude snažiti všelijak bratrsky a poslušně toho odměňovati. J. M. C. zase vzkázati ráčil, že pro tu bratrskou lásku, kterouž k J. M. Kr. nésti ráčí, tomu rád povoliti ráčil, v té nepochybné důvěrnosti, že jako věrný bratr J. M. C. bude se hleděti ve všelijakých příčinách ukazovati.

Potomně J. M. Kr. ráčil se ještě za některou neděli v Praze zdržeti, v soudu zemském nejv. pány úředníky a soudce zemské, též v soudech dvorském a komorním pány raddy obnoviti a dosaditi, jako i také v appellací a komoře české podobně to učiniti ráčil. O čemž, zvláště strany obnovení nejv. úředníkův zemských, doleji obšírněji zpravu dám. A prvé nežli z Prahy odjeti ráčil, tehdy toho dne odjezdu svého ráčil na hradě pražském v pokojích arciknížecích obědvati a v té světnici, kdež říšská rada držána bývá, přední officírové J. M. Kr. a přední nejv. páni úředníci zemští za dvěma dlouhými tabulemi jísti ráčili. A téhož dne z Prahy se vším dvorem svým vyjedouc, až do Českého Brodu dojetí, lid vojenský též s sebou z království vyvésti a ten lid válečný, pasovský řečený, který v Budějovicích, Českém Krumlově a v okolních vesnicích kvartýrován byl, před odjezdem svým z Prahy též obdaňkovati a ven z království vybyti dáti ráčil. Téhož dne odjezdu svého J. M. Kr. ráčil nejv. komorníka svého pana hrabě z Meggau k J. M. C. poslati a vzkázati dáti, že od J. Msti odpuštění bráti a J. Msti v lásce bratrské a poslušné se poručena činiti ráčí. J. M. C. ráčil vděčně

to vzkázání přijíti, mnoho štěstí a božského požehnání na cestu vinšovati.

A poněvadž slušné každému, kterýžkoliv tuto mou informací čísti bude, to na mysl přijíti může i bezpochyby přijde, a zdáti se bude, jakoby jedno proti druhému čelilo, že v tomto artikuli, když ten spis Hendricha Matesa z Turnu refutiruji, dokládám, „kterak l. 1611 strana pod obojí v Čechách nepokojná bouřlivým usilováním svým k tomu přivedla, že J. M. C. Rudolf slavné paměti jest se bezděk celého dědičného království svého českého a všech k němu přivtělených zemí dokonce zbaviti a je všecky J. Msti panu bratru svému postoupiti museti ráčil,“ a dále v témž artikuli této informací mé obšírněji se vypisuje, „kterak týž J. M. C. Rudolf na sněmě obecném a generalním v propositi své pánům stavům českého království to milostivě přednésti a zato jich žádati ráčil, aby J. M. krále Mathiáše, pana bratra J. M. C. nejstaršího a nejmilejšího, hned tehdaž ještě za živobytu J. M. C. za krále českého vyhlásili a neprodleně korunovali, i nápotom za pána svého měli a drželi; což vše také při témž sněmě zcela a zouplna vykonáno jest:“ načež upřímnému čtenáři toto vysvětlení činím.

Jakž výše v této mé zprávě a do ní vepsané smlouvě mezi J. Msti pány bratry císařem Rudolfem a králem Mathiášem, toho času toliko arcikníž. Rakouským, vypsáno se nachází, že J. M. C. Rudolf téhož J. M. pana bratra svého z lásky bratrské za čekance království českého přijíti a vyhlásiti dáti i k tomu J. Msti markrabství moravské postoupiti ráčil; též i v tom majestátu od J. M. C. Rudolfa straně pod obojí na svobodné provozování jich náboženství daném, kdožkoli jej čte, každému z textu a slov jeho zdáti se bude, jakoby častopsaný J. M. cis. Rudolf jej od sebe dobrovolně dáti ráčil: však těm, kteří se toho všeho dotýkali, dobře vědomé jest, že jest se to obé, jak připouštění čekance tak i dání toho majestátu, z mocného přinucení dalo a konalo. Neb strana pod obojí, zvláště přední osoby mezi nimi, ustavičně J. M. C. Rudolfovi nestyděli se hroziti, jestliže J. M. C. neráčí sněm obecný a generalní brzy rozepsati a na něm J. M. Mathiáše krále uherského a čekance království českého hned za dokonalého krále vyhlásiti a korunovati dáti, i také přitom J. Msti celou správu téhož království českého úplně postoupiti, tehdy že oni hned při tom předcházejícím sněmě chtějí toto zjevné ohlášení vůbec učiniti, že J. M. C. Rudolfa z jistých příčin svých za krále a pána svého již dále a více znáti a míti nechtějí, nýbrž že hned i mimo a proti vůli J. M. C. předce J. M. krále Mathiáše sobě za krále a pána svého přijíti a korunovati chtějí.

Tak jak týž spis zhotovený před rukama byl, v němž příčiny, proč to činí, přednášeli. Když J. M. C. Rudolfa k tomu mocně přivedli a přinutili, že J. M. C., vida se sám vši moci, kterouž by takovým bouřlivým trapičům svým dostatečně odpírati a moci jich odolati moci ráčil, docela zbaveného, ex necessitate virtutem faciendo heroickou myslí svou ty všeckny diskursy trpělivě snášeti ráčil, tak že snadně mnohý, který ty smlouvy a sněmy čte neb čísti bude, v to domnění vejde, jakoby se nikda žádné nedorozumění mezi týmiž Jich Mstmi pány bratřími, ani pozdvižení a sprotivení se poddaných proti nejvyšší jich vrchnosti bylo nestalo.

Však proti tomu zase kdo zdravěji to pováží, proč jest J. M. král Mathiáš s velikým počtem lidu válečného, uherského, rakouského a moravského do království českého mocně vtrhnouti, ku Praze přitáhnouti i naposledy do Prahy vjeti a tu s Čechy se spolčiti, a ode všech nekatolických Čechův ochotně přijat a sloužen býti, naproti pak tomu J. M. C. Rudolf od téhož cizího lidu vartován býti ráčil, snadně to uzná, jak se to J. M. C. Rupolfovi líbiti mohlo. Kterýžto dobrý a trpělivý císař, když J. Msti list na propuštění všech stavův království českého z poddané povinnosti jich ku podpisu podán byl, neráčil jej chtíti hned podepsati, až opět někteří buřiči nekatoličtí (obzvláštně ti, kteří statky a úřady domnívali se skrze tu proměnu dostati) s hurtem do antekomory k J. M. C. přišli a tu veliké pohružky činili, jestliže J. M. C. hned ten list podepsati neráčí, tehdy že z toho mnoho zlého pojde. A tak tím J. M. C. k podepsání téhož listu mocně dohnali a donutili.

Nicméně když se to korunování J. M. krále Mathiáše v kostele slavném sv. Víta na hradě pražském konalo, a přitom hlučně troubilo a bubnovalo, i také na vrchu sv. Vavřince z velkých kusův hřmotně střílelo: tehdy J. M. C. neráčil chtíti přitom jak v kostele býti tak ani v pokojích svých obyčejných zůstati, než ráčil do nového stavení svého jeti, a tu na velkém place nad marštalemí se pozdržíce i obědvati, kdež se těch rumorů nemnoho doslýchalo. In summa jistá a konečná věc jest, že se to vše proti dobré a svobodné vůli J. M. C. z mocného přinucení dalo.

Ačkoliv jest přitom J. Msti král Mathiáš některé královské panství v království českém J. Msti C. k vlastnímu držení a užívání zanechat i k tomu také deputátu ročního 300000 zl. na hotově vydati slíbiti a připověděti ráčil (toto patero panství J. M. Kr. J. M. C. Rudolfovi k užívání do smrti J. Msti zanechatí ráčil, totiž pardubské, brandejské, benátské, lysské a přerovské panství): však nicméně J. M. C. vždycky až do

smrti své ráčil na rozdílné prostředky přemýšleti, jakby mohl tu křivdu, kteráž se J. Msti tím přinucením stala, k nápravě sobě přivést. Což vše k těžkým a zarmouceným myšlením příčinu dávalo, tak jakž v málo měsících po takovém království českého zbavení na hradě pražském skoro nenadále život svůj dokonat.

A tak z toho znáti se může, jak pravdivá zpráva hraběte z Turnu jest, „J. M. císař Rudolf že ráčil pokojně kralovati a že Čechové pod J. M. kralováním v pokoji zůstávali.“ Ješto od zavření toho sněmu, v kterém ten majestát na náboženství dán byl, neminulo zouplna patnácte měsícův, že J. M. C. Rudolf králem českým již více nezůstával. A to také potkalo J. M. C. Mathiáše slavné paměti, že tolikéž poslední rok kralování svého skrze pozdvižení a rebellí zpronevěřilých Čechův pod obojí v království svém českém nic více nevládl, anobrž jako za fatale říci se může: jak léta 1611 dne 23. máje slavně za krále českého korunován býti ráčil, tak l. 1618 dne 23. máje tíž Čechové nekatoličtí hanebně se proti J. M. C. pozdvihli a rebellirovali, a téhož dne dva J. M. C. v témž království českém místodržící o životy jejich připraviti chtěje, v kanceláři české z okna do příkopu jsou vyhodili a na ně dolů stříleli.

Prvé nežli k dalšímu refutování spisu hraběte z Turnu přistoupím, vidělo se mně v tomto místě také to doložiti, kterak, když ten lid vojenský, pasovský řečený, do království českého a do Prahy vtrhl, stavové téhož království pod obojí u veliké podezření vešli, jakoby častopsaní dva hrabata Slavata a z Martinic toho vpádu příčinou býti měli. Ačkoliv oni obadva tehdaž nevinu svou dostatečně prokázali, tak že jsou jak při sněmě tak na slavném soudu zemském za nevinné uznáni a takového podezření docela osvobozeni byli: nicméně vidělo mi se zapotřebí tak býti, pro budoucí pamět všem těm, kteří to čísti budou, takovou velice odpornou akci pro gruntovější zprávu a dostatečnou pravdy dokonalost tuto vepsati a doložiti. Ačkoliv sice to vše, což jest se tu v té akci a kommissi při úřadě nejvyššího purgkrabství pražského dalo, od jednoho přísežného písaře zapisováno bylo a to se tam posavad najíti může: však ti dva hrabata, v čem se jich tu dotýkalo, kdykoliv odtud přišli, nemeškali ihned po každé spolu s svými přátely, tehdaž tu přítomnými, se vši pilností sobě to poznamenati, kteréžto sepsání toto jest následující:

Gruntovní a pravdivá zpráva, kterak a jakým způsobem léta 1611 útrpný proces s panem Františkem Tycho Gansneben Teynaglem z Kaupu při úřadu nejvyššího purgkrabství na hradě pražském se zběhl, a zvláště v čem se tu hraběte Slavaty a hraběte z Martinic dotýkalo.

Léta Páně 1611 toho času, když vojenský lid, pasovský jmenovaný, do Prahy na Malou stranu vpád učinil, a zmocnivše se hradu pražského, v něm se položil, kdež někteří z Jich Mstí nejv. pánův úředníkův a soudcův zemských, též radd J. M. C. soudův dvorského a komorního i z obce málo některé osoby, tu od téhož lidu zachvácení jsouce, na hradě pražském a na Malé straně zůstávali, jiných pak veliký počet z pánův království českého, zavřevše v mostě bránu, s druhé strany řeky Vltavy a Starém a Novém městě pražském popolu byli a na staroměstský rathouz se scházeli, pan František Teynagl pak, tehdáž J. M. C. radda v apellacích, J. M. Arnošta knížete bavorského, arcibiskupa a kurfiršta kolinského komorník, též J. M. arciknížete Leopolda Rakouského a biskupa pasovského a štrasburského tejná radda a kancelér, byvše od J. M. cis. Rudolfa slavné paměti k Jich Mstem všem třem duchovním kurfirštům i jiným některým duchovním a světským knížatům sv. římské Říše za některými důležitými příčinami v legaci vyslán, když jest na též cestě teprva tři míle vzdálí od Prahy v městě Velvařích přes noc ležel: z poručení pánův stavův pod obojí království českého, na staroměstském rathouze shromážděných, nemalý počet jízdných za ním byl vypraven, kteréhožto lidu byl vůdce Vilém ze Vchynic a z Tetova. Tu v hospodě mimo svou naději, s hurtem ze sna probuzen, z lože vyzdvižen, odtud zase zpátkem do Starého města pražského přivezen a na rathouz do vězení dán byl. V kterémžto vězení pan Teynagl několik téhodnův pořád zadržován, po několikráte skrze rozdílné, od stavův pod obojí k tomu nařízené pány kommissaře nejprvé pěkně, potom pak s hrubou pohružkou příkře na mnohé rozličné věci doptáván a examinován, až naposledy i z poručení týchž stavův pod obojí tu v témž staroměstském rathouze útrpným právem ukrutně dotazován byl. V kterémžto velikém trápení hrubě ztržený a zmučený některé neslušné věci z bolesti, na osoby těch dvou hrabat se vztahující, vyznal, tak že jsou oni od pana Jakuba Menšíka purgkrabě hradu pražského od úřadu nejvyššího purgkrabství obesláni byli, davše každému z nich týž pan purgkrabě skrze psaní své věděti, že jest týž František Teynagl na hrad pražský jakožto

k vyšší popravě podán, kdež poněvadž na trápení svém některé neslušné věci na ně vyznal, protož že jim podle vyměření zřízení zemského pokládá k vývodu 26. den měsíce dubna, aby v hodinu osmou na půl orloji při témž úřadu nejv. purgkrabství pražského osobně stáli, a to, co předpsaný František Teynagl vyznával, slyšeli, a přijde-li k tomu tak daleko, i při smrti jeho byli, nevinu svou prokázali a obvinění od sebe odvedli, a při tom všem, jakž o tom zřízení zemské vyměřuje a jim dáleji z úřadu oznámeno bude, tak se zachovali.

I byvše oni jakožto obyvatelé království českého povinni na takové obeslání se postaviti, a ačkoli nic dokonale jistého (mimo to, co tak ad partem zaslechli) ještě nevěděli, z čeho je kdo viniti chce, však oni, jsouce s sebou v dobrých svědomích svých jisti, že jsou se nic takového, cožby jim k nejmenší úhoně dobrých jmen a poctivosti jich býti mohlo, nedopustili, Pánu Bohu se horlivě poručivše, po své poctivosti, (jakož nejdražším a nejmilejším na tomto světě klenotu) stáli s tou celou nadějí, že i v tom opět z nového nekatolického spiknutí povstalém zlobivém protivenství to vše, co se jim tak tu křivě přičítati chce, s pomocí boží od sebe podstatně odvedou a nevinu svou patrně dokáží. Pročež dožádali se advokátův a prokurátorův svých (kteříž, od mnoha let od nich na nemalou jahrgelden-mzdu zjednání byvše, jim v právních věcech povinně a rádi sloužili), aby se jim také slušně i v této nenadálé a důležité jich potřebě upřímně propůjčili. Ale oni nechtíce a každý, že toho bez dovolení pánův stavův pod obojí učiniti nesmějí, pravíce, jim se v tom vymlouvali, tak že ti oba páni z donucené potřeby o to nejv. pánům úředníkům a soudcům zemským obzvláštní memoriál, žádající, aby jim jahrgeldtníci a zakázaní prokuratorové jich dopřání byli, podati musili.

Pan Adam z Waldštejna, tehdáž nejv. sudí zemský, jménem všech jiných rukou svou vlastní napsal, že se Jich Msti ku panu Joachimovi z Tehenic a panu Adamovi Linhartovi přimlouvati ráčí, aby oni to k sobě přijali a jim se v té věci za přátely propůjčili. Načež pan z Tehenic své ohlášení učinil, poněvadž prý všichni páni stavové království českého pod obojí (mezi kteréž i někteří katoličtí pod jednou se přimisili) té věci se ujímati ráčí (jakž se níže lépeji tomu vyrozumí), pokudžby to proti týmž Jich Mstem pánům stavům nebylo, tehdy že to k sobě přijíti chce a přijímá. K čemuž jsou páni stavové povolili. Než pan Adam Linhart hned jim oboum tu v sněmě přítomným zjevně odepřel, s tím ohlášením, že z mnohých podstatných příčin jemu se netrefí to k sobě přijíti, zvláště poněvadž jest mezi

Jich Mstmi pány stavy pod obojí při uvažování z strany ujištění Františka Teynagle, i také nejednou při examinování jeho býval; protož že žádá v tom omluven býti a aby páni stavové k tomu povolití neráčili. Na kteroužto p. Adama Linhartu omluvu oni hrabata jsou se také sami slušně k tomu zjevně ozvali a v tento smysl promluvili: „Že jim toho srdečně líto jest, porozumívajíc, že příčinou Františka Teynagle v nějaké zlé domněnky při páních stavích uvedení jsou; ale jsouce oni dobrými svědomími svými jisti, že jsou proti vlasti své ani sice proti žádnému jinému nic nenáležitěho před sebe nebrali, pročž že chtějí a nepominou s pomocí Pána Boha všemohoucího z takového podezření se opravdově vyvésti a nevinu svou vedle práva dostatečně ukázati. Za to jen pánův stavův žádajíc, aby zatím takovým zlým a nedůvodným zpráвам věřiti a žádného místa dávati neráčili, s tou přitom nepochybnou nadějí, že jsou se tíž páni stavové proti nim (jakožto osobám v tomto království dobře známým, s mnohými předními rody s Jich Mstmi blíže krví spřízněným a vždyckny poctivě zachovalým) netoliko za žádné původy postavovati, ale ani toho se nic ujímati neráčili a neráčí, aniž také to že nesmýšlejí, aby páni stavové proti nim kdys jaké rady, v kterýchžby pan Linhart, jahrgeldník jich, potřebován byl, držeti a míti ráčili. Pročž že slušně on, pan Linhart, jakožto jich obou od mnoha let zamluvený a od nich jahrgeld beroucí přítel a prokurator nic na rozmyšlení míti nemá a nebude, aby se jim v tomto tak odporném a těžkém zaneprázdnění soudním za jednoho pana přítele propůjčiti neměl; neb co se těch rad z strany jmenovaného Teynagle (kteréhož oni nezastávají) dotýče, ty že jemu na žádnou překážku v této při býti nemohou.“

Pan Linhart vždy žádal omluven býti, a oni také předce jsou vyhledávati nepřestávali, poněvadž příčiny jeho k omluvě dostatečné nejsou, aby páni stavové proti tomu nebyli, nýbrž to při něm, aby to k sobě přijal, nařídili. Kdež páni stavové takové žádosti jich místo dali, a panu Linhartovi tu věc na sebe přijíti poručili.

Ačkoliv se zdálo tehdáž týmž pánům stavům pod obojí, jakoby se tím dovolením pánům hrabatům nějaké dobrodiní stalo, však proti tomu jistá věc jest, že větší díl týchž pánův stavův pod obojí tím více obmýšleli a snažili se k tomu přivést, aby skrze prokuratory obadva nekatolické (neb přední luterián a druhý z Jednoty bratrské pravý kalvin byl) nějaké tejnosti v těch od nich podezřelých věcech od týchž pánův hrabat vytáhli a je tak zavedli, aby tudy potomně tím snáze konfundirování i všeho odsouzení býti mohli. Jakož pak

ti oba prokuratoři, davše se tak týmž pánům hrabatům v té věci potřebovati, hned jim při nejprvnějším uvažování toto napomenutí v následujících podobenstvích chytře přednesli: „Jakž, prý, každý nemocný, chtěje zhojen a zase k dobrému zdraví přiveden býti, musí nemoc, ránu a bolest svou upřímně doktoru a lékaři svému oznámiti a ukázati, sice že se jemu nemůže s dobrým gruntem spomoci; item jak se prý u katolických pod jednou zachovává a tomu věří, kdobykoliv při své zpovědi všech hříchův svých úplně s dokonalou pravdou nevyznal a třebaš jedinký zúmyslna zatajil, tehdy že od Boha jemu hříchové žádní odpuštění nejsou, — neb jaká zpověď předchází, takové následuje rozhřešení —: tak že též podobně každý ten, kterýkoliv jakou při na soudu má, musí tolikéž z potřeby prokuratoru a příteli svému, kteréhož v té při užívá, všechny své v té věci tejnosti upřímně zcela a zouplna beze všeho zatajení vyjeviti. Pročež aby tíž páni hrabata také se upřímně jim vyjevili, jaké jsou rady české J. M. arciknížeti Leopoldovi pronášeli? v jakých slovích? kdy? a kde? kolikráte? Čemuž když oni vyrozumějí, tehdy že chtějí potom jim též radu svou dáti, jak by se to mohlo zastávati.“

Ale dotčení páni hrabata, jsouce s sebou jisti, že jsou se toho ničehož nedopustili a žádné takové rady nepronesli, tehdy neměli se také jim v čem vyjevovati.

Není pochybnost, že jak ty obadva prokuratory, neznalé zpovědníky, tak i jiné mnohé nepřátele církve boží, kteříž se troštovali, že skrze vyznání Teynagle snadno by ty oba pány v řečech jich polapili a nětco z nich vytáhnouce tudy nerci-li je samy zkaziti, o čest hrdla i statky připraviti, ale i po nich jiným mnohým horlivým katolickým škoditi chtěli, velmi hrubě mrzelo, že je ta jejich naděje do konce zmýlila.

Tito obadva páni hrabata v tom nebezpečném čase u velikém protivenství a soužení svém zjednali sobě pro lepší radu k tomu těžkému se všemi stavy pod obojí processu od J. Msti knížecí pana landkraběte z Lichtenbergku (jakožto tehdáž J. M. C. dvoru nejv. hofmistra a tejné rady direktora) jménem J. M. C. poručení a dekret ku panu doktoru Fabio Ponsoni, též druhé J. M. C. poručení a dekret od J. M. nejv. pana kancléře král. českého panu Simeonovi Kohoutovi, J. M. C. raddě v apelacích, aby se oni tolikéž jim v té příčině za pány přátely propůjčili.

Ačkoliv to obeslání bylo jim po osobě přísežné od úřadu nejv. purgkrabství pražského teprva v pondělí předtím dodáno a na druhý den při témž úřadu jsou se postaviti museli: však poněvadž jináče býti nemohlo, v tom jsou se Pánu Bohu poručili a na nevinu svou spolehli, a vedle toho svrchu

psané pany přátely prokuratory sobě spůsobili. A na týž den léta 1611 v úterý po památce sv. Marka evangelisty Páně 26. aprilis ranním jitem nejprvé ku Pánu Bohu, kterýž všech tejných i zjevných skutkův zpytatel a nevinných v soužení jich milosrdný spomocník jest, jsou se utekli, do kostela sv. Víta na hradě pražském šli, a tu po skroušené zpovědi sv. v kapli sv. Václava dědice českého mši sv. slyševše, velebnou svátost oltářní pod jednou pobožně přijímali. Poněvadž sice od žádného, ani od J. M. C. (nebo v jakém spůsobu J. M. C. toho času postaven býti ráčil, jest věc všem vědomá) ani od J. M. krále (neb J. M. král Mathiáš proto s nimi spokojen býti neráčil, že jsou při J. M. C. Rudolfovi stále trvali a teprva po korunování, jakožto tehdáž také od J. M. C. s jinými všemi pány stavy království českého z poddanosti propuštění byvše, J. M. Kr. v poddanost jsou vešli a při J. Msti poddaně se ohlásili) ani od pánův stavův (neb z poručení jejich Teynagl na hrad pražský k nejvyšší popravě, jakž výš dotčeno, podán a oni tolikéž z jich poručení od téhož úřadu k stání jsou obesláni byli) žádné ochrany jsou neočekávali a neměli, nýbrž na samou Pána Boha, nejspravedlivějšího soudce a nejlepšího ochrance, pomoc, na blahoslavenou Pannu Marii a všech božích milých svatých orodování, též na dobré svědomí své a na svou nevinu spolehajíc, tím jsou se těšili a to vše s trpělivostí snášeli. Potom vedle svrchu psaného obesláni v 8 hodin ráno na půl orloji k často psanému úřadu nejv. purgkrabství pražského jsou se postavili, a tam v pokoji J. M. nejv. pana purkrabí pražského (kdež tehdáž bydlíce J. M. pán se všemi svými tu při úřadu obecně jídával) očekávali.

Teprva k druhé hodině s poledne hrabě Slavata sám povolán byl a to do jakési světnice u věži, slove Daliborce, v níž pan purgkrabě pražský menší s pány raddami nejvyššího purgkrabství pražského okolo stolu seděli. Kteréžto raddy tito byli: pan Sigmund Knobloch, pan Albrecht Pfefferkorn, pan Felix Sturm, pan Václav Vyduna Obytecký a pan Přibík Jeníšek. Item páni kommisari, od pánův stavův pod obojí nařízení, pan Theobald Švihovský, pan Karel z Wartenbergka, pan Joachim Ondřej hrabě Šlik z pánův, pan Jiřík Gerštorf, pan Diviš Černín, pan Fridrich z Bílé, pan Mikuláš Španovský z rytířstva, Martin Fruvejn z Starého, Jiřík Švik z Nového a Samuel Straka z Menšího měst pražských, a dvě osoby z pánův radd nad appellacemi, od Jich Msti nejv. pánův úředníkův a soudcův zemských k tomu

přidání, totiž pan Šťastný Ridinger a pan doktor Jan Dener. A ti všickni kommissaři nekatoličtí byli.

Prvé pak, nežli jest týž hrabě Slavata před nimi se postavil, panu purgkrabímu po písaři úředním jest vzkázal: „Poněvadž se tu tak veliké a těžké věci dotýče, že žádá, aby jemu dovoleno bylo s těmi osobami, přátely svými, vstoupení učiniti.“ Na takovou jeho žádost dána jemu odpověď, že mimo vyměření zřízení zemského nemůže se tolik osob povolit, než aby sám třetí toliko předstoupil. Pročež vcházejíc tam, vzal jest s sebou pana z Tehenic a pana doktora Ponsona. A když jest před dotčené pány předstoupil, byla mu stolice blízko stolu ukázána, na kterouž se jemu posaditi kázali. Což on učinivše, spatřil tam vedle kamen řebřík k stěně přistavený, na němž Teynagl, maje k špryslu pozadu obě ruce své přivázané v kalihotech a punčochách oblečený, však na životě bez kabátu v samé košili stál, a za ním též dva kati stáli.

Tu jest hned hrabě Slavata skrze pana z Tehenic, prokuratora svého, ohlášení své v tento smysl učinil, že panu purgkrabímu vědomé, za kterými příčinami obeslán jest. I ačkoliv mohl slušně své právní dostatečné příčiny, pro kteréžby vedle téhož obeslání, od úřadu nejv. purgkrabství pražského dostalého, v tom místě se stavěti povinen nebyl, přednésti: však nicméně jakožto poctivý pán, stojíce po poctivosti své, anobrž jsouce s sebou jist, že jak Teynagl tak sice ani žádný, buď ten kdo koliv, nic neslušného a nenáležitého o něm neví a v oči mu pověděti moci nebude, aby se jak živ čeho toho, coby se proti dobrému svědomí a k zlehčení poctivosti jeho vztahovalo, dopustiti měl, pročež bez pohoršení práva svého a spravedlnosti své že se postavuje a doslýchati chce, co se jemu bude přičítati.

A chtěl ihned skrze pana doktora Ponsona v jazyku německém k Teynaglovi promluvití dáti, poněvadž zřízení zemské to propůjčuje, aby jeden každý v podobných příčinách obeslaný k zločinci dle uznané potřeby své mluvití a na něj dotázky činiti mohl. V čemž ihned sedm podobných příkladův, jistých osob z stavu panského a rytířského se dotýkajících, přednésti dal, žádajíc, aby zřízení zemského podle přednešených příkladův podobně jako dotčení páni a rytíři také on slušně užiti mohl, a v tak veliké věci aby na něj, jakožto osobu stavu panského rodu starožitného a vždycky dobře zachovalou, i také jednoho úředníka zemského nepřikladně kvapeno nebylo, obzvláště proto, poněvadž dotčeným zřízením zemským jest opatřeno, že každý zločinec, jestliže o někom co zlého nenáležitého praví, když táž osoba, na kterou vyznává, před oči jemu se postaví, tehdy on sám se v tom

dobře, co prvé o něm v nepřítomnosti jeho mluvil, upamato-
vati i také jemu v přítomnosti, jak, kde, co, kdy, u koho,
s jakou případností to se stalo, z ust v uši mluvit, a tu neb
odtud hned pravda vyrozuměti se může, zdali takové jeho
v oči mluvení s prvnějším vyznáním se srovnává; sice kdyby
jemu mělo předešlé vyznání jeho přečteno býti, schylovalo
by se to k nějakému téměř návěští neb naučení, aby on
k tomu ne sám ze své vlastní paměti, ale z jiných připama-
tování mluvit měl.

Po takovém hraběte Slavaty skrze pana z Techenic
přednešení bylo panu hraběti od pana purgkrabího oznámeno,
aby ven vystoupil, že o to mezi sebou rozmluviti chtějí. A při
navrácení zase z uvážení pánův radd a pánův kommissarův
přítomných za odpověď dáno, že Jich Msti zřízení zemské pro
takový páně výklad měniti chtějí neráčí. Protož to vyznání
Teynagle v těch toliko artikulích, kteréž se na pána vztahují,
předce jemu tu hned přečteno bude. Pan hrabě zase repli-
ciroval, že zřízení zemské i příkladové od něho přednešení
dosti světlí a patrni jsou, poněvadž ti všickni páni a rytíři,
jakž jsou vstoupení své tehdaž učinili, hned bez čtení neb
opakování toho, co jest zločinec vyznal, k zločinci promluvit
dátí nemeškali, a jeho se per modum confrontationis, zdaliž
co jest o nich zlého (pro kteréby tak oni vinni býti měli) na
svém trápení vyznal, jakby se to, kde, v kterém místě, kdy,
v kterém čase, i s jinými k takovému processu náležejícími
případnostmi bylo stalo, svobodně dotazovali, čehož žádnému
z nich při tom úřadu zbraňováno nebylo. Pročež že k pří-
tomným pánům raddám a kommissarům i jiným k tomu pro-
cessu nařízeným osobám tu důvěrnou naději má, že i pánu
toho dle dotčených příkladův podobně také užiti dátí a mimo
to na něj dále a více nastupovati a tisknouti nebudou.

Po takové replice pan purgkrabě oznámil panu hraběti,
aby vystoupil, že to dále v uvážení své vzíti nepominou.
A když pán zase tam povolaný vstoupil, tu jemu na konec
toto za odpověď dal: že Jich Msti toho při svém předešlém
oznámení zůstávají; však to panu hraběti na vůli dávají,
chce-li, aby to vyznání Teynagle, které k úřadu podáno jest,
do konce všecko zúplna se přečtlo, čili aby toliko samé ty
artikuli, kteréž se na něj vztahují, přečteny byly? Nato pan
hrabě za odpověď dal: Poněvadž žádosti své přednešené užiti
nemůže, to že Pánu Bohu poručiti musí. Nyní pak že žádá,
aby to vyznání, od nadepsaného Teynagle před trápením, při
trápení i po trápení učiněné a k tomu úřadu podané, všeckno
čteno bylo, a to žádným jiným úmyslem, než k tomu konci,
aby on, coby se tu koli osoby jeho dotýkalo a dotýkati chtělo,

hned to vše tu od sebe dostatečně odvedl. I bylo čteno. A poněvadž takové troje vyznání, na rozdílné materie a na rozdílné osoby se vztahující, poněkud obšírné jest, pročez, cokolik se v něm častopsaných dvouh hrabat dotýkalo, to zde výslovně doloženo, co se pak na jiné vztahovalo, to vše v tomto sepsání pominuto jest:

Předně z dobrovolného vyznání před trápením na rathouze staroměstském 15. dne měsíce dubna léta 1611.

Otázka od pánův kommissarův na Teynagle učiněná: Poněvadž jest arcikníže Leopold o všech českých radách věděl, kdo jest mu je pronášel? Odpověď na to: Že žádnému nemůže kategorice vinu dáti, ale za to má, že jsou byli tito, totiž pan Berka, pan Slavata a pan Smečanský; ti tři že jsou to činiti musili a že chce na to drahé boží tělo přijímati a přísahu credulitatis na důvěření vykonati, že jest některý z nich anebo že jsou všichni tři to učinili.

Při trápení otázka na Teynagle: Zdaliž jest arcikníže o všech českých radách nevěděl? A jinak, kdo jest pak ty české rady a tejnosti donášel?

Odpověď: Pan Berka jménem Ladislav, který má červenou bradu, pan Smečanský, který má nejv. pana purgkrabího dceru, a pan Vilém Slavata, který purgkrabím karlštejským jest.

Po trápení: Teynagl, jsouce o všech artikulích, zdaliby se k nim, tak jak před i při trápení je vyznal, ještě přiznával, znovu tážán, dal v tom jich dvou hrabat se dotýkajícím tuto odpověď: Pan Ladislav Berka, pan Vilém Slavata a Smečanský že jsou české rady a všecko, což o českých radách věděli, J. M. arciknížeti Leopoldovi donášeli.

Když pak dotčení artikulové přečtení byli, dal hrabě Slavata v jazyku německém skrze pana doktora Ponsona toto promluvit: Že jest z přečtení toho vyznání vyrozuměl, co jest na něho František Teynagl před trápením, při i po trápení vyznal. Proti čemuž praví: když on to praviti směl, jakoby on J. M. arciknížeti Leopoldovi české rady pronášeti měl, že tomu světle, patrně a tím vším způsobem, jak jmenováno býti může, odpírá, a že jest to věc smyšlená, falešná a nepravdivá, kteráž na věky sgruntem pravdy nebude moci provedena býti. Jakž také to ihned u přítomnosti Jich Mstí skrze dotázky své, kteréž na něho, Teynagle, učiniti dáti chce, prokáže, žádajíc, aby jemu, Teynaglovi, poručeno bylo, aby mu na to, což se jeho z potřeby ptáti bude, světle patrně a nezatměle odpověď dával.

Což pan purgkrabě jemu oznámil a pan hrabě skrze téhož pana doktora dal jest k Teynaglovi promluvíti dáti: Jakož on nestoudně falešně a nepravdivě v svém vyznání hrabě Slavatu nevinně směl jest dotknouti, jakoby on J. M. arciknížeti Leopoldovi tejnost rady pronášeti měl, pročez aby jemu oznámil, co jest tak pronesl? A jaké jsou to rady byly, kteréby on pronésti měl? Nato Teynagl za odpověď dal: Že jsou byly věci české, co se tak každého dne zběhlo; než aby on měl specifice věděti, to že jemu není možné pověděti, ale to ví, že jest začasť u J. M. arciknížete býval. Na to na místě p. hraběte Slavaty pan doktor Ponson žádal, aby se to poznamenalo, že neví, jaké jsou to rady byly; neb že z toho znáti se může jeho nepravdové vyznání, poněvadž vyznával, o čemž sám vlastně vědomosti neměl a nemá.

Druhá otázka byla na něj učiněna: Poněvadž neví, jaké a co jsou to za rady byly, kteréžby on, hrabě Slavata, pronášeti měl, kterak tehdy on to věděti může, že jest pan Slavata je vyjevoval? Nato odpověděl: Že žádní jiní čeští páni k J. M. arciknížeti nechodívali tak často jako oni. A že musí pravdu pověděti, když jsou se ho na rathouze staroměstském tak tuze vyptávali a na něj tiskli, kteří jsou české rady J. M. arciknížeti vyjevovali, tu že jest on pravil, že žádný jiný z českých pánův u J. M. arciknížete tak často nebýval jako oni tři: pan Slavata, pan Berka a pan z Martinic. A protož aby on jich žádostivému vyptávání povoliti a za dosti učiniti mohl, že se uvoloval na to juramentum credulitatis vykonati, totiž že on tak věří, že jsou oni tři, neb jeden z nich, takové rady pronášeli. Ale když na tom přestati nechtěli, nýbrž jeho předce na to mučiti a trápiti dali, aby kategorice pověděl, tu že jest z velikého trápení a bolesti to tak o nich křivě mluvil.

Na kteréhožto Teynagle tak patrné vyznání pan Joachim Ondřej hrabě Šlik, vschopiv se vzhůru, ozval se v jazyku českém, že se tu jeho a jiných pánův kommissarův, kteříž toho dolejšího trápení přítomni byli, chce dotýkati; pročez že žádá pana purgkrabí, aby se dal sstoupiti, že chce o to promluvíti, a na něho Teynagle otázku učiniti. Hrabě Slavata jest se k tomu hned ohlásil, že žádá pana purgkrabího, aby toho nedopouštěl, tak aby on dle potřeby nevinu svou úplně odvésti a zavřiti mohl. Pan purgkrabě na to žádné odpovědi nedal, aniž na žádost pana hraběte Šlika k sstoupení povolil. Kterýž zase, posadivše se na své místo, drobet se upokojil.

Potom od pana doktora Ponsona opět na Teynagle otázka učiněna byla, zdaliž on chce, smí a může na to juramentum veritatis scientificum, že o tom ví, že jest hrabě Slavata takové rady J. M. arciknížeti Leopoldovi pronášel, učiniti? Neb to jeho juramentum credulitatis v této tak veliké příčině in criminalibus postačiti a za žádný průvod býti nemůže. Na to jest Teynagl za odpověď dal: že on v té příčině strany osoby pana Slavaty juramentum veritatis scientificum učiniti nemůže; nebo že on tak daleko neví, než jen toliko věří.

Tu vyrozuměvše takovému jeho, Teynagle, vlastnímu vyznání, z poručení hraběte Slavaty pan doktor Ponson oznámil, že ačkoli na tomto odvolání pan Slavata dosti má, však že se ho ještě doptává, ví-li pak on Teynagl o pánu co zlého, aby bez ostýchání pravdu pověděl. Dal na to odpověď: Coť mám věděti? Tohoť mně milý Pán Bůh uchovej, abych měl co jiného, než co pravda jest, mimo vědomost mou proti dobrému svědomí na tomto místě vyznávat; neb že nemůže nic zlého, než všechno dobré, o pánu mluvit.

Na to skrze pana z Techenic hrabě Slavata k panu purgkrabímu a pánům kommissařům toto promluvit dal: Poněvadž on Teynagl to vše, co jest koli dole na rathouze staroměstském před i po trápení na pána vyznal, již v tomto místě netoliko dostatečně odvolává, ale naprosto praví, že o pánu nic zlého neví, tehdy pán žádá, aby byl pro nevinu svou a průchod spravedlnosti od práva upuštěn, obeslání pak k němu vyšlé aby bylo přetrženo a při něm to poznamenáno. Neb zřízení zemské to vyměřuje: Kdyby zločinec na někoho něco zlého vyznal a potom jeho zase odvolal, tehda že ten, na něhož se to vyznání vztahuje, má býti od práva upuštěn, a ten zločinec nemá býti zase trápen. Pročež že také pán jakožto nevinný vedle vyměření téhož zřízení zemského žádosti své spravedlivé má užiti; neb bez toho příliš žalostivě mu to přichází, že tak nevinný s velikým posměchem v tak potupném místě se stavěti musil.

I bylo pánu oznámeno, aby ven vystoupil. Po chvíli jsouce zase tam povolán, pan purgkrabě oznámil, že se pánu k odpovědi dání a postavení do druhého dne k 9. hodině odkládá.

Na druhý den k určité hodině najíti se davše, teprva k druhé hodině po poledni byl jest hrabě Slavata v to místo jako včerejšího dne zase povolán. Kdežto pan purgkrabě jemu oznámil, že z jistých uvážených příčin Jich Msti na ten čas konečně odpovědi dáti moci neráčí. Pročež aby pod tím obesláním předce zůstával a daleko neodcházel; kdyby jemu zase věděti dáno bylo, aby se mohl dáti najíti. I zůstá-

val jest tu při úřadě, a po páté hodině k víčerou pan purgkrabě s pány kommissaři, když odtud vycházeli, pravil pánu, aby se na zejtrí k 10. hodině zase v to místo najíti dal.

Mezi tím, když jest hrabě Slavata toho dne od druhé hodiny s poledne až do páté k víčerou vně očekával, byli před pana purgkrabí hradu pražského a pány raddy soudu nejv. purgkrabství pražského, též pány kommissaře v přítomnosti Teynagle (do téhož místa a tím způsobem jako před tím hrabě Slavata) povolány jiné osoby, které k témuž vývodu od pana purgkrabí hradu pražského obeslány byly, totiž pan hrabě z Martinic, pan Ondřej Haniwaldt J. M. C. tejná radda, pan Ruprecht Hegemieller J. M. C. říšská dvorská radda, a pan Jiřík Heydelius někdejší primas Starého města pražského.

A poněvadž vyznání Teynagle z strany rad českých J. M. arciknížeti Leopoldovi pronášení rovně tak na hrabě z Martinic jako na hrabě Slavatu jednostejně se vztahovalo, pročez také dotčený Teynagl toho všeho při včerejším vyznání svém zanechal, s tím dalším k tomu doložením, že jest té celé pojminulé noci nic nespál, ani oka svého nezavřel, nežli ustavičně vždycky vroucně se Pánu Bohu modlil a za tu milost a dar prosil, aby při pravdě stále se retovati mohl, a proti ní jakýmžkoliv mluvením svým žádnému v ničemž neublížil, ani žádné křivdy neučinil. Co se tehdy pronášení těch českých rad dotýče, když jest, prý, k J. M. arciknížeti Leopoldovi dva pány hrabata chodívati vídával, tehdy že jest se v mysli své domníval, že oni rady své české J. Msti donášejí. A když jest byl na to ptán, které jsou osoby z Čechů u J. M. arciknížete bývali a J. M. rady české pronášeli, ty aby jmenoval, tu že jest pravil, že ti tři výš dotčení u J. M. arciknížete bývali, ač pán z Martinic ne tak často, kteréhož jest u arciknížete přes třikráte nebo čtyrykráté neviděl. A tak za to měl, že jsou oni tři to učinili, v čemž, když na něj hrubě doráženo a tisknuto bylo, že jest toliko juramentum credulitatis na to učiniti se uvoloval. Však aby to scientifice neboližto vědomě jistiti a pravdivě specifičirovati neb jmenovati měl, to že nikoliv s dobrým svědomím učiniti nemůže. Že jest pak potom na trápení kategorice to mluvil, to že jest z veliké bolesti a dalšího strachu mluvití musil, domnívaje se, že tím již tak toho odbude a k žádné osobní konfrontací neboližto k společnému s nimi se spatření a z ust v uši mluvení nikdy nepřijde. Protož že jich pro milosrdenství boží pokorně prosí, aby oni mu to dobrotivě odpustili, že jest je nevinně tak v tom neprávě dotekl. Jakož pak silně věří, že také věčný Pán Bůh modlitby jeho skroušené

milostivě uslyšeti a jemu ten hřích odpustiti ráčí. Potom vydal se do diskursu neboližto rozprávky, že jednoho času J. M. arcikníže Leopold ráčil jest milostivě od pana z Martinic půjčky peněz vyhledávati. Kterýžto, jsouce žádostiv J. Msti sloužiti, půjčil jest J. Msti na schuldbrieff jeden tisíc dukátův. Item jiného času že jest on Teynagl přijel do domu pana Slavaty, na stupních ležícího, k obědu pozvaný. Tu, procházejíce se on po paláci páně, díval se na obrazy všech Jich Mstí z slavného domu Rakouského tam zavěšené. Kdežto pan z Martinic také byvše, řekl jest: J. M. arcikníže Leopold ráčí býti k tomuto obrazu Ladislava uherského a českého krále zvláště s těmi dlouhými vlasy v té své mladosti nemálo podobný.

Na kteroužto rozprávku Teynagle jest pan z Martinic řekl: Co jest komu potom, že on, jsouce peněz svých pánem, mohl to svobodně učiniti a dle libosti své J. M. arciknížeti na snažnou J. M. žádost 1000 dukátův půjčiti. Dále pak z strany toho obrazu že se nedobře pamatuje, aby k němu ta slova mluvití měl; však dato, non concessio, žeby tomu tak, jak on praví, bylo: tehdy by tím obým jak půjčkou peněz tak i řečí proti žádnému nic byl neprohřešil a ničeho zlého neb nenáležitého se nedopustil.

Dále toho dne nic mimo to před se vzato nebylo.

Na třetí den tolikéž v určitou hodinu k úřadu přiševše a čekajíc až do 4. hodiny s poledne, pan purgkrabě ty všeckny obeslané do placu povolal a jim oznámil, že se s odpovědí do zejtrejšího dne až do hodiny 9. odkládá.

Toho dne pan purgkrabě s raddami a pány kommissaři do sněmu přišel, a poněvadž jsou se oni sami v přímlovách svých dělili, — neb někteří se snášeli, že to odvolání podle práva jest dostatečné, a některým se vidělo, že to Teynagl ještě novým svým trápením stvrditi musí, — pročez brali o tom na sněmě od pánův stavův pod obojí naučení. Nejv. pan purgkrabě pražský, pan Adam z Sternbergka, takovému processu se velice na odpor postavil, pravíce: Poněvadž to na pojminulém sněmě obecném léta 1610 jednomyslně snešeno, zavříno a dostatečně opatřeno jest, že na sněmě žádný bez pořádného vyslyšení — poněvadž sněm soudem není, ani sněm k soudu a rozsudku žádné povinnosti nečiní a sobě vydané nemá, — odsuzován býti nemůže a nemá. Protož že všech tří pánův stavův žádá, aby na ten úřad nejv. purgkrabství pražského nikdež jinde než od nejv. pánův úředníkův a soudcův zemských naučení bráno nebylo, napomínajíc vedle toho všecky tu přítomné nejv. pány úředníky a soudce zemské na jich přísahy, kteréž jsou k těm úřadům a povinnostem svým

učinili, aby vedle zřízení zemského, na něž jsou přísahali, tak jak náleží tu věc uvážili spravedlivě.

Nejv. pan kancléř, nejv. pan písař a pan podkomoří snesli se s nejv. panem purgkrabím a spolu s pánem z lavic vyvstavše, ke deskám zemským nahoru odstoupili. Jiní všickni nejv. páni úředníci a soudcové zemští i páni raddy soudův dvorského a komorního mezi jinými z obce zůstali, a tu věc předně tu dole všickni tři stavové spolu proti patrnému textu nadepsaného snešení sněmovního nepořádně uvažovali. Po uvážení pak svém obecním, povolavše ty výš jmenované čtyry pány úředníky zemské od desk zase k sobě dolů, pan Adam z Waldštejna, nejv. sudí zemský, (kterémužto sice do direktorství sněmovního, od J. M. ne sobě, ale nadepsanému nejv. panu purgkrabí pražskému poručeného, tak o své ujmě se vtírati do konce neslušelo) jménem všech stavův promluvil, že, prý, páni stavové ráčí uznávati: Poněvadž se tuto zname-nitých velkých a v tomto království nikdá prvé nebývalých věcí dotýče, protož že to nemůže tím způsobem a pořádkem, jako jiné věci uvažováno býti; nýbrž že panu purgkrabímu a raddám soudu purgkrabského i jiným pánům kommissařům na jich brání naučení od panův stavův z společného jich uvá-žení jest oznámeno: Poněvadž se tomu nerozumí, aby ještě až posavad v této věci zřízení zemskému za dosti se stalo, protož aby se v té věci nejprvé dle vyměření zřízení zem-ského zachovali. Když se to stane, že potom jim naučení dáno bude.

Čtvrtého dne jmenovanou hodinu k úřadu nej. purgkrab-ství pražského opět se obadva hrabata najíti dali a tu oče-kávali. Páni kommissaři také se byli k témuž sešli, ale prvé nežli pány obeslané k sobě tam povolali, odtud brzy do sněmu odešli. A nechtíce v přítomnosti týchž obeslaných v další examinování Teynagle se vydati a jako za původy proti nim se stavěti, raději to na pány stavy vznesli, žádajíce, aby oni z prostředku svého některé osoby k dalšímu téhož Teynagle examinování nařídili. Což se i stalo, a z každého stavu jedna osoba, totiž pan Václav z Budova, pan Jiřík Homut a jeden z měst k tomu nařízení byli.

Kteríž přijdouce spolu s pány kommissaři k témuž úřadu a vejdouce do toho místa, kteréž tam nad mučírnu obráno bylo, okolo třetí hodiny popolední všechny ty pány obeslané tam povolali. A když často psaní dva hrabata tam jsou přišli a na stoličky sobě ukázané se posadili, tehdy pan purgkrabě menší k Teynaglovi (kterýž na řebříku až pod pás obnažený a ruce vzadu svázané mající postaven byl) takové promluvení učinil: Poněvadž se s ním dosavad povlovně zacházelo a on

to dobrodiní poznati nechce, tehda aby se tím lépeji pravda od něho vyzvěděti mohla, že již nyní právem útrpným k němu přikročeno bude, v té naději, že on, majíce před očima trápení a bolesti své, na to se rozpomene a věrnou pravdu bez dalšího jakéhokoli ostýchání oznámí. Protož aby na Pána Boha a duši svou pamatoval, a co koliv jemu o těch věcech vědomo jest, aby věrnou pravdu upřímně oznámil, na žádného se nic neohlédajíce, žádnému nic k vůli a libosti nemluvíce, než pravdu oznámil. Načež za odpověď to dal, že chce pravdu oznámiti, a co jest koliv po ty dva dni tu nahoře při konfrontaci z úst v uši oznámil a mluvil, to že jest v pravdě tak; na tom že umříti a živ i mrtev chce býti. Nebo že jináče není, anobrž to zjevně protestiruje, kdyby cokoliv jináče při trápení mluvil, tehdy žeby to právě z donuceného mušení pocházelo, a takové jeho z veliké bolesti přiznání do konce žádná pravda nebyla.

Tu jest pan z Techenic jménem těch dvou hrabat dotázku na Teynagle učinil: Jestliže to ztvrzuje ještě, že o tom žádné vědomosti nemá, aby oni J. M. arciknížeti Leopoldovi jaké české rady pronášeti měli? Odpověděl on: Co jest předešle jim v této příčině za odpověď dal, že toho docela přitom zůstavuje, totiž že jest jen tak věřil, však o tom žádné jisté vědomosti neměl a nemá. Ale pan z Techenic z nařízení jich dvou hrabat učinil opět na něj otázku: Jakou o tom vědomost má, žeby oni buď oba neb jeden který koliv z nich někde s ním neb s někým jiným v nějaké takové radě byl, v které by se bylo čeho koliv buďto proti J. M. C. aneb J. M. králi uherskému aneb království českému vlasti jich dotýkalo. Na to odpověděl, že jest nikdá s nimi v žádné radě jak živ nebyl; ani, aby dotčení pánové kdy co takového nepodobného raditi měli, žádné vědomosti nemá a neví. Potom nazbyt sám pan z Techenic o své ujmě (byvše při rauši) i to směle doložil, zdali co koliv sice jiného zlého a neslušného o nich ví, aby předc pověděl. Nato hlasitě řekl: Že o těch obouch páních nic zlého neví a že je za vzáctné a poctivé pány drží a má.

Kdežto dotčení hrabata po vyslyšení Teynagle stalém a tak světlém, ve všem pro sebe dobrém vysvědčení a dokonalém odvolání toho všeho, co jest prvé na staroměstském rat-houze na zlé jiných nabádání a donucení z veliké bolesti křivě byl vyznal, dali jsou zase skrze téhož pána z Techenic od sebe toto ku pánu purgkrabí hradu pražského promluvíti: Poněvadž jest týž Teynagl ne jednou ale několikráte je dostatečně odvolal, nic zlého na ně nevyznal, nýbrž všecko dobré jim vysvědčil, tehdy že vždy slušně žádají patrného práva a zřízení zemského užiti a toho daremně stížného obe-

slání k nejvyšší popravě prázdni a osvobození býti; neb od osob svých nežádajíce nikdá žádného trápení téhož Teynagle, tehdy že také neuznávají, proč by při nějakém dalším jeho trápení přítomni býti měli. A jsouce oni oba v témž království dobře usedlí a vždycky dobře zachovali i také v předních a vzácných povinnostech a službách J. M. C. i v zemských království tohoto postavení, že páni se nadějí, že úřad nejv. purgkrabství pražského spolu s pány kommissaři od pánův stavův nařízenými to bedlivě uváží, tak aby proti nim mimo zřízení zemské, řád a právo nic přede vzato nebylo.

Po takovém vznešení oba ven vystoupili a vně na odpověď očekávali. I byvše zase brzo povoláni, pan purgkrabě oznámil: Jak jest předešle jim za odpověď dával, aby se v to místo najíti dali, protož aby tu ještě očekávali. A tu když se posadili, páni kommissaři, od pánův stavův za původy nařízení, skrze Václava z Budova řeč k Teynaglovi učinili: Že jemu to v známost uvozuje, aby o tom věděl, že oni tu přicházejí jakožto od Jich Mstí všech tří pánův stavův *accusatores criminales*, to jest žalobníci hrdelní, a za původy nařízení; i také že jsou *nuntii mortis*, zvěstovatele smrti jeho. Pročež věda on již to zajisto, že umřítí a konec života svého tu vzítí má, aby raději svědomí svého neobtěžoval, duši svou nezavedl a na ty dotázky, kteréž se jemu nyní přednášeti budou, věrnou pravdu pověděl a vyjevil.

Načež on hned promluvil, že mimo to, co jest tak po ty dva dni in *confrontatione* mluvil, nic jiného více praviti nemůže, a že je pro Boha žádá, pokudž to při nich obdržeti možné jest, aby tělo jeho již více trápeno nebylo; poněvadž sice bez toho skrze smrt konec života svého vzítí má. A kdyby mu tisíckrát život jeho nechatí chtěli, tehdy že on ho nežádá, a již raději umřítí nežli živ zůstatí chce, pokládajíce sobě tu hanbu světskou za mnoho těžší nežli smrt. Nebo že v jeho rodu dobrého stavu rytířského dobře od několika set let starožitným nikdá toho se nenajde, aby se kdy komu toho rodu jeho podobný posměch státi neb přitřetí měl. Pakliby vždy jináče býti nemohlo, tehdy že to Pánu Bohu poručiti a takové trápení trpělivě snášeti musí a chce; toliko zato žádajíce, aby jemu v rukou jeho, kteréž jemu hrubě tuze svázané jsou, rozpuštěním drobet provazu polehčení učiněno bylo, tak aby snáze a lépe na dotázky jemu předestřené svou odpověď dávati mohl.

Tu hned Budovec, majíc při sobě dotázky sepsané, z téhož spisu četl takto:

Předně: Kdo jest z Čechův neb jiných národův o předsevzetí toho lidu pasovského věděl, co jsou tak proti J. M.

králi a zemím Jich Mstí v úmyslu měli, a kdo jest k tomu radil a pomáhal? Na to Teynagl odpověděl: Co jest prvé o tom artikuli oznámil, to tak že ještě praví, a tomu že tak v pravdě jest a ne jináče. By pak cokoliv jiného proti tomu pravil, tehdy žeby to žádná pravda nebyla.

I znova jest opáčen ten artikul od nadepsaných pánův kommissarův a původův po druhé, i to doloženo, aby pravdu pověděl, co mu o tom vědomo jest; neb aby věděl, že jinače býti nemůže, než že umřítí musí. Načež zase předešlou odpověď dal, že jinače není, než jak prvé oznámil, a to že na věky ani před samým Bohem na posledním soudu jeho svátém s pravdou mluvit nemůže, aby kdy kteří Čechové v té radě býti měli, než ti cizozemci, které prvé jmenoval, totiž Ramé, hrabě z Sulcu a Ubescu, jednak jeden jednak druhý. Více již nic nevím, nechť se pak se mnou činí, co a jak chce; neb že jest se Pánu Bohu docela odevzdal a to vše při svém dvojím posledním, totiž v úterý a ve středu, na konfrontaci stalém vyznání zúplna zůstavuje, přičemž že živ i mrtev býti chce a žádá, aby mu toho přáno bylo, aby mohl na to velebnou svátost oltářní živého Pána Boha svého přijímati a tak to smrtí svou stvrditi, poněvadž bez trápení jistou pravdu praví, i dále všecko rád pověditi, a již nato smrt bez odporosti podstoupíce konec života svého vzíti chce.

Druhé ptal se ho z Budova: Kterí z Čechův neb jiných národův byli by to rádi viděli a tomu se těšili, aby arcikníže Leopold velikým a králem byl? Na tu dotázku za odpověď dal, že služebníci J. M. arciknížete byliby to rádi viděli a J. Mstí toho přáli, aby k vysokému místu ráčil moci přijíti. Ta pak invencí že jest obzvláštně pana Ramé byla, kterýž tak pravil: Poněvadž J. M. C. i Jich Mstí páni bratří J. Mstí jsou již staří, J. M. pak arcikníže Ferdinand u říšských knížat v nelásce jest, tehdy žeby to nejlépe J. M. arciknížeti Leopoldovi slušelo. Než aby kdo koliv z Čechův měl to mluvit, že by rád viděl, aby J. M. arcikníže Leopold králem českým byl, to že on říci nemůže, a kdyby to pravil, žeby klamal.

Třetí dotázka, skrze Budovce na Teynagle učiněná, byla: Kdo jest donášel a vyjevoval J. M. arciknížeti české rady proti tomu lidu pasovskému aneb téhož lidu se dotýkající? Na kteroužto dotázku odpověděl: Co jest prvé k tomu artikuli mluvil, to že ještě mluví; kdyby jinače mluvil, žeby klamal. Než jak jest prvé oznamil, že z českých pánův žádného tak často u J. M. arciknížete neviděl jako pana Berku, pana Slavatu a pana Smečanského, nato žeby chtěl

juramentum credulitatis učiniti, žeby snad oni to byli učiniti musili.

Tu jsou oni dva páni hrabata skrze pana doctora Ponsona advokáta svého tuto dotázku na Teynagle učiniti dali: Zdaliž mu to není povědomé, když koliv jsou nejv. páni úředníci a soudcové zemští a jiní páni raddy české spolu s jinými osobami z obce něco z strany toho lidu pasovského uvažovali, tehdy co jsou tak kdy koliv v radě spolu zavřeli a taková zdání svá J. M. C. buď ústně anebo skrze spisy své přednášeli, že jest je hned pokaždé J. M. C. panu strýci svému J. M. arciknížeti v známost uvozovati, s J. M. arciknížetem o všecko se raditi a teprva jim zase milostivé resolucí své dle uznané potřeby buďto sám aneb větším dílem skrze J. M. arcikníže oznamovati a replicirovati ráčil, a tak již tudy J. M. arcikníže ne od Čechův, ale jiným způsobem ráčil se těch rad dovědět a o nich lepší nežli mnozí Čechové vědomost míti.

Na kteroužto otázku on, Teynagl, tuto svou odpověď dal: Ačkoliv to, nač oni se tu jeho ptali, dobře může věrná pravda býti, však on o tom neví, poněvadž v tejných radách J. M. C. nebýval.

K tomu jest se hned hrabě Slavata ozval, že sice oni, hrabata, žádné podstaty na tom nezakládají, zdaliž on, Teynagl, o tom co ví nebo neví, poněvadž to nic tejného není, nýbrž jak J. M. C. tejným pánům raddám, též nejv. pánům úředníkům a soudcům zemským, tak i všem jiným netoliko těm, kteříž v těch radách bývali, ale i kteříž se po velikém paláci zatím procházeli, to dobře známé a vědomé jest.

Kteroužto řeč hned také tu sám z Budova slovem a svědectvím tímto svým dotvrdil: Poněvadž on také v těch radách začasto býval, tehdy že o tom sám dobře ví, že takové české rady z strany toho lidu pasovského hned po uvážení J. M. C. aneb z jistého J. Msti poručení často J. M. arciknížeti od osob, z prostředku Jich Mstí v kanceláři k tomu volených, referirovány i od J. M. C. samého vždyckny tak témuž J. M. arciknížeti komunikovány byly.

Načež hrabata promluvili: Poněvadž tuto v tak velikých věcech in causis criminalibus, to jest v hrdelních přech, juramentum credulitatis neboližto přísaha samého věření a domnění za žádný průvod býti a postačiti nemůže; neb že jim po jeho věření, zdaliž on dobře nebo zle o nich věří, nic není a na tom nezáleží: protož že se ho ještě dotazují s dostatečným napomenutím, aby pravdu pověděl, pokudž co toho scientifice a vědomě ví, žeby oni J. Msti arciknížeti Leopoldovi jaké takové české rady pronášeti měli? Načež zase tuto

odpověď dal, že jest tak předešle již několikráte pověděl, že o tom žádné vědomosti nemá, aniž toho praviti nemůže, než toliko, co jest tak věřil a na to přísahu k věření učiniti chtěl. Načež jako i na jiné, co jest v onehdejších konfrontatech mluvil, že se odvolává.

Tu jsou páni žádali, aby to poznamenáno bylo: Poněvadž z těchto jeho vyznání a dotčeného jich odvolání patrně se vždycky poznati může, že on, Teynagl, nerci-li nic o nich takového v jistotě nevěděl, ale že i to uvolení juramentum credulitatis neboližto přísaha věření z veliké bázně a hrozného strachu pocházelo, poněvadž jest nikdá žádnou příčinu podstatně neoznámil, pro kterou jest o nich tak smýšlel a věřil neb slušně věřiti mohl.

Čtvrtá dotázka, skrze pana z Budova na Teynagle učiněná, jest: Poněvadž jest se při tom vpádu téhož lidu pasovského do Menšího města pražského z některých domův na lid český střílelo, házelo a vřelou vodou lilo, ví-li od kohoby se to z Čechův bylo stalo? Odpověděl: Že o tom tak málo ví, jako o času smrti své. Sice pak o tom, že umříti má, vědouce, ačkoliv rád smrt podstoupiti chce, však že jen za to prosí, aby asi dva neb tři dni prvé o tom zvěděti mohl, a aby jemu toho dopřáno bylo, pro opatření duše své každého dne asi za dvě hodiny kněze zpovědníka u sebe míti. Též aby k němu publicus notarius aneboližto písař obecný puštěn byl, tak aby kšafft a poručení o manželce, dítkách a jmění svém učiniti mohl, poněvadž mu nemálo od J. M. C. i od J. M. arciknížete Leopolda spravedlivě dlužno pozůstává; jakož pak žeby také rád skrze téhož písaře (poněvadž sám již tak ztrápený rukou pravou vládnouti a psáti nemůže) troje psaní učinil, jedno J. M. C., druhé J. M. Kr. a třetí J. M. arciknížeti Leopoldovi svědčící. Života pak dalšího sobě na tomto světě že nežádá a vždy že na tom tak umříti chce, co jest po ty předešlé dva dni in confrontatione vyznal.

Čehož žádali jsou ti dva páni opět za poznamenání.

Naposledy tíž páni kommissaři, od pánů stavův za původy nařízení, tuto pátou dotázku na Teynagle jsou učinili: Také-li jest se co v Starém městě pražském takového díti mělo, kdyby se tam lid pasovský dostal, aby se z domův (jako v Menším městě pražském) na lid český střílelo, házelo a lilo, i na koho jest se ten lid pasovský ubezpečil? Nato odpověděl, že jest on sám o tom vpádu z počátku nic nevěděl a podobně o tom, mělo-li jest se co toho v Starém městě díti neb ne; než k tomu se zná, co jest předešle vyznal. Když jest se Ubesca ptal, také-li Heydelius o tom vpádu jakou vědomost má, na to že jest Ubesco jemu řekl: Že on sám tři dni

před týmž vpádem Heydeliovi o tom oznámil. K čemuž Heydelius hned se ozval a tomu odpíral, že jest Ubesco jemu nikdá nic o tom nepravil, a pokudž jest Ubesco panu Teynaglovi to pravil, tehdy že jest pravdu jako poctivý nemluvil, ale zklamal; nebo že jest se on téhož Ubescu vždycky štilil a s ním nikdá v žádném dobrém srozumění nebyl. O čemž že on Teynagl sám dobře ví.

Po vykonání pak těch dotázek a na ně odpovědi dání pan purgkrabě jest Teynagle ještě v jazyku německém napomenul, aby pravdy nezatajoval, nýbrž věrnou pravdu, jak samo v sobě jest, oznámil. A dále mistru popravnímu českou řečí poručil, aby se k němu, Teynaglovi vedle práva zachoval. Pročež tu hned týž Teynagl s řebříku dolů strčen, tažen a pálen byl. V kterémžto trápení nebohý Teynagl nic jiného nepravil, než bolestně křičíce toliko to ztvrzoval, že, co jest po ty dva dni v konfrontaci mluvil a vyznal, na tom umříti chce; neb že to ve všech puňktích věrná pravda jest, doloživše k tomu, že on mezi těmi, kteří v těch radách bývali, jest nejnevinnější. Však že lépe jest zde trpěti, nežli potom na onom světě. Což však ne pro ten skutek, jenž se jemu přičítá, jako pro jiné své hříchy, kterýmiž Pána Boha rozhněval, že snášeti musí a již trpělivě snáší.

Byvše pak znova od pana purgkrabí menšího napomenut, aby žádné pravdy nezatajoval a obzvláště aby pověděl z strany pronášení těch rad českých, které jest to mínil? chtěl-liby na to juramentum scientificum, že o tom v jistotě ví, že jest se to tak v skutku dalo a stalo, čili toliko juramentum credulitatis, že on o tom tak věří, učiniti? Dal na to za odpověď, že jest jináče nemínil, než toliko juramentum credulitatis, že on tak o tom věří, učiniti; ale aby on o tom v jistotě věděti měl, že jsou oni ti byli, kteří jsou dotčené rady pronášeli, na to že on nikdá žádné juramentum scientificum učiniti nemůže. Jakož i v poslední hodině při smrti své že jináče pověditi moci nebude.

Když tehdy nic jiného na dostatečné k sobě učiněné předložení a napomenutí nepravil, tehdy teprva dle uznání pánův kommissarův a pana purgkrabí se pány raddami soudu nejv. purgkrabství pražského jemu se drobet polehčení stalo.

Tu jsou tíž dva páni hrabata opět skrze pana z Tehenic žádali z toho obeslání propuštění býti, potahující se na předešlé příklady, s tím při tom horlivým doložením, aby ti všickni páni, dáleji se ohlednouce, na to dobře pomněli, jaký tu na nich tak daremně obeslaných a nevinných oni sami nový a těžký příklad činí; žeby se někdy třeba také na nich neb potomcích jejich praktikovati mohl.

Po takovém ohlášení dotčení tři páni kommissaři hned odtud pryč odešli, páni pak obeslaní všichni ven povystoupili, a když po malé chvíli na zavolání zase tam vešli, tu jim skrze pana purgkrabí toto opět oznámeno bylo, že se jim k odpovědi dání do dne zejtrejšího až do hodiny desáté ráno na půl orloji odkládá.

V pátý den k té určité hodině dali se obeslaní zase k úřadu najíti. Kdežto ačkoliv se tam také pan purgkrabě s pány raddami soudu purgkrabského i páni kommissaři od pánův stavův nařízení sešli, však tu nedlouho zůstali, než odtud spolu do sněmovní světnice se obrátili a tam všem přítomným pánům stavům to včerejší Teynagle vyznání přednesli a vůbec čísti dali, žádajíce je v té věci za naučení jim dání. Načež jim oznámeno, že jim toho do dne pondělního odkládají. O kterémžto odkladu pan purgkrabě, navrátilce se k úřadu nejv. purgkrabství, také pánům obeslaným teprva k třetí hodině polední jest oznámil.

Šestého dne téhož stání v devátou určitou hodinu opět se všichni páni obeslaní časně k témuž úřadu nejv. purgkrabství najíti dali; však nicméně pan purgkrabě, k třetí hodině teprva polední z sněmu také tam přišedše, všeckny pány obeslané spolu k sobě do soudné světnice povolal a jim, že Jich Mstí páni stavové toho naučení dání zase do dne zejtrejšího odložili, oznámil, s tím však při tom zakázáním, že přede všemi věcmi ihned po zasednutí sněmu ráčí chtíti tu věc před sebe vzíti. Pročež aby ztrpení měli. Na to ti dva hrabata skrze pana z Tehenic od sebe promluvíti jsou dali: Kterak jim to srdečně lítostivé a bolestné jest, že již několik dní pořád jako na posměch a na odiv lidem musejí tu při úřadu očekávati, zvláště poněvadž těchto dnův tak vzáctní páni poslové Jich Mstí kurfirštů a knížat i z jiných k tomu království přivtělených zemí mezi pány stavy do sněmovní světnice přicházejí, a oni, jakoby nějakí lidé zle zachovalí byli, místa svá sobě náležitá opouštěti a za tím při úřadu purgkrabském s takovou nepřiležitostí a hanbou svou každodenně tak dlouho zůstávati musejí. Pročež že vždy žádají, aby dle tak dostatečných odvodův svých toho všeho, což se jim smyšleně a křivě přičítalo, jakožto patrně nevinní z toho netrefného obeslaní propuštění byli. V tom se jim pan purgkrabě šetrně omlouval, že tu osobou jeho nic neschází.

V sedmý pak den, to jest na den památky nalezení sv. kříže, očekáváje často psaní dva hrabata spolu s jinými obeslanými opět při tom úřadě hned od rána až do třetí hodiny polední, pan purgkrabě se pány raddami soudu purg-

krabského i ti páni kommissaři z sněmu přišedše, je, dva hrabata, do úřední světnice povolal a tato slova k nim promluvil:

„V. Msti pane purgkrabě karlštejnský, pane Viléme Slavato! a V. Msti pane maršalku J. M. C. v král. českém, pane Jaroslave Bořito z Martinic! Páni mně laskavě přízniví! Jakož jste V. M. od tohoto úřadu nejv. purgkrabství pražského na vyznání France Teynagle, na hrad pražský k nejv. popravě podaného, vedle vyměření zřízení zemského obeslání býti ráčili, jakž též obeslání, jehož datum na hradě pražském v sobotu den památky sv. Jiří rytíře léta tohoto 1611 plněji svědčí, a V. M. jako ctní poctiví a šlechetní páni, oba po poctivosti své stoje, na též obeslání hned jste se volně postaviti ráčili; i poněvadž jest se to patrně vyhledalo a našlo, že týž Franc Teynagl v tom, co jest na staroměstském rathouze dobrovolně i při trápení o V. Mstech pravil, o tom v jistotě nevěděl a neví, než toliko že jest se tak domníval a věřil, dokládajíc, aby ho Pán Bůh od klamu uchovati ráčil, že on o V. Mstech nic zlého neví, nýbrž že V. M. oba za dobré ctné a šlechetné pány má a tak V. M. oba zcela a zúplna odvolal: protož já z též povinnosti úřadu mého a s bedlivým uvážením toho se pány kommissaři od Jich Mstí pánův stavův nařízenými a pány raddami soudu nejv. purgkrabství pražského V. Msti oba pány obeslané podle vyměření zřízení zemského z takových obeslání, na V. Msti vyšlých, zcela a zúplna propouštím.“

Po takovém oznámení zase hrabata dali jsou skrze pana z Tehenic od sebe promluvit: „Poněvadž jsou oba v svých svědomích jisti byli, že ničímž tím, co se tak jim koliv za příčinou toho nepravého vyznání Teynagle omylně přičítalo, vinni nebyli a nejsou, pročez předně Pánu Bohu jakožto svrchovanému nejspravedlivějšímu soudci a ochránci nevinných z toho, že jest první nevinu jich obou tak milostivě vyjeviti ráčil, díky činí. Při tom že i jim také z toho spravedlivého očištění a osvobození děkují, žádajíce pana purgkrabího, aby to své oznámení při téměř úřadě bedlivě poznamenati a zapsati dal, tak aby oni potom výpis toho dostati mohli.“ Na to jim pan purgkrabě za odpověď dal: „Že ta všecka akcí, co jest se tu při úřadě nejv. purgkrabství pražského v té při dalo, s pilností sepsána, a jak se jen toliko do kněh vpiše, potom že hned jim všeho hodnověrný výpis vydán bude.“

Téhož dne, prvé nežli páni hrabata dotčené oznámení od pana purgkrabí pražského dostali, jedna osoba pod obojí z stavu panského, která při uvažování té věci v sněmě přítomna byla, hraběti Slavatovi cedulku v těchto slovích napsala: „V. M. urozený pane pane švagře můj laskavý! Že V. M. nevina,

o kteréž jsem já nikdy nepochyboval, z jednomyslného a spravedlivého všech tří pánův stavův království českého snešení jest uznána a ztvrzena, a té přemutné akci již konec učiněn jest: pro tu obzvláštní a náležitou náchylnost, kterouž k V. M. mám, nad tím se z upřímného srdce těším a týmž srdcem všechno nejlepší dobré a štěstí od Pána Boha V. M. vinšující.“

Na druhý den po tomto jich ovšem očištění a z dotčených obeslání propuštění často psaní páni hrabata jako prvé předešle do sněmu přicházeli a tam v sněmovní světnici mezi jiné pány úředníky a soudce zemské na místa svá se posadili. Kdežto pan Adam mladší z Waldštejna, tehdaž nejv. sudí zemský království českého, kterýž po zlehčení a vypuzení z sněmu pana Adama z Šternbergka, tehdejšího nejv. purgkrabě pražského a pravého od J. M. C. jakožto krále českého pořádně k tomu sněmu nařízeného direktora, sám na sebe direktorství sněmovní od strany pod obojí přijal, (proti tomu pak pan Adam z Šternbergka, nejv. purgkrabě pražský, jakožto pravý direktor, pro ten sobě učiněný posmíšek více do sněmu přicházeti žádné chuti neměl) toto jest v přítomnosti týchž obou hrabat v sněmě vůbec zjevně oznámil: „Když jest (prý) téhož dne ráno J. Mstí Kr. mezi jinými věcmi také i toto oznámil, jaké se jest naučení a vyměření od Jich Mstí pánův stavův z strany vyznání Teynagle o osvobození týchž obou hrabat stalo, tehdy že jest J. M. Kr. tato slova promluvíti ráčil: „Že sám J. M. nad tím potěšen jsouce, ráčí těm poctivým osobám i všem jich příbuzným přátelům toho milostivě příti, že jsou tak podstatně a chvalitebně nevinu svou dovedli a prokázali.“

Nicméně uznali jsou také často jmenovaní dva hrabata za potřebnou a užitečnou věc býti, toho kde náleží vyhledávati, aby taková očištění jich do desk zemských vložena a vepsána byla, tak aby všem vůbec v lepší a v bezpečnější paměti zůstávaly. Pročež vznesli jsou takovou svou žádost skrze obzvláštní memoriál na větší soud zemský a to těmito slovy:

„V. M. nejv. pane sudí zemský! V. M. nejv. páni úředníci a soudcové zemští království českého! Pane otče, ujcové, švagrové, bratři, páni a přátelé naši zvláště milí a na nás laskaví! Jakož nepochybně V. Mstem v paměti zůstává, kterak na onen čas v té roztržitosti my obadva nevinně k tomu jsme přivedeni byli, že jsme, na nějaké smyšlené nedůvodné a spletené vyznání France Teynagle obeslání byvše, při úřadě nejv. purgkrabství pražského státi musili, kdež my oba, jako poctiví páni po poctivostech našich stojíce, tu jsme všechno to, co se tak nám mimo všechnu naději a beze vší viny naší z samého podezření přičítati chtělo, s sebe náležitě odvedli a pravou naši nevinu dostatečně provedli a ukázali, tak že toho všeho i s vědomím i schválením všech tří pánův stavův království českého na jmi-nulém sněmě obecném podle nevinu a pouhé spravedlnosti naší slušně jsme

byli osvobozeni a z těch obeslání dle vyměření zřízení zemského propuštění. Kteréhožto očištění vyřknutého zpečetěný výpis z téhož úřadu nejv. purgkrabství pražského V. Mstem příležitostně podáváme. I poněvadž my oba (bez marné chlouby píšíce) šlepejší vzácných předkův našich milých následující, vždycky jsme se všady a ve všem ctně a šlechetně zachovali a chováme a v tom živi i mrtvi býti a takové dobré a poctivé jména naše jak posavad tak budoucně vždycky s pomocí Pána Boha za dnův živobyť našeho my oba stále zachovati, i po sobě dítkám a budoucím našim milým rodův poctivých a starožitných zůstaviti a zanechati snažiti se chceme: aby tehdy takový dostatečný odvod náš a podle takové neviny naší spravedlivé osvobození naše všem vůbec známější býti a v bezpečnější paměti zůstavati mohlo, V. M. s pilností přátelsky a služebně žádáme, že to od Jich Mstí všech tří pánův stavův království českého na posledním sněmě obecném schválené očištění naše také skrze relací V. Mstí schváliti a ve dsky zemské vložiti a vepsati poručiti ráčíte. Jsouc k V. Mstem té jisté a nepochybné naděje, poněvadž spravedlivé věci vyhledáváme, že nám (kteříž oba také s V. Mstmi větším dílem blízce zpříznění jsme) této slušné žádosti naší odepříti neráčíte. Čehož se V. Mstem k lásce poručena činíme.

Datum v pondělí den sv. Josefa 19. martii 1612.

K takové žádosti jich od Jich Mstí povoleno bylo a ten memoriál jich vůbec na kathedře přečten, i potom také hned z prostředku Jich Mstí dva nížepsaní relatores ke dskám zemským nařízení byli, kteříž z poručení Jich Mstí takové očištění jich do týchž desk zemských vložiti a vepsati dali. Kteréhož vkladu výpis hodnověrný tuto se přikládá.

(V quaternu desk zemských památném druhém stříbrném léta 1612 ve čtvrtek po neděli Reminiscere M. 27. Páni Jich Mstí a vládky na plném soudu zemském na vyhledávání Viléma Slavaty z Chlumu a z Košmbergka na Stráži, Hradci a Telči, J. M. Kr. raddy a nejvyššího sudího dvorského království českého, a Jaroslava Bořity z Martinic na Smečně, Vokoři a Malikovicích, J. M. Kr. raddy a dvoru J. Mstí v témž království českém maršalka, jakožto ctných poctivých a šlechetných pánův, nahlédše do nížepsaného očištění a z jistých obeslání jich propuštění, při úřadu nejv. purgkrabství pražského podle vyměření zřízení zemského vykonaného, a majíce v svém bedlivém uvážení vedle neviny jich, takové očištění, osvobození a z týchž obeslání propuštění obou osob jich tak ve všem zcela a zouplna schváliti a pro budoucí pamět je slova od slova ve dsky zemské vložiti a vepsati povolití a poručiti ráčili:

V registřích černých úřadu nejv. purgkrabství pražského.

Léta Páně 1611 v úterý po památce sv. Filipa a Jakuba apoštolův božích pan purgkrabě hradu pražského při úřadě nejv. purgkrabství hradu pražského v přítomnosti Jich Mstí pánův kommissařův a pánův radd soudu nejv. purgkrabství pražského urozeným pánům, panu Vilémovi Slavatovi z Chlumu a Košmbergka na Stráži, Hradci, Telči a Karlštejně, J. M. C. raddě komorníku a purgkraběti karlštejnskému, a panu Jaroslavu Bořitovi z Martinic na Smečně a Vokoři, J. M. C. raddě a dvoru J. M. v království českém maršalku, obeslaným pánům, oznámil:

Jakož jsou páni od úřadu nejv. purgkrabí pražského atd. (týmiž slovy, jako promluvení p. purgkrabího, na str. 42 položené.)

Tento výpis, z register úřadu nejv. purgkrabství pražského vypsáný, vydán jest pod pečetí urozeného a statečného rytíře pana Jakuba Menšíka z Menštejna, J. M. Kr. raddy a purgkrabí hradu pražského, v pondělí po neděli Reminiscere léta 1612.

Relatorové z téhož plného soudu zemského byli jsou: Leonhart Kolon z Felzu, na Šengkenburgku, Angelské hoře a Buchově, J. M. C. radda, z pánův, Adam Hřán z Harasova na Skalce, Červeném Hrádku a Landskronu, J. M. Kr. radda a purgkrabě kraje hradeckého z vládyk.

V tomto místě i toto znamenati sluší, že ti oba relatorové byly osoby bludného náboženství pod obojí a velicí protivníci sv. pravé katolické církve; zvláště ten přední týchž dvou hrabat (pro obzvláštní jich u víře sv. katolické horlivost) úhlavní nepřítel, jakž jest to při vyhození jich z okna, byvše toho hanebného mordýrského skutku sám také přítomen, veliký nabadatel a fedrovník, patrně dokázal; kterýž potom armády českých rebellův polním maršalkem byl a léta 1620 v neděli květnou v Rakousích blízko vsi Langelais řečené od lidu J. M. C. válečného dle zasloužení svého hrozně posekán a zabit byl.

Z této akcí v příčině Teynagle, pravdivě, jak samo v sobě jest a tehdáž se zběhlo, sepsané, poznati se může, jakou těžkou a nebezpečnou persekucí neb utiskání ti dva hrabata vystáti museli. To pak podezření od strany pod obojí proti nim z toho pošlo (jakž jsou to jim někteří pod obojí sami v důvěrnosti oznamovali), že stavové pod obojí za to měli a drželi, jakoby ten lid pasovský do království českého na vymstění se a odnutí jim zase toho majestátu, na náboženství daného, uveden byl. A poněvadž tito hrabata při minulém sněmě léta 1609 tu amnistiam (kterouž od slavné paměti J. M. C. Rudolfa stavové pod obojí před všelikým nad nimi se vymstíváním opatření byli) podepsati jsou nechtěli, tehdy proto jsou je v podezření měli, jakoby se to vše s vědomím a radou jich dalo. Ačkoliv všelijakým jich toho skoumáním, zvláště Teynagle na to mnohdykrát na rathouze staroměstském examinování i příkře se vyptáváním nemohlo se nic takového vyhledati, aby vůdcův téhož lidu pasovského takové předsevzetí a mínění býti mělo, tak že tím více mohli se na to ubezpečiti, že to podezření proti často psaným dvěma hrabatům docela beze všeho gruntu křivé a smyšlené bylo. Ale nepřestali na tom, nýbrž předce byliby je rádi pro nepodepsání dotčené amnistie k pádu a zkáze přivedli, jakž z těch pěti otázek, kteréž jsou tak jménem týchž stavův pod obojí od původův k tomu od nich nařízených na Teynagle při trápení jeho učiněny byly, čtyry vlastně na ně se minily. Neb předně, poněvadž jsou okolo J. M. arciknížete Leopolda zčásti bývali, všichni se jináče nedomnívali, nežli že jsou o předsevzetí toho lidu pasovského dokonalou vědomost měli. Druhé v podezření je měli, jakoby oni byli rádi J. M. krále Mathiáše o designaci neboližto čekanství připravili a J. M.

arcikníže Leopolda k tomu, aby králem českým byl, fedrovali. Třetí v domnění je měli, že jsou všeckny rady české J. M. arciknížeti Leopoldovi vyjevovali, a čtvrté pravěno bylo, že při tom vpádu lidu pasovského do Menšího města pražského z domu hraběte Slavaty, na stupních hradu pražského ležícího, z oken stříleno bylo.

Ale tíž hrabata, jsouce sebou jisti, že ty podezření ve všech těch artikulích křivě a jen z pouhé nenávisti proti nim smyšleny byly, a co in rerum natura nebylo, to že se za jistý skutek žádným způsobem prokázati moci nebude. Nebo ačkoliv jsou oni začasté (zvlášť hrabě Slavata) u J. M. arciknížete bývali, však jistá věc byla, že netoliko v žádných radách, intencí a předsevzetí J. M. arciknížete a toho lidu pasovského se dotýkajících, jak s J. M. arciknížetem samým, tak ani s raddami J. Msti nebyli. Ale že také nikdá J. M. arcikníže ani žádný z radd J. Msti o tom nic nepravili a nevyjevovali. Nicméně když jsou tíž hrabata tomu vyrozuměli, že stavové pod obojí předce je v tom nadepsaném čtverém domnění mají, tehdy byvše žádostivi z toho se opravdově očistiti, při té konfrontaci s Teynaglem při úřadě nejv. purgkrabství pražského tu dotázku na něj učiniti dali: Má-li on jakou vědomost o tom, žeby kdy oni s ním neb některým jiným v nějaké takové radě byli, kdeby se něco proti J. M. C. neb králi uherskému a čekanci království českého, proti vlasti jich, totiž království českému, čelícího dotýkalo? Načež on odpověděl: Že jsou nikdá s ním dokonce v žádné radě nebyli, a aby oni o těch výš dotčených věcech jakou vědomost míti měli, že on docela nic o tom pověditi nemůže. Jakž pak potom, když od původův, jménem stavův pod obojí k němu vyslaných, dále táž otázka na něj při trápení učiněna byla, to vše týž Teynagl výslovně dotvrzoval, pravíce, že na věky ani před posledním soudem božím toho mluvíti nemůže a moci nebude, aby kdy kteří Čechové v té radě, intencí toho lidu pasovského se dotýkající, bývati měli, aniž aby kdy který z Čechův to mluvíti měl, žeby to rád viděl, aby J. M. arcikníže Leopold králem českým byl; to že on též říci nemůže, a kdyby to i pravil, tehdy žeby klamal.

I ačkoliv o takovém Teynagle jich dvou hrabat očistění všem stavům na sněmě obecném dobře vědomé bylo, kteréžto z jednomyslného všech stavův snešení a naučení k úřadu nejv. purgkrabství daného dotvrzeno, potom z hlavního soudu zemského dosvědčeno bylo, a tak oni dva páni za nevinné spravedlivě uznáni a vůbec vyhlášeni byli: což když se též J. M. Kr. Matiaše (kterýžto snad sám také je v tom domnění měl) doneslo, že Teynagl při úřadu nejv. purgkrabství na

tyž hrabata nic zlého nevyznává, anobrž, co jest k zlému jich na rathouze staroměstském mluvil, to vše nahoře při téměř úřadu zjevně zase odvolal, pravice, že je za vzáctné a poctivé pány drží a že nic zlého o nich neví, ráčil J. M. Kr. pana Sigmunda z Lozenštejna, dvoru svého nejv. maršalka, a pana Václava ze Vchynic a z Tetova do sněmu poslati s tím vzkázáním, že J. M. Kr. ráčil vyrozuměti, kterak Teynagl, co jest dole na rathouze staroměstském vyznal, to vše nyní nahoře zapírajíc, zase odvolává; pročez že bude dobře, aby páni stavové na to se dobře vyptali a zdaliž v tom třebas nějaký podvodové se nacházejí. Páni stavové tehdaž za odpověď dali, že jináče nevědí, než že on Teynagl při úřadě nejv. purgkrabství pražského jest dobře a náležitě opatřen a že mistr popravní s lidmi svými ve dne i v noci stále při něm zůstává, ani k němu žádný člověk připuštěn nebývá, a že dále jejich pilností nic sjíti nemá. Potomně když J. M. Kr. vyrozuměti ráčil, že ti oba páni to vše, co se jim koliv zlého přičítalo, z sebe podstatně odvedli a nevinu svou dostatečně provedli a ukázali, tehdy J. M. Kr. skrze pana Adama z Waldštejna, tehdaž nejv. sudího zemského, pánům stavům do sněmu vzkázati ráčil (jakž to nahoře také dotknuto jest), že J. M. Kr., jsouce nad tím potěšen, ráčí těm poctivým osobám i všem jich příbuzným toho milostivě přiti, že jsou tak chvalitebně nevinu svou provedli. Z kterýchžto slov dosti patrně znáti bylo, že J. M. Kr. je dále v žádném zlém domnění míti neráčil.

Zdaliž nad tento podstatnější a světlejší odvod v takové příčině najíti se může, každému bohabojícímu se čtenáři k soudu se připouští. Nicméně přes to všechno nešlechtní rebellové, týchž obou hrabat úhlavní nepřátelé, nemohouce jim v tom ani v ničem jiném právně nic škoditi, poněvadž spravedlivý Pán Bůh jim toho, aby oni je vší mocí a snažnou prací svou o hrdla jich připraviti byli mohli, dopustiti chtíti neráčil, aspoň všelijak o to usilovali, aby jim vždy na jejich dobré cti a vzáctné pověsti, též chvalitebném dobrém jménu ublížiti a uškoditi mohli. Pročez nepřestali ani natom, co jsou v té menší své apologii neboližto osvědčení všech tří stavův království českého pod obojí v tom artikuli „k zlé nápravě“ nedůvodně doložili, ale také i v druhé apologii větší, pod jménem týchž stavův vytisknuté a vydané, v téměř artikuli o nich tato slova doložili: *„Aby všemu světu zlost týchž nepřátel stavův cizím národům poněkud v známost uvedena byla, některých toliko z náboženství vyplývajících věcí se podotkne. Když jest, jak výš dotčeno, ten lid pasovský s pomocí boží z tohoto království vyhnán byl a to, k čemuž od těch nepřátel naměřeno bylo, průchodu nemělo,*

nýbrž J. M. C. nynější pán proti jejich intentu na království toto korunován býti a správu sobě postoupenou míti ráčil, ačkoliv vědomé bylo, že J. M. o to čekanství (na kteréž s milostivou vůlí a na žádost J. M. C. Rudolfa ode všech stavův z společného na obecném sněmu snešení podle svobod království toho volen byl) jako i o země připravit, jinému na to místo bez obecného svolení proti patrnému zřízení zemskému dopomoci usilovali a tudy velikého trestání zasloužili.“

Není pochybnost, že mnozí, kteří ty apologie čtli, tomu uvěřili, ale každý ten, kdo tuto akci, jak se v příčině vyznání Teynagle zběhlo, pravdivě sepsanou, čísti bude, může u sebe (dadouc pravdě místo) spravedlivě to usouditi, jak veliká se jim před Bohem i vším světem křivda v tom dála. Neb kdyby oni tím vinni byli, jak se jim to od těch všech zlostiplných apologistův přičítalo, bylby Teynagl (kterýž všech J. M. arciknížete Leopolda tejných rad povědom byl) nerci-li o tom dobrou vědomost měl, ale i když na to jak od nich tak od původův z stavův dosti zuřivě doptáván byl, to vyznal a na trápení svém ztvrdil. Ale o tom, čeho nebylo, on žádné vědomosti míti a vyznávat nemohl. Tak se na tomto světě děje, že, byť někdo nejsvětější a nejnevinnější byl, proto předce lidských podezření a pomluv ne vždycky ujíti může! Čehož dosti patrně mnozí příkladové netoliko historie politické, ale i písmá sv. starého i nového zákona ukazují a dotvrzují. Pročež nic divného není, že jest také je to potkalo, v čemž oni jakožto nevinní s pomocí boží dobře obstáli a tichou trpělivostí svou všechny ty smyšlené klamy dostatečně přemohli, až i tudy přední nepřátelé jich k zjevnému zahanbení spravedlivě přišli.

Co se pak toho lidu pasovského dotýče, soudíce oba hrabata vždycky to při sobě, že ten lid, nebude-li brzy obdaňkován a zaplacen, k nemalé škodě jak J. M. císaře a J. M. arciknížete, tak i k veliké škodě království českého býti může, kdykoli příležitosti dostali s J. M. arciknížetem volně mluvit, tehdy jsou toho nikdá nezanedbali podstatnými příčinami svými J. M. arciknížeti to zlé k budoucí výstraze všelijak šetrně předstírat, tak že, když potom tak daleko zašlo, že jest ten lid netoliko do města Berouna jen tři mile od Prahy, ale i tu před samou Prahou okolo kláštera břevňovského, slove sv. Markety, se dostal, a byvše J. M. arcikníže při témž lidu a vyslavše k J. M. C. do Prahy ten den před vpádem do Menšího města pražského nejv. pana Maurice Griechingera, při kteréžto příležitosti hrabě Slavata J. M. arciknížeti po něm vzkázal i za to J. M. snažně žádal, aby neráčil dopustiti nijakž k tomu přijíti, aby týž lid vojenský do

měst pražských vtrhnouti měl; neb pokudby se to stalo, tehdy žeby se obávati bylo, aby skrze to veliké zavedení J. M. C. a J. M. arciknížete, i hrozná celého českého království záhuba nenásledovala, mnohé k tomu důvody a příčiny podstatné přednášejíce. Jakož pak i ve všech radách, kteréž jsou se kdy a kde koliv z strany toho lidu pasovského držely, vždyckny jsou všelijak k tomu radili a pomáhali, aby týž lid, ne- užitečně verbovaný a ještě s větší škodou zdržovaný, brzy obdaňkován a zaplacen býti mohl a skutečně byl. Proti tomu pak, aby kdo něco jiného v tom od nich kdy slyšeti, aneb oni aby o tom zlém a škodlivém proti království českému předsevzetí nejmeně co věděli, toho se ničehož s gruntem pravdy nikdy nenašlo, ani žádným způsobem najíti moci nemohlo.

Co se pak pronášení od nich J. M. arciknížeti rad českých dotýče, mimo předešlou dostatečnou odpověď toto se ještě přidává: Poněvadž J. M. arcikníže Leopold od J. M. C. nad tím vojenským lidem pasovským řečeným za nejv. generala nařízen býti ráčil, když jest J. M. arcikníže při dvoře J. M. C. býval, co se v uvažování z strany téhož lidu pasovského dotýkalo, J. M. C., co tak koliv chtíti ráčil, to jest vždycky buďto sám ústně anebo skrze J. M. arcikníže nejv. kancléři království českého poroučeti ráčil, aby jiným v kanceláři české přednášeny a s nimi bedlivě uvažovány byly. Jakož i týmž způsobem po uvážení zdání jejich skrze téhož nejv. pana kancléře zase J. M. C. vlastní osobě neb J. M. arciknížeti aneb J. M. C. pánům tejným raddám v známost uvedeno bývalo. Při těch pak všech radách a uvažováních strany toho lidu pasovského, jak v soudné světnici na tom sjezdu obecném tak v kanceláři české, netoliko přísežné osoby, jako nejv. páni úředníci a soudcové zemští, též páni raddy J. M. C. soudův dvorského a komorního, ale i osoby z obce, ze všech tří stavův k defensí sněmem obzvláštně nařízené, přítomny bývaly. Anobrž jiní všickni, kteří koliv z vyšších dvou stavův do měst pražských tehdáž přijeli a do kanceláře přijíti chtěli, to jsou všichni i jedenkaždý sám od sebe svobodně učiniti a do kanceláře přijíti mohli, i skutečně přicházeli a ty věci uvažovati pomáhali. Poněvadž těch uvažování v podstatě ten cíl a konec býval, buďto aby ten lid pasovský zaplacen a obdaňkován byl (k čemuž jsou ty peníze J. M. C. k záplatě téhož lidu s pilností mezi sebou hledali a jednali) aneb, pokudž by se to nestalo a týž lid předce dále v tomto království pánům obyvatelům škodil a ubližoval a z něho pryč vytrhnouti nechtěl, k odvrácení dalšího nebezpečení a větší zkázy země naposledy slušně všichni spolu veřejnou mocí svou té moci jich s milostivým však dovolením a

vědomím J. M. C. jak náleží do nejvyššího svého přemožení odpírati a je ven z vlasti své milé s pomocí boží udatně vybiti a vyhnati hleděli. Kteréžto rady, ačkoliv samy v sobě tejné nebyly a J. M. arciknížeti, jakožto J. M. C. tejné rady vzáctnému panu direktoru a tak všech těch i jiných rad pravému principálu a hlavě, každého času v známost uvozovány byly. Však proto předce nikdá jsou dotčení hrabata tak v tom kvapni nebyli, aby takové uvážení a zavření těch rad hned J. M. arciknížeti aneb komukoli jinému vyjevovati měli, nýbrž nechali to nejv. panu kancléři království českého, že jest on je dle povinnosti své J. M. C. neb J. M. arciknížeti aneb vždy J. M. C. pánům tejným raddám přednášel. A když někdy J. M. arcikníže z poručení J. M. C. některé věci z strany toho lidu všem společně přednáseti ráčil, tak aby v kanceláři české uváženy byly, tehdy že po takovém jich uvážení, vyjdouce oni z rady neb kanceláře české a jdouce odtud přes pavlače do pokoje J. M. C., a zastavíce se někdy buď oba dva neb jeden z nich u J. M. arciknížete, kdykoliv se J. M. na to, zdali jsou již to, což jest tak jménem J. M. C. ráčil J. M. arcikníže sám jim přednésti, uvážili a na čem jsou zavřeli, jich milostivě ptáti ráčil: tehdy oni buď spolu neb jeden z nich J. M. arciknížeti pokaždé za odpověď obyčejně dávali, že J. M. arcikníže brzo tomu lépe od nejv. pana kancléře vyrozuměti ráčí. Přičemž také J. M. arcikníže bez dalšího se dotazování je zůstaviti a zanechati ráčil. A tak příliš křivě a nepravě nepřátelé týchž hrabat z pouhé zuřivosti a zlobivosti své chtěli je tím jízlivým obmyslem svým ukrutně zkaziti, ješto sám Budovec, od stavův k examinování na ně Teynagle nařízený, to přede všemi vyznával, že v té věci žádná tejnost rady nebývala, jakž se tomu nahoře při témž examinu obšírněji vyrozumělo.

A jest v pravdě k smíchu podobné, že Teynagl v tom vyznání svém, když byl dotazován, kteří jsou ty rady české pronášeli, tehdy vedle často psaných dvou hrabat jmenoval také pana Ladislava Berku, a to za samou tou příčinou, že jest jej začasto u J. M. arciknížete Leopolda vídával, ježto týž pan Berka, byvše za kralování J. M. C. Rudolfa hejtmanem v margkrabství moravském, že jest vždycky stále věrným poddaným a služebníkem téhož J. M. C. Rudolfa, nejmilostivější vrchnosti své, zůstával a jiné vrchnosti nehledal, proto byl od jiných obyvatelův a stavův téhož margkrabství vzláště nekatolických velice persekvován, tak že naposledy musil se z téhož margkrabství do království českého dáti a od nepřátel svých dále se reterirovati, jakož pak i za správy a kralování J. M. C. Mathiáše v žádném úřadu více potřebován nebyl.

Ačkoliv on tehdaž, když ten lid pasovský do Prahy vtrhl, v Praze v domě svém na stupních zůstával, však nikdá mezi J. M. C. Rudolfa české raddy do kanceláře české, ani sice mezi jiné pány obyvatele do soudné světnice nepřicházel, a tak tejnost těch rad, v kterých jest pán nikdá nebýval, J. M. arciknížeti ani žádnému pronášeti nijak jest nemohl. Pročež každý, který o tehdejší způsobu království českého vědomost měl, tomu se zasmáti mohl, že jest Teynagl na téhož pana Berku to, co proti všemu rozumu nemožné bylo, vyznával. A stavové téhož království českého, slyševše to vyznání v plném sněmě v soudné světnici zjevně čísti, snadno jsou mohli to při sobě souditi a patrně poznati, že jest týž Teynagl tak neforemné vyznání na staroměstském rathouze, byvše k němu trápením přinucen, z veliké bolesti neprávě učinil, a co jest tak tu o panu Berkovi smyšleně mluvil, že to podobně také i o těch dvou hrabatech křivě a nedůvodně beze všeho gruntu mluvil.

Ale tak veliké zaslepení a po zkáze týchž obou hrabat nesčíslné dychtění jejich bylo, že jsou se na nic toho neohlédali, nýbrž předse beze všeho pozoru (a jako bez rozumu) v té své slepotě a zaslepené proti nim zuřivosti kráčeti nepřestávali, až potom s pomocí boží pouhá jich obou hrabat nevinnost tak zjevně se vyjevila a oči jich k světlu pravdy otevřela, že jsou bezděk proti vši vůli své sami je za spravedlivé nevinné ctné a šlechetné pány k vlastnímu svému zahánění a k většímu jich obou oslavení všem vůbec zjevně vyhlásiti a schváliti musili, dle starodávného přísloví: „Veritas omnia vincit atque tandem bona causa triumphat — Pravda všechno přemáhá a naposledy spravedlivá pře ob stojí.“

Že pak pan Ladislav Berka tak jako oni dva hrabata obeslán nebyl, aby se podobně při úřadu nejv. purgkrabství dostavil, příčina toho byla, že on, obávající se mnohých nepřátel svých netoliko Čechův ale i Moravanův, kteří s lidem svým válečným ku Praze přitáhli, aby nějaké moci a ukrutnosti na něm neprovedli, pročež raději poodstoupil a záhy s J. M. arciknížetem Leopoldem z Prahy i potom z české země ven odjel.

Co se pak při vpádu na Malou stranu lidu pasovského střelení na lid český dotýče, takové domnění z pouhého zlobivých lidí smyšlení a potom dále a více rozšířených klevet pocházelo, zvláště že jest někdo mezi stavy ten klam roztrušoval, jakoby z domu hraběte Slavaty na stupních ležícího na domácí lid český několik ran z ručnic učiněno bylo. Ale jak v jiných věcech tak v té hraběti Slavatovi pouhá křivda se dala; neb on toho času, když se ten vpád stal, v témž domě svém nebyl, než spolu s jinými nejv. pány úředníky a soudci zem-

skými katolickými pod jednou na hradě pražském při vlastní osobě J. M. C. Rudolfa zůstával.

V témž pak domě pan Michal Slavata, bratr jeho vlastní (jenž se tehdáž bludné sekty pod obojí z Jednoty bratrské přidržel, ale nyní jest horlivý katolík pod jednou) lozírujíc zůstával, a v takové potřebě týž dům s mnohými osobami z čeládky s ručnicemi a jinými zbraněmi dobře opatřený chránil. A poněvadž prvé, nežli ten lid pasovský tak daleko nahoru k stupním téhož domu se dostal, štilšstandt neboližto přiměří učiněno bylo, tehdy nebylo také zapotřebí z téhož domu na žádného střileti. Jakož pak týž hrabě Slavata, uslyševše o té klevetě, s pilností na to se vyptáváje, do konce ničehož toho se doptati a vynajíti nemohl. Tolikéž i při shledávání se v konversacích hrabě Slavata předním osobám z stavův pod obojí o tom oznamoval a je z takového zlého domnění vyvozoval. Však nic platno nebylo; nýbrž předce tak zlobivě zaslepeni byvše, chtěli jsou to na něho právně a criminaliter dokazovati, ješto kdyby pravda byla, tehdy Teynagl, nebyvše tehdáž v domě hraběte Slavaty ani mezi lidem českým, žádnou o tom vědomost míti nemohl; ale týž nebohý Teynagl dle ukrutné vůle jich tuto svou nevědomost na bolestném trápení svém dotvrditi musil.

Pátá dotázka nemohla se těch dvou hrabat dotýkati, poněvadž oni v Starém městě nebydleli; však přece tudy jiného Čecha měšténína horlivého katolického, totiž Jiříka Heydeliusa, zkaziti chtěli. Ale ani to se jim nepodařilo.

Přestanu o té materii více psáti, poněvadž se dosti z toho, což již napsáno jest, vyrozuměti může, jakou tejnou persekucí neboližto jízlivé protivenství a soužení častopsaní dva hrabata v té věci vystáli, majíc tak prudké a mocné protivníky, skoro všechny stavy království českého, jakž z těch slov, kteréž pan Adam z Waldštejna náboženství pod jednou jménem všech tří stavův téhož království k panu Adamovi z Šternbergka, nejv. purgkrabí hradu pražského, v plném sněmě mluvil: „poněvadž se (prý) tu znamenitých velikých a v tomto království nikdá nebývalých věcí dotýče, protož že to nemůže tím způsobem a pořádkem, jako jiné věci uvažováno býti.“ Jakož pak vyskytl se tehdáž jeden pod obojí tak zlobivý člověk (z Berbirstorffu), kterýž v plném sněmě opovážil se tuto přímluvu učiniti: „Žeby se v tak velikých nikdy nebývalých věcech vedle pořádku práva postupovati nemělo, a ten zločinec Teynagl žeby neměl k úřadu nejv. purgkrabství pražského podáván býti, než aby raději na rynku staroměstském zjevně examinován a trápen byl.“ Šice zvědělo se hned tehdáž o tom, že on sám od sebe to nemluvil, než jiná

z vyššího stavu osoba jemu to na paláci při jednom krámě napsala, aby oni v sněmě takové zdání dali k tomu prý konci, kdyžby dotčený Teynagl na otázky o těch dvou hrabatech nejméně co řekl aneb domněle vyznal, tehdy aby hned tu v rynku po nejmenším navržení od obecného lidu oni, oba hrabata, ukrutně a ohavně ukamenováni byli. Ale Pán Bůh neráčil dopustiti, aby se kteří jiní na to jemu navésti dali, aspoň s barbarskou přímluvou jeho se snesouce, proti nim tehdáž tak tyransky procedirovati chtěli a mohli.

Neměli sice často psaní oba hrabata od nikud žádné ochrany. Neb tehdáž nejmilostivější vrchnost jich císař Rudolf slavné paměti sám také od lidu válečného českého a moravského spolu na hradě pražském v pokojích svých vlastních jako v nějakém arrestu mocí zdržován a vartován byl. Ačkoli tíž hrabata z potřeby ku panu kardinálovi Klezlovi, tehdáž J. M. Kr. Mathiáše tejně rady direktoru, naschválně byli poslali s tím vzkázáním: „poněvadž srozumívají, žeby Teynagl u vězení na rathouze staroměstském některé nenáležitě věci neprávě na ně vyznával a jim v tom hrubou křivdu činil, tehdy že poníženě žádají, aby J. M. Kr. vedle kommissarův panův stavův ráčil také své kommissare k tomu naříditi, aby oni, hrabata, s týmž Teynaglem k náležité konfrontaci připuštění byli; co tak o nich tam v nepřítomnosti jich vyznává, to aby jim v oči mluvil; kdežto že se hned snadno poznati moci bude, zdaliž vyznání jeho pravdivé jest nebo není, tak že stavové potom s lepším gruntem dále v tom procedirovati moci budou. A pokudž se tam, bohdá, nevina jich pozná, tehdy žeby již potom nebylo potřebí, odtud Teynagle k vyšší popravě na hrad pražský dodávati a oni hrabata mohliby tudy tak hanebného processu zbaveni býti.“ Ale protivnou odpověď dostali, „že se J. M. Kr. neráčí prý času toho procedirování stavův nic ujímati, nýbrž také i tu věc, jak se děje, při tom zanechávati.“

A tak ty dva hrabata, ode všech lidí opuštění, v ochranu samého Pána Boha všemohoucího doufajíce a na svou nevinu spoléhajíce, dobře a chvalitebně obstáli, a jak tehdáž na pomluvu zlých lidí, tak potom na zlobivých apologistův falešné spisování nic nedbali a tomu se těšili, že i skrze ten Hendricha Matesa hraběte z Turnu nepravdivý spis příčina k tomu dána, že tato gruntovně pravdivá zpráva v té věci na papír uvedena jest, a ti, kteří ji čísti budou, tím snáze a víceji pravdě místo dají.

A poněvadž curiosus čtenář mohl by žádostiv býti věděti, jaká příčina toho byla, že jest týž pan Franc Teynagl od stavův pod obojí na cestě své jat, do vězení tuhého dán

a tak hanebně zle traktírován, až i naposledy útrpným právem tázán byl, s tou přitom jemu oznámenou pohružkou, že skrze mistra popravního konec života svého vzíti má, i také jaké skončení ta s ním začatá tragedia vzala: pročez věděti sluší, že stavové pod obojí, měvše J. M. C. Rudolfa v tom podezření, jakoby skrze ten lid pasovský je, stavy, o ten majestát, jim na náboženství jich daný, zase připravití a J. M. arciknížeti Leopoldovi k témuž království dopomoci chtíti ráčil, i zvěděvše stavové toho času, když ten lid pasovský ještě se na Malé straně zdržoval, že jest J. M. C. Rudolf téhož pana Teynagle k Jich Mstem kurfirštům duchovním a k J. M. kurfirštu saskému vyslati ráčil, domnívali se, že, dostanouce oni pana Teynagle, jak z té instrukcí, kterouž od J. M. C. sobě danou měl, tak skrze examinování osoby jeho mnoho vy-
zvěděti moci budou. Ale když potom nic toho doptati a vy-
zvěděti nemohli, neb J. M. C. Rudolf skrze téhož pana Teynagle ráčil Jich Mstem pánům kurfirštům jen to samé v známost uvozovati, že skrze ten lid pasovský, bez jistého J. M. C. dovolení přišlý, proti panu bratru svému J. M. králi Mathiášovi na žádné nejmenší protržení té smlouvy, skrze Jich Msti kurfiršty mezi Jich Mstmi pány bratry některý měsíc před tím v Praze učiněné, nic před sebe bráti neráčí. Tak že stavové pod obojí z té instrukcí nic podezřelého na J. M. C. a pány raddy J. M. nezvěděli, ani skrze časté a tuhé examinování téhož pana Teynagle nic toho, cožby k utvrzení jich zlého domnění bylo, uptati se nemohli. Toliko in genere, žeby prý služebníci J. M. arciknížecí byli rádi to viděli a J. M. přáli, aby k vysokým věcem přijíti moci ráčil, a že jest pana generála Ramé ta invencí byla, a žeby on, co na něm bylo, rád k tomu byl pomáhal, aby J. M. arcikníže velikým potentátem učiněn byl atd. (str. 37). Však aby kdo J. M. C. Rudolfa z pánův radd aneb kteří z Čechův k tomu raditi neb to mluvití měl, žeby rádi viděli, aby J. M. arcikníže Leopold králem českým byl, to že s pravdou říci nemůže.

Dále pak stavové p. ob., zvěděvše, že ti dva hrabata, zvláště hrabě Slavata, začasty u J. M. arciknížete býval, v tom podezření je měli, že oni o J. M. arciknížete intencí vědomost měli a tolikéž k tomu radili. Však poněvadž týmž dvoum hrabatům velikou v tom křivdu činili, tehdy také toho, čeho nikdy nebývalo, od pana Teynagle jak s dobrými slovy tak ani tím brozným osoby jeho trápením dověděti se nemohli. Však ho předce v některých konversacích chytře k tomu přivedli, že jest pro spomožení od nich sobě juramentum credulitatis na to učiniti se uvoloval, že z českých pánův žádného tak často u J. M. arciknížete nevidal, jako pana Sla-

vatu, pana z Martinic a pana Berku, pročez že jsou snad ti tři páni to učiniti musili a J. M. arciknížeti Leopoldovi ty rady, které v kanceláři české proti tomu lidu pasovskému aneb téhož lidu se dotýkající držány byly, pronášeli. O kteréžto pana Teynagle nerozšafné řeči stavové pod obojí zvědévše, pokládali, že již tudy ty dva pány, hrabě Slavatu a hrabě z Martinic, do veliké těžkosti uvedou, a dokážíc to na ně, že jsou tejnost rady pronášeli, je dokonale cti i hrdla odsoudí a zbaví. To pak že na ně snáze a lépe prokázati moci budou, kdyžby pan Teynagl takovou řeč při právním trápení i potom smrtí svou ztvrdil. Tak že téhož pana Teynagle ne proto k útrpnému právu podali, žeby on toho nějakými zlými skutky svými jako nějaký zločinec byl zasloužil, ale jen proto, aby skrze to trápení a smrt jeho ty dva hrabata zkaziti mohli. A tak ne skrze nějaký proces a odsouzení právní, než toliko de facto a mocí týž pan Teynagl od stavův pod obojí k nejvyšší popravě podán, tam od mistra popravního ukrutně trápen i skrze jich kommissaře k ohavné smrti bezprávně vyhlášen byl. Jakž i tito dva hrabata ne pořádně vedle práva, ale také de facto přinuceně k úřadu nejv. purgkrabství pražského obesláni byli; neb zřízení zemské to s sebou přináší, kdyby který zločinec na dolejší právé na někoho z vyššího stavu něco neslušného vyznal, ten že má k vyššímu právu na hrad pražský podán, a tu osoba ta z vyššího stavu obeslána býti a se stavěti má. Ale pan Teynagl nikdá při žádném právé za zločince odsouzen nebyl. A tak to podání osoby jeho k vyšší popravě, i to obeslání pánů hrabat vše de facto proti právu nepořádné bylo.

Potom když ti dva hrabata jakožto nevinní na naučení, ode všech tří stavův království českého z sněmu dané, při úřadu nejv. purgkrabství vši sobě křivé viny očistění a ospravedlnění byli, J. M. král Mathiáš, uznávaje, že pan Teynagl, nedopustivše se žádných zlých činův, nikdá pořádně k žádné pokutě neb trestání odsouzen nebyl, ani v bolestném trápení svém na sebe nic zlého nevyznal, slušně také vedle práva k smrti vydán býti nemohl: pročez, chtějíce z moci a z rukou stavův království českého jej vyniti a vysvoboditi, ráčil jim oznámiti, že žádostiv býti ráčí, téhož Teynagle v některých vlastních potřebách svých examinirovati dáti. A tak na to hned J. Msti Kr. v moc vydán byl. Však dříve nežli z vězení puštěn byl, musil nejprvé revers na sebe dáti, že chce království českého a vtělených zemí do smrti své prázen býti, a toho, co jest ho tu potkalo, nikdá žádnému ničímž zlým nevzpomínati a na žádném nijakž se nevymstívati.

Týž pan Teynagl, věda o tom, že takoví bezprávně donucení reversové žádné moci nemají, a toho, kdo je činí, když se na svobodu dostane, v ničemž zavazovati nemohou, beze všeho rozmýšlení takový revers od sebe dal. Po tom pak od J. M. krále Mathiáše na svobodu propuštěn byvše, do království polského jel a tam od J. M. krále Zikmunda za kanclíře německého a raddu přijat byl. Kdežto umřevše mu paní manželka jeho, z fraucimorů J. Msti královny jinou pěknou pannu dostal. Po některém pak čase navrátil se zase k J. M. arciknížeti Leopoldovi do biskupství pasovského, J. M. za kancléře sloužil. Naposledy dostal se ke dvoru J. M. C. Ferdinanda II. a tu od J. M. za říšskou dvorskou raddu přijat byl, v Vídni umřel, a syn jeho po něm zůstalý, pan Rudolf, v Čechách se oženice, od J. M. C. nynějšího krále a pána našeho za raddu do soudův královských komorního a dvorského přijat jest.

S touto pravdivou informací že curiosus lector spokojen bude, naději mám. Pročež dále v jiných materiích spisování své kontinuiruji.

Jakož jsem nahoře doložil, že chci zprávu dáti, jak jest se s obnovením úřadu nejv. úředníkův zemských království českého při počátku kralování J. M. krále Mathiáše tehdaž dalo: pročež věděti sluší, kterak strana pod obojí, co na ní záleželo, všelijak se snažila k tomu přivést, aby svrchu psaní dva hrabata všech úřadův zemských v království českém docela zbaveni byli. Pročež aby to tím snáze a dříve dovésti mohli, dva přední nejv. pány úředníky zemské pod jednou, totiž pana Adama staršího z Šternberga, nejv. purgkrabího pražského, a pana Adama mladšího z Waldštejna, nejv. sudího zemského království českého, nejprvé sobě získali a spolu tento spůsobný k tomu prostředek vymyslili, přednášejíce jiným nejv. pánům úředníkům a soudcům zemským v radách kanceláře české to za jistý starodávný obyčej: Kdykoli prý nový král český v království svém českém kralovati počal, tehdy že všickni nejv. úředníci a soudcové zemští i jiné raddy české povinnosti své k rukám J. M. Kr. skládali, a tu že J. M. král ráčil jest dle libosti a vůle své tyž úřady a povinnosti české milostivě obnoviti neb proměnit, a koho ráčil chtíti sobě zachovati, toho hned potvrditi, a koho neráčil chtíti v povinnosti jeho déle trpěti, toho z ní propustiti a na jeho místo jiného dosaditi ráčil. Pročež aby tolikéž oni všickni nejv. páni úředníci a soudcové zemští i jiné raddy podobně tak nyní učinili a všechny úřady a povinnosti své J. M. králi Mathiášovi při tom začátku kralování J. Msti k rukám královským složili.

Ti dva hrabata, seznavše v tom patrně obzvláštní praktiku proti sobě složenou býti, nechtěli se v tom s jinými snésti, nýbrž takto přimluvu svou učinili: Že to jak v zřízení zemském tak ani v žádném sněmovním usnešení za právo ustanoveno není, aby tím povinni a zavázáni býti měli. Pročež že nemíní vedle jiných z strany takových úřadův svých k rukám J. M. Kr. k skládání se ohlašovati; než, ráčí-li J. M. Kr. v tom co jiného poručiti, tehdy že oni budou věděti, jakou na to J. M. Kr. odpověď svou dle potřeby dáti. Nejv. pan kancléř království českého oznámil, že on sám potřebu svou J. M. Kr. přednésti chce. Nejv. pan písař pan Jan z Sklenového a z Janovic jako i pan podkomoří království českého, pan Purkhardt Točník, snesli se s tím zdáním a ohlášením dotčených dvou hrabat. I nebylo tehdáž nic zavříno.

Po některém málo dni do kanceláře české pány raddy soudův dvorského a komorního přišli a skrze pana Štefana Jiřího z Šternbergka, nejstaršího mezi sebou, toto přednesli, (neb tehdáž úřad nejv. hofmistrství království českého, pod kterého správu oni náleželi, vaciroval a prázdný byl): „Kterak oni to za slušné býti uznávají při nynějším počátku kralování J. M. krále Mathiáše ohlášení své učiniti, povinnosti své k nohám J. M. Kr. složití a prositi, aby J. M. Kr. povinnost jich jinými hodnými osobami milostivě osaditi a opatřiti ráčil, žádajíce Jich Msti nejv. pánův úředníkův a soudcův zemských za oznámení jim také v tom zdání svého, zdaliž se s nimi srovnati chtějí nebo ne.“ Tu přítomní nejv. pány úředníci a soudcové zemští, z nichž ti, kteříž se již prvé s nimi tejně na tom zavřeli, takto jsou promluvili a k tomu pořádku se přimlouvali: „Že oni v to domnění, jakoby v těch povinnostech svých déleji zůstávati žádostivi byli, se uvésti nechtějí. Pročež že spolu s pány raddami soudův dvorského a komorního při J. M. Kr. také podobné ohlášení učiniti chtějí.“ Nejvyšší pan kancléř království českého oznámil, že jest již potřebu svou J. M. Kr. přednesl a toho další potřebu býti neuznává, aby z novu spolu s jinými Jich Msti v té příčině co přednášeti měl. Ti dva hrabata též oznámili, že oni v tom také sami potřebu svou J. M. Kr. přednésti chtějí, žádajíce nejv. pana purgkrabiho, aby pán jménem jejich nic nepřednášel v tom J. M. Kr. Nejv. pan písař a pan podkomoří oznámili, že oni v tom podobně jako ti dva hrabata se zachovati chtějí.

Na druhý den, měvše všickni pod jednou audiencí při J. M. Kr. na Hradčanech v domě někdy pana Křištofa z Lobkovic, nejv. hofmistra království českého, tu nejv. pan purgkrabě jménem nejv. pánův úředníkův a soudcův zemských takové, jakž výš dotčeno, mezi sebou zavřené

ohlášení s tím skládáním úřadův a povinností svých k rukám J. M. Kr. zdvořile učinil. Kteréhožto v tom rovně tak podobnou řečí pan Štefan Jiří z Šternbergka jménem pánův radd soudův dvorského a komorního následoval. Než nejvyšší pan kancléř oznámil, že jest již pojminulého dne J. M. Kr. v příčině úřadu svého potřebu svou přednesl a přitom toho zůstavuje. Hrabě Slavata promluvil, že, jsouce povinnost a přísaha, kterouž k úřadu purgkrabství karlštejnského učinil, od jiných úřadů nemálo rozdílná, protož že se jemu nevidí, aby povinen byl nyní ten úřad svůj od sebe vzdávati. Však aby řečeno býti nemohlo, jakoby on tak hrubě ten úřad a proti vůli J. M. Kr. na sobě zdržeti žádostiv byl, tehdy že se v tom jako i v jiném J. M. Kr. k milostivé ochraně poníženě poroučí. Hrabě z Martinic též se ohlásil takto: Poněvadž jest on k povinnostem svým jak do soudu zemského neboližto (jak předešle za starodávna říkali) kmeta z lavic tak i maršalství dvoru J. M. krále českého J. M. císaři Rudolfovi Druhému jakožto králi českému i Jich Mstem pánům dědicům a budoucím králům českým výslovně přísahal, tehdy že také neuznává se dle téhož zřízení zemského povinen býti, nyní též povinnosti své od sebe vzdáti aneb k nim znova přísahy činiti. Nejv. pan písař oznámil, že jest on o tom slýchal, kterak za času kralování J. M. krále a potom císaře Ferdinanda I. někteří nejv. úředníci zemští, chtěje rádi tehdejšího nejv. purgkrabí pražského z rodu pánův Lvův z Rožmitále a z Blatné o ten úřad jeho připraviti, namluvili ho sobě na to, aby on s jinými při začátku téhož J. M. krále Ferdinanda I. kralování v Čechách úřad svůj k nohám J. M. Kr. složil. Což když se stalo, vyprakticovali to, že jest král Ferdinand pana Lva z úřadu nejv. purgk. pražského propustiti a na to místo jeho hned jiného dosaditi ráčil. Jiní pak výše do přednějších úřadův promovirování aneb při svých předešlých úřadech zůstaveni a potvrzeni byli. Pročež žeby snad i nyní někteří rádi jeho o úřad nejv. písařství připravili a chtělby. aby on spolu s jinými za tou příčinou úřad svůj k nohám J. M. Kr. složil. Ale on že se neuznává tím povinen býti, ani nemíní, úřad svůj někomu k vůli vzdáti. Pan podkomoří království českého oznámil, že se s přimluvou nejv. písaře snáší.

J. M. král ráčil tebdáž na takové rozdílné přednášení za odpověď dáti, že to v své bedlivé uvážení vzíti a dále se v tom milostivě resolvirovati chtíti ráčí.

Přední pak osoby z strany pod obojí J. M. krále Mathiáše chytrostí svou k tomu přivedli, že před obnovením všelijakých úřadův hlasy a dobré zdání netoliko od nejv. pánův úřed-

nikův a soudcův zemských dle starobylého způsobu a obyčeje, ale i nad to výše jako i od některých pánův radd soudův dvorského i komorního, ano i od některých osob z obce, kteří v žádných povinnostech krále J. M. ani zemských postavení a žádnou přísahou zavázání nebyli, a to vše od samých osob pod obojí, bráti ráčil, čehož se předešle nikdá nedálo. A z toho snadno souditi jest, že z těch všech osob pod obojí žádná hlasu svého těm dvoum hrabatům k úřadům zemským nedala.

Ten den před obnovením nejv. úředníkův a soudcův zemských hrabě Slavata zprávu dostal, že v tejné radě J. M. krále Mathiáše to uvažováno bylo, kteří by z Čechův od J. M. Kr. k úřadům zemským fedrováni býti měli, zdaliž ti, kteří jsou J. M. K. všelijak k tomu království pomohli, čili ti, kteří jsou J. M. C. Rudolfa předce stále se přidržejíce přítomni byli, a ti že jsou náboženství pod jednou horliví katolíci. V kteréžto radě tejné že jest zavřeno bylo, aby na ten čas zvláště při začátku kralování J. M. Kr. ti přední na úřady promovirování byli. Ti pak druzí že také potom někdy časem svým fedruňku užiti moci budou.

Kteréžto zprávy hrabě Slavata slušně jest se nemálo ulekl, přemýšlejíce sobě, kterakby on tudy v své milé vlasti k velikému posměchu nevinně a proti lepšímu zasloužení svému přiveden byl. Neb mohli by se snad mnozí domnívati, jakoby on nevinu svou proti právnímu vyznání Teynagle dostatečně neprovedl, aneb jakoby závistní nepřátelé jeho nekatoličtí pod obojí nad ním již docela zvítězili a to spůsobili, aby on nikdá více ve vlasti své k žádnému úřadu zemskému potřebován nebyl. K čemuž i to přistupovalo, že jest pan kardinál Klezl témuž hraběti Slavatovi to schvaloval: Poněvadž on úřad svůj dle znění přísahy, k němu učiněné, k nohám J. M. Kr. skládati povinen nebyl a není, tehdy že dobře učiní, aby odpuštění nebral. Nebo že jest J. M. Kr., jedouce z Vídně, na cestě z města Jihlavy Henrichovi Mathesovi hraběti z Turnu již se v tom zakázati ráčil, jakž nejprvé J. M. k kralování v království českém přijíti ráčí, tehdy že hned úřad purgkrabství karlštejského (kterýž toho času hrabě Slavata na sobě měl) jemu svěřiti a dáti chtíti ráčí. Kdyžby pak hrabě Slavata dobrovolně od téhož úřadu odpuštění nevzal, tehdy že J. M. král tím podstatnější výmluvu míti ráčí, že ten úřad hraběti Slavatovi de facto vzíti a jej jakožto neprázdný hraběti z Turnu dáti moci neráčí.

Hrabě Slavata tehdy, přemýšleje přitom také to, kdyby on sám od téhož úřadu svého odpuštění nevzal a ten pod tím předce s něho sňat a jinému dán byl, žeby z toho tím větší

posměch a zahanbení jeho následovalo: protož nepominul jest ihned k témuž panu kardinálovi Klezlovi sjetí a jemu to vše přednésti i stížití. Tu pan kardinál, měvše v rukou svých obzvláštní poznamenání, ukázal jest mu je, řkouce: „Toto jest mé zdání v příčině obnovení úřadův zemských.“ V kterémž tato slova napsány byly: Der Slavata bleibt; dan Gewiessen halber kan ich anderst nicht rathen, to jest: Slavata zůstane; neb vedle svědomí k jinému raditi nemohu. A poněvadž on hrabě Slavata již o takovém jeho, pana kardinála, zdání ví, tehdy že mu není potřeby víceji o něm pochybovati; než chce-li, že může s jinými J. M. kr. pány tejnými raddami také o to promluvití. Ačkoliv sice, když jiní úřady své zemské k nohám J. M. Kr. skládali, že jest on prý v přednášení svém to sám dobrovolně doložil, že se k milostivé J. M. Kr. vůli podává. A tak kdyby i J. M. Kr. s tím úřadem nějakou proměnu učiniti ráčil, žeby se jemu bylo v tom žádné zkrácení nestalo, poněvadž by tím J. M. Kr. toliko jistou intencí a vůli svou vyjeviti ráčil.

Hrabě Slavata na to řekl: Že, nebyvše on povinen ten úřad vzdáti, jej jest neresigniroval, a tak uposlechl jest v tom rady J. M. pana kardinála. S tím pak se k vůli J. M. Kr. upřímným připuštěním, že jest nemínil úřad svůj J. M. Kr. k vůli tak dokonale oddávati, aby vedle vůle své s ním tak velikou proměnu učiniti, jemu jej vzíti a jinému dáti moci míti ráčil. Neb sice mnohdykrátě někdo oferiruje z pouhé zdvořilosti někomu, zvláště nad sebe vyššímu, k službě jeho hrdlo i všechno jmění své, však naproti tak dokonale v moc jeho nedává, aby druhý hned jemu to odnítí měl. Tak žeby i tuto jeho příliš odporná věc, hrubě daleko hledící, poctivosti a dobrého jména jeho se dotýkající, potkala; pročez že chce to sám ještě vlastní osobě J. M. Kr. přednésti.

Jakož pak, dostavše audienci, brzo to vykonal a poníženě žádal, aby J. M. Kr. neráčil jej v posměch nepřátel a protivníkův jeho vydávati, s tím přitom doložením: Ačkoliv některým J. M. Kr. raddám vidí se ta regule politická dobrá býti, od kterýchž (prý) jest se něco zlého, zvláště aby proti své vrchnosti nerebellirovali, obávati, tehdy že ti od vrchnosti k úřadům vzáctným promovirování a všelijak kontentirování býti mají, na jiné pak stále věrné že beztoho vrchnost dobře bezpečiti se může, že oni zle neučiní: však že nevždyckny taková domnělá maxima reusciruje a se zdaří; neb ti, kteří z přirození k zlému a rebellii nakloněni jsou, jak jen dosti malou příčinu a příležitost dostanou, tehdy rádi se hned k tomu potřebovati dají. Ti pak, kteří stále věrni jsou, nikdá se proti vrchnosti své žádné viny nedopustí, ale když také

oni vidí, že jich upřímná věrnost a pilné služby při vrchnosti vážené nejsou, tehdy že takoví k snažení se věrně a pilně sloužiti chuť ztratí. Načež J. M. Kr. se milostivě zakázati ráčil, že na to dobrou paměť míti chtěti ráčí.

Potomně effectus to ukázal, ktežto v první věci tak se stalo, že hrabě z Turnu, dokud úřadu zemského neměl, mezi defensory v stavu panském skoro poslední byl, a jakž jest úředníkem zemským byl, tehdy také hned mezi defensory předním učiněn jest, a tu brzy právě dokázal vděčnost a věrnost svou, když psáti dal patenty po všech krajích v království českém, obsílající všechny obyvatele ze všech stavův k těm nepořádným sjezdům, z nichž potom počátek té hanebné rebellie v Čechách léta 1618 následoval.

Na druhý den ráno J. M. Kr., učinivše resolucí v příčině obnovení nejv. úřadův zemských, ráčil poslati jen pro čtyry tehdejší nejv. úředníky zemské, totiž nejv. pana purgkrabího, nejv. pana sudího zemského, nejv. pana kancléře království českého a nejv. pana písaře, a ráčil jim poznamenání, vedle kteréhožby jisté osoby za nejv. úředníky zemské dosazení býti měli, odevzdati, totiž

pan Adam starší z Šternbergka, nejv. purgkrabě pražský,

pan Adam mladší z Waldštejna, nejv. hofmistr království českého,

pan Jan Jiří z Švambergka, nejv. komorník království českého,

pan Jan Sezima z Sezimova Austí, nejv. sudí zemský království českého,

pan Zdeněk Adalbert z Lobkovic, nejv. kancléř království českého,

pan Jiří z Talmbergka, nejv. sudí dvorský království českého,

hrabě Hendrich Mates z Turnu, purgkrabě karlsštejnský,

pan Jan z Sklenového a z Janovic, nejv. písař království českého,

pan Purkhardt Točník z Křimic, podkomoří království českého,

pan Křištof Vratislav z Mitrovic, purgkrabě karlsštejnský,

pan Adam Hřán z Harasova, purgkrabě kraje hradeckého, poroučejíce J. M. Kr. jim o tom, aby, přijdouce oni do kanceláře české, ty osoby před sebe povolali, takovou milostivou J. M. Kr. vůli a resolucí jim v známost uvedli a hned také povinnost a přísahy k týmž úřadům vydali.

I vyjdouce ti čtyři páni od J. M. krále a přečtouce hned to poznamenání, pan z Šternbergka a kníže z Lobkovic nerádi viděli, že hrabě Slavata z nich dokonce vypuštěn byl. Pročež snesli se spolu na tom, aby dříve, nežli do kanceláře půjdou, u pana z Švamberгка jakožto nemocného se zastavili a tu J. M. Kr. resolucí jemu v známost uvedli s tou obzvláštní nadějí, že on po vyslyšení jich, prohlédaje k starosti a sešlosti věku i při tom k velikému nedostatku zdraví svého a tak patrně již nemožnosti své, slušně nebude chtíti to k sobě přijíti a dále na sobě žádný úřad zdržovati, nýbrž v tom se J. M. Kr. šetrně omluviti nepomine. Což jestli učiní, tehdy že jeden úřad zemský pro hrabě Slavatu se dostane. I oznámili ti dva páni takovou intencí svou druhým dvěma pánům, s kterouž upřímo k témuž panu z Švamberгка jeli, kdežto jemu dotčenou J. M. C. resolucí oznámili. Kterýžto, něco málo vymlouvati se počavše, předce na tom zavřel, že k sobě ten úřad jen na rok přijíti chce. V tom, prvé nežli ti čtyři páni od něho odešli, paní manželka jeho k němu přišla a jemu něco z lehký do ucha pošeptala, a zase od něho odešla. Tu ihned pan z Švamberгка, v mysli své se proměnivše, tuto jinou resolucí svou těm pánům oznámil, že jemu není možné dáleji v úřadech zemských potřebovati se dáti, a že jak v předešlém zůstávati tak ani žádný jiný na sebe přijíti nemíní, snažně za to žádajice, aby ho ti páni v té věci při J. M. Kr. poddaně omluvna učinili. Potom se vyrozumělo, že to návštěví dané za tou příčinou se stalo, že paní manželka téhož pana z Švamberгка, kteráž vlastní sestra pana Linhardta Kolona z Felzu byla (o kterémžto z Felzu již výše zmínka učiněna jest, že potom v bitvě od císařského lidu zabit byl) tak že sobě naději činili, jestliže pan manžel její toho úřadu docela se zbaví, tehdy že tudy on pan z Felzu, bratr její, vždy jeden úřad zemský dostane: ale zmýlila je oba i jiné ta daremní naděje.

Ti čtyry páni oznámili, že tak učiniti chtějí, a ihned s tím ke dvoru J. M. Kr. jeli a to J. M. v známost uvedli. Což J. M. Kr. sobě na delší rozmyšlení vzíti ráčil. Nejv. pan kancléř hrubě to k srdci sobě připouštěl, jestliže ti dva hrabata do úřadův zemských a českých rad potaženi nebudou, tehdy že on také nebude míti žádných tak horlivých pomocníkův k zastávání a zase rozšíření víry sv. katolické v království českém. Protož utekl se v té věci ad patres capucinos a je, zvláště patrem Laurentium Brindesi, kazatele jich vlaského (kteréhož tehdáž horliví katolíci za muže učeného pobožného a svatého drželi), snažně žádal, aby modlitbami svými při Pánu Bohu skrze přímlovu blaho-

slavené Panny Marie to vyprositi se snažil, aby jeho svatá božská milost srdce J. M. krále nakloniti a dirigirovati ráčil, tak aby se v té věci dobře a užitečně resolvirovati ráčil.

Téhož dne k čtvrté hodině s poledne svrchu jmenovaní nejv. páni úředníci zemští k audienci J. M. Kr. najíti se davše, tu od J. M. Kr. takovou resolucí dostali, že J. M. s omluvou pana z Švamberka milostivě dobře spokojen býti a nařizovati ráčí, aby na místě jeho pan Jan z Sezimova Austí nejv. komorníkem, pan Jiří z Talmbergka nejv. sudím zemským a hrabě Slavata nejv. sudím dvorským, vše království českého, byli. S kteroužto resolucí ti nejv. páni úředníci zemští do kanceláře české se sešli, aby ty osoby, které tak za úředníky zemské vyhlášení býti měli, hned tam povoláni byli. Kdež přiševše hrabě Slavata našel tam mezi nimi sedícího Matesa Hendricha hrabě z Turnu, právě na tom místě, kdež purgkrabímu karlštejnskému seděti náleželo, (an předtím hraběti Slavatovi nic o tom, že se ten úřad s něho snímá a jinému dává, oznámeno nebylo) a od nejv. pana kancléře toto promluvení k sobě uslyšel: Kterak J. M. Kr. nyní při obnovení nejv. úředníkův zemských jemu úřad nejv. sudství dvorského dávati ráčí. Načež zase hrabě Slavata za odpověď dal: „Poněvadž J. Msti Kr. taková milostivá vůle jest, aby on vyšší úřad na sebe přijal, nežli prvé měl, tehdy že dle téhož milostivého J. M. poručení netoliko tak se v tom poslušně za chovati chce, ale také J. M. Kr. z toho, že na osobu jeho tak milostivě pamatovati ráčí, poníženě děkuje.“ I ačkoliv předešle měl užitečný úřad, však, vážíce on sobě více vzácnosti nežli užitku, proto žádného nejmenšího znamení nákého zlého v tom spokojení svého na sobě znáti nedal.

A byvše táž J. M. Kr. resolucí v sobotu k víčerou v kanceláři české publicirována, tehdy v následující pondělí ráno k deváté hodině tíž nejv. páni úředníci zemští tak k J. M. Kr. obnovení dali se najíti a u přítomnosti vlastní osoby J. M. přísahy k týmž úřadům vedle zřízení zemského vykonali.

Z této pravdivé informací porozuměti se může, jak veliké protivenství v tom hrabě Slavata vystáti musil a jak s obzvláštním řízením božím protivníci jeho to sobě dovésti a jemu ten posměch, aby k žádnému úřadu zemskému potřebován nebyl, nijakž spůsobiti nemohli.

Co se pak hraběte z Martinic dotýče, on také při té proměně království českého a obnovení od J. M. krále Mathiáše tehdaž všech úřadův zemských a královských i jiných povinností všelijakých nezůstal bez velikého pokušení a soužení od protivníků svých, zvláště když jsou oni praktikou, anobrž zlobivou mocí svou to sobě dovedli, že hned, jakž

jest J. M. Kr. Mathiáš se vším dvorem a válečným lidem svým do království českého přitáhl, dvorský furýr královský s nemalým hurtem do domu téhož pana hraběte z Martinic v Vrchním městě pražském, slove na Hradčanech, ležícího jest přišel s tím oznámením, že jest na jistou zprávu některých předních osob z stavův pod obojí od J. M. Kr. nejv. pana maršalka dvorského, totiž pana Sigmunda z Lozenštejna, poslán, aby v tom domě Jeho Svatosti papežské pana nunciusa neboližto posla, jménem pana Placidum de Marra biskupa de Melfi, quartiroval a loziroval. Na kteréžto oznámení jeho ačkoliv jest častopsaný hrabě z Martinic zase jemu tuto odpověď dal: „Že ten dům páně jest dědičný zpupný a svobodný, dskami zemskými se řídící a tak žádnému takovému quartirování nepodrobený, nýbrž dokonce ode všech takových služebností a obtížností osvobozený, k tomu hrubě malý a úzký (dokudž ještě tehdáž tak jako nyní široce a nákladně vystaven nebyl), že v něm sotva sám pán se paní manželkou a několika dětmi svými i s nemalým počtem služebníků a čeledínův svých obojího pohlaví směstknati se může. Tak že byt nejraději chtěl z dobré a svobodné vůle své i obzvláštní lásky pana nunciusa do téhož domu svého k sobě přijíti a lozirovati, tehdy žeby v něm J. M. pan nuncius pro tak velikou úzkost a skromné stavení jeho žádného pohodlí a potřebného prostranství užiti nemohl, nýbrž velikou nepřiležitost míti musil. Zvláště že v témž domě páně nerci-li velmi málo pokojů a komor, ale i jediná kuchyně, jedinká špižírna a jedinká marštal se nachází. A byt se z něho sám pán s dotčenou paní manželkou a dětmi i čeládkou svou obojího pohlaví jinam vystěhovati a ten celý dům panu nunciusevi dokonce vyprázdniti a odstoupiti chtěl, tehdy že se hned neví a nemá kde s tak mnoha lidmi svými obrátiti a zatím bydleti, poněvadž toho času pro přítomnost dvojího slavného dvoru, jednoho J. M. C. a druhého J. M. Kr., a mnoho pánův stavův ze všech krajův celého království českého, při tehdejším hlučném sjezdu tu shromážděných, (ať mlčím o velikém počtu válečných oficírův a soldátův) ve všech městech pražských žádné místo prázdné nezůstalo, nýbrž vsudy všechny téměř kouty lidmi naplněny byly.“

Pročež jest toho furýra zato žádal, aby od něho nejv. maršalku službu jeho s vinšováním od Pána Boha všeho dobrého i také dotčené nedostatky téhož domu oznámil, a přitom že pána přátelsky žádá, aby ho slušně v té věci omluvného jak sám u sebe měl tak i při panu nunciusevi učinil. A nepominul jest též při něm jednoho služebníka svého k témuž panu maršalkovi i ku panu nunciusevi s touž šetrnou omluvou svou

odeslati, i je oba zato přátelsky a snažně žádati, aby ho v té příčině proti všemu právu a obyčeji království českého tak neutiškovali, nýbrž jemu vlastního a dědičného domu jeho přáli a svoidně tak jako jiným jemu rovným užívati nezbraňovali, a tím uctivým ohlášením: jestližeby v čem jiném pánu nunciusevi posloužiti a něco příjemného prokázati mohl, že to rád učiní.

Ale nic to jemu spomoci, ani pana maršalka, proti němu od nekatolických nepřátel jeho zlobivě navedeného, v tom neslušném předsevzetí jeho ukrotiti nechtělo. Kterýžto pan maršalek, také sám tehdaž nekatolický, poradivše se na něj s týmiž jeho protivníky, zase k témuž hraběti z Martinic quartirmistra královského odeslal, s tím oznámením, že jináče pan nuncius quartirem opatřen býti nemůže, nežli v témž jeho domě, a že i J. M. Kr. taková jistá vůle jest, aby týž pan nuncius tu blízko J. M. Kr. ložirován byl. Protož aby ho pán do domu svého přijal a ty všechny pokoje a všelijaké potřebné místa, kteréž týž quartirmistr pro něho vybere a vyznamená, jemu postoupil, by pak on sám třebas i se paní manželkou a dětmi svými odtad ustoupiti a jinam se vystěhovati musil. Což nebude-li chtíti učiniti, že jest poručeno, aby z těch pokojův a míst, pro téhož pana nunciusa vybraných, on spolu se všemi svými vystrčen a věci jich vyhozeny byly.

Ačkoliv svrchu jmenovaný pan nuncius jemu skrze služebníka svého dle pozdravení něco šetrněji vzkázal, žeby pana od osoby jeho rád v tom ušetřiti chtěl, však předce tím zavřel: poněvadž jemu ten dům za quartir k obydlí jeho na ten čas od nejvyššího pana maršalka dvorského výkázán jest a o jiném, kdeby se obrátiti měl, vědomosti nemá, tehdy že z potřeby toho quartiru se držeti musí, a poněvadž ta nepřiležitost jemu činěná z příčiny a vinou jeho nepochází, tehdy že k němu té naděje jest i za to ho přátelsky žádá, aby ho v tom při sobě omluvna měl.

I poznavše hrabě z Martinic to při sobě, že jak čelem zeď proraziti, tak též to proti sobě spiknutí jinak změnití a tehdejší jich moci odolati nijakž možné není, a jsouce on také bez toho sice J. Sv. Papežské sloužiti i všem pánům duchovním všecko dobré prokazovati každého času volný a hotový: tehdy ex necessitate faciendo virtutem resolvil se raději dobrovolně nežli z donucení v tom se pěkně k témuž panu nunciusevi akomodirovati a tudy těch nepřátel svých jen k tomu, aby ho s týmž pánem nunciusem skrze to svadili i při J. Sv. Pap. a jiných předních katolických duchovních i světských páních osobu jeho zošklivili, směřující intencí opravdově zmýlenou zahanbiti, s tou horlivou ku Pánu Bohu

nadějí, že skrze svou v tom protivenství a soužení trpělivost a pokoru při Jeho svaté Božské milosti zase v jiném obzvláštní odplatu a ochranu zaslouží i větší požehnání a potěšení zejská a dosáhne. Pročež vzkázavše nejv. panu maršalkovi po témž quartirmistru, že se on bude dále věděti jak s se panem nunciusem o ten quartir a bydlení jeho v domě svém bez další jiných lidí o to starosti dobře namluvití a spokojiti, nepominul jest ihned téhož pana nunciusa skrze vyslaného k němu služebníka svého dle služebného pozdravení zato žádati, aby k němu hofmistra svého poslal, tehdy že jemu v domě svém nejlepší pokoje, komory a jiná místa potřebná a pohodlná k ložování a přebývání tu páně rád vykážati a s ním se o všecko pěkně namluvití chce. A když ten hofmistr pana nunciusa k němu přišel, tehdy jest mu (davše ho nejprvé po všem domě svém všudy provéstí a v něm jemu všecku příležitost i ten nejmenší koutek ukázati) toto přátelské volnosti své podání učinil, že J. M. panu nunciusevi v témž domě svém jisté pokoje a komory nejlepší, jak pro vlastní osobu jeho tak i pro všeckny služebníky a čeledíny páně pohodlné, též kuchyni, špižírnu a sklep pod zemí uprázdniti a ustoupiti, i k tomu netoliko v týchž pokojích pro osobu jeho čalouny, koberce a stolice černé axamitové, ale i pro služebníky a čeládku jeho stoly, stolice, lože i jiné mobilia neboližto svršky a nábytky potřebné, obzvláštně také nemálo cínového a kuchyňského nádobí propůjčící k užívání po ten všecken čas, co tu v Praze zůstávati budou, zanechatí a náležitě opatřiti chce, jen aby na tom přestal a s ním dobře spokojen byl. Což když jest panu nunciusevi od hofmistra jeho přednešeno a takové obzvláštní pohodlí chváleno bylo, rád jest to tak volně sobě učiněné podání s dobrou a veselou myslí přijal. I hrabě z Martinic také jest témuž zakázání svému skutečně za dosti učinil. A hned se sám pán a paní manželka jeho z svých předešlých do jiných skrovných dvouch pokojův a jedné komory přestěhovali, též dítky své menší a fraucimor v třetí špatné světnici a druhé komoře jsou opatřili, a mimo to nic jiného v témž domě svém než toliko jedinký pod zemí sklep pro nápoj svůj sobě zanechavše, ještě malou špižírnu a jednu kuchyňku naschvále tu rychle sobě vystavěti dal. Syna pak svého nejstaršího, Jiřího Adama, s preceptorem a pacholaty jeho, podobně i větší díl čeládky své mužského pohlaví a koně své jízdné i kočovské s vozy z téhož domu svého vyndati a jinde jim v cizím domě dosti prostý příbytek i marštal s nemalým svým nákladem způsobiti a opatřiti musil.

A tu hned často psaný pan nuncius se všemi lidmi svými do téhož domu se přistěhovavše, od hraběte z Martinic

vládně přivítán a jak dobrým a pohodlným lozumentem tak i všemi potřebnými ozdobami i všelijakými svršky a nábytky k nemalé příležitosti a obzvláštnímu zalíbení svému dobře opatřen byl. Kterémužto mnohokrátě jest tolikéž hrabě z Martinic od zvěři srstnaté a pernaté i jiných všelijakých potrav, z statku svého přivezených, nemálo daroval.

Což vše obzvláštním božským řízením pro lepší se stalo. Neb poněvadž jest pan Melichar Klezl, biskup vídenský, J. M. Kr. přední tejná radda, anobrž sám tejně rady podstatný direktor, téhož pana nunciusa v tom domě velmi často navštěvoval, tehdy hrabě z Martinic, byvše sice prvé s týmž panem biskupem Klezlem dobře znám, také jest při té příležitosti s ním se tu shledával a volně mluvíval, až pomalu těch obou pánův, jak pana nunciusa tak i pana biskupa Klezle, obzvláštní k sobě náchylnost a lásku nemalou zjevil, tak že jest potom netoliko sám k sobě je oba do pokoje svého často k obědu zval, ale i dotčený pan nuncius podobně jej k sobě někdy k jídlu pozval, a tu také týž pan biskup Klezl, ku panu nunciusovi přijíždějíc, jednak u jednoho, jednak u druhého jidal a dobře traktován byl. Při kterémžto shledávání rozdílné pěkné konversaci spolu mívali, i naposledy mezi jinou řečí také jest téhož pana biskupa Klezle on hrabě z Martinic o některých případnostech svých vlastních dle potřeby své dobře informoval a tudy to spůsobil, že jest fedruňkem jeho v mnohých nebezpečných příčinách zachován, i od J. M. Kr. beze všeho posměchu (kterýž jemu nepřátelé jeho nastrojiti všelijak se snažili) v předešlém způsobu svém jak při povinnosti soudce zemského tak i při úřadu maršalství dvoru J. M. krále českého skutečně zůsta- ven byl. V čemž jistě také obzvláštní ochrana boží patrně se poznává.

Potom za času kralování J. M. C. Mathiáše jakožto krále českého v království českém J. M. C. ráčil mnohdykrátě tato slova říci, že ráčí to v skutku shledávati, kteří jsou J. M. C. Rudolfovi, pánu bratru J. Msti, věrní poddaní a služebníci byli, že J. M. králi a pánu svému povinnou věrnost ve všem prokazují, a jiní kde mohou J. Msti milostivým poručením na odpor se stavějí a všelijaké praktiky vedou. Jakž potom ty praktiky na jevo přišly, že jsou země proti J. Msti rebellirovali, správy všeho království se ujali a J. Msti v témž království přes deset měsícův před smrtí J. M. nic vládnouti nedopustili.

Sice císař Mathiáš v tom čase kralování svého velikou milostí a vši milostivou důvěrností k hraběti Slavatovi nakloněn býti ráčil, učinivše jej spolu jednoho času nejv. sudím zemským a presidentem komory české, též hlavním kommis-

sařem v příčině pretensí pozůstalých služebníkův J. M. C. Rudolfa, v nepřítomnosti J. Msti v království českém jedním svým místodržícím a jak nad císaře Rudolfa tak i nad svými císařskými služebníky, v městech pražských pozůstalými, nařízeným správcem, úřad nejv. maršalství dvoru J. M. a inspektorem v Praze pozůstalé J. Msti štolpartaje. Protivníci jeho to vidouce, velikou závistí nadchnutí všelijak překaziti usilovali, tak že obzvláštně jeden z nich jazyk za zuby držeti nemohl, aby tato slova promluvit neměl: „Již jsme po dvakráte našeho štěstí koštovali, ale nezdařilo se nám. Ještě jednou po třetí koštovati chceme s tou nadějí, že se nám lépe zdaří.“ Není pochybnosti, že jsou již tehdaž přemýšleli tu svou hanebnou rebellii a v úmyslu měli ty dva hrabata z tohoto světa skliditi, jakž potomně se opovážili to skutečně konati, ale Pán Bůh, aby se jim vedle vůle jich zdařilo, dopustiti chtíti neráčil.

Hrabě z Martinic též od J. M. C. Mathiáše mnohé milosti seznal a přijal, a půldruhého léta před smrtí J. M. purgkrabím karlštejnským učiněn byl. A poněvadž malo výše informací dána jest, kterak jest hr. Slavata o ten úřad purgkrabství karlštejnského přišel, vidí se v tomto místě též informovati, jak jest hrabě z Martinic k témuž úřadu přišel, totiž: Když po smrti pana Jana Sezimy z Sezimova Austi úřad nejv. komornictví království českého prázdný zůstal, tehdy v středu po památce sv. Jeronýma, to jest 4. dne octobris léta 1617, císař Mathiáš nejv. pány úředníky a soudce zemské k sobě povolati a vedle starobylého obyčeje od jednoho každého, jakouby osobou to místo zase dosazeno býti mělo neb mohlo, hlas neb dobré zdání jeho bráti, a po přijetí takových hlasův neb dobrých zdání jim oznámiti dáti ráčil, že taková jejich zdání v své uvážení vzíti a nato se v brzkosti resolvirovati chtíti ráčí. Na druhý den zase dotčení nejv. páni úředníci a soudcové zemští povoláni byli, a očekávající v antekomoře, tu hrabě z Turnu k hraběti Slavatovi (na stranu ho vzavše) promlouval, kterak jest porozuměl, žeby se jemu ten posměch státi chtěl a úřad purgkrabství karlštejnského jemu vzat a jinému dán býti měl. A poněvadž jemu se zdálo, žeby se to státi nemohlo, z té příčiny žádal jest ho, aby on s nejv. panem purkrabím pražským o to důvěrně rozmluvil. Což jest pan hrabě Slavata na žádost jeho učinil, nejv. panu purgkrabímu to přednesl a na to takovou odpověď dostal, že tak daleko J. M. králi českému, pánu našemu nejmilostivějšímu, ruce svázané nejsou, aby J. M. Kr., kdyžkoliv skrze smrt některého nejv. úředníka zemského úřad prázdný jest, někoho z menšího úřadu na vyšší vyzdvihnouti a podle milostivé vůle své úřad proměnití moci míti neráčil. Z čehož že soudí a za

to má, že to po vzetí již hlasův a dobrých zdání od nejv. pánův úředníkův a soudcův zemských při vlastní J. M. C. jakožto krále českého libosti a vůli zůstává. A k tomu doložil, že se na jeden příklad, který se za času J. M. císaře Maximiliana II. slavné paměti stal, zpomíná, kterak, byvše tehdáž úřad nejv. komornictví království českého prázen, J. M. C. po vzetí hlasův od nejv. pánův a soudcův zemských k dosazení dotčeného úřadu ráčil se na osobu pana Jana z Waldštejna, tehdáž nejv. sudího zemského království českého, milostivě resolvirovati. On ačkoliv k omluvě své předstíral, že žádného vyššího úřadu na sebe přijíti nežádá, nýbrž že raději v předešlém úřadu svém nejv. sudství vždy předce dále J. M. C. věrně sloužiti chce, poníženě žádajíce, aby při něm zanechán býti mohl: však taková omluva jeho při J. M. C. místo své míti nemohla, ale hned zase jemu oznámeno bylo, že J. M. C. takovou proměnu z obzvláštních příčin a dle milostivé vůle své činiti ráčí. A když dotčený pan z Waldštejna ještě na takovém J. M. C. milostivém sobě oznámení přestati nechtěl, a vždy na svém předsevzetí stojíc, vyšší úřad k sobě přijíti se vymlouval, tehdy že J. M. C. jemu na konec oznámiti dáti ráčil: „Poněvadž od J. M. úřad nejv. sudství jiné osobě již odevzdán jest, protož aby on buďto nejv. komornictví k sobě přijal aneb, pokudžby to učiniti odporen byl, aby i toho úřadu, kterýž toho času na sobě měl, také docela prázen byl.“ Tu on vyrozuměvše tomu, že taková J. M. C. konečná resolucí a dokonalého poručení vůle jest, tehdy po tom netoliko od takového svého odporu upustil, ale i poslušně vedle J. M. C. milostivé vůle a resolucí týž úřad nejv. komornictví na sebe přijal. Takový pak příklad že ne proto nejv. pan purgkrabě přednášel, aby on J. M. C. vůli a intenci (jakouby J. M. nyní v týchž úřadech proměnu učiniti chtíti ráčil) věděti měl, nežli žeby panu hraběti zdání své takové oznamujíce upřímně radil, jestliby snad s ním se něco podobného přitrefilo, také on v tom se na odpor nestavěl. Nebo žeby s těžkostí mínění J. M. C. změnití a intent svůj obdržeti mohl.

Mezitím, když jest hrabě Slavata s nejv. panem purgkrabím pražským ještě mluvil, hrabě z Turnu ku panu Jiřímu z Talmbergka, nejv. tehdáž sudímu zemskému království českého, přistoupivše, s pánem tolikéž o tu věc rozmlouval. Kterýž jemu (tak jakž jest mu potom sám pán pověděl) toto za odpověď dal: Že se pamatovati nemůže, aby zřízení zemské a sněmovní snešení to s sebou přinášelo, žeby král český moci míti neměl, úřad nižší u vyšší proměnití. Než že to v dobré paměti své snáší, kterak se J. M. C. po teh-

dejším příjezdu svém do království českého a po královském korunování svém z strany proměnění nejv. úředníkův zemských milostivě resolvovati ráčil, a byvše pan Slavata tehdaž purgkrabím karlštejnským, že týž úřad od něho vzíti a témuž hraběti z Turnu jej dáti, pana Slavatu pak nejv. sudím dvorským učiniti ráčil. Kterážto J. M. C. (tehdaž toliko uherského a českého krále) milostivá resolucí když v kanceláři české od nejv. pana kancléře panu Slavatovi oznámena byla, na ni že jest pán to za odpověď dal: „Poněvadž taková J. M. Kr. milostivá vůle jest, aby on vyšší, nežli předešlý, úřad na sebe přijal, tehdy že tak podle milostivého J. Msti poručení poslušně se zachovati a ten úřad k sobě přijíti chce.“

A když potom hrabě Slavata od nejv. pana purgkrabí zase k hraběti z Turnu přistoupil, tu jest mu on dobré zdání téhož nejv. pana purgkrabího oznámil, a aby také pán jemu podobným způsobem, co o tom smýšlí, zdání své oznámil, za to žádal. I podle toho jemu se vyjevil, jestliby s toho úřadu purgkrabství karlštejnského ssazen býti měl, tehdy žeby tolikéž všech jiných úřadův a povinností se zbaviti chtěl. Na takovou jeho žádost hrabě Slavata upřímně zdání své jemu oznámil. Předně že tolikéž o vůli a resoluci J. M. C., jakáby v té věci byla, vědomost nemá, než to ví, že v zřízení zemském ani v sněmovních snešeních žádného jistého v tom opatření a vyměření se nenachází, kterýmby se kdo v takových příčinách hájiti mohl. A poněvadž to v samé moci J. M. C. jakožto krále českého pozůstává, že proti tomu nejv. páni úředníci a soudcové zemští býti nemohou; pročez v tom že se s nejv. panem purgkrabím snáší. A tak kdyby se přitrefilo, žeby J. M. C. takovou proměnu v těch úřadech učiniti ráčil a pan hrabě v tom sobě stěžovati a na odpor se stavěti chtěl, tehdy že nepochybuje, aby J. M. C. v tom také toho příkladu J. M. C. Maximiliana následovati neráčil. Pročež že se jemu za dobré vidí, jakžby pan hrabě srozuměl, žeby J. M. C. takovou proměnu učiniti chtíti ráčil, tehdy aby k tomu raději dobrovolně přistoupil a s milostivou J. M. C. vůlí také svou docela srovnal, na to se obzváštně ohlašující: „kdyby se v tom pronésti měl, žeby se raději všech služeb J. M. C. zbaviti, nežli k tomu přistoupiti chtěl,“ snadno by tím J. M. C. uraziti a příčinu dáti mohl, žeby J. M. C. netoliko předce v proměně úřadův ten úmysl svůj skutečně vykonati, ale i pana hrabě při takovém ohlášení jeho zanechající, třebas i z toho jeho úřadu tehdaž na sobě majícího dokonce propustiti ráčil. Cožby jemu budoucně, kdyby v čas nějaké potřeby od J. M. C. nějakého fedruňku vyhledávati a užiti chtěl, nemálo škoditi mohlo, ale ihned mnohým k domnění příčinu dalo, jakoby on hrabě

v nějaké nemilosti při J. M. C. byl. Naposledy přes to všechno že se on při J. M. C. v tom poslušně ohlásiti a za to žádati může, aby od J. M. C. při tom nynějším úřadu svém zanechán byl. Kterýmžto poníženým přednešením svých J. M. C. v ničemž neurazí, nýbrž sám se tím těšiti a to trpělivě snášejíce poznati moci bude, že v tom božská a vrchnosti jeho vůle jest. Též kdyby potom v takovém novém úřadu zůstati nemínil, tehdy každého času s lepší příležitostí a reputací svou týž úřad vzdáti a odpuštění vzíti moci bude.

V tom právě, když tak oni dva spolu rozmlouvali, nejv. pan kancléř království českého, vyjda od J. M. C., oznámil, že J. M. C. poručiti ráčil, aby nejv. páni úředníci a soudcové zemští k J. M. šli. Což jsou hned učinili a od J. M. C. skrze téhož nejv. pana kancléře v jazyku českém toto jim oznámeno bylo: Poněvadž skrze časnou smrt Jana Sezimy z Sezimova Austí úřad nejv. komornictví království českého prázen jest, J. M. C. podle starobylého obyčeje téhož království v příčině jiné hodné osoby na též místo dosazení netoliko od nejv. pánův úředníkův a soudcův zemských dobré zdání jich, ale také sám to v své milostivé uvážení vzíti a v tom se milostivě resolvovati ráčil: předně pana Jiřího z Talmbergka z úřadu nejv. zemského sudství milostivě propouštěti a na místě pana Jana Austeckého za nejv. komorníka království českého ustanovovati, s pana Viléma Slavaty pak úřad nejv. sudství dvorského v království českém snímati a jemu úřad nejvyššího sudství zemského dávati ráčí. Dále J. M. C. hraběte z Turnu též milostivě z úřadu purgkrabství karlštejnského propouštěti a, aby k sobě úřad nejv. sudství dvorského přijal, nařizovati, a panu z Martinic týž úřad purgkrabství karlštejnského milostivě odevzdati, i také aby jeden každý z jmenovaných osob tu hned přísahu v zřízení zemském obsaženou k úřadu, na něho vzloženému, vykonal, poručeti ráčí.

Po takovém oznámení a resoluci J. M. C. pan z Talmbergka v jazyku českém (což zase nejv. pan kancléř na německo tulmačil) k J. M. C. takto promluvil: „Ačkoliv osobu svou k spravování toho vyššího úřadu nedostatečnou býti uznává, však poněvadž taková milostivá J. M. C. vůle jest, a on ku Pánu Bohu tu důvěrnost má, že jemu, aby týž úřad jakž náleží spravovati mohl, pomocí svou přítomen býti ráčí: protož že ten úřad k sobě poslušně přijímá a J. M. C. z toho, že na osobu jeho tak milostivou pamět míti ráčí, poníženě děkuje i také J. M. k další císařské a královské milosti poddaně se poručena činí.“ Po kteréžto pana z Talmbergka řeči pan Slavata německým jazykem podobné ohlášení učinil. Po

něm hrabě z Turnu v jazyku německém v tento smysl se ohlásil: „Poněvadž jeho professi a největší pečování v běhu válečném jest, a maje on sobě úřad purgkrabství karlštejnského a ten vzáctný klínok království českého hrad Karlštejn se vším tím, co se v něm chová a opatruje, svěřený, kterýž podle povinnosti své až posavad tak dobře spravoval a opatroval, že se žádná stížnost v tom proti němu nalézti nemohla a nemůže, i také že dále bohdá budoucně v náležitém spravování téhož úřadu osobou a pilností svou nic sjíti dáti nechce: pročť že J. M. C. poníženě žádá (zvláště že on se pro nepovědomost práv a zřízení zemského i také nevýmluvnost v řeči české k vyššímu úřadu nespůsobilný býti uznává), aby J. M. C. dále jemu purgkrabství karlštejnského zanechati a jinou osobu k úřadu nejv. sudství dvorského, která k němu spůsobilejší, nežli on jest, milostivě obrati ráčil.“ Pan z Martinic hned se tu před J. M. C. takto světle ohlásil: „Poněvadž hrabě z Turnu při tom úřadu purgkrabství karlštejnského zůstaven býti tak hrubě žádá, tehdy že on s tím od osoby své dobře jest spokojen, a toho mu rád přeje, aby J. M. C. jemu jej milostivě zanechati ráčil.“

Na to J. M. C. nejv. kancléře k sobě povolati a další dokonale vůli svou témuž hraběti z Turna výslovně oznámiti poručiti ráčil. Kterouž těmito slovy v jazyku německém nejv. pan kancléř přednesl: Že J. M. C., z promluvení hraběte z Turnu jeho přání vyrozuměvše, předce toho již při své oznámené resoluci milostivě pozůstavovati ráčí. K čemuž když hrabě z Turnu již nic více neřekl, nýbrž po jiných předních také přísahu k úřadu nejv. sudství dvorského (kterouž pan Jan Bukovanský Pinta z Bukovan, pan místopisár království českého, každému a obzvláště z starého zřízení zemského dle starobylého obyčeje četl) dobrovolně vykonal: tehdy pan z Martinic obzvláště také, majíce přísahu k úřadu purgkrabství karlštejnského učiniti, nejprve takto německy promluvil: „Nejmilostivější císaři, králi a pane můj! Že V. C. M. na osobu mou tak milostivou pamět míti a mně ten úřad purgkrabství karlštejnského milostivě svěřovati ráčíte, z takové obzvláštní ke mně náchylnosti V. C. M. poníženě děkuji. A poněvadž jest již hrabě z Turnu úřad nejv. sudství dvorského k sobě přijal i k němu přísahu náležitě vykonal, a dva spolu úřady zemské na sobě míti nemůže, tehdy já také ve jméno boží na milostivé V. C. Msti poručení týž úřad purgkrabství karlštejnského tak již ipso facto prázdny, vacirující, z štědroty ruky V. C. M. k sobě poslušně přijímám, a k tomu s pilností svou skutečně se přičiniti chci, abych jej s pomocí boží tak řídil a spravoval, abyste V. C. M. v tom se mnou každého času

milostivě spokojeni býti račili.“ A na to jest přísahu svou také náležitě k témuž úřadu vykonal.

Po pak těch všech přísah vykonání všichni jeden po druhém k J. M. C. přistoupili a ruku od J. M. C. sobě podanou se vši náležitou uctivostí polibili a zase od J. M. C. spolu s jinými nejv. pány úředníky a soudci zemskými pěkně odešli.

Potom hrabě z Turnu několikráte při náhodném spolu se panem hrabětem Slavatou se shledání pravil, že za takovou upřímnou tehdaž jemu danou radu mnoho jest mu povinen; nebo kdyby byl té rady nedostal, žeby se byl z hněvu třebaš o něco pokusil, čehož by snad potom litovati musil. Ačby někdo smýšleti mohl, že jest hrabě z Turnu tu radu od hraběte Slavaty, sobě upřímně v měsíci říjnu léta 1617 danou, k sobě vděčně přijal: však brzy potom v osmi měsících pořád zběhlých, 23. dne měsíce máje léta následujícího 1618, snadno tu jeho vděčnost skutečně prokázanou každý opravdově poznati mohl, když jest při tom hraběte Slavaty z okna vyhození týž hrabě z Turnu (jenž se tak velikým přítelem jeho býti ukazoval) hned po vyhození nejprve pana hraběte z Martinic (jakž výše v prvním díle také to napsáno se nachází) sám k těm, kteří obzvláštně k tomu z okna vyhazování nařízení byli, tyto slova řekl: „Moji milí páni, tuto máte druhého!“ Ale to jest nemluvil v oči samému hraběti Slavatovi, než za ním stojíc, tak jakž týž hrabě Slavata sám se v tom, aby ty slova od něho tak mluvená slyšeti měl, nepamatuje, než jiní, kteří tehdaž při tom vyhození v kanceláři přítomni byli, za jisto povídali, že jsou jej taková slova mluvit slyšeli. Dále týž hrabě z Turnu ještě na větší toho, že jest hraběte Slavaty dobrým přítelem, dokázání ihned na třetí den po tom vyhození k němu přišel a jej těšice, že s ním veliké utrpení má, to slovy svými ukazoval, pravíce: „kdyby se jen byl on hrabě Slavata po vyhození z okna hraběte z Martinic drobet pokoril a pány stavy za to, aby ho nevyhazovali, pěkně žádal, tehdy že by on byl sám jeho zastal a vyhoditi nedal.“ Ale hrabě Slavata za největší milost od Pána Boha sobě to pokládal, že jest na něj to přepustiti neráčil, aby ho tak zlý duch pokoušel, aby se více o tělo než o duši svou staral, ale že jest od Pána Boha skrze dobrého ducha to vnuknutí dosáhl, aby jen o duši tehda pečoval a za zpovědníka žádal. A Pán Bůh všemohoucí bez takového hraběte Slavaty o tělo své pečování ráčil jej i na těle chrániti a proti vůli těch ukrutných mordýřův při živobyti zachovati, tak aby měl příčinu z toho Pána Bohu svému a ne hraběti z Turnu tím více děkovati.

Následujícího měsíce po tom vyhození z okna, okolo dne památky sv. Jana křtitele, byl na hradě pražském sněm držán,

při kterémž velký počet stavův království českého se najíti dal, však téměř všickni nekatoličtí pod obojí. Jednoho pak dne přišel hrabě z Turnu k hraběti Slavatovi a motu proprio, bez nejmenšího hraběte Slavaty toho žádání, tuto zprávu dával, že žádný z prostředku stavův tu při tom sjezdě nebyl, kterýby sobě do něho co stěžovati měl, anobrž všichni s ním křesťanské utrpení mají. Čímž on hrabě z Turnu dokazoval, že málo osob z prostředku pánův stavův o tom vyhození vědomost měli, nepochybně toliko ti, kteří tím vyhozením z okna začátek své rebellie učinili, tím úmyslem, aby dáleji kráčetí a ne Ferdinanda II. nežli jiného za krále českého sobě voliti a vzíti mohli. A takový svůj úmysl jiným osobám z stavův nevyjevovali, až je prvé tak zavedli daleko, že jsou se musili s nimi za jedno držeti a potomně toho trestání účastni býti.

A poněvadž týž hrabě z Turnu již v nynějším svém sešlém věku netoliko víceji osobně válčiti nemůže, ale snad žádný z potentátův jej v službě své potřebovati nechce, poněvadž skutek to patrně dokázal, že na kterékoliv straně on se osobně potřebovati dal, vždyckny též straně zle se vedlo: tehdy již se dobře spokojiti, a nechtěl-li jest sám sebe poznati a perdonu jakž náleží vyhledávati, tehdy aspoň spisování té své domnělé defensí zanechati a jiných, zvláště těch dvou hrabat, v témž spisu svém beze vší slušné příčiny tak hanebně a negruntově nedotýkati mohl. Ale tím příčinu dal, že tato pravdivá informací následuje a tudy se jeho zlé činy tím více vyjevují. V čemž také jedno vlaské přísloví: „Chi tal vogle tal habbia, chetějícimu křivda se nečiní“ se naplňuje.

Navrátím se nyní zase k odpovídání a refutirování téhož spisu hraběte z Turnu, z něhožto po předešlém výš položeném tento text následuje.

XI.

Welches aber der Teuffel und böse Leuth nit haben leiden kennen, sondern auff solche hoch verderbliche Mittel gedacht Kayser Mathiam an seinen herrn Brudern Kaysern Rudolffum zu verhetzen, die länder zum abfall zu bereden. Was für glück vndt Seegen bies anher darauf erfolgt, auch was dass für ein bösses Consequens, ist nicht meines Thuns Vorhabens noch Gedanken solches ausszuführen. Da Kayser Rudolff in solche noth undt angst gerathen, dass allein dass Königreich Böheims und fürstenthumb Schlesien beständig unverwandelt blieben, hat er mit seufzenden Muth gesagt (dass vielen wohl wissendt): „Bekennen thue ichs, dass mein bruder Mathias ein

frombes undt ein guttes gemuth hat, denn wann ich ihn veracht, so verkleiner ich mich selbst. Er ist aber wie ein Mördl, giasset man goldt, sielber hienein, so nimbt ers an, auch dass allerschlechteste Metal, Erde undt Koth; dass werden künfftig die ländler finden, undt wann es möglich mich aus der Erden wieder kratzen.“ Wir dess seyn, Gott sey es geklagt, innen worden, dass in den tromben Kayser Mathiam dass eingegossen worden. Wir Ewängelischen massenten uns mehr an, als der Majestat Brieff in sich vermög; darumb zwacket undt greiffť man uns aller Orthen an, die lang gehabte gedult zu verliehren.

To jest: Čehož však ďábel a zlí lidé trpěti nemohli, nýbrž na ty a takové velice škodlivé prostředky obmejšleli, aby císaře Mathiáše s jeho panem bratrem J. M. císařem Rudolfem svadili, země tyto k odpadnutí namluvili. Jaké štěstí a požehnání z toho až posavad následovalo a jakou to zlou konsekvencí s sebou nese, to já nemám oumyslu a nemíním, aniž mi nesluší vyvozovati. Když císař Rudolf do takové potřeby a soužení, tak že jemu toliko království české a knížetství slezské stále a nepohnutelně zůstávalo, upadl, s zarmoucenou myslí těžce vzdychajíc, řekl (což mnohým povědomo): „Znám se k tomu, že můj bratr Mathiáš dobré a pokojné srdce má, nebo když já jeho potupuji a jej lehčím, tehdy sám sebe lehčím. Ale on jest jako nějaká forma, byť pak se zlato nebo stříbro do něho vlilo, on to do sebe přijímá, i ten nejšpatnější kov, země a bláto; to budoucně země seznaží a, kdyby možné bylo po smrti mé, rády by mne zase z země vykopali.“ Což jsme my, buď Bohu žel, poznali, že do toho dobrého císaře Mathiáše to vlito bylo. My evangeličťi o víceji jsme se pokoušeli, nežli majestát s sebou přinášel a v sobě obsahoval, pročť všudy nám utrhovali a ze všech stran na nás sahal, tak abychom tuž dávno mající trpělivost potratili.

Tomu se místo dává, že ďábel jest původem různých, svárů i dále z toho pocházejících válek a velikých nepřátelství, zvláště mezi dobrými a nejbližšími i krevními i příbuznými přátely, a že k tomu užívá za prostředky a nástroje zlé a převrácené. Za kteroužto příčinou to nedorozumění, kteréž bylo mezi Jich Mstmi pány bratřími císařem Rudolfem a císařem Mathiášem (tehďáž toliko arciknížetem Rakouským) slavné paměti, schvalovati se nemůže, ačkoliv velkých pánův skutky, procedirování a činy jich nekaždému haněti a je napravovati chtíti sluší. Jakž žádné pochyby není, že J. M. císař Mathiáš ráčil míti jisté příčiny, kteréž jsou J. M. léta 1608 k tomu pohnuly, aby s lidem válečným do království českého vtrhl, nemůže hrabě z Turnu s dobrým gruntem se chlubit, že

království české s knížetstvím slezským nepohnutelně při J. M. císaři Rudolfovi bylo a zůstávalo; neb nahoře v první knize v druhém dílu to se poznati mohlo, jak při sněmě léta 1608, právě když J. M. císař Mathiáš, tehdáž jen arcikníže, s lidem válečným do království českého vtrhl, Čechové z strany pod obojí J. M. C. Rudolfovi hned mnoho artikulův, náboženství i mocnosti a důstojenství J. M. císaře se dotýkajících, jsou podali, a k žádné propozici a žádosti J. Msti přistoupiti nechtěli, dokudž J. M. císař ty některé artikule jim ihned povoliti i ztvditi, i některé ostatní při nejprvé potom následujícím sněmě k místu a konci přivésti bezděk připověditi neráčil. Tak že J. M. císař Rudolf takovou jejich při sobě stálost hořce zažiti musiti ráčil. A poněvadž jak J. M. císař Rudolf, tak J. M. císař Mathiáš, od týchž Čechův pod obojí (jichž stálostí hrabě z Turnu tak vysoce se honosil) správy a kralování v témž království českém před smrtí J. Msti zbaveni býti ráčili, v čemž samém toliko ten rozdíl jest, že J. M. císař Rudolf před smrtí svou věděti ráčil toho krále českého korunovaného a kralujícího, kterémuž vedle přirozeného práva dědičného po smrti J. Msti též království spravedlivě přináleželo, ale proti tomu J. M. císař Mathiáš před smrtí svou správu téhož království v moci a v rukouch svých rebelských poddaných býti viděti ráčil, a neráčil moci za jisto věděti, komu se po smrti jeho kralování v témž království českém dostane, nejsa ubezpečen tím vítězstvím, kteréž teprva po smrti J. Msti sám všemohoucí Pán Bůh J. M. císaři Ferdinandovi II., již před tím dávno pořádně na obecném sněmě přijatému pomazanému a korunovanému králi českému a potom brzy řádně volenému císaři římskému šťastně a téměř zázračně dáti ráčil.

Navracující se zase k spisu hraběte z Turnu, aby taková slova, kteréž on v tomto místě cituje z oust J. M. císaře Rudolfa kdy vyjítí měly, o tom jest nikdá od žádného slýcháno nebylo. Jako i to, že on hrabě z Turnu ty smyšlená slova na sebe a jiné k sobě podobné v Čechách sektáře potahuje, daremní jeho figmentum a věc vymyšlená jest, an se to na jiném místě v této informaci též makavě ukáže, že Čechové pod obojí mnohem dáleji sahalí nežli ten majestát, jim na provozování jich náboženství daný, s sebou přinášel, a že se jim to s pravdou přičítati mohlo, že oni mnohem větší příčinu J. M. císaři Mathiášovi k netrpělivosti dávali, nežli J. M. císař jim dávati ráčil.

Dále pak týž hrabě z Turnu takto píše:

XII.

Da man aber sahe, dass wir uns auss den Schranken des Respects Gehorsambist undt Vnterthänigkeit nicht bringen lassen, hat man uns schärpffer angreifen wollen, zuvor aber Ihr. Kays. Mayt. Mathiam, Unsern Allergnädigsten Herren, von Prag zu reissen persuadirt. Da wurden die Handtschuech abgethan undt der Vorsatz ernstlich vorgenohmben, evangelische kirchen, so mit viel Tausendt erbawete, darzue Könige, Kurfürsten, Fürsten undt Stände aus milder handt reichlich dargeben, wieder Gott, Recht, undt klaren Majestatbrieff alss mit Stürmen angegriffen, flügende Fähnlein getragen, die Spihl gerührt, zerschleift, niedergerissen undt zum ein Hauffen gemacht. Wie solches die Deduction-Schriff und Apologia nach der länge ausweisen, dahin ich mich gewiesen will haben.

To jest: Když pak poznali, že my se ze šranků respektu, poslušenství a poddanosti zvésti dáti nechceme, chtěli na nás ostřeji sáhati a především J. Msti Mathiáše, našeho nejmilostivějšího pána, aby z Prahy odejel, navedli. Tu se rukavičky stáhly a předsevzetí opravdové se konalo, na evangelické kostely, jež několik tisíci vystaveni jsou, na něžto králové, kurfirštové, knížata a stavové z štedré ruky své nadání činili, proti Bohu, právu a světlému majestátu jako šturmem se sáhlo, roztažení praporcové se nosili, rozmetání, rozbaurání a v rum obrácení byli, tak jakž to ta dedukcí a apologie šířeji v sobě obsahuje, na kterouž se potahují.“

Neví se, na koho to hrabě z Turnu míří, že J. M. císaře Mathiáše navedli, aby z Prahy odjeti ráčil, poněvadž jistá věc jest, že ze všech Čechův zvláště katolických, nadto pak z těch dvou hrabat, žádný k tomu neradil, ani sice nijakž toho příčina nebyl. Než poněvadž J. M. císař ráčil na zdraví svém nedobře se vynacházeti, jakž J. M. C. životní doktorové, tak někteří jiní v království českém zemští doktoři povoláni byli a radu o tom drževše jednomyslně se na tom snesli a k tomu radili, aby J. M. císař povětrí proměnití a do Rakous jeti ráčil. A poněvadž v Uhrách sněm držán býti měl, při kterémž J. M. Ferdinand II. (tehdaž korunovaný český král) za krále uherského přijat a korunován býti měti ráčil, z přinucené potřeby z království českého odjeti a k držení takového sněmu se vypravití musiti ráčil.

Ale to proměnění povětrí J. Msti císaři k lepšímu zdraví málo pomohlo. Neb vyjedouce J. M. císař z Prahy, na cestě na zámku v Pardubicích a na zámku Litomyšli ráčil těžce stonati, jako i potom v Rakousích málo zdráv býti a k držení

sněmu uherského neráčil se moci do Prešpurku sám osobně vypraviti. Však nicméně J. M. Ferdinand II, tehdaž korunovaný král český, drževše na místě J. M. císaře Mathiáše též uherský sněm, ráčil na něm za krále přijat, vyhlášen a korunován býti.

I další skutek potomně to ukázal, že jak J. Msti císaři Mathiášovi tak i J. Msti císařovně Anně povětrí v Rakousích lépe nežli v Praze nesloužilo. I potom ve Vídni málo kdy dobrého zdraví užívali, nýbrž dříve vyjití půldruhého léta po tom nešťastném svém z Prahy odjezdu nejprve Její M. císařová a po Její Msti brzy také J. M. císař v městě Vídni životy své jsou dokonali.

A jest s podivením, že hrabě z Turna v této periodo smí to dokládati; „jakoby po odjezdu J. Msti císaře Mathiáše z Čech teprva opravdově evangeličtí neb pod obojí v Čechách utiskováni byli, některé kostely nákladné zbořiti se měly a skrze bubny a praporce k válečnému způsobu se chystali.“ Neb nenechavše J. M. císař Mathiáš po svém odjezdu z Čech žádného lidu válečného v témž království, k tomu mnohonásobně větší díl pánův obyvatelův a osob ze všech stavův v království českém a lidé poddaní, — nercili týchž vrchností pod obojí ale i pánův katolických poddaní, — toho času nekatolického náboženství pod obojí byli a všelijak obecně skoro všickni také bludův sektářských se přidrželi. Katolických pak pod jednou pánův obyvatelův, zvláště stále horlivých a smělých zastavatelův církve svaté katolické i s některými poddanými svými proti nekatolickým pod obojí, zůřivým buřičům, hrubě malý počet se nacházel, jakž to sami nekatoličtí pod obojí při tom vyhození z okna jsou vyznávali, že nepřátelé a odporníci náboženství jich pod obojí sami toliko ti dva hrabata jsou, jak málo níže v informací o tom šíře doloženo bude.

A tak ti zlobiví jeho výkladové netoliko proti pouhé pravdě, ale i proti všemu rozumu čelí, aby jen skrovný počet slabý a nejmenší horlivých katolíkův, v království českém se nacházejících, mohli aneb směli o to se pokusiti a něco moci válečnou proti straně pod obojí před sebe vzíti, jakž také na psaní J. Msti C. (které oni za tak těžké proti sobě býti zle vykládali, o čemž se také doleji obšírnější zpráva dá), že nebylo jim pod obojím potřebí válečně odpovídati, než mohli zase J. Msti C. také písebně potřebu svou pěkně přednésti.

Skutek tehdy to ukázal, že odjezd J. Msti císaře z Čech všem katolickým Čechům pod jednou nešťastný a velmi škodlivý byl, ale odporné straně pod obojí velikou příležitost učinil i větší smělost přidal, aby ti, kteří mezi nimi původové a vůdcové všeho zlého byli, rebelskou intencí svou pod pre-

textem náboženství tím snáze v skutek uvést a tu jak J. M. císaře Mathiáše tak i J. M. císaře Ferdinanda II, tehdaž uher-
ského a českého krále, milostivého kralování a spravování
docela zbaviti, ano i nadto výše celý slavný dům Rakouský
o dědičné království Jich Mstí české hanebně připraviti opo-
váživě se pokusili.

Kdyby pak byl tehdaž J. M. císař Mathiáš z království
svého českého nevyjel, tehdy všickni rozumní tak smýšleli,
žeby se strana pod obojí aneb ti bouřliví defensorové její
byli o to nijakž pokusiti nesměli, aby tak ohavnou rebelli
začítí měli.

Avšak hrabě z Turnu, přídržice to proti vši pravdě za-
stávati a sám se v tom chlubice spisem svým, lidí, zvláště
českých věcí nepovědomých, na to navésti usiluje, aby tomu
věřili a jej nejvinnějšího spolu s některými předními tovaryši
jeho, rebelskými vůdci a direktory, za nevinné, jiné pak inno-
centes právě nevinné, anobrž dokonce potlačené a hnouti se
nesmějící za vinné omylně a krivě měli a drželi.

Ale nepochybná jest naděje, že každý Boha a pra du
milující čtenář, když tuto informaci, což až posavad v této
věci sepsáno jest a ještě dáleji obšírněji se vypíše, zouplna
přečte, zvláště tyto dvě hned následující periodos, slušně
místo pravdě dá a hrabě z Turnu s negruntovnou informací
svou zle ob stojí a zahanben bude.

Dále pak v příčině zastavení některých dosti namále
kostelův nových stavení některým pod obojí o té materi níže
na jiném místě pravdivá zpráva dána bude, i také na tu jejich
nepravdivou dedukcí v těch od nich jízlivě sepsaných, maka-
vými klamy naplněných apologích pravdivá informaci s do-
statkem se učiní.

Nyní pak zase k dalšímu textu hraběte z Turnu přistou-
pím, kdež takto dokládá:

XIII.

Da hat man leicht absehen kennen, dass man die aldt
erlernung des Jesuiten Campanella in die praxim nehmen wolte,
man solte sich wohl gefast machen mit guten häubtern zum kriege,
ein Schatz samblung von geldt vndt bestellung allerhandt wap-
ffen, auffrichtung Proffianthäusser undt Munition, wohl berath-
schlagen, wie der heimliche vornehmbe Krieg zu führen, den län-
dern nach ihren bitten vndt begehren grosse gnadt vnd Privilegia
geben, hernach aber einen grief darein mit gewalt thuen.
Leiden sie es, so ist ihr freyheit verlohren, woltden sie es de-

fendiren, so erklär man sie für Rebellen vndt greiff sie an, sonderlich dass fürnehmste gliedt Böheimb genandt. Die länder sein in kheiner Verfassung, haben keine macht Zusammenkunften zue halten; ehe sie die Sache sie consultiren können, undt hilff erlangen, so gchet die wohlbestellte Armee auff sie, so sein sie verloren. Diesser verpfluchte Rathgeber wirdt gewiss ins Purgatorium khomben.

To jest: Tu se snadně věděti mohlo, že staré naučení Jesuita Campanelly v praxim, v skutek, uvést chtěli, totiž aby se dobrými vůdci vojenskými vedle shromáždění pokladu peněžitého a všelijakých zbrojí a municí zaopatřili, též profianthauzy vyzdvihli a naplnili i také o to se dobře poradili, jak by tu tejnou předsevzatou vojnu vésti mohli, zemím podle jich žádosti a vyhledávání veliké milosti a privilegia dávali, potom pak mocně na ně sáhali: jestliže trpěti budou, tehdy svobody své potratí, pakli se brániti a odpirati budou, že za rebelly vyhlášení budou a jestli na ně sáháno bude, obzvláště na nej přednější oud Čechy řečený; nebo země žádného zaopatření ani moci žádné k držení sjezdův nemají, a prvé nežli by se o to poraditi a pomoci dostati mohli, že to dobře zřízené vojsko na ně přitáhne a tak ztraceni budou. Tento zlořečený radce se do očiště dostane.“

Jak ten celý spis hraběte z Turnu jest negruntovní, tak také z této periodo patrně se to nachází, že tomu tak jest. Neb ačkoli v s pilností nato jsem se vyptával, však ničehož toho jsem doptati se nemohl, aby jak v paměti lidské tak v aktích Societatis Jesu to se najíti mohlo, aby se kdy jaký člověk toho jména nebo příjmí Campanella nacházeti měl; nadto pak nikdá o tom slýcháno nebylo, aby kdy v kterých zemích některý pater Societatis Jesu tím jménem nazýván býti měl. Neb jeden páter řádu sv. Dominika příjmím Campanella za našeho věku živ byl a pro jisté podezření ratione status od vicerege Neapolis u vězení v jedné pevnosti tam skrze útrpný examen mnoho vystáti musil; potom byl vysvobozen, dostal se do Frankreichu, léta pak přítomného 1639 měsíce junii v věku svém 78. život svůj dokonal. Ale aby on kdy takové učení (o kterém v této periodě hrabě z Turnu píše) učiti měl, to se nenachází a slyšeti o tom nebylo.

Sice první díl té rady jest dobrý a chvalitebný, totiž jak hrabě z Turnu v tomto místě vypisuje, aby vyšší vrchnost a vyvýšení potentáti v královstvích a zemích svých dobrými hejtmany a officíry vojenskými zaopatření byli, jako i také aby dobrou summu peněz v pokladu svém, též všelijaké zbroje, municí a profianty na hotově měli. Než druhý díl té rady,

totiž aby zemím svým vedle žádosti jich veliké milosti a privilegia udělovali a potomně mocně na ně sáhali a dále v tom procedirovali, jak týž hrabě v té periodo to vypisuje, jest ďábelský, na křesťanskou pobožnou vrchnost nenáležející, a takový radce hoden jest ne do očiště (o kterémž sice hrabě z Turnu dle svého lutherianského náboženství nic nesmýšlí), ale docela k ďáblu, jakožto všech rad zlých původu, do horoucího pekla se dostatí.

Však dato non concessio, byť i taková rada Jich Mstem římským císařům a králům českým, císaři Rudolfovi, císaři Mathiášovi, císaři Ferdinandovi II. slavné a svaté paměti, od koho koliv dána byla, tehdy aspoň to všemu světu známo jest, že jsou J. Msti podle ní postupovati neráčili, a obyvatelům poddaným svým v zemích svých, zvláště v království českém, milostí a privilegií, od J. Msti pánův předkův svých a od J. Msti samých jim daných a potvrzených, neodníмали a na ně mocně nesáhali. Nýbrž všem třem římským císařům a králům českým J. Mstem oni Češi pod obojí rebellirovali a mocí válečnou svou celou správu a kralování v témž království českém J. Mstem odňali, a sami na sebe potáhli, tak že J. M. císař Mathiáš před smrtí svou v témž království víceji nevládl, než oni sami Čechové pod obojí za živobytí J. Msti všecku správu v témž království sobě osobili a po smrti J. Msti také J. M. císaře Ferdinanda II., pořádně, s jistým povolením a na milostivé vyhledávání toho J. Msti císař. Mathiáše na sněmě obecném z jednomyslného snešení všech tří pánův stavův království českého přijatého, vyhlášeného a korunovaného pána svého znáti, i na jedno psaní J. Msti císaře ani žádné odpovědi dáti nechtěli, nýbrž nad to výše jiného cizího, který žádným dědicem a ze slavného domu Rakouského nebyl, sobě za krále svého volili, přijali a korunovali a jej za krále a pána svého měli a drželi. Přes to všecko nejstaršího syna téhož domnělého krále svého za čekance a budoucího krále českého volili a vyhlásili, chtějíc tím způsobem netoliko J. M. Ferdinanda II. ale i J. Msti dědice a všechny jiné z dotčeného slavného domu Rakouského téhož království i všech k němu vtělených zemí zbaviti (o čemž nahoře zmínka jest a doleji na jiném místě obšírněji pravdivá informací se dá).

A kdyby byl J. M. císař s pomocí jiných potentátův a zvláště pak z požehnání všemohoucího Pána Boha válečnou mocí nad nimi nezvítězil a je přemohl, tehdyby žádná spravedlnost a žádná božská i přirozená práva bylyby ty rebelly k tomu nepřivedly, aby oni sami sobě byli usmyslili, poddaně se pokořili, za milost prosili a J. M. zase za pána a krále svého znali, měli a drželi.

Pročež se to s pravdou nijakž psáti nemůže, že vedle toho starodávního učení Campanelly proti Čechům tejná válka se přemýšlela a žeby některý z týchž nejmilostivějších vrchností jich náké privilegia a obdarování jim vzíti a je k zkáze přivést chtít ráčil. Anobrž jistá věc jest, že i po začaté rebellii těch Čechův pod obojí, po vyhození dvouh J. Msti císaře Mathiáše jakožto krále českého místodržících spolu s jedním sekretářem, když J. M. císař Mathiáš jednu svou přední tejnou raddu, pana Eusebia Khyna do Prahy k nim vypraviti ráčil, aby přezvěděl, za jakou pak příčinou jsou oni nekatoličtí Čechové ty tři osoby z okna vyhodili: kdyby jen byli oni tehdež verbování lidu vojenského zanechali a raději pěknými slovy a dalším jednáním ty věci před sebe vzali, žeby se bylo to všecko pokojně bez války porovnalo a bez krve proliti spokojilo.

Podobně také po smrti J. Msti císa. Mathiáše, když J. M. císař Ferdinand II. pánům stavům království českého vedle reversu při korunování svém za krále českého jim daného, nedávše projíti čtyr neděl, konfirmací a potvrzení všech jich privilegií jim odeslati a skrze nejvyššího pana purgkrabí pražského dodati a také vedle toho psáti ráčil, pokudžby jaké stížnosti měli, aby k J. Msti císaři z prostředkův svých jisté osoby vyslali, že rád tomu vyrozuměti a podle nejvyšší možnosti své skrze náležité jednání a prostředky tomu spomoci chtít ráčí; ale ti bouřliví Čechové pod obojí s odpovědí dáním přes 4 měsíce zdržovali a odkládali, a potom teprva, potahše po sobě vyslané z vtělených zemí, to mezi sebou zavřeli, aby J. M. císaři nic psáno nebylo, nýbrž že J. M. již oni víceji k správě a regimentu královskému připustiti nemíní a že k volení jiného krále českého přistoupiti chtějí. Což jsou také potom i skutečně vykonali.

Z čehož patrně znáti, že ne Jich Msti císařové a králové čeští proti nim, poddaným svým, ale oni zpronevěřilí poddaní kacírští Čechové proti Jich Mstem nejmilostivějším vrchnostem tejně praktiky kovali a o to usilovali, aby J. Msti o dědičné království české připravili, nechtíce dále a více žádného z toho slavného domu Rakouského a katolického za krále a pána svého trpěti, nýbrž jiné kníže z Říše, nekatolické, s nimi se v domnělém náboženství jich srovnávající, za krále a pána svého sobě voliti, v čemž jsou se právě hrubě zlou, převrácenou a ne z Campanelly, ale ze samého ďábla zlého ducha pocházející radou řídili a spravovali.

Osmý díl.

Zanechajíc tehdy obšírnější refutování této periody, k dalšímu textu spisu hraběte z Turnu přistoupím, kdež takto se píše:

XIV.

Es haben die zuvor verwurtheilte Stadthalter ein Schreiben von Ihr Kays. Mayt. auszugewürcket, darinnen wir solcher vnerweiszlichen Sachen bezüchtiget worden, dass, wan es warhafft were gewesen, wir Leib Leben Ehr vndt Guth verlohren hetten. Diess wolte keinen Verzug leiden; giengen derowegen in grossen Anzahl auffs Schloss, liessen vns gebührlich ansagen, vndt war allein dieser Vorsatz von den Herrn Stadthaltern zu vernehmben vndt zu erfragen, weillen man Ihr Kays. Mayt. Schreiben, so von ihnen geschickt, vberlesen, ob die Herrn Stadthalter davon Wissenschaft haben, ob es mit ihren Willen vndt Geheiss geschehen vndt ob sie solches für wahr gehalten. Bey sehr langen Auffzueg war diesse vngeschmackte Andtwort: Es were Herr Obrister LandtHoffmeister allhier, ohne dessen Beiwesenheit ihnen nicht gebühre zue andworten.

Darauf einmüthiglich geandtwortet worden: Herr Obrister Landt Hoffmeister were ein friedliebender Herr, hette mit diesen Sachen nichts zu thuen. Dessen dann mit vielen schönen lobwürdigen Sachen undt Worten gedacht worden. Darauff ferner auff clare Andtwort gedrungen. Die wurde nach langwürigen bedencken gegeben: Es gebührte ihnen nicht ausz dem Rath zu reden. Da erhob sich Zorn vndt Vngedult. Es were nun mehr eine Sache auss dem Rath, verbleib nur auff der Execution. Wir weren ihres gleichen; solten vns nicht so schlecht abspeissen, sondern schliesslich sagen: Ja oder Nein, welches man doch weder herauss zwingen, nach dringen hatt können, sondern also verstockt blieben.

Da drang sich die grosse Gemeine, so auff dem Saal waren, mit grosser Furi nach der Cantzeley, vndt war hin vndt hergeredt vndt geschrien: Weillen obgedachte Herrn schweigen, vndt nicht

antworten wollen, dass sie es gethan, die Ständt vngründlich bey Ihr Mayt. angeben, so weren sie die Persohnen, so die Larmen - Blosser sein; dann ihr bösses Gemüth gegen vnss haben sie erwiesen, dass sie den Majestatbrieff vndt Union nicht vndterschreiben haben wollen; es dörffte keines gerichtlichen Process; der geschlossene Landtag hette die Aussmessung clar gethan, wann den Evangelischen wieder den Majestatbrieff etwas wüdriges beschicht, so hette man keinen andern etwas zuzumessen, als oftgedachten dreyen Persohnen, die sein auch damahls gevrheilet worden für Zerstöhrer desz allgemeinen Friedens vndt Wohlstandts. Es hettens auch Ihr Kays. Mayt. mit den Ständen geschlossen, dass man Macht haben nach ihnen zu greiffen, vndt ohne gerichtlichen Process mit ihnen machen solte, undt die Execution ohne viel Ceremonien ergehen lassen. Es wäre Sonnen clar, dass sie, allen Vnheils Anstieffter, auf der Stände rechtmässige Frag nicht antworten wollen, sondern in ihren verstockten Sinn blieben. Hetten nun obgedachte Persohnen Ja oder Nein gesagt, so hette man kein so eilende Procedur vorgenohmben. Mit diesem hab ich vielen dass Liecht angezündet vndt zu andern Gedancken vndt Vrtheill gebracht. Wass ich nun in dieser anfangenden Vnruhe für ein Haupt Rebell gewest, lass ich alle die, so der Gerechtigkeit zuegethan, vrtheilen, ja ich will mich remittirt haben auf den Bericht vndt Relation, so itziger Herr Obrister Cantzler Graff Slawata an Ihr Kays. Mayt. gethan hat.

To jest: „*Ti prvé odsouzení místodržící od J. Msti císaře psaní dostali, v němžto na nás takové nedůvodné věci sčítány byly, tak že kdyby tomu tak bylo, byl bychom arcí naše životy, poctivost a statky ztratili. Nemohlo se s tím dáleji odkládati, pročez u velikém počtu na zámek šli, dali jsme se náležitě opověditi a toliko tento úmysl náš byl, abychom od pánův místodržících vyzvěděli a se vyptali, poněvadž J. Msti Cís. psaní, kteréž od nich posláno bylo, jest přečteno, zdali o tom páni místodržící jakou vědomost mají, zdaliž se to s jejich vůlí a schválením stalo, a zdali oni to za pravdu měli. Po velice dlouhém průtahu tato netrefná odpověď dána byla, že nejvyšší pan hofmistr království českého jest v městech pražských přítomen, že bez jeho přítomnosti odpověď dáti jim nesluší. Načež od nás jednomyslně odpovědíno bylo, že pan nejvyšší hofmistr jest pán milující pokoje a s těmi věcmi nic činiti nemá, o němž tu mnohými pěknými a chvalitebnými slovy zmínka činěna byla. Zatím dále na světlou odpověď se nastupovalo, kterážto po dlouhém se rozmýšlení ddna jest, „že jim nenáležel z rady mluviti.“ Tu se pozdvihl hněv a netrpělivost, pravíce, že táž věc již ven z rady jest a toliko na samé exekuci pozůstává, že my všudy jim rovni jsme, že nás*

nemají tak špatně odbývati, nýbrž patrně oznámiti a n o nebo n e. Což se vždy od nich žádným způsobem vymoci nemohlo, nýbrž tak urputně na svém zůstali. Tu se veliký houf lidu do kanceláře vtlačilo, kteříž na paláci očekávali, s velikou furí a tu se rozdušně mluvilo a křičelo: Poněvadž surchu dotčení páni mlčí a nic opovídati nechť, že jsou to učinili, stavy nedůvodně při J. Msti Cís. donesli a obžalovali, že oni takové osoby jsou, kteréžto jen různice a nevole začínají; nebo oni zlé srdce své k nám ukázali, poněvadž v majestátu a v porovnání se podepsati nechťeli; že ta věc žádného právního processu nepotřebuje; sněmovní snešení že jest již světlé vyřešení učinilo, když se evangelickým něco odporého proti majestátu stane, že se žádnému jinému to přičítati nemůže, toliko často jmenovaným třem osobám. Ti jsou také tehdy za zjevné obecného pokoe rušitele odsouzeni. J. M. císař že jest se stavy zavřiti ráčil, aby moc měli na ně sáhnouti a bez právního processu s exekucí proti nim přikročiti. Zdaliž jest potřebí tak mnohých ceremoní s nimi užívati? Nebo jest to jako slunce světlé a patrné, že oni všeho neštěstí příčina a původové jsou. Na spravedlivou otázku stavův nic nechťeli odpovídati, ale v své urputnosti předce trvali a stáli. Kdyby tehdy nadotčené osoby k tomu a n o neb n e řekli, bylby tak spěšný process proti nim vzat nebyl. S touto mou zprávou mnohým jsem oči otevřel a jiným k rozmyšlení příčinu dal. Jakým jsem já tehdy v tomto počátku nepokoje hlavním rebellantem byl, zanechávám všem těm, kteří se spravedlnosti přidržují k rozsouzení, a dále odvolávám se na tu zprávu a relaci, kterouž nynější pan nejvyšší kancléř hrabě Slavata J. Msti císaři učinil a vydal.“

Já jsem až posavad, co nejvíce možné bylo, mírných a střídmych slov v této mé informaci proti jedovatému spisu hraběte z Turnu užívati se snažil. Ale v tomto místě dává se příliš veliká příčina, abych s pravdou doložil, jak samo v sobě jest, a jak skutečně se to tak nachází, totiž, že tato periodus jest plna klamův. Neb ihned z počátku o nich dvou hrabatech píšíce dokládá: „ti prvé odsouzení místodržící.“ Již tuto podruhé v tomto svém spisu, a to brzy jedno po druhém, málo více že na jednom listu mezi tím jiná materie napsána jest, a v této periodo podvakerát ta slova příliš nářklivá, však naprosto nedůvodná, dokládati se opovazuje. Načež nahoře v první knize v druhém dílu hned z počátku náležitá odpověď dána jest. Nicméně ještě v tomto místě toto doložití vidělo se mně býti za potřebné, že ne to vše, co na sněmích obecných snešeno a zavřino bývá, do sněmův přechází a do desk zemských se vpisuje a vůbec tiskne, než jen to, na čem J. M. král se stavy, a s J. Mstí Kr. stavové společně sněsti se ráčí a relaci zemskou se ztvdí, teprv a ne prvé

za snešení sněmovní se drží. To pak, aby oni hrabata za takové, jak se v této periodo dokládá, odsouzení a vyhlášení býti mohli, nikdež v žádném sněmě ani v psaném ani ve dsky zemské vloženém ani v vytištěném se nenachází a na věky nenajde; proto že se toho nestalo a s pravdou se psáti nemůže; že nikdá od žádného slýcháno nebylo, aby takové odsouzení a vyhlášení v království českém, vlasti jejich, státi se mělo, tak jakž jistá věc jest, že ani ve větším ani v menším počtu ani od žádné partikulární osoby z ust v uši nikdy jim to mluveno nebylo. A kdyby se bylo krom očí a to na sněmě obecném stalo, nebyloby mohlo je tejno býti, a rozum to s sebou přináší, kdyby o tom byli věděli, žeby byli k tomu mlčeti nemohli, a takového hrozného a nebezpečného nářku na sobě nechati a podobně ani v těch tak vzácných povinnostech a úřadech zemských postaveni a trpíni býti. Pročež nejsouce oni za takové nikdy právně obvinění, ovšem pak žádným pořádným právem odsouzení, takoví i těm podobní spisové postranní od jich protivníkův sepsaní jejich dobrému jménu a poctivosti škodné býti nemohou.

Zanechám hned z počátku refutirovati to, co se v tomto periodu od hraběte z Turnu vypisuje, jak jest se v kanceláři české toho dne ráno, prvé nežli jsou ty dva hrabata z okna vyhodili, dalo a co při tom promlouváno bylo, kteréžto vypisování netoliko v podstatě ale téměř ve všech slovích jest negruntovné a s pravdou, jak se tehdaž dalo, se nesrovnávající; doleji táž refutací s podstatou následovati bude.

Poněvadž hrabě z Turnu při konci na zprávu a relací hraběte Slavaty, nejvyššího pana kancléře v království českém, se odvolává, dokládajíce, že jest týž hrabě Slavata J. Msti císaři ji učinil: ale i v tom se zmýlil; neb J. M. císař Ferdinand II. svaté paměti nikdy o tom hraběti Slavatovi neporučil, aby hrabě Slavata J. Msti relací činil, jak se při téměř vyhození z okna dalo, vzavše o tom prvé, nežli hrabě Slavata ke dvoru J. Msti císaře najíti se dáti mohl, dostatečnou zprávu, a on hrabě Slavata, vida J. M. císaře jinými mnohými ustavičnými těžkými pracemi zaměstnaného, sám od sebe o to se nepokusil, aby J. M. C. s svou o té věci sepsanou relací zaneprazdňovati a k přečtení dávati měl. Však poněvadž hrabě z Turnu o té relací v tomto místě zmínku činí, tehdy slušné bude též relací výpis hodnověrný přiložiti.

Však prvé věděti sluší, že, když jest hrabě Slavata po vyhození z okna málo více přes celý rok na hradě pražském v domě kněžny z Lobkovic, rozené z Pernštejna, jako v nějakém arrestu zůstával, sepsal byl relací v jazyku českém a německém, a když téhož hraběte z Turnu paní manželka,

rozená z Tyffenspachu, začasťe paní manželku hraběte Slavaty, rozenou z Hradce, navštěvovala, přitrefilo se, že jednoho dne, rozmlouvající spolu o tom vyhození z okna, hrabě Slavata pravil, že jest sepsal relací o tom, jak se jest tu vše dalo. Tu jest hrabinka z Turnu hraběte Slavatu žádala, aby jí té relací ku přečtení ukázal. Což jest tak učinil. A počnouce ji častopsaná hrabinka z Turnu čísti, vymlouvala se, že pro bolest hlavy nemůže jí docela přečísti, žádající, aby ji zapůjčil, aby do domu svého ji vzíti mohla, že ji ještě toho večera chce dočísti, žádnému neukazovati a na druhý den ráno ji zase poslati. I k tomu všemu hrabě Slavata povolil. Potomně přitrefilo se, že ona výpis té relací do Moravy jednomu svému důvěrnému známému odeslala a poslu, který ten paget nesl, poručila, aby jej pilně schoval; neb že v tom pagetu některé tejně věci se posílají. Ten pak posel, byvše u Hory Kutny přes noc, při truňku povídal a se chlubil, že některé tejně spisy nese. Ti, kteří to od něho mluvíti slyšeli, rychtáři městskému o tom pověděli. Kterýž toho posla do vězení šatlavního dal a tehdejšími direktorům na hrad pražský ten paget odeslal. Oni, dostavše ten paget a v něm výpis té relací, od hraběte Slavaty sepsané, mezi sebou v direkcí jej přečísti dali a potomně jednoho svého sekretáře k hraběti Slavatovi poslali, s tím vzkázáním, že jsou vyrozuměli, že jest sepsal relací, co jest se tak při vyhození z okna kanceláře české dalo, žádající, aby ji k přečtení odeslal; neb že jsou oni také výpis jedné relací dostali a rádi by věděli, zdali se jeho relací s touto srovnává. Nato hrabě Slavata za odpověď dal: „Že jest již předešle týmž direktorům vzkázal, kterak všechny spisy své spálil; pročež že nemůže jim nic poslati. Než že se k tomu zná, že jest o tom, co jest se v kanceláři české před vyhozením jeho z okna dalo, relací sepsal; nežli aby oni jemu ten výpis poslali, že jej přehlédnouti a jim zase vzkázati chce, zdaliž se s jeho relací srovnává.“ Ale oni umlkli a jemu téhož výpisu neposlali; sice kdyby jej byli poslali, tehdy byl toho úmyslu hrabě Slavata takovou odpověď jim dáti, že se ten výpis ve všem s jeho relací srovnává a že se v tom dobře pamatuje, že tak a ne jinak se dalo.

Když hrabinka z Turnu o tom přezvěděla, že jsou direktori takový výpis dostali, tehdy vyjevila se hraběti Slavatovi, když jest jí byl svůj výpis zapůjčil, že jest ona jej té noci predikantům německým, na Malé straně na Aujezdě, při tom jich v nově vystaveném kostele bydlícím, k přepsání odeslala. S kterýmžto prepisováním byvše oni té noci hotovi, ona ten sobě zapůjčený výpis na druhý den tím raněji hra-

běti Slavatovi zase odeslala, a potom jednoho času pánu svému sama přečtla. Kterýž bedlivě jej vyslyševše řekl, že jest vše dobře přepsáno a jinak v tom se nepamatuje, než že tak a ne jinak se dalo.

Za touto příčinou já tyto particularia v tomto místě dokládám, aby upřímný čtenář tím větší příčinu měl tomu vjistotě místo dáti, že ta relací hraběte Slavaty, kteráž se tuto přiloží, pravdivá jest; neb kdyby se do ní něco vymyšleného položilo, byliby direktorové ani hrabě z Turnu s tím nemlčeli, a ovšem hrabě z Turnu bylby to sám, když to čísti slyšel, neztvrzoval. Ale to jest s podivením, že jest tak hrubě na to zapomněl, což jest v té relací sepsáno bylo, a mnohem jináče velice negruntovně v té periodo to vypisuje, nežli v té relací se nachází, jakž dáleji při položení té relací ještě obšírněji to vysvětlím.

A prvé nežli tu relací přiložím, vidí se mi zapotřebné býti doložiti, co jest se tři dni před tím vyhozením z okna v městech pražských zběhlo.

Přede všemi věcmi věděti sluší, jakož jest se před některým létem k J. M. C. pan Wolfgang Selender, opat broumovský, skrze žalobní spis svůj, že nekatoličtí poddaní jeho v městě Broumově na vlastních jeho gruntech, s jeho také dřívím a jinými k stavení potřebnými věcmi nový kostel (mimo ten prvnější dostatečný a dobře vystavený kostel) proti vši jeho záповědi a vůli stavěti, k tomu lutheriánského predikanta tam povolávati a jeho ve všech duchovních věcech (proti starému o tom vždycky před tím trvalému obyčeji i k velikému jejich starých pořádných kněží na důchodech ztenčení a škodě) užívati svévolně usilují a se snaží. A poněvadž k tomu žádného dokonce práva nemají, žádal jest on pan opat J. M. C. poníženě, aby J. M. dotčeným poddaným jeho v Broumově to milostivě zastaviti ráčil.

Načež J. M. C. na dobré zdání nejv. pánův úředníkův zemských Broumovským o zprávu ráčil psáti, poroučejíce, aby mezitím toho stavení tak zanechali. Kteréhožto poručení oni neuposlechli, ani žádnou zprávu J. Msti C. nedali, ale předce stavěli, i také od defensorův na to psaní dostali, aby, nedbajíc na J. Msti C. záповěd, v tom stavení kostela předce postupovali a dále stavěli. Vedle čehož oni se zachovali, poněvadž vedle toho jim od dotčených defensorův všelijaká pomoc a ochrana přislíbena byla. Mezitím pan opat nepřestával sobě stěžovati, a J. M. C. za spravedlivou pomoc žádati. Ale J. M. C. pro J. Msti z království českého odjezd, také pro nastávající J. Msti s jinými zeměmi rozdílné a důležité jednání tu věc ráčil museti poodložiti.

Potomně pak léta 1616 do majestátu na náboženství nahlédnouce (v kterémž toliko stavům, a ne poddaným, kostelův stavění bylo dovoleno) jako i do toho mezi stranou pod jednou a pod obojí stalého porovnání, v kterémžto jen na J. Msti Kr. panstvích poddaným J. Msti kostely stavěti jest povoleno bylo: tak se milostivě resolvirovati ráčil a v zámku Brandejse při audienci, kterou Hendrichovi Matesovi hraběti z Turnu, tehdáž purgkrabímu karlštejnskému, panu Voldřichovi z Gerštorffu, tehdáž J. M. C. komory prokuratorovi a soudci zemskému v království českém, panu Šimeonovi Kohoutovi, raddě při appellaci, všem třem předním defensorům, tak oznámiti ráčil, že J. M. neráčí stížnost a žádost stavův pod obojí za slušnou uznávati, aby poddaným na duchovních statcích kostely stavěti kdy dovoleno býti mělo. Kollatury pak všecky na panstvích svých že jest arcibiskupu pražskému v moc uvésti ráčil; protož že neráčí chtíti býti tím více zanepraždňován.

Zatím léta 1618 měsíce března defensoři rozepsali sjezd (k čemuž však ty z každého kraje v jistém počtu shromážděné osoby jen toliko k jich samých, pod obojích, věci potřebnému uvažování, ale proti straně pod jednou nejmenšího práva neměly), aby v dotčeném porovnání doložená slova, jen toliko na poddané na císařských panstvích se vztahující, také na všecky poddané na duchovních statcích a simili, poněvadž oni královské komory zboží jsou, sami toliko na sebe per suum corruptum et reprobum sensum, z svého pokaženého a zlostného smyslu, (proti J. Msti vlastnímu smyslu, pravému výkladu a spravedlivé resoluci) natahovati, naposledy pak ještě dáleji na všecky a jednoho každého z poddaných a obyvatelův země až do toho nejmenšího sedláka in genere generalissimo a veřejně vztahovati, toho také proti všemu rozumu a slušnosti vždy předce urputně defendirovati a zastávati chtěli, jakž se to všechno z jejich rozdílných spisův seznati mohlo. Ale J. M. C. při své vyšlé resoluci pozůstavivši Broumovským ráčil poručiti, aby kostel zavřeli a klíče do kanceláře české složili. Že se pak tak nezachovali, ale tak dobře proti J. M. C. jako proti panu opatovi, vrchnosti své, čím dále tím více se protivně ukazovali: tehdy z poručení J. M. někteří přední původové do vězení jsou dáni.

Nápodobně potkalo to J. M. knížete pana arcibiskupa v městečku řečeném Klášter-Hrob. A když tam poddaní svrchu dotčenou náležitou císařskou resolucí uslyšeli, hned zase podle ní poslušně se zachovali, a větší pozor na J. M. C. poručení jako také své vrchnosti, pana arcibiskupa vůli, nežli

na defensorův svévolné ponoukání dali, tak že pan arcibiskup ten v nově vystavený nepotřebný kostel zase rozbořiti dal.

Zatím defensorové opět nový sjezd, ten pondělí po neděli Rogationum neb prosební rozepsali, a v tom rozepsání zmínku učinili, že někteří lidé nepokojní chtějí je o jejich majestát připravit, s tím přístným napomínáním, aby všickni páni obyvatelové ze všech tří stavův pod obojí se sjeli, a pokudžby se nepostavili a z toho nějaké nebezpečí vzniklo, že oni defensorové vymluvení býti chtějí. Když potom k takovému sjezdu veliký počet lidí najíti se dal, mezi obecní lid se rozneslo, že má do Čech cizí lid válečný vtrhnouti. Což J. M. C. cítiti ráčil a za tou příčinou takové sjezdy k uvarování nějakého pozdvižení až do svého šťastného a brzkého příjezdu do Čech, až by sám osobně tuto věc k šťastnému cíli a místu přivésti ráčil, odložiti a zanechati poručil. Ale defensorové, nic na takovou císařskou záповěď nedbajíce, od téhož rozepsaného sjezdu dokonce upustiti, ani jeho odložiti nechtěli, ale k tomu ještě předcházející neděli Rogationum aneb prosební ve všech svých kostelích pražských v spisu (kterýž patrně a světle k ničemu jinému, nežli k obecnému rozbroji směřoval) z kazatedlnic skrze své praedikanty v jazyku českém a německém lid napomenouti poručili a nařídili.*)

Na druhý den v pondělí po neděli křížové stavové pod obojí sjeli a sešli se u velikém počtu do kolleje velké císaře Karla IV. a šli nejprvé do auditorium theologického. Kněz anebo predikant Jan Rosacius Zhořovský od sv. Mikuláše v Menším městě pražském, assessor konsistoře pražské pod obojí přijímajících, na kathedru vstoupivše, takto promluvil: „Všemohoucí milosrdný a vši lásky plný Pán Bůh a otec pána našeho Ježíše Krista spolu s týmž synem svým i Duchem sv. račiž tomuto svatému shromáždění svou božskou milostí a pomocí přítomen býti.“ Potom učinil kázání a po kázání dal požehnání těmito slovy: „Ó všemohoucí věčný milosrdný a dobrotivý Pane Otče náš nebeský! Prosím rač mne nehodného služebníka svého, jméno tvé svaté vzývajícího, slyšeti a Jich Mstem pánům stavům požehnati a jim v předsevzetí jich svou milostí přítomen býti, srdce jejich, mysl i rady duchem svým svatým, moudrostí a uměním osvěcovati, tak aby skrze práci a předsevzetí jejich tvé svaté jméno, čest a sláva byla rozšířena a zvelebena, andělé svatí aby nad tím plesali, církev tvá, lid tvůj věřící aby obveselen a k žádosti-

*) Spis tento otištěn v P. Skálově historii české, díle II. str. 111 až 113, pročez jej zde znova předkládati zanecháváme. Vyd.

vému pokoji přiveden byl. Ó učiň to, věčný Bože, Otče Synu i Duchu sv. v podstatě jediný, jenž jsi vši cti a chvály hodný na věky. Amen!“

Jak ten přístup k kázání a to požehnání, tak celé kázání ihned vůbec vytištěno bylo, kteréhož zanechávám tuto přikládati.

Téhož dne v pondělí místodržící spolu s jinými katolíckými pod jednou tím ranněji na hradě pražském s processí šli od sv. Víta ke všem svatým a k sv. Jiří, kdež mše sv. zpívána a držána byla, a potomně na kancelář najíti se dali.

Při čemž věděti sluší, že když J. M. císař Mathiáš slavné paměti léta 1617 z počátku měsíce decembris z království českého do Vídně odjeti ráčil, tehdy ráčil na místě svém z prostředku nejv. pánův úředníkův a soudcův zemských deset osob za místodržící své naříditi, jmenovitě tyto:

pana Adama staršího z Šternbergka, nejv. purgkrabí pražského;

pana Adama mladšího z Waldštejna, nejv. hofmistra král. českého;

pana Jiřího z Talmbergka, nejv. komorníka kr. čes.;

pana Viléma Slavatu, nejv. sudí zemského;

pana Jaroslava z Martinic, purgkr. karlštejnského;

pana Karla Mráckého, soudce zemského;

pana Matouše Děpolta z Lobkovic, nejv. mistra převorství v král. českém, soudce zemského;

pana Jana z Sklenového a z Janovic, nejv. písaře král. českého;

pana Purgharta Točníka z Křimic, podkomoří král. českého;

pana Oldřicha z Gerštorffu, soudce zemského.

Z nichž bylo sedm katolických pod jednou a tři pod obojí.

Toho pak dne pondělního čtyři toliko páni místodržící na kanceláři přítomni byli, totiž pan z Šternbergka, pan Slavata, pan z Martinic a pan z Lobkovic. Pan z Waldštejna v domě svém v Praze byl, však na zdraví svém nedostatečný, na podagra stonajíce, na loži ležel. Jiných pět pánův místodržících z měst pražských teháž odjeli.

Dostavše od J. M. C. páni místodržící v pojminulou sobotu při ordinární poště z Vídně sobě svědčící psaní, téhož sjezdu se dotýkající, ti přítomní páni místodržící na kanceláři české hned ráno o sedmé hodině vyslali dvě osoby přísežné z kanceláře české ku pánům defensorům pod obojí, v kolleji veliké císaře Karla IV. shromážděným, a jim oznámiti dali (vedle vzkázání volných služeb a přátelského pozdravení), že jest Jich Mstí jisté milostivé J. M. C., pána jich všech nejmilostivějšího, psaní došlo, v kterémž J. M. C. jim poroučeti

ráčí, aby je Jich Mstem pánům pod obojí, kteříby se k tomu sjezdu do měst pražských najítí dali, v známost uvéstí ráčili. Což že tak učiniti chtějí a protož Jich Mstí přátelsky žádají ráčí, aby všickni nebo na díle nahoru do kanceláře J. M. C. české okolo deváté hodiny na půl orloji přijítí sobě stížití neráčili, že jim to psaní a vůle J. M. C. v známost uvedena bude.

Navráťvše se tyž osoby kancelářské, oznámili odpověď, kterou pan Vilém starší z Lobkovic na místě všech jiných dal: „Že z přátelského pozdravení děkují a zase své služby s mnohým vinšováním vzkazují. Že jsou tomu, co jim jménem Jich Mstí pánův místodržících oznámeno bylo, dobře porozuměti a Jich Mstem vzkázati ráčili: Poněvadž ještě ta hodina, kterouž jsou sobě páni pod obojí k tomuto shromáždění jmenovati ráčili, nepřišla, protož Jich Mstí ještě skrovný počet pospolu jest. Když ta hodina přijde a Jich Mstí větší počet pospolu bude, že tu žádost Jich Mstí pánův místodržících všem společně oznámí a pro uvážení té věci Jich Mstem na to odpověď neprodleně dáti nepominou.“

Potomně k jedenácté hodině vyslali z prostředku svého tři osoby, totiž pana Jindřicha Slavatu, pana Jiříka Karlíka a jednoho z města Slaného, kteříž vedle vzkázání volných služeb oznámili, že Jich Mstí páni pod obojí všichni společně nyní nahoru jeti a mezi Jich Mstí na kanceláři najítí se dáti chtějí ráčí. Přišli ihned potom brzy za nimi u velikém počtu, tak že dvěře kanceláře české docela otevřené zanechány býti musely; neb nemohli všickni do kanceláře vjíti, a ve dveřích a vně přede dveřmi stáli.

Nejv. pan purgkrabě oznámil, že páni místodržící vděčně to od nich přijímají, že jsou se nahoru najítí dali, a jaké psaní od J. Mstí C. Jich Mstem učiněno jest, že se zjevně přečte. Pan sekretář Filip je zjevně četl. Po přečtení pan Vilém starší z Lobkovic oznámil, že páni stavové pod obojí žádají, aby takové psaní jim zapůjčeno bylo; že chtějí trochu poodstoupiti a zase do kanceláře přijítí. Vyšli všichni ven na palác, a tu v kole měvše spolu promluvení, pilně toho šetříce, zdaliž to psaní bylo v Praze aneb v Vídni napsané a zdali vlastní rukou podpis J. M. C. Mathiáše se nachází. Po malé chvíli zase do kanceláře přišli a skrze pana z Lobkovic žádali, aby téhož J. M. C. psaní hodnověrný výpis jim vydán byl; že je chtějí v své společné uvážení vzítí a své snešení zase Jich Mstem v známost uvéstí. A měvše pan sekretář výpis toho psaní, tu hned byl jim odveden, a s tím odešli.

Bylo viděti, že mezi těmi z strany pod obojí, kteří do kanceláře české vešli, netoliko osoby z krajův obeslané, ale

kteří koliv z stavu panského a rytířského pod obojí v městech pražských se vynacházeli, k tomu jsou povoláni byli. Z prostředku nejv. pánův úředníkův a soudcův zemských pod obojí tito: pan Hendrich Mates hrabě z Turnu nejv. sudí zemský král. českého, pan Leonhart Kolon z Felzu soudce zemský a pan Prokop Dvořecký z Olbramovic přítomni byli. Z prostředku pánův radd soudův dvorského a komorního, vše pod obojí, tito byli: pan Bohuchval Berkka z Dubé a z Lipé, pan Vilém starší z Ložkovic, pan Václav Vilém z Roupova, pan Pavel z Říčán, pan Jan Litvín z Říčán, pan Petr z Švambergka, pan Václav Budovec z Budova, pan Fridrich z Bílé. Pražané z prostředku svého žádného k témuž sjezdu nevyšlali, ani jiná města královská a Její Msti královny. Pod obojí toliko z města Hradce Kralové, Slaného a Mladé Boleslavě vyslaní tu byli. *)

V úterý z svrchu psaní čtyři páni místodržící s jinými pány katolickými raním jitem svou dovocí vykonali. Byvše u processí v kostele na Strahově, zpívanou mši sv. tam vyslyševše a k deváté hodině na kancelář českou najíti se davše, vyslali k nim páni pod obojí z prostředku svého z stavu každého po dvou osobách, totiž z stavu panského Jana Joachima Ondřeje hrabě Šlika a pana Krištofa Adama z Sezimova Austí; z rytířského pana Ladislava Šerkerku z Šedčic a pana Pavla Vostrského Kaplíře z Sulevic, a dvě osoby vyslané z měst Slaného a z Mladé Boleslavě. Kteří přijdouce do kanceláře skrze pana hrabě Šlika toto přednesli: Že Jich Msti páni pod obojí, v kolleji veliké Karla IV. pospolu shromáždění, Jich Mstem pánům místodržícím své volné služby se vším nejlepším od Pána Boha vinšováním vzkazují. A že jest Jich Mstí zpráva došla, kterak by na hradě pražském varta od tovaryšův a střelcův u větším počtu než obyčejně nařizena býti měla, a též vartě že poručeno jest, když páni pod obojí na hrad pražský půjdou, aby toliko osoby z pánův stavův do bran hradu pražského pouštění byli, ale žádného z služebníkův a čeládky aby za nimi nepouštěli, a táž varta aby na to dobrý pozor dala, aby některé přední osoby z stavův, obzvláště pak pana hraběte z Turnu na zámku zdrželi, a jemu odtud odjítí nedopou-

*) Slavata nyní klade přípisy psaní císa. Mathiášových, ježto příčinou sjezdu pod obojích vydána byla ve středu po neděli Oculi (21. břz.) a ve středu po neděli Cantate (16. máje) 1618. Jelikož obě plným zněním otištěna jsou v druhém díle historie P. Skalovy, str. 104. a 115., vypustili sme je tuto, čtenáře onamno odkazujícíce. Vyd.

šťeli. Čehož že jsou se páni pod obojí nenadáli a pro lepší a gruntovnější tomu vyrozumění, za jakou příčinou jest se takové nařízení stalo, že jsou je k Jich Mstem pánům místodržícím na kancelář vyslali. Páni místodržící, vyrozuměvše tomu přednešení a měvše to v svém společném uvážení, skrze nejvyššího pana purgkrabí toto za odpověď dali: Že Jich Mstem pánům pod obojím z takového přátelského vzkázání děkují, též zase Jich Mstem své služby vzkazují a všechno nejlepší od Pána Boha vinšují. A že jsou Jich Msti žádného takového nařízení učiniti neráčili, ani nejmenší vědomosti o tom nemajíce; že jak je vyslané tak všechny pány pod obojí v tom ubezpečiti mohou, že omylná zpráva jest Jich Mstem dána, a že se to v skutku a pravdě jináče nenajde. A bylo ihned pro pana hejtmana hradu pražského posláno, kterémuž jak jen do kanceláře vešel, J. M. nejv. pan purgkrabě ráčil zjevně toto přednešení stavův vyslaných v známost uvésti a jemu oznámiti, aby tu zjevně zprávu o té věci učinil. Dal za odpověď, že jest se takový starobylý obyčej v tyto křížové dni, v kterýchž processí z kostela sv. Víta na Strahov k sv. Benediktu a do kostelův jiných vykonávány bývají, zachovává a pro lepší řád a bezpečnost větší varta nařizována bývá, tak jakž v tom čase, co on hejtmanem hradu pražského jest, každoročně o tom nařizoval a nyní podobně jest to učinil. Než žádné takové nařízení, o kterémž se tuto přednáší, že jest se od něho při též vartě nestalo, nemaje také sobě od Jich Mstí pánův místodržících žádného poručení učiněného. A kdo jest koliv pánům podobojím zprávu o tom dal, že jest křivě a nepravě zpravoval. A nechť třebas všeckna varta jest povolána, že žádný nebude moci to, aby jemu co o tom poručeno bylo, s pravdou pověditi.

Po učinění té zprávy J. M. pan nejv. purgkrabě ráčil doložiti, že páni vyslaní pány principály své budou moci s tím lepším gruntem zpraviti, jaká je omylná zpráva jest došla a jak Jich Mstem pánům místodržícím veliká křivda v tom se děje, jakoby od nich to nařízení se státi mělo. To sice že Jich Msti vděčně přijímati ráčí, že jsou toho před nimi netajili. Žádajíce, aby s pilností po té osobě, která takovou zprávu dala, se vyptali, tak aby jiným ku příkladu k trestání přivedena býti mohla, a budoucně žádný víceji nesměl se o to pokusiti, takové nepravdivé zprávy přednášeti a mezi Jich Mstmi nedorozumění působiti. A Jich Msti pod obojí aby také k podobným nepravdivým a nedůvodným zprávám ani jiným, ješto se o Jich Mstech bez pravdy křivě roznášejí, víry nepřikládali. Neb že Jich Mstí pánův místodržících tolikéž rozdílné zprávy došly, jakoby od některých pánův pod obojí o Jich

Mstech zle mluveno býti a něco snad zlého předsevzíti chtíti mělo. Ale vědouce Jich Msti, že páni pod obojí, nyní pospolu shromáždění, jsou osoby vzácné urozené a z poctivé krve poslé a s Jich Mstmi krevně spřízněné: pročez že jsou k takovým zlým a pochybným zprávám víry přikládati ani tím se zaneprazdňovati a Jich Mstem o tom něco vzkazovati chtíti neráčili.

Páni vyslaní oznámili, že to chtějí svým pánům principálům v známost uvéstí a i od osob svých k tomu se přičiniti, aby ten jistý, jenž tu zprávu činil, uptán a Jich Mstem pánům místodržícím v známost uveden, ztrestán a jako za nohy oběšen býti mohl.

I poněvadž již po jedenácté hodině bylo, J. M. nejv. pan purgkrabě ráčil oznámiti, že toho úmyslu jest nyní ihned do domu svého jeti a sobě žílu dáti zatíti; pročez že té chvíle z rady Jich Mstí vyvstati ráčí. Pan Kaplíř se ohlásil, žeby bylo lépeji, aby Jich Msti páni místodržící neráčili se ještě rozcházeti, a tak aby pánům stavům pod obojí tato odpověď Jich Mstí v známost uvedena byla, žeby Jich Msti snad ještě toho dne nahoru se najíti dáti a potřebu svou Jich Mstem přednésti mohli. Nejv. pan purgkrabě ráčil se omlouvati, že jest v tyto dni na zdraví svém neráčil se dobře vynacházeti; minulého pak dne, přijavše počistění, s pouštěním žily že odkládati moci neráčí.

Téhož dne k čtvrté hodině s poledne byla jedna kommissi z poručení J. M. C. nařízena v domě nejv. pana hofmistra království českého, pana Adama z Waldštejna, při kteréž také přítomni byli pan president a páni raddy komory české, totiž pan hrabě Slavata, pan hrabě z Martinic, pan Mikuláš Gerštorff a pan Albrecht Pfefferkorn. Když se od té kommissi rozcházel, ti dva hrabata učinili zmínku s panem Gerštorffem: Poněvadž spolu s panem Pfefferkornem jakožto obadva pod obojí byli toho dne mezi jinými u veliké kolleji císaře Karla IV., čemu jsou tak vyrozuměli, zdaliž páni stavové pod obojí následujícího dne s odpovědí svou na kancelář českou najíti se dáti míní? Kterížto za odpověď dali, že jest na tom zůstáno, že ráno k osmé hodině všickni u větším počtu nežli minulého dne na hrad pražský najíti se dáti a společně do kanceláře české s odpovědí přijíti mají. Čemuž ti dva hrabata vyrozuměvše, domů jedouc, u nejv. pana purgkrabě pražského (kterýž téhož dne žilou pouštěl a z domu nevycházel) se zastavili a jemu o tom oznámili. Poněvadž sice svrchu psaní čtyři páni místodržící téhož rána se byli spolu namluvili, že podle již od několika let každoročního obyčeje v příští ráno, jakožto třetího dne kří-

žových dní, devoci svou vykonati a v Starém městě z kostela sv. Jakuba do kostela sv. Ducha s processí jíti chtějí: pročez že budou museti toho zanechat i a tím raněji na hradě pražském z kostela sv. Víta ke Všem svatým processí vykonati a potom na kancelář přijíti. Sice vedle instrukcí, od J. M. C. pánům místodržícím dané, nebyli povinni dne středního a sobotního na kancelář do rady se scházeti. Vzkázali tehdy panu proboštovi hradu pražského, že páni místodržící ráno v 7. hodině do kostela pražského přijíti a s processí jíti chtějí; aby se všim k tomu příslušenstvím hotovi byli.

Ačkoliv sice ti dva hrabata, Slavata a z Martinic, víceji než od jedné osoby výstrahu měli, že stavové pod obojí o nich zle přemýšleli a je zamordovati chtěli, aby dále na sebe pozor dali a raději z měst pražských na čas poodstoupili: ale oni, více sobě vážíce svou věrnost a povinnost, kterouž nejmilostivější vrchnosti zavázáni byli, dle své poctivosti a dobrého svědomí nechtěli se ustrašiti dáti, nýbrž, stále v Praze zůstávající, směle na kancelář se najíti dali. O čemž nahore v první knize v prvním dílu něco obšírněji se dokládá.

Z této informací, co jest se tak za ty tři dni před tím vyhozením z okna v městech pražských a v kanceláři české dalo, vyrozuměti se může předně, jak jsou původové té rebellie byli to chytře před sebe vzali, že jsou lidu obecnému skrze své predikanty a jináč na rozum dali, že tu nic jiného než toliko cti a slávy boží vzdělání a zůstavení jich náboženství pod obojí nevyhledávají, a o to samé že při tom sjezdu činiti jest. Item jak jsou vymyšlené příčiny vyhledávali, aby tudy pány místodržící v zlé domnění při straně pod obojí uvéstí mohli. Item ačkoliv defensorové s velikou pilností všechny stavy pod obojí skrze své psaní k tomu sjezdu obeslali, však znáti bylo, když v pondělí na kancelář českou přišli, že přední osoby z nejv. pánův úředníkův a soudcův zemských a J. M. C. radd soudův dvorského a komorního přítomni nebyli, jako i také z třetího stavu, totiž Pražané a Horníci a na větším díle z jiných měst královských a královny najíti se nedali, tak jakž J. M. C. v tom svém jednom psaní to jim milostivě schvalovati ráčí. Anobrž pro lepší toho dotvrzení příkládám tuto výpisy trojího psaní, které Pražané tehdaž J. M. císařské učinili.

I. Nejjasnější a nejnepřemoženější velikomocný Římský císaři, Uher-
ský a Český králi, pane pane náš nejmilostivější! Vaší C. Msti k nám dnův
těchto učiněné milostivé psaní netoliko jsme s poníženou poddaností, ale také

s velikou vděčností a potěšením naším spolu s desítisoudci našimi, staršími obecními a úředníky ode všech úřadův, povolavše je před nás do rady, přijali a z něho poníženě vyrozuměli, že V. C. M. to sobě milostivě oblibovati a schvalovati ráčí, že jsme jak na psaní pánův defensorův tak i na ústní skrze vyslané k úřadu V. C. Msti purkmistrskému jménem některých osob, pospolu shromážděných a pod obojí přijímajících, vyhledávání k nějakému jednání do koleje císaře Karla IV. slavné paměti se najíti nedali. Z kteréžto takové císařské královské a právě otcovské milosti a náklonnosti poníženě a poddaně děkujeme. Aniž jest také, nejmilostivější císaři, nám, jakožto V. C. M. vždycky věrným, poslušným a poníženým poddaným, proti povinnostem a závazkům našim, kterýmiž V. C. M. jakožto králi českému zavázání jsme, jináče činiti nenáleželo a neslušelo. A chceme vedle naší nejvyšší možnosti na potomní časy s pomocí Pána Boha všemohoucího v tom stále setrvati a na to pilný pozor dáti, aby jak od nás tak i od spoluměšťanův našich mimo jistou vůli a poručení V. C. Msti nic předse bráno nebylo. Nebo my spolu s obcí naší kromě Vaší C. M. žádného jiného za defensora neuznáváme a nepotřebujeme, nýbrž zůstávající pod milostivou defensi a ochranou V. C. M. jak pod jednou tak i pod obojí, od Pána Boha V. C. M. vždycky dlouhověkého dobrého zdraví, šťastného nad námi věrnými a poslušnými poddanými kralování a panování, nad nepřátely slavného a veselého vítězství upřímným srdcem žádáme, a vedle toho sebe a obec naši k milostivé císařské a královské ochraně poručena činíme. Actum v pátek po pondělí postní, jenž slove Laetare, to jest 30. dne martii léta 1618. V. C. M. věrní a poslušní purkmistr, konšelé a starší obecní Starého města pražského.

II. Nejjasnější velikomocný a nejnepřemoženější Římský císaři, též Uherský a Český králi, pane náš nejmilostivější V. C. M. nejmilostivější psaní nám obzvláštní potěšení přináší. Nebo z něho poznáváme, jak V. C. M. podle V. C. M. slavných předkův příkladu k nám a celé obci naší milostivou císařskou milostí nakloněn býti a naše s staroměstskými Pražany společně sjednocení, že jsme do koleje císaře Karla toho jména čtvrtého slavné paměti se nedostavili, sobě oblibovati a schvalovati ráčíte. Z čehož V. C. Msti, našemu nejmilostivějšímu králi a pánu, my spolu s desítipány, také obecními staršími, kteréž jsme pro tu samou příčinu před nás povolali, klekající na kolena svá, děkujeme a sebe povinné býti uznáváme, abychom vždycky a všelikého času podle nejvyšší možnosti naší toho se V. C. M. ve všem poslušně a věrně odsluhovali, též se podle nám od V. C. M. svěřené přísahey tak a nejináče chovati usilovali a snázili. Jakž jsme pak až posavad na jiném nebyli ani nejsme, čímž V. C. Msti ubezpečiti můžeme, že jsme v té jako i jiné míře a věci k V. C. M. věrně a poddaně se zachovali, jako i s pomocí Všemohoucího v tom stále až do největšího nás přemožení netoliko zůstávati, ale i spolusousedy naše a celou obec k tomu a ne jinému cíli napomínati a V. C. M. jakožto našeho krále a otce vlasti v takovém respektu a vážnosti míti chceme, tak abychom, pod šťastným V. C. M. panováním mnohem raději při pokoji náš vzrůst berouce, žádného jiného za defensora mimo V. C. M. nehledali, nepřijímali, ani čeho toho, co by proti V. C. M. nejmilostivější vůli a mínění čelilo, před sebe nebrali a bráti nedopouštěli. Přitom V. C. M. zato ve vši poníženosti pokorně žádajíce, abyste podle své nejmilostivější otcovské přípovědi, kterouž jsme my vždycky a mnohonásobně skutečně seznali a čím dále tím víceji poznáváme, nás, věrné a poslušné poddané své, tak dobře pod jednou jako pod obojí, v své císařské a královské ochraně zdržovati, naším nejmilostivějším císařem králem a pánem zůstávati ráčili. S tím V. C. M. od všemohoucího Pána Boha pokojného dlouhověkého panování a šťastného přemožení všech nepřátel bez přetrže vinšovati nepřestáváme. Datum v úterý po neděli květné, to jest 10. aprilis, léta Páně 1618 V. C. M. věrní a poslušní poddaní purkmistr a rada Nového města pražského.

III. Nejjasnější atd. Psaní od V. C. M. těchto nyní jminulých dnů s náležitou vážností a vděčností přijavše, coby v sobě obsahující zavíralo, z přečtení s velikým nás všech potěšením poddaně jsme vyrozuměli. Z kteréžto milostivé a jistě více nežli otcovské péče, kterou o nás, ponížené a poslušné a vždy věrné své poddané míti ráčíte, my všickni, purkmistr, konšelé, starší obecní i všecka obec, nyní společně shromáždění, jedním srdcem a myslí jednou ve vši povinné podanosti děkování činíme, a za to ustavičně Pána Boha všemohoucího, aby V. C. Msti nad námi šťastného kralování, nad nepřátely pak slavného a veselého vítězství za mnohá a prodloužená léta popříti ráčil, skroušeně žádati nepřestáváme. Že pak na rozepsání pánův defensorův osob z prostředku našeho do koleje veliké císaře Karla IV. slavné a svaté paměti na den a místo od nich určité podle sjednoceného s jinými pány Pražany snešení žádných jsme nevyslali, nenacházíme toho při sobě, aby se tu co od nás nového státi mělo, čím bychom sice z práva věrné a poslušné poddanosti V. C. Msti povinni poddaně nebyli. Neb jsouce jak strana p. j. tak p. o. až posavad pod šťastným V. C. Msti nad námi panováním od žádného ničímž utiskována, nenastávala nám potřeba žádná, proč bychom (neznajíce my než jednoho Boha, jednoho krále a defensora svého, nejsouce také žádnému jinému kromě V. C. Msti jakožto králi našemu, pánu nejmilostivějším, žádnou poslušností ani poddaností zavázáni) komu jinému poslušnost proti vůli a mimo V. C. Msti vědomí zachovati, věci k cizí jurisdikci přináležející sobě osobovati, stížnosti buďto své neb jiné před někým jiným na zřejmé věrné poddanosti naší protržení přednáseti, neb ji chtíti jinému udělovati povinni býti měli neb mohli? A by i něco nám na nedostatku bylo, jakož není, nesluší nám, abychom v tom V. C. M., jakožto pořádné a jediné po Pánu Bohu nám vystavené vrchnosti, pobíhati, jí jakkoliv se strhovati, jiných ochráncův a defensorův hledati měli. A toho Pane Bože na nás nikoliv dopouštěti nerač, abychom co nejmenšího, coby na úraz milostivé V. C. Msti vůli čelilo, předsevzítí chtěli. A nesmýšlíme také, aby kdo v obci této naší tak nerozváživého srdce a převrácené mysli býti mohl, kterýby se nad jiné vytrhnouti, ale na to, cožby na potupu a zlehčení V. C. Msti důstojenství býti chtělo, pomysleti se opovážil. Aniž bychom také toho žádnému tak lehce přehlídati nechtěli, nýbrž na tom jsme všickni byli, jsme i jednosvorně zůstáváme pevně a věrně, jak za sebe tak za budoucí potomky naše připovídajíce, že krom V. C. M. žádného jiného za krále pána a defensora znáti nechceme. Ale milostivou V. C. Msti vůlí vždy bez proměny se řídit, to vše, což sobě V. C. M. oblibovati a schvalovati ráčí, vyhlédati, v té věrné poslušné ponížené a povinné poddanosti naší do nejvyššího nás všech přemožení zůstávati a nelitujíce ani manželek, dítek, statkův i hrdel svých při V. C. Msti živi i mrtvi státi a dostáti se svolujeme a každého času hotovi budeme. Přitom V. C. Msti ve vši poddané poníženosti žádajíce, že k nám té dokonalé naděje býti a nás všech věrných poddaných svých nejmilostivějším králem a pánem zůstávati a v své ochraně jak jednu též i druhou stranu dle svého milostivého zakázání (poněvadž nad tuto obec a město toto, jenž nejblížeji při residenci V. C. M. příleží, při privilegiích, nadáních, tak i duchodech téměř ochuzelejšího není) poručené míti a opatrovati ráčíte. Datum v Menším městě pražském v středu po neděli postní Palmarum, jinak 11. dne měsíce aprilis anno 1618. V. C. M. purkmistr a konšelé, starší obecní i všecka obec Menšího města pražského.

Item z té řeči pana Pavla Kaplíře (kterýž byl jeden z nařízených exekutorův, kteří ty dva hrabata z okna vyházovali) porozuměti se mohlo, žeby byli ihned ten hanebný skutek vykonali, tak jakž potomně od některých se to vyjevilo, kdyby byli páni místodržící vzkázali, že chtějí stranu pod obojí

v kanceláři české dočkati; že jsou chtěli úpravně zbrojně s mnohou svou čeládkou na hrad pražský najíti se dáti a mnohem prudčeji a hůřeji, nežli následujícího dne se stalo, to se všemi pány místodržícími před sebe vzíti. Ale z řeči hraběte Šlika se porozumívá, že původové a direktorové té rebellie chtěli v tom rozvážlivěji kráčet, skrze spis své předsevzetí líčiti, a nechtěli všechny pány místodržící k smrti přivést. Ačkoliv strana pod obojí příčinu toho svého sjezdu za největší býti pokládali to J. M. C. psaní de dato v Vídni v středu po neděli postní, slove Oculi, léta 1618, však refutování té příčiny a zastávání toho psaní na jiném místě doleji zanechám. A nyní výpis té relací od hraběte Slavaty sepsané (na kterouž se hrabě z Turnu v tom periodu referuje), jak se před vyhozením z okna dalo a promlouváno bylo, tuto přiložím, jakž následuje:

Relací, co jest se v kanceláři české toho dne ráno před vyhozením z okna dalo a pomlouváno bylo.

V středu po neděli Rogationum, jinak prosební neb křížové, in vigilia ascensionis Domini 23. měs. máje léta 1618 J. M. císaře Mathiáše jakožto krále českého čtyři místodržící, totiž pan Adam starší z Šternbergka, nejv. purgkrabě pražský, pan Vilém Slavata, nejv. sudí zemský, pan Jaroslav z Martinic, purgkrabě karlštejský a pan Matouš Děpolt z Lobkovic, nejv. mistr převorství v království českém, soudce zemský, po vykonané své devoci a processí z kostela sv. Víta ke Všem svatým na hradě pražském (kdež mše sv. zpívána držána byla) k osmé hodině ráno na půl orloji najíti se dali, byvše tu také sekretář při kanceláři české, který při expedici pánův místodržících v Praze zůstával, totiž pan Filip Fabricius. A vyrozuměvše dne předcházejícího, že defensoři s velikým počtem osob ze všech tří stavův království českého pod obojí též ráno na kancelář českou přijíti chtějí, nařídili stolice (jednu toliko pro presentaci J. M. C. královského místa tu zanechavše) a všechny stoličky ven z kanceláře vynésti a tabuli dlouhou, při kteréž sedě rada obyčejně se držívala, ke zdi, v které dvě velké okna jsou, přistaviti. Vše k tomu cíli, aby ten veliký počet osob pod obojí tím volněji do též kanceláře vjíti mohl. Sami pak páni místodržící při jednom okně blízko kamen, jako v nějakém koutě stoje, zůstávali. Tyž osoby pod obojí z vyšších dvou stavův, panského a rytířského (neb z stavu městského z některých málo měst někteří toliko vyslaní tu přítomni byli) s velikým houfem na vozích, na koních i mnozí pěšky spolu se svou čeládkou, větším dílem s dlouhými a krátkými

ručnicemi, a mnozí z nich za pásem s pistolemi po osmé hodině ráno na půl orloji na hrad pražský najíti se dali. A byvše na paláci spolu shromážděni, prvé nežli do kanceláře přišli, do zeleného pokoje (kdež soudové královští, dvorští a komorní se držívali) spolu sešli, a po vykonaném mezi sebou uvážení k deváté hodině do kanceláře české upřímo (žádného vzkázání pánům místodržícím prvé o tom neučiníce, ješto to místo, representující důstojenství královské, nad jiné vysoce váženo býti mělo) u velikém počtu vstoupili. Dvěře v kanceláři docela otevřené byli, tak že, kteří ve dveřích a před dveřma stali, co se přednášelo a odpovídalo, doslýchati mohli.

Při kterémžto vstoupení pan Pavel z Říčan promluvil, že pány stavy pod obojí zprávy jisté docházejí, žeby úřad Starého města pražského, starší obecní a některé jiné z obce před sebe povolati a je všelijak namluviti a k tomu přivesti chtěli, aby oni páni Pražané mezi Jich Msti pány stavy žádného nevysílali a k nim nepřistupovali; a že jsou rathouz zavřítí dali. Kdo ví, co se tím míní a jak s těmi, kteří nebudou chtítí s nimi se srovnati, začnou a naloží? Aby oni to o své ujmě činiti měli, se pochybuje, než že z nařízení a poručení pánův místodržících se stalo.

Nejv. pan purgkrabě ráčil se ihned k tomu ohlásiti, pravíce, že páni místodržící o tom žádné vědomosti nemají, a do konce žádného poručení o tom jsou neučinili, a nic takového nenařídili, a že ráčí chtítí ihned tam vyslati, též na to se vyptati a o tom naříditi, aby nic nenáležitého předsevzato nebylo. Hrabě z Turnu doložil, že jeden z měšťanův Starého města jest tu přítomný, který k Jich Mstem nahoru přišel a to oznámil; že není potřeba pánům místodržícím k protržení toho posílati; že oni, páni stavové, budou již věděti jak to dobře opatřiti.

Dále pak páni místodržící jináčě se nedomnívali, než že strana pod obojí nato odpověď dá, co jim od týchž pánův místodržících tu na kanceláři české v příčině J. M. C. psaní prvé přednášeno bylo, v kterémžto psaní J. M. C. tak milostivě je napomínati a je v tom ubezpečovati ráčí, že odklad toho sjezdu J. M. C. ráčí pro dobré jich činiti, a že nemá býti na protržení svobod, majestátův a privilegií jich. Ale zmýlilo pány místodržící jich dobré a na podstatném gruntu založené dobré mínění a zdání. Neb týž pan Pavel z Říčan, majíce v rukou svých jistý spis, ten jej tu ihned četl v těchto slovích:

„Přítomní páni stavové pod obojí jsou se podle předešlého svého se pány defensory na tom snešení obzvláště za tou příčinou sem do Prahy sjeli, poněvadž jsou při jminulém

shledání svém nejprvé V. Mstem pánům místodržicím jistý spis podali a podobně i J. M. C. do města Vídně poníženou žádost svou odeslali, aby tomu vyrozuměti mohli, jestli jim na to od J. M. C. jaká odpověď dána, a žádost jejich ponížená bude-li naplněna. Ale jest jim od pánův defensorův oznámeno, že jich žádná odpověď nedošla, než místo odpovědi jaké jest psaní těžké, na znamenité nebezpečení stavův, V. Mstem učiněno a jim, pánům defensorům, od V. Mstí v známost uvedeno, tomu jsou páni stavové porozuměli. I poněvadž též v tom psaní to se dokládá, žeby ten předešlý sjezd proti vlastní osobě J. M. císaře a krále rozepsán byl a stavové žeby dáleji, nežli nač se majestát vztahuje, kráčeli, lidí cizích proti spravedlivé J. M. C. resoluci se ujímati a k pozdvížení sebe i jich proti J. M. C. jim posilu dávati měli: pročež že se J. M. C. k těm, kdož toho sjezdu příčinou byli, vedle jednoho každého zasloužení zachovati chtějí ráči. Címž netoliko páni defensorové ale i páni stavové, z jichžto uvážení to všecko se dalo, již jako svých hrdel nevinně odsouzení jsou a odtud na sebe velikého nebezpečení očekávati musejí. Protož se V. Mstí páni stavové dotazují: Ráčili-li jste k tomu tak těžkému psaní J. M. C. raditi a je schvalovati? Nebo my jsme se všickni i na místě nepřítomných na tom jednání silně snesli, jestližeby na některého z nás buď násilnou mocí aneb pod spůsobem i tvářností spravedlnosti a soudu saženo a těžkost strojena býti chtěla, že (vynímajíce v tom samou toliko osobu J. M. C. krále a pána našeho) chceme se, stojíce všickni za jednoho a jeden za všechny, proti každému obhajovati a k němu se vedle pokut v majestátu a v zřízení zemském doložených zachovati.“

Tu jsou ti čtyři páni místodržící, u okna výš dotčeného stojící, hlav svých k sobě nachýlili, a po uvážení toho mezi sebou nejv. pan purgkrabě na místě jich toto za odpověď dal: „Že jsou toho, co jsou páni pod obojí z panského, rytířského i městského stavu skrze pana Pavla z Říčan přednésti dali, doslechli, a načby se vztahovati chtělo, poněkud porozuměli. Však nemohouce toho všeho slovo od slova, co ten spis, z kteréhož čteno a jim přednášeno bylo, v sobě obsahuje a zavírá, dobře pamatovati, za to že žádají, aby jim takový spis propůjčen byl, tak aby se v něj vzhlídnouti a, co zapotřebí bude, nato svou odpověď dáti mohli.“

Tu jest proto veliký křik mezi týmiž pány podobojími vzešel, pravíce, že není žádná potřeba pánům místodržicím toho spisu propůjčovati; neb že ta věc na mále záleží a toliko na té otázce svrchu psané, tak aby na ni odpověď dali, k tomu se

přiznali nebo odepřeli. Nejv. pan purgkrabě zase pánům předešlou žádost opáčil, aby jim ten spis propůjčili.

Pan Pavel z Říčán s některými předními z prostředku jich o to promluvivše, k té žádosti přistoupeno bylo, a on nejv. panu purgkrabímu takový spis do rukou dal. Páni místodržící, jej mezi sebou přečtouce a uvážíce, skrze nejv. pana purgkrabího promluvití dali: „Že tato otázka přichází Jich Mstem s nemalým podivením, poněvadž za jich paměti nikdá se toho nestalo, a aby předešle co podobného se státi mělo, o tom nikdy neslyšeli, ani se nenajde, když J. M. C. jakožto král český svým místodržícím psávati ráčí, aby tž páni místodržící, kterým se to stalo, na to dotazování býti měli, jestliže jsou k takovému psaní radili nebo ne, a oni aby povinni býti měli k tomu se přiznávati neb odpírati. K tomu že všem vědomé jest to dobře, jak jeden každý pána svého radda těžkou přísahou zavázán jest, tejnost rady nepronášeti, a jim, jakožto nejv. úředníkům zemským a nejmilostivějšího císaře krále a pána svého místodržícím, tím méněji to učiniti náleží. Též také Jich Msti věděti ráčí, že J. M. C. ráčí u sebe víceji vzáctných pánův radd míti, s kterými bez dotazování se pánův místodržících vedle vůle a potřeby své, co se koliv J. Msti vidí a líbí, dáti uvážiti a dále milostivou vůli a poručení své skrze psaní aneb jiným prostředkem v známost uvéstí moci ráčí. Pročež jsouce též psaní J. M. C. vlastní rukou podepsané a pečetí J. Msti ztvrzené, jestliže pánům pod obojí na tom záleží, aby o tom, kdo jsou k takovému psaní radili, předzvědětí mohli, tehdy aby k J. M. C. o to se utekli a při J. Msti toho vyhledávali. Tu že nejlépe toho se doptati moci budou. Oni pak, páni místodržící, že za to pánův pod obojí žádají, aby je tou otázkou neobtěžovali a k takovému vyjevování, přiznání neb odpírání nenutili.“

Ale ta omluva pánův místodržících při páních pod obojí žádné platnosti nepřinesla, nýbrž ten spis z rukou nejv. pana purgkrabího zase od hraběte z Turnu vzat byl. A vzešel vůbec opět veliký křik a těžké domlouvání, aby vždy páni místodržící odpověď na tu dotázku dali a se přiznali anebo odepřeli; neb že oni na grunt přijíti musejí, a odtud žádným způsobem vyjítí nechtějí, až jistou odpověď dostanou. A zvláště že ti dva páni, nejv. pan purgkrabě a pan z Lobkovic, mohou brzy od osob svých odpověď dáti, poněvadž páni pod obojí tím jisti jsou, že ti dva páni k tomu neradili.

Od nejv. pana purgkrabího jménem jich pánův místodržících na to zase promluveno bylo: „Poněvadž tato dotázka jich samých se nedotýče, neb to psaní J. M. C. ne jim samým toliko čtyrem, než všem Jich Mstem pánům místodržícím

svědčí, a Jich Msti račili by věrně vinšovati, aby nyní tolikéž jiní všickni tu byli. Nežli nejv. pan hofmistr království českého, nemoha pro nedostatek zdraví mezi ně nahoru se najíti dáti, jsouc J. Msti tolikéž jedním předním místodržícím, že toho obzvláštní potřebu uznávají, aby se pánem o to promluvíti a jednomyslnou odpověď na tuto dotázku dáti mohli. Pročež že Jich Mstí pánův pod obojí přátelsky a velice za to žádají, aby jim toho dopřáno bylo. A jsouce následujícího dne veliká slavnost Na nebevstoupení Krista Pána, aby té odpovědi dání až do pozejtří odloženo bylo.“

Tu jest zase od pánův pod obojí, stíhající se jeden po druhém nad míru velkým a zuřivým křikem, s znamenitým pohnutím myslí (velikého hněvu a prchlivosti na obličejích a všech způsobích těl svých při sobě ukazující) rozdílně mluveno. A zvláště hrabě z Turnu, pan z Felzu a pan Vilém starší z Lobkovic pravili, že jim, pánům místodržícím tu přítomným, není potřebí s odpovědí ani na další promluvení s nejv. panem hofmistrem odkládati; neb že páni stavové sami chtějí k J. M. pánu se najíti dáti a na pánu to předzvědět.

Hrabě Joachym Ondřej Šlik pravil, že skrze neupřímné praktiky ten vzáctný a vždycky bez úhony dobře zachovalý pan hrabě z Turnu o úřad purgkrabství karlštejnského připraven jest. A poněvadž žádná proměna s novým králem téhož času nebyla, že jest se to nemělo a nemohlo státi, a jest pánu ten úřad z moci a ne z práva vzat. Pan Václav Vilém z Roupova k té řeči se ohlásil, že jest ta věc politická, náboženství jich pod obojí se nedotýkající; neb že oni tuto o nic jiného činiti nemají, než toliko o své náboženství, v kterémž již od dávného času od mnohých rozdílně mnohé příkoří a nátisky se jim činily, a zvláště na panstvích J. M. C. a duchovních lidí pod obojí rozličně pro náboženství trápeni byli, a někteří jak ty tak lidi poddané své k náboženství pod jednou proti vůli jich a proti patrnému textu rozdílnými neslýchanými ukrutnostmi nutili, některé pány defensory jednak velikými sliby, jednak těžkými pohrůžkami, hrozením nemilostí královskou, aby odpuštění brali, namlouvali, pány stavy pod obojí sjednocené jedny druhým tejně ošklivili a jedny proti druhým k nelásce a nesvornosti ponoukali. Pročež pánům stavům není možné déleji to snášeti, a že Jich Msti skrze apologii kterouž vůbec vydají, všemu světu to vyjeviti a ukázati chtějí, že nic scestného před sebe neberou, a že jsou z přinucené potřeby to před sebe vzíti museli. Hrabě z Turnu k tomu promluvení doložil: Co se osoby jeho dotýče, v příčině odnětí jemu úřadu

purgkrabství karlštejnského, že on sobě nyní nic neztěžuje, ani také že o to tu činiti není, než toliko o samé utiskování je v jich náboženství. Pan Jan Albrecht z Smiřic, ačkoliv dosti daleko v tom zástupu stál, však vytlačivše se ven před pány místodržící předstoupil a nemálo tolikéž tyž stížnosti opáčil: Jak oni v náboženství svém utiskování jsou a ne jinaké, než jakoby chlapi jich byli, tak že toho dále snášení nemohou a nechtějí. Pan z Felzu promluvil, že neuznává toho potřebu býti, aby páni stavové dáleji na odpověď pánův místodržících k té na ně učiněné otázce očekávati měli, poněvadž o tom dobrou vědomost mají, kteří jsou takového těžkého psaní příčina, totiž Slavata a Smečanský. Oni že se vždycky jich majestátu a náboženství na odpor stavěli a s jinými buřiči rozdílné praktiky proti nim skládali, chtěje je rádi o ten majestát na náboženství jim daný připraviti, a že oni rušitelové pokoje a obecného dobrého jsou. S nejv. panem purgkrabím a s panem Strakonickým že jsou páni stavové dobře spokojeni; neb že tím jisti jsou, že ti páni s nimi upřímně míní, proti majestátu jich nikdy neradili a náboženství jich na odpor se nestavěli, a že nikterakž o tom nesmýšlí, aby oni k tomuto těžkému psaní raditi měli. A pakli jsou co toho učinili, tehdy že toliko od těchto dvou k tomu zavedeni byli. Při zavření pak své řeči na pány pod obojí otázku učinil: „Jestliže tomu tak není všechno pravda, co on tu mluví?“ Tu od mnohých s velikým a zuřivým křikem mluveno a to dotvrzováno bylo, že tomu tak jest, že ti dva spolu s jinými sobě podobnými buřiči v srdcích svých mnoho zlého a neupřímného proti nim skládali, vždy o to usilující, aby o ten majestát jakýmkoliv způsobem je připravili, lidi náboženství pod obojí z panství J. M. C. vypovídali, k náboženství pod jednou nutili, jakž se to obzvláště v Krumlově a Strašicích stalo. Čehož že jest se za předešlých presidentův a radd komory české nikdy nedálo, a tak od několika let že jsou nad nimi, sužující je, panovali. Čehož že dáleji jim přehlédati možné nebylo a není. Též také že oni oba na statcích svých lidi poddané, vymýšlejíc na ně těžké a neobyčejné věci, ukrutně od náboženství pod obojí mocí odvozují a k víře pod jednou nutí.

Když se drobet utišilo, tu pan Slavata promluvení k nim učinil v tento smysl: „Že žalostivě jest tomu porozuměl, jaká se jemu tuto vina dává, a v jakém podezření při páních pod obojí jest. A poněvadž z týchž prostředkův Jich Mstí mnozí jsou tak blízce a krevně spolu s nimi spříznění (neb mimo jiné byli tu také přítomni bratr páně p. Pavel Michal a strýcův šest: pan Diviš Lacembok, p. Jindřich, p. Ja-

roslav, p. Michal mladší, p. Křištof, pan Joachym mladší, všickni náboženství z Jednoty bratrské) že Jich Mstí přátelsky a služebně žádá, aby na něj s odsuzováním nekvapili a pro samé pouhé podezření a zlé nedůvodné zprávy jej neodsuzovali. Neb předně co se majestátu na náboženství pánům stavům pod obojí daného dotýče, aby on měl usilovati, je pány stavy o něj připraviti, s sebou jistjest, že toho nic před sebe nebral a neučinil, a tak žádným způsobem od žádného že na něj to prokázáno býti moci nebude. Anobrž vědouc o tom, když se J. M. C. jakožto král český se pány stavy království tohoto o některé artikule snéstí a za právo to ustanoviti ráčí, že každý obyvatel království tohoto jest povinen to podniknouti, nechce-li pokutu tím právem vyměřenou na sebe vztáhnouti: pročez že jest vždycky na to pozor dával a toho se vystříhal, aby nic takového před sebe nebral, cožby jej v takovou broznou pokutu uvéstí mohlo. A že jest s sebou tak jist, i před každým spravedlivým soudem bezpečně obstáti moci bude, že se toho nevynajde a od žádného nikterakým způsobem na něho neprokáže, pročby v takovou pokutu upadnouti a za takového uznán neb odsouzen býti měl, tak jakž v tom na pořád práva a spravedlivý soud se odvolává. Neb předešle když ten lid pasovský do království tohoto a do Prahy vtrhl, že též spolu s panem z Martinic v podezření při páních stavích pod obojí jsou přišli, a však že jak na sněmě obecném od týchž všech pánův stavův tak i na slavném soudu zemském spravedlivě toho podezření, a co se jim za vinu přičítalo, osvobození a za nevinné uznáni byli a jsou. A poněvadž pak obyvatelové království tohoto mimo jiná mnohá království a země znamenitými a slavnými privilegiemi a svobodami obdařeni jsou, a obzvláště v tom, že na žádného se mocí sáhati a žádný bez pořádného vyslyšení odsouzen býti nemá: pročez také tomu se těší, že toho užiti moci bude, vždy na pořád práva se odvolávající a prosíce, aby prchlivostí hněvu přemoci se nedali a bez pořádného vyslyšení je neodsuzovali, i také na to pamět měli, že oni to nejsou osoby privátní, než nejv. úředníci zemští a J. M. C. jakožto krále českého místodržící, a nacházejí se nyní v tomto městě, kdež všelijaký respekt zachován býti a kdež spravedlnost, a ne bezprávi a moc, provozována a místo míti má.“

„Co se lidí poddaných pod obojí na panstvích J. M. C. dotýče, ačkoliv on, jakožto president komory české spolu s pány raddami nic od osob svých neporoučejí a nenařizují, než toliko to, co od J. M. nejmilostivější vrchnosti jim poroučeno bývá, a všechna poručení jménem J. M. C. jakožto krále českého vycházejí, — tak že kdyby sobě co do též ko-

mory ztížití chtěl, k vlastní J. M. C. osobě o to by se utéci měl: — však nic méně proti tomu, i co se též komoře přičítá, na místě svém i jiných pánův radd s pravdou tu zprávu dáti může, že se to nenajde, aby za správy jich kdy jaké poručení z též komory vyjítí mělo, kterýmby se to nařizovalo, aby na kterém panství J. M. C. lidé poddaní k víře pod jednou nuceni neb odtud pro náboženství vypovídání býti měli. Neb v příčině některých sousedův v městě Krumlově že jest nařízeno bylo, aby se někteří odtud vyprodali, to jest se stalo ne pro náboženství (poněvadž mimo tyto přes sto jiných lidí pod obojí usedlých tam, jakž se zpráva dává, jest) nežli na žádost a jisté psané několikeré toho při komoře české od téhož úřadu vyhledávání, kteří přitom zprávy činili a sobě nemálo ztěžovali, že ty jisté osoby lidé nepokojní a buřiči jsou, nikterakž s obcí a s nimi srovnávati se nechťejíce, ano i mnohé z obce proti nim, úřadu, posazující, tak že, vyprodavše se již někteří jim podobní, také těchto že jim nebylo možné déle v též obci trpěti. A z poručení J. M. C. obzvláštní komissí o tom nařízena byla a páni kommissaři téměř všickni pod obojí byli, tak jakž i hejtman na témž panství pod obojí jest. Relací týchž pánův komissařův na komoře české (kdež též několik pánův radd pod obojí jsou) uvážena a J. Msti C. přednesena byla. J. M. C. ráčil při nařízení úřadu téhož města milostivě zanechat. A nic méně i ti, kterým poručeno bylo se vyprodati, že až posavad tam zůstávají.“

Pan z Martinic také k tomu promluvil, „že on se poznává býti k tomu nedostatečným, aby strany pod obojí nepřitelem býti měl. Co se přivozování k víře sv. katolické poddaných jeho dotýče, že jest on je povlovně s náležitým prostředkem k pravému poznání víry sv. katolické přivedl, a to ještě toho času a prvé nežli ten majestát na náboženství pod obojí v království českém dán byl, a že neví, za kterou příčinou strana pod obojí poddaných jeho se ujímají. A poněvadž on všech jiných pánův obyvatelův království českého poddaných jich se neujímá, že oni také poddaných jeho ujímati by se neměli. Sice že on tomu všemu, v čem se jemu vina dává, patrně a zjevně odpírá, prosíce, aby páni pod obojí k tomu žádné víry nepřikládali, a odvolávaje se na pořád práva, tak že každému, kdoby jej z čeho viniti chtěl, z toho práv býti chce. V tom pak jaká se komoře české vina dává, s odpovědí pana Slavaty že se snáší. A co se v jeho sousedství blízko Smečna města Strašic, k panství křivoklátskému náležejícího, dotýče, ti že jsou se zúmyslna pozdvihli, kostel svůj zapečetili a faráře odtud vyhnali, tak že sotva odtud živ se dostal, na pana hejtmana téhož panství nic dbáti

nechtěli, ješto všecky kollatury a dosazování kněží na fary všech panství J. M. C. v království českém od J. M. C. Rudolfa dávno předtím, nežli majestát na náboženství strana pod obojí dostala, panu arcibiskupu pražskému odevzdány jsou byly, a J. M. C. nynější král a pán náš nejmilostivější ráčil tolikéž toho přitom zůstaviti, tak že ne komoře české, než pánu arcibiskupu faráře do města Strašic dosaditi náleželo. A ti Strašičtí pro své zúmyslné zbouření a pozdvížení většího trestání zasloužili, nežli jest je potkalo. Na několika panstvích J. M. C. jsou hejtmanové pod obojí; purgkrabové a jiní officírové zřídka který jest pod jednou, všickni jsou pod obojí.“

Pan Slavata ještě k tomu řekl: „Co se lidí poddaných jeho a paní manželky jeho dotýče, že se to nenajde, aby je k náboženství nutiti a proti majestátu na náboženství co před sebe vzíti měl.“

Pan Jan Litvín z Říčán, majíce tercerolu za pásem, proti těm dvěma pánům velice způrně se ukazoval a ku panu Slavatovi řekl, že mu někteří formané jeho, kteří jemu vína z Rakous vezli a skrze Hradec jeli, zprávu dávali, že on pan Slavata lidi poddané své k víře pod jednou nutí, tak že nejbohatší sousedé z Hradce pro takové nucení vyprodati se museli. Na to pan Slavata ihned zase odpověď dal, že ti formané zlou nepravdivou zprávu učinili; neb že se toho nenajde, aby koho v témž městě Hradci sám neb skrze jiné k víře pod jednou nutiti chtěl aneb měl, a aby kdo pro náboženství se vyprodati měl neb musel. Jeden měšténin, jménem Melichar Hoffman, že jest se teď před některým nadávno jminulým časem z téhož města odebral, ale to jest on ne pro náboženství, ovšem pak z žádného přinucení neučinil, než zdědivše po otci svém dobře za sto tisíc a jsa erbovní, že mu se zdálo za špatnou věc býti toliko za měšténina zde zůstavati. A chtěje sobě pozemský statek koupiti, on pan Slavata že netoliko toho jemu nebránil, ale i při kanceláři české za něj se přimlouval, aby od J. M. C. relací ke deskám na zakoupení statku pozemského dostati mohl.

Pan Vilém z Lobkovic tu se zase z novu ozval, dokládajíce, že při sněmu pojminulém, když J. M. král Ferdinand za krále českého přijat býti ráčil a páni stavové na tom se snášeli, aby J. M. Kr. reversem svým se zavázati ráčil, že majestát na náboženství ráčil potvrditi, to v uši své slyšel, že Slavata pravil, že on o takové potvrzení nestojí, ani o ten majestát nikdy jest nestál. Odkudž že se znáti může, jak on upřímně s pány stavy pod obojí míní, a s jakou láskou k nim nakloněn jest.

Na to pan Slavata hned zase odpověděl, že se k tomu zná, že jest ty slova mluvil, ale že při sobě toho nenachází, aby on tím proti komu co hřešiti měl. Neb poněvadž on pro svou víru katolickou toho majestátu nepotřeboval, že jest také za dosažení ani potvrzení jeho pro sebe žádati potřeby neuznával.

Hrabě Albin Šlik též se tu ohlásil, pravice, že jest on jeden spis v tejnosti J. M. C. interesse se dotýkající na komoru podal, a že jest pan Smečanský ten spis jeho odporníku z Písnice z komory k rukám vydal na veliké ublížení a zkrácení jeho, tak že nyní soudy a zanepráždnění o to míti musí, a toho užiti nemohl, aby relací kommissarův té věci se dotýkající na žádost jeho jemu propůjčena býti mohla.

Pan z Martinic na to zase odpověděl, že jest toho o své ujmě neučinil, než z společného uvážení a snešení všech pánův radd též komory české týž spis druhé straně k odpovědi propůjčen jest. Poněvadž pan Slavata, jakožto president též komory, tehdáž v Čechách nebyl, byvše od J. M. C. v kommissi na sněm moravský vyslán. A že tak není obyčej relací kommissarův, zvláště kde se také dobré zdání dává, druhé straně propůjčiti. A k hraběti z Turnu týž pan z Martinic řeč svou obrátil: Co se úřadu purgkrabství karlštejnského dotýče, že jest to jemu vědomé, když jest on hrabě při J. M. C. poníženě toho vyhledával, aby jemu týž úřad purgkrabství karlštejnského zanechán byl, že jest on, pan z Martinic, při přítomnosti jeho se ohlásil, že on toho úřadu nežádá a jest od osoby své dobře spokojen, aby J. M. C. jemu, hraběti z Turnu, ten úřad zanechatí ráčil. Ale J. M. C. ráčil toho při své milostivé resoluci zanechatí a jemu, panu hraběti, vyšší úřad nejv. sudství dvorského dáti.

Hrabě z Turnu k tomu řekl, že on nyní nic partikulárního, osoby jeho se dotýkajícího, sobě neztěžuje a nevyhledává, a že jest tyto dni od J. M. C. obeslání dostal, aby se ke dvoru J. M. C. dostavil; ale on že nechce takovým bláznem býti, jako pan Zejfried Kolonič byl, že se nechce tam dostaviti, a o tom nepochybuje, že to obeslání na dobré zdání těch dvou náboženství jeho nepřátelův vyšlo.

Pan z Martinic k tomu řekl, že J. M. C. nejlépe vědoma jest příčina téhož obeslání. A když pan hrabě tam se dostaví, že bude moci tomu vyrozuměti, a že se není obávati, aby J. M. C., tak spravedlivý a dobrotivý císař král a pán náš nejmilostivější, panu hraběti jaké bezpraví a křivdu učiniti měl.

Potomně vesměs mluvili, ale nejvíce hrabě z Turnu, z Felzu a z Lobkovic, pravice, že ti dva, Slavata a Sme-

čanský, jich podobojích úhlavní nepřátelé jsou a všelijak o to usilují, aby je o jich majestát na náboženství jim daný připravit mohli. A dokud oni v tomto království budou, že stavové pod obojí netoliko svým náboženstvím ale ani životy bezpečni nebudou. Pročež že nejlépeji bude jim konec učiniti, z toho světa je spraviti a skrze to tím lépe sebe ujistiti.

Pan Slavata a pan z Martinic, jednak jeden jednak druhý, vždy je žádali, aby oni z prchlivosti, hněvu a z samého podezření *de facto* nic před sebe nebrali, že oni pocházejí z rodův starožitných stavu panského, s nimi předními blízce zpřízněni a v témž království dobře usedlí jsou. Jestliže jakákoliv stížnost proti nim se najde, aby je, kdokoliv z nich chce, právně z toho obvinil, že chtějí rádi k soudu státi, a cokoliv jim od téhož soudu nalezeno bude, to podniknouti. A tím způsobem stane se, co spravedlnost, práva a svobody téhož království s sebou přinášejí. A naproti tomu, jestliže *de facto* a mocí proti nim procedováno bude, že, coby je nyní potkalo, budoucně některého z nich, pánův pod obojí, tolikéž by potkati mohlo. Proti tomu často jmenovaní páni pod obojí a někteří jich víceji, zvláště pan Bohuchval Berk'a, pan Václav Vilém z Roupova, hrabě Šlik, pan Jan Litvín z Říčan, pan Jan Albrecht Smiřický a pan Oldřich Vchynský, jeden přes druhého křičeli, že nechtějí čekat, ažby J. M. C. ráčil do království tohoto se zase navrátiti aneb pořádem práva je viniti; žeby oni oba dva dobře uměli sobě ze všeho pomoci, a oni by utrpěti museli.

Když tak domluvili, pan z Felzu sám opět dotázku na všechny jiné učinil, zdaliž je dva, Slavatu a Smečanského, drží, že náboženství jich nepřátelé a rušitelové obecného dobrého jsou? Ale tehdaž všickni mlčeli a žádný se k tomu neohlásil. Pročež tu opět hrabě z Turnu a pan z Felzu a pan z Lobkovic téměř jedním hlasem se domlouvali, aby páni místodržící bez dalšího odkladu na tu dotázku, od pánův stavův pod obojí na ně učiněnou, odpověď dali a se přiznali nebo odepřeli.

Páni místodržící, doslýchajíce to a vida, že již nelze zbýti a žádné omluvy ani příčiny napřed jim předložené postačiti nemohly, opět se hlavami svými k sobě nachýlili, a z uvážení a snešení jednomyslného nejv. pan purgkrabě na místě svém a jich třech tuto odpověď dal: „Poněvadž páni pod obojí od svého předsevzetí upustiti nechtějí a vždy tak tuze a těžce na ně tisknou, tehdy že předně Pánem Bohem a nyní všemi přítomnými to sobě osvědčují, jestližby J. M. C. jakožto král český, pán jich nejmilostivější, ráčil chtíti budoucně k nim o to hleděti, jakoby snad tudy tejnost rady pronášeti

měli, tehdy že jsou to svévolně a dobrovolně neučinili, než souzením a mocí k tomu přivedeni jsou. A k této otázce že toto odpovídají: Pokudž se ten spis jejich, který od p. Pavla z Říčan přečten a přednešen jest byl, s psaním J. M. C. slovo od slova srovnává, kdež se to dokládá, žeby týmž psaním netoliko páni defensorové ale i páni stavové již jako svých hrdel nevinně odsouzeni byli, a odtud na sebe velikého nebezpečenství očekávati museli, že k těm slovům, k tomu mínění a tak k takovému psaní aby oni raditi měli, zjevně a patrně všickni čtyři odpírají. Neb mnohdykrát mnozí se nacházejí, že rozdílné jiných mluvení i psaní vykládávají, ale že nejlépe ten, kdo to píše neb mluví, vykladatel svých slov bývá, a že v tom císařském psaní, které páni pod obojí tak těžce vykládají, oni páni místodržící takového smyslu nenacházejí. Pročež jestli že chtějí, aby nyní vůbec přečten byl, že budou moci ta slova téhož psaní a výklad jich v lepší uvážení své vzíti.“

Na to páni pod obojí, zvláště ty přední často jmenované osoby, křičeli: „Není potřebí toho císařského psaní z novu čísti! Víme o tom příliš dobře, že to psaní proti našemu majestátu a náboženství docela svědčí!“ V tom pana Pavla z Říčan mezi sebe do kola vzali a jemu řekli, aby četl. Kterýž, majíce jistý spis v rukou svých, ten zjevně četl v těchto následujících slovích:

„Léta 1609 dne 17. octobris, když páni stavové u velikém počtu do sněmu ráčili se dáti najíti, tu jest z společného snešení všech tří pánův stavův skrze pana z Budova na pana Viléma Slavatu, purgkrabě karlštejnského, a pana Jaroslava Bořitu z Martinic, soudce zemského, dotázka učiněna: „Proč jsou se v té amnistii, v níž jest se J. M. C., nejv. úředníci a soudcové zemští pod jednou podepsati ráčili, také nepodepsali? Nebo že ta věc k politickému pokoji a lásce se vztahuje. Kterouž to amnistii ne proto jsou páni stavové pod obojí při J. M. C. vyhledávali, jakoby něco proti J. M. C. při tomto sněmu prohřešili, čehož Bože na věky ostříhej, nýbrž že toho vyhledávali, předně coby ke cti a slávě boží, též k šťastnému a dlouhému nad námi J. M. C. panování, k svornosti a lásce mezi stranou pod jednou a pod obojí sloužilo, a tak proto za tuto amnistii prosili, aby po časích nepokojní lidé upřímně to stavův mínění jináče, než samo způsobeno jest, nevykládali.“ Načež od pana Slavaty i na místě pana z Martinic tato odpověď dána: „Že tyto politické věci, z duchovních pocházejíce, nenáleží světským lidem jakožto lejkům o nich jaký soud vynášeti. A tomu že oni věří; že víra jest dar boží, kterouž žádný druhému dáti nemůže, aniž také žádný nucen

býti nemá. Však coby ku pokoji a svornosti sloužilo, k tomu že i oni všelijak nápomocni býti chtějí. Než aby se podepsati měli, toho při sobě a při své víře najíti nemohou.“ Což přeslyševše páni stavové, ráčili jsou zase skrze pana z Budova tuto odpověď dáti: „Že pan Slavata a pan z Martinic sami svou řečí se porážejí; nebo kdež praví, že světští lidé nemají o duchovních věcech souditi a že víra jest dar boží, víru že žádný druhému dáti nemůže, aniž jeho k ní nutiti nemá, nýbrž raději k tomu každý, cožby k svornosti a lásce i pokoji sloužilo, napomáhati povinen jest: proti tomu tehdy, což nyní od nich mluveno jest, tím nepodepsáním svým že jsou učinili, a to proto, že ta amnistia, od J. M. C. a nejv. úředníkův a soudcův zemských podepsaná, průvod svůj má z majestátu a toho porovnání mezi stranou pod jednou a pod obojí, kteréž oboje zapovídá světským lidem o víře jaký soud vynášeti, ovšem pak k víře, jenž jest dar boží, koho nutiti, nýbrž k svornosti a lásce napomáhati. A v tom politickém způsobem tomu všemu že tito dva páni se zjevně na odpor postavují a sobě v tom nějaké lepší svědomí (an se tu k žádné víře nenutí, ale při svobodě a pod milostivým J. M. C. opatrováním a při svobodách království českého i nyní od J. M. C. udělených zůstávají) nežli J. M. C., též nejv. páni úředníci a soudcové zemští připisovati chtějí. Toho jsou dokázali, když přítomni býti nechtěli při též relací, když se majestát od J. M. C. stavům pod obojí daný, též to porovnání, mezi stranou pod jednou a pod obojí učiněné, do desk zemských kladlo. Kudyž páni stavové pod obojí na to myšlení přicházejí, že, což na těch páních jest, kteří se podepsati nechtějí, jistě žeby rádi chtěli všekno toto svaté mezi stranou pod jednou a pod obojí porovnání, předně pak ten majestát rušiti. Kudyž pak že se sami za zjevné nepřátely straně pod obojí vystavují. A protož že všickni tři páni stavové pod obojí ráčí tuto zjevnou protestaci na tomto obecném sněmu činiti: Přišlo-li by kdy k tomu (čehož Pane Bože ostřež), žeby se někdo aneb někteří proti majestátu, straně pod obojí od J. M. C. danému, a proti tomu porovnání postavovati chtěli, tehdy žeby se k těm osobám, kteřížto se těchto podpisův v amnistii zbraňovali a k relacím se přiznávati nechtěli, jakožto nepřátelům pokoje a svornosti hleděti muselo, poněvadž více svůj respect k dalekému přespornímu kněžstvu a k jiným potentátům i cizím národům, nežli k J. M. C. králi svému, k své milé vlasti a národu českému mají. K tomu také, jakž jest na tom zůstáno, kdyby mezi stranou pod jednou a pod obojí v případných věcech jaké od koho zkrácení se dalo, aby dvanácte soudcův pod jednou a dvanácte pod obojí k rozeznání té rozepře zvo-

leno bylo, že v počtu těch soudcův tito nadepsaní trpíni býti nemají.“

„Po té řeči p. z Budova k nejv. panu sudímu zemskému a ku pánu z Hasen burgku, panu podkomořímu, promluvil: „aby, nebyvše předešle při tom podpisování přítomni, do té amnistie také se podepsati ráčili. Načež nejv. pan sudí, pan Adam z Waldštejna, odpověď dáti ráčil, aby Pan Bůh uchoval, aby on v tom jaké rozmyšlení měl a aby tu co na urážku jeho dobrého svědomí, jako i J. M. C. a jiným nejv. pánům úředníkům a soudcům zemským, kteříž jsou to vše s dobrým svědomím učiniti ráčili, býti mělo.“ A na ten způsob i jiní mluvili.“

„Po tom promluvení nejv. pánům úředníkům a soudcům zemským pan Budovec poděkování učinil, kteří jsou se v též amnistii podepsati ráčili a podepsati uvolili. A pan Slavata s panem z Martinic žádali při svém ohlášení zůstavěni býti. A páni stavové skrze pana z Budova také ohlášení učinili, že toho tolikéž při své odpovědi zůstavovati ráčí.“

Dále pak v témž spisu, který tuto pan Pavel z Říčana četl, při závěrce tyto slova doloženy byly: „Poněvadž páni stavové pod obojí to v skutku shledali, že oni dva proti náboženství a majestátu jich se dočinili, protož že je za své nepřátely, rušitele pokoje a obecného dobrého drží a vyhlašují.“ A tu ihned on pan Pavel z Říčana na pány pod obojí dotázku učinil: „Jestliže se k tomu přiznávají a je za takové drží?“ Veliký a zuřivý křik tu povstal, přiznávajíce se k tomu, že je za ty drží. Někteří pak křičeli, že jim toho líto jest, že tu ještě jednoho dlouhého, těmto dvoum v skutech jich podobného, přítomného nemají (mínili knížete z Lobkovic, nejv. kancléře království českého). Pan Oldřich Vchynský v tom ku panu Strakonickému přistoupil a jemu pošeptal, aby se spolu s nejv. panem purgkrabím ničehož neobával, že se jim nic nestane, než toliko druzí dva že musejí ven vzhazeni býti. Hrabě z Turnu, z Felzu a z Lobkovic téměř opět jedním hlasem k J. M. nejv. panu purgkrabímu a ku panu Strakonickému promluvili: „Poněvadž Jich Msti páni stavové je za své milé pány a přátely mají a drží, aby spolu s nimi z kanceláře ven šli, že je sami chrániti chtějí, aby se jim nic zlého a škodlivého nestalo. S druhými pak dvoumi, s Slavatou a s Smečanským, dáleji budou věděti jak učiniti. A že tu nic činiti nemají s kralovskými místodržicím aneb nejv. úředníky zemskými, než s nepřátely svými a protivníky jich náboženství, též rušiteli obecného dobrého.“ A pan Václav Vilém z Roupova k tomu přidal: „Jest nejlépe, abychom jim jen konec učinili Budeme potom skrze

apologi naši dobře to zastávati, že jsme slušné příčiny měli to před sebe vzíti a učiniti.

Kdež oni obadva, pan Slavata a pan z Martinic, ačkoliv dobře se v tom pamatovali, když l. 1609 v příčině toho podpisování k té amnistii v sněmě přednášeno bylo, co jest od pana z Budova jménem pánův stavův pod obojí mluveno bylo, i také co jsou oni za odpověď dávali (tak jakž sobě to vše pro budoucí paměť pilně poznamenali*) a že při druhé odpovědi pana z Budova tak obšírně a takovým výkladem, jak tu čteno bylo, tehdaž mluveno nebylo; nýbrž že jsou svou střídmostí odpovědí pány stavy pohnuli, že jsou oni také tehdaž povlovněji, nežli z počátku úmysl měli, jim zase odpověď dávali; a také se v tom pamatovali, že jest na druhé promluvení pana z Budova od nich dvou dosti obšírně a podstatně promluveno bylo, o čemž v tom spisu, kterýž tuto čten byl, žádná zmínka učiněna nebyla: však nicméně, vědouce, že tu tehdaž tím hýbati čas nebyl, mlčením toho pominuli a toliko za to žádali, aby k osobám jich mimo pořád práva nepřikračovali, neb že se k slyšení volají, a z toho ze všeho, v čemkoliv se jim vina dává aneb více dávati bude, odpovídati a na schválení Jich Msti pánův stavův náležitě se vyměřiti chtějí, žádajíce také nejv. pana purgkrabího, aby se v to vložil a svou přítomností je neopouštěl.

Nejv. pan purgkrabě s slzavýma očima pány pod obojí napomínal a pro Pána Boha žádal, aby se pamatovali a té furie na stranu poodložili; neb že ty věci daleko patří a veliká zaneprázdnění by z toho pojíti a snad i potomně tohoby litovati mohli. A poněvadž oni obadva podvolují se z toho, co se jim tu za vinu přičítati chce, odpovídati a právi býti, že tu žádnému nic na tom nesejde. Napomínal také všech pánův přátel krevních tu přítomných, aby oni aspoň v to se vložiti hleděli a tak aby na ten čas nic dále předsevzato a na ně kvapeno nebylo.

Ale žádné žádosti, žádnému napomínání a žádným prosbám místo tu dáno nebylo; nýbrž ti z svrchu jmenovaní páni nejv. pana purgkrabího za ruku a sukni vzali (kteréhožto sukně také pan Strakonický se držel) a je napomínali, aby s nimi šli, a, nepůjdou-li, žeby je něco těžkého potkati mohlo, hrozili. A byvše tu veliký počet lidu v kanceláři, dosti s velikou těžkostí pro ten lid sotva za dveře kancelářské vyjítí a se vytlačiti mohli.

A vyvedše ty dva pány před kancelář, pan hrabě z Turnu, pak z Felzu a pan z Lobkovic tam se zpátkem zase navrátili;

*) Viz Slavatových Pamětí díl I. str. 412 sld.

nejv. pana purgkrabího a pana Strakonického pan z Felzu, pan Bohuchval Berka a někteří jiní do zeleného pokoje uvedli a pro množství lidu (jenž na paláce u velikém počtu s vydobytými rapíry byli) tolikéž dosti těžce z kanceláře prošli.

Po vyvedení nejv. pana purgkrabího a pana Strakonického z kanceláře druzí dva, pan Slavata a pan z Martinic, nepřestávali při páních podobojích prosebně toho vyhledávati, aby žádný nový příklad na nich ukázán nebyl, nýbrž při pořádu práva aby zůstaveni býti mohli. A mluvíce ku pánům podobojím mezi ně prostředkem šli, ale již tehdaž na svou řeč a prosbu žádné odpovědi dostávati nemohli, až pan Voldřich ze Vchynic k nim přistoupil a jim řekl, že jsou oni bratra jeho, pana Václava, nespravedlivě odsoudili, a tyto dni 10.000 kop nato vydali, aby týž bratr jeho zabit byl. Pan Slavata a pan z Martinic na to odpověděli, že pan bratr jeho, pan Václav ze Vchynic, ode všech tří stavů obžalován a od soudu zemského souzen byl; že se jim dvoum v tom vina dávati nemůže, anobrž že oni dva největší příčinou toho byli, že jest poctivosti odsouzen nebyl, a že jest při něm paní manželka jeho a ten mnich, kterýž jemu potom z vězení pomohl, zanechán byl. O těch pak 10.000 kopách míšenských, kteréby dány býti měly, aby zabit byl, že žádné vědomosti nemají, ani o tom neslyšeli. Po té řeči ihned nadále pan Vilém z Lobkovic pana z Martinic pozadu za obě ruce ujal, tak že nic s sebou vládnouti nemohl, a spolu s jinými jeho pomocníky nejprve pana z Martinic a po něm pana Slavatu a na posledy pana Fabriciusa sekretáře z okna vyhodili.

Ačkoli v té relací, kterou hrabě Slavata sepsal a hrabě z Turnu ji čísti slyšel, i také tehdejší direktori ji mezi sebou četli, co se jest při témž vyhození dalo, též pořádně sepsáno jest, však poněvadž na hoře v první knize v prvním dílu (str. 81—91) obšírně to vše sepsáno jest, netrefí se, aby v tomto místě to zase znovu opakovati se mělo.

Nyní upřímnému a pravdu milujícímu čtenáři k jeho zdravému soudu to se připouští, jak se hraběte z Turnu v tomto periodu sepsaná zpráva s touto relací srovnává.

A pro dokonalejší ještě ukázání, že ve všech slovích ta periodus v spisu hraběte z Turnu jest negruntovní, vidělo se za potřebné býti, všecky slova pořád z té periodo opáčiti a refutirovati.

Předně tato slova napsaná stojí: „*Ti prvé odsouzení mlsto-držící od J. M. C. psaní dostali.*“ Nahoře jest již obšírně to ukázáno, že častopsaní dva hrabata (na kteréž on toto míní)

soudně obžalováni, méně pak odsouzeni nebyli. Ale i to jest bez gruntu, jakoby J. Mstí Cis. psaní jim dvoum toliko svědčící učiněno býti mělo, ješto tehďáž deset J. M. C. místodržících (jedenáctý pan Křištof starší Vratislav, purkrabě karlštejnský, náboženství pod obojí, ten byl z tohoto světa sešel) bylo a to psaní všem společně svědčilo: jak tehdy s pravdou se psáti mohlo, jakoby J. M. C. psaní těm toliko dvoum odsouzeným svědčiti a dodáno býti mělo?

Druhé, dále i toto píše: „*V němžto na nás . . . ztratili.*“ Poněvadž to, co v témž psaní obsaženo bylo, doleji obšírněji se doloží a vysvětlí, zanechává se v tomto místě o tom psáti.

Třetí, dokládá dále: „*Nemohlo se s tím dáleji odkládati.*“ Aby stavové pod obojí odpovědi své na J. M. C. psaní neodkládali, byla věc slušná; než způsob odpovědi dávání, kterýž jsou oni nepochybně původem hraběte z Turnu (jakožto tehďáž vedle úřadu svého zemského nejpřednějšího) neobyčejný, neslušný a právě rebelský byl.

Čtvrté, následující tato slova: „*Pročž u velikém počtu na zámek šli.*“ Jestliže jsou stavové pod obojí nechtěli skrze některé z prostředku svého odpověď pánům místodržícím v známost uvésti, než chtěli všickni společně nahoru přijíti, tehdy mohli to učiniti, však náležitě a pokojně, tak jakž jsou v pondělí, dva dni před tím vyhozením, učinili, a ne tím způsobem, jak jsou v středu křížovou ten den vyhození učinili, že jsou zbrannou mocí netoliko sami, ale i s svou čeládkou, s ručnicemi dlouhými i kratšími, s pistolami a jinými zbraněmi na hrad pražský se najíti dali a jiné zběře a chasy pražské nemálo s sebou vzali. An i to se s pravdou nesrovnává, aby nahoru přijíti měli, neb téměř všechny osoby pod obojí na vozích a na koních přijeli.

Páté, dokládá: „*dali jsme se náležitě opověditi.*“ Uznával hrabě z Turnu za slušné býti, prvé nežli stavové pod obojí do kanceláře české vešli, že jsou se opověditi měli; ale v svrchu psané relací se to nenachází a jistá věc jest, že houfem beze všeho opovědění do též kanceláře české jsou vešli.

Šesté, dokládá mnohými slovy: „*A toliko tento úmysl . . . to za pravdu měli.*“ Pěkný pretext, pěknými slovy hrabě z Turnu tu vypisuje, jakýby úmysl stavův pod obojí tehďáž býti měl; ale skutek potom jináče ukázal. Kromě to může se koncedirovati, že o tom skutku z okna vyhození všechněm před časem vědomé nebylo a že původové té rebellie jiným na rozum dali, že toliko to, co hrabě z Turnu tu vypisuje, budou chtíti na kanceláři české řiditi.

Sedmé, dokládá: „*Po velice dlouhém průtahu . . . odpověď dáti nemohou.*“ V té relací hraběte Slavaty se to nenachází,

aby páni místodržící nejprvé vymlouvat se měli, že bez přítomnosti nejvyššího pana hofmistra odpověď dáti nemohli, než vymlouvali se, že jim tejnost rady pronášeti nenáleží, a bylo jimi ukázáno, aby při J. M. C. dvoře toho vyhledávali, odkud taková psaní vyšla.

Osmé: „*Načež od nás zmínka činěna byla.*“ Též se toho v relací hraběte Slavaty nenachází, aby kdo z stavův pod obojí v kanceláři české nejv. pana hofmistra království českého vychvalovati měl, než to se nachází, že páni místodržící při druhé odpovědi toho doložili, „poněvadž nejv. pan hofmistr království českého v městech pražských v domu svém pozůstával, že uznávají toho potřebu býti s pánem o to promluvit“, a hrabě z Turnu že jest k tomu řekl, že pánům místodržícím té omluvy užívati netřeba, neb že páni stavové pod obojí sami to vykonají.

Devaté: „*Zatím dále z rady mluvit.*“ Tato odpověď byla ihned ponejprv od pánův místodržících dána a mnohými obšírnými podstatnými slovy, nežli s těmi, které tuto hrabě z Turnu píše, vysvětlená, tak jakž dále ta slova v svrchu psané relací se nacházejí.

Desáté, dokládá: „*Tu se pozdvihl hněv odpověď dostati mohli.*“ Že přední osoby ze stavův pod obojí s velikou prchlivostí myslí zlobivost a hněv na sobě ukazovali, tehdaž když páni místodržící se vymlouvali, že nemohou vedle vůle jich odpověď dáti, tomu se místo dává; než aby měli tak neforemná, proti všemu rozumu slova mluvit, totiž „že již jest ven z rady a toliko na samé exekuci pozůstává a že oni pánům místodržícím všudy rovni jsou,“ taková slova se nenacházejí, a mohl hrabě z Turnu i v tomto svém spisu je vypustiti. Neb ačkoliv stavové pod obojí ven z rady své tu byli, však páni místodržící nacházeli se v tom místě, v kterém obyčejně rady drživali, a oni o žádné exekuci nevěděli. A nemohl s pravdou to mluvit, ani o tom psáti, aby všechny osoby z stavův podobojích v úřadech, v rodu i jináč jim ve všem rovni býti měli. Nadto výše nebylo tu činiti o místo radní, ale o více a o materi, o které se rada držela, a oni páni stavové, zdaliž a kdo co k čemu radil, mocně věděti chtěli, což pronášeti a vyjevovati po radách zavřených dle znění přísahy jim nenáleželo, méně pak od nich vyzvídati slušelo.

Jedenácté, dokládá: „*Což se na svém trvali.*“ Ze svrchu psané relací dostatečně se tomu vyrozumělo, že páni místodržící svou (ač neradi, než právě přinuceně) odpověď na tu nenáležitou dotázku dali a tak patrnou, že kdyby jen toliko byli chtěli, tedy jsou jí dobře vyrozuměti mohli. A ačkoliv

hrabě z Turnu se pamatoval na dvě odpovědi, které tehdaž páni místodržící dali, když jsou se vymlouvali, že bez přítomnosti nejv. pana hofmistra království českého jim nesluší odpovědi dávat a že tejnost rady nenáleží jim pronášeti, kteréžto obě odpovědi hrabě z Turnu doložil: ale o této třetí poslední odpovědi pánův místodržících nechtěl zmínky činiti; neb by byl nemohl s pravdou napsati, že jsou páni místodržící nechtěli odpovědi dáti. A skrze to chtěl doličovati, že páni místodržící skrze nedávání odpovědi k takovému hněvu stavy podobojí pohnuli, ješto to vše pouhý pretext byl, jakž z dalšího vysvětlení tomu se vyrozumí.

Dvanácté, dokládá: „*Tu se velký houf lidu do kanceláře tlačilo, kteří na paláce očekávali.*“ Věděl hrabě z Turnu dobře, že podstata jeho výmluvy, že jsou vyhozením z okna nic nenáležitěho před sebe nevzali, na tom záleží, aby to ukázal, že jsou to praemeditate, s dobrým rozmyslem a uvážením, před sebe nevzali, než že jsou páni místodržící s svým odpovídáním k tomu příčinu dali, a za tou příčinou „že jest se veliký houf lidu z paláce do kanceláře tlačilo“. Čehož se v relaci hraběte Slavaty nenachází, a jistá věc jest, že mimo ty osoby z pánův stavův, kteří jsou hned nejprvé do kanceláře české vešli, potomně žádný více ani z stavův ani z lidu obecného z paláce do též kanceláře nevstoupili; nýbrž z počátku bylo jich mnohem víceji v kanceláři nežli k posledku, snad proto, že ne všechněm se to vyhození z okna líbilo. A kdyby to pravda byla, žeby tak veliký houf lidu s velikou furí do kanceláře české se bylo tlačilo, tehdy nepochybně byliby ihned v té furí proti nim dvoum hrabatům něco de facto a násilím před sebe vzali. Ale toho se nestalo, anobrž po dosti veliké chvíli a rozmlouvání toliko některé prchlivější osoby na ně sáhli, jakž svrchu doloženo. Tehdy z toho znáti jest, že to vypisování hraběte z Turnu jest negruntovní a vymyšlené.

Třinácté, dále tato slova dokládá: „*A tu rozdílně se mluvilo . . . podepsati nechtěli.*“ Že jsou přední osoby ze stavův pod obojích rozdílné stížnosti proti těm dvoum hrabatům téhož dne v kanceláři české přednášeli, v svrchu psané relaci obšírně se to dokládá. Ale vedle toho nachází se v též relaci, že jsou tíž obadva hrabata náležitě a podstatné odpovědi na všechny ty stížnosti ihned dávali, o čemž hrabě z Turnu v tomto svém vypisování žádné zmínky nečiní, nepochybně proto, aby sebe a své pomočníky tím lépeji ospravedlnil a je hrabata za vinné položiti mohl.

Čtrnácté, dále tato negruntovní slova dokládá: „*Že ta věc . . . ceremoní s nimi užívati?*“ Nenachází se to v svrchu

psané relací, aby kdo tehdaž v kanceláři podobná slova mluvíti měl, tak jakž také s pravdou mluvíti nemohl, poněvadž ani v sněmích ani nikdež jinde se to nenachází, nikdy mluveno, slyšáno, ani snad myšleno nebylo, aby ti dva hrabata měli již prvé odsouzení býti. A poněvadž nahoře na jiném místě jest to již ukázáno a dostatečně refutováno, není potřeba více tuto s tím se zaměstnávat.

Patnácté, dokládá dále: „*Neb jest to jako slunce světlé, že oni všeho neštěstí příčina a původové jsou.*“ Tolikéž ta slova v kanceláři české mluvena nebyla, až hrabě z Turnu nejprvnější byl, kterýž ta slova napsal. Mělby se za to stydět. Neb se neví, jakéby neštěstí mohli jmenovati, kteréhožby oni hrabata příčinou býti měli. Myslil jsem všelijak, zdaliž bych nějaký příklad naleznouti mohl, žeby se v království českém nějaké neštěstí přihoditi mělo, anby tito dva hrabata v tom podezření býti mohli, že jsou oni toho příčinou byli, ale nemoha žádného příkladu najíti. Také jistá věc jest, že ani on z Turnu tu najíti moci nebude a tak příliš negruntovně píše.

Šestnácté, dokládá: „*Na spravedlivou otázku stavům nic nechtěli odpovídati, ale v své urputnosti předce trvali a stáli.*“ Zdaliž to za spravedlivou otázku držáno býti může, že stavové pod obojí, mezi nimiž hrabě z Turnu byl nejvyšší úředník zemský království českého, někteří soudcové zemští, někteří J. M. C. raddy a jiní z obce směli se nejvyšších pánův úředníkův zemských a J. M. C. místodržících dotazovati, zdali jsou J. M. C. k jistému psaní radili, a zdaliž jim náleželo na to se vyptávat, každému rozumnému čtenáři k soudu se připouští. Sice že jsou páni místodržící naposledy na tu otázku odpověď svou dali, v svrchu psané relací to se nachází.

Sedmnácté: „*Kdyby tedy naddotčené osoby k tomu ano nebo ne byli řekli, bylby tak spěšný process proti nim vzat nebyl.*“ Hrabě z Turnu, chtěje vždy to dolíčiti, že jsou ti dva hrabata sami příčinu dali k tomu, aby skrze furí lidu z okna vyhození byli, tuto příčinu v tom pokládá. Ale poněvadž páni místodržící odpověď na dotázky dali, proč to vyhození nestalo se skrze furí, než s dlouhým rozmyslem, a tak příčina tato, kterou hrabě z Turnu přivozuje, jest docela negruntovní.

Osmnácté. Chtěje hrabě z Turnu ukázati, že jest tak podstatné příčiny přednášel, že se tím vyhozením z okna od nich nic nenáležitěho nestalo, dokládá: „*S touto mou zprávou mnohým jsem oči otevřel a k jiným rozmýšlením a rozsouzením příčinu jsem dal.*“ Jest s podivením, že hrabě z Turnu tak nepamětlivě, anobrž příliš zúmyslně a tak negruntovně o tom vyhození z okna vypisoval, věda dobře, že se to tak, jakž

o tom dokládá, nedálo. A odvolávajíc se na relací hraběte Slavaty, kdokoliv tuž relací čísti bude, že v ní mnohem jináče pravdu sepsanou najde. A těm dvoum hrabatům slušně litostivě přichází, že hrabě z Turnu tou zprávou svou negruntovní mnohé zavedl, že jsou jemu uvěřili, je pak hrabata za vinné a té exekuci zasloužilé býti soudili.

Devatenácté. Vychloubajíc hrabě z Turnu svou nevinu dokládá: *„Zdali jsem já tehdy v tomto počátku nepokoje hlavním rebellantem byl, zanechávám všem těm, kteří se spravedlivosti přidrží, k rozsouzení.“* Kdyby se bylo při tom vyhození z okna tak dalo, jakž hrabě z Turnu v tomto periodu to vypisoval, tehdy mohlby se někdo naleznouti, kterýžby jeho, hrabě z Turnu, spolu s pomocníky jeho poněkud, že jsou dosti veliké příčiny sobě k tomu dané měli, vymlouvati se opovážil. Ale kdožkoliv s pravdou zpraven bude a, jakým způsobem se to dalo, přezví, tehdy hrabě z Turnu nemůže nežli zle obstáti. Neb předně hrabě z Turnu, byvše nejv. úředníkem zemským a nejv. sudím dvorským, za příčinou téhož úřadu svého musil předním mezi všemi jinými býti.

Dvacáté. Nachází se v svrchu psané relací, když stavové pod obojí skrze pana Pavla z Říčan přednášeti dali o nějakém neřádu, kterýžby se na rathouze staroměstském začínati měl, a nejv. pan purkrabě oznámil, že páni místodržící o tom vědomost nemají, však že to hned remedirovati chtějí: tehdy hrabě z Turnu sám přede všemi jinými se prohlásil: *„Že není potřebí pánům místodržícím k přetržení toho posílati, neb že páni stavové budou věděti, jak to dobře zaopatřiti.“*

Item: Když páni místodržící ten spis, který pan Pavel z Říčan nejprvé četl, přečtli a se vymlouvali, že jim nenáleží tejnost rady pronášeti, a že uznávají toho potřebu býti s nejv. panem hofmistrem král. českého, jakožto s jedním předním místodržícím, o to promluvit, tehdy že hrabě z Turnu ten spis od nejv. pana purkrabího vzal a pravil: *„že pánům místodržícím tu přítomným s odpovědí na další promluvení s nejv. panem hofmistrem odkládati potřebí není, neb že páni stavové sami k Jeho Msti pánu se najíti dají a na pánu to přezvěděti chtějí.“*

Item: Hrabě z Turnu nejvíce se domlouval a na to tiskl *„aby páni místodržící na jich neslušnou dotázku jistou odpověď dali, nebo se přiznali anebo odepřeli.“*

Item: Hrabě z Turnu předně k tomu vedl, aby nejv. pan purkrabě a pan z Lobkovic Strakonický z kanceláře vyšli, že je sami chrániti chtějí *„aby se jim nic zlého nestalo, s dru-*

hýni pak dvěma, Slavatou a Smečanským, dáleji budou věděti jak učiniti a je opatřiti.“

Item: Když hrabě z Turnu ty dva pány, nejvyššího pana purkrabí a pana z Lobkovic z kanceláře české s některými jinými pány vyprovodil, tu teprva to vyhození z okna těch dvou hrabat následovalo.

Nachází se nahoře v první knize, v prvním dílu (str. 84), že když vyhazovali hraběte z Martinic, že se žádný hraběte Slavaty nedotýkal, až když ti nařízení executores s prvním hotovi byli, tehdy že jest hrabě z Turnu k nim řekl: „Moji páni, teď máte druhého.“

Přikládám i tuto extrakt z psaní hraběte Joachima Ondřeje Šlika, co jest J. M. knížeti Karlovi z Lichtenšteina, tehdáž gubernatoru v království českém, o tom vyhození z okna psal, kteréžto psaní, když jsem z něho tento extract vzal, in originali v rukou mých jsem měl, a tato následující slova jsou:*)

Extract aus einem Schreiben des Grafen Joachim Andreas Schlikh, de dato Görlitz den 2. Martii 1621.

„Wass dass vnglückselige Fensterauswerfen anlanget, habe gegen Euer fürstl. Gnaden ich mich dessen schon vorhin der gebühr nach entschuldiget, dass ich nemblichen der Author desselben nicht sey, auch nur anderthalb Stundt ohngefahr zuvorhin davon gewusst. Doch müssen darbey noch zwo objectiones von mir dilugirt vndt widerlegt werden.

Dann 1. kann man mir vorhalten, weiln ich davon gewusst, warumben ich auss christlicher Liebe die bewussten Persohnen nit gewarnet, 2. warumben ich nicht auffs wenigste denselben Tag zuhauss blieben.

Darauff giebe ich diesse richtige Andtwort:

1. Warnen habe ich sie damals nicht mehr können, denn der Graff von Thurn hette albereit zuvorhin das Schloss mit Reytern beseczt vndt die Thör eingenhomben, gleich damahls, alss ein Procession auffn Schloss gehalten worden.

2. Hat mich gedachter Graff betrüglicher vndt arglüstiger Weisse auff das Schloss gebracht, dergestalt, dan ich ihme zuvorhin in meinem Losamenth biess auffs rauffen wiederparth gehalten vndt vmb Gottes Wiellen gebeten, solche hochverfengliche weitaussehende vndt zuvorhin an dem Orth vnerhörte That nicht vorzunehmen, hat er mich zwar darauf

*) Originál ten chová se podnes mezi písemnostmi Slavatovskými v archivu jindřichohradeckém. Vyd.

mit schnautzenden vndt bedreulichen Worten angefahren, sprechende: „Es müsste, bey Gott, sein! Wer nicht darbey sein wollte, möchte es lassen; dass sich aber Jemandt darwieder secze, sollte ihme soviel geschehen als diesen!“ Doch darneben auch mich angehenget, ich sollte nur auff's Schloss komben vndter die Stände, es würde zuvorhin darüber deliberirt werden, obs zu thun sei oder nicht. Darauf ich mich praesentirt vndt bey mir gedacht: kombet diese bösse Intention und Verhaben vor die Ständt, so bewielligen die darzue nicht, sondern wirdt alsbald (weiln der Ausgeworfenen viel nahende Bluetsfreundt damals dabey waren) offenbar gemacht. Aber der falsche heillose Mann hat mich vndt den grossen Hauffen vndt meiste Anzahl der anwesenden vnschuldigen Stände schändlichen betrogen vndt hinter das Liecht geführet. Denn nachdeme ich neben Andern aufs Schloss in die grüne Stube komben, haben die Stände ausser der Rädelsführer nicht anders vermeint, man würde gestrigen Verlass noch im Collegio Carolino sich mit einander zuvorhin darvon vndterreden, was den damaligen Stadthaltern zue proponiren sey. Aber er ist alsbaldt von Tisch aufgestanden vndt männiglichen ermahnet mit ihme in die Cantzley zue gehen. So geschehen. Meines theils bin ich zwar auch darbey gewesen, weiln ich bey beseczten Wachen nunmehr nit ändern köndte, habe aber darzue meine Handt nicht angeleget, sondern durch die des Grafens von Thurn darzue deputirte Carnifices seindt sie hinausgeworffen worden.

(Co se toho nešťastného z okna vyhození dotýče, již jsem se náležitě předtím před V. Kníž. Mstí omluvna učinil, totiž že jeho původem nejsem, a že jsem sám jen asi půldruhé hodiny před tím o tom zvěděl. Avšak přitom musím ještě na dvě objekty neb dotázky odpověď dáti.

Neb předně mohlo by se to mně přičítati, poněvadž jsem o tom věděl, proč jsem z křesťanské lásky těch povědomých osob nevystříhl.

Druhé, proč jsem přinejmenším téhož dne doma nezůstal.

Načež tuto jistou zprávu dávám. Nemohl jsem již tehdáž jim výstrahu dáti; nebo hrabě z Turnu již byl zámek rejthary osadil a v něm bran se zmocnil, právě tehdáž, když processí na zámku konána byla. Jmenovaný hrabě z Turnu podvodně a chytře mně na zámek vypravil na tento způsob. Nebo jsem jemu prvé v lozumentu mém až do pračky téměř odpor činil, a jeho pro Pána Boha žádal, aby takového vysoce škodlivého, daleko patřícího a před tím na tom místě neslýchaného skutku před sebe nebral, proti čemuž on s zůřivými a pohrůžlivými slovy se na mne obořil, pravíce, že „tomu věru tak býti musí, a kdo by při tom býti nechtěl, aby tak nechal; kdoby se pak proti tomu stavěl, že se jemu tolik, co těmto, státi má.“ A však při tom mne napomínal, abych jen na zámek mezi stavy se najíti dal, že ještě prvé to uvažováno bude, zdali se to má státi aneb ne. Nato sem se najíti dal a sám u sebe myslil: Jestliže to zlé mínění a předsevzetí pánům stavům přednešeno bude, tehdy oni k tomu nepovolí, nýbrž ihned to (poněvadž těm vyhozeným mnozí blízce spříznění přitom tehdáž budou) jim vyjeveno bude. Ale ten falešný a zlopověstný člověk mně a veliký houf i větší díl tu přítomných a nevinných z stavův hanebně podvedl a zavedl. Neb když jsem

vedle jiných na zámek do zeleného pokoje přišel, za jiné stavové kromě těch původův neměli, nežli ze podle snešení včerejšího v kolleji Karlově předtím se o to spolu namluviti mají, coby tehdejším místodržícím přednášeno býti mělo. Ale on po jednou od stolu vyvstal a každého napomínal, aby s ním do kanceláře vešel. Což se stalo. Co se osoby mé dotýče, jest tomu tak, že jsem toho také přítomen byl, poněvadž jsem toho při tak osazené vartě změnit nemohl, však rukami mými jich jsem se nedotkl; nežli skrze, od hraběte z Turnu k tomu nařízené carnifices nebo katy z okna vyhození jsou.)

Nyní zanechávám jednomu každému čtenáři to k uvážení, zdaliž hrabě z Turnu může se s gruntem vymlouvati, že jest toho vyhození z okna předním původem nebyl.

Dvacáté první. Naposledy hrabě z Turnu odvolávajíce se na relací hraběte Slavaty tato slova dokládá:

„A dále odvolávám se na tu zprávu a relací, kterouž nyní pan kancléř hrabě Slavata J. Msti císaři učinil a vydal.“ Ta relací, byvše nahoře přiložena, z ní se vyrozumělo, jak jest se v kanceláři české před vyhozením z okna dalo a co jest promlouváno bylo, a dále jest ukázáno, jak se zpráva hraběte z Turnu v tomto periodu s tou relací nesrovnává. Tolik ještě krátce tuto opáčím z též relací, jakž se to patrně nachází, kterak jest se to vyhození z okna plným rozmyslem a uvážením stavův podobojích aneb nejméně těch, kteří původové a vůdcové toho všeho byli, dalo. Neb

předně: Že stavové pod obojí při svém shromáždění ve veliké kolleji císaře Karla IV. bedlivě mezi sebou to uvážili, co pánům místodržícím v kanceláři české přednáseti i co dále před sebe vzíti mají, z toho patrně znáti, že jsou to v spis uvedli, prvé nežli do kanceláře vstoupili. Potom to z nařízení jich společného p. Pavel z Říčán vůbec přečetl, a obadva spisy, které tehdaž tu čteny byly, od téhož pána z Říčán in originali do rukouch mých jsem dostal, přepsati dal a v té relací výpisové se nacházejí.

Druhé. Nachází se, když jsou tak stavové pod obojí a přední osoby mezi nimi, co jsou tak nejhoršího proti těm dvoum hrabatům, Slavatovi a z Martinic, se domysleti a promluvit mohli, to vše dokonali a jak páni místodržící skrze nejv. pana purkrabí pražského společně, tak oni dva hrabata sami od sebe vedle uznané potřeby odpovědi dávali a promlouvali: tehdy z jich, stavův podobojích, snešení pan Pavel z Říčán opět jiný spis vůbec přečetl, totiž tu protestací, kterouž jsou stavové pod obojí na sněmu léta 1609 proti těm dvoum hrabatům, když jsou se v spisu amnistie řečeném podepsati nechtěli, učinili. Ale ten spis v mnohých podstatných slovích od Václava z Budova jináče sepsán byl, nežli tehdaž, zvláště k posledku, jak od něho jménem stavův podobojích, tak od těch dvouh hrabat promlouváno bylo.

Což poněvadž na jiném místě doleji obšírněji se vysvětlí, zanechává se v tomto místě o tom psáti. Z čehož znáti jest, že jsou to mezi sebou dobře prvé uradili, jakou koliv odpověď na svou dotázku od pánů místodržících dostanou, že proti dvoum hrabatům vůbec ten spis čísti dají, co jest se na sněmu obecném léta 1609 zběhlo, když jsou ti dva hrabata ten spis amnistii řečený podepsati nechtěli. A nepřestanouc na tom, co jest tehdáž promlouváno bylo, ještě více k tomu připsati dali.

Třetí. Při konci toho druhého spisu, který p. Pavel z Říčán četl, tato slova doložena jsou: „Poněvadž páni stavové pod obojí to v skutku shledali, že oni dvě proti majestátu a náboženství jich se dočinili, proto že je za své nepřátely a rušitele pokoje a obecného dobrého drží a vyhlašují.“ Z kterýchžto slov ještě dokonaleji se vyrozuměti může, že jsou stavové pod obojí aneb přední mezi nimi, kteříž původové té rebellie byli, mezi sebou to uvážili a zavřeli, aby ty dva hrabata tu ihned mezi sebou odsoudili, výpověď na ně vynesli a tu hanebnou exekucí vyhozením z okna na nich vykonali. Není v pochybnosti, že jsou se domnívali, že tíž hrabata k tomu se přiznají, že jsou k tomu císařskému psaní (které oni za tak těžké pokládali) radili, a skrze to že je budou moci odsouditi; ale nerozvažovali to při sobě, jestliže odeprou, že jsou k témuž psaní neradili, že nebudou míti příčinu je odsouditi a na ně sáhnouti. Za tou příčinou hrabě z Turnu, vida, že nemůže obstáti a to zastávati, že jsou slušnou příčinu měli, exekucí nad týmiž hrabaty vykonati, vymyslíl sobě tu příčinu, kterouž jiným povídal a v tomto periodu i napsal, totiž že jsou tíž hrabata tak urputní byli, žádné místné odpovědi dáti nechtěli, a tím příčinu dali, že houf lidu z paláce do též kanceláře se tisklo a v té furí z okna je vyhodili, ješto to vše jest negruntovní a toliko vymyšlené.

Čtvrté: Ačkoliv, když p. Pavel z Říčán po přečtení toho spisu a té výpovědi vůbec se ptal, jestli se k tomu přiznávají a je za takové drží, že jsou se k tomu přiznávali a že veliký a zůřivý křik mezi stavy pod obojí v kanceláři české vzešel; ale však nenachází se, aby v tom křiku a v té furí měl se kdo koho z těch dvouh hrabat dotknouti a jim na jich zdraví uškoditi.

Páté: Z toho co jest Voldřich Chynský jednomu z pánův místodržících, panu z Lobkovic, pošeptal, těšice jeho, aby se neobával, že jemu a panu nejv. purkrabímu nic škodného se nestane, než toliko druzi dva že musejí ven vyhození býti, z kterýchžto slov tolikéž znáti jest, že jsou to vše s dobrým rozmyslem a uvážením, praemeditate, před sebe vzali.

Šesté: Dokládá se v té relaci, že hrabě z Turnu, z Felzu a Vilém starší z Lobkovic téměř jedním hlasem k nejvyššímu pánu purkrabímu a pánu Strakonickému promluvili: „Poněvadž je Jich Msti páni stavové za své milé pány a přátely mají a drží, aby s nimi z kanceláře vyšli; že je sami chrániti chtějí, aby jim nic zlého a škodlivého se nestalo; s druhými pak dvěma, Slavatou a Smečanským, dáleji budou věděti jak činiti a je opatřiti.“ Není k viře podobné, aby hrabě z Turnu měl se na tuto řeč, kterouž tehdaž mluvil, zapomenouti; však s tím se vším proti pravdě, proti svému svědomí, tak negruntovně smí to v spisu svém psáti, jakoby to vyhození z okna skrze furí velikého houfu lidu se státi mělo.

Sedmé: Nachází se v té relaci, že netoliko k těm dvoum pánům to promluveno bylo, ale že i skutečně tíž dva páni z kanceláře české vyvedeni byli.

Osmé: Naposledy nachází se v té relaci, když ti tři páni, hrabě z Turnu, z Felzu a z Lobkovic, po vyvedení z kanceláře nejv. pana purkrabího a pana z Lobkovic zase do kanceláře české se navrátili, tu teprva osoby k tomu deputované pana hraběte z Martinic se ujali a jeho ven z okna vyhodili, kdež mezi tím hraběte Slavaty žádný se nedotekl; než po vyhození hraběte z Martinic ty deputované osoby podobně též hraběte Slavatu ujali a jej vyhodili. Ačkoliv hrabě z Turnu v tomto periodu svého spisu dokládá, „že jest to jako slunce světlé a patrné, že oni (totiž ti dva hrabat, Slavata a z Martinic) všeho neštěstí příčina a původové jsou,“ však toliko to praví a píše, ale ničímž neprokazuje. Naproti tomu pak s pravdou se to mluvití a psáti může, že to vyhození z okna týchž dvou hrabat casualiter a s furí ne od houfu lidu, z paláce do kanceláře se tlačícího, ale praemeditate, s bedlivým uvážením a rozmyslem, se stalo, jestliže ne všech stavův pod obojích, alespoň od předních osob z prostředku jich jakožto původův toho zlého a té rebellie české. Tož také jest to jako slunce světlé a patrné, že hrabě z Turnu k počátku toho nepokoje radil a původem byl, a že tomu tak jest, zanechává se všem těm, kteříž se spravedlnosti přídrží, k rozsouzení.

Mohloby v tomto místě na této dedukci v příčině nevinu často psaných dvou hrabat a že jsou v kanceláři české na to vše, co jim tak přiřítáno bylo, podstatné a náležité odpovědi dávali, přestáno býti, že každý pravdu milující čtenář bez dalších obsírnějších průvodův může tomu místo dáti. Nic méně vidělo se za škodné nebyti, v některých artikulech lépeji to vysvětliti. V tomto světě to nic divného není, že ve

všech i nejhorších věcech a činech, v nejúhlavnějších povzdviženích a rebelích vždycky species boni a nějaký na oko pěkný pretext se nachází. Podobně v této české rebelli se dalo, neb původové jí snažili se naleznouti nějakou příčinu, kteráž se jim nemálo podstatná býti zdála, pro kteroužto stavové pod obojí toho se ujíti musili. Pročež přede všemi věcmi sobě za pretext vzali J. Msti císaře Mathiáše psaní, místodržícím svým učiněné, jehož datum v městě Vídni v středu po neděli postní, jenž slove Judica aneb smrtedlná.

Pokládají sobě, jakoby též psaní tak těžce, na znamenité nebezpečenství stavův učiněno bylo, kterýmžby netoliko defensorové ale i stavové pod obojí jako svých hrdel nevinně odsouzení býti měli a odtud na sebe veliké nebezpečenství očekávati musili; ale že se to v skutku tak nenacházelo, z této následující informací a důvodův patrně se tomu vyrozumí.

A předně věděti sluší, jakž to nahoře dotknuto jest, kdež se vypisuje, co jest se ty tři dni před vyhozením z okna v městech pražských dalo, když pan opat broumovský při J. M. C. sobě stížil, že poddaní jeho v témž městě nový kostel sobě stavěti začali a tam predikanta lutherianského uvedli, J. M. císař ráčil poručiti Broumovským takové stavení zastaviti, ažby vyrozuměl, jakové právo k tomu mají; oni pak utekli se k defensorům, žádajíce od nich rady, zdalíž se vedle J. Msti Cís. poručení zachovati mají. Kteríž jim radili, aby J. M. C. v tom neposlouchali, nýbrž kostel svůj dostavice vedle vůle své užívali, že je oni v tom ve všem zastávati chtějí. Tak jakž defensorové sjezd straně pod obojí rozepsali, při kterémžto sjezdu mezi sebou to uvážili a potomně jménem všech stavův podobojích při J. Msti C. to vyhledávali, aby Broumovští při témž kostele zanecháni byli.

J. M. císař vzavše o té věci zprávu a davše to bedlivě uvážiti, ráčil naříditi, aby Broumovští ten kostel zapečetili a klíče od něho odevzdali. Ale Broumovští toho neuposlechli a k defensorům pro ochranu se utekli, kteříž zase z novu sjezd rozepsali, totiž v pondělí Rogationum.

Z kterýchžto obeslání patrně se vyrozuměti mohlo, že se k zbouření a pozdvížení lidu vztahuje, rozhlašujíc mezi obec, jakoby se lid válečný proti nim najímati měl a že někteří bouřliví lidé a škodlivé intencí mající pod zástěrou náboženství žádostivi byli bouřku v zemi spůsobiti a skrze to své zlé passí a škodlivé intencí a předsevzetí vyvésti. Čemuž J. M. císař vyrozumějíc, slušně k pohnutí mysli přinucen býti ráčil, a vidělo se J. Msti za dobré, ten sjezd tak nebezpečný zastaviti, ažby sám do téhož království a residenci své královské do Prahy se navrátiti ráčil. Pročež to s vrchu dotčené

psaní pánům místodržícím svým ráčil učiniti, v kterémžto J. M. C. předně jim vinu dávati ráčil, že jsou defensorové sjezd proti vlastní osobě J. M. C. a Kr. rozepsali, a v tom rozepsání příčiny doložili strany kostela v nově vystaveného v městě Hrobu, k arcibiskupství pražskému přináležejícímu, a strany strestání neposlušných poddaných klášterských v městě Broumově, ješto to oboje na spravedlivé poručení J. Msti C. se stalo. Jako i dále že v tom obeslání doloženo bylo, jakoby stavům pod obojím majestát na náboženství a porovnání mezi stranou pod jednou a pod obojí zrušeny býti měly, skrze což J. M. C. při lidu obecném v škodlivé a zlé domění a při věrných poddaných v nenávist uvozován býti ráčil, z čehož všelijaké těžké nedorozumění, rozbroje a nepřiležitosti v témž království se znamenitou a nenabytou škodou všech pánův obyvatelův by povstati mohly.

Pročež sáhajíce oni dáleji než majestát a to mezi stranou pod jednou a pod obojí učiněné porovnání propůjčuje, že J. M. C. se vši bedlivostí ráčí se chtíti na to vyptati dáti a k nim spravedlivě podle zasloužení jednoho každého se zachovati.

A pro lepší tomu vyrozumění, že J. M. C. slušnou příčinu míti ráčil se dopisovati, že stavové pod obojí dáleji, nežli majestát a porovnání jim propůjčuje, sáhali, vidělo se mi v tomto místě něco obsírněji ukázati. Totiž že stavové pod obojí, chtějíce to dokázati, že lidé poddaní, k duchovenstvím nebo klášterům v král. českém náležející, vedle majestátu a porovnání, mezi stranou pod jednou a pod obojí učiněného, k tomu právo mají, že sobě jako i J. Msti C. poddaní na panstvích J. Msti kostely stavěti a v nich náboženství své volně provozovati mohou: po tom vyhození z okna, dajíce obzvláštní „Apologii neboližto osvědčení všech třech stavův království českého pod obojí, z jakých příčin jsou jistou defensí a hotovost naříditi musili“, to jich vyhození z okna zastávajíce, vůbec vytisknouti, vedle toho také své důvody vyhlásili a tisknouti dali, kteréž jsou míti pokládali, že lidé poddaní, k duchovenstvím neb klášterům v království českém náležející, právo mají kostely pro náboženství své vystavěti. Kterížto důvodové tito jsou:

Předně: *„V majestátu to textovně doloženo jest, že všickni sjednocení stavové pod obojí, jak stav panský, rytířský, tak i Pražané, Horníci a jiná města s lidmi poddanými jich a sumou všickni, kteří se koliv k té konfessi české přiznali a přiznávají, žádného nevymínujíce, tolikéž náboženství své pod obojí podle též konfessi a svého mezi sebou učiněného porovnání a snešení volně a svobodně všudy a na všelijakém místě provozovati a vykonávati, při vře a náboženství svém pokojně zanechání býti mají.“*

Na to se odpověď dává, že toto doložení v tom majestátu vztahuje se vlastně toliko na sjednocené stavy pod obojí, tak jakž se patrně dokládá, že „podle svého mezi sebou učiněného porovnání a snešení to učiniti moci budou“. A v témž porovnání strany stavení nových kostelův to se vysvětluje, že lidé poddaní pod obojí na panstvích Jeho Msti krále a Její Msti královny moc míti mají, kostely nové k provozování svého náboženství sobě stavěti, a o žádných jiných poddaných zmínka se nečiní.

Druhý důvod: „Že již po dnešní den žádný jak z vyšších svobodných stavův tak ani města, městysy i také sedlský lid od vrchností svých ani od žádného jiného duchovního ani světského člověka nemají a nemá od svého náboženství odtiskován a k náboženství druhé strany moci ani žádným jiným vymyšleným způsobem přinucován býti.“

V tomto důvodu žádným slovem o stavení kostelův zmínka se nečiní, pročez ten důvod jest ničímž.

Třetí důvod: „Že proti tomu opatření žádná poručení a nic takového, cožby v čem nejmenším překážku aneb změnění toho učiniti mohlo, od J. Msti Cís. neb dědicův a budoucích králův českých vycházeti ani přijímáno býti nemá, to moci žádné míti, ani v té věci co buď právně aneb bez práva více souzeno aneb vyřknuto býti.“

Na to se odpovídá, že v majestátu na náboženství ani v tom porovnání se nenachází, aby lidem poddaným pod obojí dovoleno býti mělo na statcích duchovních kostely stavěti, pročez tento důvod na to, čehož neměli, vztahovati se také nemohl.

Čtvrtý důvod: „Že J. M. císař přikazovati ráčí všem nejvyšším úředníkům nynějším i budoucím, aby pány, rytířstvo, Pražany, Horníky i všecka města se všemi lidmi poddanými jich, a sumou všecku stranu pod obojí, k též konfessi české se přiznávající, při témž opatření a majestátu ve všech těch artikulech, zněních a sentenciis zůstavili a chránili, žádných jim v tom překážek nečiníce ani komu jinému činiti dopouštějíce, a kdožby se čeho toho koliv buď z duchovních neb světských lidí k přerušení toho majestátu dopustil, že J. M. císař má a povinen býti ráčí s dědici a budoucími králi českými a stavy tohoto království k takovému každému jakožto rušiteli obecného dobrého pokoje hleděti a stavy při tom chrániti a obhajovati tak a tím vším způsobem, jakž artikul v zřízení zemském o obhajování země, řádu a práva vyměřuje.“

Tento důvod jest tolikéž ničímž; neb poněvadž lidem poddaným na statcích duchovních vedle vůle své kostely stavěti dovoleno nebylo, tedy toto opatření na ně se vztahovati nemůže.

Pátý důvod: „V porovnání mezi stranou pod jednou a pod obojí učiněném, bez ublížení nýbrž k vysvětlení majestátu ve dcky

zemské do quinternu trhového stříbrného léta 1609 vložném, toto se nachází: V kterých místech neb městech buď královských, králové J. Msti neb na panstvích Jeho Msti Cts. ti, kdež pod obojí jsou, svých vlastních kostelův neb pohřbův, ani společně s stranou pod jednou by neměli, ti že vedle znění výš dotčeného majestátu sobě kostely a chrámy k službě boží vystavěti jako i místa k pohřbům svým vzdělati moci budou.“

Na to se odpovídá: Ačkoliv stavové pod obojí, že pod tím jménem panství J. Msti C. duchovní statkové se také rozumějí a v to potahují, výklad tomu dávají; ale že ten výklad jest bez gruntu a postačiti nemůže, doleji se to ukáže.

Šestý důvod: „V konjunkci a sjednocení mezi stavy pod obojími království českého z jedné, a knížaty a stavy knížetství slezských v příčině náboženství pod obojí z strany druhé, tato slova jsou: „Však kdoby mimo vlastní osobu Jeho Milosti Cts., buď on jakého důstojenství a stavu, osoba duchovní neb světská, žádného nevy-miňujíc, buď pod jménem a titulem J. Msti C. neb o své ujmě aneb jménem kohokoliv jiného usiloval a se pokoušel, všechny tři evangeli-cké stavy království českého aneb pány knížata a stavy v Slezsku augšpurské konfessi aneb z obojí strany poddané jich téhož nábo-ženství, buď žeby oni na gruntech světských neb duchovních, osob ka-tolických neb evangelických osedlí byli, v jejich křesťanském nábožen-ství obtěžovati aneb strany kostelův, škol, konsistoře zaneprázdnění a překážku činiti aneb nějakým se potahováním a právo se míti pokládáním k duchovenství, klášterům, kostelům, školám a konsistořím, platům a důchodům již nyní evangelickým, v dotčených obouch zemích držným a užívaným, a proto na ně, evangelické, sáhati chtěl, aby za jednoho člověka byli a podle sebe stáli a do svého nejvyššího na statcích, ži-votech až do vylití poslední krůpěje krve evangelické učení, kostely, konsistoře a, co k tomu více přináležel, sebe společně zastávati napo-máhali a to také za svou nejlepší assekuraci měli a drželi. Item, po-kladžby jim neb kterým z nich poddaným, k témuž se náboženství přihlásajícím, buď oni pod světským neb duchovním (jakž výš do-tčeno) osedlí, v jich křesťanském náboženství překážku činiti, je ša-covati a na ně sáhati chtěli, byť se to pod jakým koliv zámyslem a titulem, jakoby se pozdvihovali a rebellové byli, jakž to a tomu po-dobné boží a jeho slávy nepřátelé chytře vymýšleti a s tím vůkol jiti umějí, dalo a zastíralo, všickni tři páni stavové evangeličtí krá-lovství českého na první oznámení v měsíci pořád zběhlém jedním tisícem jízdných a dvouma tisíci pěchoty, na druhé oznámení opět týměž počtem, a po třetí se všl mocí co nejdříve na pomoc přispěti mají.“ In simili v týchž slovích páni Slezáci pánům stavům království českého se zavazují. Takové sjednocení J. M. císař dostatečně po-tvrditi ráčil.“

Na to se odpovídá, že conjunctio a sjednocení mezi stavy pod obojí království Českého i knížaty a stavy knížetství slezských v příčině obhajování náboženství pod obojí na to se vztahuje, kdyby jedna neb druhá strana proti majestátu na náboženství každé zemi udělenému utiskována byla, aby sobě pomáhali, a ne aby jeden majestát druhému pomáhati měl.

Sedmý důvod: „*Majestát pánům Slezákům daný podobně expresse na všechny a všelijaké obyvatele vší země slezské, buďte oni pod duchovními, světskými neb knížaty, pány, commendatory aneb v knížetstvích dědičných, městech, vesnicích i jinde osedlí, žádného nevymínujíc, se vztahuje. Item: Žádný z nich k jinému náboženství, pod jakouby koli buď světskou buď duchovní vrchností byl neb se zdržoval, nucen aneb proto vyháněn, ovšem pak pro samé náboženství z úřadu skládán a tak žádným způsobem a žádnou věcí na svědomí svém utiskován a kormoucen býti nemá. Kterýžto majestát páni Slezáci po našem s pomocí boží dosáhli, a jim nic víceji nežli nám dáno nebylo, a my proto jakožto přední úd deterioris conditionis učinění nejsme, tolikéž že artykule, v našem majestátu generaliter a úhrnkem položené, oni výslovněji a specifice v svém majestátu vepsané mají.*“

Na to se odpovídá, že jak stavové království českého, tak knížata a stavové knížetství slezských pod obojí, každá země obzvláštně majestát na náboženství od J. M. císaře Rudolfa sobě vyžádali a dostali, tak jakž majestát slezský vztahuje se na konfessi augšpurskou, léta 1530 vydanou, a majestát český vztahuje se na konfessi českou, pod níž tíž z Jednoty bratrské a kalvíni také se přikrývali a pojímali; pročež tito dva důvodové jeden po druhém doložení tolikéž žádné podstaty nemají.

Osmý důvod: „*Že při spisování na onen čas majestátu a porovnání jinak to míněno nebylo, než že, jsouce klášterové komorou královskou a majíce J. M. Cís. nad nimi vrchnost a panství, pod titulem panství J. Msti Cís. pojeti a zahrnuti budou, čehož páni toho času té traktaci přítomní povědomi jsou.*“

Na to se odpovídá, že všelijaké majestáty, obdarování a nadání bývají a jsou stricti juris. Jakž slova znějí, tak se ujímají, a žádné mínění a výkladové tu se nepřipouštějí, tak jakž ku příkladu v podobné materi může se tuto přivést. Totiž když léta 1609 při tom dlouho trvajícím sněmu na hradě pražském stavové pod obojí při J. M. císaři Rudolfovi obdrželi majestát na náboženství, tehdy sousedi a obyvatelové v městě Hradci Jindřichovém, byvše již větší díl náboženství pod obojí a nemohše to při hraběti Slavatovi, vrchnosti své, obdržeti, aby jim v témž městě kostel k provozování náboženství dopřán byl, domnívali se, že po dosažení strany pod

obojí takového majestátu na náboženství oni také toho beze všech dalších odporův užiti budou moci; i vyslali některé z prostředku svého do Prahy k vrchnosti své, hraběti Slavatovi, s tou žádostí, aby jim jeden kostel k provozování jich náboženství v témž městě Hradci Jindřichově dovolil, a žádali za přímluva pana Václava z Budova. Kterýž při svém přednesení toho doložil, poněvadž již takový majestát stavové pod obojí na provozování svého náboženství pod obojí dostali, že se Hradeckým toho odepříti moci nebude, nýbrž že slušně toho užiti mají.

Hrabě Slavata, nechtíc se tehdaž v nějaké obšírné odpory dávat, věda, že nejmilostivější vrchnost jeho, J. M. císař Rudolf, ráčil museti ke všemu povolovati, co jest tehdaž strana pod obojí míti chtěla, tak že on svým odporováním tolikéž nic nespůsobí: pročež dal jim tuto odpověď, že o tom dobrou vědomost má, na čem se J. M. C. jakožto král český s pány stavy sněsti ráčil, že jak jiní páni obyvatelové v témž království, tak i on, to podniknouti musejí. A ačkoliv jemu vědomé jest, jaký majestát na náboženství páni stavové pod obojí od J. Msti císaře dostali, však že chce ještě vyčkati, jak ten artykul o náboženství do sněmu vejde, a dokud relací sněmovní se nevykoná, dotud že se nemůže říci, aby kdo z pánův obyvatelův povinen byl vedle sněmu se zachovati. Pročež že s odpovědi dáním Hradeckým chce vyčkati až po zavření téhož sněmu. S kteroužto odpovědí hradečtí měšťané pod obojí spolu s svým přímluvčím pánem z Budova spokojeni býti musili.

Po zavření sněmu tíž Hradečtí neopominuli do Prahy poslati skrze supplikaci k hraběti Slavatovi, vrchnosti své, a poddanou předešlou svou žádost obnoviti. Hrabě Slavata dal Hradeckým poddaným svým psanou odpověď: „Poněvadž v tom majestátu ani v porovnání mezi stranami pod jednou a pod obojí, ani v sněmovním snešení v tom artikuli na náboženství toho se nenachází, aby lidem poddaným proti vůli vrchnosti kostely sobě stavěti, k provozování jich náboženství jiného, nežli vrchnost jejich jest, moc dána býti měla, ani též jim dovoleno není, aby vrchnost pod jednou lidem svým poddaným pod obojí kostel v městě neb na gruntech svých k provozování jich náboženství pod obojí postupovati povinna býti měla; anobrž v tom porovnání výslovně se nachází, že jsou se strana pod jednou s osobami pod obojí volenými o to namluvili a snesli, že strana pod obojí stranu pod jednou při jejich kostelích, službách božích, ceremoních, kollaturách, klášterích, kollejích, výsadách, nadáních, desátcích, platích, případnostech, důchodích a starobylých řádích bez proměny

v náboženství zcela úplna (nečiníce v tom žádných příkoří a překážek), jako i strana pod jednou je, stranu pod obojí, při jich kostelích, jak která strana čeho až posavád v držení jest, zastávají chtějí a mají: pročez že nejsa tím povinen, proti víře své a svědomí svému k žádosti jich povolití nemůže.“ Museli Hradečtí na té odpovědi a resoluci přestati.

Není pochybnost, že strana pod obojí, když ten majestát na náboženství od J. M. císaře Rudolfa sobě vyžadovala, hleděla se tak opatrovati, že se jim vidělo, an nic víceji nepotřebují a žádati nemohou; však nicméně, co výslovně doloženo v něm nebylo, nemohli toho užiti, jakž z toho příkladu znáti jest.

Podobně se stalo s lidmi poddanými na statcích duchovních. Domnívali se pod obojí tolikéž, že pod tím titulem panství J. Msti Kr. duchovní statkové se rozumějí, ale byvše to výslovně doloženo, velice se v tom zmýlili. A dává se tomu místo, že ti páni pod obojí, kteří ten majestát na náboženství spisovali a kteří té traktaci a porovnání mezi stranou pod jednou a pod obojí přítomni byli, tak jsou mínili, že pod titulem panství J. Msti C. klášterové a statkové duchovní pojati a zahrnuti budou. Ale ty osoby pod jednou, kteří též té traktaci porovnání přítomni byli, tak jsou nemínili; tak jakž, když J. M. C. Mathiáš od nich zprávu a dobré zdání míti žádati ráčil, v tom se vyjevili, a vedle toho také resoluci J. Msti C. straně pod obojí dána byla. K tomu přistupuje, že i v skutku statky duchovních komorní neb J. Msti krále českého vlastní statky nikdy nebyly ani za takové držány býti nemohly, jakožto ti, kteří od vzácných předkův J. Msti Pánu Bohu a lidem řeholním a duchovním štědře od své vlastnosti odcizeni, darováni a nadáni byli. Že pak komora jich se ujímala, příčina gruntovní byla, že takoví duchovní statkové, byvše od nekatolických všelijak nad míru soužení, mocí a jináče bráni, odcizováni, jak oni sami slušně tak i bezelstně a přinuceně musili pod ochranu králův Jich Msti a v jich komoru se oddati, aby při svém mocí královskou zachováni byli, ne aby královská vlastnost byli, ale ochrany proti mocí a kvaltu užili. Aniž tomu na překážce není, že opatův a prelátův svršky a peníze králové čeští k komoře své brali a obraceli; neb to i v jiných mnohých katolických královstvích a zemích se děje; avšak vlastnost králům nepřináleží. Z čehož následuje závírka, že pod titulem komorních statkův duchovenství nijakž rozuměti se nemohlo a nemělo; pročez tento důvod toho jest daremní a beze vší podstaty.

Devátý důvod: „Že v království českém lidé duchovní žádný stav obzvláštní jako v markrabství moravském a v jiných zemích

nejsou, a žádného hlasu na sněmích nemají, nýbrž, na čem se J. M. Cís. s stavy snésti ráčí, tomu snešení dosti činiti a podle něho se zachovati povinni jsou.“

Na to se odpověď dává, že se tomu odporovati nemůže, že téhož času s lidmi duchovními v království českém na ten způsob postaveno bylo, jakž se to vypisuje, a na čem se J. M. císař jakožto král český s stavy téhož království snésti ráčil, že duchovní byli povinni tomu snešení zadosti činiti a podle něho se zachovati. Ale, o čemž výslovně, aby poddaných jich duchovních se dotýkalo, zavřeno nebylo, tím také povinni nebyli, tak jakž nahoře to již ukázáno jest, že o tom artikuli nebylo na tom sněmě strany duchovních, jich lidí poddaných, nic zavřeno. Pročež také nebyli povinni tomu zadost činiti. A tak ten důvod jest tolikéž ničímž. A ačkoliv tehdaž duchovní za stav v království českém držáni nebyli, však vědomé jest, že prvé před časy stav a přední byli a skrze roztržitost v náboženství od toho svého práva mocně odstrčeni byli, což také J. M. císař Ferdinand II. slušně a spravedlivě napravití a tyž duchovní v prvnější starobylý stav a vážnost vyzdvihnouti ráčil.

Desátý důvod: *„Všelijaká duchovenství, jak arcibiskupství tak i jiná všecka, v moci a dispoici králův českých až posavád zůstávali právem vrchního kollátorství, fundátorství a jure patronatus.“*

Aby všecka duchovenství v království českém v moci a dispoici Jich Mstí králův českých zůstávali měly, na to se může za odpověď dáti, že se to míní secundum quid et non simpliciter. Neb Jich Mstí králové čeští, horliví katolici, duchovní při jich majestátích, fundacích a nadáních duchovních zanechávali a mimo jus patronatus, vedle práv duchovních vyměřeného, nad nimi a statky jich právo a vlastnost sobě přičítati neráčili.

Jedenáctý důvod: *„Že těž duchovenství podle zřízení zemského D. 49 jsou komorou královskou, pročež proti zřízení zemskému A. 11 žádný konvent neb klášter nemůž bez povolení královského nic od konventu a kláštera zastaviti, prodati, dáti ani směniti. Pakliby co zastavil, prodal, směnil neb dal, že to žádné moci míti nemá. Pakliby co toho k sobě přijal, musí to králi darmo vrátiti aneb komuž by to J. M. král dáti ráčil.“*

Všickni horliví katoličtí králové a jeden každý víry svaté katolické dobře vyučený a utvrzený tak smýšleli a věřili, že těmi slovy „duchovenství jsou komorou královskou“ žádný jiný výklad a smysl tomu dáti se nemůže, než že duchovenství pod ochranu Jich Mstí králův českých přináležejí, a ne aby Jich Mstí králové čeští duchovenstvím a statky duchovním oddanými vedle vůle své jako vlastními panstvími

svými vládnouti a moc činiti měli a mohli. A ty slova v tomto důvodu přivedené z zřízení zemského A. 11. vzaté, vlastně to dotvrzují, že žádný klášter neb duchovní bez povolení královského nic zastaviti, prodati, dáti ani směniti nemůže, což vše vlastně k ochraně a protekci náleží. A že někteří králové čeští duchovní statky v království českém odcizovali, to se dalo per abusum et de facto, čelící proti víře svaté katolické a proti všelijakému dobře ustanovenému řádu a právu; neb ne všechna duchovenství v témž království Jich Msti králové čeští fundirovali a nadali.

Dvanáctý a poslední důvod spisovatelé té první appologie tento položili: „Že lidé duchovní toliko jsou usufructuarii, administratores in temporalibus ad vitae tempus statkův a lidí poddaných k duchovenství náležejících; ale J. Msti králové čeští ráčili jsou vždycky tu moc a právo míti, od týchž duchovenství statky obyvatelům tohoto království, nepotřebujíc k tomu povolení týchž osob duchovních, prodávati, je v dědictví uvozovati a ve dsky zemské dle vůle a libosti své klásti, čehož mnozí příkladové za slavné paměti J. M. císaře Ferdinanda, císaře Maximiliana a císaře Rudolfa před rukama jsou.“

Na to se toto za odpověď dává, že to vše, co se tuto přivozuje, proti duchovním dalo se de facto a bezprávně, a to v těch časích, když haeresis a bludná náboženství do království českého vešla a velikou moc v něm vzala, tak jakž per traditionem nostrorum antecessorum takové zprávy se dávají, že za času krále Vladislava, byvše v témž království na větším díle, mimo duchovních statkův, jiná panství a statky obyvatelův téhož království manství, pod léna Jich Msti králův českých náležející, ten dobrý král (tak jakž pro svou dobrotu od historikův dostal příjmi „rex bene, král dobře,“ že, začkoliv poddaní J. M. žádali, ke všemu jim povoloval a říkal „dobře“) všechna téměř ta manství uvedl v dědictví a stavové království českého (mezi nimiž pod obojí nejmocnější byli) jako za vděčnost všechna duchovenství v království českém v moc J. Msti a budoucím králům českým uvedli, aby vedle vůle své s nimi činiti mohli a za právo do zřízení zemského to položili, jakž v zřízení zemském Q. 6. tato slova se nacházejí: „Všickni duchovní stavové každého mají zachovati podle zápisův a majestátův jednoho každého, ježto je mají buď od císařův, i od králův, i krále Jeho Milosti pána našeho, aneb napotom od budoucích králův českých míti budou, každý zůstaň při tom, pokudž zápis jeho od Jich Msti ukazuje aneb napotom ukazovati od budoucích králův budou, buď na životy neb na summy, každý podle znění zápisu svého zůstatí má.“

A vedle též nepořádné moci dané následující králové čeští v mnohých příčinách postupovali. Ale nachází se že J. M. císař Ferdinand I., *religione et conscientia motus*, v svém kšaftování obšírně svou poslední vůli dostatečně vyjevil, oznamující, kterak J. Msti velice líto jest, že jest se dal v tom zavést, a nemálo statkův duchovních rozdílným osobám světským království českého na nemalé summy peněz zapsati i některé v dědictví uvést, do desk zemských vložit i a od duchovenství docela odciziti ráčil. Pročež při Jich Mstech páních dědicích svých, budoucích králích českých, to naříditi a je vysoce zavázati ráčil, aby všelijak k tomu se přičinili, a ty statky zápisné zase vyplatili, duchovním vedle znění jich fundací a nadání zase v moc uvedli, jiným, kterým docela některé zboží vzaty a světským dány jsou, jiným způsobem náležitou náhradu učinili. J. M. císař Ferdinand II. slavné paměti, vnuk J. Msti, majíce na takové nařízení obzvláštní pamět, po slavném vítězství před Prahou ráčil rozdílným způsobem tomu zadosti učiniti. Mnohým duchovním zboží a statky vedle starodávních fundací zase navrátiti, jiným duchovním slavná nadání a fundací učiniti a naposledy při J. Sv. Pap. to způsobiti, že, oddavše duchovním v království českém jistý plat z každé prostice soli 15 kr., J. Msti dědice a budoucí v království českém osvoboditi ráčil, aby budoucně vedle práva a svědomí povinni nebyli duchovním v témž království jiné a další náhrady činiti.

Z této informací se porozuměti může, že stavové pod obojí neměli podstatné příčiny, poddaných, k klášteru broumovskému náležejících, se ujímati, poněvadž v majestátu na náboženství, od J. M. císaře Rudolfa straně pod obojí daném, ani v tom porovnání mezi stranou pod jednou a stranou pod obojí to se nenachází, aby lidem poddaným, k duchovenstvím náležejícím, povolení dáno býti mělo, mimo vůli vrchnosti své k provozování náboženství svého pod obojí kostely stavěti. A co se dotýče panství Jich Mstí králův českých, jestliže pod tím statky klášterské a lidí duchovních tolikéž rozuměli, to jest bylo na výkladu, a každá privilegia vedle znění slov v nich obsažených užívána a rozuměna býti mají. A jestliže jest kdy co na výkladech, tehdy vrchnosti, od nichž taková privilegia dávána bývají, a ne poddaní výklady v tom dávati mají.

V tomto případě pak J. M. císař Mathiáš, král a pán jejich nejmilostivější, takový výklad v tom učinil, že pod tím jménem panství J. Msti C. duchovní statkové se nerozuměli. Na čemž stavové pod obojí jakožto věrní a poslušní poddaní

krále a pána svého (tak jakž jsou se tím velice honosili, že takoví jsou a byli) slušně přestati měli. Oni pak netoliko toho neučinili, ale de facto a mocí tomu na odpor se postavili, lidí neposlušných a bouřlivých poddaných klášterských se ujímali, je netoliko proti jich vrchnosti duchovní ale i proti vlastnímu poručení J. Msti C. popouzelí, pod ochranu a defensi svou je brali a pro lepší podstatu svou sjezdy sobě do měst pražských a do kolleje jich Karla IV. pokládali, obec bouřili.

Za kterýmižto příčinami slušně J. M. cís. Mathiáš pohnut býti ráčil, často svrchu citované psaní místodržícím svým učiniti, a pro lepší pozor dání na J. Msti C. psaní a poručení ráčil v témž psaní některých přístných slov užívati, totiž: „že ráčí chtíti se vyptati na původy toho a vedle zasloužení k nim se zachovati, věda, že toliko někteří málo z nich tu věc vedli a jiné stavy posazovali.“

Že pak defensorové ten výklad těm slovům dávali, jakoby již tím psaním odsouzení byli, a že bez dalšího jich vyslyšení exekucí nad nimi vykonána bude, obesílajíce proto stavy pod obojí do měst pražských, aby to dále mezi sebou uvážili a toho se ujali, ješto takový výklad proti všemu rozumu byl, — nebo poněvadž J. M. C. ráčil se milostivě zakázovati, že ráčí chtíti vedle spravedlnosti k jednomu každému se zachovati, tehdy čelilo by proti takovému psaní a J. Msti C. milostivému zakázání, kdyby beze všeho dalšího vyslyšení proti někomu exekucí předsevata býti měla. Anobrž táž slova, v témž psaní doložená, jednoho každého tím víceji ubezpečovala, že volně vyslyšán a právně souzen bude, tak že se nemá čeho nespravedlivého obávati. Tak jakž také za spravování a kralování J. Msti žádný příklad se nenacházel, aby kdo od J. Msti bez vyslyšení trestán a nějaká proti někomu přerychlá exekucí vykonána býti měla, ale příkladové se nacházeli, že J. M. i právně odsouzené z přirozené milostivosti zastávati a chrániti ráčil. Věděli dobře původové té rebellie české, že to za právo a obyčej jest, když kdo koho z čeho viní, do žaloby stížnost svou položí, na ten způsob, že obžalovanému vinu dává a že proti němu, co sobě stěžuje, právně prokázati chce. Podobně když někdy J. M. král český někoho obvinil, tolikéž stížnost svou položití dáti ráčil; ale ne proto obviněný hned odsouzen byl, a méněji exekucí proti němu vzata byla; nežli mohl jeden každý ku právu se dostaviti a svou nevinu odvozovati. Tak také stavové pod obojí i jeden každý z nich proti takovému J. Msti C. psaní mohli obranu svou přednésti a za to žádati, aby jim soud 24 soudců, polovici pod jednou a polovici pod obojí, vedle sněmu 1609

osazen byl, anebo mohli příkladem jiných království a zemí J. Msti císaři jisté osoby z prostředku svého vyslati a potřebu svou přednésti, a ještě mnozí z nich při dvoře J. M. C. mnohé své krevní zpřízněné a důvěrné přátely měli, mohli jim psáti, a skrze ně své stížnosti J. Msti přednésti.

Sice to také se za pravdu psáti může, že žádný z pánův místodržících J. Msti C. k tomu poněkud zuřivému psaní neradil, obávající se skrze ně zbouření země (tak jakž se také i stalo), i domnívající se páni místodržící, že nejlépe bude, aby skrze jednání a povlovné prostředkování to se předcházelo, vzláště poněvadž již tak daleko přivedeno bylo, že Pražané, všecka přední města Jeho Msti krále a Její Msti královny nechtěli k tomu od defensorův rozepsanému sjezdu najíti se dáti, žádný z pánův místodržících podobojích mezi ně také nepřicházeli a mnozí z vyšších stavův páni obyvatelové k témuž sjezdu do měst pražských přijeti, a někteří byvše v Praze, mezi ně přicházeti nechtěli, tak jakž J. M. C. sám v témž psaní svém toho dokládati a dotvrzovati ráčí, píšíce těmito slovy: „Že jsou někteří z prostředku Vašeho, též Pražané i také jiní z obyvatelův poslušných a věrných poddaných našich k takovému sjezdu, majíce na pozoru nás krále a pána svého, na obsílání a žádosti jich najíti se nedali, to my od nich milostivě přijímati a v nastalých příležitostech jim to vším dobrým spomínati chtíti ráčíme.“ A měli též páni místodržící dobrou naději, že povlovným jednáním byliby ještě mnohé pány obyvatele pod obojí z vyšších stavův k tomu přivedli, aby J. M. C. milostivé vůli se akomodirovali, k tomu rozepsanému sjezdu mezi pány stavy pod obojí nacházeti se nedali a k spomožení těch stížností do šťastného J. Msti C. k residenci své královské do Prahy se navracení očekávali. Ale panu kardinálu Klezlovi, tehdaž J. M. císaře Mathiáše direktoru tajné rady, to se nelíbilo, píšíce některým do Prahy ad partem, že se jemu vidí, že J. M. císař ráčí lépe učiniti, když leonino et non vulpino modo procedirovati ráčí. Ale nedobře se zdařilo. Alespoň ty dva hrabata spolu s druhými dvoumi pány místodržícími s pravdou tu odpověď stavům pod obojím v kanceláři české před vyhozením z okna dali, že jsou k tomu a takovému J. Msti Cís. psaní neradili.

Potomně při dvoře J. Msti C., když se poznalo, že přístným procedirováním nic se spůsobiti nemůže a že defensorové proti J. Msti C. poručení sjezd do kolleje Karla IV. v pondělí po neděli Rogationum stavům podobojím rozepsali a položili, ráčil J. M. C. jiné psaní místodržícím svým do Prahy učiniti, a jim poručiti: „Pokudžby se někteří ze stavův vyšších aneb vyslaných měst do měst pražských k témuž sjezdu

najíti dali, aby je před sebe do kanceláře společně neb rozdílne povolali a jim oznámili, že se to vše od J. Msti Cís. pro dobré jich činí a že to nemá býti na protržení svobod, majestátů a privilegií jich.“ Tak jakž též psaní ve Vídni ve středu po neděli Cantate léta 1618 datirované dále v sobě obsahuje a zavírá.

Naposledy kdy byli ani sami ani skrze jiné spomožení svých stížností dostati nemohli, tehdy mohli, sjedouce se spolu stavové pod obojí u velikém počtu do měst pražských, při shledání a svém shromáždění v kolleji Karla IV. J. Msti Cís. napsati: „Že jsou se všickni přítomní i na místě nepřítomných na tom jednomyslně snesli, jestližebý na kterého z nich buď násilnou mocí aneb soudem saženo bylo a nějaká těžkost strojena býti chtěla, že, vynímajíce v tom samou toliko vlastní osobu J. Msti Cís. krále a pána svého, chtějí se, stoje všickni za jednoho a jeden za všechny, proti každému obhajovati a k němu se vedle pokuty v majestátu i v zřízení zemském doložené zachovati,“ jakž takové snešení v kanceláři české, při přítomnosti J. Msti Cís. čtyr pánův místodržících před vyhozením z nich dvou z okna vůbec čísti dali; nebo tím způsobem mohli již s sebou bezpečni býti, že jim tehdaž žádný v náboženství jich překážeti moci nebude, zvláště v nepřítomnosti J. Msti císaře Mathiáše v zemi, a ven ze země že tím méněji může se jim škoditi, zvláště poněvadž J. M. císař, mimo na pevnostech uherských, sice nikdež žádného lidu válečného najatého míti neráčil.

A tak z toho ze všeho, co se strany toho J. Msti C. tak těžkého psaní vypisuje, příliš patrně znáti jest, že jest toliko byl vymyšlený pretext a zjevná patrná calumnia, a ovšem že jsou stavové pod obojí a ti původové té rebellie příčinu neměli, proti často psaným dvou hrabatům takový tyranský, barbarský a nekřesťanský skutek před sebe vzíti.

Ale není pochybnost, že jsou to u sebe uvažovali, jestliže pořádem práva to před sebe vezmou, že neobstojí, tak jakž se to stalo, když skrze vyznání pana Františka Teynagle chtěli ty dva hrabata zkaziti. Pročež chtěli raději de facto a mocí konec jim učiniti. Ale i to se jim nezdařilo. A tak není pochybnost, že ti zlí původové při sobě přemýšleli, když oni tím způsobem začátek učiní a dva J. Msti C. místodržící z okna vyhodí, že J. M. císař neráčí toho tak zanechat, než původy toho bude chtíti trestati, a z té příčiny navedli všechny stavy pod obojí, jakoby se jich to všech vespolek dotýkalo, že jsou se toho společně ujali, lid válečný verbovali a v žádném poslušenství víceji k J. Msti C., nejmilostivější vrchnosti své, více státi nechtěli, a vše k tomu cíli, aby sobě jiného

krále mimo slavného domu Rakouského, a kterýby byl náboženství pod obojí, voliti a vzíti mohli. Což jsou také i dovedli, ale Pán Bůh neráčil připustiti, aby ta jich hanebná rebellie dlouho trvati mohla.

Budu nyní dále vysvětlovati, jak jsou stavové pod obojí v kanceláři české ty dva hrabata před vyhozením z okna nevinně obviňovali, a mimo to, jakoby oni toho J. M. C. těžkého psaní příčina býti a k němu raditi měli, dále tuto vinu jim dávali: „Že jsou oni velicí protivníci jich náboženství pod obojí, a že jsou lidi poddané své nenáležitě proti majestátu na náboženství, straně pod obojí danému, k víře pod jednou vedli a nutili.“

I věděti sluší, že oni dva hrabata zdravě to při sobě uvažovali, že jedna každá vrchnost před Bohem a podle dobrého svědomí poddané své k tomu, co k spasení duší jich prospěšného a tělu nejužitečnějšího jest, vésti a přídržeti povinna jest, a tudy Pánu Bohu z vladařství svého počet dáti musí. Pročež oni pro ujiti těžkého odpovídání před trůnem božím byli povinni, poddané své k všemu tomu, což k vzdělání a rozšíření katolické víry (silně věřice, že v ní věčné spasení dosáhnou) sloužilo, podle nejvyšší možnosti vésti a přídržeti. Jakož pak, že jsou tak ve všech jiných obecních jednáních a radách vedle úřadu a povinnosti své pilností svou nic sjíti nedali, k tomu se dobrovolně přiznávali.

Ale poněvadž obyvatelové král. českého zůstávali a povinni byli podle práva a řádu země se spravovati, věda, jak v tom majestátu na náboženství, od J. M. C. Rudolfa stavům pod obojí daném a od J. M. C. Mathiáše potvrzeném, těžká pokuta proti tomu každému, kdožby koliv k přerušení jeho něčeho se dopustil, vyměřena se nacházela: pročež hleděli se tím způsobem zachovati, aby na sebe takovou pokutu neuvedli. A tak v té příčině při své, straně pod obojí v kanceláři české dané odpovědi zúplna zanechali s tím jistým ubezpečením, že se žádný nevynajde, ježtoby je, že jsou v majestátu obsaženou pokutu upadli, právně obviniti a na ně to prokázati mohli.

A jakož jsou ty osoby pod obojí v kanceláři před vyhozením z okna hraběti Slavatovi přičítali, jakoby on poddané své k víře katolické pod jednou nutiti měl: na to toto věděti sluší, že J. M. pan arcibiskup pražský při všech kněžích na panství hradeckém to nařízení učinil, aby oni mladým neženatým lidem velebnou svátost oltářní toliko pod jednou způsobou podávali, s obzvláštním uvážením, poněvadž na dotčeném panství kněžstvo, prvé vždycky k arcibiskupské

jurisdikcí poddané, nikam jinam než k hořejší konsistoři nenáleželo. Pročež týž hrabě Slavata, jakožto poslušný syn katolické církve, J. Msti knížecí pana arcibiskupa loci ordinarii a nejv. duchovního správce král. českého v duchovních věcech nařízeními netoliko se spravovati povinen jsa, ale také vedle dobrého svědomí a víry své dotčené nařízení za dobré spasitelné jest poznal. Protož přitom toho pozůstavil a ruku svou ochrannou držel, a kteří při městě pod obojí přijímati navykli, přitom bez překážky tolikéž zanechání byli; jiným pak, kteří od kněží pořádných tu při městě velebnou svátost oltářní ani pod jednou ani pod obojí přijímati nechtěli, než k jiným nepořádným správcům duchovním ven z panství hradeckého se utíkali, proti tomu majestátu toho zbraňovati nemohl.

A přijevše týž hrabě Slavata l. 1618 okolo památky hromnic ode dvora J. M. C. Mathiáše z Rakous na Hradec a byvše jemu od úřadu i vší obce téhož města spis podán, v kterémž toho, aby v témž městě z strany přijímání velebné svátosti pod obojí podle starobylého obyčeje a navyklosti zanecháno bylo, žádali: týž úřad a celou obec před sebe jest povolal, a jim tu věc s dostatkem předkládaje, na jich podané přednesení náležitou odpověď dal. A co tak tehdáž ústně jim předkládáno bylo, to v spis uvedl a přípis toho tuto se přikládá, aby s tím lepším gruntem vyrozuměti se mohlo, zdaliž ti poddaní k čemu nuceni byli.

I také za tou příčinou tento přípis v tomto spisování se přikládá, že nahoře v první knize v druhém dílu (str. 128) se vypisuje, když direktoři od hraběte Slavaty některé spisy míti chtěli, a on nejprvé se vymlouval, však potom jeden spis jim odeslal, totiž jaké promluvení k obci hradecké byl učinil. A když tehdáž direktoři ten spis přečtli, tehdy Václav Budovec toliko toto k tomu promluvil, že z toho spisu se poznává, jakým přítelem on hrabě Slavata strany pod obojí jest, že nechtěl poddaným dovoliti, aby jinam ven z panství hradeckého k správcům duchovním se utíkati mohli. Ale i to přičítání bez gruntu bylo. Neb hrabě Slavata nezbraňoval týmž poddaným svým jinam se utíkati, proto že, byvše to již za právo v témž království ustanoveno, nemohl toho zabraňovati, ale vůli svou nechtěl k tomu dáti proto, že to soudil proti víře své a svědomí svému býti, aby měl dovolovati poddaným svým k správcům duchovním k zavedení duší jejich se utíkati. A tak toho promluvení tento přípis jest:

Promluvení od hraběte Viléma Slavaty k obci hradecké na zámku Hradci v příčině přijímání velebné svátosti oltářní pod jednou a pod obojí způsobou l. 1618 v úterý po památce očišťování Panny Marie 6. dne měsíce februarii učiněné:

Jakož jest mně spis úřad zdější na místě vši obce města tohoto našeho Hradce Jindřichova v přítomnosti mé podal, ten spolu s manželkou mou nejmilejší v bedlivé uvážení jsem vzal a na to jistou naši resoluci a odpověď v spisu vám odevzdáváme, kterouž byste všickni společně jak se spravití věděli.

A když pak toho mezi jinými věcmi nejvíce vyhledáváte, aby z toho od J. Kn. Msti pana arcibiskupa pražského v příčině lidí mladých a neženatých pod jednou způsobou tělo a krev pána a spasitele Ježíše Krista přijímání při tomto panství v městě stálého nařízení sjíti mohlo: uznávám za dobré tento artikul, co se přijímání velebné svátosti oltářní pod jednou a pod obojí způsobou dotýče, poněkud ústně obšírněji vám vysvětliti.

Ačkoliv pochybnosti žádné nemám, že od zdějších kněží, správcův duchovních, jak ve všech artikulích víry svaté katolické tak také v tom artikuli o přijímání velebné svátosti oltářní pod jednou a pod obojí způsobou s dostatkem, co byste o tom věděti, jak smýšleti a věřiti měli, obzvláště k tomu vedení a vynaucení jste: však nicméně nechtěl jsem pominouti, pravou a v Písmě sv. dostatečně utvrzenou podstatu téhož artikule k tomu cíli vám přednésti, abyste předně pravdu, a podle toho mou upřímnou otcovskou náchylnost a křesťanskou lásku, kterou k vám mám, tím víceji poznati mohli.

Předně a nejprvé sluší věděti a to obzvláště v mysl vzíti, že my, ježto samému spasitelnému katolickému římskému apoštolskému náboženství připojeni jsme, pevně a stále věříme, že tato velebná svátost a oběť oltářní podle řádu Melchisedecha pod způsobem chleba a vína od Krista Pána při poslední večeři ustanovena a nařízena jest, když své svaté tělo a drahou krev pod způsobem chleba a vína sv. apoštolům dával a jim přikázal, aby oni a po nich potomci, následovníci a místodržící jejich, jako i všickni nového zákona kněží, k věčně trvajícím památce jeho nejsvětějšího a nevinného umučení a božského tajemství to činili, světským pak a lejkům, ježto k tomu způsobení jsou a toho účastni býti žádali neb žádají, tou svátostí posluhovali, a posavad se posluhuje. Protož toliko pořádným kněžím obětovati a posvěcovati náleží. Kterážto oběť obzvláštní pocta (jižto latinsky *latriam* jmenují) samému Pánu Bohu přísluší. Neb když Kristus Pán praví: „To čiňte na mou památku!“ rozděluje to slovo „čiňte“ od přijímání a požívání, obzvláště poněvadž netoliko řekl „pamatujte na to,“ ale i k tomu doložil, „to čiňte na mou památku,“ to jest, chleb oltářní netoliko lámejte a jezte, ale také dobrořečte a posvěcujte za mnohé. Sice kdyby to slovo „to čiňte“ v Písmě doloženo nebylo, nebyl by Pán svatým apoštolům světití a obětovati, než toliko podávati a požívatí, moc dal a po sobě zanechal. Ale kterak by se mělo podávati a požívatí, kdyby se neposvěcovalo?

Co se pak velebné svátosti oltářní podávání a požívání dotýče, byla v sv. katolické římské církvi pod jednou a pod obojí způsobou rozdílně podávána, ale nikdy přijímání pod jednou ani pod obojí způsobou od katolické církve zlehčováno nebylo, když se toliko to náležitě pořádným způsobem v jednotě a poslušenství sv. církve konalo. Jakž pak Kristus Pán vedle sepsání sv. evangelistův, když o velebné svátosti oltářní mluví, někdy zmínku činí toliko o jedné a zase na jiném místě o obojí způsobě. Však kromě oběti, jakým způsobem lidu rozdávána býti má, kdy, ráno-li či u večer, kterak, pod obojí-li neb pod jednou způsobou, lačným-li neb nasyceným, nenacházíme v Písmě sv. žádného jedinkého jistého o tom přikázání, nýbrž tomu

věříme, že to církvi a jejím následovníkům (skrže které měla církev spravována býti a nimi se řídit, a až do skonání světa spravována bude) v moci pozůstaveno a zanecháno jest. Tak že v též katolické církvi z uvážlivých příčin někdy pod jednou a zase pod obojí způsobou v jednotě víry sv. církve světským lidem a lejkům podávati se nařizovalo.

A tak nenacházejíce se o způsobu přijímání a požívání velebné svátosti oltářní, jakž nahoře dotčeno, žádného jedinkého jistého v Písmě sv. přikázání a nařízení božského, odtud pochází, že rozdílná učení a výkladové téhož nařízení Krista Pána se nacházejí. Ale nemůže nežli jedinký pravdivý výklad a jedinké pravé učení býti, jako jedinký Kristus Ježíš a jedinká spasitelná víra jest.

Ku příkladu. Mezi jinými mnohými výklady rozdílná učení těchto časův na tento zde dotčený artikl o přijímání velebné svátosti oltářní (což nepochybně dobře vědomé jest) katolické, lutheriánské a kalvinské nejvíceji vůbec jdou a se vynácházejí. Totižto my katoličtí, co se našeho učení dotýče, tak o tom věříme, jakž jsem o tom něco nahoře dotekl, že u velebné svátosti oltářní pod způsobou chleba a vína jest celý Kristus, vykupitel náš, který nemůž rozdělen býti, aniž se dá rozdělit, pravý Bůh v své bytnosti a vlastnosti, ačkoliv není viditedlný, však přítomný s svým tělem a krví, s duší a božstvím, hned jakž jen od pořádného v církvi sv. posvěceného kněze chleb a víno skrže slova Kristova se posvěcuje. Lutheriáni, jenž se evangelističtí jmenují, věří a drží dokonale za to, že v dotčené velebné svátosti pravé tělo a krev Krista Pána jest, však pod chlebem a vínem, když se večere Páně vykonává; to jest, jest v tom památka, a ten čas, když lidé přijímají; a mimo užívání o té svátosti nic nesmýšlejí. Kalvíni pak věří a praví, že jest duchovní neviditedlný pokrm, kterýž se toliko samou vírou přijímati musí. K tomu také učí, že se jak pod jednou tak ani pod obojí způsobou v tělo a krev Krista Pána neproměňuje, ano že jak pod chlebem tak s chlebem žádného pravého a osobného těla a krve Krista Ježíše v hostii neb oplatku, od kněze posvěceném, není a býti nemůže.

Z kterýchžto nyní dotčených tří výkladův jeden toliko pravý býti má. Který bude? kterak k němu přijdeme? jemu vyrozumíme? Jeden každý svůj výklad svědectvím Písma svatého vysvětlovati a dotvrzovati se vynasnažuje, a začasť se stává, že při takových disputacích a rozmlouvání dokonce ustoupiti nechce, ač někdy posluchači a přítomní domnívají se, že jeden druhého převyšuje, ješto častokráte ne tak pravdou jako učeností a vtipností to se přitrefuje. Ale uznává se, že celá podstata controversiae a rozepře pro náboženství, která od časův apoštolův Páně až do této hodiny v křesťanstvu byla, a ještě bude, obzvláště ve dvou věcech záleží. Nejprvé kterému výkladu Písma sv. věřiti se má? po druhé, jestli tomu, co se v Písmě sv. patrně nenachází, dokonalá víra dána býti má?

My katoličtí nejjistější naše, celé a dokonalé učení beze všech kontroversí neboližto rozepří na výkladech Písma sv. zakládáme, kteréž od sv. všeobecné křesťanské církve v jednotě krve Kristovy živě od Krista Pána a apoštolův Páně a až posavad approbiováno a v stálosti na základu pravdy zůstaveno jest. A táž církev duchem sv. až do skonání světa dobře a bezpečně jest opatřena a ohrazena tak že nikdá blouditi nemůže; nebo ona nám netoliko téhož Písma sv. tajemství božská právě ukazuje a vykládá, ale tak mnoho dobrého, co k spasení duší našich prospěšného jest, předkládá a to zachovávati poroučí a rozkazuje. V kteréžto příčině Kristus Pán a spasitel zřetedlně nás napomínati a nám prikazovati ráčí, abychom ty, ješto církve uposlechnouti nechtějí, za pohany a zjevné hříšníky drželi, tak jakž toho času, když jest apoštolův své na vinici poslal, neřekl jim: „Jděte a pište,“ ale rozkázal „Jděte po všem světě a kažte evangelium,“ totiž: „učte lid můj, netoliko co jste psali, ale co také církev praví, učí a poroučí zachovávati.“ Z čehož snadno se porozumívá, že ti v svém učení zle obstojí, ješto výklad a učení

apoštolské katolické církve zamítají, poněvadž písmo sv. bez moci církevní a výkladu jejího dostatečné k spasení a víry hodné býti může. Jakž v té při sv. Augustin to dobře nám vysvětluje, pravíce, žeby sv. evangelium víry dáti nechtěl, kdyby tomu od církve sv. veden a vynaučen nebyl. Odtud se patrně poznává, jestližeby kdo žádostiv byl, buď on bloudící křesťan, žid aneb dokonce pohan, těchto rozdílných výkladův intencí a s gruntem pravdu, kterouž Kristus Pán mluvití ráčil, poznati a vyrozuměti, že jináče nelze, než z učení a výkladův církve obecné křesťanské katolické to dosáhnouti. V tom katolický křesťan k prokázání a gruntovnímu zpomožení náboženství svého se hájiti a bez odporování to dověsti může, když toliko na učení církve sv. se odvolá, že právě tak věří, jak táž církev sv. učí a v tom věřiti poroučí, což vylitím nevinné krve od mnoha tisíc mučedníkův, zpovědníkův a vyznavačův Páně a přitom stalými jistými zázraky a skutky skrze neobsáhlou milost boží dokázáno a potvrzeno s dostatkem. Anobrž i podle toho předivné jest, že všickni ti, kteří z pohanstva na křesťanskou víru přivedeni byli, k té katolické a ne jiné víře jsou přistoupi a přistupovali, poněvadž Bůh všemohoucí neráčil toho dopouštět, aby pohané, když k křesťanské víře přicházeli, jinou nežli pravou víru dosahovali. Jakož pak mimo jiné předešlé podstatné základy i tento nejmenší není, že, kdyby tato církev pravá a k spasení vedoucí cesta nebyla a božským řízením a vůlí se nespravovala, bezpochyby v takových mnohých nesčíslných uatiscích, protivenstvích a od mnoha set let přetrpených příkořích nemohla zachována býti.

Taková pravda netoliko cizozemskými ale mnohými domácími hodnověrnými příklady dotvrzena, které se v tomto království zběhly, jakž hodnověrné historie to vypisují, kterak svatý Václav a sv. Lidmila, kteří katolické římské církve poslušní spoluoudové byli, k nahoře dotčenému výkladu se připojili a přitom až do smrti zůstávali, tak věřili a za to drželi. A píše se o sv. Václavu, že jest kněží, když mši sv. sloužili, u oltáře posluhoval, a že sv. Lidmila, v duchu božím uznajíc, an na té tyranské kněžny Draho-míry, její vlastní švegruše, poručení ukrutně zamordována býti má, kaplanu svému mši sv. sloužití kázala, při kteréž po vykonání zpovědi velebnou svátost oltářní přijímala a před smrtí svou též oltářní oběti účastna se učinila. Bořivoj, kníže české pak, kterýž l. 894 od sv. Cyrilla biskupa v Moravě pokřtěn a od pohanství k křesťanské katolické víře obrácen jest, tímž katolickým a pravým způsobem též církve výkladu o velebné svátosti oltářní věřil a pevně za to držel. Což nejen pravdivá historie, ale jak v království tomto tak v celém křesťanstvu, anobrž po všem světě vystavění kostelové, klášterové a kaply beze vší pochybnosti vysvědčují a jako slunce světlo to ukazují, že v nich oltářové k žádnému jinému konci, než ke mši sv. vykonávání vyzdvíženy nejsou. A předjmenovaný Bořivoj, nejprvnější křesťanské kníže v království tomto, mezi mnohými jinými kostely a kaplami, ke ctí a chvále boží na věčnou památku klášter sv. Jana křtitele, v skále tři míle od Prahy ležící, kterýž se až dosavad u sv. Jana jmenuje, vystavěti dal. Syn pak jeho kníže Vratislav tolikéž v království českém některé vzácné kostely a kláštery vyzdvihoval i nadal; mezi kterýmiž panenský klášter a kostel sv. Jiří na hradě pražském tolikéž vystavěti dal a bohatě obdařil. Jehožto pobožné tělo v témž chrámě pobožně ještě odpočívá. Tím způsobem blahoslavené tělo sv. Lidmily s podivením všech těch, ježto přítomni byli a viděli, v ničemž dokonce neporušené od sv. Václava, mučedníka božího, vnuka jejího, z Tetína od sv. Kateřiny z krchova vzaté a s velikou slávou všeho kněžstva a jiných mnohých pobožných osob na hrad pražský přivezené, do téhož kostela sv. Jiří položeno jest, kdež až posavad také odpočívající od pobožných katolických křesťanův s velikou ctí se slaví a velebí. A sv. Václav, v království tomto v počtu čtvrté křesťanské kníže, vnuk knížete Bořivoje a knížete Vratislava syn, netoliko jmenovaného svého děda a otce v pobožnosti a spasitelném obcování následoval, ale podobně u vy-

stavení mnohých rozdílných chrámův božích je převyšoval, tak jakž na hradě pražském vzáctný a daleko vyhlášený kostel s obzvláštní ozdobou a přepěkným dílem, architekturou, z gruntu vystavěti dal, kterýž na žádost jeho od sv. Volfanga, římského svěcení biskupa z Řezna, podle navyklosti a obyčeje římského katolického učení a víry ke cti a věčné památce sv. Víta a téhož jména (zvláště, poněvadž on svatý Václav, dostavše ruku sv. Víta v stříbřefasovanou, od císaře Jindřicha, témuž kostelu ji daroval) posvěcen a od něho, sv. Václava, obzvláště nadán jest. V němž také jeho sv. tělo v jedné kaple (kteráž k neumírající svatých a zázračných ctností a jména jeho památce s velikým nákladem, ozdobou a vzáctností vystavena jest) po dnešní den nám katolickým k velikému potěšení odpočívá. A od toho času, jakž z pohanstva Čechové k křesťanstvu přivedeni jsou, a tíž kostelové vystavěti byli, vždycky neproměnitelně až do tohoto dne nejiné než katolické římské pravé náboženství a exercitium v týchž kostelích se vykonávalo a na oltářích mše sv. držány bývaly.

Takových a těm podobných jako slunce jasné důvodných příkladův a svědectví jak lutheráni tak ani kalvíni ukázati nemohou. A ačkoliv jeden každý z nich doufá a tuze se přičiňuje, výklad Písma z vnuknutí Ducha sv. vykážati (nebo oni odtud své průvody bráti se usilují), nicméně sluší dotčenému bloudícímu křesťanu a židu neb pohanu obzvláštně na to bedlivý pozor dáti, že oni takové Písma výklady ne z Ducha sv., než z svých vlastních smyslův a vymyšlených řečí (církve svaté všelijakým zdáním pohrdajíce) dáleji vedou a takovým lstivým mluvením jako nějakou zástěrou lidi nebohé šálí a zavozují. Jakož rovným podvodným a lstivým způsobem kacíři, ariáni, pelagiáni, novokřtěnci a jiní, svou falešnou vymyšlenou sektu obhajovali a svým zavedeným rozumem a povětrným duchem proti všemu dobrému smyslu zdržovali, sami mezi sebou v nedorozumění v mnohých artikulech víry vcházel, od předešlých opíní neboližto výkladův upustivše, zase odstupují, v jiné mnohem horší učení a bludy vpadají, nikdy na ničemž jistém stále se ustanoviti nemohli a nemohou.

Z tohoto jeden každý rozumný křesťan, sám při sobě rozjímajíc, snadno porozumí, žeby Duch sv. (kteréhož nám Pán Bůh v Písmě sv. za direktora neb řiditele pravé víry postupovati ráčil, ježto až posavad církev sv. spravoval a ještě svatě spravuje) sám sobě, dnes nás tomuto a zejtra jinému vyučujíc, odporný býti musel a v takové věci nejistotě předkům našim od mnoha set let hynouti by dopustil. I poněvadž pak Duch sv. skrze apoštoly, učitele církevní a jiné po nich následující kazatele od počátku křesťanstva až do této hodiny právě učil a ještě týž pravý výklad Písma sv. jim ukazuje a předkládá, zvláště nemoha Duch, který z Boha jest, věcem, an sám proti sobě odporně čelí, nežli jednověrným a vlastním, od Krista Pána na stálosti smyslu založené pravdě jednostejně vyučovati, což od mnoha tisíc pobožných a sv. lidí tak stále vyznáno a vylitím jich krve (jakž výš dotčeno) již dostatečně a zázračně potvrzeno jest: kterýby tehdy ne katolický křesťan, ano který pohan, neb žid podle takových patrných a makavých argumentův (jestliže sice tvrdošijným a v svém zlém mínění příliš zatvrzelým není) vyznati nemusil, že naše katolická víra, kteroužto na takové starožitné nepřevýšené podstatě založenou od předkův našich, pobožných křesťanův, zdivše, jsme přijali a nyní držíme, pravá a spasitelná jest, a že ti Písma sv. výkladové, kterýž nám církev sv. katolická předkládá, praví a spasitelní jsou?

Protož jak z Písma sv., tak vedle téhož starodávního výkladu nemůže se prokázati, aby Kristus Pán patrně velebnou svátost pod obojí způsobou přijímati rozkázal, aniž se v Písmě sv. najde, aby dotčené přijímání pod obojí k spasení potřebné a pod věčným zatracením přikázané býti mělo. Následuje z toho, že ti, ježto tak tuze na kalich tisknou, anebo vedle zlé informací aneb sice vedle toliko vlastního zdání svého obojí způsobu schvalují

staré církevní učitele, ježto v svatosti a příkrém životu Pánu Bohu sloužili, převyšovali a to sobě v mysl bráti chtějíce, jakoby starodávnost pobloudila, Duch sv. předky naše zavéstí měl a oni v bludích že živi byli a v temnostech mnoho set let zůstávající, zemřeli a zahynuli.

Kterého pak času a jakým způsobem první začátek přijímání pod obojí v království českém se stal, nachází se v historich našich českých, že l. 1414 jeden magister z města Stříbra, německý Mies řečeného, rodilý, jménem Jakobellus, tehdáž přední kaplan u sv. Michala v Starém městě pražském, jednoho dobrého zkušeného grammatistu (jménem Petra rodilého z Dražďan) v škole své za školního mistra majíc, kterýž jednoho času k němu, Jakobellovi, přišel, řkouce: že se tomu diví, kterak on a jiní všickni kněží tak hrubě přehlídli a toho nešetřili, co sv. Jan v šesté kapitole o velebné svátosti píše, totižto: „Kdo tělo Krista Pána nejí, a krev jeho nepije, že ten věčného života dosáhnouti nemůže.“ A odtud dovozovati chtěl, že světle a patrně se nachází, aby jeden každý pod uvarováním věčného zatracení povinen byl, velebnou svátost oltářní pod obojí způsobou přijímati. Ačkoli po vyslyšení jeho on, magister Jakobellus, takovému předložení nejprve odpíral, a že toliko dialektiky a ne Písma sv. magister jest, se vymlouval, a že také nikdá na takovou velikou věc, jako tato jest, nepomyslí; ale však nicméně vzavše to sobě na rozmyšlení, hned potom následujícího dne o takovém výkladu theses vůbec vydal, dokládaje, že jest toho úmyslu, vezmouce k sobě některé jiné magistry, bakaláře a studenty, o přijímání velebné svátosti pod obojí způsobou desputací držeti a ty theses zastávati. Což se tak stalo a o dotčeném artikuli disputováno bylo. Kterýžto magister Jakobellus, ačkoliv na dotčené desputaci znamenitými průvody a argumenty Písma sv. přesvědčen a jeho nedůvodné domnění tak dostatečně, že dokonce nic dále odpovéditi nemohl, zavrženo bylo: nicméně nedbajíce na to, v příští neděli na kazatedlnici posluchačům svým dotčené propovědění sv. Jana přednesl, vysvětloval a učil, že jeden každý člověk pod zatracením duše své milé pod obojí způsobou tělo a krev Krista Pána přijímati povinen jest. Kteréhožto učení jeden kněz, jménem Zigmund Řepanský, hned potom druhého dne také následoval, a netoliko zjevně v kostele sv. Martina v Novém městě pražském, ve zdi slove, takový výklad téhož propovědění sv. Jana činil a kázal, aby všickni muži, ženy, mladí i staří, k němu najíti se dali, že jim společně velebnou svátost pod obojí způsobou podávati chce. Na kteréžto jedinké předložení a napomenutí beze všeho základu, houfem přistoupivše k oltáři, komunicovali a pod obojí způsobou velebné svátosti účastna učiněni byli. Odkudž takové pod obojí způsobou posluhování v obyčej přišlo a uvedeno jest. Takové učení potom silně se zmohlo a obecný lid, ješto od přirození k novotě náchylný jest, tak velice sobě podmanilo, že větší díl z obyvatelův tohoto království jeho se přichytil a přidržel. Z čehož veliké roztržitosti a soužení mezi obecním lidem povstalo, vojna a veliké krve prolití následovalo. Též také mnoho znamenitých a s nevypravidelnými náklady kostelův, klášterův a chrámův božích rozbořeno, zkaženo a skrze oheň v popel obráceno jest. Což žádného dalšího důvodu a prokazování nepotřebuje, poněvadž to zlé netoliko historie naše česká dostatečně ukazuje, ale že po dnešní den také týž žalostivý pád a kamení rozbořených klášterův, kostelův a chrámův božích patrně před očima našima leží. Dále pak o tom knězi Řepanském se vypisuje, že jsa (bezpochyby skrze spravedlivou pokutu boží) po vyjití dvou let svých smyslův a rozumu zbaven, po vší Praze nemoudrý s obnaženou zbraní sem i tam běhal, mnohé mužského a ženského pohlaví zamordoval, a trvajíce v takovém zbláznění, jednoho dne dvě staré ženy zabil, naposledy pak, jako vzteklý a smyslu zbavený člověk, u vězení ukován byvše, v krátkých dnech život svůj mizerně dokončil. A o mistru Jakobellovi (ježto původ toho scestného náboženství byl) čte se, že, jsa farářem v Betlemě v Starém městě pražském, do tak

těžké nemoci upadl, až i v ní umřel, před smrtí svou pak taková oplzlá, strašlivá a rouhavá slova a řeči mluvil, že jsou na rozmyšlení měli, tělo jeho v kostele a zemi posvátné položit. Jakž pak v jedné zahradě (kteráž jednomu dotčeného kostela kaplanu náležela) sotva pohřben jest.

Ačkoliv u mnohých ta opinie byla, jakoby ta učení pod obojí od M. Jana z Husince začátek svůj vzíti měla, ale nikdež se nenachází, aby on tak učiti a věditi aneb s takovým učením se srovnati měl. Anobř se to zřetelně nachází, že M. Jan Hus, zůstávajíc v Konstanci u vězení a srozuměvše o učení, které v Praze povstalo, hrubě se nad tím zarmoutil a s vnitřním i zevnitřním vzdycháním tato slova promluvil: „Nyní tomu porozumívám, že taková jejich všetečnost mne o život můj připraví!“ Anobř ještě více jest, a na to dobrý pozor dáti sluší, že tehdaž, když taková roztržitost pro již dotčené scestné učení v tomto království vznikla, netoliko Čechové sv. řád a právo křesťanské církve nezavrhlí, ale i své vyslané do Basileje k sjezdu duchovnímu, kterýž tam držán byl, vypravili a za povolení přijímání pod obojí způsobou ustavičně žádali. Čehož dosáhli a to s takovou slavnou výminkou, aby sv. křesťanskou církev ve všech artikulích náboženství křesťanského poznávali, kterážto jako pravá matka nakloněna jest, svým poslušným dítkám prostředky k spasení věčnému vedle úřadu svého podávati, a proto pod obojí způsobou tím snáze jim přijímati dovolila a je za syny a dcery své přijala, poněvadž ke všem jiným artikulům katolické víry se přiznávali a v žádném nejmenším punktu (mimo přijímání pod obojí, sobě od matky své dovolené), což sv. křesťanská církev činiti napomíná, nepochybovali, mnohem méně odporovali.

Ale jak se potomně pomalu v království tomto roztržitost v náboženství rozmáhala a netoliko častojmenovaný artikul o přijímání pod obojí, ale také mnohé jiné punkty katolické víry v mnohé rozdílné výklady přišly a o nich divnými spůsoby hádání povstalo, anobř ti, ježto se dotčeného učení přichytivše drželi, více za protivné a neposlušné nežli pravé dítky římské katolické církve držáni byli: nad to nade všecko šetřice J. Sv. Papež Pius toho jména čtvrtý na snažnou žádost a vyhledávání nejjasnějšího nejnepřemoženějšího velikomocného knížete pána, pana Ferdinanda I., římského císaře, uherského a českého krále slavné paměti, jak Čechům, tak J. M. C. dědičným zemím k tomu povolil, aby mohli pod následujícími výminkami přijímání pod obojí způsobou užívat: předně aby kalich těm toliko dáván byl, kteří ho horlivě s pobožností užívatí žádostivi jsou a s církví římskou katolickou jednomyslně smýšlejí a drží; druhé, kteří ve všech jiných artikulích víry a učení katolické církve následují a poslouchají; třetí kteří věří a vyznávají, u velebné svátosti tak dobře v jedné jako v obojí způsobě pravé celé živé tělo Kristovo, ano samého celého Krista býti; čtvrté že římská církev nebloudila a nebloudí v tom, že svým komunikantům, tak dobře kněžím (když sami mši sv. neslouží) jako nekněžím, jednu toliko způsobu chleba u velebné svátosti dávala a dává; páté a naposledy aby před přijímáním skrze pravé zkroušení a vyznání neb zpověď hříchův dokonalou rozhrěšení od kněze řádného měli.

Na takových z svrchu dotčených výminek pět J. Sv. Pap. užívání pod obojí způsobou v království tomto a J. M. C. dědičných zemích dovoliti ráčila.

Že pak J. Sv. Pap. a církev katolická přijímání pod obojí někdy povolovala, a potom zase to vyzdvihovala, stalo se oboje z jistých příčin a obzvláště proto, že dotčené povolení více k horšímu nežli k lepšímu sloužilo, totiž že mnozí pod tou barvou přijímání katolíci pod obojí se jmenovali a za ty držáni býti chtěli, ale málo neb dokonce nic o těch nahoře dotčených výminkách (na nichž povolení založeno bylo) nedrželi. Pročež aby právě poznáno býti mohlo, kdo pravý poslušný syn neb dcera sv. katolické křesťanské církve jest, a poslušní od protivných rozeznáni býti mohli, takové nařízení přijímání pod jednou způsobou od církve jest vystaveno.

Výš dotčeného ode mne promluvení jistá svědomí a argumenta tak světlá a patrná jsou, že jeden každý rozumný snadno poznati může, jak na znamenitém gruntu katolická samospasitelná víra založena jest, a kterak výklad Písma sv. v katolické církvi dobrý a pravý se nachází, odkavadž všickni jiní artikulové víry zřejmě prokázání býti mohou.

Mimo to má se také bedlivě rozvažovati, že všichni ti, ježto mimo katolické náboženství jiné víry učení a výklady písma sv. na plac vyvedli, katoličtí byli, od katolických pokřtěni a v katolických školách vyučeni jsou. Item že takové jejich učení ne ve všech, ale málo v některých toliko krajinách a zemích přijato jest, kteříž nedlouho v dotčených učeních strvali, než z jednoho do druhého padali a artikule víry křesťanské jednak na tento a jednak na jiný způsob vykládali a natahovali, tak jakž se obyčejně stává, a každodenní zkušenosti přináší, že ti, ježto od poslušenství křesťanské katolické církve odstupují, výklad Písma zavrhuji, hlavy a rozumu svého poslouchají a na tom sobě zakládají, sem i tam jako třtiny, ježto se větrem klátí, se hýbají a den ode dne z jednoho do mnohých bludův upadají a skoro vždycky v učení svém nestálí a vrtkaví bývají. Tak že nebo authores sami, aneb jejich discipuli v mnohých punktích začasté učení své měnili. Což v katolické víře nikdy se nestává a nestalo. Nebo ti, ježto prvotně v království tomto z pohanstva k křesťanské víře přišli, od katolických biskupův a kněží pokřtěni a od nich v katolické víře vyučeni jsou, kteréžto učení a cvičení od tohoto času až do této hodiny v království tomto bez proměny skrze milost a ochranu boží vždycky zůstávalo a až do skonání světa bohdá (ačkoliv mnoho protivensství přetrpěti muselo a ještě snáší) zůstane. Což do dnešního dne mnozí klášterové, kostelové a chrámové boží, ježto od nejprvnějších křesťanských knížat vystavěni jsou a v nich oltářové, na kterých obět mše sv. se drží, na oko světle a patrně vysvětlují a ukazují.

Naproti tomu jest vědomé a nepochybné, že to učení (totiž že jeden každý křesťan pod zatracením pod obojí přijímání povinen jest) teprva před 200 léty od jednoho v písmě sv. vedle jeho již oznámeného vlastního vyznání nehrubě zběhlého dialektika (kterýž v disputaci o tomto artikuli víry tehdaž držané ani obstáti, ani dotčeného učení prokázati a obhájeti nemohl) vymyšleno a potomně od téhož kněze Zigmunda, jakožto jednoho, kterýž se rozumem pomínul, na truc vydáno a k zmenšení katolické církve přijímání pod obojí nepořádným způsobem vůbec uvedeno jest. Jak pak oba dva za takovou zoumyslnost odplatu vzali a hroznou smrtí zemřeli, tomu jste z onoho nahoře promluvení vyrozuměli.

Jest potřebí i to na pozor vzíti, že takové učení s Písmem sv. se srovnávati a provedeno býti nemůže. Nebo sice Krista Pána učení, jakž u sv. Jana v 6. kapitole praví: „Kdož tento chleb jí, ten bude živ na věky,“ „Já jsem chleb živý, který z nebe přišel“, „Chleb, kterýž já dávám, jest tělo mé za život světa“, falešné a nepravdivé by bylo. A tak podle učení Jakobella a Zigmunda, Kristus Pán pravdy by nemluvil a žádný, tělo Kristovo, pod způsobem chleba přijímající, nemohlby živ a spasen býti. Což netoliko strašlivá věc jest mluviti, ale dokonce zlořečená, mrzutá a nebezpečná na to mysliti.

Anobřž co ještě více? Všickni křesťané ti, ježto od přirození abstemií jsou a žádného vína nepijí ani vůně jeho cítiti nemohou, kdyby pod zatracením každý člověk velebnou svátost pod obojí způsobou chleba a vína z potřeby a nařízení božího požívati a přijímati musel, nemohli by věčného života dosáhnouti. Tak aby Bůh člověku věc nemožnou uložil, to bez rouhání a urážky božské mocnosti netoliko nemůže a nemá mluveno, ani myšleno býti, ale by čelilo a bylo proti zjevné právní reguli, kteráž světle praví, že žádný k věcem nemožným nucen býti nemá.

K tomu i to jest na rozmyšlení. Poněvadž takové učení nikdež dáleji krom tohoto království rozhlášeno není a nynějšího času málo se těch

nachází, ježto se dotčeného učení jako prvotně docela bez proměny přídrží, a s týmiž neb pány předky svými v něm ve všech punktech a klausulích se srovnávají, tak jak tehdyž jak o luterianském tak o kalvinském učení a jejich výkladech z strany toho artikule nic se nikdy prvé nevědělo ani neslyšelo. Od kteréhožto času pomalu netoliko na výš dotčené večeři Páně nařízení, ale i na jiné křesťanského náboženství artikule rozdílné divné a protimyslné výklady a učení povstaly, tak že jeden každý podle své hlavy, kde od svého povětrného ducha vynaučen bývá, Písmo sv. natahuje a vykládá. Odkudž není pochybovati, že, pokudž se výkladu sv. křesťanského držeti nebudeme, dotud vždy víceji protivné víře křesťanské odpory a hádky na svět vycházeti budou.

Co se pak vaší žádosti dotýče, kdež jménem celé obce této k povolání posluhování pod obojí ode mne žádáte, i měl bych slušně prvé věděti, zdaliž se přiznáváte, že v církvi sv. katolické římské zůstávati chcete, či ne? Neb jestli že v té církvi nejste, tehdy to mé dovolení k žádné platnosti by vám nesloužilo, poněvadž pořádným kněžstvem tohoto města netoliko by jste se nespravovali, ale podle navyklosti k jiným pastýřům, kteří vašeho náboženství ven z církve katolické jsou, byste se utíkali. Vy pak, kteří katoličtí jste, nemáte žádné příčiny posluhování vám velebné svátosti oltářní pod obojí způsobou žádati, poněvadž bez toho kněžstvo při tomto městě pořádné pod obojí vám podávají. Toliko lidé mladí a neženatí k přijímání pod jednou způsobou se vedou, tak aby všelijaká pochlebanství a pokrytství, nestálá vroucnost a pobloudilá zevnitřní pobožnost z cesty vyprázdněna jsouce, v stálosti, poslušenství sv. křesťanské církve a v zachování křesťanského pokoje a svornosti budoucně víra živá a skrze požívání velebné svátosti pod jednou způsobou k všeobecné křesťanské církvi katolické přivtělena býti mohla.

Že pak ode mne vám ven z panství k jiným pastýřům se utíkati nepovoluje (jakž vy toho žádostivi jste) ani také nezbraňuje, slušné příčiny toho mám. Nebo kdybych vám povoliti měl, aby jeden každý z vás, kněze pořádné zdejší opovrhnuce, podle libosti své k jiným nepořádným pastýřům choditi a k nim se utíkati měli, tehdy bych všeho toho zlého, ježtoby z toho pojití mohlo, sám sebe spolu s každým takovým (čehož mne Pán Bůh milostivě rač uchovati) účastna se činil. Zbraňovati pak vám toho nemohu, poněvadž v tomto království to za právo ustanoveno a opatřeno jest.

Dále pak poněvadž jedna každá vrchnost před Bohem i světem toho, coby poddaným svým užitečného a na těle i duši prospěšného býti znala, vyhledávati, anobř k tomu je míti a přídržeti povinna jest, pamatujíce na to, že Pánu Bohu všemohoucímu hrozný počet z vládařství svého vydati musí: z té příčiny i mně žádný to, že pro uvarování takového těžkého odpovídání na propůjčené prostředky (ježto obzvláště k spasení duší vašich se vztahují) péči míti a jich z přinucení následovati se vynasnažují, zle vykládati a za zlé držeti se nemůže. Vy pak s vděčnou poníženou myslí, jak na věrné poddané sluší, to za náležité přijíti a sobě tolikéž takové otcovské napomenutí mé tím snázeji oblíbiti moci budete, čím upřímnější affekcí a nebolizto k vám ode mne prokázané náklonnosti poznati můžete. A protož před Pánem Bohem i vším světem to sobě osvědčuji, jestli toto mé upřímné mínění jináče vykládati, napomenutí mé u vítr obracet i dále v své zatvrzelosti trvati budete, že se nevědomostí vymlouvati ani na mne (jako bych vám cestu pravdy neukazoval) viny dávati a přičítati moci nebudete; s tím dalším ohlášením, že k tomu ke všemu, což k vzdělání katolického náboženství užitečného a prospěšného jest a proti království tohoto svobodám, na náboženství se vztahujícím, nečelí, podle nejvyšší možnosti a pilnosti mé vás vésti chci. Tak také toho přitom, co jest od J. M. Kn. pana arcibiskupa pražského, jakožto loci ordinaria a nejv. v království českém duchovního správce, o přijímání velebné svátosti oltářní v tomto městě a na tomto

panství z spravedlivých a spasitelných příčin nyní nařízeno, zúplna pozůstavuji, a nad tím, jakožto poslušný spolu křesťanské církve úd, podle možnosti mé ruku držeti povinen jsem a budu, té naděje jsouce, že vy, jakožto naši věrní a poslušní poddaní, takové předložení nahoře dotčeným způsobem k srdcím svým náležitě a skutečně připustíte, a téhož nařízení spolu se mnou uposlechnete, poněvadž já tudy žádného časného užitku neb zvýšení důchodův našich nevyhledávám, ale toliko na to myslím, abyste v pravé cestě víry katolické utvrzeni, bloudící pak obráceni a věčného spasení dosáhnouti mohli, kteréhož vám nejínáče než jako sám sobě přeji. K čemuž jestli se povinným způsobem přičiňovati a toho mého otcovského napomenutí poslušně následovati budete, netoliko vám Pán Bůh požehná, a časnou náhradu učiní, i od škod (kterýchž jsou obyvatelé toho města a my spolu s nimi skrze oheň z dopuštění božího několikráte již žalostivě pocejtli) milostivě zachovati ráčí, ale také od nás a od potomkův našich milosti, ochrany a fedruňku čekávi budete.

Po dostání té odpovědi obec již v dotčeném městě Hradci nic dále v té věci sobě nestěžovala, aniž něco jiného z strany náboženství od vrchnosti své žádala. A když se někdy přihodilo, že pod tím výše psaným nařízením J. M. pana arcibiskupa někdo věku dospělejšího v témž městě se ženiti měl, pan děkan pak jeho, lečby se prvé zpovídal a pod jednou způsobou velebnou svátost přijímal, oddati nechtěl, mezi tím týž soused hradecký se vymlouval a předstíral, že od mladosti pod obojí přijímal a podle toho, aby při takové zvyklosti zanechán byl, žádal aneb, k vrchnosti své přijda do Prahy, sobě stěžoval: tehdy hrabě Slavata netoliko stížnost jeho náležitě vyslyšel, ale i na J. M. pana arcibiskupa to vznášel, a J. M. Kníž. panu děkanovi napsal, aby, neohlédajíce se na předešlé nařízení, ty osoby k stavu sv. manželství potvrdil a oddal.

A jakž jest p. Jan Litvin z Říčana v též kanceláři české pravil: „že jest od některých formanův svých zprávu měl, žeby pan Slavata poddané své k víře pod jednou způsobou nutiti měl, a za tou příčinou že nejmožnější měšťané z Hradce se vyprodati museli;“ i ačkoliv hned tehdejšímu hrabě Slavata jest odepřel a oznámil, že ta zpráva, od těch formanův vzatá, zla a nepravdiva jest, a nikdy se nenašlo, aby se kdy co podobného od něho státi mělo: nicméně příkládá se tuto přípis, co jsou purkmistr a rada i všecka obec města Hradce Jindřichova tehdejšími direktorům i hned pátý den po tom vyhození hraběte Slavaty z okna psali:

Služby naše ponížené vzkazujeme V. Mstem vysoce urození páni páni, urození a stateční páni rytíři, slovutné a mnoho vzácné poctivosti páni z měst, V. Msti páni direktorové, od Jich Mstí všech tří pánův stavův království tohoto českého pod obojí nařízení, nám milostivě a laskavě přízniví, od Pána Boha všemohoucího výborného dobrého zdraví, v něm jiného všeho nejlepšího dobrého vinšujíce přejeme V. Mstem věrně a upřímně rádi.

Porozuměli jsme těchto dnův, kterak by J. Msti vysoce urozenému pánu, panu Vilémovi Slavatovi z Chlumu a z Košbergka na Hradci Jin-

dřichově, Stráži, Telči a Nové Bystřici, J. M. římského císaře raddě, komorníku, nejv. sudímu království českého, presidentu zřízené komory a mistodržícímu v témž království českém, pánu našemu milostivému, vina přičítána býti měla, jakoby nás v městě Hradci Jindřichově, poddané své věrné a poslušné, k náboženství pod jednou bezděčně a mocně nutiti ráčil, jako i též žeby Jich Mstem všem třem pánům stavům království toboto českého zpráva dána býti měla, anby někteří a nejbohatší odsud z Hradce se vyprodati a vystěhovati pro náboženství museli: pročez majíce my J. M. vrchnost svou a pána svého vždycky milostivého a křesťanského, ano obávající se Pána Boha svrchovaného na nějaké Jich Mstem pánům stavům učiněné zprávy, k čemuž kdybychom mlčeli, anbychom pro vinu tu, kteráž by se J. Msti pánu našemu milostivému nevinně dávati a přičítati chtěla, před trůnem božím hrozný počet z toho dáti museli, z té tehdy příčiny nepominuli jsme starší obecní, hejtmany předměstské, ano i celou obec před sebe povolati a jim to v známost uvésti. Kterížto společně i rozdílně, složivše paměti své, toho, aby se kdo kdy pro náboženství vyprodati a vystěhovati musel, jako i aby kdo k víře katolické pod jednou od J. M. pána našeho milostivého nucen býti kdy měl, vynajíti nemohli, jakož i toho nikdá se nic nestalo, což se bohdá vynajíti moci nebude a také nevynajde. Čehož jsme V. Mstí tímto našim pravdivým psaním ponížene ve vší náležitě uctivosti za hodné a slušné tejna učiniti nemohli. S tím V. Mstí všech v milost a ochranu Nejvyššího poručena činíme.

Datum v městě v Hradci Jindřichově 28. máje 1618.

A jakož v též kanceláři jeden měštěnin hradecký, totiž Melichar Hoffman, jmenován byl, jako by on za příčinou náboženství z téhož města se vyprodati musil, na to se tato pravdivá zpráva činí: Otec téhož Hoffmana, z Slezska knížectví svídnického rodilý, přiženil se k jedné vdově v Hradci a tu se osadil, kdež skrze rozdílné kupecké obchody a handle živnost svou tak vysoko přivedl, že jest byl přes 100.000 zl. na bohatství šacován. Což vše po smrti své výš jmenovanému synu jakožto jedinkému dědici zanechal. Kterýžto, vida se v tak znamenité možnosti postaven býti, v tom způsobu a kupeckém obchodu, v kterémž ho jeho otec zanechal, setrvati nemínil a při hraběti Slavatovi, vrchnosti své, se ohlásil, žádaje, aby jemu k tomu nápomocen byl, aby sobě pozemský statek v království českém koupiti mohl. K čemuž hrabě Slavata jeho fedrovati se uvolil. Ale on, nedočkavše toho, jináče se rozmyslil, domy své v městě Hradci i jiné všecko jmění dobrým přátelům svým k správě svěřil a sám do cizích zemí se odebral, až i do Jerusalema k božímu hrobu se dostal, spustíce se scestného náboženství, k víře sv. samospasitelné katolické přistoupl, a roznemohouce se v městě Kajiro v Egyptu na zimnici palčivou, život svůj v témž spasitelném poznání dokonal. A tak zpráva těch formanův křiva a nepravdiva byla.

Pan hrabě z Martinic tolikéž se snažil lidi poddané své náležitým způsobem k pravému poznání víry sv. katolické přivést, a to neteprva po dání toho majestátu na náboženství

straně pod obojí, než několik let před tím, tak jakž to vysvědčuje J. M. C. Rudolfa psaní, pánu o té věci učiněné. Kteréhožto výpis tuto přikládám:

Rudolf atd. Urozený věrný náš milý! Ráčíme toho zprávu míti, žeby toho úmyslu byl, poddané tvé vedle vůle urozeného Jiřího Bořity z Martinic a na Smečně, raddy naší a nejv. kancléře království českého, strejce, tolikéž i Jiříka, bratra tvého, k náboženství starobylému křesťanskému a katolickému, vypudíc z týchž gruntův tvých všelijaké bludy, přivést. Což my sobě netoliko oblibovati, nýbrž tebe i milostivě napomínati ráčíme, aby v tom takovém chvalitebném a pobožném předsevzetí svém setrval, a nedadouc sobě v tom žádnému překážeti, to vše ke cti a chvále boží k místu vedl. Jakž jsme pak o tom, aby se i na všech panstvích našich v království tomto tolikéž stalo, jisté poručení důstojnému a urozenému Zbyňkovi Berkovi z Dubé a z Lipého, arcibiskupu pražskému, raddě naší, věrnému milému, učiniti ráčili. Vědouc v tom vůli naší, o tobě pochybovati neráčíme, než že se v tom dáleji jak zachovati věděti budeš.

Dán na hradě pražském v pondělí po provodní neděli léta 1602.

Rudolf.

Sdenco Adalbertus Popel de Lobkovic,

Sac. Rom. Bohemiae cancellarius.

Ad mandatum Sac. Caes. Majestatis proprium:

Jindřich z Písnice. Jan Menczl.

Dále pak bylo těm dvoum hrabatům v kanceláři české od stavův pod obojích tu přítomných přičítáno: „Žeby oni osoby pod obojí, když při komoře české co vyhledávati a činiti měli, náležitě nefedrovali a nevypravovali.“ Ačkoliv ihned tehdaž patrně tomu odepřeli, poněvadž jináče se najíti nemohlo, než že oni, co na osobách jich záleželo, jednomu každému beze všeho náboženství respektu rovného práva a fedruňku udělovali. A věděti sluší, že toho času mnohem víceji osob pod obojí nežli pod jednou při komoře české v povinnostech a službách bylo. Neb předně hrabě Slavata presidentem též komory a vedle něho čtyři páni raddy, mezi nimiž toliko jeden katolický pod jednou byl, totiž hrabě z Martinic, jiní tři pod obojí byli; potomně mezi třemi sekretáři toliko jeden pod jednou a mezi dvacíti a třemi cancellisty v české a německé expedici toliko šest katolických se nacházelo. V puchhalterii v německé expedici šestnácte osob a mezi těmi pět katolických, a v české expedici dvanácte osob, kteříž všickni toliko pod obojí jsou byli. A tak když se všickni officírové při komoře české sečetli, bylo jich 59 osob, mezi kterýmiž toliko 14 katolických, a jiných 45 osob pod obojí se nacházelo. Z kteréžto pravdivé zprávy může jeden každý zřetelně poznati, zdali při často psané komoře české osoby pod obojí fedrováni nebyli a zdali někdo slušně sobě stěžovati mohl, kdyžkoli z prostředku pánův stavův pod obojí při té komoře co činiti měl a vyhledával, že by tak dobře jako pod jednou fedruňku užiti nemohl, tak že žádným spů-

sobem to by se bylo s pravdou vynajíti nemohlo a tak ta vina, která se jim v tom dávala, bez gruntu a nepravdiva byla.

Vidí se že toto také musí se povysvětliti, co jest pan Vilém starší z Lobkovic tehdáž v kanceláři v jednom promluvení svém doložil, totiž: „Když při pojminulém sněmě J. M. král Ferdinand II. za krále českého přijat býti ráčil, a páni stavové se na tom snesli, aby J. M. královská reversem svým se, že majestát jich na náboženství ráčí potvrditi, zavázati ráčil, tehdy pan Slavata pravil, že on o takové potvrzení nestojí, ani o ten majestát že nikdy nestál, odkudž se znáti může, jak upřímně se pány stavy míní a s jakou láskou k nim nakloněn jest.“ Ačkoliv jest hrabě Slavata ihned tehdáž v kanceláři k těm slovům se přiznal, že jsou od něho tehdáž v sněmě promluvena, i také jak jsou od něho míněna byla, to vysvětlil, však pro dokonalejší tomu vyrozumění tato další pravdivá zpráva se činí:

Když ve středu po sv. Benigně 17. dne měsíce juni l. 1617 na milostivé J. M. C. přednesení a vyhledávání od pánův stavův království českého uvažováno a zavřeno bylo, aby J. M. král Ferdinand II. za krále českého přijat a korunován býti ráčil, páni stavové z prostředku svého z jednoho každého stavu po osmi osobách nařídili, aby takové jejich jednomyslné snešení a odpověď, která by na též přednesení J. M. C. dána býti měla, v spis uvedli. Mezi kterýmižto osobami, k tomu deputirovanými a nařízenými, obadva hrabě Slavata a hrabě z Martinic jmenováni a nařizeni byli. A když jsou se na zejtří při dskách zemských (jakž od starodávna při sněmích ten obyčej se zachovává) společně sešli, byli oni dva k sepsání dotčené odpovědi mezi nimi a od nich nařízení. A nechtíce z jistých příčin sami psáti, panu Ladislavovi Zejdlicovi (který byl náboženství pod obojí) k péru diktirovali. Když pak táž odpověď napsána a zhotovena byla, netoliko jiným Jich Mstem k spisování jí nařízeným osobám, aby vedle své libosti a uznání ji skorrigovati a buď něco od ní ujíti neb k ní přidati ráčili, přednesena a přečtena, ale také po takovém přehlednutí a skorrigování do sněmu přinesena a od deklamatora na kathedře zjevně tolikéž pánům stavům přečtena byla. A po přečtení nejv. pan purgkrabě dle starobylého obyčeje se dotazoval, jestližby kdo v té sepsané odpovědi jaký nedostatek nacházel aneb v čem jaké rozmyšlení měl, aby se ohlásil. Tu nejv. páni úředníci a soudcové zemští stavu panského (mezi kterýmiž přítomni byli pod obojí Hendrich Mates hrabě z Turnu, Radslav starší ze Vchynic a Leonhart Kolon z Felzu, kteří k spisování

té odpovědi nařízení nebyli), též páni raddy soudův dvorského a komorního, jenž léty pana Viléma staršího z Lobkovic předcházeli, v svých přímluvách se snášeli, že tato pánův stavův v spis uvedená odpověď s snešením jich ve všem dobře se srovnává. A když tak nadepsaným způsobem přímluvy šly, tehdy předjmenovaný pan Vilém starší z Lobkovic, drže v ruce J. M. krále Ferdinanda pánům stavům skrze nejv. pana kancléře král. českého odeslaný přípis reversu, takto promluvil: „Tomu se srozumívá, žeby se s námi podobojími neupřímně zacházeti chtělo, a to proto, že v též přečtené odpovědi o opatření jich majestátu na náboženství žádná zmínka se nečiní, a ta v reversu obsažená a k potvrzení jmenovaného majestátu náležející slova v dotčené odpovědi vypuštěna a pomínuta jsou. Pročež že se mu vidí a k tomu radí, aby doloženo byla tak, aby se odpověď pánův stavův s reversem J. M. Kr. ve všem zúplna srovnávala.“

Po takovém od pana z Lobkovic učiněném ohlášení a zdání nejv. pan purgkrabě dále přímluvy podával. Někteří pravili, že nadoznámená odpověď s snešením pánův stavův se srovnává, jiní pak s přímluvou pana z Lobkovic se snášeli. Páni Pražané pak na místě svém a jiných pánův vyslaných z měst skrze jednu osobu z prostředku pánův Staroměstských od sebe promluvití dali: „Složivše společně svá zdání, že se jim vidí, že ta odpověď od Jich Mstí k spisování jí nařízených osob, s jednomyslným Jich Mstí pánův stavův snešením ve všem se srovnávající, dobře sepsána jest.“ Nicméně však naproti tomu i hned primas žatecký jménem Maximilian Hošťálek, z téhož města vyslaný,*) přistoupivše k šranku, na hlas promluvil, že páni vyslaní z měst pod obojí s přímluvou pana Viléma staršího z Lobkovic se snášejí.

Po vykonání všech přímluv nejv. pan purgkrabě pražský znovu zase potaz držel, a sám nejprvé tuto přímluvu učinil: Poněvadž při spisování při dskách to přehlídnutím se stalo, že ta odpověď a snešení pánův stavův s reversem srovnána není, pročež že se pán v tom snáší, aby to napraveno a ve všem s reversem srovnáno bylo.

K té přímluvě pan Jiří z Talmburka, nejv. sudí zemský, přistoupil. Nejv. pan hofmistr a nejv. komorník za příčinou nedostatku zdraví svého do sněmu nepřišli. Ale nejv.

*) Tento měšténín, byvše v té rebellí české l. 1618 mezi osobami z třetího stavu jedním direktorem, po slavném vítězství před Prahou mečem stat byl a v svém scestném náboženství život svůj dokonal.

pan kancléř království českého, stoje stále na předešlém zdání svém, krátce oznámil, že ta opověď dobře sepsána jest.

I byvše na hrabě Slavatu, jakožto tehdaž nejv. sudího dvorského, po pánu přímluva podána, těmito následujícími slovy jest ji učinil: Že jest porozuměl, kterakby pro sepsání té odpovědi nějaké nedorozumění a podezření, jakoby se v tom neupřímně obmýšleti mělo, povstati chtělo. A pomáhajíc on tu odpověď spisovati, podle toho snad na něho takové domnění vztáhnouti by se chtělo. Pročež že uznává obzvláštní potřebu, jakým způsobem se to zběhlo, obšírněji doložiti a sebe v tom náležitě očistiti. Předně že jest vědomé, kterak se Jich Msti páni stavové z strany přijetí J. Msti arciknížete Ferdinanda za krále českého na tom snéstí ráčili, aby prvé, nežliby na J. M. C. přednesení odpověď dána byla, J. M. arcikníže ráčil před korunováním připsati reversu, v kterém by se v příčině některých výminek pánův stavův zapsati a zavázati míti ráčil, odevzdati. A poněvadž jak jemu spolu s jinými od pánův stavův k spisování té odpovědi, která J. M. C. na túž proposici dána býti měla, nařízenými osobami z strany konceptu a přehlídnutí reversu nic poručeno nebylo, z té příčiny, jakýmby způsobem týž revers zhotoven a sepsán býti měl, o to jest žádné péče neměl, než dával toliko na to pozor, aby táž odpověď dobře sepsána a v ní doloženo bylo, na čemby všecka podstata jednomyslného pánův stavův snešení záležela. K tomu také dobrou vědomost jest měl, že při zjevném uvažování dotčené odpovědi páni stavové pod obojí na potřebu svou budou věděti jak dobrý pozor dáti. Neb že se osoby jeho nedotýče a pro jeho náboženství katolické toho majestátu jemu potřebí nebylo, a jak o dosažení jeho jest nepečoval, tak také o potvrzení takového majestátu jemu se starati potřebí nebylo. A poněvadž žádnému při obecních sněmích svou přímluvu podle libosti vůle a dobrého zdání svého svobodně učiniti nikdy zbraňováno nebylo, aniž také na tom, k čemu se jedna osoba aneb někteří v malém počtu přimlouvají, záleží, než to, co od většího počtu se zavře, průchod svůj má: jest tehdy té celé naděje, že páni stavové jemu to jináče vykládati nebudou.

S kteroužto přímluvou jeho

pan Hendrich z Kolovrat (tehdaž urozený pán a soudce zemský, nyní vysoce urozený pán a nejv. komorník v král. českém);

pan Jaroslav z Martinic (tehdaž urozený pán a soudce zemský, též maršalek dvoru J. Msti krále českého a nyní, když toto píše, vysoce urozený sv. římské Říše hrabě a nejv. purgkrabě pražský);

- pan Sezima z Vrtby (tehďáž urozený pán a soudce zemský, nyní vysoce urozený sv. římské Říše hrabě a nejv. sudí zemský v král. českém);
- pan hrabě z Rodražova (tehďáž J. M. C. radda soudův dvorského a komorního a již před několika léty z tohoto světa u víře sv. katolické horlivý se odebral);
- pan Fridrich z Talmberka (tehďáž J. M. C. radda soudův dvorského a komorního, nyní nejv. hofmistr v král. čes. a president nad appellacemi);
- pan Zdeněk z Kolovrat (tehďáž urozený pán, jeden z obce, nyní urozený sv. římské Říše hrabě, podkomoří J. M. císařové jakožto králové české);
- pan Joachim mladší z Kolovrat (tehďáž jeden z obce, a již před několika lety horlivý katolík z tohoto světa se odebral);
- pan Burian Berka (tehďáž jeden z obce, potom od J. M. C. Ferdinanda II. nejv. maršalkem v král. česk. učiněn byl; proto že pan z Lipého pro svou rebelli té preeminenci se zbavil, týž pan Berka od J. M. C. titul hraběcí a vysoce urozený dostal, a již před několika léty z tohoto světa se odebral, a jediný syn po něm pozůstalý ten úřad zdědil a jej drží);
- pan Václav z Lobkovic (tehďáž jeden z obce, a již před několika léty horlivý katolík z tohoto světa se odebral);
- pan Vilém mladší z Lobkovic (tehďáž jeden z obce, nyní jest nejv. jagermistrem v král. českém);
- páni bratři Pruskovští (tehďáž z obce, již před několika léty horliví katoličtí z tohoto světa se odebrali);
- pan Vilém a pan Zdeněk bratři Vratislavové z Mitrovic (obadva tehďáž z obce, první byl od J. M. C. Ferdinanda II. učiněn hrabětem a granprior řádu sv. Jana království českého a na Strakoncích, před některým rokem horlivý katolický z tohoto světa se odebral; druhý v životu ještě zůstávající jest hrabětem a J. M. C. radda soudův dvorského a komorního);
- pan Jan z Klenového (syn jeho od J. M. C. Ferdinanda II. do starožitnosti stavu panského vyzdvižen, potom i titul hraběcí dostal), nejv. písař království českého,
- a někteří z stavův rytířstva, horliví katoličtí, s přímlovou pana hraběte Slavaty se snesli. Jiní pak všickni páni stavové s přímlovou nejv. pana purkrabího pražského společně se srovnali.

Potom panu Ladislavovi Zejdlicovi (kterýž tu odpovéd, jakž nahoře dotčeno, psal a na kathedře u deklamatora stál) od nejv. pana purkrabí oznámeno bylo, aby ji na-

pravil a spolu s reversem srovnal. Což ihned bez odkladu se vykonalo.

Nad to výše strany toho reversu při témž sněmě žádné zjevné uvážení nebylo, než v domě pana Adama mladšího z Waldštejna, nejv. hofmistra král. česk., s některými osobami pod obojí v příčině takového reversu se jest uvažovalo. A když J. M. Kr. ráčil se resolvirovati, na jaký způsob jej dáti chtíti ráčí, tehdy J. M. nejv. pan kancléř král. česk. kopí jeho ke dskám zemským přinesl a nejv. panu purgkrabímu odevzdal, a pan purgkrabě jej do soudné světnice pánům podobojím k přehlídnutí odeslati ráčil. On pak hrabě Slavata tehdáž s jinými osobami, k spisování té odpovědi nařízenými, při dskách zůstával. Pročež nebyvše při uvažování a přehlídání téhož reversu, ani také v té věci přímmluva na něj dána. Kterak tehdy to býti může, že se proti tomu stavěl aneb J. Msti Kr. ten majestát potvrditi zbraňoval, a že za tou příčinou přímmluvy podruhé jíti musely? V čemž také, odvolává se na pamět všech stavův, jsoucejst, že se jináče nenajde, ač jsa svobodno, jednomu každému z stavův, tak jak nejužitečněji rozumí a při sobě za nejlepší uznává, směle bez zbraňování a překážky při sněmích se přímmlouvati. K spravedlivému jednoho každého dobré svědomí majícího rozeznání se připouští, komu jest těmi slovy, v přímmluvě své doloženými, co ublížil? A zdaliž ta obzvláštní svoboda tolikéž v témž království nebyla, že jeden každý v jakých koliv příčinách k víře své svobodně se přímmlouvati mohl?

A jsouce oni u víře své katolické tak vyučení, aby podle nejvyšší možnosti své vše, což by k zachování a rozmnožení náboženství jejich užitečného bylo a sloužiti mohlo, to fedrovati, naproti pak, coby k zkáze neb k zmenšení čelilo, to předcházeti a brániti hleděli, slušně to vykonati všelijak se snažili. Pročež když l. 1609 páni stavové pod obojí majestát na náboženství své dostati vyhledávali i dostali, uznávající oni, žeby takový majestát na ujmu náboženství jejich byl, k dosažení jeho od osob svých dopomáhati, vkladu do desk zemských přítomni býti a za konfirmací žádati jsou se vzdalovali. A z též příčiny, když jsou tůž odpověď pánův stavův spisovali a k té konfirmací do ní něco doložiti a při uvažování toho v sněmě s svým zdáním se v tom snést, vedle svého svědomí to proti víře a náboženství jejich býti a čeliti jsou uznávali, podobně se toho varovati hleděli.

Ačkoliv on hrabě Slavata s žádným jiným z pánův stavů pod jednou o to, aby jeho zdání byli, se nesnesl: však že jsou mnozí k jeho zdání přistoupili, není pochybnosti, že podobné rozmyšlení v svých svědomích měli. Že pak jak

předně nejv. pan purgkrabě, tak potom někteří jiní pod jednou katolické osoby v tom s pány stavy pod obojí se snesli, aby za confirmaci téhož majestátu žádáno bylo, on jim do svědomí jejich proto nesáhá. Tolikéž bylby toho vděčen, aby též s pokojem zanechán byl, a do svědomí jeho sáháno nebylo. Tak jakž také někteří z prostředku pánův stavův pod obojí jemu takového vnitřního mínění způsob více schvalovali nežli zle vykládali. Mezi jinými pan Joachim Ondřej hrabě Šlik, shledavše se na druhý den s hrabětem Slavatou při deskách zemských a o tom zmínku učiníce, netoliko přimluvu a omluvu jeho učiněnou velice schvaloval, ale k tomu také ještě doložil, že každý takový dobře činí a chvály hoden jest, kterýžto, co v srdci svém má, zvláště co se náboženství dotýče, bez zamlčení ústy vyznává; a že on málo o těch drží, jenž v zastávání náboženství svého pochlebují aneb dokonce mlčí.

Ačkoliv jakž jistá věc jest, že po východu slunce den bývá, tak jistá a pravdivá svrchu psaná zpráva jest, že při témž sněmě tak a ne jináče se dalo, mluveno a votirováno bylo: nicméně ti bez pravdy spisovatelové těch dvou apologií, pod jménem všech tří stavův král. českého pod obojí vůbec vyšlých a vytištěných, opovažovali se tak nestoudně příliš negruntovní zprávu v této věci doložiti, těmito slovy píšíce: *Když potomně král Ferdinand stavům před J. Msti Kr. jminulým korunováním dle starobylého obyčeje zvláštní revers od sebe dáti ráčil, v němžto týž majestát zřejmě a patrně dostaven byl, oni se proti tomu na obecním sněmu, jakž jsou nejvýš mohli, postavovali, a coby na nich bylo, tehdaž opět, aby týž majestát k svému zrušení přišel, o to se pokoušeti neostýchali. Skrze což jsou opět v touž pokutu, nad nimi provedenou, upadli. Jakož pak tehdaž nejv. purgkrabě pražský znovu zase pány k přimluvám nabízetí musel, kterýmžto potomně oni, jsouce přemoženi, od přimluv svých upustiti museli.*

Ješto často psaní dva hrabata, byvše vedle jiných ode všech stavův království českého pod jednou i pod obojí nařízení k spisování jednomyslného snešení a odpovědi týchž pánův stavův, že po smrti J. M. C. Mathiáše přijímají J. M. arciknížete Ferdinanda za budoucího krále a pána svého, však aby ráčil od sebe dáti revers, že J. M. ráčí všecka privilegia a obdarování týchž stavův potvrditi: byvše k těmž spisování nařízení ze všech tří stavův z každého stavu po osmi osobách, bylo jich mezi nimi větší počet pod obojích, kteří soudili dosti na tom míti, když všecka privilegia potvrzena míti budou. Ale některým pod obojím se vidělo zapotřebí býti, aby zejména doloženo bylo, že J. M. budoucí král český ráčí chtíti potvrditi majestát, na náboženství straně pod obojí daný. Ale tiž dva hrabata, uznávající týž majestát víře své sv. katolické pro-

tivný býti, soudili to příliš pohoršitelné býti, aby katoličtí zejména za potvrzení téhož majestátu žádati měli, anobrž oni tak věřili, že to proti jich víře a svědomí jest. Však nebyvše na to ptáni, zdalížby J. M. budoucí král český straně pod obojí majestát na náboženství potvrditi měl čili ne, k tomu neradili ani neodvzovali. Nechali, aby strana pod obojí sama potřebu svou přednášela.

A z té přímluvy, kterouž hrabě Slavata v sněmě učinil a hrabě z Martinic a někteří jiní s touž přímluvou se snesli, žádným způsobem se to najíti nemůže, aby oni k zrušení téhož majestátu jich něco činiti neb mluvití měli. A tak příliš nedůvodně a bez gruntu se dokládá, že oni dva hrabata proto, že nejv. pan purgkrabě pražský znovu přímluvy čísti dal, v svých příčinách přemožení jsouce, od přímluv upustiti museli. Nebo jistá věc jest, že v svých přímluvách dobře utvrzeni byvše, je zjevně v sněmě pronesli a při nich stále setrvati se neostýchali, a to činili pro zachování dobrých svědomí, žádnému tím neubližující.

Pročež příliš nestydatě ti apologisté to dokládají, že jsou skrze to opět v pokutu nad nimi provedenou upadli. A tudy učiněná jim křivda připouští se spravedlivému čtenáři k spravedlivému rozsouzení. A jakož v té akci, co jest se před vyhozením z okna v kanceláři české dalo, se nachází, že jsou často psaní dva hrabata stavům pod obojím horlivě předkládali: „*Poněvadž obyvatelové království českého mimo jiná království a země znamenitými a slavnými privilegiemi a svobodami obdařeni jsou, a obzvláště v tom, že se na žádného mocí sáhati a bez pořádného vyslyšení odsouzen býti nemá, té naděje jsouce, že páni stavové v tom se rozmyslí a mimo taková privilegia a svobody téhož království de facto nic před sebe nevezmou, mnohdykráte to opakujíce, že se na pořád práva a k slyšení odvolávají, týchž pánův stavův žádajíce, aby prchlivostí hněvu přemoci se nedali, nového a nebývalého příkladu na nich neukazovali, mimo pořád práva k nim nepřikračovali a bez pořádného vyslyšení jich neodsuzovali, ovšem pak bezprávně nějakou exekuci nad nimi neprovozovali; i poněvadž není pochybnosti, že toto sepsání netoliko Čechům, ale také i cizozemcům (zvláště v jazyku německém) do rukou se dostane: pročež vidělo se za dobré to dále povysvětliti.*

A předně v zřízení zemském král. tohoto B. 25 tato následující slova obsažena jsou: *Mocí aby žádný na druhého ne-sáhal, než právem aby živ byl, pod pokutami o moci v artikuli L. 5 v tomto zřízení zemském uloženými.* Citované pak zřízení zemské L. 5. na toho, kdožby se mocí dopustil, tuto pokutu vyměňuje: *Takový napřed čest hrdlo ztratí a statek jeho na krále J. M. připadnouti má, a má býti jako psanec, a nemá žádného práva*

užiti proti žádnému, a zase ke cti na věčné časy nemá navrácen býti nižádným právem duchovním ani světským.

Přitom pak dlouho trvajícím sněmě l. 1609 někteří z pánův stavův u velikém počtu (obzvláště z strany pod obojí, zavřevše to již mezi sebou) na to šli, aby v některých příčinách jistým způsobem jak obyvatelové království tohoto tak i jiné osoby na sněmích obžalováni, od pánův stavův, tehdáž při sněmě shromážděných, v průvodech a odpovědech jich slyšáni, souzeni i tak výpovědmi podělení býti mohli. Proti takovému pánův stavův předsevzetí nejv. pan purgkrabě pražský a jiní (mezi nimiž častopsaní dva hrabata byli) obzvláště katoličtí pod jednou v tom se ohlásili a nikoliv k tomu z mnohých podstatných příčin přistoupiti nechtěli, s tím doložením: Jestli že kdo dobrovolně na tom přestati a na sněmě obecném slyšán a souzen býti chce, že to podle vůle a libosti své učiniti může; než oni z mnohých podstatných příčin to podniknouti nemíní, nýbrž že chtějí vedle zřízení zemského a práva král. českého se řídit i raději z něho se vyprodati a ven z země odebrati, nežli pod takovým právem býti. Kdež potom také mnozí z pánův od předešlého takového snešení odstoupili a u větším počtu s nimi se snesli a pro budoucí toho lepší památku do sněmu obecného léta již psaného 1609 obzvláštní artikul sepsali a spolu s J. Mstí C. jakožto králem českým za právo to ustanovili těmito následujícími slovy:

O nestěžování lidí závazky a vězením bez pořádného vyslyšení. Jakož jsou stavové mezi jinými stížnostmi i to sobě stěžovali, kterak po tyto časy na některé lidi z pouhého domnění beze všeho pořádného obvinění, vyslyšení a rozsouzení sáháno bývalo, tu skrze kommissaře examinováni, i někteří k útrpnému právu podávání, a když se na nich nic nenašlo, dlouhý čas vězením zdržováni byli, což proti právům a svobodám tohoto království jest: a protož J. M. C. ráčil jest s stavy tohoto království na tom se snést i to za právo ustanoviti (což i prvé zřízením zemským vyměřeno jest) totiž: že již po dnešní den na žádného ze všech tří stavův tohoto království osedlého, buďto žeby v povinnostech J. M. C. byl neb nebyl, sáháno a žádný bez pořádného na svém právě obvinění, vyslyšení a rozeznání (kromě artikulův o mordech, zřízením zemským, a jiných případech, sněmy o rozpustilosti mladých lidí vyměřených) na závazky brán, do vězení dáván, trestán a pokutován býti nemá, lečby k takovému trestání a vězení soudem pořádným, jakž dotčeno, každý na svém právě, a ne jinde, odsouzen byl. Z kterýchžto příčin na sněmě žádný bez pořádného vyslyšení (poněvadž sněm soudem není, ani k soudu k rozsuzování žádné povinnosti nečiní a sobě dané nemá) odsuzován býti nemůže a nemá. Než kdo jej, buď jeden neb více jich, z čeho po-

řádem práva vinití chce, žádnému se cesta nezavírá, bude moci to učiniti.

Z čehož snadně souditi se může, zdali často psaní hrabata dosti podstatných příčin neměli, aby na takové patrné svobody, práva a zřízení zemská, sněmovní snešení se odvolávati a bezpečiti nemohli? Ale takové odvolání, které jsou na kanceláři učinili, nic jim spomoci nemohlo.

A jakož před vyhozením těch dvou hrabat z okna v kanceláři české pan Pavel z Říčán jistý spis četl, kterýž v sobě obsahoval protestací stavův pod obojí proti těm dvěma hrabatům, na sněmě obecném léta 1609 učiněnou, když jsou oni hrabata ten spis amnistia řečený aneb opatření proti nařízené defensi podepsati se zbraňovali, a dokládá se v té svrchu psané relací, co jest se toho dne před vyhozením z okna v kanceláři české dálo a promlouváno bylo, že jsou ti dva hrabata dobře v tom se pamatovali, že to, co v tom sněmě od z Budova sepsáno a v kanceláři české zjevně přečteno bylo: však nemohouce tehdáž oni hrabata na odpor se stavěti, museli to mlčením pominouti. Nyní pak v tomto místě vidělo se zapotřebné to povysvětliti, totiž:

V tom spisu, kterýž pan Pavel z Říčán četl, tato slova se nacházejí, že všickni tíž páni stavové pod obojí ráčí tuto zjevnou protestací na tomto obecném sněmě činiti: *Přišlo-liby kdy k. tomu (čehož Pane Bože ostřež), žeby se někdo aneb někteří proti majestátu, straně pod obojí od J. M. C. danému, a proti tomu porovnání postavovati chtěli, žeby se k těmto osobám, kteříž se těchto podpisův v amnistii zbraňovali a k relacím se přiznávají nechtěli, jakožto k nepřátelům pokoje a svornosti hleděti muselo.* V tom pak sepsání, kteréž ihned tehdáž, když se to dálo, ti dva hrabata na papír uvedli (jehož přípis na hoře v první knize v dílu šestém, str. 412 sld., se nachází) těmito slovy ta protestací sepsána jest:

Že všickni tři páni stavové pod obojí ráčí tuto zjevnou protestací na tomto obecném sněmě činiti: Pokudžby se atd. (viz v I. díle str. 416.)

A že ta protestací ne tak, jakž z Budova sobě sepsal, než na tento způsob, jakž se tu píše, tehdáž se stala, předně oba dva hrabata přísahami svými chtělby to dotvrditi, že tak a ne jináče se dálo a promlouváno bylo. Přistupuje k tomu i to, že jeden každý rozumný člověk, který tento text anebo ta slova, v tom allegátě a v jeho poznamenání doložené, čísti bude, to zdravě rozsoudí, že by to netoliko proti všemu právu, ale i rozumu býti muselo, aby od lidí rozumných, od tak velikého počtu pánův stavův podobojích taková nepravní, nebývalá, nikdy neslýchaná a proti všemu rozumu čelící protestací

státi se měla, totižto: „*Kdyby někdo proti tomu majestátu postavati se chtěl, žeby se k těm osobám, kteří se v té amnistii nepoděpsali, hleděti muselo.*“ A tak z toho by následovalo, kdyby někdo něco zavinil, aby ne k tomu, než k jinému, o kterém by ještě v jistotě se nevědělo, jestliže tím vinen jest, o to hledíno býti muselo. Ješto dobře zachovalého poctivého, pro hodnost a zasloužení své od nejmilostivější vrchnosti u vzáctných povinnostech postaveného člověka v podezření všetečně uvozovati žádnému rozumnému nesluší.

Vedle toho tímto důvodem to se dotvrzuje, že v příčině té protestací to sepsání těch dvou pánův hrabat pravdivé bylo, totiž: Když ten lid vojenský, řečený pasovský, do království českého a do Prahy na Malou stranu vpád učinil, a páni stavové pod obojí se domnívali, že tím lidem bude se jim chtít silou a mocí jich majestát na náboženství vzíti a zrušiti, tehdy hned na to domnění vedle té učiněné protestací přicházeli, jakoby pan hrabě z Martinic a pan hrabě Slavata toho příčina byli, k tomu vedli a napomáhali. A když skrze examinování a útrpné právo pana Františka Teynagle to na ně provésti chtěli, museli oni oba dva při examinu a útrpném trápení téhož Teynagle při úřadě nejv. purgkrabství pražského přítomni býti a to domnění z sebe svěsti. Tak v té příčině od pánův stavův pod obojí ne vedle takové protestací, jakž v spisu z Budova se dokládá, ale vedle toho, jakž v sepsání těch dvou hrabat se nachází, kráčeno a postupováno bylo.

Aby pak tíž dva hrabata touž protestací za zjevné nepřátele vlasti a buřiče obecného pokoje vyhlášení býti měli, toho se nikdá nenajde, a jest proti všemu rozumu. Neb protestací vlastně nic jiného není než jisté ohlášení. Když některé straně se vidí, že se jí nějaké zkrácení v její spravedlivosti, ku které sobě právo míti pokládá, děje, aby právo své též nepromlčela, protestiruje a se ohlašuje. Však takovým ohlašováním druhou stranu, proti které se ta protestací činí, neodsuzuje, a jedné ani druhé straně právo se nezamezuje, aby to právně rozeznáno býti nemělo, kdo křiv neb práv v té věci jest. Tak že ta věc jest neslýchaná, nebývalá a proti všemu právu a rozumu, aby jak žalobou tak protestací jedné strany druhá strana ihned za odsouzeného držána býti měla, poněvadž žádná žaloba, žádná protestací žádného odsouditi nemůže. A nad to všecko, dato non concessio, žeby to pravda byla, že takovými slovy ta protestací byla učiněna a žeby jako za právo ustanovena byla: však věc vědomá jest, že soud podle práva souditi má, ale práva bez soudce že žádného

odsouditi nemohou a žádný spravedlivě odsouzen nebývá, leč by prvé slyšán byl.

Nacházejí se také v tom spisu, který v kanceláři čten byl tato slova: *Pan Slavata a pan z Martinic žádali při svém ohlášení zůstavěni býti, a páni stavové skrze pana z Budova ohlášení také učinili, že to podobně při své odpovědi zůstavovati ráčí. Ale nachází se v tom sepsání týchž dvou pánův hrabat, že jsou k tomu nemlčeli. Neb bylo by to k podivení a proti všemu rozumu, aby oni, slyšíce protestací proti nim učiněnou, byť pak ta jakýmikoliv slovy se stala, proti ní mlčeti, a nic mluvíti neměli. Pročež nachází se v častopsaném sepsání pánův hrabat, že jsou obšírně k tomu promluvili a mezi jinou řečí tato slova propověděli:*

„Ačkoliv jsme my obadva v některých artikulech atd. (viz v I. díle str. 417) žádáme, že nás již v tom ani v žádném jiném zlém domnění míti neráčíte.“

Z tohoto pravdivého textu znáti jest, že jest z Budova negruntovně tu protestací sepsal; že jest těmi slovy, jak v kanceláři české před vyhozením z okna čtena byla, při sněmu léta 1609 se nestala a přednešena nebyla, jako i též, že jsou ti dva hrabata i proti té protestací, těmi slovy, jak jsou oni hrabata je na papír uvedli, pronešené, nemlčeli, nežli svou náležitou odpověď na to dali, jakž z svrchu citovaná slova dále v sobě obsahují a zavírají. Než to jest pravda, že k těmto slovům v té protestací, od stavův pod obojí doloženým, totiž: *„Tak jakž jest na tom zůstáno, kdyby mezi stranou pod jednou a pod obojí v přitpadných věcech jaké nedorozumění bylo, aby 12 soudcův pod jednou a 12 pod obojí k rozeznání té pře zvoleno bylo, že v počtu těch soudcův tito, kteří nepodepsáni jsou, trpělni býti nemají“* oni dva hrabata k týmž stavům nic neříkali a žádného ohlášení neučinili. A to se stalo z jistých od nich dobře uvážlivých příčin. Nebo soudice oni takový soud víře jejich v mnohých příčinách velice škodný býti, v němž lidem světským v duchovních a náboženství se dotýkajících věcech moc a právo rozsuzovati se přivlastňuje, a žeby netoliko světští ale i duchovní i všickni kněží personaliter et quidem coram incompetenti iudice extra forum suum státi a odpovídati měli: v takovém soudu soudcové býti nikdy jsou sobě nežádali, anobrž i kdyby té protestací nebylo, a ten soud osazen býti měl, tehdy by oni v tom soudu seděti a za soudce se potřebovati dáti nechťeli, vidouce to proti právu a ustanovení víry a církve katolické býti, i přivedše sobě ku paměti, když l. 1598 jeden český pán pohnal před soud zemský J. M. Kníž. pana Zbyňka Berku, arcibiskupa pražského, z nářku cti, a vedle tehdejšího zřízení zemského týž arcibiskup povinen

byl státi, utekl se za přímluvu k J. Sv. Pap. Klementovi t. j. VIII., kterýž J. M. císaři Rudolfovi podstatné psaní o to učinil. *)

Jestliže by se pak bylo přitrefilo, žeby takový soud o věci případné, kdeby se osoby nedotýkalo, in causa reali et non personali, zasazen býti měl (poněvadž v tom artikuli sněmovním doloženo bylo, že 12 osob z strany pod jednou strana pod jednou z stavův království českého sobě voliti má) a oni dva hrabata od strany pod jednou k tomu volení a jmenování byli, a v tom soudu seděti by chtěli: kdyby strana pod obojí je v tom trpěti nechtěla, tehdy strana pod jednou spolu s nimi toho by byla hájiti mohla, že ta protestací v tom průchodu míti a jim toho zbraňovati nemůže, a tudy by se muselo rozeznání o to státi. A tak za nejlepší býti uznali, aby tak proti tomuto artikuli, v té protestací obsaženému, nic neříkali, jak proto, že jsou in personalibus ecclesiasticorum za soudce se dáti potřebovati nemínili, tak také že jsou sobě toho in realibus do jiného času odkládali.

Naposledy nachází se v té relací, od hraběte Slavaty sepsané, že jest pan Pavel z Říčan po přečtení té relací ta slova doložil: *Poněvadž páni stavové pod obojí to v skutku shledali, že oni dva proti náboženství a majestátu jich se dočinili, protož že je za své nepřátely a rušitele pokoje a obecného dobrého drží a vyhlašují. A tu ihned učinil dotázku na přítomné osoby pod obojí, jestli že se k tomu přiznávají, že je za takové drží. A s velikým zúřivým křikem k tomu se přiznávali, že je za takové drží. Předně dokládá se, „že jsou stavové pod obojí to v skutku shledali, že oni dva hrabata, totiž Slavata a z Martinic, ten majestát, na náboženství jim daný, ruší,“ a nedokládá se, v jakém skutku. Neb všemi těmi svými řečmi a stížnostmi, které jsou tehdáž proti týmž dvoum hrabatům přednášeli, toliko pouhá slova, z podezření pocházející, a která k prokazování a ne k odsouzení náležely, pronesli, tak jakž k odsouzení v podobných hrdelních příčinách in criminalibus na prostých slovích a nářcích nezáleží, než musejí býti průvodové, a to světlí a dostateční. Nahoře v sedmém dílu (str. 22—44) patrný příklad toho se nachází. Když jsou tíž stavové pod obojí na vyznání pana Františka Teynagle tyto dva pány odsouditi chtěli, že české rady pronášeli, a když k tomu přišlo, že jsou to provésti měli, nemohouce naleznouti, aby kdy jaké rady pronésti měli, museli je za nevinné vyhlásiti. Tak podobně v této příčině jistili to, že jsou ti dva hrabata majestát jich na*

*) Slavata psaní toto papežské v překladu českém připojuje. Jelikož však obsahem svým žádné zvláštní důležitosti do sebe nemá, nevidělo se nám tuto je vytisknouti.

náboženství rušili, však kdy a v čem jsou to činili, nikdy v ničemž neprokázali a na věky žádným způsobem prokázati nemohou. Anobrž nachází se v té relaci, když jsou ti dva hrabata proti rozdílným stížnostem některých osob podobojích podstatné odpovědi své dali, když jest se z Felzu podruhé byl dotazoval, jestliže je za rušitele obecného pokoje drží, že všickni tehdáž k tomu mlčeli a žádný se neohlásil. A když jsou tehdáž stavové podobojí nejprvé do kanceláře přišli, tehdy jejich stížnost ta byla, že by páni místodržící k tomu psaní od J. M. C. učiněnému (kteréž oni za tak těžké býti pokládali) raditi měli. Což když tíž páni místodržící po dlouhém toho se zbraňování naposledy odepřeli, tehdy nemohouce tím způsobem proti nim nic prokázati, teprva takové beze všeho gruntu a průvodu vyhlášení učinili. A tak ve vsí té relaci ten skutek, jakž oni to vykládají, „že jsou to v skutku shledali“ se nenachází, pro který by ti dva hrabata toho odsouzení zasloužiti měli. Nýbrž spíšeji mohl by někdo z utrpení a žalosti srdce o nich ta slova říci, kteráž se in libro secundo Machab. cap. 4. nacházejí: Miseros, qui, etiamsi apud Scythas causam dixissent, innocentes judicarentur, hos morte damnarunt, totiž: Neboží ti, kdyby třebaš u pohanův svou při vedli, byliby za nevinné souzeni byli, k smrti jsou odsoudili.

Za druhé v té jich výpovědi nespravedlivé tato slova se dokládají: *Pročež že je za své nepřátely a rušitele pokoje a obecného dobrého drží a vyhláší.* Nahoře se to více než na jednom místě dokládá, zvláště v tomto 8. dílu, že hrabě z Turnu v svém spisu dokládá: „že jsou páni stavové na sněmu obecném v l. 1609, když jsou ti dva hrabata opatření jich aneb spis amnistia řečený podepsati se zbraňovali, za zjevné nepřátely vlasti a buřiče obecného pokoje se vyhlásili.“

Což kdyby se bylo tehdáž stalo, nebylo potřebí jich v kanceláři vyhlášovati, ale že se takové odsuzování a vyhlášování týchž hrabat na sněmě obecném ani kde jinde nikdy nestalo, jest to nahoře dostatečně ukázáno, poněvadž sněm soudem není a stavové té moci neměli proti zřízení zemskému, proti privilegiím a svobodám království českého a proti zjevnému v té věci na témž sněmě stálému snešení a opatření a za právo ustanovení je odsuzovati. Ovšem pak ne na obecném sněmě, než při partikulárním shledání a toliko díl stavův pod obojích v kanceláři české (v místě jim stavům podobojím k shledávání společnému a k uvažování věcí jich nenáležitém) žádné moci neměli někoho odsuzovati a za své nepřátely a rušitele obecného pokoje vyhlášovati, ješto všecky tu přítomné osoby z strany pod obojí byli vlastně jich žalobníci a

protivníci, tak že, aby tu moc měli je odsuzovati, čelilo by proti všemu božskému, přirozenému i psanému, duchovnímu i světskému, netoliko křesťanskému ale i pohanskému právu.

Každý rozumný čtenář, kterýž tuto pravdivou informaci čísti bude, tu nenáležitost a nespravedlivost, kteráž se při tom odsuzování a vyhlásování stala, patrně najde a uzná, a jest v pravdě s podivením, jak tehdáž zůřivost a pohnutí myslí těch osob z vyšších stavův z strany podobojí tu přítomných (z nichž někteří nejvyšší úředníci, soudcové zemští a raddy J. Msti C. soudův dvorského a komorního a větší díl z nich s nimi blízce a krevně spříznění byli) tak hrubě zaslepila, že jsou se opovážili dokládati, jakoby to v skutku shledali, že jsou ten majestát jich na náboženství rušili. An sice ve všech nálezech, výpovědích a vyměřeních, když se kdo odsuzuje, dokládá se jeho přečinění a ty příčiny, pro které odsouzen bývá, tak aby jak odsouzený tak jiní všickni věděti mohli, že jest se spravedlivě stalo. Tuto pak pouhá toliko slova doložena byla. Nebo, dato, tamen non concessio, kdyby i to pravda byla, že ta protestací těmi slovy, jakž tehdáž v kanceláři čtena byla, se stala, tehdy v tomto jich odsouzení a vyhlášení doloženo býti mělo, čeho jsou se ti dva hrabata proti té protestací dočinili, tak aby za nepřátele vlasti a rušitele pokoje a obecného dobrého držání a odsouzení býti mohli. A poněvadž jsou toho nedoložili, tedy příliš bezprávně, nekřesťansky a právě tyransky v tom postupovali, tak jakž podobný příklad, aby se od osob urozených v království českém státi měl, se nenachází.

A mohlby rozumný čtenář slušnou příčinu míti, žádostivě informaci očekávati, jaká toho příčina býti musí, poněvadž o tom, co se tu s těmi dvěma hrabaty v kanceláři české při vyhození z okna dalo, málo jich z stavův podobojí vědomost měli (tak jakž o tom nahoře v tomto dílu, obšírněji se dokládá), proč jsou tedy tak mnoho jich s velkým hlukem a křikem to dotvrzovali, že je za nepřátele vlasti a rušitele obecného pokoje drží? Ale na to se odpověditi může, že běh zlosti světa tohoto s sebou to přináší, že málo v světě upřímných a věrných přátel, kteří by s druhými upřímně a věrně mínili, se nachází, a že vždycky více těch, kteří k potlačení nežli k pozdvižení bližním pomáhají, před rukama jest.

K tomu také někteří z strany podobojí, zvláště ti z Jednoty bratrské, učení Kalvina následující, tak horliví v svém náboženství byli, že jsou sobě pokládali líbeznou službu Pánu Bohu činiti, když ti dva hrabata jich náboženství tak hrubě odporní z tohoto světa se odpraví.

K tomu také z toho se seznalo, jak nebezpečná věc býti by musela, kdyby to za právo ustanoveno býti mělo, aby na sněmích a sjezdech lidé souzeni a ortelováni býti měli, tak jakž táž léta při těch roztržitých sněmích, když mnohokráte k tomu přicházelo, že při sněmích vedle starobylého a dobrého způsobu a pořádku přimluvy se nedály a že jedna osoba na místě všech přednášela a odpovídala, tedy že mnozí mnohdykrát se snášeli a křičivali: „tak, tak!“ a když ptáni byli, co schvalují, tehdy nevěděli, oč jest činiti bylo a k čemu jsou se tak v sněmě přimlouvali.

Slušně také stavové podobojí před vyhlášením té odsouzlivé výpovědi a obzvláště před vykonanou exekucí měli se na to rozpomenouti, že častopsaní dva hrabata netoliko obyvatelové království českého a osoby z předního stavu vzácných a starožitných rodův, ale také nejvyšší úředníci zemští, první nejvyšším sudím zemským a druhý purkrabím karlštejnským, a místodržící královští byli, a jaké vzácné opatření, osvobození a nadání všichni stavové a obyvatelové království českého měli a stále užívali, aby bez pořádného vyslyšení žádná exekucí proti nim před se vzata nebyla, jakožto nahoře v tomto dílu dostatečně ukázáno. Strany pak nejvyšších pánův úředníkův, soudcův zemských a radd J. Msti C. jakožto krále českého artikul sněmovní, léta 1608 od J. Msti císaře a pánův stavův království českého snešený a zavřený, takto vyměřuje: „Strany úředníkův nejvyšších, soudcův zemských a jiných radd J. Msti, aby jim úřady jich bez vyslyšení a rozeznání právního nebyly odnímány.“

Z čehož patrně znáti jest, jestliže strany odnímání jim úřadův sněmem takové opatření se stalo, že ovšem bez vyslyšení a odsouzení trestání býti nemohli, a nebylo potřebí obzvláště to za právo ustanovovati, poněvadž bez toho všickni ti, kteří nejvyšší úředníci a soudcové zemští a v soudech dvorském a komorním za raddy sedali, obyvatelové království českého bývali a takoví již proti bezprávnímu odsouzení, a ovšem proti všelijaké bezprávní exekucí podstatně právy královskými i zemskými opatření byli. Nadto že úřadové zemští od samých Jich Mstí králův českých dávání bývali, pročž stavům nenáleželo je odnímati.

A dále i toto za právo v témž království se užívalo, jestližeby se kdy přitrefilo, an by kdo z nejvyšších úředníkův zemských tak těžkou při na soudu měl a z uvážení spravedlivého to by se našlo a vyhledalo, žeby cti a hrdla odsouzen býti měl, tehdy taková výpověď nemohla na osobu jeho jíti, ažby nejprve J. Msti králi českému v známost uvedeno bylo, aby s něho nejprve ten úřad zemský sníti ráčil a tu teprva výpověď průchod svůj měla. Z čehož i v tom znáti jest, že

stavové tu moc neměli, ty dva hrabata jakožto nejvyšší úředníky zemské bez vědomí J. Msti krále českého odsuzovati a exekucí na nich vykonávati.

Nerozvažovali také při sobě ti tehdáž bouřliví Čechové i to, že ti dva páni hrabata toho času, když ta nespravedlivá výpověď a hanebná exekucí v kanceláři české proti nim před se vzata byla, J. M. císaře Mathiáše krále českého spolu s jinými sedmi nejvyššími pány úředníky a soudci zemskými místodržící v království českém byli, a že J. M. císař neráčil moci toho zanechat, aby se neráčil míti takového bezpráví a hanebného v království českém nikdy neslýchaného mordérského skutku, od nich spáchaného, ujíti buď právně aneb válečnou mocí, tak jakž jest se to od J. M. císaře Mathiáše začalo a od J. M. císaře Ferdinanda II. dokonalo a po slavném vítězství před Prahou větší díl těch rebellův Čechův náležitě strestáni byli. Však s exekucí proti nim de facto procedováno nebylo, jako jsou oni proti těm dvoum hrabatům učinili: než bylo proti nim procedováno cum causae cognitione, byl jim soud osazen, tak že byli pořádně vyslyšáni, spravedlivě odsouzeni, a na některých právní exekucí, a to ještě milosrdně temperovaná, vykonána byla. Načěž kdyby byli zdravě se rozmyslili, takové hanebné rebellie nezačali, byloby k tomu nepřišlo; pročez sibi imputent, sami sobě v tom vinu dávati musí.

A jakož v té relaci, co jest se v kanceláři české před vyhozením těch dvou hrabat z okna dalo, se nachází, že po přečtení od p. Pavla z Říčan jistého spisu, vyhlášení proti nim výpovědi a po vyvedení z též kanceláře nejvyššího pana purkrabího a pána Strakonického od pána Voldřicha ze Vchynic k těm dvoum hrabatům promluveno bylo: *Že jsou oni bratra jeho pana Václava nespravedlivě odsoudili a tyto dní 10.000 kop míšenských na to vydali, aby týž bratr jeho zabit byl.* Ačkoliv jsou tiž dva hrabata ihned tehdáž za odpověď dali „že jeho pan bratr p. Václav ze Vchynic ode všech tří stavův obžalován a od soudu zemského souzen byl, že se jim dvoum nemůže v tom vina dávati, a o těch 10.000 kopách míš., které by dané býti měly, aby zabit býti měl, že o tom žádné vědomosti nemají, ani o tom neslyšeli,“ však nic méně pro lepší informaci té věci z potřeby tato pravdivá zpráva se dává:

Pan Václav ze Vchynic a z Tetova, dostavši od J. M. císaře Mathiáše hned brzy po korunování J. M. na království české darem panství chlumecké a kolinské, poněvadž panství chlumecké na větším díle stolní bylo a předešle na

sněmě, l. 1614 v městě Budějovicích českých držaném, toho, aby od Jich Mstí pánův stavův k tomu povoleno a takové panství jemu a budoucím jeho k dědičnému držení zapsáno bylo, vyhledával, a jsouce jemu tehdáž za jistými příčinami k odpovědi dání do generálního sněmu odloženo: pročez i potom l. 1615 při témž sněmě obecném generálním takovou žádost svou připomenul. Páni stavové pak, prvé nežli jemu jakou odpověď dali, při J. M. C. snažně toho vyhledávali, aby J. M. C. z žádné povinnosti, ale z milostivosti jim to milostivě oznámiti, za kterými příčinami a pro jaké tak veliké a platné k J. M. C. zasloužení k tomu jest přiveden býti ráčil, že panu Václavovi z Vchynic a z Tetova tak velikou a nikdy neslýchanou milost mimo všecky jiné J. M. C. služebníky a poddané učiniti ráčil. Na takové ponížené pánův stavův vyhledávání J. M. C. ráčil toto za odpověď dáti: Že ačkoliv J. M. C. neráčí povinen býti své příčiny oznámiti a z svých činův počet činiti, nicméně z milostivosti ráčil jest toto vyslaným ode všech tří stavův v známost uvést, že se mohou přítomní vyslaní upamatovati, kterak J. M. C. za J. M. pana bratra slavné paměti ráčil jest jakožto přirozený dědic království českého všelijak o to se starati, aby za živobytu J. M. C. podle chvalitebného obyčeje a příkladu k království tomuto přijíti mohl. Poněvadž pak mnozí skrze divné praktiky proti tomu se stavěli a o dědičné právo, které J. Mstí na tomto království náleželo, připraviti usilovali, Václav ze Vchynic se zakázal, že J. M. C. k tomuto království, jak mnoho by na osobě jeho záleželo, dopomoci a fedrovati chce. Což že jest také (jakž J. M. C. jináče věděti neráčí) i učinil. Tu J. M. C. l. 1608 předtím, nežli ponejprvé do království tohoto přijeti ráčil, že jest témuž Václavovi ze Vchynic panství chlumecké a kolinské připověditi, v tom se zapsati a potomně i dáti a postoupiti ráčil.

Na takovou J. M. C. milostivou odpověď, od vyslaných všech tří pánův stavův přednešenou zprávu, vzavše to páni stavové v své uvážení, na čem jsou se jednomyslně snesli i také čeho se více neřádného do osoby téhož pana ze Vchynic dověděli, to jsou do téhož sněmu mezi jinými za jeden artikul doložili těmito následujícími slovy:

I uznávajíc stavové, že jest se on Václav ze Vchynic velikého a těžkého, v tomto království nikdy nebývalého a neslýchaného, též zřízením zemským velmi přísně zapověděného skutku dopustiti opovážil a o to pokusiti směl, že za živobytí slavné paměti císaře Rudolfa, jak jich stavův tak i svého dědičného a korunovaného krále a pána, jinému bez vědomosti a vůle vší země k království tomuto dopomoci se zakázal, a to ne z lásky a pro dobré vlasti své i také J. M. C., nýbrž z tak velikého úplatku a pro vlastní zisk a užitek svůj učiniti se snažil, i tudy J. M. C. nynějšího krále a pána na-

šeho nejmilostivějšího k tomu přivedl, že jest jemu ráčil panství chlumecké a kolinské připověditi, v tom se zapsati a potomně dáti a postoupiti, an to jemu, Václavovi ze Vchynic, jakožto obyvateli království tohoto, činiti neslušelo a nenáleželo, v moci jeho samého nebylo, aniž se od něho státi a vykonati nemohlo a nevykonalo, zřízení pak zemské A. 1. o tom zjevně vyměřuje, kdožby chtěl někomu k království tomuto dopomoci, prvé nežli by král z obecní vůle stavův volen byl, aby takový čest, hrdlo i statek ztratil, a kdožby takového zastávati chtěl a jej fedroval, ten aby v túž pokutu z svrchu psanou upadl. Proti kterémužto zřízení zemskému jest on Václav ze Vchynic za živobytu slavné paměti J. M. císaře Rudolfa, pána svého korunovaného, se v tom J. M. C. nynějšimu pánu našemu nejmilostivějšímu bez vůle a rady zemské a obecného sněmu k království tomuto dopomoci od osoby své zakazovati, slibovati, o to namlouvati, nadto pak takového velikého úplatku žádati, zápis k sobě od J. M. C. přijímati a těch statkův chlumeckého a kolinského skrze ten prostředek dosahovati neměl a nemohl, an J. M. C. ještě toho času, když jest se jemu v tom tak zapsati ráčil, sám těch statkův míti, držeti, ani také, nebyvše králem českým, korunovaným pánem naším, o velikých dlužích a závadách, v kterýchž ti statkové zůstávají a že v nich nemálo stolního statku obsaženo jest, věděti a tak jich zapisovati a dávatí moci neráčil. K tomu též postoupení těch statkův stalo se na zlou zprávu jeho k velikému zkrácení a ublížení věřitelův a rukojmův královských, tudíž i také ke škodě J. M. C. a všech obyvatelův království tohoto. Ješto jest J. M. C. takovému zapsání svému, v kteréž jest od něho tak nepořádně uveden býti ráčil, dosti činiti povinovat býti neráčil, jak pro z svrchu psané příčiny tak i proto, že J. M. C. od něho v tom omylně zpraven býti ráčil, jakoby on Václav ze Vchynic a z Tetova od osoby své J. M. C. k království tomuto dopomoci měl, poněvadž jest věc vědomá, že jest J. M. C. na milostivou žádost a vyhledávání slavné paměti J. M. C. Rudolfa, pana bratra J. Msti, ode všech tří stavův království českého společně, z jednomyslného týchž všech tří stavův snešení, za čekance království tohoto vyhlášen a i potom podobně k milostivé žádosti J. M. C. někdy slavné paměti císaře Rudolfa z jednomyslného týchž všech tří stavův snešení za krále přijat a korunován býti a na to království české šťastně dosednouti ráčil. Nadto výše, užijíce on Václav ze Vchynic a z Tetova od J. M. C. tak veliké milosti a těch statkův v držení vejdouce, jest se potomně před některými osobami v tom zjevně pronesl a mluvil: „Nebude-li J. M. C. jej náležitě traktirovati, tehdy, jakož jest J. Msti C. korunu na hlavu stavěl, tak žeby chtěl zase túž korunu J. M. C. s hlavy sníti.“ Čímž jest opět na sobě to znáti dal, žeby J. M. C., nynějšiho krále českého korunovaného, kdyby po vůli jeho býti neráčil, o korunu a království toto, stavy pak tohoto království, věrné poslušné poddané J. Msti, mimo vůli a vědomost jich o pána jejich korunovaného připraviti usiloval a přemýšlel. Nicméně i toho jest se on Václav ze Vchynic a z Tetova dopustiti směl: když jest ten artikul, má-li jemu panství kolinské ve dsky zemské vloženo býti v plném sněmě od stavův království tohoto uvažován byl, že jest l. t. 1615 v pátek po narození Panny Marie při úřadu desk zemských v světnici před osobami přísežnými písařům desk zemských mluvil tato slova: „Nyní se má věc dole mele. Nedají mně tam nyníčky; než to vím, že se pan Otta za mne přimlouvati nebude. Kdo se bude k mému dobrému přimlouvati, budu mu zase sloužiti, a kteří pak ne, budu se na nich mstíti i na jejich dětech, leč bych neuměl.“ Čímž jest stavům tohoto království zjevně odpověděl, nemaje se toho proti právu a zřízení zemskému dopustiti. Kteréhožto tak velikého a těžkého jeho, Václava ze Vchynic a z Tetova, provinění stavové pro budoucí zlý příklad sněsti a přehlídati nemohouce, to jsou za slušné uznali a natom se při tomto generálním sněmě snesli, aby týž Václav ze Vchynic a z Tetova z téhož přechínění svého před

slavný soud zemský větší království tohoto, jakby to níže nařízené osoby uvážili a za potřebné uznali, obviněn a obeslán byl.

K čemuž jsou stavové osoby z prostředku svého volili tyto:

Z stavu panského: Leonharta Kolona svobodného pána z Felzu na Andělské hoře a Bochově, Herolta Václava Libštejnského z Kolovrat a na Janovicích, J. M. C. raddy, Jana Albrechta staršího Křineckého z Ronova na Rožďalovicích a Novém Ronově; z stavu rytířského: Jana staršího Wiederšpergkera z Wideršpergku a na Tejnu, J. M. C. raddu, Jindřicha Ottu z Losu a na Komárově, J. M. C. raddu, Mikuláše Španovského z Lisova a na Pacově; z stavu městského: Sigmunda Celestina z Freyfeldu, měšťanina Starého města pražského, Jana Beniciusa, horníka na Horách Kutných, a Maximiliana Hošťálka z Závořic měšťanina města Žatce, dávše jim tímto sněmem plnou a dokonalou moc a právo, aby oni buď společně neb který koliv z nich téhož Václava ze Vchynic a z Tetova před budoucí soud zemský postní, nejprve příští, ke dni úternímu z toho všeho obeslati, viniti, průvod, vše na náklad zemský, vésti, na něj to, co by koliv k těm přem náleželo a věci těch výš oznámených, čeho jest se tu on Václav ze Vchynic netoliko proti slavné paměti J. M. císaři Rudolfovi, ale i také proti J. M. C., nynějšímu pánu našemu nejmilostivějšímu, tudíž také i proti vlasti své a stavům tohoto království buď řečí neb skutkem dopustil, se dotýkalo, jakby se jim nejlépeji vidělo a zdálo, provozovati, ukazovati, k nápravě jménem a na místě všech třech stavů tohoto království přivozovati mohli. K čemuž jim i další plnomocenství pod pečeti zemskou na relaci sněmovní, od stavů ke dskám zemským učiněnou, dodáno býti má. Táž pak rozepře nejprve o též statky chlumecký a kolínský, k nimž jest tak nepořádně přišel, a slova, na urážku J. M. C. a této země mluvená, napřed aby slyšána a doslyšána byla. Na kterouž ihned téhož soudu od nejv. úředníkův a soudcův zemských výpověď spravedlivá učiněna býti má. Týmž způsobem i druhé obeslání, jímž z toho odpovědnictví obeslání býti má, také od téhož soudu aby vyslyšáno a výpověď spravedlivou poděleno bylo. A pokudžby den úterní k tomu nepostačoval, tehdy v jiné dny pŕihonné ty pře předce slyšány, uvažovány, k místu přivedeny býti moci budou. V čemž ve všem týž Václav ze Vchynic a z Tetova žádnými příčinami k zdvžení (poněvadž se velikého neřádu zemského vysoce dotýče, a každý takové věci před soudem zemským s sebe svozovati povinen jest) se hájiti, brániti a těch užiti nemá. A jestli žeby kdo z těch nařízených osob skrze smrt z tohoto světa sešel, tehdy nicméně živi zůstávající mají a budou moci ty rozepře proti němu vésti, dovésti i k nálezům státi. A aby k takovým rozepřem tyž volené osoby přátely a prokurátory opatření býti mohli, volili jsou všickni tři stavové a nařídili osoby tyto: Joachima z Techenic, Adama Linharta z Newenbergku, J. M. C. služebníka, a Vojtěcha staršího Koutského z Jenštejna. Kteříž, přijmouce ty rozepře k sobě, ničímž se nevymlouvajíce, mají a povinni budou je proti témuž Václavovi ze Vchynic a z Tetova věrně a pilně vésti, a nadepsaným osobám v tom ve všem upřímně radami nápomocni býti.

A poněvadž jest týž Václav ze Vchynic a z Tetova na poníženou prosbu a žádost všech tří stavů tohoto království pro bezpečnost jich, aby jeden každý z obyvatelův království tohoto před ním všelijak bezpečen býti mohl, na milostivé J. M. C. poručení z bedlivého a spravedlivého nejv. úředníkův a soudcův zemských uvážení nejprve na rathouze Starého města pražského jistým místem zjištěn, a nyní na ponížené jak jeho tak i manželky, bratří a přátel jeho toho při J. M. C. vyhledávání J. M. ráčil jest s uvážením nejv. úředníkův a soudcův zemských k tomu milostivě povolit, aby na místě rathouze v domě, jenž u Holýňjanů slove, vedle zlaté trouby na rynku Starého města pražského ležícím, s dostatečnou guardý v tom opatřen zůstával, protož v témž zjištění, kdež nyní zůstává, do skonání těch rozepří,

aby k týmž rozepřem stál a dostál, zastaven a zanechán býti má. A to obzvláště z příčin těchto, že on člověk opovážlivý a mstitedlný jest, kterýž častokráte mnohým předním obyvatelům království tohoto řečí i skutkem veliké příčiny dával, na některých bezprávně skutečně zbitím i jinak se vymstil, před právem se pokrýval, po začatém proti sobě pořádu práva ven z země vyjel, na závazek cti a víry (z kteréhož až posavad ještě propuštěn není) málo pamatoval a dbal, anobř i teď, když jest mu jménem J. M. C., aby se před nejv. úředníky a soudce zemské do kanceláře české postavil, poručeno bylo, v tom se poslušně nezachoval. Neb ačkoli na hrad pražský přijel, avšak do kanceláře české sám se nedostavil, nýbrž, kdyby byl před ním hrad pražský zavřin nebyl, hned té chvíle beze vší opovědi přeč ujeti chtěl. Za kterýmižto příčinami i ti statkové chlumecký a kolinský z jistého J. M. C. a týchž nejv. úředníkův a soudcův zemsých uvážení do sequestru do skonání týchž rozepří vzati a dání jsou, až dostatečně to dokázáno a provedeno bude, že to dání týchž statkův, jakožto nepořádné, žádné podstaty a platnosti nésti nemůže, místa a průchodu svého míti nebude, a on že ho v ničemž užiti nemá a neužije. Protož toho obého, jak osoby jeho zjištění tak i týchž statkův do sequestru dání, stavové při tom zouplna zůstávají.

Což poněvadž se z velikých hodných a spravedlivě uvážených příčin u věcech tak těžkých a prvé nebývalých nevyhnutelně stalo: protož to proti právu, zřízení zemskému a řádu tohoto království, obzvláště proti tomu sněmovnímu snešení, na sněmě l. 1609 držaném a léta 1610 zavřeném, v artikuli o nestěžování lidí závazky a vězením bez pořádného vyslyšení stalému, na ujmu a protržení není a býti nemá. Nebo se toho všeho při témž sněmovním snešení a vyměření zřízení zemského zouplna zůstává a to budoucně k žádnému příkladu taženo býti nemá, lečby při kom tak veliká podezřelost se všemi těmi cirkumstanciemi a případy uznána, shledána a nalezena byla, a těch nahoře ve všem rovných a těžkých věcí se dotýkalo.

Byl týž pan Václav ze Vchynic a z Tetova tehdaž na žádost pánův stavův království českého s uvážením nejv. pánův úředníkův a soudcův zemských s povolením J. M. císaře Mathiáše do arrestu vzat nejprvé na rathouz staroměstský a potomně do jednoho domu v témž městě. A v témž arrestu zůstával až do soudu zemského postního, při kterémžto soudu byla ta věc před sebe vzata. A když na místě pánův stavův království českého prokurátor průvod svůj zavřel a J. M. císař Mathiáš ráčil sám do soudné světnice přijíti a na stolicí svou královskou se posaditi: tehdy pan ze Vchynic nedal se v žádné odpovídání proti průvodu proti němu vedenému, než dal do sebe promluvit, že se proti J. M. C. a proti pánům stavům království českého v žádné odpovídání a rozepře vydávati nechce, než že se dává J. M. C. a pánům stavům na milost i na nemilost, a žádá za milost. Což vše bylo při tom soudu zemském k uvážení vzato, a toto vyměření se stalo:

Jakož jest J. M. nejjasnější nejnepřemoženější velikomocný kníže a pán pán Mathiáš z Boží Milosti volený Římský císař, Uberský a Český král, jakožto král Český a pán náš nejmilostivější, se všemi třemi stavy král. českého na sněmu generálním, kterýž byl držán 1615 v pondělí po sv. Trojici a zavřin téhož léta v sobotu po sv. Jeronýmu se milostivě snésti ráčil, aby Václav ze Vchynic a z Tetova z jeho velikého a těžkého v tomto královst

prvé nebývalého a neslýchaného, též zřízením zemským velmi přísně zapověděného přečinění před slavný soud zemský větší království tohoto obviněn a obeslán byl: k čemuž stavové z prostředku svého osoby (str. 169 jmenované) volili, davše jim týmž sněmem plnou a dokonalou moc a právo, aby oni buď společně neb kteří koliv z nich téhož Václava ze Vchynic a z Tetova před nynější soud zemský ke dni úternímu z toho všeho obeslati, viniti, na něj to, čehož jest se on Václav ze Vchynic netoliko proti slavné paměti J. M. císa. Rudolfovi, ale také i proti J. M. císa. Mathiášovi, nynějšímu pánu našemu nejmilostivějšímu, tudíž také i proti vlasti své a stavům království tohoto buď řečí anebo skutkem dopustil, provozovati, ukazovati a k nápravě jménem a na místě všech tří stavův království tohoto přivozovati mohli. Vedle kteréhožto J. Msti C. s stavy snešení a týmž sněmem moci dání nadepsané osoby, od stavův volené, tak jsou se zachovali a jeho z toho ze všeho před týž soud zemský obeslati, jakž též obeslání, v úterý po památce všech svatých 1615 vyšlé, to vše v sobě šířeji obsahuje a zavírá. Na kteréžto obeslání když jest soudu tohoto v den sněmem uložený zavoláno bylo, po přečtení jeho nadepsané osoby od stavův volené průvod svůj proti těmž Václavovi ze Vchynic a z Tetova jsou vedli a ukazovali. Po zavření pak průvodu jich tu jest on Václav ze Vchynic a z Tetova v přítomnosti J. M. C. jak ústně tak i skrze suplikací podanou, vlastní rukou svou psanou, vznášel žádající: Poněvadž s J. M. C. králem a pánem svým nejmilostivějším a s Jich Mstmi pány stavy království českého v těch rozepřech, proti němu začatých, v žádné odpovídání a rozepře vcházeť nemíní: protož že J. M. C. a Jich Mstem pánům stavům v týchž obou rozepřech se na milost a nemilost dává, a pro Boha prosí, aby J. M. C. a Jich Msti páni stavové jeho na milost přijíti ráčili; načež že od J. M. C. a od Jich Msti nejv. pánův úředníkův a soudcův zemských odpovědi milosrdné a milostivé očekávati bude. Proti čemuž, co jest zase od osob zmocněných k tomu mluveno a čím toho bráněno bylo, to jest J. M. C. jakožto král český s pány Jich Mstmi a vládýkami na plném soudu zemském slyšení a tomu milostivě vyrozuměti ráčil, že jest týž Václav ze Vchynic a z Tetova tu netoliko všech těch velikých a těžkých, jak v artikuli téhož sněmu generálního tak také i v těch obou na něho vyšlých obesláních zejména doložených věcí, ale i jiných mnohých hrozných, také právy a zřízeními zemskými i snešeními sněmovními vysoce a těžce zapověděných, již po amnistii nebo-ližto odpuštění, kteráž se skrze smlouvu mezi J. M. císařem Rudolfem a J. M. C. nynějším králem a pánem naším l. 1608 stalo, předce vždy více se dopustiti opovážil. Obzvláště pak že jest od někdy slavné paměti císaře Rudolfa, krále a pána svého korunovaného, (dostavše od J. M. veliké milosti v příčině stavu panského rodu svého, k tomu zapsavše a zavázavše se v l. 1610 těmž J. M. císaři Rudolfovi od nejstaršího až do nejmladšího vše rodu svého při J. M. tel a životů, bez všelijaké výminky, buďte jacíkoliv nepřátelé, se vši možnosti nasaditi, tím svým zakázaním ujišťující J. M., že od toho času zůstává vždycky J. M. C. nejvěrnější a nejposlušnější až do smrti) odstoupil a ještě za živobyť J. Msti jiného pána sobě hledal a jednal, o J. Msti slova potupná mluvil, „že jest lhář, co jest mu koliv připovídal, že jest mu toho nezdržel, a že mu úřad jagermistrský odňal; pročež on nad ním že jest se také mstil, jej z království českého v l. 1611 ssadil, a kdyby jej byl z jagermistrství nezsadil a přitom zanechal, žeby sám také při království českém byl zůstal.“ A když J. M. C. vzáctné kommissaře své k J. M. Kr. do Vídně k nynějšímu pánu našemu nejmilostivějšímu posílal: on, jsouce k J. Msti poddaností a slibem zavázán, o té kommissii J. Msti Kr. psal, že by to všecko podvod byl a J. M. v tom bezpečil. Tím se též pochloubil, že, byvše jednoho času u slavné paměti J. M. C. Rudolfa v pokoji, když začasté J. M. odchrhoval a na zem vyplivoval, že jest se chtělo také jemu chrknouti a v ústa do hrdla J. M. C.

vplíti. K tomu po smrti J. M. C. nestyděl se srdce J. Msti do rukou svých bráti, i potom před některými osobami tím se honositi, kterak se pamatuje, když jest byl stáří ve 12 letech, byvše otec jeho od téhož J. M. císa. Rudolfa před vlastní osobu jeho obeslán, že jest k nohám J. Msti padnouti a kleknouti musel, čímž jest se srdce jeho, Václava ze Vchynic, ihned tehdáž v něm pohnulo a to sám při sobě rozvážil, a od toho času vždycky o to usiloval, jakby se mohl budoucně té hanby a posměchu, otcí jeho stalého, pomstiti. Potomně když J. M. C. za příčinou jednoho (prý) lehkomyšlného člověka, jehož jest pro některé od něho nevázně o něm mluvené řeči kyjmi zmlátiti poručil, před vlastní osobu svou tolikéž obeslati ráčil, chtěje jeho tím způsobem jako někdy otce jeho traktirovati, že jest se on v tom jináče rozmyslil a do těch heblův jíti nechtěl, nýbrž jiných cest a prostředkův se chystal, až i k tomu přivedl, že jest se na J. M. C. pomstil, tak že jest i to jeho srdce do svých vlastních rukou dostal, dokládajíc tato slova: „Byl jsem při tom, když to mrtvé tělo otvírali a měl jsem srdce jeho jakožto svého a otce mého úhlavního nepřítele v svých rukou.“

K tomu před některými lidmi i to příliš nevázně a rouhavě mluvil, že J. M. císa. Rudolf slavné paměti do pekla se dostal a tam se na vraném koni tumluje, a Zrucký, který se sám oběsil, že za ním jako za pánem svým na černém kozlu jede.

Dále pak, uživše též Václav ze Vchynic od J. M. C., nynějšího krále a pána našeho nejmilostivějšího, velikých milostí a znamenitých statkův dostavše, slova těžká na velikou ujmu mocnosti a důstojenství J. Msti před mnohými osobami jest mluvil, pravice: „Co jest císař, to jsem já, a co jsem já, to jest císař, a že císař na jeho nohách chodí; pročez aby žádný jeho s J. Mstí nedělil a neloučil, a že se neodpovídá ještě králem českým býti, a že Pán Bůh obyčejně děti a blázny za krále a veliké potentáty činí, kteříž neznají, kdy své věrné služebníky rekompensirovati mají a dadí lida komu sebou vládnouti.“ Nadto výše i ta slova o J. M. C. nynějším králi a pánu našem nejmilostivějším mluvil: „Já jsem jemu korunu na hlavu vstavil, a nebude-li dobře dělati, také jemu ji sundati a jinému dáti můžeme. Musí býti dobrý, a kdyby nebyl dobrý, udělali bychom jemu jako prvnímu. A kdyby mne nynější pán náš toho nezdržel, co jest mně připověděl, nechtěl bych jemu ani hodiny sloužiti,“ a to že jest J. Msti sám nejdnou v uši mluvil.

A když jest J. M. C. v l. 1614 sněm obecní v městě Budějovicích rozepsati a držeti ráčil, proti vůli J. Msti takový sněm jak sám od sebe, tak i jiné na to navozující, všelijak rozvésti a zrušiti usiloval a se snažil.

Nicméně i proti vši zemi a království tomuto, vlasti své, toho se jest dopustil a o též království tejně rady a praktiky bez obecného sněmu míval, stavy království tohoto ve zlé domnění při J. M. C., nynějším pánu našem, i jiných osobách uvozoval, jakoby království toto opuštěno býti a v nebezpečenství zůstávati mělo, a někdo před rukami byl, kterýžby J. Mst. o přirozené a dědičné právo J. Msti připraviti usiloval, pravice a to sobě samému připisující a přivlastňující, že jest on sám J. Msti k tomuto království dopomohl, korunu J. Msti na hlavu vstavil, a kdyby jeho nebylo, žeby J. M. C. posavad králem českým býti neráčil. Ješto jest vůbec všem to vědomé, že jsou všichni tři stavové království tohoto s jistým povolením a k milostivé žádosti a přimluvě někdy slavné paměti J. M. císaře Rudolfa, jakožto krále českého tehdejšího pána svého nejmilostivějšího, z obzvláštní ponížené a náchylné lásky k J. M. nynějšmu králi a pánu našemu, na obecném sněmě z společného všech jednomyslného snešení J. Mst. nejprvé za čekance a potom po propuštění od J. M. císaře Rudolfa z poddanosti a ze vši povinnosti jich za krále a pána svého dobrovolně přijali, vyhlásili a korunovali.

Tolikéž jest o bezhrdlí některých předních nejv. úředníkův a soudcův zemských usiloval, tejně úklady jim strojl a jiné proti nim, aby zbíti a

zmordováni byli, namlouval, vůli svou nad mnohými osobami z stavův nenáležitě provozoval, na rozkaz a poručení J. M. C., jménem a na místě J. Msti činěné, i na vyměření J. M. C. místodržících a nejv. úředníkův a soudcův zemských, též presidenta a radd J. Msti C. zřízené komory v tomto království nic nedbal, o nich jak někdy společně o všech tak i někdy o některých z nich rozdílně, anobrž i o všech stavích království tohoto mnohá hanebná nemravná a oplzlá slova (kterýchž se tuto pro stud dokládati pomíjí) nevážně mluvil, jim hrozné pohrůžky činil a jestli že jemu předce k tomu, oč žádá, povoleno nebude, přísahou se zavazoval, že bude se hleděti přičiňovati, aby česká země zkažena a třebas i s prstí zmatena byla.

Až naposledy úbrnkem při generálním sněmě všem třem stavům království tohoto zjevně jest odpověděl, mluvíce při úradě desk zemských před osobami přísežnými (kdež ten artikul, má-li jemu panství kolinské ve dsky zemské vloženo býti, v plném sněmě od stavův království tohoto uvažován byl) tato slova: „Nyní se má věc dole mele; nedají mne tam nyníčky. Kdo se bude k mému dobrému přimlouvati, budu mu zase sloužiti: kteří pak ne, budu se na nich mstíti i na jejich dětech, lečbych neuměl.“ I jiná rozličná nařklivá, hanlivá, utrhavá a dotklivá slova na mnohých rozdílných místech před mnohými osobami jak o všech stavích, tak i obzvláštních osobách nevinně a nedůvodně jest mluvil. Zvláště pak v l. 1611 málo některý den před vpádem lidu pasovského J. Msti Leopoldovi arciknížeti Rakouskému tu zprávu dával: „Ačkoli stavové království Českého k J. M. C. nynějšímu, tehdaž králi Uherskému a čekanci království Českého, jisté osoby vypravují a J. Msti píší, aby sem jezdit neráčil, však že z Waldštejna (tehdaž nejv. sudí zemský a přední commissarius do Vídně vyslaný) od některých osob z stavův má jiné obzvláštní listy, v kterýchž se píše, aby sem král přijel.“ Čehož jest nebylo.

A tak příčinou a původem toho byl, že ten lid pasovský (s nímž on v radách býváje, a svá tejná srozumění mívaje, i mnoho zakázaní a fedruňku čině) do měst pražských vtrhl. Čemuž se i sám těšil, pravíce, že „rád tomu vpádu bude; neb tím spíše a snáze jiného pána míti budeme.“ Skrze kterýžto vpád jak veliké a hrozné nevinné krve prolití i zkáza a záhuba mnohých duchovních a světských lidí se stala a následovala, to všem vůbec vědomé jest. Což on vše jen proto činil, aby se nad J. M. císa. Rudolfem vymstil a tudy statky a panství chlumecké a kolinské dostal.

Přes to všecko i s Pánem Bohem, vírou jeho svatou, náboženstvím a spasením duše své nenáležitě pohrával. Byvše víry katolické římské pod jednou, touž vírou svou zapíral, pravíce, že jest on náboženství pod obojí, k němu se přiznával, a při uvažování strany podobojí věcí, náboženství jejich se dotýkajících, při sněmě l. 1609 jak na hradě pražském v soudné světlici tak i dole na staroměstském a novoměstském rathouzích býval, přimluvy své mezi nimi činil, a když jest o též náboženství pod obojí co pilného mluvíti bylo, na to mimo jiné velice tiskl a majestátu zjevně žádati napomínal, dokládaje toho: „Kdo jest pod jednou a není pod obojí, aby vystoupil a kdo nevystoupí, aby z okna vyhozen byl.“ Též straně pod obojí rady dával, jakby fedruňku a přimluvy od J. M. tehdaž kralovské k J. Msti C. z strany jich náboženství dostati mohli, a hned proti tomu zase J. Msti K. psal, aby toho neráčil činiti, ale do jiného času sobě toho zanechatí. Neb že tudy jiných služeb a znamenitých svolení od stavův dostati moci ráčí.

Dále také býváje v sněmích obecních a v radách zemských, takové rady pronášela o nich jinam rozpisoval i proti tomu zase jináčejší rady dával. K tomu také, uvedše J. M. C. pána našeho nejmilostivějšího l. 1608 v zápis neobyčejný strany panství chlumeckého a kolinského za tou příčinou, že J. Msti k království tomuto dopomoci chce, a majíce jej J. Msti, dle výminky v témž zápisu doložené (poněvadž jest vedle uvolení svého k tomu přivést nemohl)

zase navrátiti, toho jest neučinil, nýbrž v l. 1611 již po nadepsané amnistii zase se nato navrátil a skrze své rozličné praktiky a pohrůžky, též jakoby své přípovědi a slibu ve všem zadosti učinil, k tomu přivedl, že jemu takoví statkové dáni, v moc uvedeni a ve dsky zemské vloženi byli, ješto postoupení takových statkův stalo se na zlou a omylnou zprávu jeho k velikému zkrácení a ublížení věřitelův a rukojmův J. M. C. jakožto krále českého, tudyž i ke škodě J. M. C. a vši této země, poněvadž v týchž statecích také nemálo stolního a zemského statku jest.

A tak v mnohých příčinách ruшитelem obecného dobrého a odbojníkem řádu práva a zřízení zemského byl, s Pánem Bohem, s vlastní duší, vrchností a vlastí svou i s jinými velikými potentáty neupřímně zacházel, rozdílne se namlouval a zapsal, naproti tomu jináče činil, a to vše nejvíce pro svůj vlastní zisk a užitek, aby velikých statkův nabyl a zbohatl.

V tom se také hrubě proti patrnému zřízení zemskému A. 1. 8. K. 3. 7. L. 5. 6. prohřešil a těžce dočinil.

I majice J. M. C. s nahoře dotčenými pány J. Mstmi a vládými plného soudu zemského to vše v svém pilném bedlivém a spravedlivém uvážení, nejprvé J. M. C., jakožto král Český, z tak vzácné a slavné krve pošlý a nejpřednější křesťanský světský pán a monarcha, jsouce víceji k milosrdenství nežli přistnosti nakloněn, prohlédajice k mnohým a dávným službám i k nynější takové pokoře a snížené prosbě jeho Václava ze Vchynic a z Tetova, nadto pak k mnohým velikým snažným a vzácným přimluvám Její Msti Římské císařové, Uherské a České králové, paní naší nejmilostivější, J. M. Maximiliana arciknížete Rakouského, nyní zde při residenci J. Msti přítomného, a jiných mnohých vzácných lidí: z těch i jiných znamenitých příčin jej, Václava ze Vchynic, na milost i na nemilost přijímati ráčí. Ačkoliv jest se tu on těžkých a velikých neřádných skutkův, jakž z výš oznámeného průvodu a svědkův jest se to našlo a vyhledalo, proti osobě, mocnosti a důstojenství J. M. C. všetečně dopustil, však z takové křesťanské litości a přirozené své náchylnosti k milosrdenství ráčí jemu takové jeho proti vlastní osobě J. Msti provinění milostivě odpouštěti.

Dále pak, poněvadž jest se z týchž průvodův a svědkův, proti němu vedených, netoliko to vše, což ta obeslání v sobě obsahují, ale i mnohem víceji, jakž v svrchu v mnohých artikulích obšírně doloženo, dostatečně našlo a vyhledalo, tak žeby vedle vyměření zřízení zemského výš připomenutého na cti a hrdle padnouti a toho obojího spravedlivě odsouzen býti a je ztratiti měl, zvláště poněvadž se tomu patrně vyrozuměti mohlo, že to jeho se na milost i na nemilost dání proto se od něho stalo, žeby on ta svá těžká provinění, která tu jemu přičtena a na něj dostatečně provedena jsou, nikterakž odvésti nemohl: však poněvadž J. M. C. ráčil jest jej, Václava ze Vchynic i na milost i na nemilost přijíti a jemu to, co proti osobě J. Msti provinil, milostivě odpustiti, z těch příčin ráčí J. M. C. a Jich Msti takto o tom vyměřovati:

Předně aby on, Václav ze Vchynic a z Tetova, vězmem J. M. C. a všech tří stavův království tohoto na zámku hrabství kladského do smrti své byl a zůstával, a odtud aby jemu od J. M. C., dědicův J. Msti a budoucích Jich Mstí kralův českých, ani od stavův království českého ani od žádného jiného nižádným vymyšleným způsobem, cožby lest lidská vymysleti mohla, spomoženo býti nemohlo a nebylo, kdež jemu papír, peří a černidlo, ani jiná jakázkoli věc k nižádnému psaní od nižádného člověka pod skutečným trestáním dávány a propůjčovány a k němu do konce žádný jiný kromě manželky a syna jeho, též zpovědníka neb doktora lékařského, kdyby kterého z nich pro opatření duše nebo těla svého potřeboval, pouštění býti nemají. K službě pak jeho dvě osoby (jimž přísaha, jakby se v té službě chovati měly, vydána bude) nařízeny býti mají, a jistou vartou neb stráží na témž zámku od J. M. C. (kteřížby jak J. M. C. tak i stavům společně přísahou zavázáni byli) bezpečně opatřen býti má.

Druhé aby se v témž vězení po všecken čas života svého všelijak pokojně, jakž na tak prohřešilého vězně sluší a náleží, choval a žádných puntování, srocení, rad, praktik a jednání proti J. M. C., dědicům J. Msti a budoucím Jich Mstem králům českým, též proti stavům a obyvatelům království tohoto, jak všem společně tak i jednomu každému z nich obzvláštně, nikterakž neužíval.

Co se pak statkův a panství chlumeckého a novo-kolinského dotýče, se vším a všelijakým k týmž panstvím příslušenstvím, tak jakž jest je on Václav ze Vchynic dostal, a jich v držení a užívání byl, poněvadž se to našlo, že jest sobě na táž panství tak nepořádně a neobyčejně a proti patrnému zřízení zemskému od J. M. C. nynějšího pána našeho nejmilostivějšího zapsání vyjednával, je k sobě přijal a to prvé, nežli jest J. M. C. též statky v moci své míti a králem českým býti ráčil, připovídajíce za to J. M. v l. 1608 k království tomuto dopomoci, však s tou výminkou, jestližeby se toho nestalo, aby on takové zapsání povinen byl J. M. zase navrátiti, čehož jest (věda, že přípovědi zadosti neučinil a učiniti nemohl) nevykonal, nýbrž za sebou takové zapsání zanechavše, v l. 1611 po kornnování J. Msti na království toto bez vůle a vědomí stavův (jsouce v týchž obou panstvích nemálo statkův stolních a zemských) k užtku svému přivedl a týchž statkův v držení a užívání vešel i vklad jich ve dsky zemské dostal, ješto zřízením zemským těžce to zapovědíno jest, aby se žádných postranních zápisův a puntování od žádných osob z stavův v tomto království proti J. M. K. a proti řádu a právu nedálo, a žádný aby jinému k království bez obecného sněmu a všech tří stavův společného snešení nedopomáhal; ovšem pak neslušné a nenáležitě jest, aby kdo pro svůj vlastní zisk a užitek takové věci před se bráti a takové znamenité a veliké statky na škodu krále a země, poněvadž toho ani za paměti lidské ani z kronik a historý se nenachází, aby který kdy z Jich Msti králův českých kterému z obyvatelův království tohoto takovou milost učinil a tak veliké statky daroval, — sobě vyjednati a tím způsobem dostati měl, tak jakž on Václav ze Vchynic jest se toho dočinil a toho dostal. Protož se týž vklad ve dsky zemské i s relací J. Msti o to ke dskám zemským učiněnou a majestát, na panství novo-kolinské svědčící, vyzdvihuje, kazí, moří, v nic obracuje a z desk zemských přetržen a vymazán, týž pak majestát J. Msti zase navrácen býti má, nejináče, jakoby nikdá od J. M. C. jemu ty statky dány a postoupeny nebyly, tak že on, Václav ze Vchynic a z Tetova s dědici a budoucími svými týchž obou panství i vkladu jich ani toho majestátu v ničemž dále užiti nemá a moci nebude. Nýbrž ty oba statky a panství se vším jich příslušenstvím i všemi svršky a nábytky, tak jakž jest týž Václav ze Vchynic jich v držení a užívání vešel, J. M. C. předešlým způsobem v moc uvedeny býti mají. A on Václav ze Vchynic a z Tetova s dědici a budoucími svými víceji a dáleji pod nižádným způsobem na ně se potahovati a navracovati nemá a nemají na časy budoucí a věčné.

Strany pak propadení cti a hrdla, poněvadž jest se jak J. Msti C. tak i stavům království tohoto na milost i na nemilost dal, to obé při vůli a moci stavův, jakožto původův se zůstavuje, tak že v tom on při budoucím sněmě, kterýž od J. M. C. stavům v tomto království českém rozepsán a držán bude, od stavův odpovědi očekávati povinen jest. Taková pak slova nařklivá hanlivá a důtklivá, proti J. M. císaři Rudolfovi slavné paměti i také J. M. C. nynějšímu pánu našemu nejmilostivějšímu, též všem stavům království českého i osobám obzvláštním z týchž stavův od něho, Václava ze Vchynic a z Tetova, mluvená, nejsou a býti nemají k nižádné nejmenší úhoně a ujmě Jich Mstem, slavnému jměnu a vzáctné vyvýšenosti a jich cti a dobré pověsti nyní i na časy budoucí.

Naposledy pak on, Václav ze Vchynic a z Tetova, též dědicové a budoucí i všichni přátelé jeho, neb kdokoli jiní na místě jeho nebo jich nic proti

tomuto J. M. C. a pánův Jich Msti, a vládyk spravedlivému vyměření nižádným vymyšleným způsobem před sebe brátí, též nad J. M. C., dědici J. Msti a budoucími králi českými, anebo nad zeměmi J. M. C. a obzvláště stavy tohoto království, též nejv. úředníky a soudci zemskými, raddami J. M. C., též nad zmocněnými ode všech tří stavův, jako i nad přátely a prokuratory kteří jsou se v čemkoli a jakkoli těchto rozepří dotýkali, je vedli, i manželkami a dětmi, též služebníky a poddanými jich a jinými všemi jakýmikoli lidmi se vymstívati a nic toho, cožby ku pomstě býti chtělo, řečí ani skutkem, ani žádným vymyšleným způsobem a obyčejem předsebrátí nemá a nemají. Pakliby on, Václav ze Vchynic a z Tetova, neb dědicové, budoucí i přátelé jeho, anebo kdokoli jiný na místě jich nebo jednoho z nich tomu všemu, jakž se svrchu píše, buď na díle anebo ve všem dosti neučinil a tak se nezachoval a to vše bez přerušení skutečně nezdržel aneb nezdrželi, a v kterémkoliv artikuli přestoupil nebo předstoupili: tehdy má i hned on, Václav ze Vchynic, i jiný každý, kdožby koliv jemu v tom nápomocen byl, čest a hrdlo bez milosti propadnouti a J. M. C. neb dědicové J. Msti a budoucí Jich Msti králové čeští i stavové království tohoto aneb na místě stavův nejv. úředníci a soudcové zemští ihned beze všech odkladův po takovém přečinění ráčí a budou moci na osobu jeho i toho každého sáhnouti a jeho dáti svrchupsaným způsobem strestati. V čemž se jim od nižádného živého člověka žádná nejmenší překážky činiti nemá, a Jich Msti ráčí jej, Václava ze Vchynic a z Tetova, v svou kázeň brátí.

Relatorové: A d a m z W a l d š t e j n a na Hrádku nad Sázavou, Lovosicích a Hustopečkách, J. M. C. radda a komorník a nejv. hofmistr království českého z pánův, K a š p a r K a p l í ř z S u l e v i c na Votici a Milčíně, J. M. C. radda a purgkrabě kraje hradeckého z vládyk.

Actum v pátek po neděli postní, slove Oculi I. P. 1616.

Po tom vyměření byl týž pan Václav ze Vchynic dán do arrestu na hradě pražském do Bílé věže a odtud potom po některém málo dni vezen byl na zámek Kladsko. A bylo jemu dovoleno, aby jeho paní manželka při něm tam býti mohla, a také jeden mnich z řádu de la misericordia, rozený Vlach, k sloužení mše svaté a k slyšení jeho zpovědi aby při něm zůstával. Kterýžto mnich začasť do Prahy přijížděl, dajíce udělati některá instrumenta železná, kterými pod tichem bez tlučení mohlby zeď prolámati. Jakž také to dovedl, dajíce v pokoji pana ze Vchynic oltář přistrojiti, a v tom místě zeď do pokoje paní manželky pana ze Vchynic prolámal, cihly, kámen a vápno z té díry pod oltářem skládal, že varta, kteráž do téhož pokoje přicházela, nic toho spatřiti nemohla. A jednoho dne, vyšedše pan Václav ze Vchynic z téhož pokoje mezi vartu, přivedl k tomu, že jsou oni v kuželky spolu hráli, a dali jim ku pití dosti vína, že jsou se dobře podnapili. Mezitím dal v svém pokoji tu díru tím větší prodělati, že jest mohl dobře skrze ni prolézt. A když varta podnapilá usnula, on z pokoje paní manželky své vyšel pod krovy, kdež ten mnich, davše udělati z pevných provazův řebřík od toho krovu až na zem do příkopu, po kterémž řebříku pan ze Vchynic dolův se spustil, a dostavše

se do příkopu, an v těch místech žádné nebylo osazené varty, bez překážky ven z zámku do pole vyšel, kdež jeho s čerstvým koněm čekali; na kterýž on vsedl, bezpečně a kde se jemu líbilo odjel a obrátil se do Polska do Krakova. Tu se dal mezi studenty in universitatem zapsati, tak že tu bezpečně zůstával.

Právě toho času, když se to stalo, byl soud zemský letničný na hradě pražském držán, na kterémž nejv. páni úředníci a soudcové zemští s vědomím a povolením J. M. císaře Matěje jisté vyměření v příčině téhož pana ze Vchynic učinili, kteréhož tento jest výpis:

V kvaternu druhém podaných na supplikaci a jiných případných při žlutém l. 1616 v pátek po svatém Medardu F. 13. Páni Jich Msti a vladyky z plného soudu zemského, ráčili jsou poručiti dskami zemskými poznamenati: Jakož jest se předešlého času od J. M. C. jakožto krále českého, pána pána našeho nejmilostivějšího, a plného soudu zemského strany osoby Václava ze Vchynic a z Tetova jisté vyměření stalo, aby týž Václav ze Vchynic a z Tetova pro své těžké provinění, jehož se proti patrnému zřízení zemskému A. 1. 8. K. 37. L. 5. O. 48. 49 dopustil a těžce prohřešil, tak že jest vedle vyměření zřízení zemského, výše připomenutého, na cti a hrdle padnouti a toho obojího spravedlivě odsouzen býti a je ztratiti měl, věznem J. M. C. jakožto krále českého a všech tří stavův království tohoto na zámku hrabství kladského do smrti své byl a zůstával a se v témž vězení po všecken čas života svého všelijak pokojně, jakž na tak prohřešilého vězně sluší a náleží, choval. A strany propadení cti a hrdla jeho, poněvadž se jest jak J. Msti C. tak také i stavům království tohoto na milosti na nemilost dal, to oboje při vůli a moci stavův jakožto původův zůstaveno jest, tak že v tom on při budoucím sněmě, kterýž od J. M. C. stavům v království tomto rozepsán a držán bude, odpovědi očekávati povinen byl, s tím dalším v témž vyměření doložením: Pakliby on, Václav ze Vchynic a z Tetova, k tomu všemu. jakž se svrchu píše (str. 176), buď na díle anebo ve všem dosti neučinil atd., jakž též vyměření ve dskách zemských v kvaternu druhém podaných na supplikaci a jiných případných při žlutém l. P. 1616 v pátek po neděli postní, jenž slove Oculi, F. 4. to vše v sobě šířeji obsahuje a zavírá. I poněvadž jest se týž Václav ze Vchynic a z Tetova z toho vězení, do kterého vedle téhož vyměření J. M. C. a soudu zemského na zámek hrabství kladského dán byl, kradmo vylámal, dobyl, odtud utekl a tak témuž vyměření zadosti neučinil, nýbrž je skutečně přerušil a přestoupil, a tudy čest svou a hrdlo své dokonale propadl a ztratil, zřízení pak zemské tohoto království o tom zjevně vyměřuje: „Kdožkoliv čest ztratí anebo cti odsouzen bude, že takový má hned oznámen býti ke dskám zemským i ke všem úřadům i ke všem soudům, aby jemu ve dsky zemské i dvorské kladeno nebylo, ani půhonové nemají jemu k soudům vydávání býti, také jeho před žádným soudem nemají souditi a každý s ním má se vystříhati kvasiti jako s zrádcem.“ Protož podle téhož zřízení zemského s povolením J. M. C. jakožto krále českého Jich Msti ráčí jej, Václava ze Vchynic a z Tetova, jakožto na cti již dokonale padlého, ke dskám zemským i ke všem jiným úřadům oznamovati.

Dále pak poněvadž on, Václav ze Vchynic a z Tetova, té veliké milosti, kteráž se jemu od J. M. C. z litoosti křesťanské a z přirozené J. Msti náchylnosti k milosrdenství a na mnohé veliké a vzácné přímluvy přijetím jeho na milost i na nemilost stala, málo vážil a toho nedočekal,

ažby sněm držán byl, při kterémžby on jistou odpovědí, má-li při poctivosti a hrdle zůstaven býti, zpraven býti mohl, nýbrž z toho spravedlivého a z veliké milosti pro osobu jeho nařízeného opatření z zámku Kladska obmyslně jest se vydobyl a pryč ujel, a skrze to aby cti a hrdla dokonce zbaven byl, zomysla na sebe potáhl, ješto poctiví lidé a obyvatelé království tohoto, obzvláště pak z vyšších stavův, vždycky jsou to zachovávali, že raději hrdla svá tratiti chtěli a trátili, nežli by se nad svými poctivostmi zapomenouti měli. Jsouce on pak Václav ze Vchynic a z Tetova člověk mstitedlný, aby se nad žádným a zvláště nad některými z obyvatelův království tohoto jakýmkoliv způsobem vymstívati a jim škoditi nemohl, ráčí také J. M. C. skrze mandáty po všech krajích království tohoto to milostivě naříditi: Jestliže by on kde v království tomto upatán, nalezen, spatřen a dosažen býti mohl, aby ihned buď od práva ujištěn anebo od koho koliv jiného vzat a na hrad pražský na náklad zemský dopraven a dodán byl, a žádný aby jej nepřechovával ani v ničemž nefedroval pod pokutou v předešlém vyměření ve dskách zemských v kvaternu druhém podaných na supplikaci a jiných případných při žlutém F. 4. obsaženou, totiž cti a hrdla ztracení. Což také J. M. C. v příčině nepřechovávání a dosažení osoby jeho, Václava ze Vchynic a z Tetova, v jiných J. M. královstvích a zemích (vedle pořádku a obyčeje té každé země) naříditi a opatřiti, nicméně i J. Sv. Papežské, J. M. králi hispanskému a jiným Jich Mstem potentátům, kurfirštům a knížatům sv. Říše o jeho velikém přečinění v známost uvéstí a toho milostivě vyhledávati chtíti ráčí, kdeby se koliv on zdržoval, aby zjištěn a na hrad pražský dodán býti mohl.

Nadto nade všecko v této tak veliké nikdy prvé v království tomto nestalé a neslýchané věci Jich Msti též s povolením J. M. C. jakožto krále českého ráčí i to nacházeti a vyměřovati, aby na téhož Václava ze Vchynic a z Tetova na dosažení zase osoby jeho jistá summa peněz, jmenovitě 10.000 kop míš., uložena byla a to na tento způsob: Kdoby koliv buď sám nebo s pomocníky svými jej, Václava ze Vchynic a z Tetova, na hrad pražský živého dodal, že tomu každému taková z svrchu psaná summa, totiž 10.000 kop míš., zcela a zouplna nejdéleji v témdni po dodání jeho z zemských peněz od osob, k přijímání a vydávání takových peněz sněmem nařízených, dána a odvedena bude. Pakliby kdokoliv (buď sám nebo s pomocníky svými), nemoha jeho živého na hrad pražský dopravit, hlavu jeho na týž hrad pražský dodal, že jemu též summy polovice, totiž 5.000 kop míš. svrchupsaným způsobem tolikéž dáno a odvedeno bude. A jestli žeby se někdo našel, kterýby někde předešle čeho koliv v království tomto zlého se dopustil, žeby skrze to čest nebo hrdlo nebo statek, buď všecko tré spolu, nebo jedno nebo dvě z nich pro svá přečinění právně ztratiti měl anebo již ztratil, a žeby ten jistý jeho, Václava ze Vchynic, buď živého neb hlavu jeho na hrad pražský dodal, tehdy také i to jeho předešlé přečinění, ničemž zlým jemu to nespomínajíce ani žádným právem neb jiným jakýmkoli způsobem naň nesaňajíce, jemu všecko prominuto a mimo to svrchu jmenovaná summa peněz dána býti má. Což poněvadž toto vyměření z velikých hodných a spravedlivě uvážených příčin u věci tak těžké a prvé nebývalé nevyhnutelně se stalo, protož to nikdy více budoucně a k žádnému příkladu taženo býti nemá, lečby při kom tak veliké přečinění se všemi těmi cirkumstanciemi a případnostmi uznáno, shledáno a nalezeno bylo, a ve všem této věci rovných a tak těžkých věcí se dotýkalo.

Relatores: Adam z Waldštejna na Hradku nad Sázavou, Lovosicích a Hustopečech, J. M. C. radda, komorník a nejv. hofmistr království českého, Vilém Slavata z Chlumu a z Košmbergka na Hradci, Telči, Stráži a Nové Bystřici, J. M. C. radda, komorník, nejv. sudí dvorský království českého a president komory české, z pánův; Kašpar Kaplíř z Sulevic na Milčíně a Voticích, J. M. C. radda a purgkrabě kraje hradeckého, z vladyk.

Actum léta a dne svrchu psaného.

Jak jest se v té rebelli, l. 1618 v království českém začaté on, pan ze Vchynic, do téhož království dostal a se pány stavy pod obojí tak praktikovati uměl, že jsou jemu proti jistému reversu posses panství chlumeckého odevzdali; item jak nedlouho s týmiž stavy srovnati se mohl a jak jsou jeho na témž zámku chlumeckém do arrestu dali a silnou vartou týž zámek osadili; item po slavném vítězství J. M. C. před Prahou jak jest týž pan ze Vchynic téhož arrestu osvobozen byl, ke dvoru J. M. C. se dostal a tak své věci vésti uměl, že v držení a užívání téhož panství chlumeckého zůstával, a upadna v těžkou nemoc život svůj v Moravě městě Brně pobožně a horlivě katolicky dokonál; item jak jest J. M. císař Ferdinand II. synu jeho, jedinému po něm pozůstalému, to panství chlumecké na jistý způsob dědičně zanechatí a do desk zemských vložití dáti ráčil: to vše jest v království českém a při dvoře J. M. C. zjevné a vědomé. O čemž se zanechává tuto vypisovati. Toliko to chtělo se ukázati, že bratr jeho, pan Voldřich ze Vchynic, před vyhozením z okna častopsaným hrabatům nevinně tu vinu přičítal, že jsou oni pana bratra jeho, pana Václava, nespravedlivě odsoudili. Neb týž pan bratr jeho byl obžalován ode všech tří pánův stavův království českého, od celého soudu zemského souzen a s vědomím a approbiováním J. M. císaře Mathiáše jakožto krále českého jisté vyměření na něho se stalo.

Mezi nimi, kteří se za něho, pana Václava ze Vchynic, velice přimlouvali byla jeho sestra, paní Štubenbergerova, která nejvíce s velikým pláčem při Její Msti císařové Anně toho vyhledávala, aby pan bratr její nebyl poctivosti odsouzen, a tak mnoho při Její Msti působila, že se Její Mst ráčila toho ujíti a obzvláště hraběti Slavatovi poručiti, aby hleděl při jiných nejv. páních úřednících a soudcích zemských to předcházeti a k tomu vésti, aby na milostivou přímluvu Její Msti císařové téhož pana ze Vchynic poctivosti neodsuzovali. K témuž také přivedeno bylo, jakž v svrchu psané výpovědi se nachází. A když potomně týž pan Václav ze Vchynic, byvše vedle výpovědi na zámku Kladsku v arrestu, a toho vyhledával, aby jeho paní manželka a ten mnich u něho býti a zůstávati mohl, ačkoliv z prostředku nejv. pánův úředníkův a soudcův zemských (mezi nimiž tehdaž hrabě z Turnu nejprístnější proti témuž pánu ze Vchynic byl) málo jich bylo, kteřížby k tomu povolení raditi chtěli: nic méně častopsaní dva hrabata k tomu všelijak vedli, až i přivedli, že jest se k tomu povolilo a skrze to jemu z toho arrestu pomůženo bylo, jakž výše o tom doloženo jest.

A když týž pan ze Vchynic z toho arrestu z zámku Kladska sobě pomohl, ačkoliv na soudu zemském vyměření se stalo, a v tom jistá summa peněz, totiž 10.000 kop míš. vyměřeno bylo, že má dáno býti tomu, kdoby aneb kterýby jej dostati a do toho arrestu na zámek kladský jakým koliv spůsobem přivésti a dodati mohl: však, aby komu taková summa peněz dána a odevzdána býti měla, o tom slyšáno nebylo, a jistá věc jest, že se toho nestalo. A tak i v tom tiž dva hrabata nevinní byli a Voldřich ze Vchynic jim v tom křivdu učinil.

Devátý díl.

Nyní navrátím se k spisu hraběte z Turnu, kdež takto dokládá:

XV.

Durch den Wiellen Gottes vndt beruffung meines Allergnädigsten Kayzers vndt Königs Rudolphi bin ich der löbl. Cron Boheimb zur General Leutenambt benent, vndt mit der Stände einhelliger Einwielligung bestellet worden.

Wass für Trew vndt ersprüssliche Dienste ich in dem Turkischen Krieg viel Jahr nacheinander geleist, auch da die gefährliche Bawren Aufruhr entstanden, vndt da der Botsch-kay in Oestreich vndt Mähren eingefallen, hat man in guetter Gedächtnus, könnte es auch mit königl. Gnadbrieffen erweisen. Lebt auch kein Mensch auf Erden, der mich könnte bezichtigen, dass ich aus eigensinnigen Kopff etwas vorgenommen, sondern alss ein Diener des aussdrücklichen Commando vndt Befelch, alss ein Reversirter erwartet, demselbigen schuldigen Folg gethan. Wie kann dann das seyn, dass man einem verbundenen Diener wolte zue einem Haupt machen, wie dieser Calumniant schändtlich thuet?

To jest: Z vůle boží a povolání mého nejmilostivějšího císaře a krále Rudolfa byl jsem za general-leytenambta slavné koruny české vyhlášen a jednosvorným stavův snešením nařízen. Jakou věrnost a jak platné služby proti Turku válečně pořád za mnohá léta jsem prokazoval, jako i tehďáž, když ta nebezpečná zběh selská povstala a když Bočkaj do Rakous a do Moravy vpadl, to ještě v dobré paměti pozůstává a může to J. Msti královskými milostivými listy dokázáno býti. A člověk ten na zemi není, který by mne štrafovati mohl, že jsem něco o své ujmě před sebe vzal, nýbrž jako služebník patrné a zřejmé kommando a poručení nejindáče než jako

reversirovaný povinně vykonal. Jakž to býti může, aby služebník zavázaný za hlavu nebo vůdce počten, jakž hanebně ten kalumniant mne za toho býti klade?

Zdaliž z milostivého povolení J. M. císaře Rudolfa jakožto krále českého slavné paměti Hendrich Mates hrabě z Turnu za nejvyššího general-leytenambta království českého nařízen byl, žádná vědomost o tom v království českém ani jinde není. Než o tom se ví, že l. 1609 na sněmě obecném, když stavové pod obojí defensí v království českém mimo vůli a povolení J. M. císa. Rudolfa nařídili, lid válečný najímali a tou svou válečnou mocí J. M. císaře Rudolfa k tomu přivedli, že jest jim majestát na náboženství vydati ráčil, že jest tehdáž od stavův království českého hrabě z Turnu za nejv. general-leytenambta volen a nařízen byl, o čemž v první knize díle pátém (I. str. 330) obšírněji se vypisuje.

Těž to vědomé jest, když léta 1618 ta hanebná rebelie začátek svůj vzala, že ihned na druhý den po vyhození z okna často psaných dvou hrabat defensí v témž království nařízena byla, že týž hrabě z Turnu od rebelských stavův pod obojí v témž království za general-leytenambta volen a nařízen byl. A ačkoliv byl v službě týchž stavův pod obojí a za svou službu plat od nich bral, však nicméně byl jich přední radce a přední vůdce, jakž nahoře v této druhé knize v předcházejícím osmém dílu to se dostatečně ukazuje, že on hrabě z Turnu předním radcím a původem toho vyhození z okna těch dvou hrabat byl. Pročež ten spisovatel, že jest jej za raddu a předního vůdce jmenoval, žádnou křivdu jemu v tom nečiní a ne za kalumnianta, nýbrž za pravdivého spisovatele slušně počítán býti může.

Že jest pak on hrabě z Turnu za času slavné paměti císaře Rudolfa v válce proti Turku chvalitebně a udatně se choval, i také v pozdvížení a bouřce sedlákův v horních Rakousích zmužile bojoval, je skrotiti a k náležitému poslušenství přivéstí nápomocen byl, v tom učinil vedle povinnosti své, začož také od nejmilostivější vrchnosti své náležitý plat bral. A může se v tom místě za odpověď dáti vedle dictum S. Pauli „In hoc laudo“, v tom byl on chvály hoden. Ale že jest se stavům pod obojí království českého za nejvyššího general-leytenambta nejprvé proti J. Msti císaři Mathiášovi, pak i proti J. Msti císa. Ferdinandovi II. potřebovati dal, in hoc non laudo, v tom nebyl chvály hoden.

XVI.

Zu erweisen, dass mir vor Gott vndt der Welt Unrecht geschicht, dass ich mich solcher Authorität, Macht vndt Gewalt

solte gebraucht haben, wiell ich hernach folgendts darthuen. Dann einstmahls auf dem altstätter Rathaus kombt eine Warnung Post, wann wir verordnete vndt genandte Defensores werden auff dass Prager Schloss vns begeben, sey die Wacht bestellet vns zue vmb-ringen, gefänglich zue nehmen vndt schleunige Execution ergehen zue lassen. Dieses kombt nach Mittag. Darüber war eine solche erhitzte Furia, dass eine grosse Anzahl sich zue Ross gesamblet. Wass gehen vndt lauffen hat können, begab sich darzue. Darüber Herr von Fels, Herr Wielhelmb von Lobkowitz vndt ich sorgende Gedancken gehabt. Kommt man in solche Rabie, es stunde grosse Gefahr, darauf hetten auch keine Hoffnung gehabt, solche Gefahr abzuwenden. Haben doch mit grosser Saufftmütigkeit bettend erhalten, dass aus vnsern Mittel drey Persohnen zu den Herrn Stadthaltern geschickt, begehrende: Es wäre ein vnvmgbängliche Nothurfft, bey denselben eine Stundt Audientz zu haben. Nun haben wir obgedachte wohl erachten können, dass die Herrn Stadthalter die Späte der Zeith einwenden, vndt auf den morgenden Tag verschueben würden; haben also den Abgesandten vertrewlich gesagt vndt Vrsachen eingewendt, sie sollen die Entschuldigung vndt Verlängerung des andern Tages annehmen.

Da nun die Vnserigen vom Schloss widerkomben, Relation gethan, dass der Abendt an der Handt vndt gar zu spath, derowegen auf Morgen die Audientz angenohmben worden, haben die Ständt ein solchen Zorn vndt Vnwiellen gefast, dass die Ablegirten, die Gefahr von sich zu wenden, auff vns vorgemeldete drey Persohnen warhafftig es geschoben. Helff Gott! Was war da für ein Lärma von Herrn Wentzl Chinsky aufgeblösen, die Gemeine in vns zu hetzen, in Gefahr vndt Noth einzuleiten, mit solchen Bewegungen, ob drey Persohnen sich solten solcher Macht anmassen, was in grosser Anzahl die Stände schliessen, zu verkehren vndt andern Befelch zue geben. Hat grossen Beyfall bekommen. Welches vns biellich geschmerzet, mit Anzeigung, dass wir es wohl vndt guet gemeinet, weilen es aber so vbel aufgenohmben, bekehrten wir in den Rath nimmer zu komben. Jedoch wollen wir vns von der Hauptsach nicht separiren, sondern standthafft bleiben.

Dies wirdt von mir darumb so weitläufftig erzehlet, damit der Gerechtigkeith liebender Leser sehen möge, was für ein Haupt-Rebell ich gewesen, und dass der Calumniant, so mich so leichtsinnig angreifen thuet, vblen Bericht vndt Wiessenschaft gehabt (wie es dann in solchen Fallen zugehet); dann maniches pusillanimisch Gemuth hat mich abwesenden für einen

Author undt Haubt der Sachen angegeben, vermeinent, seine Sachen leichter zue machen. Solches hab ich müssen geschehen lassen.

To jest: Na prokázání toho, že se mně před Bohem a světem křivda činí, jakobych byl takovou autoritet, moc a sílu užlval, chci následujícím příkladem to dověsti. Nebo jednoho času na staroměstským rathouze přišlo jedno nás vystřihající vzkázání, „pokudž mi nařízení a jmenování defensori na hrad pražský najíti se dáme, tehdy že jest při vurtě nařízeno, aby nás jala, do vězení dala a nad námi exekuci ihned vykonána byla.“ To se po polední zběhlo. Nad čímž takové rozpálené furie a zbouření povstalo, že veliký počet na koních se shloučil. Kteří jen mohli jíti a běžeti, k tomu houfu se shloučili. V tom Pán z Felzu, pan Vilém z Lobkovic a já se shledavše truchlivé jsme myšlení měli. Taková rabies a vzteklost tu povstala, že veliké nebezpečenství se rozmáhalo, tak že téměř naděje k odvrácení jeho nebyla. Až potom pokorně s prosbou velikou jsme obdrželi, že z prostředku našeho tři osoby k pánům místodržícím vyslány byly, s oznámením, že toho veliká a nevyhnutelná potřeba jest, abychom my za hodinu audienci při nich míti mohli. Ale my dobře jsme to při sobě uvažovali, že páni místodržící se tím, že již pozdě jest, vymlouvati a do zejtrka odkládati budou; pročez vyslaným upřímně jsme oznámili a příčiny toho předkládali, aby s výmluvou a odkladem do zejtrka spokojeni byli a to ujali.

Když pak naši z zámku se navrátili a relací učinili, „poněvadž již večer před rukami byl a hrubě pozdě, že jsou audienci do zejtrka přijali“, tehdy stavové tak se rozhněvali, že vyslaní znamenavše sobě tu nebezpečenství, z sebe na nás výš dotčené tři osoby docela a pravdivě vstrčili. Pomahej Bůh! Jaké tu larmo a zbouření od pana Václava Chynského vzbouřeno, a obec proti nám v takové nastalé potřebě a nebezpečenství pozdvižena byla s tímto předkládáním, zdaliž jsou ty tři osoby měly takovou moc sobě přičítati, aby, co tuk stavové u velikém počtu zavrou, to změnití a jiné poručení dávati měli. Mnoho jich k tomu zdání připadlo. Což nás nemálo zkormoutilo, s tím však oznámením, že jsme my dobře mínili, ale když se to tak zle vykládalo, že nemíníme více do rady mezi ně přicházeti, nicméně u věci hlavní že se dělití nechceme, nýbrž stále při tom zůstatí míníme. Toto pak se proto ode mne tím štreji vypravuje, aby spravedlnost milující čtenář znáti mohl, jakým jsem já rebellem hlavním byl a jak ten kalumniant, ježto mne tak zlehčuje, zlou zprávu a vědomost měl, jakž se sice v podobných případnostech přitrefuje; nebo mnohý malého srdce mne nepřítomného za původu hlavního té věci přednesl, domnívaje se, že tudy snadněji sobě pomůže, při čemž jsem já zanechatí musil.

Jak jest se v tom roztržitém dlouho trvajícím sněmě l. 1609 na rathouzích staroměstském a novoměstském dalo, o

tom se obšírně v první knize, v dílu 4. a 5. vypisuje, ale o tom, co hrabě z Turnu v tomto periodu dokládá, žádná zmínka se nečiní, tak že nemůže se v jistotě vědět, zdaliž jest se to tím způsobem, jakž se tu vypisuje, dalo. Ale zanechává se tomu na odpor se stavěti a zůstavuje při tom, jakž hrabě z Turnu to vypisuje, že jest se to tak a nejináče zběhlo. Však skrze to téhož hraběte z Turnu zlí a proti nejmilostivější vrchnosti jeho rebellští spáchaní činové jeho se nevymlouvají ani nezastírají, tak jakž v nahoře citovaném pátém díle dostatečně se vypisuje, kterak stavové pod obojí při témž sněmě l. 1609 proti vůli anobř i záповědi J. M. císa. Rudolfa, krále svého, defensí a veřejnost v království českém nařídili, lid verbujíce, J. M. císaře k tomu mocně přivedli, že jest ten nepořádný majestát na náboženství jim dáti museti ráčil. A on hrabě z Turnu přední radce a původce toho byl, přijavše na sebe úřad general nejvyššího leytenambta a verbujíce jeden regiment knechtů do 3000 silný.

V této pak poslední rebellii české l. 1618 že jest byl přední radce a původce toho vyhození z okna často psaných dvouh hrabat, to se nahoře v této druhé knize v dílu 8. dostatečně prokazuje. Pročež zdali spisovatel toho Manifestum Friedlandského témuž hraběti z Turnu křivdu činí, že jest on v té rebellii české hlavní původ a vůdce byl, to rozumnému čtenáři k spravedlivému rozeznání se podává, poněvadž příliš patrné jest, že to hanebné vyhození z okna začátek a přední původ tehdejší rebellie bylo.

XVII.

Dass es nun an diesem gestanden, den Majestatbrieff, darinnen alle die andere dess Königreichs Böheims Privilegia inseriret, entweder fallen vndt zue nichten machen lassen, oder extrema zue tentiren, die selbe nach äusseristen Kräfften zu handthaben vndt schützen: da hat man diess nicht so leichtsinnig verlossen, sondern mit niedergefallenen Knien, auffgehobenen Händen, seuffzenden Hertzen vndt schwiczenden Augen, mit einhelliger Stimm Gott zugleich angerueffen, er wolle seiner Gnaden Geist geben, was in diesem Nothzwang dass beste sey zue deliberiren. Ich habe mir fürgenomben, auch erhalten, dass ich dass allerletzte Votum gegeben, auss denen Vrsachen: Weilen ich General-Leutenambt vndt die Defension auss Befelch führen müste, hab ich den vnbiellichen Verdacht verhütten wollen, alss wann mir dürstete zu solichen Commando, da man doch wohl sagen mag, dass allein inexpertis bellum dulce sey. Es wäre wohl zue verwundern, dass

kein einziger Mensch funden worden, der ein anderst geredt, sondern einhellig geschlossen, es treffe Gottes Ehre, vnser seeligmachende Religion, vnser hoch wohl verdiente tewer erworbene Privilegien an, man solle Gott die gerechte Sachen befehlen, lieber sterben als schandtlich leben; seine Allmacht wirdt vns beystehen, vndt seine oder vnser Sach wohl ausszuführen wiessen. Diesem ich auch beygepflichtet vndt nicht widersprochen.

To jest: *Když tehdy na tom bylo, aby majestát, v kterémž jiná království českého privilegia pojata byla, buďto v nic obrácen byl anebo aby extrema tentirována a co nejlépe býti může podle nejvyšší možnosti k retování a obhajování téhož majestátu obráno a před sebe vzato bylo: to vše ne tak nevdělivě a opovdžlivě se konalo, ale s klekáním a padáním na kolena, s pozdviženými rukami, s srdečným lkáním, slzavýma očima, jednomyslným úpěním, společným hlasem a Pána Boha vzýváním, aby jim v takovém jich společném přinuceném jednání, coby nejlepšeho bylo k uvažování, milosti a duchem svým přítomen býti ráčil. Já jsem to sobě umínil i to také obdržel, abych vždycky poslední votum a hlas dával, z takových příčin: Poněvadž general-leytenambtem jsouce a takovou defensi z poručení na sebe musivše vzíti, chtěl jsem nenáležitého podezření ujíti, jakobych po takové kommandě a úřadu dychtěl, ješto se však říci může, quod dulce sit bellum inexpertis, že vojna jen těm, jenž ji nezkusili, milá bývá. Bylo se sice čemu podiviti, že se ani jedinký člověk nenacházel, kterýby něco jiného proti tomu mluvil, nýbrž jednomyslně na tom se snesli, že se tuto boží cti, našeho náboženství spasitelného, našich vysoce zasloužilých a draze nabytých nadání dotýká, aby tudy všickni spravedlivou při Bohu poručili, raději smrt volili podstoupiti, nežli hanebně život svůj tráвити; že jeho všemohoucnost při nich státi a to dobře vyvésti uměti ráčil. V tom jsem se také snesl a na odpor nestavěl.*

Velice pěkně hrabě z Turnu toho vypisuje, že jsou stavové pod obojí mezi sebou to uvažovali, i také na tom se ustanovili, jakby privilegia svá a obzvláštně ten majestát na náboženství zastávati měli. Kdyby byli při tom zanechali a tak postupovali, tehdy by nebyli mohli viněni býti, že jsou proti nejmilostivější vrchnosti své rebellirovali a jemu, hraběti z Turnu, nebyla by též vina přičítána býti mohla, že jest hlavní původ té rebellie byl. Ale nahoře v této druhé knize v osmém dílu to se podstatně ukazuje, že jsou stavové pod obojí pod zástěrou zastávání svých privilegií ujímali se věcí, což majestát jich na náboženství jim nepropůjčoval, a zastávali to barbarským způsobem, že jsou J. Msti C. krále a pána svého dva místodržící z kanceláře české v místě předním radním z okna do hlubokého příkopu vyhodili a on,

hrabě z Turnu, že jest předním radním a původem toho byl. A jak dále v tom rebelsky postupovali, na jiném místě dole obšírněji se to ukáže. Než aby on, hrabě z Turnu, jakožto stavův pod obojí nařízený general-leytenambt a tak v jich službě a platu zůstávající, nejposléze přímluvu svou činiti měl, tomu se místo dáti nemůže, proto že on tehdáž nejvyšším úředníkem zemským a nejvyšším sudím dvorským byl a tak při tom jich sjezdu nej přednější. V království českém ten obyčej se zachovával, že při sněmích, sjezdích a radách (kromě soudích a ordinárních tribunálích) ten, který nej přednější byl, nejprvé svou přímluvu činil i také nejposléze tu radu zavíral, tak že nepochybně i v těch radách při tom sjezdu tak se stalo, že jest on hrabě z Turnu nejprvé přímluvu svou učinil i také svou přímluvou jich rady a uvažování zavíral. Však strany vyhození z okna, to jest nebylo v plné radě stavův přednášeno ani uvažováno, než v menším počtu v úzké radě, v kteréž on, hrabě z Turnu, přední v přednášení i té rady zavírání byl, jak nahoře se to ukazuje.

XVIII.

So lang wir in deren terminis verbleiben, werden vns die Feindt selbst müssen Zeugnis geben, wie Gott unsere Hände Werkh gesegnet, die Armb gestercket, dass es vnss alles nach Herten Wunsch vndt Willen glücklich gangen, dieweil wir nichts anderst gesucht, als bei vnser seligmachender ewangelischer Religion nach Lauth vndt Inhalt dess hochbetwerlichen Majestat-Briefts vndt aufgerichteten Union zwischen den sub una vndt utraque ruhelich zu verbleiben, vndt die vier Punkten bewahren, so auf dem Landtag zu Böhmeisch Budweiss versprochen, als:

1. Aufrichtung der Defension.
2. Confoederation zu machen.
3. In nöttigen vndt fürfallenden Sachen Zusambenkünfften zu halten.
4. Auch die Durchsehung vndt Wiessenschaft der Privilegien zue halten.

Diese vier gedachte Punkten waren nit angesehen weder vnsern allergnädigsten König vndt Herrn, den, der das Haupt der Defension wäre gewest vndt geblieben. Verflucht wäre auch dessen Seel gewesen, der es hette gedacht zue Schaden vndt Nachtheil seiner gnädigsten von Gott vorgeetzten Obrigkeit zue gebrauchen, sondern vielmehr bey derselben Leib, Leben, Gueth und Bluth aufzusetzen.

Diess war allein eine Verwahrung vndt Beschützung wieder die vbele intentionirte Frieden-Zerstörer, so vns vmb vnsern Majestat-Brieff vndt alle darinnen gesetzte Privilegien vndt des Königreichs Freyheiten gedachten zu bringen, vndt aus freyen Leuthen Leibeigene zue machen.

Die andere zwey Puncten, als Zusambenkunfft zue halten, hat dass Königreich Böhemb nicht vnbiellich darumb angehalten vndt gebetten, weil es andere Länder, auch das Fürstenthumb Schlesien, Macht haben, dass sie sich dessen auch gebrauchen können; die Wiessenschaft vndt Durchsehung der Privilegien ist ja Söhnen des Landes wohl zue vergönnen gewest.“

To jest: *Pokudž jsme my v takových terminích zůstávali, musejí nám sami nepřátelé to svědectví vydati, kterak Pán Bůh dílu rukou našich žehnati, ramen posilňovati ráčil, tak že se nám všechno podle srdce vůle a vinše našeho šťastně dařilo, poněvadž jsme nic jiného nevyhledávali, než jen abychom při našem spasitedlném evangelickém náboženství vedle znění vysoce dotvrzeného majestátu a vyzdvížené unie mezi stranou pod jednou a pod obojí pokojně zůstávali a ty čtyry artikule, které na sněmě v Budějovicích držaném připověděny byly, zachovávali, totiž:*

1. *Abychom defensi anebo obranu naříditi mohli.*
2. *Konfederací anebo sjednocení vyzdvihli.*
3. *V potřebných a přitpadných věcech sjezdy drželi.*
4. *Těž abychom privilegia přehlídali a o nich vědomost míti mohli.*

Tito jmenovaní 4. artikulové nečelili proti nejmilostivějšímu našemu králi a pánu, jakožto kterýby hlavou defensi byl a zůstával. Zlořečená by také ta duše byla, kteráby ku škodě a na ujmu nejmilostivější své od Boha předložené vrchnosti toho měla užívati, ale mnohem víceji pro ni život, zboží a všechno vynaložiti. Toto bylo jen za opatření a obrana proti těm zlý oumysl majícím nepokojným buřičům, kteří nás o náš majestát a v něm obsažená privilegia všechna i svobody království připraviti a z svobodných lidí poddané učiniti usilovali.

Co se jiných dvou artikulův dotýče, jako sjezdy držeti a míti, království české ne bez příčiny o to jest usilovalo a prosilo, poněvadž toho těž jiné země, tak jako i knížetství slezské moc mají, aby oni toho užiti mohli; známost pak a přehlídání privilegií mohlo dobře synům země této dopřáno býti.

Nemůže se věděti, co hrabě z Turnu tím míní, že v tomto periodu dokládá „kterak Pán Bůh dílu rukou jich žehnati ráčil, tak že se jim všechno podle srdce vůle a vinše jich šťastně dařilo.“ Málo výše v této druhé knize v dílu sedmém nachází se kterak ten dlouho trvající sněm, na kterém stavové

podobojí majestát na náboženství dostali, léta 1610, poslední den masopustní dokonán byl léta 1611.

Jako in anniversario válečný lid řečený pasovský do měst pražských vtrhl, když stavové pod obojí velice předěšeni byli, jináče se nedomnívajíce, než že J. M. C. Rudolf ten majestát, na náboženství jim daný, zase odnítí chtíti ráčí, uvažující to při sobě: Poněvadž jsou jej mocí a válečným násilím dostali, že také tím způsobem jim zase odňat bude. Za tou příčinou utekli se k J. M. C. Mathiášovi, tehdaž čekanci království českého, žádajíce, aby válečnou mocí do království českého vtrhl, jakž jest se i to stalo. O čemž nahoře obšírně se vy-pisuje.

Za kralování J. M. C. Mathiáše stavové pod obojí, chtěíce více ujímati, než jim majestát na náboženství propůjčoval, zvláště snažující se toho hájiti, aby lidé poddaní na statcích duchovních mohli sobě svobodně nové kostely stavěti, a J. M. C. Mathiáš, jakožto král český, nechtíce jim toho proti víře a svědomí svému trpěti: těžké odpory skrze to pošly, až naposledy l. 1618 ta hanebná rebellie od stavův pod obojí v království českém začata jest, jakž nahoře v dílu osmém vypsáno se nachází. Kdy tehdy a kterého času stavům pod obojí vedle srdce a vinše jich šťastně se dařilo, jistá věc jest, že on hrabě z Turnu toho neukáže a žádný z katolických (kteréž on za nepřátely strany pod obojí býti pokládá) takového svědectví jemu nevydá. Než smýšlím, že on spíšeji míní ten čas, který byl z počátku jich rebellie, že se jim šťastně tak dařilo, že jsou všecku správu království českého J. M. C. Mathiášovi odňali a sami správy téhož království se ujali. Potomně po smrti J. M. C. Mathiáše, J. M. C. Ferdinanda II., krále jich korunovaného, za krále i pána svého znáti nechtěli, jiného sobě za krále volili a vyhlásili, i také po smrti téhož syna jeho nejstaršího za čekance volili a vyhlásili. A že jsou tehdaž toho všeho dovedli, zdálo se jim, že podle vinše srdce jejich se jim daří, tak jakž někteří to vůbec mluvili, (zvláště Budovec s tím se honosil), jak se to patrně seznává, že jest tu digitus Dei et dextera Altissimi, prst boží a pravice Nejvyššího, a že dílu božímu žádní odporníci na odpor se stavěti a proti tomu odolati nemohou. Ale brzy effectus contrarium docuit, že neposlušnost a rebellie poddaných proti spravedlivé vrchnosti jejich Pánu Bohu se nelíbí, pročez brzy zkrocení, přemožení, někteří z nich na hrdle, cti a statku, a téměř všickni na statcích a jměních svých od spravedlivé vrchnosti jich ztrestáni byli, a ten jich nepořádně volený král Fridrich falekrabě z Rejnu sotva rok královal, z království českého spolu s čekancem svým vyhnán a vedle toho

svých vlastních knížectví a zemí, tak i kurfirštství zbaven byl, a v podružství v městě Mohuči život svůj mizerně dokonal, a syn jeho nejstarší, volený čekanec království českého, v Hollandu se bídně utopil. A tak hrabě z Turnu ten jich vinšovaný čas těžce prokázati může, ovšem pak s tím doložením: „Když jsou v terminích svých zůstávali,“ což téměř nikdy se od nich nedálo.

Dokládá dále hrabě z Turnu v této periodě, že jsou oni nic jiného nevyhledávali, než aby při svém spasitelném evangelitském náboženství vedle znění majestátu a učiněného porovnání mezi stranou pod jednou a pod obojí pokojně zůstávali a při čtyrech artikulích na sněmě, v Budějovicích držaném, jim připověděných, zachováni byli, totiž:

1. aby defensí nebo obranu naříditi,
2. konfederací nebo sjednocení vyzdvihnouti,
3. v potřebných věcech sjezdy držeti,
4. aby privilegia zemská přehlídati a o nich vědomost míti mohli.

A v tomto místě z potřeby musí se obšírněji v příčině těch čtyř artikulův povysvětliti.

Předně když J. M. C. Mathiáš za krále českého přijat, vyhlášen a korunován býti ráčil, tehdy stavové království českého (zvláště pod obojí, nebo málo osob pod jednou ze všech tří stavův téhož království toho nežádali a obzvláště častopsaní dva hrabta, Slavata a z Martinic, proti tomu byli) J. M. C. Mathiášovi přednesli čtyry artikule, jeden o konfederací neboližto společné spojení spolu s jinými zeměmi, k království českému připojenými, též s Uhry a Rakušany skrze smlouvy.

A ačkoliv tomu artikuli výklad dávali, jakoby se vztahovati měl pro dobré předně J. M. C. jakožto krále českého a vrchnosti jich všech nejmilostivější: ale jistá věc byla, že ta konfederací a sjednocení k tomu cíli a konci státi se mělo, kdoby k rušení jich náboženství pod obojí a majestátu, jim od císaře Rudolfa daného, raditi chtěl, aby proti tomu každému i jich země při nich státi a je obhajovati nápomocny byly. *Intrinsecus nucleus*, vnitřní mínění, toho bylo: Kdyby někdy k tomu přišlo, žeby jich nejmilostivější vrchnost, spasitelného katolického náboženství se přídržející, po jich vůli ve všem k provozování jich scestného náboženství pod obojí postupovati chtíti neráčila, aby oni proti tomu mohli se postaviti i válečnou mocí toho hájiti a jedna země druhé v tom nápomocny býti.

Druhé o generální defensí a verbování lidu válečného. Ačkoliv stavové pod obojí ten pretext tomu dávali, že ta

defensí předně pro obranu J. M. C. jakožto krále českého a pro dobré J. Msti. jakožto jich nejmilostivější vrchnosti býti i sloužiti má, a žeby jako J. M. král český hlava té defensí býti měl: ale jistá věc jest, že jich mínění a úmysl v tom vlastně ten byl, aby ta defensí pro obhajování jich náboženství pod obojí nařízena byla. A poněvadž netoliko žádný z obyvatelův království českého pod jednou, ale ani všickni stavové pod jednou společně tak mocni a silni nebyli, aby stavům a straně pod obojí mocí a silou škoditi mohli, tak že proti nim defensí činiti a verbování lidu válečného nařizovati potřebí nebylo; nebo bez toho tím majestátem, od J. M. císaře Rudolfa na náboženství jim daným, dosti v tom upevnění byli, jestliže by kdo proti tomu majestátu něčeho se dopustil, že má za rušitele obecného pokoje odsouzen a držán býti, tak že proti tomu každému nebylo zapotřebí defensí nařizovati, než právem na něj to prokazující, za takového jeho odsouditi dáti; a každý obyvatel v témž království musel by za velice nesmyslného a nerozumného držán býti, který by zomysla chtěl se do takového nebezpečení vydati: pročez úmysl jejich ten byl: Kdyby někdy z Jich Mstí králův českých, pánův jich, v jich náboženství pod obojí a majestátu, na též náboženství jim daném, překážku činiti chtěl, aby té defensí proti J. Msti užívati mohli, tak jakž ex effectibus a z vlastních jich skutkův takový svůj zlý úmysl zjevně a patrně nevyjevili.

Předně léta 1609, když jsou stavové pod obojí na tom dlouho trvajícím sněmě defensí a verbování lidu nařídili. Ačkoliv též ten pretext defensí byl, že pro ochranu a pro dobré J. M. C. Rudolfa, krále a pána svého, to učinili; ale skutek to ukazoval, že k tomu cíli ta defensí se stala, aby J. M. C. Rudolfa válečnou mocí k tomu přivedli, aby v království českém náboženství pod obojí vedle konfessí české, J. M. C. od nich podané, svobodně provozovati mohli a aby J. M. C. jim to obzvláštním majestátem ztvditi ráčil. Tak jakž jsou také touž svou válečnou mocí tehdaž skutečně k tomu přivedli, jakž nahoře v první knize v pátém dílu obšírněji se to vypisuje.

Potomně léta 1618, když jsou stavové pod obojí po vyhození z okna J. M. císaře Mathiáše jakožto krále českého dvouch místodržících a jednoho sekretáře defensí království českého a verbování lidu nařídili, tolikéž tu barvu a pretext tomu dávali, že se pro ochranu a dobré J. M. císaře Mathiáše, krále a pána jich, činí. Ale skutek to ukazoval, že táž defensí vlastně proti jich nejmilostivější vrchnosti učiněna a na-

řízena byla, kdež jsou vši správy téhož království J. M. C. Mathiáše krále a pána svého zbavili a ji na sebe uvedli.

A tehdaž léta 1611, když jsou při J. M. C. Mathiášovi před korunováním J. M. za krále českého stavové pod obojí ten artikul o defensi a verbování lidu válečného přednášeli, tehdy uvedli sobě na papír, na jakýby způsob tu defensi naříditi chtěli. A mezi jinými artikuli tento byl: Kdyžby defensorové, od stavův pod obojí nad akademi pražskou a konsistoří dolejší nařízení, sjezd stavům pod obojí rozepsali, při němžto by uznáno bylo, že potřeba království českého stavům to přináší, aby sněm obecní rozepsán byl, a žeby J. M. C. králi a pánu jejich to přednesli a J. M. žeby neráčil v témdni pořád zběhlém se resolvovati, k tomu povoliti, a sněm nerozepsati, tehdy aby oni direktorové z takového společného snešení stavův pod obojí, při tom jich sjezdu spolu shromážděných, mohli takový sněm rozepsati a jej držeti. A kdyby při témž sněmě uznáno bylo, že jest zapotřebí lid válečný verbovati a žeby oni stavové o tom J. M. C. králi a pánu svému v známost uvedli, J. M. pak žeby ráčil se resolvovati a nechtíti takový lid verbovati, tehdy aby stavové království českého moc měli to učiniti.

Třetí artikul o sjezdích. Poněvadž z knížectví slezských netoliko ve Vratislavi knížata a stavové, ale i v každém knížectví každoročně a někdy častěji nežli jednou sjezdy drživali, stavové pod obojí v Čechách žádostivi byli, v království českém podobnou svobodu dostati, a to nepochybně za samou tou příčinou, aby vedle své uznané potřeby náboženství své pod obojí tím podstatněji zastávati a své praktiky netoliko proti straně pod jednou, ale i proti své nejmilostivější vrchnosti skládati i potomně také v skutek uvozovati mohli.

Čtvrtý artikul o obnovení starých erbanůvkův. Nachází se, že Jich Msti králové čeští spolu s stavy téhož království měli jisté smlouvy a erbanůvky s Jich Mstmi králi polskými a týmž královstvím, též i Jich Mstmi kurfiršty saskými. Nepochybně že stavové pod obojí v království českém žádostivi byli, k tomu cíli takové erbanůvky obnoviti, aby mohli k tomu přivést, aby Jich Msti králové polští spolu s týmž královstvím a Jich Msti kurfirštové sašti spolu s domem svým je stavy v příčině náboženství pod obojí, kdyby se jen vidělo, že se jim nějaké zkrácení děje, je hájili a zastávali. Sice mimo to neví se, jakáby příčina jejich byla k tomu vésti je měla, aby takového obnovení žádati měli.

Tito svrchupsaní čtyři artikulové na jaké ublížení víry sv. katolické pod jednou i také ztenčení důstojenství a autoritatis Jich Msti králův českých čelili, každý horlivý katolický a věrný poddaný krále a pána svého to snadně souditi mohl. Což majíce v svém bedlivém uvážení J. M. C. Mathiáš před svým korunováním za krále českého, neráčil chtíti tak snadně vedle přednesení a žádosti stavův království českého těch čtyř artikulův potvrditi, než ráčil se snažiti všelijak k tomu přivést, aby stavové v království českém s tím spokojeni byli, aby takoví artikulové až do nejprvé příštího sněmu, od J. M. stavům položeného, odloženi byli. A že při témž sněmě dokonale k zavření svému přede všemi jinými věcmi přijíti mají, ústy svými královskými připověditi ráčil. Načež že se všichni tři stavové dokonale ubezpečiti a tím jisti býti mají, že se to od J. M., jakožto krále a pána křesťanského a slova svá držícího, všelijak náležitě a šlechetně státi má a stane, jakž revers od J. Msti stavům před korunováním J. Msti odvedený, dále to s sebou přináší a zavírá.

Když potomně l. 1614 v pátek po sv. Pavlu na víru křesťanskou obrácení sněm obecní v městě Budějovicích českých od J. M. C. Mathiáše jakožto krále českého držán byl, při kterémž ihned po proposici sněmovní J. M. C. ráčil stavům ústně přednésti dáti, že k tomu povoliti ráčil, aby vedle J. Msti reversu ihned po přečtení proposicí stavové na uvážení odložených čtyř artikulů nastoupili a po vyřízení jich proposicí J. M. C. uvažovali. Kdež poněvadž stavové za jistými příčinami toho při J. Msti ve vší poníženosti poddaně vyhledávali, aby J. M. jim stavům i zemím k království českému připojeným sněm generální na hrad pražský k jistému dni rozepsati ráčil, na kterémžby tíž artikulové zavírání a na místě postaveni býti mohli: ku kteréžto žádosti J. M. C. milostivě povoliti a na tom se ustanoviti ráčil, častopsaným stavům království českého, nicméně i markrabství moravského, knížectvím slezským a markrabstvím horních i dolních Lužic, jakožto údům k království českému vtěleným, sněm generální, jestli nebude moci dříveji, aspoň měsíce ledna léta nejprvé příštího 1615 na hrad pražský položiti a rozepsati a časně uherským tak i rakouským stavům o času a dni v známost uvést, je povolati, a aby k témuž dni se najíti dali, jim povoliti ráčil. Při kterémžto sněmu po přečtení proposicí J. M. C. přede všemi jinými věcmi ihned na ty čtyry uložené artikule aby stavové s týmiž zeměmi k tomu povolanými nastoupili, je s J. M. C. uvážili a zavírali, s tím přitom jich stavův dostatečným opatřením, že se k svrchu dotčenému reversu J. Msti ve všem jeho znění, klausulích, artikulích bez všeli-

kého přerušení zadosti státi má. Jakož pak v tom J. M. C. slovy svými královskými milostivě se zakazovati a přitom zůstavovati ráčí, že odklad tento těch artikulův nemá býti k žádné ujmě, ani k žádnému přetržení v nejmenším artikuli téhož reversu J. M. C.

Začež stavové J. M. C. králi a pánu svému nejmilostivějším poníženě děkovali a za to se J. Msti poslušně odsluhovati zakázali. Však potomně J. M. C. Mathiášovi nedostatek zdraví a některé jiné důležité překážky v to přišly, že J. M. neráčil moci týž sněm generální léta následujícího 1615 měsíce ledna na hrad pražský rozepsati a držeti, až teprva junii měsíce téhož léta v pondělí po sv. Trojici (kteréhožto držením dosti dlouho se protáhlo; nebo teprva z počátku měsíce octobris v sobotu po sv. Jeronýmu zavřin byl). S čímž stavové dobře spokojeni byli.

Na kterémžto sněmu generálním J. M. C. jakožto král český ráčil jest to v proposici své milostivě všem třem stavům království českého a vyslaným z zemí k němu vtělených předložiti, že dobře v paměti své snášeti ráčí, v čemž jest se předešle v Budějovicích českých strany čtyř artikulův, od stavů království českého přednešených a k jednání k tomuto sněmu odložených, milostivě zakázati i také stavům království uherského, též arciknížectví rakouského v známost uvésti a k tomu povoliti ráčil, aby oni vyslané své s náležitým a dostatečným plnomocenstvím k témuž generálnímu sněmu vypravili. Po stalé takové proposici v následující dny páni vyslaní z hořejších i dolejších Rakous, z Moravy, Slezska, Lužic, jedni po druhých, do sněmu mezi pány stavy přicházeli a plnomocenství svá přednášeli. Z království uherského nebyli tu žádní vyslaní přítomni, ačkoliv od J. M. C. jakožto krále uherského jim o tom psáno bylo.

Trvalo to za několik mnoho dní, že jak stavové království českého tak i páni vyslaní z svrchu psaných zemí nemohli se v tom porovnat, jakýmby způsobem to mělo předsevzato býti, aby ta konfederací a spolčení se státi mohlo. A poněvadž J. M. C. Mathiáš dobře ráčil tomu rozuměti, že se tím nic jiného neobmýšlí, než co jest na ublížení víře sv. katolické a na ztenčení důstojnosti J. M. Kr., neráčil k tomu pospíchat, aby jak ten artikul tak i jiní tři artikulové vedle vůle a předsevzetí stavův království českého měli k zavření svému přijíti.

Pročež jednoho dne, jmenovitě 12. aug., v pátek před památkou na nebe vzetí blah. Panny Marie, odjeli z Prahy od sněmu pan Adam mladší z Waldštejna, tehdáž nejv. hofmistr v král. českém, (ačkoliv byl pán katolický pod jednou,

však v příčině těch čtyř artikulův jak před korunováním za krále českého J. M. C. Mathiáše l. 1611 tak i potom při sněmě v Budějovicích l. 1614 a naposledy při tomto sněmě l. 1615 na místě a jménem pánův stavův království českého toho se ujímal, přednášel a, aby vedle jich žádosti tíž artikulové od J. M. C. povoleni, nařízení a potvrzení byli, fedrovati všelijak se snažil), pan Karel z Žerotína, tehdáž hejtman margkrabství moravského, pan hrabě z Turnu, tehdáž purgkrabě karlstejnský, a pan Vilém starší z Lobkovic, tehdáž J. M. C. radda soudův dvorského a komorního. Jeli ku panu Štefanovi Jiřímu z Šternbergka na zámek Postoloprty šest mil od Prahy pro přátelské shledání a rekreaci, myslivost s štváním zajícův, domnívajíce se, že jedním dnem v sobotu nic zmeškáno nebude; v neděli a pondělí na den nanebevzetí blah. Panny Marie že bez toho v sněmě nic předsevzato nebude.

Naproti tomu J. M. C. Mathiáš, věda, k jakému ublížení víry sv. katolické a důstojenství J. Msti jakožto krále českého ti artikulové velice čelí, ráčil všelijak na ty prostředky přemýšleti, aby takoví škodliví artikulové k svému vyřízení a potvrzení nepřicházeli. Pročež vyrozuměvše, že svrchupsaní páni z Prahy odjeli, ráčil J. M. panu Adamovi z Šternbergka, nejv. purgkrabí pražskému vzkázati, aby bez dalších odkladův ty čtyry artikule snažil se v sněmě k zavření přivést. Vedle kteréhožto J. M. C. poručení nejv. pan purgkrabě se zachoval. A když nejprvé v plném sněmě takové J. M. C. poručení oznámil, tehdy někteří z prostředku pánův stavův z stavu panského pod obojí, obzvláště pan Linhart Kolon z Felzu a pan Václav Vilém z Roupova, tomu se na odpor postavili, přednášejíce, že některé přední osoby stavu panského v sněmě přítomni nejsou, žeby bylo lépeji takové uvažování do jiného dne odložití a to nejdéle do úterka nejprvé příštího, že k tomu dni ti páni zase přijedou a bude se moci s tím lepší podstatou to uvážiti.

Nejv. pan purgkrabě na to za odpověď dal, že sněm jest obecný pro všeckny pány obyvatele ze všech tří stavův téhož království rozepsán; každému jest svobodno k němu se najíti dáti, při uvažování všelijakých artikulův své zdání svobodně dávati, s jinými se snéstí anebo proti tomu se přimlouvajíce příčiny oznámiti. Než pro nepřítomnost některého neb některých, kteří by k sněmu nepřijížděli, aneb přijedouce do měst pražských žeby odtud za příčinou svých partikulárních příležitostí odjížděli, anebo do sněmu najíti se nedali, tehdy že ti, kdo jsou přítomni, mají tu svobodu, to vše, což tak v sněmě zapotřebí jest a co se jim to od nejv. pana purg-

krabí jakožto direktora sněmu přednáší, uvažovati a zavíratí a J. M. C. jakožto králi českému k milostivé ratifikací toho přednáseti. Pročež maje to sobě od J. M. C. poručeno, že bez dalších odkladův chce na uvažování těch čtyř artikulův nastoupiti.

Všichni tři páni stavové, téhož dne v sněmě přítomní, s tím se snášeli, aby se tak stalo.

Pročež nejv. pan purgkrabě přednesl nejprvé ten přední artikul z strany sjednocení s královstvím uherským a arciknížectvím rakouským. A poněvadž z vyslaných království uherského žádného při dvoře J. M. C. přítomného nebylo, i bylo posláno pro pány vyslané z hořejších a dolejších Rakous. A prvé, než byli tiž páni vyslaní k sněmu do soudné svět-nice najíti se dali, bylo uvažováno, zdali páni stavové království českého mají při páních Rakušaních takového sjednocení vyhledávati, anebo zdaliž nemají vyčekati, aby oni toho při týchž stavích vyhledávali. A bylo zavříno, že by to s posměchem stavův království českého bylo, kdyby oni měli toho vyhledávati, než aby se vyčkalo, co páni Rakušané budou přednáseti, a tu že se bude moci uvážiti, coby jim se mělo za odpověď dáti.

A tak když ti páni vyslaní rakouští do sněmu najíti se dali, byli dotazováni, co tak při páních stavích království českého přednáseti chtějí. Oni oznámili, že z milostivého J. M. C. pána jich nejmilostivějšího poručení do království českého v tomto sněmu na hrad pražský najíti se dali. Jakož také, byvše oni na ten způsob od pánův stavův týchž arciknížectví, svých principálův, zmocnění, aby vyrozuměli, co tak páni stavové království českého při páních stavích týchž arciknížectví vyhledávati chtějí budou, a aby tomu vyrozumějíce nato náležitou odpověď dáti mohli.

Stavové království českého, měvše to v svém bedlivém uvážení, skrze nejv. pana pargkrabí pražského oznámili, že jsou páni stavové téhož království jináče se nedomnívali, než že páni stavové horních a dolejších Rakous své pány vyslané za tou příčinou k tomu sněmu vyslali, že budou chtítí toho vyhledávati, aby stavové téhož království v jistý způsob sjednocení společné učinili. Ale poněvadž nyní tomu vyrozumívají, že páni vyslaní žádného takového plnomocenství nemají, aby co toho při páních stavích království českého vyhledávati měli, že páni stavové téhož království na ten čas podobně žádné potřeby býti neuznávají, aby měli při páních stavích rakouských v tom artikuli čeho toho vyhledávati.

Na kteréžto oznámení páni vyslaní žádné další odpovědi nedali, a z sněmu zase odešli. Což byvše J. M. C. ponížene

oznámeno, J. M. ráčil toho při tom milostivě zůstaviti, a ten artikul do sněmu těmito slovy vepsán byl:

Strany sjednocení s královstvím uherským a arciknížectvími rakouskými. Poněvadž z království uherského sem do království tohoto žádných poslův jsou nevypravili a vyslaní z arciknížectví rakouských ničehož toho při J. M. C. jakožto králi českém a stavích tohoto království nevyhledávali: z té příčiny tak jest již ten artikul minul. Při čemž J. M. C. milostivě toho také jest zůstaviti ráčil.

Byli potom od nejv. pana purgkrabího jiní dva artikuly o sjezdy krajské a v příčině obnovení starých erbanůkův v sněmě předneseni a na místě postaveni a potomně do sněmu těmito slovy vepsáni:

O sjezdích krajských. Co se pak třetího v proposici J. M. C. položeného artikule, totiž jakby sjezdové v čas rychlé a nevyhnutelné potřeby s dobrým a užitečným J. M. C. a království tohoto pokládání a rozpisování býti mohli, dotýče, na tom jest se J. M. C. spolu s stavy milostivě sněsti ráčil: Poněvadž to vše, jakby v takové nastalé potřebě sjezdové pokládání a držání, též jakby všelikým J. M. C. jakožto krále českého a tohoto království nepřátelům, kdyby kteří do této země, naší milé vlasti, vtrhnouti a tudy J. M. C. a obyvatelům království tohoto škoditi chtěli, odpíráno býti mělo, prvé zřízením zemským a snešenými sněmovními v rozdílných artikulech patrně a s dostatkem pod velikými a těžkými pokutami vyměřeno a zavřeno jest: protož se toho všeho při téměř zřízení zemském a sněmovních snešeních zůstavuje, a kteří artikulové sněmovní o defensí a vypuzení lidu cizího z království tohoto předně nařízení jsou, ti se tímto sněmem obnovují, nejinak než jakoby slovo od slova do něho vepsáni byli. A poněvadž osob z obce, předešle k defensí volených, někteří již do tohoto času prostředkem smrti z tohoto světa sešli a někteří od J. M. C. buďto do soudu zemského nebo dvorského a komorního dosazeni jsou, protož na místě jejich z každého kraje voleny jsou osoby tyto:

Z kraje bechynského:

Jan Jiří z Švamberka na Vorlíku, Třeboni a Nových Hradech, J. M. C. radda,
Jan z Říčán na Řečici a Novém Rychnově z panův;
Zigmund Matěj Vencelík z Vrchoviště na Kamenici a Chejnově,
Jeronym Hozlaur z Hozlauru a na Hněvkovicích z rytířstva.

Z kraje prachenského:

Jan Krištof Kavka z Říčán a na Dobrši,
Jan starší Planský z Ebergka a na Aučíně z pánův;
Václav Malovec z Malovic a na Chvališovicích,
Jan nejst. Horčice z Prostého na Bratronicích, Záhoří, Polí, Kadově a Bezděkově z rytířstva.

Z kraje slanského:

Jan Adam z Roupova a na Telčích,
Václav z Lobkovic a na Beškovicích z pánův;
Václav Boren ze Lhoty na Roztokách a Vilémově,
Vodolan Petipeský z Chyš a z Egerbergku na Blahoticích z rytířstva.

Z kraje litoměřického:

Křištof Adam Sezima z Sezimova Austí a na Tečinovsi,
Adam ze Vchynic a z Tetova na Košťalové z pánův;
Václav Borše Kaplíř z Sulevic a na Sulevicích,
Jiřík Audrcký z Audrce a na Střebivlicích z rytířstva.

Z kraje kouřimského:

Karel Krakovský z Kolovrat na Kovanicích a Krakovci,
Voldřich Holický z Šternbergka a na Šternberce z pánův;
Ladislav Sekerka z Sedčic a na Vodolíně Vodě,
Vilém Dvořecký z Olbramovic na Novém Podolí z rytířstva.

Z kraje časlavského:

Jan Rudolf Trčka z Lípy na Světlé nad Sázavou, Opočně a Smiřicích,
J. M. C. radda,
Rudolf Zejdlic z Schönfeldu na Polné a Přibislavi z pánův;
Pavel Hrabaně z Přerubenic na Pečkách a Novobidech,
Ondřej Hornatecký z Dobračovic a na Zbraslavicích z rytířstva.

Z kraje vltavského:

Vilém Lev z Říčan,
Smil z Hodějova na Vlčicích a na Tloskově z pánův;
Jan Bukovanský Pinta z Bukovan na Bukovanech a Krašovicích, místo-
písař království českého,
Adam Řepický z Sudoměře a na Vosečanech z rytířstva.

Z kraje podbrdského:

Jaroslav starší z Kolovrat a na Hradku Starosedlském,
Zdeněk Vratislav z Mitrovic a na Mnišku z pánův;
Jaroslav Otta z Losu na Hlažovicích,
Voldřich Bechyně z Lažan na Dušnicích trhových z rytířstva.

Z kraje plzenského:

Hendrich Lorenc hrabě z Guttenštejna na Hostouni,
Vilém z Klenového a z Janovic na Roupově z pánův;
Jindřich Černín z Chudenic a na Švihově,
Mikoláš Braum z Zvířetic a na Lipnici z rytířstva.

Z kraje žateckého:

Joachim Libštejnský z Kolovrat a na Rabštejně,
Jan Albin Šlik z Holejče, hrabě z Pasaunu a Lokte, na Falkenově a Dou-
pově z pánův;
Křištof Fictum z Fictum na Klášterci a Novém Šumberce,
Václav st. Štampach z Štampachu a na Valči z rytířstva.

Z kraje boleslavského:

Václav st. Berka z Dubé na Loučeni, Vidimi a Bezdězi,
Adam Budovec z Budova na Zásadce, J. M. císaře římského mundšenk,
z pánův;
Šťastný Václav Pětipeský z Chyš a Egerbergka na Byšicích a
Bošíně,
Jan Bzenský z Přerubé a na Všelisech, z rytířstva.

Z kraje hradeckého:

Rudolf ze Štubenbergku na Novém Městě a Hradišti nad Metují,
 Hanibal z Waldštejna na Velích Mokách z pánův;
 Myslibor Hamza z Zabědovic na Morašicích,
 Mikuláš Vratislav z Bubna na Březině, Skašově, Liticích, Žamberce
 a Horním Jelení z rytířstva.

Z kraje rakovnického:

Maximilian Krakovský z Kolovrat a na Šípech,
 Hendrich Jakob Teyřovský z Einsidle na Křiči a Dubčanech, z pánův;
 Václav Varlejš z Bubna na Zvilovci,
 Jaroslav Hrobčický z Hrohčice na Všesulově z rytířstva.

Z kraje chrudimského:

Diviš Lacembok Slavata z Chlumu a Košmbergka na Košmberce,
 Karel Záruba z Hustiřan a na Radimi z pánův;
 Vilém Dobříkovský z Malečova a na Dobříkově,
 Jiřík Karlík z Nežetic a na Slatinanech z rytířstva.

O erbanuňcích. Tolikéž v čtvrtém artikuli z strany obnovení starých erbanuňkův, jakož od starcdávna toto království s některými okolními Jich Mstmi kurfiršty a knížaty sv. Říše v dobré srozumění uvedeno a to jistými erbanuňky a smlouvami dědičnými utvrzeno jest, i aby jim ku přetržení takových smluv a erbanuňkův žádná nejmenší příčina nebyla dána, poněvadž těchto pojminulých let při některých osobách skrze smrt časnou jak J. M. slavné paměti císaře Rudolfa II. jakožto krále českého tak i týchž kurfirštův a knížat proměny jsou se staly, a několik nových potentátův, s kterýmiž ještě žádné smlouvy a erbanuňky obnoveny nejsou, v regiment a správu Jich Mstí jsou ráčili vjíti: protož na tom jsou se všickni tři stavové království tohoto snesli, J. M. C. za to poníženě prosíce, aby J. M. jakožto král český co nejdříveji na to nastoupiti a ty erbanuňky a dědičné smlouvy s dotčenými kurfiršty a knížaty sv. Říše vedle starobylého způsobu k obnovení a skutečnému toho vykonání bez dalších odkladův milostivě přivesti ráčil. K kterémužto obnovení takových erbanuňkův vedle nejv. úředníkův a soudcův zemských a radd J. M. C. soudu dvorského a komorního, také z obce voleni jsou ze dvou vyšších stavů osoby tyto: Jiří Fridrich hrabě z Hohenlohu na Kosinovicích a Králíchu, nejvyšší a rytíř, Hendrich Libštejnský z Kolovrat na Zuchovicích, J. M. C. radda a hejtman Nového města pražského, Rudolf Trčka z Lípy na Světlé nad Sázavou, Opočně a Smiřicích, J. M. C. radda, Joachim st. Slavata z Chlumu a z Košmbergka na Hlubočepích, J. M. C. arciknížete Leopolda komorník, z pánův, Jan nejst. Horčice z Prostého na Bratronicích, Záhoří, Polí, Kadově a Bezděkově, Mikuláš Braum z Zvířetic a na Lipnici, Zigmund Belvic z Nostvic na Beřkovicích, Mikuláš Vratislav z Bubna na Březině, Skašově, Liticích, Žamberce a Horním Jelení, Vilém Dobříkovský z Malečova a na Dobříkovících, Jindřich Černín z Chudenic a na Švihově z rytířstva.

Mezi těmi čtyrmi artikuli jeden artikul, totiž o defensi, ten byl v sněmě spolu s jinými pány vyslanými z margkrabství moravského, z knížectví slezských, z horních a dolních Lužic uvažován, a jak tehdaž býti mohlo, na místě postaven, a do téhož sněmu těmito následujícími slovy vepsán

O defensí. Strany pak toho vysoce potřebného artikule o defensí, na kterémžto jak J. M. C. tak i království tomuto českému a zemím k němu vtěleným pro J. M. a jich ochranu mnoho záleží, a zvláště aby v čas nenadálé potřeby věděti se mohlo, jakby každá země J. M. C. jakožto králi českému, též jedna druhé, pokudžby na kterou z nich co těžkého a nepřátelského v nenadálosti (čehož milostivě Pán Bůh uchovati rač) přijíti mohlo neb mělo, ku pomoci přispěly a sobě vespolek jako ruky podávaly: majíce J. M. C. s stavy království tohoto týž artikul v svém bedlivém uvážení, poněvadž jsou J. Vys. Kníž. M. pan kardinal a biskup olomoucký a vyslaní z margkrabství moravského, jakož i také vyslaní pánův knížat a stavův knížectví slezských a z margkrabství horních i dolních Lužic žádného plnomocenství k zavírání na konec čehokoli, cožby tak při tomto generálním sněmu předloženo bylo, neměli, než což tak mezi stavy království tohoto a nimi pány vyslaným vtělených zemí namluveno jest, to oni ad referendum toliko principálům svým přijali: ráčil jest se na tom J. M. C. s stavy království tohoto sněsti, aby předně k ochraně J. M. C. jakožto krále českého, pána nás všech nejmilostivějšího, království tohoto, též i zemí k němu vtělených, v čas nastalé potřeby stavové království českého jiným vtěleným zemím, pokudž by se na kterou koli z nich nějaké nebezpečení valilo a potřeba toho nevyhnutelná ukazovala, a žeby to na J. M. C. vznešeno bylo, tehdy s milostivým vědomím a vůlí J. M. C. s jistým počtem lidu válečného, totiž 2000 jízdných a 6000 pěších knechtův, přispěli. A k dokonalému tohoto artikule o defensí spolu s J. M. C. a vyslanými zemí vtělených s plnou mocí zavírání a na místě postavení tímto sněmem volili jsou nejv. úředníci a soudcové zeměští, též raddy J. M. C. soudu dvorského a komorního a z obce osoby tyto: Rudolfa z Štubenberku na Novém Městě, Hradišti nad Metují, dědičného šenka knížectví štyrského a J. M. C. komorníka, Joachima Ondřeje hrabě Šlika z Pasaunu a z Lokte na Svijanech, Jana Albrechta st. Křineckého z Ronova a na Novém Ronově a Rožďalovicích, Jaroslava ml. Libštejnského z Kolovrat a na Petršburce, Albrechta Jana Smiřického z Smiřic a na Kostelci nad černými lesy, Viléma Vratislava z Mitrovic a na Mníšku, rytíře sv. Jana jerozolimánského, komeudatora na Maulperce z pánův; Mikuláše Gerštorfa z Gerštorfu a z Malšovic na Velikých Horách a Rokytale, J. M. C. raddu, vrchního hejtmana všech panství J. M. C. a hejtmana hrabství kladského, Albrechta Pfefferkorna, z Ottopachu na Žinovicích a Butovicích, J. M. C. raddu, Václava Boryně ze Lhoty na Roztokách a Vilémově, Humprechta st. Černína z Chudenic, místokomorníka království českého, Jana Bukovanského Pintu z Bukovan na Bukovanech a Krašovicích, místopísaře téhož král. českého, z rytířstva; Jana Kirchmajera z Reychvic, primasa Starého města pražského, Jana Himmelštejna z Nového města pražského, Jana Čápa, primasa Menšího města pražského z stavu městského, jim k tomu plnou moc dávše. Kterážto defensí od zavření tohoto generalního sněmu do pěti let pořád zběhlých aby trvala, s touto přitom znamenitou výminkou: Jestližeby stavové margkrabství moravského k té námluvě stavův království tohoto, kterouž jsou s vyslanými jich v příčině toho artikule o defensí na tomto generalním sněmě učinili, nepřistoupili a jí s milostivou vůlí J. M. C. neztvrdili; též také pokudžby páni knížata a stavové knížectví slezských, tolikéž stavové margkrabství horních i dolních Lužic počtu toho, který jsou stavové království českého spolu s vyslanými margkrabství moravského přátelským způsobem týmž vyslaným z knížectví slezských, totiž 2000 jízdných a jeden regiment knechtův, 3000 silný, a vyslaným z margkrabství horních a dolních Lužic, též 600 jízdných a 1000 knechtův podali, od nich přijíti nechtěli anebo příkladem předkův svých podle proposití a rovnosti k tomu podání (s čímžby J. M. C. a stavové král. tohoto dobře spokojeni býti mohli) se nesnesli a

nesrovnali: tehdy aby také zase stavové král. tohoto českého touto pomocí a defensí týmž vtěleným zemím, anebo té, kteráby se s nimi v tom nesnesla a způsobem svrchu jmenovaným nesrovnala a toho neztvrdila, povinni nebyli. Však pokudžby k tomu (ač té naděje není) přišlo a mezi stavy království českého a zeměmi vtělenými a přináležejícími takové jisté srovnání, jakž dotčeno, státi se nemohlo: na tom jsou se s J. M. C. všichni tři stavové království českého snesli, aby předně J. M. C. jakožto krále a pána svého všech nejmilostivějšího a království toto, naši milou vlast, kdyby se jaké nebezpečností valiti chtělo (čehož Pane Bože milostivě ostříhati rač) příkladem vzácných předkův svých neopouštěli, tak aby v čas nastalé takové potřeby, anby již jinaké býti nemohlo, ten nahoře jmenovaný počet lidu jízdného a pěšího, s milostivým vědomím a vůlí J. M. C. a na peštallungk J. M. verbován a najat byl. Podle čehož stavové J. M. C. nejvyš. úředníkům a soudcům zemským a raddám J. M. C. soudu dvorského a komorního, též výš jmenovaným osobám z obce k tomu voleným, moc tímto sněmem dávají, aby od J. M. C. a od nich to, kterak by témuž lidu z kontribucí a sbírek, tímto sněmem svolených, z toho terminu, před kterýmžby takové nebezpečnoství nastalo a potřeba se toho taková nevyhnutelná ukazovala, placeno býti mělo, uváženo, i také osoby hodné, u věcech válečných povědomé a zkušené, z národu našeho českého, obyvatele země této, za nejvyšší nad týmž lidem nařízení a s nimi o službu a záplatu jich narovnání učiněno bylo.

Z této pravdivé informací poznati se může, jak negruntovní zpráva hraběte z Turnu v svrchupsaném periodu se nachází. Nebo předně ti čtyři artikulové nebyli od J. M. císa. Mathiáše stavům pod obojí na sněmě v Budějovicích připořáděny, než tři léta před tím na sněmě na hradě pražském držaném, před korunováním J. M. císa. Mathiáše za krále českého. Item tíž artikulové nebyli postaveni v tom pořádku, jako on je pokládá; nebo nejprvnější byl o konfederaci a ne o defensí. Item klade čtvrtý artikul, o kterémž na žádném z těch sněmův, totiž l. 1611, 1614 a 1615 ani zmínka učiněna nebyla, píšíce, že stavové za čtvrtý artikul žádali, aby privilegia zemská přehlídati a o nich vědomost míti mohli. Než byl artikul o erbanuřcích. A tak nemajíce týž hrabě z Turnu již víceji paměti dobré, mohl zanechatí toho tak negruntovního výpisu formovati. Než to jest pravda že při tom dlouhotrvajícím sněmě l. 1609 stavové pod obojí přednášeli, že uznávají býti za věc potřebnou, aby privilegia král. českého byly ku přečtení dány, tak aby jakožto synové vlasti mohli o tom vědomost míti, co k dobrému jich stavův táž privilegia v sobě obsahují. A bylo tehdaž na tom zůstáno: Poněvadž všech privilegií téhož království výpisové hodnověrní při kanceláři české a při dskách zemských se nacházejí (originalia tehdaž v jedné kaple na zámku Karlštejně se chovaly), že mají páni stavové některé osoby z prostředku svého voliti a jmenovati, kteříby táž privilegia přehlídli a potomně to, na čem týmž pánům stavům mnoho záleží, na sněmě obecném přednesli.

A ačkoli hrabě z Turnu v tomto periodu tato slova dokládá: „Tito jmenovaní čtyři artikulové nečelili proti nejmilostivějšímu našemu králi a pánu, jakožto kterýby hlavou defensií byl a zůstával“ atd.: ale málo výše v refutirování a odpovědi dané na tento period jest to dokonale ukázáno, že ta defensií, od stavův pod obojí žádaná, vlastně se vztahovala a čelila proti jich nejmilostivějším vrchnostem; neb proti partikulárním osobám nebylo jim potřebí defensií nařizovati.

Co se pak té konfederací stavův království českého s stavy horních i dolních Rakous, vše pod obojí, dotýče, aby se ještě lépeji tomu vyrozuměti mohlo, jaké bylo mínění stavův pod obojí o tom, tato další informací se činí.

Jakož jsou v té rebelli české následujícího roku po tom vyhození z okna, totiž l. 1619 tehdejší nepořádní direktorové, správcové a raddy zemské, od stavův království českého (však toliko strany pod obojí) nařízení, podle moci od nich sobě dané skrze patenty jim všem třem stavům téhož království sjezd generální k úterku po památce sv. Maří Magdaleny, jinak k 23. dni měsíce července, rozepsali a na hrad pražský položili, ku kterémuž sjezdu stavové margkrabství moravského, knížata a stavové hořejšího i dolejšího Slezska, horních a dolních Lužic jakožto přivtělení údové, nicméně stavové hořejších a dolejších Rakous, vše pod obojí, vyslané své s plnou mocí vypravili, a tehdaž při tom sjezdu stavové království českého pod obojí s svrchu psanými zeměmi tu konfederací, spolčení a sjednocení učinili, ji přísahami a pečeti svými i podpisy rukou stvrdili. A davše tíž stavové království českého pod obojí, co při témž svrchu psaném sjezdu bylo jednáno a zavříno, vůbec vytisknouti, nachází se v témž vytištění, že sami dokládají příčiny, kteréž země k tomu přivedly, že jsou konfederací mezi sebou učinily. A mezi jinými tuto také býti píší, že jsou to mezi sebou povážili, „když jsou tíž stavové král. českého k milostivé žádosti a přímlově slavné paměti J. M. císaře Rudolfa II. vedle privilegium a svobod svých z své dobré a svobodné vůle J. M. arcikníže Mathiáše Rakouského nejprvé za čekance, potomně za krále a pána svého volili, přijali i také korunovali, tu že jest J. M. Kr. mezi jinými artikuli jim stavům téhož království k tomu milostivě povoliti a revers svůj na to dáti ráčil, aby oni stavové a země přivtělené s jinými zeměmi J. Msti, totiž pány stavy z království uherského a pány stavy z arciknížectví rakouských, jistou konferací učiniti mohli. K čemuž aby táž konfederací mezi zeměmi vykonána byla, měl jest býti od J. M. Kr. dle milostivého J. Msti Kr. zakázání a reversu stavům sněm generální, k němuž by i jiné všecky země povolány byly,

rozepsán. Ale že zlí a škodliví lidé a zvláště z nejv. úředníkův a soudcův zemských téhož království náboženství římského pod jednou svými lstivými chytrostmi a praktikami jsou k tomu, aby se táž konfederací vykonati nemohla, překázeli: pročez že jsou při tomto sjezdu to v skutek uvedli a tu konfederací učinily“, kteréž příležitosti výpisové následují:

A předně konfederací mezi královstvím čes. a markrabstvím moravským, hořejším a dolejším Slezskem, též hořejšími i dolejšími Lužičany. Jakož jest Pán Bůh všemohoucí, v jehož rukou všech potentátův knížat a vrchností tohoto světa srdce zůstávají a od něhož všelijaké proměny v zemích pocházejí, to spůsobiti ráčil, že jsou se země tyto moravská, slezská, hořejší i dolejší Lužice na díle z své svobodné dobré vůle, na díle pak z jiných důležitých příčin dostatečně k král. českému beze vší dědičnosti, kterážby z toho králi pojíti nebo náležitosti měla, připojily, a potomně skrze J. M., tehdáž panujícího římského císaře, a všecky kurfiřty říšské učiněné přivtělení tak se spojily a jako věrní spoluoudové mezi sebou v takový spolek a bratrské sjednocení vešly, že slušně žádné naděje k nějaké roztržce býti nemohlo, — což vše z dotčeného přivtělení jako i z některých zlatých bullí a mnohých zvláštních smluv i předcházejících jednání známé a zjevné jest; a však že všech časův lidé nepokojní se nacházeli, kteří častokráte za dosti lehkými příčinami z zlých, vysoce škodlivých začátkův zlou svou radou všelijaké nedorozumění, zjitření a roztržky činiti se snažovali, čehož jsou též země s velikou svou škodou okušovati a pocítovati musely, až i léta 1618 již hrubě se k tomu schylovalo, že jest to celé tělo roztrženo býti mělo, ano i v tomto zarmouceném a žalostivém spůsobu to též se praktikovalo: — protož jsou výž oznámené země společně již před několika léty za nevyhnutelnou potřebu uznaly, aby ještě bližší, a to takové sjednocení a svazek mezi sebou učinily, skrze kteréžby všechněm nepřátelským neupřímným praktikantům to zastaveno, na proti tomu pak dobré a stálé srozumění mezi vrchností a poddanými, jako i mezi zeměmi samými vzděláno, všecko v pokojný spůsob uvedeno, jednotejná ochrana nade všemi zeměmi, stavy a obyvateli jich, bez rozdílu náboženství, držána býti a spravedlnost dle jedné každé země práv, svobod, privilegií a starobylých dobrých pořádkův svůj průchod míti mohla, a to ve všech nastalých potřebách, zvláště pak kdyžby takoví rušitelové obecného pokoje, buď v příčině náboženství aneb správy světské zase povstávají chtěli, aby jedna země druhé skrze dostatečnější spolčení tím lépeji ku pomoci přispěti mohla.

K jakémuž cíli bylo jest toho při slavné paměti J. M. C. l. 1611 jako i potom při sněmě budějovském, aby se taková konfederací státi mohla, poddaně vyhledáváno i také obdržáno, že jest l. 1615 sněm generální k tomu rozepsán byl. A poněvadž ti, kteříž až posavad ve všech těch zemích tak mnohých útiskův a soužení původové byli a o potlačení evangelitského náboženství vedle své nejvyšší možnosti usilovali, skrze svou lest tehdáž k tomu přivedli a tak mnoho spůsobili, že taková vysoce užitečná věc minula a nevyřízena zůstala, odkudž a mezitím ty země k tomuto zarmoucenému a žalostivému spůsobu, kterýž se očima spatřuje, přivedeny jsou, tak že každý ten, kdožby nad tím křesťanské lítosti nenesl, a těchto daleko patřících věcí (kteréž se k žádnému jinému, než toliko k tomu samému a jedinému konci, aby evangelitské náboženství potlačeno bylo, vztahují), pro něž již země a obyvatelé jejich na nejvýš zhubeni jsou a mnoho zemí zkaženo, věrně se ujímati žádostiv nebyl, nejen beze vší lítosti by býti, ale jako kamenné srdce by míti musel, toto také království a jiné země bez opravdi-

vého a horlivého se spolčení v budoucích časech před podobným a větším neštěstím v bezpečnosti zůstávati by nemohlo.

Z těch a jiných mnohých vysoce důležitých příčin jsou při tomto generálním sjezdu všickni evangeličtí stavové království českého, margkrabství moravského, knížectví slezských, též margkrabství hořejších i dolejších Lužic, tuto následující konfederaci neboližto sjednocení učinili a je také dotčení stavové král. českého, všecky jiné pak země skrze vyslané své osobními přísahami podle následující notule ztvdili:

„My N. N. N. N. přísaháme Pánu Bohu všemohoucímu, berouce to na své, principálův našich, dědicův a budoucích jich duše, že toto stálé snešení od nás a vyslaných ze všech zemí spečetěné a ztvrzené sjednocení a artikule v něm obsažené, na všecky země veřejně i na jednu každou obzvláštně se vztahující, nyní i na budoucí věčné časy stálo pevně a neporušitelně zdržeti, všemu tomu, co se tu nařizuje, věrně a pravě zadosti učiniti a od toho se žádnému člověku vyššího neb nižšího stavu, též žádné milosti ani nemilosti, přízni a nepřizni, darům neb slibům, ani jakým jednáním, a tak nežádáním způsobem, jakžby to lest lidská vymysleti mohla, odvésti nedáme a nedají. Tak nám toho i jiným dopomáhej Pán Bůh všemohoucí!“

Přičemž však to před Bohem a vším světem osvědčujeme, že toto vysoce potřebné sjednocení a zavázání naše nežádnému k nějakému neslušnému nebo nespravedlivému potlačení nebo ublížení učiněno není, než toliko s vzděláním cti a chvály Boží a k stálému zachování a ostříhání privilegií a svobod jedné každé z týchž zemí, tak aby též sjednocené země vedle svých práv, privilegií a svobod spravovány jsouce, svobodu provozování náboženství dle českého a slezského na to daných majestátův míti, a kdyby mimo naději dále turbírovány býti chtěly, jedna země druhé věrně přispěti mohla.

Artikul I. Aby tehdy Pán Bůh všemohoucí také k tomu svou milost a požehnání dáti ráčil, povědáž toto sjednocení předně pro obhájení náboženství učiněno jest, z té příčiny jsou se země přede vším mezi sebou na tom snesly, že všickni a jeden každý víry naší sv. křesťanské evangelitské účastný má a povinen bude, vedle evangelitského učení a vyznání také křesťanský život a obcování vésti a zúmyslných hříchů, nešlechtností, zjevného pohoršení a pokrytství na každém místě se s pilností vystříhati, k čemuž také lidé na kázáních napomínání a skrze vrchnosti přísným trestáním k tomu přidržání býti mají.

II. Zatím má hned předně v této konfederaci zavřín býti i jí užívati král, pokudž privilegia, majestáty, porovnání a sjednocení i také všecky artikule, v této konfederaci obsažené, milostivě na pozor míti, podle toho svůj regiment řídit, i také u věcech, náboženství a spravedlnosti se dotýkajících, všecky země bez rozdílu náboženství jednostejně chrániti ráci.

III. Král nemá s žádným jezuvitem, s cizími poselstvími neb raddami o věci, země této se dotýkající, se raditi, ani také nežádáných cizozemcův k předním úřadům, radám neb jiným expedicím, též k městským, konšelským nebo jiným úřadům potřebovati.

IV. A nemají jezuvitové již více na věčné časy do těchto sjednocených zemí pod jakým koliv zámyslem a barvou nebo řeholou uvozování býti, a pokudžby oni neb učedníci jich ještě kde zůstávali neb tejně se vloudili, mají odtud vybyti býti. Ta pak řehola, v které by se jezuvité a učedníci jich kryli a nalezení byli, má o důchody a statky své přijíti a ty k defensí země obráceny býti. Tolikéž jich jezuvitův fundací a privilegia i jaká koliv jiná opatření, kteréž jsou buď od králův nebo jiných privátních osob vypracovovali a v Čechách na relacích sněmovní do desk zemských sobě vpravili, mají zase z týchž desk zemských vymazány a všeckny jejich kolleje, statkové a důchodové k dobrému země obráceny býti.

V. Tolikéž nemá do těchto sjednocených zemí žádných více nových řehol mimo ty, kteréž nyní v jedné každé zemi jsou, uvozováno býti.

VI. Též všelijaká duchovenství, kostelové a klášterové s příslušenstvím jich, kteříž nyní na díle pusti a na díle k školám a jiným službám božím evangelitských obraceny jsou, mají v rukou, moci a užívání stavův evangelitských nyní i na budoucí časy zůstávati.

VII. Předě vším má král majestáty a povolení strany náboženství jako i to sjednocení, mezi evangelitskými král. českého a knížetství slezských l. 1609 učiněné a od J. M. krále potvrzené, též tuto předešle od někdy císaře Mathiáše slavné paměti l. 1614 týmž zemím dopuštěnou a nyní učiněnou a zavřenou konfederací se všemi v ní doloženými artikuli, tak jakž sama slova s sebou přinášejí, beze všech výminek aneb postranních výkladův potvrditi, a zejména té v některých sněmích a právích duchovních se nacházející výminky, že kacířům nemá se víra držeti a druhé o rozhřešení od jaké koliv přísahy, se odříci.

VIII. Všecky kostely ve všech sjednocených zemích v Čechách, v Moravě, Slezsku a v hořejších i dolejších Lužicích, v městech, městečkách, ve všech a na všech místech, kterýchž evangelitští na ten čas v držení jsou, mají jim nyní i na budoucí časy beze vši překážky a hyndruňku, jakž by ten od koho vymyšlen býti mohl, zůstatí.

IX. Všeckny sjednocené země, kteréž žádných zvláštních majestátův na svobodné provozování náboženství nemají, totiž Morava, hořejší i dolejší Lužice, i kteréby více k této konfederaci přistoupily, mají míti právo podle znění českého a slezského majestátův ve všech jejich klausulích, punktích a artikulích svobodně náboženství provozovati.

X. Ve všech sjednocených zemích a městech, buďto že ta králi neb králové, též jiné všeliké duchovní neb světské vrchnosti přináležejí, tolikéž i ve všech městečkách a vesnicích, má svobodné provozování evangelitského náboženství obojího pohlaví lidem v tom jazyku, kterého v které zemi se užívá, vedle znění české aneb augspurské konfessí, a stavění kostelův, far, škol a krchovů, též kazatelův a školmistrův pod obojí dosazování povoleno a dopuštěno býti. Též jedenkaždý má na svobodě míti v svém kostele staré ceremonie dle svého svědomí a slova božího zachovávatí anebo je opouštětí, a naproti tomu za příčinou svornosti a pro vyhnutí všelijakým roztržkám a nedorozuměním všeliké hanění a důtky na kazatedlnicích i jinde obojího náboženství lidem pod pokutou zbavení úřadu zapovědino býti.

XI. Nemají také v těchto sjednocených zemích na žádná duchovenství, buďto biskupství, opatství, komendy, probostství, prelátství neb jiná k tomu podobná, budoucně cizozemci, než sami toliko v království českém a v jiných k koruně české náležejících zemí zrodilí (kteréž se za cizozemce nepokládají) dosazování býti; a mimo to nadání, kteréž nyní mají, aby žádných více na pozemských statcích od krále ani od koho jiného se nečinilo.

XII. Všickni pod jednou ve všech sjednocených zemích mají všem stavům v jedné každé zemi přísahou se zavázati, že proti majestátu a porovnání strany svobodného provozování náboženství nic činiti a předsebrati nechtějí, s tím odřeknutím se té v některých sněmích a právích nacházející se výminky v příčině neodržení víry kacířům a rozhřešení od přísahy, jako i jiných sněmův duchovních ustanovení a nařízení, kteréž dotčeným majestátům jsou na odpor.

XIII. Žádná osoba náboženství pod jednou nemá jak k vyšším tak i k nižším úřadům, též v městech k úřadům městským a do rady potřebována býti, leč by se při činění úřední povinnosti prvé přísahou zavázala, že chce majestáty, sjednocení a obzvláště tuto konfederaci zdržeti, s tím odrčením, které v sedmém a dvanáctém artikuli doloženo jest.

XIV. Žádný pod jednou od nejvyššího až do nejnižšího nemá v sjednocených zemích, kdežby byli, trpín býti, lečby se podobným způsobem k těm povolením a sjednocením strany svobody v provozování náboženství,

obzvláště pak k této konfederaci s tím, které nahoře v 7. a 13. artikuli doloženo jest, odřeknutím přísahou zavázal.

XV. Nemá také ve všech těchto sjednocených zemích žádný z lidí duchovních pod jednou, buď vyššího neb nižšího důstojenství, pod žádným zámyslem, jakby ten vymyšlen býti mohl, jakou vrchnost nad evangelitskými u věcech duchovních, mnohem méně v světských, sobě osobovati.

XVI. V Čechách mají tito úřadové osobami evangelitského náboženství na potomní časy osazování býti, totiž: nejv. pan purgkrabě pražský, nejv. písař, presidentové komory a nad appellacemi, obadva podkomoři, hejtman bradu pražského, nejv. mincmistr a též obadva hofrychtýřové, v Moravě hejtman zemský, nejv. komorník, podkomoři a nejvyšší písař, v Slezsku vrchní hejtman jako i jiní všichni hejtmané a kancléři v dědičných knížectvích, v dolejších a hořejších Lužicích oba landfojtové zemští, hejtmané a sudí.

XVII. A aby hodné osoby k dotčeným nejv. zemským úřadům potřebovány býti mohly, má všudy volení neb jmenování jistých osob k týmž úřadům v jedné každé zemi stavům, potvrzení pak jich králi náležeti. A co se království českého a margkrabství mor. dotýče, od jednoho každého stavu, kterémuž jaký úřad náleží, bez překážky druhého stavu k každému úřadu čtyry osoby jmenovány a z těch od krále jedna vybrána a na týž úřad potvrzena býti má, však tak, že to, co se tkne téhož jmenování osob úředních v Čechách a v Moravě, knížatům a stavům slezským jako i hořejším Lužičanům, na ujmu jich privilegií a svobod nemá býti.

XVIII. V těch městech všech zemí sjednocených, kdež se posavad rada toliko osobami pod jednou dosazovala, na potomní časy aby polovice osobami pod jednou a polovice evangelitskými dosazována byla; však přední osoba jako primas, aneb v těch zemích, kde žádného primasa není, purgmistři, ve všech městech muži hodní náboženství pod obojí aby bývali.

XIX. Ve všech městech pražských jako i v jiných v Čechách, v Moravě, v Slezsku a obojích Lužicích, kde dostatek jest lidí náboženství pod obojí, tu nyní i na potomní časy sami pod obojí na úřady konšelské a jiné povinnosti městské dosazování mají býti.

XX. Za tou příčinou všeckna privilegia, kteráž k potlačení evangelitských vyjednána jsou aneb k tomu cíli směřující jak v Čechách v Budějovicích a v Plzni, v Moravě téměř ve všech královských městech, v Slezsku v Opolí, Ratiboři a jinde, v hořejších Lužicích v Wettigerově, Bernštatlu, Ostřici a Hengersdorfu pod královským lesem, mají docela minouti a zrušena býti; kde pak evangelitští mezi katolickými se nacházejí, mají zároveň chráněni býti.

XXI. Osoby pod obojí nemají v žádném městě a místě ve všech sjednocených zemích s úřadu, též měšťanství a mistrovství nebo řemesla pro náboženství ssazovány, ale obojího náboženství lidem rovní obchodové, živnosti a handle svobodně propuštění býti.

A kdyby která vrchnost mistrovství neb práva městského komu odešla, nemá toho při ní dále vyhledáváno, nýbrž od vyšší vrchnosti téhož místa aneb od nařízených defensorův též země dáváno, a lidé přitom chráněni býti.

Pražané pak i jiná města svobodná v království Českém, třetího stavu užívající, ti se při svých svobodách v příčině přijímání do měšťanství zůstávají.

XXII. A poněvadž tyto země, jako česká, moravská, slezská a lužická, nejsou žádné dědičné země, nýbrž mají své svobodné volení a některé z pouhé dobré vůle se připojily: pročť žádný král nemá moci nic na ujmu svobod jejich o nich řídit.

XXIII. Tolikéž nemá na časy budoucí za živobytí panujícího krále žádný jiný na čekanství, mnohem méně na království volen neb korunován býti, lečby všecky sjednocené země samy toho potřebu uznajíce za to žádaly,

XXIV. Přísahy také na potomní časy mají toliko na samého krále a na žádné jeho dědice se vztahovati. A poněvadž král předcházejícím zemím totiž Čechům a Moravanům, přísahu koná, protož budoucně s jinými zeměmi jmenovitě s Slezáky a obojími Lužičany, prvé a dříve, nežliby králi slibovali, podobně zachováno má býti.

XXV. Ty smlouvy o království české a země k němu přivtělené, bez vědomí a povolení jich s králem hispanským učiněné, a jestliby co k tomu podobného více se najíti mohlo, jakož samy z sebe jsou ničímž, tak tuto se zdvíhají a kazí.

XXVI. Mají také nyní i na časy budoucí a věčné všeliké rady, kteréžby se všech těchto sjednocených zemí dotýkaly, a obzvláště kdyby král český volen byl aneb volen býti měl, společně držány, a bez přítomnosti všech zemí, totiž české, moravské, slezské, hořejších i dolejších Lužic, žádná propositi slyšána, mnohem méně uvažována býti nemá, leč žeby která země z důležitých příčin toho přítomna býti nemohla; v takové příčině mají jiné přítomné země nicméně krále voliti, a na čem zavrou, k tomu i nepřítomné přistoupení povinni býti mají.

XXVII. A kdyžby král volen býti měl, mají níže dotčení defensorové království českého sněm generální stavům království tohoto, stavům margkrabství moravského, knížatům a stavům hořejšího a dolejšího Slezska, též hořejších a dolejších Lužic rozepsati a na hrad pražský položiti.

XXVIII. Jakož pánům stavům českým, kdyžby koli k volení nového krále přišlo, to právo, aby jiné země k tomu povolati mohli, puštěno jest, takž také mají potom při společném shromáždění všech zemí proponirovati a při tom každého času tu moc míti, pána jmenovati a přednáseti a na to potom první hlas míti, za tím páni moravští druhý hlas, páni stavové a knížata slezská třetí, hořejší Lužičané čtvrtý, dolejší Lužičané pátý, páni stavové čeští šestý, a tak votum conclusivum, hlas zavírající. Jestliby pak mimo všecku naději hlasové byli v rovném počtu a hmotnými důvody to změněno a napraveno býti nemohlo, v té a takové nevyhnutelné potřebě má se skrze los zavíratí a na tom všecky země přestati.

XXIX. Když tak král toto sjednocení potvrdí a vedle něho regiment zřídí, bude moci této následující generální defensí ve všelijakých potřebách, však s radou všech zemí, proti všem nepřátelům užiti.

XXX. Jestližeby pak mimo všechnu naději proti svobodnému provozování náboženství, sjednocení a této učiněné konfederací něco takového, což by proti tomu všemu čelilo, před sebe vzal nebo vzíti chtěl, tak žeby země k defensí přinuceny byly, v takové příčině všickni stavové těchto sjednocených království a zemí ihned svých přísah mají osvobozeni býti, a to, coby budoucně před sebe vzali, nemá jim k žádné urážce důstojnosti a vyvýšenosti královské vykládáno anebo přičítáno býti.

XXXI. Nebude a nemá také míti moci král bez povolení zemí jakou válku začíti, ani verbuňkův nařizovati, méněji cizí lid do těchto zemí uvozovati, lidem vojenským jaká místa v zemi nebo v městech osazovati, anebo laufu, durchcugku, mustruňku neb obdaňku komu dopouštěti.

XXXII. Také nemá král té moci míti, v které z sjednocených zemí jakou pevnost bez povolení země stavěti.

XXXIII. Podobně nemá král nyní ani na budoucí časy na žádnou z sjednocených zemí bez jich povolení žádných dluhův uvozovati, též stavy a města k žádnému rukojemství přinucovati.

XXXIV. Co se pak zřízení regimentu dotýče, poněvadž, jakž nahoře v 10. artikuli doloženo jest, nejv. kancléř evang. nábož. býti má, protož mají všechny země, jakž od starodávna bývalo, při správě české kanceláře zůstávati; a však, co se místokancléře a sekretářův dotýče, ti mají tím způsobem dosazováni býti, jakž při partikulárním snešení jedné každé země zmínka se činí, kdež i z strany komory české obšírněji zpráva se najde.

XXXV. Obzvláště poněvadž vedle starobylého obyčeje nejv. kancléř království českého při dvoře J. M. Kr. ustavičně býti a zůstávati má a povinen jest, tak aby z české dvorské kanceláře žádná poručení jak jménem J. M. Kr. tak žádného kohokoliv jiného vědomě nevycházela, kteráby proti majestátu, zřízení zemským, právům, svobodám, starobylým zvyklostem a obyčejům nebo výsadám, jako i proti tomu všemu, jímž se přivtělené země řídí a spravují, jakým koliv způsobem čelila: protož má toho při tom i ještě zůstaveno býti, a taková prvé nikdy nebývalá neobyčejná a sama proti sobě čelící, bezpotřebná, na potupu a lehkost zemí, i také zřízeného v jedné každé práva, svobod a dobrých chvalitebných obyčejův se vztahující poručení nikterakž vycházeti ani přijímána býti nemají. Psaní pak, která jménem J. M. král. stavům těchto sjednocených zemí, anebo soudu zemskému, anebo obyvatelům společně neb rozdílně a obzvláště z české kanceláře činěna bývají, s takovou povolností, mírností a rozšafností, jakž se to za času panování předešlých králův českých slavné paměti zachovávalo, i budoucně bez dotýkání anebo nemilostí hrození vycházeti mají.

XXXVI. Žádný z nejv. úředníkův zemských král. českého, anebo kdo koliv jiný v témž království, nemá obyvatelův margkrabství moravského, knížectví slezských a margkrabství obojích Lužic pro nižádnou věc, kterážby se práv moravských, slezských a lužických dotýkala, obstavovati anebo jinak jim ubližovati; jako nápodobně i země přivtělené proti obyvatelům království českého ničeho takového se dopouštěti nemají, nýbrž jedna každá z sjednocených zemí má při svém právě zůstavena býti, v zemi a ne ven z země postupovati.

XXXVII. Mají také nyní i na budoucí věčné časy všelijací nápadové z jedné každé země z sjednocených do druhé, totiž z Čech do margkrabství moravského, do Slezska a hořejších i dolejších Lužic, a z týchž zemí zase do Čech, a, tak jakž dotčeno, z jedné země do druhé, pravým nápadníkům buď na zemi nebo v městech, kterýmžby takoví nápadové náleželi, propuštění býti.

XXXVIII. Nemá žádný člověk poddaný v Čechách, Moravě, Slezsku a hořejších i dolejších Lužicích, lečby list výhostní a propuštění svého z poddanosti ukázal, býti přijímán, a stalo-li by se co toho, mají takoví lidé na vyhledávání pánův jejich z jedné země do druhé zase bez odměny býti propouštěni.

XXXIX. A poněvadž obslání ven z země týmž zemím znamenitě obtížna jsou, nemá žádný z obyvatelův margkrabství moravského, knížectví slezských a obojích Lužic jménem J. M. Kr. z kanceláře české, tak jakoby pod pokutou to učiniti musel, obslán býti; nýbrž, kdyby vždy někdo z obyvatelův sjednocených zemí z důležitých dostatečných a nevyhnutelných příčin obeslán býti měl, tehdy ten anebo ti mají co nejdříve zase vypraveni býti, propuštění a přes dvě neděle se nezdržovati, nýbrž po vyjití toho času i bez resolucí a odpovědi domů beze všeho jaké pokuty a nemilosti se obávání navrátiti se mohou.

XL. K takovému pak každému ze všech stavův svobodných, kdožby se na takové obeslání najíti dal, má býti náležitost, šetrnost v mluvení a přednášení příčin obeslání jeho zachována, a jedenkaždý z vyšších i nižších stavův časně předpuštěn, dříve projiti dotčených dvou neděl odbyt, anebo jiný čas mu jmenován, a vedle toho dovoleno, aby k sobě jednoho neb více osob, kteréžby se mu za přátely postavili a toho, coby se přednášelo, doslychali i také, cožby za odpověď dáno býti mohlo, mu poradili a potřebu jeho přednesli, přivzítí mohl.

XLI. A ačkoliv proti těm, kteříž ku právu osedlí jsou, žádné kommissí jménem J. M. Kr. u věcech právních z kanceláře české do margkrabství moravského, knížectví slezských a hořejších i dolejších Lužic slušně vycházeti nemají: však kdyby se stalo a od J. M. Kr. z jistých příčin do

sjednocených zemí jaká kommissí nařízena byla, tehdy žádný jiný, nežli jedné každé země obyvatelé za kommissaře potřebování, aniž táž kommissí ven z země řízena býti má.

XLII. Jakož pak žádný z obyvatelův přivtělených zemí nemá k takové kommissí býti nucen, nýbrž jestli žeby k takové kommissí dobrovolně přistoupiti nechtěl, na vůli jeho se zůstavuje, bude-li chtíti takovou kommissí ujíti, anebo ku pořádu práva se odvolati. Přičemž má každý zůstaven býti.

XLIII. Tolikéž nemá česká kancelář žádných žalob od obyvatelův a poddaných margkrabství moravského, knížectví slezských a obojích Lužic přijímati, ani na ně žádných poručení činiti, nýbrž obyvatelům jedné každé země s takovými žalobami a stížnostmi na pořádnou jich vrchnost a soud ukázati.

XLIV. Žádná královská poručení, kterážby svědomím krále aneb jménem J. Msti vyšla, a na ujmu práv, svobod a řádův všech nebo kterého koli stavu v sjednocených zemích se vztahovala, nemají napotom z žádné expedicí vydávána, ani stavové a města týmž poručením zadosti činiti povinni býti.

XLV. A ačkoliv stavové pod obojí v nadepsaných zemích sami toliko tuto konfederací a defensí činí, však nicméně stavové katoličtí a lidé duchovní, když se nadepsaným způsobem k tomu, že majestáty a jiné potvrzení strany náboženství, též i tuto unii zdržeti chtějí, zaváží a pokojně bez škodlivých praktik proti podobojím chovati se budou, mají též v tomto sjednocení obsažení býti, ochrany proti svým a našim nepřátelům užiti.

XLVI. Tohoto sjednocení zemí a nařízené veřejné defensí má v následujících případnostech a potřebách užíváno býti: Kdyby z přípovědí, privilegií, majestátů, potvrzení, nadání a čehokoliv, co přiřknuto jest, vykročeno a proti tomu něco jiného nařizováno býti chtělo.

XLVII. Kdyby také vyšší i nižší úředníci dle této konfederací zřízení a dosazení nebyli.

XLVIII. Proti stavům pod jednou a lidem duchovním i všem těm, kteřížby k zemským neb městským úřadům potřebování byli a k zdržení majestátův a svobod v provozování náboženství se nezavázali, též sněmův a práv duchovních v tom artikuli, že kacířům víra držána býti nemá, a v druhém o rozhrěšení od přísah, se neodřekli.

XLIX. Kdyby který nejv. úředník zemský neb kdo koliv jiný, jak v kraji tak v městech, obzvláštně purgkmistři, primasové a radní osoby chtěli proti náboženství evangelitskému co více praktikovati, anebo kdyby kdo pod jednou evangelitské k processí a jiným náboženství jejich odporným ceremoniím pod jakým pak koliv zámyslem nutiti chtěl.

L. Kdyby také v svobodných sjezdích, evangelitským nebo defensorům k této konfederací od nich nařízeným, buď zjevně nebo tejně jaká překážka činěna byla.

LI. Nebo jestliby kdo tuto konfederací rušiti a proti ní se stavěti chtěl.

LII. Jestliže by se také budoucně která země z toho sjednocení vytáhnouti, nebo v čas potřeby jiné země opustiti chtěla, a tak tomu všemu, což tuto snešeno jest, skutečně zadosti učiniti nechtěla, tehdy mají jiné sjednocené země tu, kterážby se odtrhnouti chtěla, zase napravití, škody pak a útraty, ku kterémž by jiné země přivedeny byly, ta země odpadlá sama nésti a vynahraditi povinna a společnou pomocí sjednocených zemí k tomu přidržána býti má.

LIII. Kdyby také kdokoli na kteroukoliv z týchž sjednocených zemí nepřátelským způsobem sáhnouti a do ní vpadnouti chtěl, proti takovému jako i proti všem v nadepsaných artikulích obsaženým osobám má této veřejné defensí užíváno býti.

LIV. Kdyby budoucně buď král nebo kdokoli jiný někoho z sjednocených zemí proto, což jest se tu při té defensí zběhlo, stěžoval, avšak tomu nějaký jiný výklad dávati chtěl.

LV. A aby to vše na čem jistěm založeno bylo, protož jsou se tyto země, totiž česká, moravská, slezská a hořejší i dolejší Lužice, sobě vespolek na věčné časy zavázaly, že při sobě pevně a stále držeti, ve všech potřebách dle této konfederací za jednoho člověka státi, statky, hrdla, všechno své jedni při druhých vynasaditi mají.

LVI. A však mají tyto všechny sjednocené, k koruně české přináležející země nyní i budoucně ne jinak než za věrné spoluoudy držány a jmenovány býti, a mimo přednost, která se od starodávna zachovávala, jedna země nad druhou žádné vrchnosti sobě osobovati nemá.

LVII. Ani také jedna druhé, jako i žádný stav druhého v jejich právech, svobodách, zřízeních zemských a privilegiích utiskovati a žádné překážky činiti nemá.

LVIII. Též nemá a nechce žádná z týchž sjednocených zemí nyní i na budoucí časy nic před sebe bráti, což by v nejmenším proti této konfederací aneb defensí čelilo.

LIX. A poněvadž toho veliká potřeba jest, aby jedna každá země své jisté defensory měla, mají od jedné každé druhým ve třech měsících v známost uvedeni býti, kteříž obzvláštní přísahou k tomuto sjednocení mají býti zavázáni, totiž: „Já N. N. přísahám pánu Bohu všemohoucímu, že chci v této mně od pánův evangelitských stavův pod obojí svěšené povinnosti k dobrému vlasti a jiným sjednoceným království a zemím věren býti, všecko to, co se řídití bude, i tolikéž co tato konfederací ve všech punktích a klausulích v sobě obsahuje, s pilností na pozorů míti, též věrně raditi pomáhati a k tomu se přičiniti, aby se též konfederací ve všem skutečně zadosť stalo. Aníž se čemu, buďto jaké milosti, darům neb slibům, přízni neb nepřizni, od toho všeho odvésti dám, nýbrž stále při vlasti státi a setrvati, a cožby v radách i jinak se řídilo, žádnému toho nevyjevovati ani nesvěřovati, ale do hrobu s sebou to vzíti. K tomu mi dopomáhej Pán Bůh všemohoucí!“

LX. Sešel-li by který z nich prostředkem smrti z světa, má co nejdříve, jakž vedle příležitosti které země státi se moci bude, na to místo jiný býti dosazen, a to defensorům v jiných sjednocených zemích ihned v známost uvedeno býti.

LXI. Ti pak defensorové mají podle dané sobě od jedné každé země instrukcí se chovati a každoročně, kdyby toho potřeba byla, na jisté místo se sjeti a spolu radu držeti.

LXII. Kdyby kde jací útiskové se dítí chtěli, mají ty osoby, jichž by se dotýkalo, nadepsaným defensorům v jedné každé zemi to v známost uvéstí, a oni mají o to radu držeti, jakby tomu spomoženo býti mohlo. A pokudžby zapotřebí uznali, mají to hned na J. M. Kr. anebo místodržící J. M. v jedné každé zemi vznéstí, a král to, od vznešení toho na J. M. v šesti nedělích, k nápravě má přivéstí.

LXIII. Pokudžby pak v tom čase tomu spomoženo a to k nápravě přivedeno nebylo, a oni sami toho tak spokojiti nemohli, mají to všem stavům jedné každé země přednésti, a ti podobně, aby tomu spomoženo bylo, nato se všelijak vynasnažiti.

LXIV. A kdyby ani oni míruými prostředky tu věc spokojiti a jí spomoci nemohli, tehdy mají to na defensory všech sjednocených zemí vznéstí, kteříž mají v jisté příležité místo se sjeti a radu o to, jakby nejpovlovněji tomu se spomoci mohlo, držeti; a na čem se snesou, o tom tu zemi, která by rady vyhledávala, zpravití.

LXV. Defensorové čeští mají míti právo defensory z jiných sjednocených zemí obsílat, jakž obšírněji artikul LXVII. to vysvětlí, a nemá se jim ani od krále ani od koho jiného v příčině takových sjezdův žádná inhibicí nebo nejmenší překážka dítí. Místo pak k takovým sjezdům má býti Praha

aneb kteréby koliv jiné místo vedle příležitosti času a nebezpečnosti nej-příhodnější k tomu bylo.

LXVI. Kdyby pak k defensi přijíti mělo, mají defensorové všickni společně věrně a upřímně v tom řídit a tu věc fedrovati pomáhati.

LXVII. Však tu defensorové jedné každé země, kterážby defensi užívati musela, direkci a právo k obsílání jiných defensorův míti mají.

LXVIII. Dříve a prvé, nežliby k defensi přišlo, mají všelijací možní prostředkové na všech místech pořádně povlovně a rozšafuě obírání a před sebe bráni býti.

LXIX. Nemá také žádná jiná země svobody míti, bez předcházející rady a povolení jiných sjednocených zemí a spoluoudův k žádným příkřejším prostředkům neb extremis sáhnouti.

LXX. Co se hlavní defensi dotýče, na tom jsou se země, totiž česká, moravská, slezská, hořejší i dolejší Lužice, snesly, že jedna země druhé těmi pomocmi, kterýmiž jsou se sobě tuto zavázaly, ve všech nastalých potřebách bez prodávání a odporu přispěti chce.

LXXI. A poněvadž toho potřeba ukazuje, aby jedna každá země sama od sebe v jisté hotovosti stála, tak aby jiné země věděti mohly, jak se v nastalé potřebě jedna na druhou bezpečiti a při kom toho vyhledávati: protož má jedna každá země svou vlastní hotovost co nejlépeji a nejspěšněji fedrovati, a potom, na čem zavříno bude, jiným zemím v šesti měsících pořád zběhlých v známost uvésti.

LXXII. Poněvadž také těžce přichází verbovaný lid shledávati, protož má jedna každá země na to mysliti, jakby poddaní, jízda i pěchota, jak v městech tak v vesnicích mohla býti cvičena, tak aby se vždycky v záloze vycvičený lid v zemi míti mohl. Zbraně pak sedlákům od vrchnosti schovány a jim toliko k cvičení vydány býti mají.

LXXIII. A poněvadž jedna každá země způsob, jakby mělo k takovému cvičení přistoupeno a odkud na to náklad brán býti, vedle své příležitosti nejsnáze vynajde, zůstavuje se toho při vůli jedné každé země. Však aby každého roku defensorům všech zemí od jedněch druhým psaná zpráva odsílána bývala, jak daleko v témž cvičení přivedeno jest a na jaký způsob v každém místě se děje a koná.

LXXIV. Co se pak hlavní pomoci dotýče, tu česká země jiným zemím v nastalých potřebách, a to od prvního připsání ve čtyrech nedělích (kterýžto čas i od jiných zemí zachován býti má) ku pomoci poslati se uvolila jmenovitě:

LXXV. Moravanům 1000 koní a 3000 knechtů, Slezákům též 1000 koní a 3000 knechtů, hořejším Lužičanům půl druhého sta koní a 300 knechtů, dolejšímu Lužičanům 100 koní a 200 knechtův.

LXXVI. Moravané Čechům 1000 koní a 3000 knechtů, Slezákům 1000 koní a 3000 knechtů, hořejším Lužičanům 150 koní a 300 knechtů, dolejšímu Lužičanům 100 koní a 200 knechtů.

LXXVII. Slezáci Čechům 1000 koní a 3000 knechtů, Moravanům 1000 koní a 3000 knechtů, hořejším Lužičanům 150 koní a 300 knechtů, dolejšímu Lužičanům 100 koní a 200 knechtů.

LXXVIII. Hořejší Lužičané Čechům 150 koní a 300 knechtů, Moravanům 150 koní a 300 knechtů, Slezákům 150 koní a 300 knechtů, dolejšímu Lužičanům 100 koní a 200 knechtův.

LXXIX. Dolejší Lužičané Čechům 100 koní a 200 knechtů, Moravanům 100 koní a 200 knechtů, Slezákům 100 koní a 300 knechtů, hořejším Lužičanům 100 koní a 200 knechtův.

LXXX. Kdyby však nebezpečnost tak se rozmáhala, žeby nadepsané pomoci nedostačovaly, tehdy má jedna každá země se vši svou nejvyšší mocí té v takovém nebezpečnosti postavené zemi, co nejdříve možné, ku pomoci přispěti povinna býti.

LXXXI. K tomu snesly jsou se sjednocené země, aby sobě jednoho generála volili. Ale poněvadž jednoho času na dvě nebo tři země zároveň saženo by býti mohlo, pročez, aby všechny země v čas nastalé potřeby hodným vůdcím opatřeny byly, má jedna každá země zkušeného generála leytenambta sobě obrati, kdyby do jedné nebo více zemí jednoho času nepřátelský vpád se stal, aby v takové příhodě té země generalleytenambt komendu tak dlouho měl, ažby generál sám osobně do té země přijel, kdež potom podle jiných pod komendou generála zůstávati, ním se řídit a jeho poslušen býti má.

LXXXII. Příhodilo-liby se pak, žeby všech zemí lid vojenský v jednu zemi v hromadu se strhl, má zajisté generál všech zemí komendirovati, však jiní general-officírové a befelchshaberové mají svá místa tak, jak země od starodávna jedna po druhé jdou, míti, tolikéž jedni po druhých jíti.

LXXXIII. Kdyby pak více nežli jedna země nepřátelský útok trpěla, má netoliko táž země svou pomoc sobě zanechati, anebo kdyby tu již vypravila, ji na dile anebo v celosti nazpátek povolati, nýbrž jsou povinny i jiné země, kteréž žádného nebezpečení nemají, dílem pomoci jedné zemi, ostatkem druhé zemi přispěti, však vedle velikosti a potřeby nebezpečení.

LXXXIV. Podobně, kdyby nepřítel do tří míst vpadnouti chtěl, mají ty země, které žádného nebezpečení nemají, své pomoci na tři díly rozdělit a souženým zemím k retuňku přispěti; však vedle velikosti a malosti nebezpečení má proporcí těch zemí zachována býti.

LXXXV. Však kdyby k tomu přišlo a jedna země druhé na pomoc táhnouti musela, tehdy té země generalleytenambt, v kteréžby nebezpečení bylo a lid vojenský se chovati musel, má v nepřítomnosti generála nade vším lidem válečným, příkladem v takových příčinách sv. Říše, správu a komendu míti dotud a tak dlouho, dokud válka v té zemi trvati bude.

LXXXVI. Má tolikéž každá země na to mysliti, aby sobě časné všíl jaké municí s potřebu objednala a se opatřila, a co tak jedna každá země ročně sobě způsobí, to má defensorům všech zemí skrze psaní, však v tajnosti, v známost uvedeno býti.

LXXXVII. Poněvadž také žádná defensí bez peněz a důkladu nemůže nařízena a zdržena býti, protož mají hned z počátku všechna dobrovolná svolení, posudní i jiné sbírky tak dlouho k tomu obráceny a užívány býti, dokudžby k pokoji nepřišlo, an král z svých statků stolních v Čechách i jiných svých dědičných zemích s dvorem svým dobře se vychovati může.

LXXXVIII. Lidem duchovním, kteříby se nechtěli nahoře dotčeným způsobem, jakž při artikuli VII. a XII. i jiných doloženo, k zdržení majestátův zvláštním oderčením přísahou zavázati, mají býti statkové pobráni a důchodové k defensí obráceni.

LXXXIX. Stavové pak a přední lidé duchovní, jako biskupové a těm podobní, kteříby se touž měrou k zdržení majestátův s výš psaným odřeknutím zavázati nechtěli, dále za žádný stav jmíni a držáni býti, ani také žádného místa v sněmích míti nemají.

XC. A pokudžby se kdo z toho stavu takovým snešením na odpor stavěti chtěl, tehdy s pomocí jiných sjednocených zemí k dostičinění jim přidržán býti má.

XCI. V čemž se nápodobně k jiným osobám a spoluoudům téhož stavu v jedné každé zemi, zvláštním knížetství a místě, tak jakž nyní o vyšších osobách téhož stavu doloženo jest, zachováno býti má.

XCII. Ostatek museloby se skrze kontribucí a sbírky shledati, při čemž však netoliko na defensí se hleděti musí, ale jakby každoročně také něco peněz pro budoucí potřebu shromážděno býti mohlo.

XCIII. A z takových shromážděných peněz nemá bez vědomí a povolení všech sjednocených zemí nic v jiná místa mimo tuto defensí obraceno anebo svolováno býti.

XCIV. Když se defensorové ze všech zemí každého roku sjedou a shledají, mají také o penězích jako i o jiných k defensi přináležejících, nahoře zejména dotčených věcech sobě vespolek důvěrně v tejnosti zprávu učiniti.

XCV. A na čem se stavové jedné nebo druhé země při sněmích a sjezdích obecních jednou snesou, a co králi na proposití za odpověď dají a svolí, přitom po každé na konec zůstáno býti má a nic se proti tomu replikovati nemá. Pakliby co replikováno bylo, aby stavové nebyli povinni toho přijímati, nýbrž se rozjeti mohli. A jestližebý po jich odjezdu od pozůstalých co zavíráno bylo, tomu aby jiní dosti činiti povinni nebyli.

XCVI. Nemá také žádný sněm déle trvati než dvě neděle, lečby stavové sami pro obecné dobré toho nějakou potřebu uznali.

XCVII. Strany těch osob, zpronevěřilých synův vlasti, o kteréž jsou se stavové čeští při jminulém sjezdu snesli, že jedni v zemi, druzí v úřadech trpíni býti nemají.

XCVIII. Nápodobně na čem se stavové sjednocených zemí v té příčině nyní anebo budoucně snesou, to vedle dotčeného snešení v skutek uvedeno a při takovém snešení toho zůstaveno býti má.

XCIX. Naposledy na jakýby způsob erbanuňkové s Jich Mstmi kurfiršty a jinými okolními zeměmi obnoveni býti měli, má to při nejprv příštím sněmu uváženo a na místo postaveno býti.

C. Však tito nadepsaní v této konfederaci obsažení artikulové mají býti bez ujmy výsad, práv, privilegií, svobod, zřízení a dobrých starobylých zvyklostí jedné každé země.

Na potvrzení toho volené osoby od dotčených stavův království českého a zjiných zemí vyslané sekrety a pečetí své k tomuto listu přitiskli a rukami vlastními v něm se podepsali. Stalo se na hradě pražském při obecném generálním sjezdu a shromáždění všech předjmenovaných zemí 31. dne měsíce července l. P. 1619.

V této konfederaci předně dokládá se, že „k tomu cíli bylo jest toho při slavné paměti J. M. C. l. 1611 jako i potom při sněmu budějovském, aby se taková konfederací státi mohla, poddaně vyhledáváno i také obdrženo, že jest l. 1615 sněm generální rozepsán byl. Ale od zlých lidí že jest bylo to překaženo a skrze to k tomu zlému přišlo.“ Málo výše v tomto devátém dílu (str. 189) nachází se obšírně doloženo, kterak stavové království českého a to vše pod obojí (málo některé osoby pod jednou vymíněny byly) J. M. C. Mathiášovi před korunováním J. M. za krále českého l. 1611 J. M. čtyry artikule přednesli, kterých žádali za potvrzení; kterak potomně na sněmu budějovském l. 1614 v příčině týchž artikulův připomenutí se dalo a k sněmu generálnímu odloženy byly.

A když potomně l. 1615 sněm generální na hradě pražském držán byl, a ti čtyři artikulové na místě postaveni byli, ačkoli na sněmě v Budějovicích v tom prvním artikuli tato slova doložena byla: „Neboližto společné spojení spolu s jinými zeměmi, k tomuto království českému připojenými, též s Uhry a Rakušany skrze smlouvy,“ však na témž sněmě žádná zmínka míněna nebyla, aby jaké konfederací nebo společné spojení král. českého spolu s jinými zeměmi k němu připojenými

státi se mělo, než toliko rozumíno bylo, že se má státi jednání o konfederaci a sjednocení království českého s královstvím uherským a arciknížectvím rakouským. Nebo rozum; to s sebou přináší, že bez toho království české s vtělenými zeměmi dobře sjednoceno, i nebylo potřebí nového sjednocení činiti. A sami stavové v přístupu k té konfederaci dokládají, že J. M. císař Mathiáš před korunováním svým na království české reversem svým ráčil se stavům království českého zavázati, „aby oni stavové a země k němu přivtělené s jinými zeměmi, totiž s Uhry a Rakušany, konfederací učiniti mohly.“

Pročež negruntovně toho dokládají, jakoby od zlých lidí bylo překaženo, že ta konfederací, která se na sjezdu stavův pod obojí s zeměmi vtělenými stala, tehdáž se státi měla. Nebo čeho nebylo přednášeno, oč nebylo jednáno, nemohli zlí lidé překaziti, aby k zavření přijíti nemělo. Než jednání o defensi, jakby království české vtěleným zemím a též země zase království v čas potřeby na pomoc býti měly, to jest bylo tehdáž při sněmě l. 1615 míněno, že se má mezi královstvím českým a zeměmi vtělenými jednání státi. Jakož také i se stalo, a na čem zůstaveno bylo, týž artikul mezi těmi čtyřmi byl druhý, a nachází se málo výše (str. 199) napsaný. A že pro nedostatečné plnomocenství pánův vyslaných z vtělených zemí ten artikul nemohl k dokonalému narovnání přiveden býti, nemůže se tolikéž jiným vina dávat, jakoby v tom nějakou překážku učiniti měli. A nicméně našli se takoví beze všeho studu spisovatelé, že jsou to do té konfederací vepsali a vůbec vytisknouti dali, a i k tomu přivedli, že přední osoby z království českého z vtělených zemí, vše pod obojí, podpisy rukami svými vlastními, svými pečeti, anobrž přísahami svými jak tyto nedůvodné stížnosti a jiných poctivých lidí dotýkání tak ty všechny jiné artikule, v té konfederací obsažené, ztvrdili.

Přistupuje k tomu i to: Kdo koliv ty artikule pod titulem konfederací mezi královstvím českým a vtělenými zeměmi čísti bude, tehdy najde to, že toliko jest titul a vlastně pretext, jakoby nějaké sjednocení nebo společné spojení mezi těmi zeměmi jednáno a státi se mělo, ješto žádné sjednocení nebo společné spojení spolu se nenachází, než toliko ustanovení a sepsání jsou jistí artikulové, které jsou také některé osoby z stavův pod obojí království českého vymyslili a sepsali, skrze kteréžto artikule mohliby své náboženství pod obojí vedle konfessi české a mezi nimi, pod obojími, učiněného porovnání tím lépeji v království českém a v zemích vtělených utvrditi a stvrditi, a naproti tomu katolickou řím-

skou samospasitelnou víru v těch zemích potlačit a, pokudž by mohli, docela vypudit a vykořeniti. Za druhé, aby budoucího krále a pána svého mohli v jeho důstojenství a mocnosti tak ztenčiti, aby nemohl vedle mocnosti své kralovati, než oni stavové aby mohli zemí i králem vládnouti.

Na dotvrzení toho, že mnozí artikulové pod svrchu psaným titulem konfederací to s sebou přinášejí, bude se text týchž artikulův provozovati, z čehož se pozná, s jakým gruntem hned z počátku v té konfederací toho dokládají, že za tou příčinou jsou ji učinili, „aby dobré a stálé srozumění mezi vrchností a poddanými jako i zeměmi samými vzděláno, všechno v pokojný způsob uvedeno, jednotejná ochrana nade všemi zeměmi, stavy a obyvateli jich bez rozdílu náboženství držána býti mohla.“

Doloží se předně někteří artikulové z též konfederací, kteří na veliké ublížení víry katolické čelí.

V artik. 4. tato slova se dokládají: *Nemají jezuitové již více* atd. Věděli dobře stavové pod obojí v království českém a v vtělených zemích, že ta řehola a compagnie v víře a církvi katolické zdržení a rozmnožení jí v týchž zemích mnoho dobrého a užitečného způsobila a ještě dále působiti moci bude, a naproti tomu že jich náboženství pod obojí k velikému ztenčení a ublížení oni jsou byli a budoucně budou. Protož o to se snažili, aby je v týchž zemích netrpěli. Z čehož znáti se může, zdaliž to pravdivě se nachází, co jest hned z počátku v této konfederací doloženo bylo, že má ochrana držána býti bez rozdílu náboženství. *)

V sedmém artikuli tato slova se dokládají: *Především má král učiněnou a zavřenou konfederací* atd.

*) Nyní dokládá Slavata patent stavův podobojích ode dne 9. června 1618, kterým řád tovaryšstva Ježíšova z království českého byl vypovězen, jenž celým obsahem otištěn v II. díle historie P. Skalovy str. 171—174, pročez jsme jej tuto znova otisknouti zanechali.

K tomu připojuje Slavata český překlad *Apologiae Patrum Societatis Jesu*, kteráž l. 1618 v jazyku latinském a německém vůbec vydána byla příčinou právě řečeného patentu, sepsána byvši od Adama Tannera S. J. Jungmann zmiňuje se o ní v hist. lit. české II. vyd. na str. 161 pod č. IV. 595, i připisuje překlad i německý i český Slavatovi. Nezdá se, žeby tomu tak bylo. Slavata se překládáním nezanášel, dává si sám i doklady, k dílu jeho potřebné, od svých lidí na česko „přepisovati.“ K tomu měli Jesuité dost svých sil. Co se jmenovitě textu českého dotýče, praví Slavata výslovně, že „z německého jazyka na česko jest přeložený.“ Jelikož apologie ta ani z pera Slavatova nevyšla, ani s obsahem díla přítomného nesusvisí, nad to pak z německého i latinského vytištění dostatečně je známa, neviděla se nám žádná podstatná příčina, abychem přijmutím jí rozsah přítomného vydání rozšiřovali.

Z toho artikule znáti jest, jakého jsou krále stavové tehdejší království českého pod obojí míti chtěli, totiž, který by jich scestné náboženství pod obojí všelijak chránil a katolické pod jednou potlačoval. A týž král měl se odříkati těch výminek, které v žádných sněmích a právích duchovních se nenacházejí.

V artikuli 9. dokládá se: *Morava* atd. Jak ten majestát na náboženství, od J. M. C. Rudolfa slavné paměti stavům království českého pod obojí, též knížatům a stavům slezským, vše pod obojí, daný, víře katolické pod jednou zlý a škodlivý byl, jest věc vědomá. A tímto artikulem Moravanům a Lužičanům ta svoboda k užívání podobného majestátu též se propůjčuje a moc dává, kdežto stavům ta moc nenáležela, aby mohla jedna země druhé majestáty dávat. Ale poněvadž král měl jak všecky tak i jeden každý artikul, v též konfederaci obsažený, potvrditi: též i skrze to vidělo se jim, že jsou dobře ujištěni a ubezpečeni. A tehdaž se domnívali, že ta správa jejich dlouho trvati bude; ale velice se zmýlili, tak jakž čas to ukázal.

V artikuli 10. toto se dokládá: *Ve všech těch zemích* etc. Jak tento artikul škodlivý velice víře katolické a stavům pod jednou byl, snadně z něho se porozuměti může. A jest v tom také doložena věc k smíchu podobná, že lidé světští, sobě rovní, lejkům a světským lidem svobodu dávají, vedle svého svědomí ceremonie staré neb nové kostelní zachovávají neb opouštěti, ješto to vlastně církvi sv. a lidem pořádným duchovním nařizovati přísluší a náleží.

12. artikul těmito slovy jest položen: *Všichni pod jednou* etc. V této rebelli české stavové pod obojí v témž království, jestli že ne všichni, tehdy aspoň přední vůdcové jich mezi jinými zlými úmysly a předsevzetími také toto měli, aby víru sv. katolickou v témž království, jakž nejvíce býti může, potlačili, a pokud to dovésti moci budou, osoby katolické pod jednou z téhož království docela vypudili. Nebo hned tehdaž někteří přední z jejich prostředku v svých konversacích to pravili a tím se chlubili, že ačkoliv oni nechtějí všecky pod jednou z téhož království vypověditi, však že je chtějí tak traktovati, aby oni sami neměli chuti v témž království zůstávati. Neb že chtějí za právo ustanoviti, aby všichni pod jednou, duchovní i světští, povinnováni byli jistou přísahu vykonati, a že smýšlejí, že horliví pod jednou raději z téhož království se vyprodejí a vystěhují, nežliby takovou přísahu vykonati měli. Těm pak, kteříž horliví pod jednou nejsou, že chtějí jiné příčiny dávat a je zle traktovati, tak aby chuti neměli v témž království zůstávati. Protož z toho

artikule poznati se může, že ti pod obojí svůj ten zlý úmysl v skutek dovedli a to za právo ustanovili, aby žádný horlivý pod jednou bez urážky svědomí svého vedle ustanovení tohoto artikule takové přísahy vykonati nemohl. Poněvadž všechny sněmy duchovní, ustanovení a nařízení církve sv. katolické všem jiným scestným náboženstvím na odpor čelí a jsou, a ten majestát stavům pod obojí království českého, knížatům a stavům slezským pod obojí od J. M. císaře Rudolfa slavné paměti daný, scestné náboženství v sobě obsahuje, a proti tomu též ustanovení církve sv. katolické jsou: pročez jakým způsobem horlivý katolický člověk mohlby se takových ustanovení odřeknouti, a přísahou to ztvditi, každému horlivému katolickému k uvážení se to připouští.

13. artikul takto zní: *Žádná osoba* etc. Spisovatelům té konfederací nebylo na tom dosti, že jsou za právo ustanovili, aby všickni pod jednou tu hanebnou, víře sv. katolické tak škodlivou přísahu jednou povinni byly vykonati, než nařídili, kdyby koliv kdo pod jednou k vyšším neb nižším úřadům neb do rady potřebován byl, aby prvé tu prátikulární hanebnou přísahu vykonati povinen byl. Není pochybnosti, že jsou na to mysli, kdyby kdo pod jednou v své víře nehrubě horlivý tu povinnost vykonati se neostýchal, žeby mohl nechati po sobě synův, kteřížby nechtěli takové přísahy vykonati. Pročez kdyby každý takový někdy nějaký úřad na sebe přijal, tu že předzvědětí může, jak horlivý v své víře bude. In summa chtěli víru katolickou v tom království vykořeniti a své scestné náboženství pod obojí na věčné časy v témž království vzdělávati a ubezpečiti. Sed Deus altissimus irridebat eos a hanebně v svém zlém předsevzetí zahanbeni byli.

14. artikul jest ten: *Žádný pod jednou* etc. Z toho artikule jest patrně znáti, jak stavův pod obojí ten silný úmysl byl, osoby pod jednou, víry sv. katolické horlivé, z téhož království vypuditi. Nebo mohli u sebe to zdravě uvažovati, kdyby jim, pod obojím, od J. M. krále neb od strany pod jednou podáno bylo, aby přísahu učinili, že všechna ustanovení, která jsou od církve katolické nařízena, za dobrá býti uznávají a že proti nim nechtějí se na odpor stavěti, zdalížby kdo horlivý v jich náboženství pod obojí chtěl takovou přísahu vykonati? Měli tehdy tolikéž o těch pod jednou podobně smýšleti. Pročez znáti jest, že to nebylo s pravdou se srovnávající, že hned z počátku v té své konfederaci, prvé nežli který artikul ustanovovali a napsali, doložili, že skrze tu konfederaci „jednostejná ochrana nade všemi zeměmi, stavy a obyvateli jich bez rozdílu náboženství držána býti má.“

16. artikul takto zní: *V Čechách mají tito úřadové etc.* Ačkoli v království českém při dosazování na úřady zemské pro osoby pod jednou byla některá místa zanechána, totiž tito úřadové: nejv. hofmistr, nejv. komorník, nejv. sudí zemský, nejv. sudí dvorský a purgkrabě kraje hradeckého: však když jsou sobě krále nového volili Fridricha falckraběte, při obnovení úřadův zemských všecky též úřady osobami podobojími osadili, totiž: nejv. purgkrabě učiněn byl pan Bohuchval Berka, nejv. hofmistr pan Vilém z Lobkovic, nejv. komorník pan Jan st. z Talmbergka, nejv. sudí zemský pan Joachim Ondřej hr. Šlik, nejv. kancléř pan Václav Vilém z Roupova, nejv. sudí dvorský pan Petr z Švambergka, purgkrabě karlštejnský pan Hendrich Mates hrabě z Turnu, president nad appellacemi pan Václav z Budova, president komory české pan Krištof Harant, nejv. písař pan Kašpar Kaplíř, podkomoří království českého pan Prokop Dvořecký z Olbramovic, purgkrabě karlštejnský pan Jindřich Otta z Losu, purgkrabě kraje hradeckého pan Fridrich z Bílé, hejtman hradu pražského pan Krištof Kaplíř z Sulevic, tak že do celého soudu zemského toliko jednu osobu pod jednou z stavu panského dosadili, pana Fridricha Švihovského, a z rytířstva též jednu osobu, pana Diviše Černína.

To sice je pravdivá věc, že tehdáž přední osoby pod jednou, zvláště stavu panského, pro zachování věrnosti J. M. císaři Ferdinandovi II., králi a pánu svému korunovanému a dědičnému, ven z království byli odjeli. Však to jest věc také jistá, že stavové království českého a vtělených zemí, vše pod obojí, přední úřady v témž království a v týchž zemích osobám pod obojí proto nařídili, aby víru katolickou pod jednou v tom království a v těch zemích tím více potlačili a své náboženství pod obojí tím více vzdělali a utvrdili.

Potomně od art. 46. až do art. 55. těmi artikuli ustanovili a vysvětlili, proti komu té konfederací skutečně užívati chtěli. A mezi tím artikul 48. takto zní: *Proti stavům pod jednou* atd. Neměli stavové pod obojí a zvláště ti spisovatelé té konfederací na tom dosti, že jsou za právo ustanovili, aby všichni pod jednou v král. českém a vtělených zemích byli povinnováni, tu hanebnou přísahu na ublížení víry sv. katolické vykonati, a kdyby který do které rady dosazován byl, aneb žeby který úřad na sebe přijímal, aby tůž přísahu opakoval, jako i také, jestliže by kdo pod jednou nechtěl přísahy vykonati, aby v zemi trpín nebyl: ale ještě tento art. 48. tak přísný nařídili. Čímž, neví se, co míněno býti mělo, než aby na osoby pod jednou, duchovní i světské, kdyby tu

hanebnou přísahu vykonati se zbraňovali a jí nevykonali, tehdy aby stavové pod obojí moc měli válečnou mocí sáhnouti a podle vůle své proti nim exekuci vykonati.

Art. 88. takto zní: *Lidem duchovním* etc. Vidí se, že mohlo na předešlých artikulích, proti osobám pod jednou v té konfederaci nařízených, přestáno býti. Však aby stavové pod obojí svou zlost a zlé mínění proti osobám duchovním katolickým tím více prokázati mohli, tento přísný artikul nařídili.

V art. 97. tato slova doložena jsou: *Strany těch osob* atd. Poněvadž tento artikul odvolává se na snešení, které jsou stavové čeští při jminulém sjezdu učinili, kterýž držán byl na hradě pražském v pondělí po neděli smrtedlné a zavřín v sobotu tehdáž následující l. 1619 pod titulem od pánův stavův království českého (kdežto tam byly toliko osoby z prostředku stavův království českého vše pod obojí), pročez ten artikul, mezi jinými vůbec vytištěný, tuto se úplna přikládá.

Poněvadž žádná naděje býti nemůže, kdyby ty osoby, kteréž jsou stavům ten majestát a jiné svobody zemské skrze své rozmanité praktiky rušili, užívající v tom zle svých míst a úřadův, při těch úřadech a povinnostech zůstatí, do tohoto království se navrátiti, ano i úřady na sobě míti měli, aby jaký a bezpečný pokoj způsoben býti mohl, nýbrž žeby předešlým způsobem nad stavy pod obojí se vymstívati a všecken dobrý řád a pokoj zrušiti se vynasnažovaly: protož aby tyto osoby víceji v zemi trpíny nebyly:

Zdeněk z Lobkovic, nejv. kancléř,
Jaroslav Bořita z Martinic, jinak Smečanský,
Vilém z Vřesovic, nejv. mincmistr,
Zdeněk Lev Libštejnský z Kolovrat,
Albrecht Šebestián Leskovec z Leskovec,
Jan z Sklenového a z Janovic, nejv. písař,
Přibík Jeníšek z Újezda, písař menších desk zemských,
Ferdinand Rudolf Lažanský z Bukové,
Pavel Michna, sekretář při kanceláři české, s dědici a budoucími svými,
Jiří Michna, bratr jeho, tolikéž s dědici a budoucími svými,
Fabius Maximus Ponzon z Ponzonu,
M. Filip Fabricius, sekretář,
Jan Frobenius, sekretář kladský,
Jan Albrecht z Trmice, J. M. C. rychtář na Starém městě pražském,
Jan Chrysostom Šrepl, J. M. C. rychtář Nového města pražského
s dědici a budoucími svými,
Krištof Šrepl, bratr jeho, též s dědici a budoucími svými,
Andreas Leinhoss,
Samuel Kolín,
Jakub Hořický z Tepence,
Zigmund Turnovský z Turnštejna, hejtman krumlovský,
Benedikt Maisskönig, úředník arcibiskupa,
Gregor z Hornsfelzu,
Samuel Albín z Weissenblutu,
Leonhart Korka Cholovský, někdejší hejtman panství Jindř. Hradce,
Adam Václav Andreae,
Severin Táhlo, písař radní v Menším městě pražském,

M. Jan Začal.

Jan Chroust Planický z Vážné.

Michael Richter Szic,

Jiřík Praetorius, úředník broumovský,

Jan Lohelius, arcibiskup pražský,

Wolfgang Zelender, opat broumovský,

Kašpar Questenberger, opat strahovský a k těm podobní, kteří se ještě vynajdou.

Tyto pak osoby aby v úřadech a službách královských, zemských ani městských víceji nebývaly:

Adam z Šternbergka, nejv. purgkrabě,

Vilém Slavata z Chlumu a z Košmbergka,

Fridrich z Talmburgka, president nad appellacemi,

Hendrich Libštejnský z Kolovrat,

Herolt Václav Libštejnský z Kolovrat,

Sezima z Vrtby, hejtman Nového města pražského,

Heřman Černín z Chudenic, hejtman Starého města pražského,

Petr z Libenthálu,

Purkhart Točník z Křimic, podkomoří,

Krištof Vratislav z Mitrovic, hejtman Menšího města pražského,

Mates Pregkl, hofrychtýř,

Jan Platejs, sekretář,

Krištof Grad z Grünpergku,

Franc Osterštok, radní v Starém městě pražském,

Jan Severin, radní v Novém městě pražském,

Florian Libochovský, též z Nového města pražského,

Jan Hegner, J. M. C. rychtář v Menším městě pražském,

Jan Čáp, v Menším městě pražském,

Mathiáš Žižka,)
Mikuláš Mrázek,) oba z Litoměřic,

Bartoloměj Kolenius, úředník doksanský,

Jakub Vilém Achlar,)
Fabián Holub,) registrátorové při deskách zemských,

Jan Vopice,

Jan Španmieller,

Jan Eberhart,

Melichar Istersar,

Ondřej Plumbštejn,

Jan Muk,

Jan Horšťát,

Martin Wagner,

M. Jiřík Šín z Šineku,

Jiřík Walter a k těm podobní, kteří se ještě vyhledají. *)

Z těchto přivedených artikulův poznati se může zlost a nepravost tehdejších Čechův pod obojí, že nepřestali na tom, že jsou nad dvěma hrabaty, královskými místodržícími,

*) Nyní klade Slavata artikule téhož sněmu „o zpronevěřilých synech vlasti“ a sněmu červencového „o prodávání statkův lidí zpronevěřilých, prvé z království vypověděných,“ dále ze sněmu l. 1620 po neděli Jubilate vysvětlení o konfederaci v artikuli 97., což vše ve spise Skalově III. doloženo se nachází (str. 87, XV. a 213). Vyd.

osobami z rodův starožitných z stavu panského, beze všeho právního procesu, slyšení a souzení hanebnou exekucí vykonali a je z kanceláře české dolů do hlubokého příkopa na smrt vyhodili (jakž na hoře na rozdílných místech obšírně to se vypisuje), ale držíce sjezd na hradě pražském následujícího roku tejden před Velikou nocí, při témž sjezdu stavové království českého (však vše pod obojí) takové těžké a nesnesitelné artikule proti všem katolickým obyvatelům ukovali a potom i dle nich skutečně kráčeli.

Dále sice při témž sjezdu i to mezi sebou uvažovali, že J. M. kurfirštové a knížata sv. římské Říše při J. M. císaři Mathiášovi to způsobili, že jest k tomu přistoupiti a povoliti ráčil, aby tíž J. M. kurfirštové ráčili moci jisté osoby do města Hbu vypraviti, J. M. C. že též ráčí chtíti své kommissaře tam vyslati, a stavové království českého pod obojí též měli své kommissaře tam vypraviti. A od J. M. kurfiršta saského v též interposici byl jmenován den 14. měsíce dubna téhož léta 1619. Pročež při témž sjezdu volili a nařídili z prostředku svého a z prostředku direktorův jisté osoby za kommissaře k též interposici, aby vedle instrukcí na místě týchž stavův, jakoby oni sami osobuě přítomni byli, k dobrému a užitečnému království českého jednali. Též volili z prostředku svého jiné osoby, davše jim k tomu plnou moc, aby spolu s direktory třemi, kteří doma zůstanou a k té interposici vypraveni nebudou, všecky artikule, o něž se při též interposici na místě jich všech jednati má a o něž by se při témž sjezdu snesli, v spis uvedli a na místě jich kommissařům, k interposici nařízeným, instrukcí, co by při též interposici jednati a čeho vyhledávati měli, pod pečeti svými dali. Ti pak kommissaři, od stavův král. českého pod obojí nařízení, obzvláště mezi jinými artikulemi toho s pilností šetřiti měli, předně aby všichni tři sjednocení stavové pod obojí při tom majestátu, od slavné paměti císaře Rudolfa II. jim na svobodné provozování náboženství pod obojí daném, tolikéž při tom porovnání, mezi stranou pod jednou a pod obojí samou učiněném a jakž snešením sněmovním tak i od J. M. C. potvrzeném, skutečně bez těch výkladů, které se předešle od strany pod jednou scestně činily, zůstaveni byli. Ta pak všechna poručení, kteráž proti témuž majestátu a porovnání od J. M. C. a strany pod jednou vycházely, jimiž se stavům sjezdové, též stavění kostelův zapověděly, a rozkazové, aby se kostely bořily a pečeti daly, aby kassirování a zrušení byli a na budoucí časy nic podobného nevycházelo.

Za druhé aby jezuitové, jakožto rušitelé obecného pokoje nikdá zase pod nižádnou barvou nebo vzetím na sebe

jakého koliv řádu do království českého uvozování a trpíni nebyli, nýbrž aby při předešlém jich vypovědění zcela a zúplna zůstaveno bylo.

Třetí. Ti čtyři artikulové, kteříž jsou při sněmě budějovském do budoucího sněmu odloženi a potomně při sněmu na hradě pražském l. 1615 držaném původem málokoliks osob z strany pod jednou na škodu a nebezpečenství všeho království, tak jakž náleželo a býti mělo, vyřízení nebyli, aby žádným způsobem od nich neupouštěli, nýbrž ti aby znovu předneseni a tak, jakž jsou toho žádali, utvrzeni byli.

Čtvrtý artikul nahoře doložen, kdež jsou poznamenány osoby, které stavové pod obojí nechtěli více v zemi trpěti, a ty osoby, které tíž stavové chtěli, aby v žádných úřadech a službách královských a zemských víceji nebývaly.

Že jsou chtěli stavové pod obojí k tomu vésti, aby „svrchu psaní čtyři artikulové při též interposici v městě Hbu předneseni byli“, mohli by poněkud vymluveni býti; neb přednésti mohli co chtěli, ale proto nebyli by obstáli, aby se musilo tak státi, jak oni to míti chtěli. Ale při témž sjezdu ten jiný artikul zavřeli a vůbec vytisknouti dali pod titulem „o zpronevěřilých synech vlasti.“

Nemohli stavové pod obojí ty vzáctné pány, kníže z Lobkovic a hrabě z Martinic, (neb ti jsou v té první apologii zejména jmenováni, a hrabě Slavata nemohl tehdáž míněn býti, proto že toho času, když ten sjezd držán byl, ještě na hradě pražském v domě pernštejnském od stavův pod obojí v arrestu zůstával, tak jakž také při tom sjezdu v svrchu doloženém poznamenání mezi těmi položen byl, kteří žádného úřadu míti neměli) do své moci dostati, aby je o hrdla připravili; tehdy na jich dobré cti a statcích pomstiti se chtěli a je cti a statku odsuzovali, ješto věděli, že na sněmích a sjezdích nemohl žádný z pánův obyvatelův král. českého souzen a odsuzován býti.

A směli v tom artikuli to dokládati, že beze vší příčiny z království českého utekli a nad vlastní svou zradili, ješto kníže z Lobkovic musel vedle povinnosti své úřadu nejvyššího kancléřství při vlastní osobě J. M. C. Mathiáše jakožto krále českého zůstávati, a hrabě z Martinic, že jest při vyhození z okna z obzvláštního opatrování božího živ a zdrav zůstal, slušně po další zachování života svého před jich tehdejší vzteklostí a furí ustoupiti musel, a Pán Bůh jej předivně z rukou jich vysvobodil. A tak příliš bez gruntu vinu jim přičítali, jakoby bez příčiny vlast svou opustiti měli.

Dále pak oni na tom nepřestali, než téhož léta na jiném generalním sjezdu, kterýž držán byl na hradě praž-

ském v úterý po památce sv. Maří Magdaleny, v té konfederaci, kterou stavové král. českého s vyslanými z vtělených zemí učinili, všickni společně netoliko ty dva nahoře doložené artikule potvrdili, ale všechny ty poznamenané osoby, jak ty, které v zemi trpíni býti, tak ty, kteří žádných úřadův míti neměli, za zpronevěřilé syny vlasti jmenovali a vyhlašovali. Mezi nimiž také hrabě Slavata počten býti musil. Ano i pan Adam z Sternbergka, nejv. purgkrabě pražský, kterého stavové pod obojí při vyhození z okna často psaných dvou hrabat Slavaty a z Martinic za svého důvěrného býti pokládali a pro lepší jeho bezpečnost z kanceláře české do zeleného pokoje spolu s panem z Lobkovic vyvedli. A při témž sjezdu v obzvláštním artikuli o prodávání statkův lidí zpronevěřilých téhož pana Adama st. z Sternbergka zejména jmenovali, dokládajíce, že jest těch nepřiležitostí příčina byl a že jest proti své přípovědi z země utekl, ješto prvé jemu té viny nepřičítali. A nechtějíc nového krále znáti, slušně 24. augusti t. l. 1619 spolu s hrabětem Slavatou z král. českého vyjel, jakž v té informaci v první knize v druhém dílu obšírněji o tom psáno se nachází.

Ještě ani na tom přestáno nebylo, než za správy jich domnělého krále Fridricha na sněmu generálním netoliko při předešlém svém snešení o tom artikuli zúplna zůstavili, ale dále jej vysvětlili a na všechny ty, kteří by toho jich domnělého krále za krále a pána svého znáti nechtěli a té jich konfederaci na odpor se stavěli, podobnou pokutu na ně uložili, totiž vypověděním jich z země a propadením jich statkův, a aby za zpronevěřilé nad vlastní svou držání byli. Však nicméně tuto salutarem clausulam doložili: „A to se na ně prokázati může.“ Kdyby se byli podle té klausuli proti těm dvoum hrabatům zachovali, poněvadž to, co jim přičítali, nikdy právně proti nim prokázati byli by nemohli, byliby také nemohli tu hanebnou exekuci proti nim vykonati.

A ačkoli hlavní příčina, proč jsou stavové pod obojí ty dva hrabata za své nepřátely býti pokládali, ta byla, že jsou horliví katolíci a jejich scestného náboženství pod obojí odporníci byli, jako i také ty všechny svrchu poznamenané osoby, které stavové pod obojí za zpronevěřilé syny vlasti vyhlásili, osoby pod jednou (kromě Zigmund Turnovský z Turnštejna, hejtman krumlovský, ten pod obojí byl) a že jsou J. M. císař. Mathiášovi, potom J. M. císaři Ferdinandovi II., jakožto králům českým, pánům svým nejmilostivějším, věrni byli: však nicméně z těch předešlých tří artikulův nemohlo se tak patrně tomu vyrozuměti, aby pro samou horlivost u víře sv. katolické kdo z obyvatelův království če-

ského z vlasti své vypovědin býti měl, jako v tomto vysvětlení se nachází. Totiž: *Jestliže by kdo pod jednou v král. českém aneb v některých vtělených zemích zůstával a přísahu vedle konfederací v 12. artikule, zastíraje se svědomím svým, jakoby proti víře a náboženství jeho bylo, vykonati se zpečoval, aby to dokonce žádnému se nepassirovalo, a kdožby ji vykonati nechtěl, ten v zemi trpiti býti neměl. Co se pak takových osob statku dotýče, aby v Čechách a v Moravě soudně, v Slezsku a v Lužicích od defensorův rozeznáno bylo, zdaliby se jim aneb dětem jich, buď všecken neb na díle, propustiti měl, a jeden každý povinen byl na takovém vyměření přestati.*

Z tohoto snešení stavův král. českého a vyslaných z vtělených zemí, vše pod obojí, spolu s jich domnělým králem vyrozuměti se může, že příliš pravdivé jest, kdekoliv kalvíni moc dostanou, aby byli superiores a mocnější, že chtějí toliko své kalvinské náboženství vzdělávati a vzláště katolické pod jednou potlačiti, aneb dokonce netrpěti. Pročež v království českém a vtělených zemích tolikéž dovésti chtěli. A ačkoliv ti pod obojí vždycky se tím honosili a vyhlašovali, že víra jest dar boží a že žádný k poznání víry nucen býti nemá, však nicméně v tomto vysvětlení to nařizují, aby každý obyvatel pod jednou povinen byl přísahu dotčenou vykonati a svědomím svým se nezastírat, jakoby to proti víře a náboženství jeho bylo. A nepřestali na tom, že takového v zemi trpěti nechtěli, ale ještě to v pochybnost uvedli, zdaliž by takovému neb dětem jeho statek, buď všecken neb na díle, propuštěn býti měl.

Stěžovali sobě stavové pod obojí v král. českém, že za času a kralování J. M. cis. Mathiáše mnoho příkoří a útisků v náboženství jich se dalo, ješto nic podobného se nestalo, a toliko J. M. C. ráčil zastávati víru svou katolickou pod jednou, aby mimo majestát, na náboženství straně pod obojí daný, víceji utiskována nebyla.

Z těch čtyř artikulův, při sjezdu na hradě pražském v pondělí po neděli smrtedlné l. 1619 od stavův pod obojí snešených a vyhlášených, poznati se může, jaký úmysl jejich byl, při interposici, která v městě Hbu předsevzata býti měla, v nějaké pokojné jednání se dáti, přednášejíc takové artikule, k kterým J. M. cis. Mathiáš žádným způsobem proti svědomí svému a pouhé spravedlnosti přistoupiti moci neráčil. A vidělo se tehdaž, když ten sjezd na hradě pražském držán byl, že jsou někteří přední osoby z strany pod obojí to pravili, že mají jisté noviny a zprávy z Vídně, že J. M. cis. Mathiáš v takovém nedostatku zdraví se vynacházeti ráčí, že doktoři, kteří okolo J. M. C. jsou, praví, že není možné, aby ráčil

moci dlouho živ zůstat. Pročež že oni mohou k té interposici povolit, vědouce, že z toho nic nebude, a tak byl toliko pretext, jakoby k tomu naklonění byli, v jednání se dáti, ale vnitř úmysl byl, aby z toho jednání nic nebylo a po smrti J. M. C. Mathiáše aby J. M. C. Ferdinanda II. za krále a pána svého neuznávali a nepřijímali, nežli jiného, v náboženství svém kalvinském s nimi se srovnávajícího, za krále svého přijali. Kterýžto svůj zlý úmysl v skutek také uvedli.

Artikulové pak, na zlehčení J. M. Kr. se vztahující v té konfederaci nacházejí se mezi jinými tito:

Art. 2., který takto zní: *Zatím má hned předně v této konfederaci zavřít býti* atd. V tomto artikuli jsou dvě věci sobě odporne. Neb má se král zavázati, že všechny artikule, v té konfederaci obsažené, na pozor míti a podle nich svůj regiment řídit bude, kteřížto artikulové ve mnoze víře sv. katolické tak odporni byli, a nicméně při konci v tomto artikuli se dokládá, že všechny země bez rozdílu náboženství jednostejně chrániti ráčí. Což oboje spolu býti nemohlo.

V 7. art. dokládají se tato slova: *Má král tu předešle* atd. Ješto konfederací mezi královstvím českým a vtělenými zeměmi nikdy J. M. C. přednesena, ovšem pak učiněna nebyla, anobrž za jisto se smýšlí, že tehdaž ani na to myšleno nebylo: a nicméně spisovatelé této konfederací chtěli J. M. krále budoucího k tomu přivést, aby to vysvědčoval, že taková konfederací již předešle byla učiněna, tak aby se lidé nedomnívali, jakoby oni tehdaž teprva takovou konfederací sobě vymysleti a sformovati měli, a lidi, předešlých běhův a traktací král. českého nepovědomé, snadně na to, aby tomu věřili, navésti mohli.

V 17. artikuli takto doloženo jest: *Aby hodné osoby* atd. Předešli králové čeští vedle znění starého zřízení zemského, když který úřad zemský obnoviti měli, tehdy činili to s radou nejvyšších úředníkův a soudcův zemských, proto že ti jakožto přední raddy, byvše osoby v témž království dobře povědomé, přednášeli a hlas dávali těm osobám, které se jim viděly mimo jiné k tomu hodné a působné býti. A každý z těch, kteří hlas dávali, činili to ústně neb v spisu obzvláště, že jeden o druhém nevěděli. A Jich Msti králové čeští, vyrozuměvše těm hlasům, v tom se milostivě vedle milostivé vůle resolvirovati ráčili. Tuto pak od stavův pod obojí za právo ustanoveno jest, aby stavové jisté osoby k úřadům vyšším zemským jmenovali a J. M. Kr. aby ráčil povinen býti vedle jich jmenování a ne vedle vůle své potvrditi, tak že tím způsobem stavové s králem netoliko condominiumi a coregnare mínili, ale vlastně stavové království českého naři-

zovati chtěli úředníky zemské v témž království a J. Msti Kr. toliko tu moc zanechávali, aby též úředníky zemské ráčil moci potvrzovati. Tento pak srtikul při sněmu generálním l. 1620 na hradě pražském spolu s jich domnělým králem vysvětlen byl, že „vedle znění téhož artikule nejvyšší úřadové zemští se osazovati mají, a protož že se ten artikul bez proměny dokonale v své podstatě zůstavuje a zanechává. Však kdyby v tomto království k tomu přišlo, žeby některá taková osoba, kteráby nejv. úřad zemský na sobě měla, prostředkem smrti z tohoto světa sešla, tehdy J. M. Kr. nejv. úředníky a soudce zemské jako i raddy soudu dvorského a komorního, a k tomu z jednoho každého kraje z obce buď panského neb rytířského stavu osobu, který před tím ze světa sešlým úředníkem zemským byl, před sebe obeslati a od nich milostivě požádati míti ráčí, aby jeden každý stav k tomu úřadu, k kterému by náležel, neohlédaje se na druhý stav, k každému takovému úřadu, který osazen býti má, čtyry osoby jmenoval, z nichž J. M. Kr. jednu osobu hodnou k takovému úřadu potvrditi moci ráčí. Ale co se margkrabství moravského dotýče, má budoucně s osazováním takových úřadův tak, jakž za starodávna obyčej byl, zachováno býti.“

Artikul 22. takto zní: *A poněvadž tyto* atd. Artikul 24. těmito slovy doložen jest: *Přísahy také* atd.

Jak z mnohých jiných artikulův v této konfederaci obsažených, kteří proti víře sv. katolické a důstojenství královskému velice čelili, tak obzvláště z těchto dvou artikulův znáti se může, že jsou stavové král. českého spolu s vyslannými z vtělených zemí, vše pod obojí, neměli úmyslu J. M. C. Ferdinanda II. korunovaného krále českého, za krále a pána svého držeti a k správě téhož království připustiti a J. Msti ty artikule ku potvrzení a ratifikaci přednáseti, vědouce dobře, že J. M. proti právu dědičnému svému a slavného domu svého neráčili by moci tyto dva artikule ujíti.

Artikul 28. toto v sobě obsahuje: *Jakož pánům stavům* atd. Mnoho se stavové království českého chlubili, kterak svobodné volení mají, nového krále voliti, tak jakž málo nahoře v art. 22. ta slova dokládají, „že nejsou žádné dědičné země, než že mají své svobodné volení.“ A na jiných místech to směle dokládali, „že ustavičné toho užívání to dotvrzuje.“ Ačkoli o té materý doleji obšírně se psáti bude, však nicméně za příčinou tohoto artikule vidělo se toto doložiti. Předně napsáno stojí, že „*pánům stavům českým, kdyžby koli k volení nového krále přišlo, to právo, aby jiné země k tomu povolati mohli, puštěno jest.*“ Z těch slov „*puštěno jest*“ znáti se může, že jsou stavové v král. českém té svobody neměli, aby při volení nového krále jiné

vtělené země k tomu povolati měli, tak že teprva při tom sjezdu jim to puštěno bylo. A zdaliž vtělené země to právo a moc měly, Čechům takovou moc přivlastňovati, každý rozumný to souditi může, poněvadž takové právo jinému dávati náleželo od vyššího nižšímu, totiž od samého římského císaře. A jistá věc jest, že stavové král. českého nikdy od žádného římského císaře jak k tomu, aby jiné země povolávati mohli, tak ani k svobodnému volení krále privilegium a právo sobě dané neměli. Za druhé v tomto způsobu volení krále českého neví se, jakým způsobem páni stavové král. českého tu moc dostali, aby při témž volení dva hlasy míti měli. Smýšlí se, že to pochází odtud, že communis opinio v Čechách byla a vůbec za to drželi, že při velení římského krále král český dva hlasy míti, aneb nejméně že má votum conclusivum, hlas zavírající, pročež že se jim vidělo, že stavové téhož království podobné hlasy míti mají. Ale to domnění bylo příliš bez gruntu, poněvadž se ví, že při volení římského krále J. M. král český má po dvou duchovních kurfirštích v řádu třetí hlas, a první mezi kurfiršty světskými, ale nemá dvou hlasův, než toliko jeden, a hlas zavírající náleží kurfirštu mohutskému. Třetí proti všemu rozumu, anobrž zasloužilé zasmání v tomto artikuli se dokládá, že páni stavové čeští mají votum conclusivum neboližto hlas zavírající, ješto in numero pari, v počtu rovném, ne vždycky se může secundum majora, podle většího počtu hlasův zavírat, tak jakž oni sami to uznávají, a v tomto artikuli dokládají: „*Jestliby hlasové v rovném počtu byli, že se má skrze los zavírat.*“ Čtvrté. Příliš neobyčejný a v světě neslýchaný způsob volení krále tuto nařizují, „*aby se skrze los zavíralo.*“ Neb ačkoliv v písmě sv. v aktích apoštolských nachází se, že chtějíc sv. apoštolé na místě Jidáše jiného apoštola mezi sebe voliti, po vroucných modlitbách a žádání osvětlení Ducha sv. metali los, který padl na sv. Matěje: ale v politických věcech, aby kdy skrze los měl který král kdy volen býti, žádný příklad ve všech historiích a pamětech lidských se nenachází, a neví se, na jaký los tuto se míní, zdaliž na to, kdyby dva při volení v rovném počtu těch svrchu psaných šesti volencův hlasy měli, a žeby hmotnými důvody to změněno a napraveno býti nemohlo, tehdy aby ti dva kostkami o to metali, kterýby z nich dvou měl králem českým býti.

Z čehož ze všeho patrně znáti jest, že Čechové spolu s vtělenými zeměmi nebyli v užívání práva k volení krále českého. Neb sice příklady k takovému užívání byliby se naleznouti mohly. Ale nemohouce žádného příkladu nalezt, snesli o tento nový a nikdy v král. českém nebývalý způsob.

Artikul 30. toto v sobě obsahuje: „*Jestli žeby*“ atd. Tímto

artikulem právě se dvěře otvírají všem stavům sjednocených království a zemí, proti jich králům a pánům se pozdvihovati a rebellirovati. Též dokládají „*jestliže by král proti jich náboženství a učiněné konfederací něco takového před sebe vzal aneb kdyby vzíti chtěl, tehdy — že stavové ihned svých přísah mají osvobození býti*“, ješto to, co někdo v úmyslu má před sebe vzíti, ne vždycky může se prokázati, že jest druhý takový úmysl měl, něco takového před sebe vzíti. V podezření býti může; ale byloby to nedostatečné prokázání. K tomu také, kdyby kdokoliv pro nějaké zlé předsevzetí aneb přečinění měl odsouzen býti, tehdy museloby se to od pořádného soudu dostatečným slyšením, prokázáním a rozsouzením státi. Tuto pak byliby stavové žalobníci, soudcové a executores; neb žalovali by na svého krále, a to ne před některým soudcem, než sami mezi sebou, že jest se proti jich konfederací něčeho dopustil aneb dopustiti chtěl. A bez slyšení jeho mezi sebou by zavřeli, že jeho nechtějí více za krále a pána svého znáti, a ihned svých přísah měli by osvobození býti a pro lepší svou bezpečnost nařízenou defensí před sebe vzíti. Z čehož jest znáti, jaké práva jsou pod zástěrou konfederací v král. českém a vtělených zemích ustanovili, jak jsou chtěli krále míti podle své vůle, aby oni, stavové, kralovali, král pak aby činil, coby oni chtěli. Jestliže by to neučinil, aby oni přísah svých osvobození býti a jiného krále sobě voliti mohli.

A kdež dokládají, žeby „*země k defensí přinuceny byly*“, z toho se znáti může, že ty defensí vlastně proti jich králům a pánům míněny a nařízeny bývaly, tak jakž v rozdílných artikulech té konfederací to se patrně dokládá.*)

Nyní následuje konfederací král. českého a jiných přivtělených zemí zjedné a s pány Rakušany dolejšími z strany druhé:

Ve jméno blahoslavené a nerozdílné Trojice svaté.

Jakož při všech národech každého času přirození, rozum a zkušenost to s sebou přináší, když které království neb země a stavové její nenáležitě, bez trestání, vysoce stěžování a mocí válečnou neb jiným způsobem tejně nebo zjevně sužování bývají, k spomožení sobě po Pánu Bohu z takových těžkostí, bídy a nouze jiné časné rady pomoci a ochrany naleztí nemohou, že toho skrze sjednocení a zavazování s okolními sousedy a věrnými přátely vedle nejvyšší možnosti vyhledávají: pročť jsme my stavové evangelitští koruuy české jako i vyslaní markr. moravského, knížetství slezských, hořejších a dolejších Lužic v těchto nynějších obtížných a těžkých časích a nastávajícím nebezpečenství ve všech těch zlých a se rozmáhajících neřestech v král. českém z křesťanské lásky, věrnosti a rozšafnosti, kterouž k sobě, bližním svým a této všeobecné věci máme, s Jich Matmi třemi stavy evangelitskými slavného arciknížetství rakouského pod Ensem společně toto

*) Ostatek úvah Slavatových, v nichž se myšlenky již pronešené znova a znova opěťují, úmyslně jsme vynechali.

sjednoci, zavázání a konfederaci učinili. Což také tímto listem zjevně před Bohem a vším světem pod věrností, poctivostí a věrou svou činíme a sebe v témž sjednocení zavazujeme, že to vše, co v následujících dobře uvážených artikulích a punktech této dále vinšované vysoce potřebné a užitečné konfederaci a defensi generální obsaženo jest, věrně a upřímně činiti a plniti a toho, což by proti této konfederaci čelilo, sami od sebe i skrze jiné se vši pilností vystříhati nápomocni býti, nad tím s vynaložením statku, krve i hrdla svého vedle a spolu s našimi sjednocenými proti jednomu každému, kterýžby proti tomu nás a spolusjednocené naše sužovati chtěl, šlechtně, věrně, upřímně a bratrsky ruku ochrannou míti a držeti chceme. A vedle toho před Bohem a přede všemi lidmi sobě to osvědčujeme, že toto naše potřebné a křesťanské sjednocení a zavázání nižádnému ke škodě a obtížnosti, nýbrž toliko k vzdělávání cti a slávy boží a jeho sv. slova, k stálému retungku a obhajování milé vlasti a jiných našich milých sjednocených, i také všech svobod a dobrých řádův jich, k šťastnému panování naší vyšší vrchnosti a knížete země, k odvrácení všech nepřátel a úzkostí našich, k zachování pokoje, jednotejného práva, dobrého řádu, obecného dobrého, i také nám a potomkům našim k dobrému a užitečnému od nás míněno jest.

Jsouť pak tito následující artikulové též konfederaci a generální defense takové. Aby však Pán Bůh všemohoucí k této dávno vinšované věci svou milostí a svým svatým požehnáním při tom býti ráčil, poněvadž se skrze to obzvláště zachování a vzdělávání jeho božského slova a jména svatého vroucně vyhledává: na tom jsou se všechny země předně snesly a k tomu zavázaly, aby jeden každý, dotčenému náboženství oddaný, vedle evangelického učení a vyznání počestný a křesťanský život vedl a úmyslných hříchův, výstupkův, zjevného pohoršení a pokrytství se vystříhal. K čemuž na kázáních bedlivě napomínání a skrze vrchnosti všickni přestupníci bez ušetřování kteréhokoliv stavu skutečnou a opravdovou pokutou přidržáni býti mají.

A poněvadž v této konfederaci nic jiného nevyhledáváme, nežli bychom vedle svobod našeho náboženství a svědomí aspoň jednou pod ochranou naší vyšší vrchnosti a knížete země lepší a snesitelnější správy a administrací dojiti mohli; však téměř nemožné jest, aby všech sjednocených zemí tak mnohé a veliké obzvláštní stížnosti sem kladeny a v konfederaci dle uznalé potřeby všechny in specie pojaty býti mohly: protož mají se všechny a všelijaké stížnosti a utiskování všech společných zemí, aneb jedné každé země obzvláště, jakž by se koliv jmenovati mohly, a pod kterými koliv osobami vyššího neb nižšího stavu ty až posavad proti právu a slušnosti zašly a činěny byly, tímto sjednocením skutečně zastavovati, a k vyzdvižení jich jedné každé země stavům a obyvatelům jejím skrze tuto konfederaci budoucně jednotejná pomoc a utěšení následovati.

Nejprvé toto slavné království české, Morava, Slezsko, hořejší i dolejší Lužice, hořejší i dolejší Rakušané tuto konfederaci a sjednocení spolu činí, aby ty země jedna každá obzvláště králi svému a knížeti země s užitek, stálým pokojem a dobrým způsobem, s vystříháním a předcházením všech nepřátelských vpádů, nových stížností a jiných neřestí zachovány býti mohly.

Druhé aby jednomu každému sjednocenému království a zemi ty na náboženství a jiné politické věci dané privilegia, nadání, majestáty, práva, spravedlnosti, svobody, dobré chvalitebné zvyklosti a obyčeje, které jsou již dosáhly aneb ještě by dosáhnouti mohly, nepřerušeně v pokojném užívání a possessu zachovány byly.

Třetí činí se tato konfederaci k zachování a vzdělání důstojnosti a vyvýšenosti krále a knížete země dotčeného království a zemí, jimžto jakožto věrní poddaní ve všech potřebách a případnostech přispěti povinni

budou, kdež by se toliko nic proti náboženství, svědomí jich stavův a podaných privilegiím, majestátům, právům, spravedlnostem, svobodám a starým chvalitebným zvyklostem nejednalo, před se nebralo a nevyhledávalo.

Čtvrté tato konfederací má býti a se vztahovati defensiva a offensive, totiž k zastávání a vracení, proti všechněm těm, kteřížby v týchž sjednocených zemích listy a pečeti, totiž politická a na náboženství daná privilegia, majestáty, sjednocení, resolucí, konfederací, všechna k těm podobná učiněná instrumenta v pochybnosti a v disputování uvažovali, a k nesvornosti, nedorozumění, k válce a krve prolévání radili, napomáhali, sebe k tomu potřebovati dali aneb při tom nalezeni byli.

Páté jestli že by země a stavové, proti této konfederací obtěžováni jsouce, na ně sáháno bylo anebo nejmenší utiskování snášeli, má se to vše sjednoceným pořádně v známost uvéstí, oni se pak sjeti, tomu vyrozuměti a v uvážení své vzíti i k tomu všelijakou pilností se přičiniti mají, mohlo-li by takovým neřestem mírnými prostředky spomoženo a takovým stížností konec učiněn býti, a pakli ne, tehdy potomně za jednoho se spolčiti a utištěné mocí chrániti, zastati a zachovati, a jakž by toho potřeba ukazovala, povinni budou.

Šesté tolikéž k této konfederací na ohlášení připuštění býti mají všickni stavové náboženství římského, kteří by Bohu, vlasti, králi a knížeti svému i vůbec stavům věrni a poslušni byli, i také této konfederací zadosti činili a nic proti ní před sebe nebrali; item kteříž by k zachování privilegií, nadání, sjednocení, resolucí, svobod, práv, starých zvyklostí, obyčejův i úřadův a služeb, kteréž v sjednocených zemích těm, jenž jsou dobrého počestného obcování bez rozdílu náboženství jednostejně se propůjčují, nápomocni býti chtěli a v tom jedině cti a slávy boží, dobrého vlasti, vyvýšenosti krále a knížete svého a obecného pokoje jakožto věrní a upřímní patriotové, jakž na poctivého Čecha anebo Němce přísluší, vyhledávali.

Sedmé. Ačkoliv této konfederací mezi dotčenými královstvím a zeměmi od toho času na věčnost a na všechny následující dědice a budoucí míněna a vyzdvižena jest: však aby při nás a potomcích našich v lepší a horlivější paměti ostrážána byla, má táž konfederací při všech sněmích pro připamatování čtena býti, každých pět let pak na jistém místě vedle příležitosti a místa, jakžby se o tom snešení stalo, generální sjezd držán býti, tak, kdyby mezi zeměmi v příčině této konfederací nějaká překážka se dala anebo touž konfederací dalšími artikuli specifikovati slušné příčiny se vynášly, aby to tehdáž narovnáno a uváženo bylo.

Osmé. Tato konfederací má jednomu každému králi a knížeti při činění povinnosti dotčeným způsobem, že se to též k dobrému téhož království a sjednocených zemí, k zachování jeho královské a knížecí důstojnosti a reputací, s vynaložením statku krve i života, vztahuje, přednešena a připověděna býti.

Deváté. Nemá touto konfederací žádnému sjednocenému království a zemi v jejích stavu, důstojnosti a vyvýšenosti, privilegiích, právech, spravedlnostech, v obyčejích, jiných konfederacích a sjednoceních jak generaliter tak specialiter něco ukráceno, umenšeno aneb ztenčeno, nýbrž bez přerušení toho všeho táž konfederací vedle plnomocenství snešena a zavřena býti. Toho na svědomí vzáctný počet dotčených stavův českých a jiných zemí, totiž moravské, slezské, hořejších a dolejších Lužic i arciknížectví rakouského nad i pod Ensem vyslaní pečeti své k této konfederací přivěsiti dali a se vlastními rukama podepsali. Actum na hradě pražském při držení generalního sjezdu všech dotčených zemí 16. dne augusti 1619.

Z počátku této konfederací dokládají, „že při všech národech každého času“ atd. Neví se při kterých národech, při

kterých královstvích a zemích tu zkušenost našli, aby stavové a lidé poddaní, majíce od Pána Boha náležitou sobě vystavenou vrchnost, bez vůle a vědomí vrchnosti své mohli konfederací a sjednocení mezi sebou činiti. Což přináší, že kdykoliv od kterých koliv stavův neb lidí poddaných něco podobného se dalo, tehdy že to za věc nepořádnou, neposlušnou a zprosta za pouhou rebelli vykládáno a držáno bývalo a jest, tak jakž také tato konfederací a toto sjednocení za to vlastně vykládáno, držáno i také od pořádné milostivé vrchnosti jich k brzkému přetrhnutí a k náležitému ztrestání přivedeno bylo.

Zanechá se vykládati artikule, v této konfederací obsažené; dosti na tom býti může, že při svrchu psaných konfederacích stavův král českého s vtělenými zeměmi větší díl artikulův čelí na ujmu neb na vykořenění víry katolické z král. českého a na veliké zlehčení důstojenství J. M. králův českých. A poněvadž touto konfederací všickni ti svrchu psaní artikulové se ztvrzují a stavové pod obojí dolejších Rakous je zastávají do nejvyššího svého přemožení se zavazují: slušně tato konfederací tak zlá a škodlivá jest jako ta první. Toliko v té konfederací doloženo jest to, co snad na první mezi těmi sty artikuli doložiti pozapomenuli, totiž v sedmém se dokládá artikuli: „*Ačkoliv ta konfederací na věčnost*“ atd. Takové zaslepení bylo tehdejších konfederantův, že jsou se domnívali, že jich sjednocení má trvati na věčnost. A nerozvažovali to u sebe, že Jich Msti z slavného domu Rakouského žádným způsobem nebudou moci toho zanechati, aby svým dědičným poddaným takové hanebné sjednocení měli trpěti, tak jakž ten celý slavný vyvýšený a mocný rod spolu s jinými Jich Mstmi zpřízněnými k tomu se přičinili, aby tu jejich nepořádnou konfederací přetrhnouti a je k náležité poslušnosti přivesti moci ráčili, tak jakž v krátkém čase v několika málo měsících po jich učiněném sjednocení to v skutek uvedeno jest.

Ti pak konfederanti, chtějíce se ještě víceji v své nepořádné konfederací upevniti, v osmém art. toto doložili: „*Tato konfederací má jednomu každému králi*“ atd. Nerozmýšleli se tito konfederanti na to, že jsou dědiční poddaní J. M. C. Ferdinanda II., jich tehdaž dědičného a korunovaného krále českého a arciknížete rakouského, a že jak J. M. císař Ferdinand II., tak i dědicové J. M. arciknížata Rakouská nikdy tomu nepovolí a nepřistoupí, aby tomu věřiti a místo dáti měli, že táž konfederací k zachování jeho královské, ano i knížecí důstojnosti a reputací se vztahovati má, a aby kdo z Jich Mstí jakožto katolických králův a knížat proti víře a svědomí svému a na takové veliké zlehčení důstojnosti královské a knížecí měl takové hanebné artikule, v té kon-

federací obsažené, potvrzovati a na přísahu svou vztahovati. Ale stavové král. českého pod obojí spolu s vtělenými zeměmi vše pod obojí (však ne všickni, než radlführerové a vůdcové jich) již tehdaž, když ty artikule v těch konfederacích obsažené uvažovali, spisovali a ustanovovali, ten zlý úmysl měli, jiného krále, kterýby z slavného domu Rakouského nebyl, za krále a pána svého sobě voliti a vzíti, věda oni dobře, že on všecky ty konfederací rád potvrdí, jako se také to stalo, toliko ta naděje zmýlila, že jest to netrvalo na věčnost, než toliko na velmi krátké časy.

Následuje poslední konfederací s hořejšími Rakušany, která v těchto následujících slovích jest obsažena:

Ve jméno nejsvětější a nerozdílné Trojice svaté!

Jakož při všech národech atd. (jako v konfederací dolejšími Rakušany): protož my tři evangelitští stavové koruny české, jakož i my moravští, slezští, z hořejších i dolejších Lužic vyslaní těchto nynějších nebezpečných časův a na oko se spatřujících nebezpečností a všeho zlého, které se v král. českém velice rozmáhá, z povinné křesťanské lásky, věrnosti a rozšafaosti, kterouž k sobě, našim bližním a obecnému dobrému máme, jsme se se slavnými třemi evangelitskými stavy arciknížectví hořejších Rakous spolu sjednotili, spolčili a zavázali, zavazujeme, spolčujeme a sjednocujeme se tímto zjevně před Bohem a vším světem, pod našimi poctivostmi, důvěrností a věrou, že tomu všemu, co se v těchto dobře uvážených artikulích atd. (jako v konf. s dol. Rak.)

Zatím má hned předně v této konfederací zavřín býti a jí užívati král a kníže země, pokudž majestáty, privilegia, nadání, starobylé dobré zvyklosti a pořádky, nicméně i tuto konfederací a artikule v ní obsažené milostivě na pozor míti a podle toho svůj regiment řídit i také u věcech náboženství a spravedlnosti se dotýkajících všechny země bez rozdílu náboženství jednostejně chrániti ráčí. Nemá také král neb kníže země s žádným jezuvitem, cizími poselstvími ani raddami o věcech zemí těchto se dotýkajících se raditi, ani také nižádných cizozemcův k předním úřadům potřebovati.

Ve všech sjednocených zemích, ve všech městech, městečkách a jiných místech, buďto že duchovní neb světské vrchnosti přínaležejí, má svobodné provozování evangelitského náboženství mužského a ženského pohlaví lidem vedle jedné každé země a toho města privilegií, nadání, konfederací, svobod stavení kostelův, far, škol a křehovův, též kazatelův a školmistrův evangelitských dosazování povoleno a dopuštěno býti. Nemá také za příčinou svornosti a pro vyhnutí všelikým roztržkám a nedorozuměním žádný evangelitský druhého v čem urážeti neb potupovati, aniž dopouštěti, aby jejich duchovní neb kněží nepotřebným haněním, odsuzováním neb potupováním k pohoršení neb nedorozumění jakou příčinou dávali. Osoby evangelitského náboženství nemají v žádném místě, jakby se koliv jmenovati mohly, z úřadův pro náboženství, pokudž sice jinak k tomu hodné a křesťanského obcování jsou, ssazovány, ale obojího náboženství lidem rovní obchodové, živnosti, handle svobodně propuštěny býti.

Kdež tak král neb kníže země toto sjednocení potvrdí a vedle něho regiment svůj zřídí, bude moci této následující generalní defensi ve všelijakých potřebách, však s radou všech zemí, proti všem nepřítelům protivným slušně užiti. Jestliže by pak mimo všecku naději král neb kníže země něco, coby proti svobodám jak v náboženství tak v politických věcech, neb také proti této učiněné konfederací mimo všecky nahoře připo-

menuté stížnosti čelilo, před sebe vzal, tak žeby země k defensí přinuceny byly: v takové příčině všickni stavové těchto sjednocených království a zemí ipso facto ihned svých přísah mají osvobozeni býti, a to, coby budoucně před sebe vzali, nemá jinou k žádné urážce důstojnosti a vyvýšenosti královské a knížecí vykládáno býti. Nebude a nemá také míti moci král neb kníže země bez povolení zemí jakou válku začíti, ani žádných verbungkův nařizovati, méněji cizí lid do těchto zemí uvozovati, lidem vojenským jaká místa v zemi neb města osazovati, anebo komu lauffu, durchzugku, mustrungku neb obdaňku dopouštěti, jakož i nicméně s cizozemci žádného jednání o pokoj, v čemž jedna neb druhá země interessirována jest, mívati. Mají také nyní i na budoucí věčné časy všelijací nápadové z jedné každé země z těchto sjednocených zemí do druhé pravým nápadníkům, kterýmž by nápadové náleželi, bez odporosti a zpěčování na všech místech propouštění býti. Jedna každá země z těchto sjednocených zemí má své jisté defensory zřídit, ti mají s pány defensory českými a s jiných společných zemí pilně korrespondovati a srozumění míti, a v nastalých potřebách na ně neb vedle příležitosti na samé stavy vznášeti a s nimi radu držeti. Kteřížto defensorové obzvláštní přísahou k tomu mají býti zavázáni, totiž:

„Já N. N. přísahám Pánu Bohu všemohoucímu, že chci v této mně od pánův evangelitských stavův svěřené povinnosti k dobrému vlasti a jiným sjednoceným zemím věren býti, a všecko to, co se řídití bude, i tolikéž, co tato konfederací ve všech punktích a klausulích v sobě obsahuje, s pilností na pozoru míti, též věrně raditi, pomáhati a k tomu se přičiniti, aby se též konfederací ve všem skutečně za dosti stalo, aniž se čemu, buďto jaké milosti neb nemilosti, darům neb slibům, přízni neb nepřizni, od toho všeho odvésti dám, nýbrž stále při vlasti státi a setrvati, a což by v radách i jinak se řídilo, žádnému toho nevyjevovati, ani svěřovati, ale do hrobu to sebou vzíti. K tomu mi dopomáhej Pán Bůh.“

Tito defensorové jedné každé země mají každého času jiným defensorům v sjednocených zemích v známost uvedeni býti. Kteřížto defensorové mají podle dané sobě od jedné každé země instrukcí se chovati. Nemá jim také od žádného, buď on kdokoliv, bráněno býti. Každoročně neb kdež by koliv toho byla jaká potřeba, na jisté místo vedle příležitosti času a nebezpečnosti se sjeti a spolu radu držeti. Defensorové čeští mají míti to právo, defensory z jiných sjednocených zemí, co se tak této konfederací dotýče, obsílati. Kdyby pak k defensí přijítí mělo, mají defensorové všickni společně věrně a upřímně v tom raditi a tu věc fedrovati pomáhati; však tu defensorové jedné každé země, kteráž by defensí užívati musila, direkci a právo k obeslání jiných defensorův míti. Co se již hlavní defensí dotýče, na tom jsou se společně země snesly a sobě přislíbily, že jedna země druhé ve velikých nastalých potřebách bez odporosti a prodlévání přispěti chce, k čemuž každá země každého času svou jistou hotovost míti má. Co se pak hlavní pomoci a quoty dotýče, tu král český s jinými přivtělenými zeměmi s evangelitskými stavy arciknížetství hořejších Rakous se zavazuje: že jedna každá země druhé zemi co nejrychleji, nejlépeji, nejsilněji, jak by se sebrati mohli a předcházející radou na tom zůstání, kdež toho potřeba káže, věrně a upřímně pamatující na svou přísahu, přispěti chce. Tolikéž sjednocené země k této pomoci mají společnou radou generála a vůdce válečného sobě voliti, také v každé zemi vedle též země obyčeje a příležitosti zkušeného generalleytenambta naříditi. A kdyžby tak jedna neb více zemí jednoho času nepřátelsky útok trpěla, tehdy v takové příčině generalleytenambt té země nade vším lidem vojenským, jakkoli mnoho by se v té zemi nacházelo, tak dlouho, dokudž by general sám osobně nepřijel, správu a kommandu míti má. Dříve a prvé, nežlihy k defensí přišlo, mají všelijací lidští a možní prostředkové na všech místech pořádně povolně a rozšafně obírání a před sebe bráni býti, a nemá žádná země té svobody míti, bez

předcházející rady a povolení jiných sjednocených zemí a spoluúddův k žádným příkřejším prostředkům neb extremis sáhnouti.

A tak tyto všechny sjednocené země nejinak, než za věrné spoluoudy držány býti a mimo přednosti, která se od starodávna zachovávala, jedna země na druhou žádné vrchnosti sobě osobovati nemá. Nemá také jedna země druhé a v té zemi žádný stav druhého vědomě a zúmyslně v jejich právech, zřízeních zemských a privilegiích utiskovati, nýbrž při pokoji zanechávati. Ačkoliv evangeličtí stavové v nadepsaných zemích sami toliko tuto konfederací a defensi činí, však nicméně stavové římsští katoličtí a duchovní, když se nadepsaným způsobem k tomu, že majestaty a jiná potvrzení a nadání z strany náboženství, též i tuto unii zdržeti chtějí, zaváží a pokojně bez činění škodlivých praktik proti evangelickým chovati se budou, mají též i v tomto sjednocení obsažení býti a ochrany proti svým a našim nepřátelům užiti. Také sobě to sjednocené země v moci pozůstávají, aby mohly všechny ty vyššího i nižšího stavu, kteréžby k tomu jich obecnému dobrému užitečné a potřebné osoby býti uznali, společným svým snešením nyní i budoucně k této konfederaci převzít. Též nemá a nechce žádná z týchž sjednocených zemí nyní i na budoucí věčné časy nic před sebe bráti, coby v nejmenším proti této konfederaci a defensi čelilo.

Na potvrzení toho volené osoby od dotčených stavův v Čechách a z jiných zemí vyslaní, totiž z Moravy, Slezska, z hořejších i dolejších Lužic, též z arciknížectví hořejších i dolejších Rakous sekrýty a pečeti své přivésiti dali a rukami svými se podepsali. Stalo se na hradě pražském při obecném generálním sjezdu a shromáždění všech předjmenovaných zemí 16. dne augusti léta 1619.

V této konfederaci nic nového obsaženo není, mimo ty artikule v prvnějších konfederacích obsažené. Pročež co proti těm artikulům v těch jiných konfederacích napsáno jest, to také vše proti této konfederaci se míní a vztahuje. A nyní k zdravému uvážení každého upřímného čtenáře se to připouští, jestli že ty slova v tomto 18. periodu v spisu hraběte z Turnu s pravdou se srovnávají, že „*ti čtyři artikulové nečelili proti nejmn. králi a pánu jich, a žeby zlořečená ta duše byla, která by ke škodě a na ujmu nejmn. své od Boha představené vrchnosti toho měla užívati?*“ A poněvadž jest to již nahoře dostatečně refutováno a ukázáno, že téměř všichni tři artikulové, v těch konfederacích obsažení, čelí a jsou na ujmu víry svaté katolické a na zlehčení důstojnosti J. M. královské, zanechává se obšírněji to exagerovati a vysvětlovati.

Stavové v král. českém pod obojí při témž generálním sjezdu, na hradě pražském v úterý po památce sv. Máří Magdaleny l. 1619 držaném, jiné artikule obzvláštně, kteří se samého král. českého dotýkali, s jinými přivtělenými zeměmi skrze vyslané své zavřeli.

V kterýchžto artikulích ještě více mimo předešlé bylo nemálo doloženo k škodě víry sv. katolické a na zlehčení důstojnosti J. M. králův českých. Neb předně k škodě víry katolické v prvním art. se dokládá, aby „*konsistoř pražská dolejší na všech panstvích J. M. C. v král. českém na fary a kollatury,*

kdežby poddaní tohoto žádostivi byli, kněze pod obojí dosazovala,“ ješto J. M. C. Mathiáš jakožto král český J. M. panu arcibiskupu pražskému na všech panstvích svých v témž království fary a kollatury odevzdati ráčil, aby na ně kněží pořádného svěcení pod jednou dosazováni byli, a v majestátu na svobodné provozování náboženství pod obojí se to nenachází, aby taková svoboda konsistoři pražské dolejší dána býti měla, kterouž v tomto artikuli stavové pod obojí dávají, anobř v tom porovnání mezi stranou pod jednou a pod obojí učiněném toliko to se nachází, že na panství J. M. C. lidem poddaným pod obojí ta svoboda se dává, aby mohli k provozování svého náboženství kostely nové sobě stavěti.

V 2. art. *„svoboda se dává lidem poddaným pod obojí, buďto oni pod světskými neb duchovními vrchnostmi byli, aby mohli k provozování svého náboženství pod obojí kostely a školy sobě stavěti,*“ ješto v tom majestátu daném na náboženství ani v tom porovnání mezi strami pod jednou a pod obojí se nenachází, aby táž svoboda lidem poddaným dána býti měla. Též tímto artikulem svoboda se dává *„lidem poddaným v městě Klášterním Hrobu, k provozování jich náboženství kostel zbořený zase vystavěti a mezi tím kostela katolického užívati,*“ ješto od J. M. C. Mathiáše bylo to uznáno, že tím majestátem ani porovnáním taková moc dána nebyla.

A 3. artikulem lidem *„poddaným klášterním broumovským podobná svoboda se dává,*“ ješto tolikéž od J. M. C. Mathiáše té svobody byli oderčeni.

4. art. toto v sobě obsahuje: *„Ti kostelové, kteří jsou též po daném majestátu v městech pražských vystaveni, totiž jeden na Malé straně, kdež slove u sv. Trojice, druhý v Starém městě pražském u Salvatora, třetí v témž Starém městě pražském, kdež slove v sv. Šimoniše a Judy s kaplou při něm, aby se vším k němu příslušenstvím, jakž v svém okršlku zůstávají, na relací sněmovní stavům pod obojí, těm, od nichž vystaveny jsou, ať se kterým koliv řádem buď administrátorem neb seniorem konsistoře pražské pod obojí řídí a na potomní časy se řídití budou, ve dsky zemské za zpupné a svobodné dědictví vloženy byly a na budoucí vždycky trvající časy též straně pod obojí, od níž vystaveny jsou, náleželi.*“ Vidělo se stavům pod obojí, jak těm, kteří se administrátorem (totiž učení Luthera se přidržející) neb seniorem (totiž z Jednoty bratrské učení Kalvina následující) řídili, v příčině těch kostelův, kteří jsou po daném majestátu na náboženství pod obojí v městech pražských vystaveni byli, že dobře se opatrují, když tíž kostelové na relací sněmovní těm pod obojí, od nichž vystaveny jsou, ve dsky zemské za zpupné a svobodné dědictví vloženy budou, a domnívali se, že to na bu-

doucí vždycky trvající časy stále zůstane. Ale velice je zmýlila ta naděje; neb jeden ten kostel na Malé straně, kdež slove u sv. Trojice, dostal se patribus religiosis řádu karmelitánského, a druhý kostel v Starém městě pražském, kdež slove u Salvatora, dostal se religiosis řádu sv. Františka de Paula. Třetí kostel v Starém městě, kdež slove u sv. Šimona a Judy, ten prvé od starodávna od některých sta let byl vystavěn od lidí pobožných katolických, v němž oltářové byli, aby na nich vedle víry a nařízení církve sv. katolické římské oběti mši svaté slouženy byly; potomně strana pod obojí téhož kostela se ujali a těm z Jednoty bratrské, pod seniora náležejícím, odevzdali; ale tolikéž jim nezůstal, neb do téhož kostela řehola, fratres misericordiae řečení, se dostali. A tak se naplnilo to pravdivé přísloví: Homo proponit et Deus disponit, lidské předsevzetí vůle Boží řídí. Přitom pak velice nerozvážlivě kostely, Pánu Bohu odevzdané a již náležející, lidem smrtným za zpupné dědictví do desk zemských klásti se opovážili, ješto res sacrae in comitatio hominum esse non possunt, a mimo Pána Boha žádnému se přivlastňovati nemohou.

5. artikul též stavův pod obojí toto vyměřuje: „*Poněvadž jest slavné paměti císař Rudolf jakožto král český stavům pod obojí v Čechách akademii pražskou se vším jiným příslušenstvím a na budoucí vždycky trvající časy v moc jich dáti ráčil, stavové defensorům, nad akademii a konsistoři nařazeným, moc dávají, aby tíž defensorové tu moc měli buď více statků k ní přikoupiti aneb prvnější pro lepší akademie směniti neb prodati.*“ Byla sice pravda, že jsou stavové pod obojí na tom dlouho trvajícím sněmě l. 1609 akademii pražskou, od cis. Karla IV. fundirovanou, v moc svou dostali; ale stalo se to velice nepořádně, a tíž stavové válečnou mocí J. M. C. Rudolfa sl. p. jakožto krále českého k tomu přivedli, že jest jim k tomu povolití ráčil, a mezi jinými nepořádnými artikuli v tom majestátu na náboženství jim daném tento artikul strany akademie pražské také vložen byl. Ale milosrdný Pán Bůh neráčil připustiti, aby to dlouho trvati mělo; nebo po slavném vítězství před Prahou táž akademie v moc J. M. císaře Ferdinanda jakožto krále českého sl. a sv. paměti zase se dostala, katolickými professory jest opatřena a od katolických studentův jest frequentována.

Dále v 6. art. kdež psáno stojí: „*Též aby samým stavům pod obojí svobodno bylo, v budoucích částech při sněmích obecných buď z jich vlastního měšce nebo z lidí poddaných svých. jistou peněžitou pomoc na vyzdvižení též akademie a jiné potřeby církevní svoliti. Kteréžto svolení aby pokaždé do sněmu vloženo bylo, a podle toho, což svoleno bude, aby také tak dobře jako jiné zemské sbírky od defensorův neb od osob, kteréžby od nich k tomu nařizeny byly, do-*

býváno býti mohlo.“ Stavové pod obojí tolikéž se opatřují k dobrému zachování svého náboženství, aby jim samým svobodno bylo při sněmích obecních svolení neb kontribuci ukládati, kteréžto svobody stavové pod obojí neměli. Ale když po slavném vítězství před Prahou majestát jejich na náboženství k zrušení přišel, tehdy tato jejich svoboda také minula.

7. art. toto zapovídá: „*J. M. Kr. neb králové Jich Msti ani strana pod jednou ze všech stavův aby žádný více řehol mimo ty, kteréž nyní jsou do tohoto království neuvozovala.*“ Kterýžto artikul na ujmu víry sv. katolické v témž král. čelil, vzláště že jsou stavové pod obojí již byli de facto hned z počátku v té své rebelli tovaryšstvo Patres Societ. Jesu z téhož království vypudili a na věčnost vypověděli.

12. art. takto nařizuje: „*Sekretářové kancelářští, při komoře i v appellacích aby bývali dosazováni náboženství evangelitského pod obojí lidé dobře zachováti a k tomu spůsobní.*“ V konfederaci stavův pod obojí s vtělenými zeměmi v art. 16. od stavův téhož král. a těch zemí snešení a vyměření se stalo, aby mezi jinými úředníky nejv. kancléř, presidentové komory a nad appellacemi náboženství evangelitského pod obojí dosazováni bývali, a tímto artikulem to se nařizuje, aby také sekretáři při týchž expedicích pod obojí bývali. Což nemohlo nežli na velikou ujmu katolických v témž království býti.

V 17. art. nařizuje se: „*aby na zaplacení lidu vojenskému a na zaplacení dluhův statkové klášterští a duchovní, též jezuuitští všelijací v hrabství kladském aneb kdekoliv jinde v království českém zastaveni neb prodáni byli; než řeholníkům a jeptiškám aby na penězích hotových na vychování ročně nadávali podle uznání direktorův neb defensorův.*“ Tento artikul k veliké škodě a ujmě lidem duchovním a řeholním nařízen byl, že se jim nevedle práva, než de facto a mocí statkové a důchodové odníмали, prodávali a odsuzovali.

V 29. art. věc nová se nařizuje, totiž: „*v těch městech v král. českém, v kterýchž se staří klášterové pusti a zbořeni nacházeli, aby takové kláštery buď dokonce zbořeny a v těch místech domy vystaveny byly, aneb z nich kostely k provozování náboženství pod obojí vyzdvihnuty byly, načež aby se žádný člověk, zvláště duchovní a řeholní lidé, více a dále potahovati nemohly.*“ Tolikéž tento art k veliké ujmě víry sv. katolické, duchovních a řeholních lidí katolických čelil, jakž bez mnohého rozšiřování slova téhož artikule to s sebou přinášejí.

Dále pak na ujmu důstojenství Jich Mstí králův českých mezi těmi artikuli, samého království českého se dotýkajíc, tolikéž nejedni jsou, mezi kterýmiž artikulové 15. a 16. také vyměřují: „*v městech pražských aby více žádných hejtmanův krá-*

louských nebývalo. Podobně královští rychtářové jakž v městech pražských tak i v jiných městech aby minuli.“ Takoví úřadové od Jich Mstí králův českých obzvláštně k tomu cíli nařízení byli, aby v městech, v jich radách a shromážděních tím větší pozor dávati se mohlo, aby proti J. Msti důstojenství nic přednášeno, uváženo, ani nařizováno nebývalo. A že stavové pod obojí v městech pražských a v městech královských týchž úřadův víceji trpěti nechtěli, z toho znáti jest jich úmysl, aby vedle jich svobodné vůle vše říditi a konati se mohlo; a Jich Mstí králové čeští aby netoliko jim v tom žádné překážky činiti nemohli, ale ani o tom vědomosti žádné nemívali.

V 24. art. dokládá se „aby artikul strany svobodného krále volení do zřízení zemského, v nově od jistých osob přehlednutého a napraveného, vepsán byl.“ Tento artikul vlastně čelil jak proti J. M. císaři Ferdinandovi II., tehdáž dědičnému korunovanému králi jich nejmilostivějšímu, a proti celému slavnému domu Rakouskému, z rodu a kmene Jich Mstí králův českých pocházejícímu. Ale tehdejší stavové král. českého pod obojí domnívali se tak mocni býti, že na to nic nedbali, majíce úmysl z jiného rodu krále sobě voliti a vzíti. Uvažovali, psali, ustanovovali a publikovali to, co se jim vidělo pro jich náboženství a pro jich vladařství za nejlepší býti, věda, že sobě zvolí takového krále, který všecky ty v nich obsažené artikule schválí i potvrdí a bude toliko jménem a titulem jich králem, než v podstatě že oni budou vládnouti a správu téhož království v rukou svých míti. Tak jakž také jim se podařilo, že jsou k tomu přivedli, ale to jejich vladařství na krátké časy, ne na léta, než toliko na některý měsíc trvalo.

A jakož mezi těmi čtyřmi artikuly, na kteréž se hrabě z Turnu v tomto 18. periodu potahuje, že měly k ztvrzení přijíti, první byl konfederací neboližto spolčení spolu s jinými zeměmi, k král. českému připojenými, též s Uhry a s Rakušany skrze smlouvy, a poněvadž při svrchu psaném generálním sjezdu, na hradě pražském v úterý po památce sv. Máří Magdaleny l. 1619 držaném, od pánův stavův král. uherského žádní vyslaní přítomni nebyli: pročež táž konfederací byla vykonána následujícího l. 1620 v městě Prešpurce. Kteréž tento jest přípis z německého na česko přeložený:

1. Sjednocení stavové mají život křesťanský bohabojný vésti, všelijakých hříchův, pohoršení a pochlebenství se vystříhati, proti tomu se dočínící trestati a spravedlnost bez ušetření náboženství udělovati. 2. Mají se podle nejvyšší možnosti o rozmnožení dotčené konfederací starati a ten

každý, jenžby k ní přistoupiti chtěl, bude povinen přísahu a závazek k náboženství a privilegiím vykonati. 3. Aby se generální defensí nařídila, která by v čas potřebný vždycky na hotově byla. 5. Chtěl-li by kdo od této tak zavřené konfederací odstoupiti aneb v nejmenším proti takové kapitulaci činiti, takový každý pro crimine laesae majestatis ztrestán býti má. 5. Nemá žádný bez společného sjednocených dovolení válku tropiti, lid verbovati, cizí vojáky přijímati, aniž jednomu aneb mnohým pasu dovolovati. 6. Nemá s žádným nepřitelem bez vědomí a vůle všech konfederovaných o pokoj jednáno ani zavíráno býti, a kteřížby k vzdělání a rozšíření té konfederací dobře napomáhali, ti pro poctivost dobrého jména a reputaci do traktací pokoje zejména položeni býti. Což jim také k lepšímu statkův jich ujištění sloužiti bude. Těm pak, ježto za příčinou často dotčené konfederací aneb povinnosti své k zkáze přišli, jednokaždé království anebo země takovým údem svým náhradu učiniti anebo je tak zaopatřiti povinno bude, aby manželky, děti a přátelé své dle jednoho každého stavu a náležitosti obživiti mohli. 7. Tomu, co by se proti právu konfederirovaného aneb ke škodě a ublížení jemu dáti chtělo, byť se to od kterékoliv vrchnosti stalo, žádný dokonce poslouchati nemá. 8. Kdobykoliv často dotčenou konfederací zdvihati, rozloučiti a v nic obracet usiloval, aneb v nastalém nebezpečení opustil, k takovému jiní konfederirovaní jednomyslně přikročiti, jeho podmaniti a zase v řád uvést, také sobě při něm všech útrat vynaložených postíhati mají. 9. Proti všem nepřátelům, jako i kdyby kdo z sjednocených od koho obtížen byl, proti tomu, buď kdo buď, tolikéž generální defensí užívána býti má. 10. Žádný z sjednocených sobě v právech svobodách a zvyklostech jaký odpor aneb překážku činiti, nýbrž jeden každý při jich svobodném užívání zanechán býti má. 11. Nemá se žádný oč, cožby proti takové konfederací čelilo, pokoušeti. 12. Osoby jisté jmenovány býti mají, ještoby různice porovnat, o věcech konfederací se dotýkajících konsultirovati a je sobě vespolek v známost uvést mohli. 13. Nemá žádný bez rady a vůle všech konfederirovaných válku začínati, rozbroj aneb k tomu podobné věci tropiti. 14. Jestliby po jednou a více než na jednoho z konfederirovaných nepřátelským způsobem sáháno bylo, tehdy jeden každý lid svůj na vlastní hranice vésti, tam klásti a o tom generálu, aby v tom disponoval, oznámiti, a jestliby větší nebezpečení bylo, aby jedna bližší krajina druhé na pomoc přispěti mohla. 15. Pakli by kdo z konfederirovaných na mnohých místech obklíčen byl, tehdy lid válečný má na tři anebo více dílův dle potřeby a uznání rozdělen býti, aby souženým krajinám spomoženo býti mohlo; vždy však jistý počet v záloze zanechán býti má. 16. Tato konfederací na věčné časy trvati a na dědice a potomky se vztahovati má, a za tou příčinou přítomná kapitulací na všech místech přečtena a podobně v každých pěti letech k jistému času a na jistém místě generalní sjezd nařízen býti má, při kterémžto by konfederirovaných obtížnosti a nevole časné porovnány, jako i punkta a artikule této konfederací, jakžby toho potřeba ukazovala, vysvětleny býti mohli. 17. Tato konfederací nemá žádnému k ujmě privilegií a zvyklostí býti, nýbrž to vše pevně utvrditi.

K čemuž pro lepší toho potvrzení při takovém jednání měl kníže sedmihradský Bethlem Gábor také své vyslané, kteří jménem jeho vyslaným z král. českého a z vtělených zemí obzvláštní artikule, k též konfederací náležející, přednášeli, jichž tento jest výpis z německého na česko přeložený:

1. J. Kn. Osvícenost žádati ráčí, aby s korunou uherskou a Sedmihradčany, obzvláštně pak s dotčeným knížetem stavové království českého

a k němu připojených zemí u věčný závazek vešli a věčný nezměnitelný pokoj učinili. 2. Aby se s žádným v žádnou traktaci nevydávali, obzvláště pak s domem Rakouským, jakožto obojí strany zjevným nepřítelem, pokoj na škodu a ublížení druhé strany neučinili. Jestli by se pak buďto s jedním anebo druhým jiným králem anebo potentátem spolčiti a smlouvatí chtěli, má se to s vědomím jich Uhrův a dotčeného knížete díti. 3. Tato válka proti domu Rakouskému nákladem všeobecným vedena a s pomocí boží k konci přivedena býti má. 4. J. Kn. Os. od pánův stavův království českého žádati ráčí, poněvadž jest na jich žádost vyjel, aby mu na jeho vedenou útratu 100.000 fl. na pomoc přidali. 5. Pokoj, který dům Rakouský s Turkem na 20 let zavřel, nemůže nyní žádným jiným způsobem, jediné skrze J. Kn. Osv. v assekuraci zdržán býti. Aby se pak taková traktací s Turkem nijak podezřelá býti nezdála, tehdy se za vysoce potřebnou věc býti uznává, aby podle uherských stavův, tolikéž i král. českého a z jiných k němu přivtělených zemí vyslaní k tureckému císaři ad Portam Ottomanicam vypraveni byli, a za příčinu dotčeného pokoje dáleji traktirovali, při čemž se J. Kn. Osv. uvoluje, že, vyrozumějí Čechův mínění, tu práci, jakby se tam dopravití mohli, na sebe přijíti a v tom o to, coby celému křesťanstvu k dobrému sloužilo, se starati chtějí ráčí. 6. A poněvadž před tím, když tyto království české a uherské jedním králem, obzvláště domem Rakouským se řídilo a spravovalo, známo jest, že se uherská země z těchto okolních zemí všelijakými profianty od peněz a jiných potřeb opatřovala, cožby však nyní, kdyby se pod tak rozličným regimentem a správou takové pomoci odepřítí a odnítí měly, netoliko zemí uherské ale i celému křesťanstvu k znamenité škodě a ublížení býti muselo: pročez J. Kn. Osv. pro zdržení uherských hranic od stavův českých a k nim připojených zemí za odvedení 300.000 fl. kontribucí žádati ráčí. 7. Obzvláště pak J. Kn. Osv. dobře o tom vědomo jest, kterak, jsouce Uhří po tak mnoho vystálých válkách tak velice ubráni, že země jich sama Turku odpírati, méněji pak královského dvoru regio splendore vychovávati nikterak nemůže, odkudž J. Kn. Osv. žádati ráčí: Kdyby společní pomocí dům Rakouský přemožen a svých dědičných zemí (jakž J. Kn. Osv. k Bohu své doufání má) zbaven byl, aby dotčeného domu Rakouského patrimonía, totiž obojí Rakousy, Štyrsko, Karintie a Kraiň na uherskou zem připadly. 8. Dle toho ví se také o švagrovství mezi Ferdinandem a polským králem; pročez bylo-li by tudy proti J. Kn. Osv. něco nepřátelského předevzato, tehdy že mají zavázání a povinni býti, zvláště pak z Šlezska a odjinud vedle J. Kn. Osv. Polákům odporovati. 9. V kterémžto punktu i také král český i jiní k král. českému připojení obligirovati se mají. 10. Aby pak J. Kn. Osv. strany všech těch punktův a jich zdržení tím lépeji ubezpečena byla, ráčí toho žádostiva býti, aby často jmenování společní stavové nad tím literas assecurationis sub fide illorum zhotovili a je co nejdřív J. Kn. Osv. odeslali. Což když se stane, páni stavové pochybovati nemají, že se J. Kn. Osv. v těchto věcech a zastávání jich vlasti tak ukáže, že dostatečně spokojeni budou.

A tehdáž již majíce král. české a vtělené země nového od nich nepořádného voleného a korunovaného krále, pročez netoliko J. M. cis. Ferdinanda II. za svého krále víceji znáti nechtěli, ale chtěli se snažiti spolu s jinými sjednocenými J. M. C. o vlastní dědičné země J. Msti připraviti, a za hlavní nepřátele J. M. C. a slavného domu Rakouského se vyhlášovali, jakž z těch artikulův od knížete sedmihradského podaných, vzláště z art. 3. a 7. se vyrozumívá, kdež se dokládá, že ta válka proti domu Rakouskému nákladem všeobecným

vedena býti má, a že kdyby společní pomocí dům Rakouský přemožen a svých dědičných zemí (jakž J. Kn. Osv. k Bohu své doufání má) zbaven byl, aby dotčeného domu Rakouského patrimonía, totiž obojí Rakousy, Štýrsko, Korytany a Krain na uherskou zem připadly. A skutkem to dokázali, že, když jsou všechny ty sjednocené království a země (prvé nežli tato konfederací s Uhry a s knížetem sedmihradským na papír uvedena byla) l. 1619 měsíce novembris s svými vojsky přes 60.000 lidu válečného před mosty vídeňské přitáhli. Ačkoliv nic nedovedli a museli s hanbou odtáhnouti (J. M. C. Ferdinand II., po svém korunování v Frankfurtu přijevši do Gradcu, ráčil tehdaž ještě tam se zdržovati a J. Msti C. pan bratr J. M. arcikníže Leopold ráčil tehdaž v Vídni býti), však svůj zlý úmysl a všelijaké k tomu příčiny skutkem prokazovali.

Tato konfederací s Uhry a s knížetem sedmihradským byla na sněmě generálním, na hradě pražském držaném, při přítomnosti tehdaž domnělého českého krále Fridricha l. 1620 v pondělí po neděli Jubilate ratifikována a potvrzena těmito slovy:

Co se konfederací mezi J. M. Kr. pánem naším nejmilostivějším a námi stavy král. českého, též vyslanými přivtělených a sjednocených zemí z jedné, osvíceným knížetem uherským a sedmihradským jako i stavy uherskými a sedmihradskými dotýče, jest taková konfederací, jakž v naddotčeném městě Prešpurce při sněmě zavřena byla, ve všech punktích artikulích a klausulích dokonale oblíbena a přijata, a k ztvrzení jí jest tato konfederací při přítomném sněmě po přečtení jí J. M. Kr. též nám stavům král. českého a vyslaným přivtělených a sjednocených zemí pečetmi a slibem rukou-dání vedle pánův zmocněných a vyslaných z království uherského potvrzena. K níž Pán Bůh požehnání dále své božské a prospěch dáti ráčí.

Mimo tento artikul ještě jiný v té materý do téhož sněmu vešel těmito slovy:

Dále jakž naddotčená uherská konfederací to s sebou přináší, aby jisté poselství co nejdříve k tureckému soldanovi vypraveno bylo, a oni vyslaní v Kašově v hořejších Uhřích se shromáždití mají; že pak toho potřeba ukazuje, aby dotčené poselství neprodleně vypraveno bylo, pročež se při J. M. Kr. milostivé a líbezné vůli zůstavuje, kohož by ráčil chtíti k takové legací a poselství uvoliti a naříditi, kterýmžto osobám jistá instrukcí, vedle níž by se řídily a spravovaly, dána býti má.

Z kterýchžto artikulův znáti jest, že Čechové s vtělenými zeměmi jak s Uhry tak s knížetem sedmihradským Bethlem Gáborem konfederací jsou byli tehdaž v Prešpurce učinili a zavřeli. Neb v těch artikulích strany konfederací s Uhry zmínka se činí o knížeti sedmihradském a o vyslání poselství do Turek, jakž v těch artikulích, od knížete sedmihradského

podaných, ten artikul o vyslání poselství k tureckému sultánovi se nachází. Z čehož je znáti, že tíž artikulové s knížetem sedmihradským k zavření přišli.

Vidí mi se v tomto místě také toto doložiti: Téhož l. 1620, když tato konfederací od Čechův, vtělených a sjednocených zemí s Uhry a knížetem sedmihradským Bethlem Gáborem učiněna byla, císař turecký sultán Osman vypravil vyslaného svého, Machomet Aga řečeného, do Prahy na poště k tehdejšímu domnělému králi a k vtěleným a sjednoceným zemím s jistým psaním, kteréhož psaní tento jest výpis:

Sultán Osman. Milý příteli králi český, spolu se všemi sedmerými zeměmi, Čechy, Moravany, Slezáky, hořejšími a dolejšími Lužičany, hořejšími a dolejšími Rakušany, se všemi pány a urozenými vyššího i nižšího stavu, kteří koruně české poddáni jsou, věrní i milí přátelé! Jakož se před nás kurýr váš s poddaným psaním vašim, v kterémžto žádostiví jste vyslané k osvícené Portě naší s tou intencí a míněním, milost naši a přátelstvo s dobrým pokojem dosáhnouti, dostavil; jakž pak nám o tom všem, co žádají a vinšují, milý přítel a vasal náš Bethlem Gábor, kníže sedmihradské, dostatečnou zprávu a informaci učinil: vyrozuměli jsme, milostivé a veliké oblíbení nad tím máme, že všechny naddotčené země s královstvím českým se spolčily a lamentirují proti tyranství Ferdinanda, který vám mnoho připověděl, ale to zdržeti nechtěl; a pro tu příčinu že jste se resolvirovali z takového tyranství se vysvoboditi; za tou příčinou že jste sobě nového krále zvolili a korunovali Fridricha falckrabě při Rejnu a kurfiršta Říše, Ferdinanda pak do konce ssadili a z král. českého odbyli. V čemž my vám za právo dáváme a pravíme, že jste dobře učinili. Poněvadž nedržel své slovo a připověď, co ste jiného očekávati měli od osoby od Boha znameného, šilhavého, slepého, jakž on jest, nic jiného než všecko zlé? My vás milostí a mocí naší opustiti nechceme, obzvláště milého přítele našeho krále českého Fridricha, jemu přispěti lidem a, co by potřebí bylo, kdyby ho Ferdinand molestirovati chtěl. Ačkoliv ambassator jeho zde u osvícené Porty naší mnohých věcí přednášel proti vašemu králi a proti vám, pánům a urozeným vyššího i nižšího stavu, které věci za pouhou lež držíme, žeby jste prý jemu Ferdinandovi v poddanost uvedeni býti měli, což my věriti nemůžeme, aby ste se tak brzy témuž Ferdinandovi poddati měli; neb to není malá věc nového krále voliti. Pročež posílám věrného a poslušného legáta našeho Machemeta Agu na poště, aby toliko zprávu vzal, jak by se to pravdivě nacházelo. Kterýž když se navrátí (jakž ho pak pro svůj veliký užitek co nejdříve vypraviti věděti budete), vypravte s ním vyslané ze všech sedmi zemí, abychom, když k nám přijedou a potřebu svou přednesou, a to se k milostivému zalíbení vztahovati bude, s vámi milostivé zalíbení měli. Chceme vašim dobrým přítelem zůstatí a věčný pokoj zavřítí a držeti stěmi, kteří království a země pod svou správou mají. A což k takovému vašemu znamenitému předsevzetí zapotřebí jest, tomu obšírně od legáta našeho vyrozumíte, jako i z toho psaní, které věrný náš nejvyšší vezír Ali baša činí, a vše, což on píše, milostivá vůle a poručení naše jest. Datum v městě našem Constantinopoli v l. 1029 po sv. proroku našem Machometu, od narození Krista 1620 posledního Aprilis.

Vedle takového sultána tureckého psaní bylo také ještě jiná psaní od velikého vezíra Ali-baše, kteréž domnělému králi Fridrichovi a sjednoceným zemím učiněno bylo, kteréhož tento jest výpis:

Osvícený králi český se všemi spojenými zeměmi, českou, moravskou, slezskou a rakouskou, se všemi pány urozenými vyššího stavu i nižšího, se všemi, kteří koruně české poddáni jsou, milí přátelé naši! Vyrozuměvše tomu, že by žádostivi byli vyslané a legáty k J. M. nejnepřemoženějšímu císaři našemu vypraviti a J. M. dobrou intencí svou a mínění vyjeviti, které k J. M. císaři našemu nejmilostivějšímu mají, tak jakž jsme od jich kurýra jménem hejtmana Jindřicha a z psaní jich, jakož i od jedné vzácné osoby, která od Bethlem Gábora knížete sedmihradského, věrného přítele a vasala nejmocnějšího císaře našeho, takovému dobrému mínění a šťastnému vinši, aby své věci pokojně vyříditi mohli, vyrozuměli, a že všechny naddotčené země s králem českým se spolčili, v dobré a spravedlivé intencí a mínění jsouce, dokonce tyranství Ferdinanda slepého zproštění: my pravíme, že jsou dobře a spravedlivě učinili, poněvadž hoden nebyl, aby král český měl. Líbilo se také dobře nejmil. císaři našemu, že jste jeho odbyli, a v čem císař a pán náš napomáhati moci bude, to rád učiní milostí a mocí. A poněvadž žádostivi jsou k J. M. osvícené Portě vyslané jak od krále vašeho tak ode všech jiných zemí vypraviti a to od nejvyššího až k nižšímu, od bohatých i chudých, od velkých i malých, s žádostí milostivého přátelství a pokoje nejmil. císaře našeho, chtějíce při tom odsílati vzácné dary, aby své věci tím spíše dosáhnouti mohli, což žádají a vinšují, totiž poručení k baši do Budína, milému pánu bratru našemu: k čemuž my pravíme, že osvícená Porta nejmil. císaře našeho vždycky otevřena jednomu každému, který žádostiv tam přijíti jest; že vždycky vděčně přijat bude, poněvadž parola, víra a příslověť vždycky náležitě zdržána byla a nikdy žádnému, buď kdo buď, který žádostiv jest k nejmil. císaři našemu přijíti, cesta se nezamezuje. Pročež strany pánův J. M. císař náš psal a poručení poslal k baši do Budína, věrnému služebníku a místodržícímu svému, kterak král český milý přítel se všemi poddanými a zeměmi svými vyslané vypravují, a když se tam do Budína dostanou s vzácnými presenty a dary, aby jak vyslaným tak i čeládce jich všelijaká uctivost prokazována byla, a aby náležitým profiantem a všemi potřebami opatřeni byli, a aby vzácnými osobami lidmi našimi až k osvícené Portě nejmil. císaře našeho doprovázeni byli. Kdež potomně tam k audienci J. M. přijíti mají. A když své presenty a vzácné dary odevzdají a své věci přednesou, tehdy se artikule věčného pokoje poznamenají a v spis uvedou, kterýž má trvati až do skonání světa. A potomně zase navracujíce se tíž vyslaní znovu s upřímnou a ochotnou vůlí se doprovodí, aby se jim nejmenší ublížení ani za vlásek nestalo, až zase k vám přijdou. Ale ještě od nich jednou přátelsky žádáme, náš Mechemet Aga, který od nejmocnějšího císaře našeho v legátství k vám se vypravuje, když se k vám dostane, aby dlouho zdržován nebyl, nýbrž ihned s listy a legáty zase odpraven byl, aby věci pánův tím spíšeji průchod měly, aby království s jich zeměmi jednou v dobrém pokoji živu býti a vždycky stálou dobrou korespondencí s nejmocnějším císařem míti a držeti mohly. Ale ještě jednu věc králi a pánům v známost uvozujeme, že když královští legáti jich do Budína se dostanou, to, což u nejmocnějšího císaře našeho přednášeti mají, napřed uváženo býti má s naším vysoce urozeným bašetem budinským, aby vyslaní, pokudž by který punkt neb klausul na nějakém nedostatku, bez čeho by býti nemohlo, králi svému a příteli našemu milému, dokudž ještě blízko od nich bude, o tom napsati mohli, důvěrně rozmluvili a věci jich tím lépe na místě postaveny býti a spěšnější průchod dosáhnouti mohly, a oni vyslaní k osvícené Portě vše s stalými artikuly vypraveni byli. Jakož pak v těch věcech důvěrný náš vysoce vážený kníže Bethlem Gábor, který to vše traktiruje, také s vámi jednati a se spolčiti chce, aby všechny spolu v jedné konfederaci jako zeď pevná zavázáni byli a potomně spasitedlný a blahoslavený pokoj dosáhnouti mohli. A s tím obzvlášť milého krále českého se všemi, kteří koruně české poddáni jsou, s těmi srovnanými zeměmi a všemi

jich obyvateli na 1000kráté přátelsky pozdravujeme. Dán v nejmocnějšího císaře našeho městě a residenci Konstantinopoli v l. 1029 po památce sv. proroka našeho Machometa.

Z těchto psaní porozumívá se *předně*, že Čechové pod obojí spolu s vtělenými a sjednocenými zeměmi, totiž s Moravany, Slezáky, Lužičany a Rakušany (vše pod obojí), kteří se J. M. C. Ferdinandovi králi a pánu svému dědičnému zprotivili a rebellirovali, témuž sultánovi tureckému psaní byli tehdaž učinili a skrze jednoho kurýra aneb hejtmana takové psaní odeslali, žádajíc dovolení, aby mohli spolu s svým domnělým králem poselství ke dvoru tureckému vypraviti. *Za druhé* porozměvše, jak jsou témuž sultánu negruntovní a falešnou zprávu dali, jakoby J. M. císař Ferdinand ráčil míti na těle neb zdraví svém velký nedostatek, zvláště na očích a zraku svém žeby ráčil býti míti šilhavý a docela slepý, ješto J. M. C. ráčil od všemohoucího Pána Boha zvnitřními i vnitřními dary štědře a hojně obdařený a žádného nejmenšího nedostatku na těle svém nésti neráčil, a ví se v jistotě, že J. M. C. ráčil téměř všechny memoriály a suplikací, které J. Msti podávány byly, prvé nežli je do rozdílných expedicí posílati ráčil, přehlídati a čítati, při podpisování listů neráčil přestávati na argumentích a nápisích, co v sobě též psaní obsahují, čítati, než začasté veliký díl psaní, které k podpisu J. Msti podávány byly, zúplna přečísti, a při myslivostech a rozličných střelbách zrak bystrý ukazovati. Z čehož souditi se může, zdaliž kdo na zraku svém slepý mohlby to učiniti? A že jest J. M. C. na zraku svém slepý býti neráčil, to všechněm, kteří J. M. znali, známo a vědomo jest. Jako i také byla věc příliš negruntovní, žeby J. M. přípovědi a slova svá neráčil míti zdržeti; neb in contrarium sám hrabě z Turnu vysvědčoval. Tolikéž negruntovně sultán turecký informován byl, jakoby těch sedm provincií pod krále českého náležiti měly, ješto arciknížectví rakouské hořejší a dolejší nikdy k království českému nepřináležely. Že pak sultán turecký to přednesení Fridricha falckraběte, tehdaž neřádně korunovaného krále českého, sobě obliboval a vděčně přijímal, nic divného není, poněvadž k vzdělání a rozšíření jeho moci to velice sloužilo. Poněvadž jeho vladařství na větším díle skrze nedorozumění, nepřátelství a války mezi křesťany vzrostlo a se rozmohlo: pročez žádostivá příležitost jemu se tu podávala, byvše on té naděje, že takové války mezi křesťany budou jemu moci k dobrému sloužit, a zvláště skrze to nemalý užitek míti bude, poněvadž jak od Fridricha tak od těch zemí jistý každoroční plat a tribut míti chtěl, mimo presenty a dary, kteří ihned při nejprvnějším jich poselství, které k jeho Portě

vypraveno býti mělo, jemu drahně odeslati měli. Ale že týž sultán turecký těm zemím to schvaloval, že jsou se proti své pořádné vrchnosti zprotivily a jiného pána sobě volily, v tom jest příkladu svých předkův a sultánův nenásledoval. Neb nachází se v historích a pamětech lidských, když jsou Hol-landeré z počátku své rebellie a války proti J. Msti králi hišpanskému, náležité vrchnosti své, se zprotivili a k tehdejšímu sultánu tureckému se utekli, ochrany při něm vyhledávajíc, tehdy týž sultán nechtěl netoliko je pod svou ochranu přijíti, ale ani jich vyslaným audiencí dáti, pravíc, že on ty, kteří se pořádné vrchnosti své zprotiví, chrániti nemíní, tak aby jeho poddaní příkladu sobě z toho nebrali. Ale Pán Bůh spravedlivý nenechal toho bez pomsty a spravedlivého ztrestání, tak že nevyšlo praescriptio aneb pomlčení, vedle práv král. českého tři leta a 18 neděl, že poena peccati, spravedlivá pokuta za ten hřích, téhož sultána tureckého následovala, takže jeho poddaní janičari, kteří při jeho dvoře obyčejné guardí, do 40.000 silní, vše pěchota se nacházeli, jemu jakožto svému císaři a pánu se zprotivili, a mizerný konec týž sultán Osman života svého vzal. Totiž když l. 1622 proti vůli a radě svých předních officířův válku s králem a královstvím polským začal, ačkoliv měl s sebou vojsko do čtyřkrát sto tisíc lidu branného, pěšího a jízdného, však s tím se vším proti vojsku mnohem menšímu v počtu Polákův nic nedovedl. S svou velikou škodou a hanbou musil s Poláky příměří učiniti a do Konstantinopole se zase navrátiti, kdež veliký zármutek a bolest srdce nad tím měl. Že jest Polák nad ním zvítězil a on s takovou hanbou svou musil se domů navrátiti, přičítal největší vinou toho býti janičary, že jsou v tom tažení v mnohých příčinách velikého neposlušenství se dopustili a udatně bojovati nechtěli. Pročež na tom se ustanovil, že chce všecky janičary vyhladiti a na jich místě v jiném způsobu vojáky, kterým oni sciban říkají, vyzdvihnouti. A aby tím lépeji to v skutek uvéstí mohl, ustanovil se na tom, že chce jeti do Egyptu, do města Damašku, svůj poklad od zlata a stříbra s sebou vzíti a tam ten nový způsob vojska vyzdvihnouti. A aby janičari tomu vyrozuměti nemohli, dával k tomu ten pretext, že chce na pouť do Mekka k hrobu Machometa se vypravit. Ale janičari toho se dověděli. Chtíce to předjíti, všickni společně se pozdvihli a mutirovali, s velikou furí uderili na domy generála-vezíra a jiných z předních radd a officířův císaře tureckého, je hanebně mordovali a domy jich zplundrovali. Což vidouce sultán Osman a obávajíce se, že v svém vlastním palácu bezpečen před nimi nebude, obrátil se ze svého palácu do domu předního

officíra nad janičary, Aga řečeného, žádajíc jeho, aby se v to vložil, janičary spokojil a jim na místě jeho, jakožto císaře a vrchnosti jich, připověděl, že netoliko všecku mzdu a službu peněžitou, jim až do toho dne povinnou, nařídí zúplna zaplatiti, ale také, že jim chce mnohé presenty naříditi dáti. Kterýžto Aga, dajíce se mezi pozdvížené janičary najíti, jak počal s nimi mluvit, ihned oni s velikou furí kamením na něho házeli a jej tu ukamenovali a hanebně zamordovali. A nepřestanouc na tom, do domu téhož Agy vpád učinili. V kterémž vyhledajíc svého císaře sultána Osmana, na špatný kůň jej vsadili, do svých quartýrů vedli a vartou jej obsadili. A vejdouce do paláce a residencí císaře tureckého jednoho strýce Osmana, bratra jeho otce, jménem sultána Mustafa, (který jako u vězení v jednom pokoji paláce byl zdržován, pravíce o něm, že není zdravého rozumu, pročez jako blázen, které Turci za svaté drží, nebyl spolu s bratry svými zamordován), toho z vězení vyvedli, jej na stolicí císařskou vsadili a za císaře, pána svého, vyhlásili. A navrátivše se zase do svých quartýrů, sultána Osmana odtud vyzdvihli a do jiného vězení, sedmi věží řečeného, uvedli a sultánem Mustafu učinili, a vyhlásili za svého generál-vezíra jménem Daut-Baše, kterýžto mluvíc s mateří sultána Mustafy oznamoval, jestliže chce, aby syn její pokojně královal, aby tehdy u téhož syna svého způsobila poručení a psaný dekret, aby nejvyšší nad tím vězením sedm věží sultána Osmana zaškrtniti a umořiti dal. Což on také ihned poslušně vykonal. Janičaři pak po některém dni zase se upokojili, a stesklo se jim míti za císaře a pána sultána Mustafu, pravíce o něm, že se netoliko v správě téhož císařství dokonale k ničemuž nehodí, pročez že chtějí zase míti předešlého svého císaře sultána Osmana, který jest rozumný a u válkách zmužilý a udatný. Pročez vyslali z prostředku svého některé osoby, aby jej z vězení vyvedli. Ale oni zprávu přinesli, že není více živý, nýbrž skrze poručení sultána Mustafy zaškrcen a umrtven. Nad čímž janičaři se ulekli, pravíce, že oni nemínili a nechtěli jej o život připraviti, než toliko jej skrotiti, aby budoucně janičary sobě vážil a lépeji choval. Pročez ihned do domu generála-vezíra vpád učinili, jej na plac vyvedli, jak jeho tak kastellána nad sedmi věžmi a některé přední officíry skrze kata stíti dali a tělo mrtvé sultána Osmana s velikou pompou pochovali. A tak toho sultána Osmana velké zakazování a připovědi Fridrichovi, nepořádnému králi českému, a jak Čechům tak jiným rebellům proti J. Msti C. Ferdinandovi II. málo pomohlo. Všickni mizerné zkončení vzali.

Mimo to psaní, které sultán turecký a vezír Ali Fridrichovi učinili, ten vyslaný turecký jménem Mechemet Aga ústně

také některé věci přednášel, a to při zjevné audienci, kterou při domnělém králi Fridrichovi 5. dne měsíce julii l. 1620 na hradě pražském při přítomnosti též domnělých tehdejších předních officířův král. českého a jiných osob měl. *Předně* oznamoval pozdravení od sultána tureckého, od jeho Mufty, od vezíra Ali Baše, od nejvyššího komorníka nad fraucimorem a a od jiných baší, vinšujíc jemu k tomu v nově přijatému království dlouhý věk a vítězství nad jeho nepřátely. *Druhé* poněvadž císaři tureckému zpráva dána byla od poselství římského císa. Ferdinanda, že království české spolu s vtělenými a sjednocenými zeměmi pod moc a vladařství téhož císa. Ferdinanda uvedeno jest; pročez že jeho velikomocný císař jej vyslal, aby jistotu toho přezvědět mohl, a všemohoucímu Pánu Bohu děkuje, že to spatřuje, že ty zprávy s pravdou se nesrovnávaly. Za kteroužto příčinou aby král Fridrich s těmi sedmými sjednocenými provinciemi, totiž s Čechy, Moravou, Slezskem, s hořejší a dolejší Lužicí, s hořejšími a dolejšími Rakousy, vzácné poselství k jeho velikomocnému císaři spolu ihned s ním vypravil a vyslal, tak aby vše to, co zapotřebí bude, jednáno a na místo postaveno býti mohlo. *Třetí* že jeho vel. císař se zakazuje králi Fridrichovi všelijakou milostí a láskou; kdo jeho přítelem i nepřitelem bude, že také toho chce za svého přítele neb nepřitele míti a držeti. *Čtvrté* že jeho vel. císař se zakazuje a připovídá, kdyžkoliv král Fridrich potřebovati bude a čtyry neb pět neděl napřed věděti dá, šedesáte tisíc zbrojného lidu, udatných rejtharův, poslati, kteří u Budína mají se najíti. *Páté* poněvadž jest jeho vel. císař tomu vyrozuměl od rozličných ambasadův a poselství, pravdomluvných osob, kteří při jeho Portě a dvoru se nacházejí, že on král Fridrich jest pravdomluvný kníže, svou přípověď a slovo že pevně drží, pročez že jeho vel. císař milostivě žádostiv jest a chce věčný pokoj s pomocí boží s ním učiniti, který trvati má až do skonání světa. Neb že o tom pokoji, který toliko do jistého času, na dvacet neb třicet let trvá, málo smýšlí; že skrze takový pokoj toliko jedna strana druhou svozuje a oklamává. Ale věčný pokoj obveseluje duši i tělo, když národové a poddaní v svatém pokoji živi jsou. *Šesté* a naposledy že jeho vel. císař tomu vyrozuměti ráčil, žeby Poláci provinciím a zemím krále Fridricha velikou škodu učiniti měli, tak jak kozáci tolikéž císaře tureckého zemím nemalou škodu jsou učinili. Pročez že se má král Fridrich na to ubezpečiti, že jeho vel. císař chce příštího jara veliké vojsko do čtyrykrát sto tisíc jízdného a pěšího lidu pospolu shromáždit a proti Polákům táhnouti a je naučiti, aby věděli, s kým mají činiti; pročez aby král Fridrich se nestaral, že Polák svou záhubu dobře dostane.

Týž vyslaný turecký, mimo audienci, ad partem předním raddám domnělého krále Fridricha přednášel, aby týž král spolu s těmi sedmerými zeměmi jeho vel. císaři každoročně sedmkrát sto tisíc říšských tolarův tributu dávati se uvolil. Načež tehdejší Čechové pod obojí, přední raddy a officírové téhož Fridricha, za odpověď dávali, že chtějí rádi všecko volně učiniti, cokoliv od nich vel. císař turecký míti chtíti bude, toliko aby připověděl, že je chrániti chce a bude; neb že oni mnohem raději pod ochranou jeho zůstávati chtějí, ano kdyby jináče býti nemohlo, žeby raději pod moc a vladařství císaře tureckého se poddali, nežli aby pod správu a králování cís. Ferdinanda II. poddati se měli. Někteří z officírův domnělého krále Fridricha, Čechové pod obojí, témuž vyslanému tureckému panget drželi, a mezi jinými Hendrich Mates hrabě z Turnu, drževše jemu panget uvečer. Byli toho přítomní poselství sedmihradského knížete, též mezi jinými Bohuchval Berka, tehdáž nejv. hofmistr král. českého, Václav Vilém z Roupova, tehdáž nejv. kancléř král. českého, Václav z Budova, tehdáž president nad appellacími, Petr Miller, tehdáž místokancléř král. českého. Při kterémžto pangetu rozdílná promlouvání prošla. Mezi jinými jeden, který toho přítomen byl, ústně v spisu zprávu o tom učinil, že v těch slovích, jakž se tuto píše, promlouváno bylo.

Vyslaný turecký, majíc v rukou sklenici vína, připil ji Berkovi na ten způsob, aby jej za svého syna přijal; neb že chce živ i mrtvý jeho poslušným synem býti. Berka na to za odpověď dal, že se uznává za nehodného býti, aby pan ambasador a posel vel. a nejnepř. tureckého císaře měl jeho za svého otce přijíti, než že chce jeho volný služebník a knecht býti. Naposledy k tomu povolil a turecký vyslaný dále repli-ciroval, pravíc, že jest on rozeným Turkem a v tom způsobu že tak chce umříti; však že pevně za to drží a smýšlí, že všickni ti, kteří v Krista věří, spasení budou, byť pak mezi sebou rozdílné opinie měli. Kromě o cís. Ferdinandovi že nesmýšlí, aby měl spasen býti. Poněvadž jest příčina tak mnohých nevinných lidí krve proliti a jich zahynutí, že smejslí, že ďábel jeho v pekle bude na rožni péci. Nato Berka řekl, aby Pan Bůh požehnal jemu, tak milému jeho panu synu, ten truňk, že jemu nikdy žádné připíjení tak milé nebylo jako to, a že vinšuje, aby Ferdinandovi císaři, jakožto jich Čechův úhlavnímu nepříteli, tak se stalo, jak pan posel turecký vinšuje, pravíc k tomu: Amen, Amen, Amen!

Týž posel turecký napomínal tu přítomné pány Čechy, aby žádným způsobem cís. Ferdinandovi víceji se nepoddávali; nebo jestliže nebudou dosti silni, že jeho vel. císař chce jim 60.000

zbrojného lidu na pomoc poslati, a že kníže sedmihradské Bethlem Gábor má sobě poručeno, aby se dal za krále uherského korunovati, a spolu s vojskem krále Fridricha a s lidem válečným sjednocených zemí aby se spolčil a společně proti císaři Ferdinandovi aby táhli a bojovali. Téhož sedmihradského knížete vyslání také se k těm řečem ohlásili, pravíc, že páni Čechové mají příčinu Pánu Bohu děkovati, že jsou s jeho knížetem v dobré srozumění vešli; neb skrze to dobrodiní veliké dosáhli, že jest týž kníže k tomu přivedl, že vel. císař turecký uvolil se na stranu pánům Čechům a jich sjednocených býti a s císařem Ferdinandem nechce víceji pokoj držeti.

Berka, nejvyšší purgkrabě, dále promluvil, že v jistotě ví, že císař Ferdinand dal by rád 50.000 dukátů, aby jeho hlavu dostati mohl; ale on že chce spolu s svými přátely 200.000 dukátův lidu válečnému dáti, aby proti témuž Ferdinandovi bojovali až do jeho dokonalého potlačení, tak aby sobě zoufatim usil. Turecký vyslaný k tomu řekl, že v tom slušně a spravedlivě učiní, poněvadž jest svá slova a přípovědi nedržel, podobně jako i jeho předkové, císař Rudolf a Mathiáš z domu Rakouského, jeho vel. Ottomanovi císaři, co jsou připověděli, nezdrželi.

Tehdejší domnělý nejv. purgkrabě Berka ještě dále promluvil, že dům Rakouský byl vždycky k zkáze království českého, poněvadž jsou svými španhelskému falešnými praktikami též království, jeho milou vlast, Španhelům prodali a svobodná království do věčné služebnosti uvedli, z Čechův šklavy neb chlapy učinili. Pročež že Pán Bůh dobrotivý nechtěl toho víceji trpěti, takové tyranství a ukrutenství na ně dopustiti, než skrze své veliké milosrdenství jim oči otevřel, že jsou k zbrani sáhli a proti témuž Ferdinandovi a jeho domu Rakouskému válku začali. A nežliby pod to španhelské tyranství dáti se chtěli, že tisíckráte raději chtějí se dáti v moc a vladařství císaře tureckého, jich velikomocného pána. Kníže sedmihradského vyslaný k tomu řekl, že jeho pán a kníže netoliko císařem Ferdinandem a domu Rakouského, ale všech těch, kteří se jeho přídržeti budou, nepřítelem býti chce, vinšujícíce, aby Pán Bůh vel. císaře tureckého při dlouhém dobrém zdraví zdržovati ráčil. Berka ještě k tomu dále řekl, že páni Čechové žádají jak posla tureckého tak sedmihradského, aby Turky, Tartary a Uhry s velikou mocí vyslali do Štyrska a těch příležitých zemí, též proti kurfirštu saskému a knížeti bavorskému, jakožto jich úhlavním nepřátelům, a aby země jich na nejvyšší pohubili. K čemuž ti vyslání odpověděli, že se chtějí rádi k tomu ke všemu přičiniti. Dále

týž posel turecký obrátil svou řeč k tehdejšímu domnělému nejv. kancléři král. českého, Václ. Vil. z Roupova, pravíce, že se jemu vidí, že nejlépe udělají, aby papežence a ty, kteří jsou pod jednou v království českém, netrpěli; neb dokud ti v témž království zůstávají budou, dotud žádný stálý pokoj míti nebudou, že nenechají oni k dobrému císaři Ferdinandovi praktičtí. Z Roupova na to řekl, že na místě jich krále Fridricha a na místě pánův stavův téhož království témuž pánu vyslanému z takové dobré rady velice děkuje, a jelikož poznává, že v pravdě tak jest, pročť že chtějí vedle též rady postupovati.

Václav z Budova, tehdejší president nad appellacemi, byvše vyslanému tureckému nařízený komissář, toto promluvil a pravil: Že páni stavové král. českého pod obojí jsou resolvováni a na tom se ustanovili, raději z manželkami a dětmi svými na kusy se dáti rozsekati, nežli aby více pod správu a kralování císaře Ferdinanda aneb koho koliv jiného z domu Rakouského měli se dáti; neb co připovědí, že toho nezdrží, a vel. císař turecký, aby se navěsti nedal a nevěřil, jestli žeby císař Ferdinand jemu co připovídal; že to též nesplní. A že páni stavové král. českého spolu s jeho Mstí. králem svým Fridrichem se důvěřují, že J. M. císař turecký proti témuž císaři Ferdinandovi dostatečnou pomocí jim přispěje. Petr Miller, tehdejší místokancléř v král. českém, řekl k Budovcovi: Můj laskavý pane otče! My Čechové tak jsme resolvováni, nežli bychom k tomu přijíti dali, aby císař Ferdinand nad námi víceji kralovati měl: kdyby i císař turecký dostatečný nebyl nás zastávati, tehdy bychom raději k ďáblu do pekla se utíkali a jemu suplikovali, aby nám pomohl.

Naposledy hrabě z Turnu také promluvil a řekl: Že Pán Bůh jest jemu svědkem, jak mu toho srdečně líto jest, když tak o císaři Ferdinandovi mluvíti slyší. Ale že týž Ferdinand poslouchaje jezuitských rad, sám sebe zavedl, a nejspíše on spolu s jinými Čechy jeho zahynutí vinen, aby sám sobě to přičítal. Potomně týž hrabě z Turnu dal sobě přinést tři skleničky vína, a jednu sklenici větší prázdnou, a k vyslanému tureckému toto promluvil: Že jemu ty tři sklenice vína připíjí, jednu pro zdraví jeho vel. císaře, druhou pro zdraví jich milostivého krále, a třetí pro zdraví J. M. knížete sedmihradského Bethlem Gábora. A vzavše ty tři sklenice vlil je všechny tři do té velké prázdné sklenice, pravíce dále: Jak toto víno, ze třech sklenic spolu smíšené, nemůže se poznati, které víno jest bylo v první a druhé aneb třetí sklenici, než toliko jednostejné víno v jedné plné sklenici se spatřuje, tak že on

počiná tu sklenici plnou vína píti ve jméno nejsv. Trojice svaté, která jest v trojích osobách a jediná v Božství, tak aby Pán Bůh milostivě dáti ráčil, aby tyto tři potentáti, pro kterých zdraví připíjí, byli jednomyslní, jednoho srdce a jedné vůle, aby mohli triumphirovati a zvítěziti proti všem svým nepřátelům. A nato tu sklenici vína vypil. Turecký vyslaný pravil, že chce s velikou chutí rád na ten způsob tůž sklenici vína zplniti.

Z této relací a informací poznati se může, k jakému zlému scestnému náboženství vzvláště učení Kalvina lidi přivozuje, a nicméně hrabě z Turnu v svém spisu snažuje se zastávati, že jsou Čechové rebelly a on jejich hlavou nebyli. Zanechám exaggerirovati tehdejších Čechův hanebné rebellie; neb každý, kdo toto čísti bude, může se nad tím zhroziti, jaké pomlouvání při tom pangetu hraběte z Turnu prošly, že téměř nic hanebnějšího a bezbožnějšího vymysleti se nemůže, a že to není pravda, aby J. M. cís. Ferdinand II. sl. p. slovům a přípovědi své zadosti činiti míti neráčil. A žeby byl ráčil chtíti též království pod španělské panování uvést, to se dole na náležitém místě dostatečně prokáže.

Na to psaní císaře tureckého tehdejší domnělý král český Fridrich dal odpověď v jazyku latinském, kteréž tento jest výpis:

Nos Fridericus, Dei gratia Bohemiae rex, comes Palatinus Rheni, sacri Romani imperii princeps elector, Bavariae Dux, Marchio Moraviae, dux Lucemburgiae et Silesiae, Marchio superioris et inferioris Lusatiae. Potentissime ac invictissime Ottomanorum imperator, Domine Domine Sultan Osman, amice et vicine noster magnificentissime! Vestrae Majestatis potentissimae dominus legatus in nostra residentia Pragensi tertia julii jam currentis anni millesimi sexcentissimi vigesimi comparuit, quem non solum libenter vidimus, verum etiam cum maxima animi laetitia et consolatione ex potentissimae Vestrae Majestatis benignissimis, supremique vesir Ali Bassa humanissimis ad nos nostrique regni barones et nobiles datis literis intelleximus, quibus modis potentissima Vestra Majestas ad nostrorum officialium tempore transacto missas literas, in quibus cum gemitibus et lacrimis totius populi afflicti regni Bohemiae contra horrendam Ferdinandi crudelitatem gravamina sua exposuerunt, atque potentissima Vestra Majestas auxilia sua nobis contra eum missuram clementer se declaravit atque promisit. Quam ob rem agimus potentissimae Vestrae Majestati gratias immortales, precamur atque obsecramus, ut dignetur potentissima Vestra Majestas hosti nostro aperto Ferdinando caesari vehementer inhibere, ne ulterius nos offendat. E contra nos, regnum nostrum ac provinciae offerimus, cum potentissima Vestra Majestate perpetuam pacem optimamque correspondentiam habituri et ad renovationem nostrae amicitiae cum nostris legatis singulis annis praetiosa munera et omnia, quae at tributum sunt necessaria, ad potentissimae Vestrae Majestatis beneplacitum et satisfactionem missuri, quod potentissima Vestra Majestas ex nostris legatis, quos brevi sumus ablegaturi, uberius percipiet. Nos, regnum nostrum Bohemiae ac provinciae in potentissimae Vestrae Majestatis perpetua fide ac devotione permanebimus. Datum in arce nostra regia Praga 12. mensis julii anno 1620.

Z toho psaní poznati se může, kterak tehdejší domnělý král český spolu s stavy téhož království sebe a též království pod jho a tribut císaři tureckému tím vším způsobem připravil, jako Bethlem Gábor, z knížectví sedmihradského tributarius učiněn jsouce, každého roku tribut odvozoval. Což předešle od Jich Mstí králův českých nikdy se nedálo, a ovšem v tom času a po ta léta, co jest král. české pod slavným kralováním Jich Mstí králův českých z slavného domu Rakouského zůstávalo, pod takové jho též království spolu s vtělenými zeměmi uvedeno nebylo, aby tureckému sultánu roční plat a tribut dávat musily. Anobrž tíž stavové král. českého a vtělené země pod kralováním Jich Mstí cís. Rudolfa a cís. Matiaše, vzláště *Čechové* na sněmích l. 1609 a 1615, takové privilegia svobody a ustanovení právní dostali, že téměř tehdaž neuměli sobě víceji vymysleti, coby k zdržování a rozmnožení náboženství svého pod obojí, svých svobod politických, k zachování v témž království národu českého, potlačení cizozemcův, duchovních i světských, aby toho dosáhnouti a, za právo to ustanovíc, do svrchu psaných sněmův doložiti neměli.

Moravané, ačkoliv obzvláštní privilegium na náboženství sobě dané neměli, však netoliko v věření ale též v provozování náboženství měli svobodu, jak jsou sami chtěli, a za kralování J. M. cís. Mathiaše do sněmu l. 1608 za právo ustanovili a do sněmu ten artikul položili, aby jeden každý z obyvatelův spolu s poddanými svými věřiti a náboženství své svobodně provozovati mohl, jak komu Pán Bůh poznati dá, tak že v některých městech panských v témž margkrabství přes dvanáctera i víceji rozličných náboženství učitelové a posluchači se nacházeli. V politických pak věcech činili a řídili se tak svobodně, jakoby žádnou vyšší vrchnost nad sebou neměli a nějaká svobodná respublica byla. Hejtman téhož margkrabství býval generálem v válečných věcech. Měli své obzvláštní kontribucí k zemi náležející, svou obzvláštní kassu, své obzvláštní nejvyšší a válečné officíry, které z zemských kontribucí platili. Když na sněm do Čech aneb k nějakým kommissím vyslané od země vysílali, tehdy s velikým prachtem a nákladem to činivali. Tak jakž jednou l. 1614 J. M. pan kardinál z Ditrichštejna byl od země vyslán k jedné kommissi ke dvoru J. M. cís. Mathiaše do Lince, kterážto kommissi trvala několik neděl a od země na vychování každý den 200 kop jemu se dávalo. Když sněmové v témž margkrabství držáni bývali, tehdy, vyslyšíce propositi od pánův vyslaných, nejdéle ve dvouch neb ve třech dnech strany odpovědi se snesli a na papír uvedli, a potom své vlastní věci

za několik dní pořád, jak dlouho se jim vidělo, uvažovali, netoliko in oeconomicis ale také in politicis, a na čem se tak snesli, to za právo a ustanovení země do sněmův vytisknouti dávali. Snešení pak sněmovní a odpověď na J. Meti C. proposici teprva poslední den sněmu publikovati dávali, a tu již žádné repliky přednášeti nedávali, než sněm zavrouce se rozjížděli.

V *Slezště* předně od J. M. císa. Rudolfa dostali též majestát na provozování svého náboženství pod obojí vzláště lidí poddaných, vysvětlenější, nežli Čechové. V politických věcech od mnoha let pořád vrchní hejtmanové bývali biskupové vratislavští, a oni dostali od císa. Rudolfa majestát, aby toliko jeden z knížat světských (byvše tehdáž všickni ti knížata učení Kalvina aneb Lutera následovníci) hejtmanem býval. Kdy koliv se jim vidělo a zdálo, sjezdy sobě rozpisovali a drželi, a na nich jak strany kontribucí v zemi tak v jiných politických věcech podle své libezné vůle se snášeli, zavírali a vyhlašovali.

V *Lužicích* žádný téměř z obyvatelův katolický pod jednou nebyl, věřili a provozovali své náboženství vedle učení Lutera neb Kalvina, aneb jak se jim vidělo a zdálo. V politických věcech sjezdy též vedle vůle své rozpisovali a drživali.

In summa jak stavové král. českého tak vtělených zemí neměli příčiny v náboženství i v politických věcech větší svobody sobě žádati a vinšovati, nežli jakž jsou měli pod šťastným kralováním Jich Mstí z slavného domu Rakouského. Pročež jsou na tom nepřestali? To jsou byly effectus a vlastní užitkové, z scestného náboženství pocházející, totiž zpronevěření, pozdvižení a rebellirování proti nejmilostivějším vrchnostem jejich, a naposledy z zoufalství raději pod jho turecké se dáti, nežli pod milostivou, spravedlivou, dědičnou, katolickou, z tak slavného rodu pocházející vrchností zůstávati. A tíž Čechové pod obojí spolu s vtělenými zeměmi skrze svou hanebnou rebelli příčinu dali k takovým válkám a k dokonalé zkáze své vlasti, téhož království a týchž vtělených zemí, s zkázou a záhubou též mnohých jiných kurfirštství, knížectví, krajin a zemí, a Pánu Bohu samému vědomé jest, kdy a jaký konec toho zlého počátku se stane! Ale zanechajíc dalšího exagerirování a rozšiřování té tak nechutné a mně, jakožto jednomu synu vlasti, příliš bolestné materie, k dalšímu jiných materií spisování přistoupím a kontinuirovati budu.

Desátý díl.

Poněvadž při svrchu psaném generalním sjezdu stavové král. českého pod obojí spolu s vyslanými z jiných zemí učinili jisté snešení v příčině J. M. císaře Ferdinanda II., že J. M. za krále českého znáti více nechtěli a na místě J. Msti Fridricha falckraběte z Rejnu a kurfiršta za krále českého volili: pročez, jak se to nepořádně a bez gruntu dalo, a jak to J. M. císaře Ferdinanda II., korunovaného krále českého, nepřipuštění k regimentu a správě téhož království a zemí, ovšem pak volení krále od nich stavův a vtělených zemí, všech pod obojí, docela nepořádné bylo, v následující pravdivé informaci dostatečně se vyrozumí.

A předně věděti sluší, že J. M. císař Mathiáš a J. Msti dva páni bratři, J. M. arcikníže Maximilian a J. M. arcikníže Albrecht, žádné rodiny a dědicův neráčili míti, ani naděje nebyla, aby Jich Msti tehdáž kdy víceji dědicův dostati moci ráčili, tak jakž J. M. arcikníže Maximilian, byvše velký mistr řádu německého s černým křížem, ženiti se chtíti neráčil. Pročez aby po smrti Jich Msti příčina se nedala k nějaké velké roztržitosti, ano i k velikým válkám, na tom se jednomyslně sněsti ráčili, aby Jich Msti arciknížata své přirozené a dědičné právo, které by, přecháje živobytí J. M. císaře Mathiáše k král. českému a zemím vtěleným míti mohli, na J. M. arcikníže Ferdinanda přenesli. A aby to v skutek přivedeno býti mohlo, J. M. arcikníže Maximilian ráčil z počátku l. 1616 ke dvoru J. M. císaře Mathiáše do Prahy přijeti a J. Msti C. v příčině fedrunku budoucí successí v Říši, v království uherském, českém a přivtělených zemích dobré zdání v spisu podati, kteréhožto dobrého zdání příležitostě připsal se příkládá.

Jak vysoce potřebná věc jest těchto zarmoucených časův o to se starati, aby V. C. M. jak při svaté římské Říši tak i při svých dědičných královstvích a zemích hodného a příjemného successora a náměstka naříditi a působiti ráčila, a proč by s tím nijakž meškáno býti nemělo, to jest V. C. Msti mnohokrátě poddaně předuášeno a V. C. Msti bez toho dosti známo jest, že potřebí není V. C. Msti o tom poznovu zanášeti, poněvadž na tom pozůstává, aby V. C. M. k skutku přistoupení a takovou ordinací vydati ráčil, aby žádostivý efekt přede všemi následovati mohl. Kdež pak

V. C. M. pod tím mého poslušného dobrého zdání milostivě žádati ráčí, nepominul jsem z povinnosti mé tuto tak vysoce důležitou věc dle možné věrnosti a pilnosti v své uvážení vzíti, a co mně k tomu tak poslužitelného a hodného případlo, v následujících krátkých punktech na papír uvéstí dáti. Z čehož V. C. M. beze všeho vyměření to sobě vybrati moci bude, co by sama za nejužitečnější a nejpotřebnější znáti ráčila.

A abych k podstatě samé přistoupil, nacházím dvojí sukcessí býti, totiž jednu při sv. římské Říši a druhou při dědičných královstvích a zemích. Nebo ačkoli sice tyto dva passus mezi sebou tak smíšeny jsou, že jeden bez druhého případně praktickován a v skutek uveden a upevněn býti nemůže: avšak vždy rozvažující jeden bez druhého, takové difference a rozdílnosti nacházím, že podle zdání mého quoad modum se rozdělití a předně o Říši a potom o dědičných královstvích a zemích mluvití má.

Co se tehdy římské koruny dotýče, vědomé jest, že ta nejináče nežli skrze obyčejné svobodné volení mezi společnými kurfiršty Říše dosazena býti může. Nicméně však jest se obávat, poněvadž oni toho času v takových nesnázích a nedorozuměních mezi sebou zůstávají, že snad těžko bude je toliko k resoluci eligendi a volení, nercili jisté osoby jmenování přivéstí, tak že zapotřebí bude na ty prostředky pomysleti, jak by takové překážky z cesty uklizeny byly. Mluvíce tehdy o tom, nacházím, že zlatá bulla a starožitný obyčej v Říši tu jistou cestu a naučení ukazují, kdyžby od cizího vojska nepřátelským způsobem na ni sáháno bylo, aneb žeby se v ní nějaké pozdvižení a nepokoj začítí chtělo, neb jiné vysoce důležité věci se nacházely, na nichž by obecné dobré a zachování Říše záleželo, tehdy teprva že panující římský císař spolu s jinými kurfiršty a tejnými raddami svými, nejdůvěrnějšími spoluoudy a nepřednějšími sloupy Říše to konsultovati a uvažovati mají.

Podobně nacházím, žeby V. C. Msti obzvláště těžko nepřišlo, jestli že ne všechny, však větší díl kurfirštův k své chvalitebné intenci přivéstí. Nebo co se těch třech duchovních stavův dotýče, oni bez pochyby nakloněni jsou, V. C. Msti intencí dle možnosti potvrditi, v čemž by skrze kurfiršta mohutského bez veliké práce zachování býti moci ráčili. Co se kurfiršta saského tkne, V. C. Mst věděti ráčí, jak daleko on teprva teď skrze kurfiršta mohutského přiveden jest, o jehožto stálém a ustavičném připomínání nikoli pochybovati nesluší, aby on ještě dáleji disponován a přiveden býti nemohl. Ač já od osoby své toho celého mínění jsem, že žádnému jinému gratificovati než toliko V. C. Msti, a tudy V. C. M. sobě a domu svému víceji zejskati a od V. C. M. poděkování dosáhnouti nakloněn bude: nad to nade všecko mé poslušné mínění jest, aby V. C. M. sobě ráčila oblíbiti a tu příležitost obrati, jak byste sami a co nejplatněji s kurfirštem saským osobně se shledati a od něho to obdržeti hleděti ráčili, aby týž kurfiršt netoliko k sukcessi za V. C. Msti živobyť povoliti, ale i při svých spolukurfirštích fedrovati hleděl, však aby V. C. Msti designací salva electione vlastně a dokonale zachována byla. A ačkoliv by Jich Lásky to předstírali, že tato nynější připomínání nejprve musejí akkomodována býti, avšak mohlo by se jim naproti tomuto ku paměti přivéstí, že ta gravamina a obtížnosti, o nichž se nyní disputiruje, již před mnoha léty movirována a předce recessirováno bylo, že ještě za živobyť J. Msti C. k volení se přistoupiti má. Jakož pak to potom bez překážky těch gravaminův šťastně vykonáno jest. Podle toho žeby takový odklad toho volení a sukcedování k spomožení jim nesloužilo, nýbrž více k jich rozmnožení, obzvláště kdyby ad vacaturam přijíti mělo, a žeby třebas otevřená válka z toho pojíti mohla. Pročež ráčil aby *především* V. C. M. podle kurfiršta mohutského k tobo všeho kontinuirování míti urgiovati, toho také sám se opravdově ujíti, nepochybující, žeby výše dotčený kurfiršt saský s V. C. Mstí jako také s duchovními pány kurfiršty se akomodovati neopomenul. Za druhé mohla by

V. C. M. při jiných dvou kurfirštích světských zkrze příjemné poselství pokořovati, zdaliby oni nápodobným způsobem k tomu disponování byli, a coby se při nich společně a obzvláštně obdržeti mohlo. Jestliby tehdy celé kollegium společným hlasem k V. C. M. přistoupilo, vedle zdání mého všecko by dobře bylo. Jestli žeby pak předce Falckrabě a Brandeburský difficultirovati ehtěli, a sám toliko saský i páni duchovní kurfirštové s V. C. Mstí býti ehtěli, jakž nepochybné jest: na takový tehdy způsob ráčili byste moci při panu kurfirštovi mohoutském toho pohledávati, aby den kurfirštský podle obyčeje rozepsal, aby na něm k zachování obecného pokoje v Říši konsultováno a společně uváženo bylo, jako i také aby se za živobyti V. C. Mstí strany successí jisté zaopatření stalo. A byť pak na rozdílných snad místech takové difficultates se nacházeti měly, tak že by je, kurfiršty, na ten čas osobně shromážďiti těžko bylo: avšak V. C. M. mohla by intenci svou skrze vzácné legáty proponirovati a na to se dotahovati, zdaliby pro obecné dobré a pokoj Říše užitečné nebylo, elekci neb volení za živobyti V. Mstí C. před sebe vzíti. Jestliže V. C. M. majora obdrží, tehdy ostatní jiní dle znění zlaté bully mají se akkomodirovati a s tím spokojeni býti. Pakliby se mimo naději to při nich neobdrželo, nýbrž žeby s takovou omylnou protestací odjeli, mohloby se předce snešení na téměř volení per majora dávati a na příležitém místě tu, kdežby co nejbezpečněji sjezd osobní státi se mohl, rozepsati. A byť pak tehdaž Falckrabě a Brandeburský se najíti nedali, mohlo předce per majora procedirováno býti, jakž to se při volení císaře Ferdinanda sl. p., neohlídaje se na kontradikci a odpor, stalo. A k dosažení a mantenirotání toho byloby velmi dobré a užitečné, aby J. M. C. v druhém zdání o neskonanou vojnu připomenuly, a to pokud se successí římské dotýče.

A poněvadž také successí v V. C. Mstí dědičných královstvích a zemích k této římské successí tak hrubě připojena jest, že jedna druhou za sebou táhne, a kteráby dřívěji k skutečnému vyřízení přišla, taby nemálo druhé nápomocná byla a jí fedrovala, tehdy tolikéž za potřebné býti soudím, aby i s tím odkládáno nebylo. Aby pak to vše skutečně fedrováno bylo, v samé V. C. Mstí moci pozůstává. A aby se pro V. C. M. užitečně to jednalo, mé poslušné by zdání bylo, aby V. C. M. tůž vysoce chvalitebnou věc svým poddaným raddám a služebníkům proponirovati a jich dobré zdání slyšeti ráčili, pokudžby ste se milostivě resolvirovati, abyste ještě za živobyti svého dědičných království a zemí successí na arcikníže Ferdinanda přivéstí a časně utvrditi chtíti ráčili, jakýby v té věci modus observirován býti mohl, poněvadž nepochybné jest, žeby netoliko od nich mnoho dobrých a užitečných prostředkův a cest ukázáno, ale i k tomu všelijaká užitečná praeparatoria zhotovena býti mohla. Jakož pak to dokonce zapotřebné býti uznávám, aby V. C. M. skrze důvěrné osoby katolické stavy ve všech dědičných zemích zejskati ráčila. K čemuž by se dle zdání mého tím méněji práce potřebovalo, poněvadž to vše obzvláštně k jich vlastní bezpečnosti míněno jest a se vztahuje. A poněvadž bezpochyby mezi nekatolickými stavy také se někteří nacházati budou, kteříby v ostatním dobré služby prokazovati mohli, neškodilo by je také k tomu disponirovati. Cožby se však, až by naposledy všecko zhotoveno bylo, poodložiti musilo. Takžby při V. C. M. vůli stálo takovou intenci svou na zjevných sněmích proponirovati.

Chtělbych V. C. Mstí také při tom mé poslušné dobré zdání vyjeviti, zdaliby V. C. M. při dědičných královstvích a zemích počátek učiniti, a to tak inkaminirovati ráčili, aby ostatní tím snázeji následovati mohly, kdyby toliko to na překážce nebylo, že mně povědomo není, jaká praeparatoria a dispoici V. C. M. při jednom neb druhém království a zemi až posavad jste učiniti ráčili. Kdybych ale jistou zprávu o tom dosáhl, nechtělbych opominouti, mé věrné smýšlení o tom poslušně odevřiti. Sice by také proto

na jiných místech učiněná vojenská praeparatoria, obzvláštně v Říši, a tomu napomáhati mohly. A při ujeci a strejci našem arciknížeti Ferdinandovi, jako i předně v V. C. Msti líbeznosti zůstávati bude, zdaliby při tom trvajícím benátském nepokoji s tou příležitostí něco více lidu válečného verbovati, a tak dlouho zdržovati dáti chtěl, až by to chvalitebné předsevzetí dokonale skoncováno bylo.

A poněvadž naproti tomu všemu zapotřebí jest, aby tak dobře před samou V. C. M. jako i také před námi jinými náš strejc se vyjevil, deklaroval a caviroval, jakž sice při našich předcích v podobných traktacích chvalitebně zachováno, a to, což prvé mezi V. C. Mstí a naším v Pánu Bohu odpočívajícím bratrem smluveno jest, k tomu náležející cestu pravidlo a prostředek ukázal: tak nebudu o tom pochybovati, co by se při tom traktirovati nařídilo, žeby to se vši pilností se vyřídilo, kdyby jen práce v tom litována nebyla. A poněvadž naposledy V. C. M. sama vysoce rozumně o tom věděti a to uznávati ráčí, jak mnoho na tom záleží, aby to až do pravé příležitosti v tejnosti zachováno bylo: pročez V. C. Msti poslušně žádám, abyste to v obzvláštní tejnosti zachovati milostivě naříditi ráčili. Sebe pak k V. C. Msti a bratrské lásce poručena činíce Datum v Praze 19. dne měsíce februarii 1616.

Na kteréžto dobré zdání J. M. císař Mathiáš následující resolucí J. M. arciknížeti dáti ráčil, kteréžto tento výpis jest:

J. M. Římský císař, Uherský, Český král, pán náš všech nejmilostivější, ráčil milostivě poslyšeti a přeslyšeti a přečtouce vyrozuměti, co při J. Msti Jich Msti arciknížata Maximilian a Albrecht, páni naši milostiví, in puncto successionis jak v sv. římské Říši tak i v dědičných královstvích a zemích v spisu i ústně přednesli, a nepominuli na to vedle obzvláštní té věci vážnosti, záležitější na fedrungku té tak prospěšné věci zachovávání samospasitedlné víry naší katolické, slavného domu jeho a dědičných království a zemí jich obecného dobrého, to v své bedlivé uvážení vzíti, jak by se to vše bez dalšího odkladu v skutek uvéstí mohlo. Poněvadž výš dotčená J. M. C. k tomu obzvláštně nakloněn býti ráčil a dávnoby tomu rád byl, aby se sjezd kurfirštský byl státi mohl, a jestliby se Falckrabě a Brandeburský k němu osobně najíti nedali, aby se aspoň Saský dostavil a začátek učiněn býti mohl. Že pak J. M. arcikníže takovou dalekou cestu do Nyderlandu k nejmilejšímu panu bratru svému arciknížeti Albrechtovi s velikou nepřiležitostí a nebezpečenstvím zdraví svého před sebe vzíti, a nelitující v tom žádné práce, s ním tu věc vedle J. M. C. milostivé intencí, co se successí neboližto nápadu v dědičných královstvích a zemích dotýče, vyříditi ráčil: to J. M. C. vděčně přijímati a to zase všelijakou císařskou milostí vzpomínati chtíti ráčí.

A poněvadž se již mezi J. Msti C. a panem bratrem J. Msti strany osoby, kteráby sukcedirovati měla, narovnaní stalo a k tomu J. M. arciknížete Ferdinanda jednomyslně oblíbiti ráčili: pročez ráčí se J. M. k J. Msti arciknížeti Maximilianovi přátelsky resolvirovati, že tůž vysoce užitečnou věc bez dalších odkladův dle nejvyšší možnosti fedrovati ráčí. A ačkoliv se v Říši jiný modus nebo způsob nežli v dědičných královstvích a zemích zachovává, však předce J. M. C. za velmi užitečné býti uznává, aby strany obojí successí spolu horlivě traktirováno a jednáno bylo, poněvadž jedna druhou po sobě potahuje, a která se z nich spíše vyřídí, druhou velice facilitirovati a jí na pomoc přispívati bude. J. Msti C. také v milostivé paměti pozůstává, kterak duchovní tři kurfirštové při minulém v městě Řezně držaném sněmě říšském o successí sv. římské Říše při J. M. C. tuze

nastupovali, jimž tehdaž milostivě za odpověď dáno bylo: „Jestli že oni s J. Mstí C. v tom korespondirovati úmysl mají, že J. M. to ihned před sebe vzíti nakloněn býti ráčí.“ Od toho času pak výš dotčení tři duchovní kurfirštové v tom se J. Mstí C. dále důvěrně otevřeli, tak že J. M. vedle příkladův slavných předkův svých i světské kurfiršty též k tomu disponirovati a zejskati skrze osobné navštívení se vynasnažiti úmysl míti ráčí. Jakož pak o Saském J. M. kurfiršt mohutský skrze tejnou raddu svou *Prombster*a jednati a již i na díle jeho k tomu disponirovati dáti ráčí. A ačkoliv J. M. C. k tomu cíli, aby táž věc tím užitečněji fedrována byla, příštího jara osobně k J. M. cestu před sebe vzíti, s ním o to důvěrně rozmluviti a přátelsky zato žádati, aby k takové suksessi při J. M. C. živobyti netoliko od osoby své povolil, ale i při jiných to fedroval, a J. M. Kurfirštská (jichžto předkové s domem Rakouským vždycky v dobrém srozumění se vynacházeli) sama při J. M. C. poděkování zaslouží a jí v tom gratificirovati odporná nebude: což aby se tím snázeji vyřiditi mohlo, J. M. C. toho úmyslu býti ráčil, J. M. kurfiršta mohutského v tom požádati, aby tehdaž tejnou raddu svou, naddotčeného *Prombster*a, k kurfirštu saskému vypravil, aby týž kurfiršt, co v té věci prošlo, obšírněji informován a zpraven býti mohl. Podobně aby se neodkládalo jiné dva světské kurfiršty k tomu disponirovati, aby jednomyslným svolením kurfirštského kollegium neprodleně sjezd kurfirštský, kdeby nejpriležitěji bylo, rozepsán býti mohl. Jakž pak již od J. Mstí C. toho začátek učiněn a k jednomu každému posláno jest. Načež J. M. C. od J. Mstí odpovědi očekávati ráčí, a byť i mimo vši naději osobní přítomnost falekraběte a Brandeburského k takovému sjezdu kurfirštskému obdržena býti neměla, mohloby nicméně v tom vedle vyměření zlaté bulle jakožto pravidla et secundum majora postupováno býti. Naposledy se nepochybně předce s jinšími srovnají a neodciží.

Podobným způsobem se to také v dědičných královstvích a zemích fedrovati a u přednějších dobře affekcionirovaných obyvatelův za tou příčinou preokkupirovati má. Však přede všemi krále španělského strany království českého movirované pretensí — na J. osv. kn. Mst a pana bratra jeho, arciknížete Albrechta, teď posléze z Bryslu za tou příčinou od výše dotčeného krále prošlé psaní — konečná resolucí se očekávati musí. Z té příčiny že J. M. C. za užitečné neuznává, aby v té příčině s oratorem hispanským k traktaci přikročeno býti mělo, nýbrž raději za lepší býti soudí, aby J. M. C. pana oratora před sebe povolati a jemu dostatečně přednésti ráčil, kterak na tom celého domu záhuba záležití, a jeho při tom žádati, aby ihned spěšného kurýra vypravil a od krále svého, co nejdříveji možné, takovou resolucí způsobiti se vynasnažil. Cožby se i skrze J. M. tejně raddu a jiné témuž oratorovi příjemné důvěrné osoby při něm způsobiti mohlo. A poněvadž táž věc daleko patřící jest a samé J. Mstí C. toho v skutek uvésti těžko bude, pročez aby tím snázeji táž vysoce prospěšná věc, jakož toho nevyhnutelná potřeba ukazuje, fedrována byla, ráčí se J. M. C. uvolovati to při sv. římské Říši a koruně české na sebe vzíti a J. arcikn. M. přátelsky žádati, aby jí pod tím, celému domu k dobrému, assistirovati a oba, jak uherský tak i rakouský, sněmy držeti, jako i správu (jsouce J. arcikn. M. jak při uherských tak i rakouských stavích v veliké vážnosti a jich důvěrnost k J. Mstí veliká) přijíti sobě ztížití neráčil. Jakož také J. M. C. se strany kondicí, dle kterých J. M. arciknížeti Ferdinandovi správu postoupiti úmysl má, co nejdříveji resolvirovati a s J. arcikn. Mstí se o to porovnati chtíti ráčí.

Jestli se tehdy při Uhřích a Čechách ta věc, jakož pochybnosti není, vedle J. Mstí C. intencí podaří, tehdy při zemích rakouských žádnué také diffikultací nebude, nýbrž jich cession aneb přistoupení snadně se obdrží. V Praze 14. dne měsíce března l. P. 1616.

J. M. arcikníže, dostavše tu resoluci, ráčil se neprodleně na cestu vypraviti, s Jich Mstmi kurfiršty duchovními, s J. M. kurfirštem saským a s J. M. arciknížetem Albrechtem shledati, a co tak v té věci zapotřebí bylo, namluviti, následujícího l. 1617 pak s J. M. arciknížetem Ferdinandem k J. M. C. Mathiášovi z počátku měsíce máje do Prahy přijeti. Mezi tím od krále španělského také resoluci přišla a J. M. Kr. panu poslu při J. M. C. dvoru zůstávajícímu, panu hraběti Ognati, plnomocenství odesláno bylo, tak že J. M. C. (žádostiv jsouc, přístup a počátek v té budoucí sukcessi J. M. arciknížete Ferdinanda, aby přede všemi věcmi dobrý fundament toho učiněn býti mohl a J. M. arcikníže Ferdinand aby za budoucího krále českého přijat, publikován a korunován býti moci ráčil, učiniti) ráčil téhož léta 1617 v středu po sv. Benigně sněm obecný na hrad pražský rozepsati a pánům stavům král. českého to Jich Mstí pánův bratří jednomyslné narovnání a snešení přednésti a milostivě vyhledávati, aby páni stavové při témž sněmě o tom se snesli, aby J. M. arcikníže Ferdinand za krále českého vyhlášen a korunován býti ráčil; a to na jistý způsob, jakž dále do proposicí sněmovní to doloženo bylo. Když potomně přišel den určitý k sněmu, ranním jitem o 7. hodině na půl orloji, prvé nežli proposicí sněmovní v soudné světnici přednešena byla, nejv. pan kancléř král. českého dal jménem J. M. C. jakožto krále českého do kanceláře české všechny nejvyšší pány úředníky, soudce zemské a raddy J. M. C. soudův dvorského a komorního povolati. I všickni se najíti dali, kromě hrabě Hendrich Mates z Turnu, tehďáž purgkrabě karlštejský, a pan Leonhart Kolon z Felzu, tehďáž soudce zemský, šli upřímo do soudné světnice, pravíce: „Poněvadž den jest určitý a jmenován k sněmu, že se chtějí do soudné světnice k proposicí najíti dáti.“ Při čemž zanechání byli, a nejv. pan kancléř jiným všem, tehďáž v kanceláři české přítomným, dal přečísti proposicí sněmovní, dotazující se jednoho každého, zdaliž v příčině té proposicí kdo jaké rozmyšlení má, aby svobodně svou přímlovu učinil. Všichni se snášeli, že ta proposicí dobře sepsána jest, aby byla tak v sněmě přednešena. Kromě pan Vilém starší z Lobkovic přímlovu učiniti nechtěl, vymlouvající se: „Poněvadž sněmovní proposicí do sněmu náleží, když se v tom místě to uvažovati bude, že vedle jiných přímlovu svou učiniti chce, žádaje vylouven býti, že v té věci žádným způsobem v kanceláři přímlovovati se nemůže.“ Na to nejv. pan kancléř jemu oznámil, že jménem J. M. C. za tou příčinou do kanceláře české povolání jsou, aby jeden každý přímlovu učinil a J. Mstí C. své zdání oznámil, jestliže

v příčině té proposicí jaké rozmyšlení má, a že jeden každý tu přítomný, jakožto J. M. C. skutečně přísežní raddy, jsou povinni J. Msti C. jakožto králi pánu svému, když jménem J. Msti dotazováni jsou, zdání své dáti a raditi. Ale pan z Lobkovic vždycky se vymlouval a se přimlouvati nechtěl. Item pan Václ. Vil. z Roupova, seděvše vedle a pod panem Janem starším z Talmbergka, k němu tiše promluvil: „Poněvadž páni stavové král. českého svobodné volení krále českého mají a v té proposicí toliko doloženo jest o přijetí J. Msti arciknížete Ferdinanda za krále českého, žeby to proti svobodám téhož království bylo.“ Žádal jeho, když přimlůva na něj přijde, aby se k tomu ohlásil. Což jest také učinil a přimlouvajíce se řekl, že „jináče neví, než jsouce stavové král. českého svobodni, že svobodu mají krále voliti a ne toliko, když se jim přednáší, jej přijíti, jakž v této proposicí se to dokládá. A kdyby při též proposicí zanecháno býti mělo, tehdy proti svobodám téhož království to býti by musilo.“ K tomu nejv. pan purgkrabě pražský ohlasivše se řekl: „Zachovej Pán Bůh, kdoby se k tomu přimlouvati chtěl, lečby dvě hlavy míti musil.“ Na to pan z Talmbergka odpověděl: „Že jest od mladosti své slýchal, že páni stavové král. českého svobodné volení mají, a nevědouce jináče, naději má, že tím dotázáním jest nic nezhrěšil.“ K tomu nejv. pan kancléř se ohlásil a ku panu z Talmbergka promluvil: „Jest tak, můj pane švakře a synu, že my Čechové před jinými národy a cizozemci tím se chlubíme, že znamenité svobody a svobodné volení krále českého máme. Ale kdyby na prokazování přišlo, tu bychom zle obstáli; neb takové svobody v privilegích tohoto království se nenacházejí.“ A tu týž nejvyšší pan kancléř, vzavše do rukou tehdejší zřízení zemské, z něho tato slova četl: „A. 1. O volení Král. J. Msti. Kdyžby koliv k tomu podle privilegí tohoto království přišlo, totiž zlaté bulle císaře Karla IV., krále Vladislava majestátu a J. Msti Král. pána našeho nynějšího listu na to stavům daného, žeby král český volen býti měl, tehdy má volen býti tak jakž od starodávna bylo, a to na hradě pražském.“

A poněvadž tento artikul, do zřízení zemského přivtělený, vztahuje se na privilegia král. českého, totiž zlatou bulli císaře Karla IV., byl tu ihned ex aurea bulla imperatoris Caroli IV. de electione et successionem regum Bohemiae, z zlaté bulle císaře Karla IV. o volení a nápadu králův českých, v jazyku latinském artikul čten, kterémuž listu datum stojí v Praze l. 1345 sedmého idus aprilis, v těchto slovích: *Electionem regis Bohemiae in casu dumtaxat et eventu, quibus de genealogia, progenie vel semine aut prosapia regis Bohemiae masculus vel femella superstes legitimus (quod Deus avertat) nullus fuerit oriundus.* To jest:

Volení krále českého v té přitupdnosti a způsobu záležit, kdyžby z krále českého rodu a kmene mužského aneb ženského pohlaví, řádně zplozeného, žádného (čehož Pán Bůh uchovej) nepozůstalo.

Za druhé potahuje se na krále Vladislava majestát, z něhož také tu byl čten artikul, jemuž datum na hradě pražském po sv. třech králích l. 1510, v těchto slovích: Když z božského daru i tak s vůlí a radou poddaných našich, prelátův, knížat, pánův i všech stavův království našich napřed na království uherské nejjasnějšího knížete krále Ludvika, syna našeho nejmilejšího, korunovati jsme dali; též potom také z svobodné vůle pánův, rytířstva i měst král. českého v témž království jest korunován a za krále přijat, kdež vedle práv, výsad a privilegií král. českého, kdyžby J. M. krále Ludvika Pán Bůh smrti bez dědicův neuchoval, jehož Pán Bůh zachovati rač, tehdy dcera naše kněžna Anna zůstala by pravá dědička král. českého. A na jiném místě v témž majestátu tato slova doložena jsou: Dále také přiřkáme král. českému, že dcery naši, kněžny Anny, zamluviti a vdáti nemáme bez rady a vědomí téhož království, jehož, jakž nahoře dotčeno, dědička jest.

Za třetí potahuje se zřízení zemské na list J. Msti Kr. stavům tehdaž daný. A tehdaž, když ten artikul v zřízení zemském ustanoven byl, kralovati ráčil J. M. C. Ferdinand I. Pročež byl také tu ihned od nejv. pana kancléře čten list neb majestát v jazyku českém v těchto slovích:

My Ferdinand z Boží milosti Římský král, po všecky časy rozmnožitel Říše, Uherský, Český, Dalmatský, Charvátský král, infant v Hispanii, arcikníže Rakouský, margkrabě Moravský, Lucenburské a Slezské kníže, a Lužický margkrabě. Oznamujem tímto listem naším vůbec. Jakož se způsobem a dopuštěním Pána Boha všemohoucího l. 1526 na den stěti sv. Jana žalostivá věc přihodila, že jest nejjasnější kníže a pán Ludvik, Uherský a Český král, bratr a švagr náš nejmilejší, pro obranu sv. víry křesťanské a zachování království, zemí a poddaných svých věrných milých bojujíc, proti dědičnému a ukrutnému nepříteli všeho křesťanstva Turku bez dědicův z světa sešel, a tudy království české i jiné země k němu příslušející, jakožto margkrabství moravské, knížectví slezské horní i dolní, margkrabství lužické se všemi a všelijakými vrchnostmi, panstvím a svobodami, k nim náležitými, na nejjasnější kněžnu a paní Annu, Římskou, Uherskou a Českou atd. královnu, manželku naši nejmilejší, jako na vlastní sestru výš psaného krále Ludvika slavné paměti a pravou přirozenou dědičku, podle nadání, svobod, privilegií a výsad císaře Karla IV. spravedlivě připadlo, tak jakž týž majestát to šířeji v sobě obsahuje a zavírá: „Kdyžby z královského rodu a kmene mužského aneb ženského pohlaví řádně splozeného žádného nepozůstalo, aby svobodné volení krále českého stavům téhož království a zemím k němu příslušejícím, a ne jinou měrou, náleželo,“ kteréhožto listu císaře Karla datum stojí v Praze l. 1348, indictione první a sedmého idus aprilis, království léta druhého, a také v listu a zápisu krále Vladislava, pana otce Našeho nejmilejšího slavné paměti, zřetelně jest to dostaveno: „Kdyžby Pán Bůh krále Ludvika smrti bez dědicův uchovati neráčil, tehdy podle práv, výsad, svobod a privilegií král. českého královna Anna, manželka Naše nejmilejší, pravá dědička král. českého zůstati má,“ kteréhožto listu

datum jest na hradě pražském v pátek po sv. třech králích léta 1510 a král. uherského dvacátého a českého třicátého osmého: protož stavové častopsaného král. českého svrchu jmenovanou manželku Naši nejmilejší jako pravou dědičku a královnu tohoto království vedle znění výš psaného král. českého práv, výsad a svobod poddaně jsou uznali a přijali, a osobu Naši po již dotčené manželce Naši, jakožto pravé dědičce, za krále a pána svého z své svobodné a dobré vůle volili a přijali. Kteroužto stavův povolnost a osoby Naši za krále volení a přijetí dotčeným stavům a dědicům budoucím jich vši milostí Naši královskou i s dědici a budoucími Našimi nahrazovati ráčíme. Tomu na svědomí pečet Naši královskou k tomuto listu přivěsiti jsme dali a rukou vlastní se podepsati ráčili. Dán na hradě našem pražském v středu po sv. Jiljí léta od narození syna božího 1545 a království Našich Římského patnáctého a jiných devatenáctého.

Když to tak vše přečteno bylo, pan Jan z Talmbergka k tomu řekl, že on strany svobodného volení krále českého nic více říkati nechce. A kteří z pánův radd soudův dvorského a komorního po něm se přimlouvali, též všickni na tom se snesli, aby ta proposicí sněmovní tím způsobem, jak napsána byla, v sněmě se přednesla. Pročež všichni z kanceláře do soudné světnice šli, kdež velký počet osob ze všech třech stavův král. českého tu přítomen byl. Očekávalo se na vzkázání J. Msti C., kterouby hodinu ráčil chtíti do soudné světnice přijíti, aby proposicí sněmovní přečtena býti mohla. Pročež k 9. hodině před polednem J. M. C. skrze jednoho komorníka svého ráčil dáti pánům stavům vzkázati, aby se dali přední osoby ke dvoru J. Msti najíti, že ráčí chtíti do sněmu jíti. Což když se stalo, J. M. C. ráčil spolu s J. Mstí arciknížetem Maximilianem a arciknížetem Ferdinandem přes pavlače do kostela sv. Víta jíti, mši svatou zpívanou de spiritu sancto tam slyšeti, a potom přes pavlač a přes palác do soudné světnice přijíti. Pan hrabě z Martinic, jakožto maršalek dvoru krále J. Msti, meč dobytý před J. Mstí C. nesl. V soudné světnici J. M. C. ráčil se do majestátu svého posaditi a vedle J. Msti na pravé straně na lavici Jich Msti arciknížata seděti ráčili. A jiní všickni páni stavové stáli. Byla vůbec na kathedře čtena proposicí skrze pana místopísaře král. českého. Také list aneb renunciací a odevzdání Jich Mstí arciknížat rakouských, arciknížete Maximiliana a arciknížete Albrechta. Čehož obojího tito jsou výpisové:

I. Proposicí sněmovní. J. M. Římský císař, Uherský a Český král, pán náš nejmilostivější, od stavův král. českého, věrných poddaných svých milých, že jsou se k dnešnímu dni a sněmu obecnému, od J. Msti C. položenému, v tak velikém počtu poslušně najíti dali, milostivě přijímati a dáleji jim to v známost uvozovati ráčí, že jest sobě ku paměti častokrát přivozovati ráčil mnohé vzácné věrné a platné služby, které jsou stavové království tohoto českého jak J. M. tak i slavným předkům J. Msti netoliko činěním znamenitých pomoci a berní ku potřebě všeho křesťanstva, ale i ve všech jiných potřebách, nelitující v tom statku ani hrdel svých, do nejvyššího přemožení

svého prokazovali a v tom jiným J. Msti C. královstvím a zemím na sobě dobrý a chvalitebný příklad skutečně ukazovali, jakož pak J. M. C. beze vší pochybnosti k nim té celé a milostivé naděje býti ráčí, že to i na potomní časy věrně a poslušně činiti a vykonávati budou. Kdež jsouce J. M. C. jim pro takovou jejich k J. Msti i také k slavným předkům J. Msti ve všelijakých případnostech skutečně prokazovanou věrnost, poddanou lásku a povolnost obzvláštní svou císařskou a královskou milostí nakloněn, o to milostivou a otcovskou péči míti ráčí, aby týmž stavům, svým milým a věrným poddaným, netoliko nynějšího času za kralování J. Msti C. všelijakou vděčnost prokazoval, ale i to skutečně a otcovsky obmýšlel a opatřil, aby i na budoucí časy toto království s zeměmi k němu příslušejícími v dobrém pokojném způsobu zůstati, mezi věrnými poddanými J. Msti dobré přátelství a láska a svornost trvati, a to všecko, coby k jaké roztržitosti a nepokoji sloužilo, od nich skutečně odvráceno býti mohlo. A protož rozvažujíc J. M. C. to všecko při sobě a že J. M. jako jiný smrti (kteréž Pán Bůh všemohoucí ještě za dlouhé časy uchovati rač) poddán býti ráčí, nechtíce, aby království české a země k němu vtělené a připojené bez hlavy budoucího krále a pána zůstávaly a tudy zkázy a škodlivých proměn, což jest se předešlých časův v mnohých zemích stalo, pocítiti musely, k čemuž aby přijíti mělo, J. M. C. jim stavům, jakožto věrným a milým poddaným svým, tohoby věrně přáteli neráčil.

Z té příčiny ráčil jest to chtíti příkladem slavných předkův svých za živnosti své časně předjiti a opatřiti, pokudžby Pán Bůh všemohoucí J. M. C. bez dědicův mužského pohlaví, od J. Msti v stavu sv. manželství pošlých, z tohoto světa povolati ráčil, aby království české a země k němu vtělené pro dobré a užitečné jich budoucím pánem a králem opatřeny byly, a tak tudy ze všech škodlivých roztržitostí a nesnází sjíti mohlo. Považujíc také, že Jich Msti arciknížata Maximilian a Albrecht, páni bratří J. M. C. nejmilejší, již věkem sešli jsou a dědicův žádných míti neráčí: pročež za nejúčinnější věc tomuto království J. M. ráčí uznávati, aby pan streyc J. Msti arcikníže Ferdinand, — kterýž předešle nemálo zemí svých dědičných má a kteréhož J. M. pro vzácné jeho ctnosti, nimiž od Pána Boha všemohoucího obdařen jest, s uvážením týchž Jich Msti pánův bratří svých a všeho domu Rakouského za syna přijíti ráčil, — za krále českého přijat vyhlášen a korunován byl. Jakož pak obadva páni bratří J. Msti C. dle znění listův jich, kteří stavům k rukám odvedeni budou, od práva svého, kteréby k tomuto království míti mohli, jsou upustili, i celý dům Rakouský tolikéž s tím dobře spokojen jest, tak že se v té příčině na tomto jednání stavův co zastavovati potřebí není. Pročež J. M. C. týchž stavův milostivě žádati ráčí, aby povážíce nahoře dotčených vysoce důležitých příčin, J. M. arcikníže Ferdinanda za krále a pána svého, pokudžby J. M. C., jakž svrchu dotčeno, bez dědicův mužského pohlaví z tohoto světa vykročiti ráčil, přijali, vyhlásili, měli a drželi, i také o jistý a brzký den k korunování s J. Msti se namluvili a snesli.

A proti tomu J. M. arcikníže Ferdinand stavům tohoto království ihned revers v moc jich od sebe dáti míti ráčí, že se za živnosti J. M. C. v kralování, vladařství a panování tohoto království českého sám o své ujmě bez vlastní vůle J. M. C. a podle toho s uvážením nejvyšších úředníkův a soudcův zemských a radd J. M. C. soudův dvorského a komorního vkládati a na se potahovati nemá, až po smrti J. M. C., než toliko aby nyní králem korunovaným sloul, za to držán a titul J. Msti jako králi českému korunovanému dáván byl. A přes to, jestli žeby J. M. arcikníže na sebe kralování a vladařství za živobytí J. M. C. bez obzvláštního poručení a vůle J. Msti, jakž svrchu dotčeno, potahovati chtěl, tehdy stavové s tou měrou nemají žádnou poddanost, poslušnost a povinností J. Msti zavázáni býti. Také J. M. arcikníže povineu býti má a jest, to všecko,

což Jich Milosti císařové, předešlí králové čeští, strany povinnosti a potvrzení všech privilegií i jiných věcí k tomu přináležejících činili, tolikéž s milostivou volností vykonati. A tak J. M. C. k stavům, věrným poddaným svým milým, té jistě a milostivé naděje býti ráčí, že oni jak tuto věc, jakž nahoře dotčeno, co nejspíš možné fedrovati budou a takové vysoce důležité jednání bez všelijaké překážky předsevzítí nepominou. A J. M. C. předně, potom i Jich Msti arciknížata páni bratří, též pán streyc a syn J. Msti nejmilejší, J. M. arcikníže Ferdinand, všem stavům i jednomu každému to vším dobrým vzpomínati a vynahrazovati, J. M. C. jich nejmilostivějším císařem a králem býti a zůstati ráčí.“

List neb renunciací Jich Mstí arciknížat Maximiliana a Albrechta, z německého na česko přeložený:

My Maximilian a Albrecht z Boží milosti arciknížata Rakouská, knížata v Burgundu, v Štyrsku a Korytanech, v Krainu, a v Wirtemberce, hrabata z Habšpurgu a z Tyrolu. Známo činíme a vyznáváme tímto listem především, že, ačkoliv My vedle privilegií, svobod a starodávních zvyklostí podle arciknížete a pána pana Mathiáše, nynějšího Římského císaře, Uherského a Českého krále, našeho milostivého a důvěrného milého pána a bratra (kterému sice věrně z upřímného srdce bratrského prodloužilého zdraví a šťastného panování vinšujeme a přejeme), jestli jej dříve nežli Nás Pán Bůh z tohoto světa povolati ráčí, nejlepší právo k dotčenému království českému bychom měli: nicméně však, považujeme jak slavného domu Rakouského tak i téhož království českého důležitých potřeb, a prohlídaje více k obeenému dobrému, nežli abychom osoby Naše zvelebovati měli; také to v svém povážení majíc, že jsme oba již věku sešlého, poněkud i zemdleni, žádných dědicův nemajíce, a protož z týchž příčin majícimu právu a přístupu Našemu k království českému jsme dobrovolně (však toliko in favorem neb k přízni a k fedrování osvíceného knížete a pána Ferdinanda arciknížete Rakouského, knížete Burgundského, Štyrského, Korytanského, Krainského a Wirtemberského, hraběte v Tyrolu a v Gradcu, věrného milého pána streyce a bratra Našeho, a dědicův jeho mužského pohlaví) renunciovali a jeho se zbavili a tímto listem a mocí jeho renunciujeme a se zbavujeme, tak a tím způsobem, že budoucně, kdyby se jaká proměna stala, my tak dlouho, dokudžby výš dotčeného pána streyce a bratra Našeho dědicové mužského pohlaví se vynacházeli, strany naddotčené pretensí k království českému a stavům jeho nic dále pretendirovati a vyhledávati nechceme a nemáme. Čehož na potvrzení list tento s podpisem rukou Našich a obyčejnými sekryty Našimi jsme potvrdili. Což se stalo od Nás arciknížete Maximiliana na hradě pražském 8. july a od nás arciknížete Albrechta na knížetším lusthauzu Našem Mariae Mondt 28. téhož měsíce léta 1617.

Maximilian m. p.

Albrecht m. p.

Po přečtení proposicí a toho listu J. M. císař skrze nejv. pana kancléře král. českého ráčil dáti pánům stavům přednésti, že předně milostivě to od pánův stavův téhož království, věrných milých svých, přijímati ráčí, že jsou se na roze-psání J. Msti k tomuto sněmu v tak velikém počtu najíti dali, a že z této proposicí sněmovní J. Msti C. milostivé vůli a vyhledávání vyrozuměli. Pročež že té naděje k nim býti ráčí, a že při bedlivém uvážení to poznají, že se v tom nic jiného než jich obecné dobré a budoucí pokoj v témž království obmyslí, milostivě toho vyhledávajíc, aby tím dříve

v uvážení své to vzali a J. Msti C. účinnivou odpověď dali. A že jim společně i každému obzvláštně vši císařskou a královskou milostí to vzpomínati a jich nejmilostivějším císařem králem a pánem býti a zůstávati ráčí.

Nejv. pan purgkrabě pražský na místě pánův stavův J. Msti C. z té milostivé otcovské lásky poníženě poděkoval, s tím zakázáním, že chtějí to neprodleně v své bedlivé uvážení vzíti a své ponížené snešení J. M. C. poslušně v známost uvésti, i všelijak k tomu poníženě vésti, aby J. Msti milostivá vůle a vyhledávání naplněno býti mohlo, a že se J. Msti jakožto králi a pánu svému nejmilostivějšímu poslušně a podaně poručena činí.

Po dokonání takového promluvení J. M. C. s Jich Mstmi arciknížaty a s dvorem svým ráčil se zase ke dvoru do svých pokojův navrátiti. Přední osoby z pánův stavův J. Msti C. sloužili až k stupňům u kanceláře české, a navrátivše se zase do soudné světnice, sněm byl toho dne odložen. Na zejtrí když jsou páni stavové v velikém počtu do soudné světnice k sněmu zase najíti se dali, byla znovu proposití sněmovní a ten list Jich Mstí dvou pánův bratří arciknížat rakouských přečten a po přečtení šly pořád přímluvy.

Předně nejv. pan purgkrabě pražský obšírně přímluvu svou v ten smysl učinil, kterak páni stavové král. českého velikou příčinu mají nad tím se těšiti a s poníženou vděčností to přijímati, že J. M. C. král a pán jich nejmilostivější tak milostivou a právě otcovskou péčí o království české a v něm věrné poddané své míti ráčí, aby ještě za živobytí a správy J. Msti C. věděti a ubezpečiti se mohlo, kdoby po smrti J. Msti králem českým býti měl, tak aby s budoucích mnohých nedorozumění, neřestí a snad i těžkých válek sjíti mohlo. A poněvadž Jich Msti dva páni bratří, arcikníže Maximilian a arcikníže Albrecht, to právo své dědičné, kteréby vedle práv, svobod a privilegií král. českého, jestli žeby J. M. C. pána bratra svého živobytím přečkali, a žeby J. M. C. žádných dědicův mužského pohlaví po sobě zanechati neráčil, na Jich Mstí nejstaršího z nich království české spolu s vtělenými zeměmi připadlo, a Jich Msti též právo z své svobodné vůle na J. M. arcikníže Ferdinanda, pána streyce svého, přenášeti ráčí: což poněvadž J. M. C. ráčí sobě milostivě oblibovati a vyhledávati, aby stavové král. českého s touž milostivou vůlí J. Msti C. se srovnali a J. M. arcikníže Ferdinanda za budoucího krále svého na způsob svrchu psaný přijali a vyhlásili, že svůj hlas k tomu dává, aby vůle a vyhledávání J. Msti C. zouplna naplněna byla. Vzášně poněvadž arcikníže Ferdinand, majíce po smrti J. Msti pana otce svého mnohá

vzáctná knížectví a země, ty již po několik let vysoce rozumně a dobře spravovati ráčí, a J. Msti heroické ctnosti a činy všemu světu, bez mnohými slovy toho rozšiřování, známé a vědomé jsou, tak že tím bezpečnější naděje býti má, že k dobrému, užitečnému a pokojnému v témž království kralování a spravování toto přijetí J. Msti za krále českého, Bůh dá, bude. Však aby J. M. arcikníže před vyhlášením J. Msti za krále českého ráčil revers od sebe pánům stavům téhož království dáti, že za živobyť J. Msti C. v kralování, vladařství a panování téhož království sám osobně se vkládati a bez vůle zvláštní J. Msti C. a podle toho s uvážením Jich Mstí nejv. pánův úředníkův a soudcův zemských, též radd J. Msti C. soudův dvorského a komorního a po dvou osobách ze stavu vyššího, z obce z každého kraje, Pražanův, pak vyslaných měst, šesti osob tímto sněmem volených a nařízených na se potahovati neráčí, až po smrti J. Msti C.; než mezitím králem českým slouti, jmenován a za toho držán býti míti ráčí. A jestližebý přes to na sebe království a vladařství za živnosti J. Msti C. potahovati chtíti ráčil, tehdy páni stavové nemají žádnou poddaností, poslušenstvím a povinností J. Msti zavázáni býti. Též aby J. M. arcikníže v témž reversu svém připověditi ráčil, že ve čtyrech nedělích pořád zběhlých ode dne sjiti z tohoto světa J. Msti C. aneb po přijetí na sebe správy a království Českého všechna privilegia, majestáty, obdarování, svobody, práva, starobylé dobré pořádky a zvyklosti příkladem předešlých Jich Mstí králův českých potvrditi a k rukou nejv. pana purgkrabí pražského dodati, a kdyžby jeho v živobyť nebylo, tehdy hned po něm nejpřednějšímu nejvyššímu úředníku zemskému konečně odvésti chtíti a míti ráčí. Vedle toho že uznává za nejlepší a nejužitečnější věc býti, k čemuž aby den jmenován byl, aby J. M. arcikníže po přijetí a vyhlášení J. Msti za budoucího krále českého ráčil také korunován býti. K čemuž aby den jmenován byl 29. dne tohoto měsíce června ve čtvrtek den sv. Petra a Pavla, apoštolů Páně. Však aby J. Msti při korunování náležitou přísahu a povinnost, jak jsou to předešní králové čeští vykonávali, také učiniti ráčil.

Po nejv. panu purgkrabím pražském měl přímluvu učiniti nejv. pan hofmistr království českého, pan Adam z Waldštejna; ale byvše postaven v nedostatku zdraví na podagra, nebyl v sněmě přítomen. Byl ku pánu vyslán pan hrabě z Martinic (tehďáž nejmladší soudce zemský a nyní nejvyšší purgkrabě pražský), aby pán své zdání oznámil. Což jest v spisu učinil a zúplna se s přímluvou nejv. pana purgkrabí snesl. Jako i také nejv. komorník král. českého

pan Jan Sezima ze Sezimova Austí, nejv. sudí zemský pan Jiří z Talmbergka, nejv. pan kancléř pan Zdeněk z Lobkovic, nejvyšší sudí dvorský pan Vilém Slavata s touž přímluvou se snesli. A pan Slavata dále obšírněji to vysvětloval, kterak J. M. arcikníže Ferdinand ráčí býti vedle zlaté bulle císaře Karla IV., majestátu krále Vladislava a listu od J. Msti C. Ferdinanda pánům stavům na to daného, a tak vedle privilegi království českého a zřízení zemského A. 1. pravým přirozeným dědicem téhož království, zanechajíc po sobě J. M. Ferdinand s touž Jeji Mstí královnou Annou čtyry syny: arcikníže Maximiliana, který býti ráčil římským císařem, uherským a českým králem; arcikníže Ferdinanda, který hrabství tyrolské s jeho příslušenstvím dostal, a po J. Msti zůstává nynější J. M. císařovna Anna, paní naše nejmilostivější, než žádný syn nezůstává; třetí byl arcikníže Jan, který před dojitím let dospělých z tohoto světa sešel, a čtvrtý byl arcikníže Karel; J. M. dostal za dědictví knížetství štyrské, korytanské a jiná některá knížetství. Po smrti J. Msti C. Maxmiliana že zůstávají ještě v živobytí tři synové, císař Mathiáš, arcikníže Maximilian a arcikn. Albrecht. Dva z nich jsou ženati, však až posavad žádná naděje není, aby měli po sobě dědice zanechat, a arcikníže Maximilian, jsouce velikým mistrem černého kříže řádu německého, neráčí chtíti se ženiti. A tento J. M. arcikníže Ferdinand, jsouce J. Msti arciknížete Karla, císaře Ferdinanda a královny Anny čtvrtého syna, nejstarší syn, přechajíc živobytím tyto tři Jich Milosti pány bratry, J. M. císař Mathiáše a Jich Msti arciknížata Maximiliana a Albrechta, právo dědičné království českého spolu s vtělenými zeměmi na J. M. arcikníže by přišlo. A poněvadž J. M. C. Mathiáš ráčí milostivě to vyhledávati, aby ještě za živobytí J. Msti též J. M. arcikníže Ferdinand za krále českého přijat, vyhlášen a korunován býti ráčil, a to na jistý způsob a výminky, v proposití J. Msti obsažené, pročez a z příčin od J. Msti nejv. pana purgkrabí přednešených, že se s přímluvou páně zúplna snáší.

Po panu Slavatovi přišla přímluva na hrabě Hendricha Mathesa z Turnu jakožto purgkrabí karlštejského, posledního z prostředku nejv. pánův úředníkův zemských ze stavu panského, kterýž na tento způsob přímluvu svou učinil: Že uznává při sobě mnohé podstatné příčiny, pro které s přímluvou nejv. purgkrabí pražského a s jinými, s touž přímluvou se snášejícími, snést se nemůže. Neb poněvadž volení a přijetí nového krále českého dotýče se netoliko pánův stavův král. českého, ale také knížat a pánův stavův všech vtělených zemí, nemohli by než velice zle s tím spokojni býti.

kdyby bez vědomosti, přítomnosti a hlasu jich k tomu dávání vedle předcházejících přímluv postupováno býti mohlo, žeby skrze to mezi královstvím českým a vtělenými zeměmi veliké nedorozumění pojiti mohlo. Pročež že se jemu vidí, aby toto v tak veliké věci uvažování na ten čas a při tomto sněmě před sebe vzato nebylo, než raději do generálního sněmu odloženo, při kterémžby páni vyslaní z vtělených zemí též přítomni býti mohli. A co se při takovém generálním uvažování snese a zavře, že budoucně tím stálejší býti a obstáti moci bude. A že nepochybuje, když J. M. C. ráčí vyrozuměti těm podstatným příčinám, pro které se k odkladu radí, že také ráčí sobě to milostivě oblíbiti. A J. M. arcikníže Ferdinand že též ráčí raději tomu býti, aby budoucně ráčil pokojně kralovati, nežli aby skrze toto mezi tímto královstvím a vtělenými zeměmi nedorozumění a neláska povstati a býti měla.

Nejv. pan purgkrabě, slyšce tuto přímluvu, zanechal dalšího podávání, aby se jiní vedle obyčejného pořádku v sněmě k J. Msti C. proposicí přimlouvali, než promluvil v tento smysl: Že jest pánu s podivením, žeby se nato jíti chtělo, jakoby páni stavové král. českého toho práva a té svobody míti neměli, bez vtělených zemí neb jich vyslaných s plnou mocí, buď za živobytí J. Msti kralujícího krále svědomím a vůlí J. Msti, neb po smrti J. Msti nového krále buď voliti neb přijíti aneb jej vyhlásiti a korunovati dáti. Neb ačkoliv vtělené země, zvláště páni Moravané, knížata a páni stavové slezští, nejednou se ohlašovali a pokládali sobě právo k tomu míti, ale páni stavové král. českého nikdy se nechtěli k tomu přiznávat a povoliti, aby vtěleným zemím to právo náležeti mělo. A tak jakž se nachází v starých pamětech při kanceláři české, když J. M. C. Ferdinand skrze své vyslané a komisaře na sněmu v margkrabství moravském pánům stavům téhož margkrabství milostivě předložiti a vůli svou královskou oznámiti poručiti ráčil, aby tiž stavové, tolikéž jako kníže a stavové království českého, J. Mst krále Maximiliána, jakožto pana syna J. Msti nejstaršího, za krále českého a margkrabí drželi a J. Msti jméno a titul jakožto králi českému a margkrabí moravskému dávali, za to měli a v té poctivosti drželi, na jistou výminku v též proposicí J. Msti doloženou: k čemuž když jsou tiž páni stavové volně přistoupili, doložili v své odpovědi, že to činí na ten způsob, poněvadž od stavův král. českého s tím vyhlášením J. Msti krále Maximiliána za krále českého starobylým pořádkům a svobodám jejich ublíženo jest, a to v tom, že kněz biskup olomucký J. M., jakožto jeden volenec krále českého, a pan hejtman a stavové téhož margkrabství pominuti a vymíšení byli, aby J. M. král jim to

od týchž stavův král. českého k nápravě přivéstí a je maje státem svým milostivě opatřiti ráčil, aby jim se toho více nápotom nedálo, a že takové jejich přijetí krále českého jim, pořádkům starobylým a svobodám jejich k ujmě a ke škodě není a býti nemá. Avšak nenachází se, aby J. M. Kr. jakou odpověď jim na to dáti míti ráčil, a ovšem se nenachází, aby páni stavové král. českého pánům Moravanům jakou nápravu proto učiniti měli, anobrž nachází se v starých pamětech, že J. M. král Ladislav, syn J. Msti krále českého Albrechta, ze slavného domu Rakouského, byvše po smrti J. Msti pana otce svého v Rakousích v městě Vídni odchován a dojdouce let dospělých, jedouc z Vídne k residenci své královské do Prahy, aby v témž království korunován byl, a stavové J. Msti náležitou povinnost, jako i také J. M. stavům při korunování zvyklou přísahu vykonati ráčil, a natrefíce se, že jest J. M. cestu svou skrze margkrabství moravské skrze město Brno vzíti ráčil, tehdy páni stavové téhož margkrabství bez vědomí pánův stavův král. českého téhož J. Msti krále Ladislava za krále, margkrabě a pána svého přijali a vyhlásili a J. Msti náležitou povinnost vykonali, a J. M. Kr. týmž pánům a stavům moravským privilegia jich jim potvrditi a přísahu zvyklou jim učiniti ráčil. Ačkoliv páni stavové král. českého velice těžce nesli, že jsou páni stavové téhož margkrabství je v tom předešli, předstírajíce, že jim to učiniti žádným způsobem nepřislušelo, žádajíce J. M. Kr., aby jim od týchž pánův stavův margkrabství moravského to k nápravě přivéstí ráčil: páni Moravané proti tomu přednášeli, že oni neuznávají se býti a náležeti pod správu království českého, než že jsou jeden a to přední oud téhož království českého. Když se ví, který jest dědicem království českého, tehdy že není jim potřebí očekávati, až by od pánův stavův král. českého přijat, vyhlášen a korunován býti míti ráčil. Než kdyžkoliv páni stavové margkrabství moravského příležitost mají to vykonati, tehdy že to učiniti moc mají. Pročež že jsou tu dobrou příležitost dostali, J. Msti králi Ladislavovi, dědičnému pánu svému, náležitou povinnost vykonati, že se neuznávají, aby v tom čeho scestného měli se dopouštěti, a aby povinni býti měli pánům stavům král. českého jakou nápravu v tom činiti. J. M. Kr. ráčil obě dvě strany vyslyšeti, jisté pány kommissaře k přátelskému jich o tom porovnání naříditi, a když jsou se sami o to porovnati nemohli, tehdy mocí svou královskou to nedorozumění mezi nimi vyzdvihnouti, a že to zemím na ublížení jich privilegií, svobod a starobylých zvyklostí býti nemá, milostivě opatřiti ráčil. Pročež jestli že páni Moravané pokládali sobě právo k tomu míti, dědice král. českého bez vědomí pánův stavův téhož

království za pána svého přijíti a vyhlásiti, a to prvé, nežli páni stavové téhož království to učinili, i mnohem víceji pá-
nům stavům král. českého, jakožto hlavě, to učiniti přísluší.

K tomu také že jest veliký rozdíl mezi přijetím a vole-
ním nového krále českého. Neb když jest činiti o přijetí,
vyhlášení a korunování nového krále, o kterém se ví, že vedle
privilegií, svobod a zřízení zemského král. českého přirozené
dědičné právo k těmž království má, tehdy není potřebí
generálního sněmu rozpisovati a z vtělených zemí vyslané
k tomu povolávati, jakoby páni stavové českého té moci míti
neměli, bez vědomí vtělených zemí dědice téhož království za
krále a pána svého přijíti, vyhlásiti a korunovati. Což žeby
nemohlo než k velikému zlehčení svobod, práv a privilegií
téhož království býti. A věrný patriot král. českého, milov-
ník vlasti své, neměl by k tomu vésti, aby páni stavové král.
českého měli té svobody jiným zemím udělovati a sami se jí
zbavovati. Neb slavní páni předkové jich též svobody velice
sobě vážili a nad ní ruku držeti se snažili, vždycky za to
držíce, když od pánův stavův král. českého nový král vy-
hlášen a korunován jest, že vtělené země téhož krále za pána
svého znáti, vyhlásiti a J. Msti náležitou povinnost vykonati
povinny jsou. Toliko že se to řádem zvyklým vykonává, totiž
když se to děje za živobytí J. M. krále kralujícího, tehdy
od J. M. sněmové v týchž vtělených zemích v jedné každé
obzvláště se rozpisují a drží, a při páních stavích v též každé
zemi to se náležitě vyhledává, a co tak k tomu zapotřebí
jest, se vykonává. Tak jakž žádný příklad se nenachází,
koho J. M. páni stavové král českého za krále českého vy-
hlásili, aby vtělené země neměly toho za krále a pána svého
též znáti, vyhlásiti a držeti. A J. M. C. neráčí pominouti co
nejdříve v týchž vtělených zemích sněmy rozepsati a držeti.
A J. M. C. arcikníže Ferdinand po korunování svém v témž
království jakožto již budoucí král český ráčí sám osobně
na též sněmy se vypraviti, kdež vykoná se to, co zapotřebí bude.

Než kdyby vedle bulle císaře Karla IV. a zřízení zem-
ského k volení nového krále přicházeti mělo, tu by se to
promlouvati mohlo, zdaliby potřebí bylo při volení nového
krále sněm generální rozepsati a pány vyslané z vtělených
zemí s plnou mocí k tomu povolati. Ale nyní není činiti
o volení, než toliko o přijetí nového krále. Pročež není po-
třebí, vtělené země k tomu povolávati.

Tak jakž se za času Ferdinanda I., když arcikníže Ma-
ximilian, J. Msti nejstarší pan syn, za živobytí J. Msti za budou-
cího krále českého vyhlášen býti ráčil, též za času J. M. C.
Maximiliána II., když za živobytí J. Msti arcikníže Rudolf,

jakožto J. Msti C. nejstarší pan syn za krále českého přijat, vyhlášen a korunován býti ráčil: tehdy stalo se to na sněních v král. českém bez přítomnosti vyslaných z vtělených zemí. Pročež že i nyní na tomto sněmě slušně se to státi a J. Msti C. milostivé vyhledávání od pánův stavův naplněno býti může a má. Zvláště poněvadž J. M. C. tento sněm k tomu cíli a konci milostivě rozepsati a položiti ráčil a J. M. arciknížata, arcikníže Maxmilian a arcikníže Ferdinand, za tou příčinou sem ke dvoru J. Msti C. přijeti a najíti se dáti ráčili, žeby bez veliké urážky J. M. C. a J. M. arciknížat to se státi nemohlo, kdyby toto uvažování mělo do jiného času odloženo býti, žádné podstatné příčiny k takovému odkladu se nenacházejíc. A tak tím nejv. pan purgkrabě svou přímlovu předešlou ztvdil.

Hrabě z Turnu oznámil: Poněvadž jak ve všech jiných radách a uvažováních tak obzvláště při sněmích jednomu každému svobodno jest se přimlouvati, jak rozum jeho to s sebou přináší a svědomí k tomu jeho vede: pročež vedle toho že jest také předešle svou přímlovu učinil, a při tom zouplna ještě zůstává. Sice že on J. M. arciknížete Ferdinanda hned z mladosti dobře povědom jest, že J. M. ráčí býti vysoce rozumný pobožný pán, všemi heroickými ctnostmi ozdobený, a co komu připovědíti, to že pevně držeti a zadosti učiniti ráčí.

Pan Racek starší ze Vchynic a z Tetova, pan Karel Mracký z Dubé, pan Adam Rudolf Trčka z Lípy, pan Matouš Děpolt z Lobkovic, pan Leonhardt Kolon z Felzu, pan Hendrich Libštejnský z Kolovrat, pan Jaroslav Bořita z Martinic: všichni tito, byvše tehdáž soudcové zemští, s přímlovou nejv. pana purgkrabě pražského se snesli. Kromě pan z Felzu oznámil, že z příčin, od pana hraběte z Turnu doložených, s přímlovou jeho se snáší, a pan Hendrich z Kolovrat v své přímlově doložil, že pan hrabě z Turnu mohlby se upamatovati, když léta pominulého 1611 kommissí byla držána s pány vyslanými z knížetství slezských v příčině jich gravaminův a rozdílných stížností, mezi nimiž také jeden artikul byl, že knížata a páni stavové slezští pokládali sobě právo míti k přijetí aneb k volení krále českého, že je páni stavové téhož království bez jich přítomnosti před sebe to vzíti nemohou, kterak týž pan hrabě velice proti takovému přednesení pánův Slezákův byl, a nikterak k tomu raditi nechtěl, aby oni z práva k tomu připuštění býti měli. Tak jakž také připuštění nebyli a bylo to jednání do jiného času odloženo.

Po nejv. páních úřednících a soudcích zemských přímlovu své činili páni raddové soudu dvorského a komorního, též

z stavu panského: p. Štef. Jiří z Šternbergka, pan Kašp. Mel. z Žerotína, pan Bohuchval Berka z Dubé a z Lipého, pan Vilém st. z Lobkovic, pan Pavel z Řičan, pan Herolt Václav Libštejnský z Kolovrat, pan Sezima z Vrtby, pan Jan z Talmbergka, pan Václav Vilém z Roupova, pan Jan purgkrabě z Donína, pan Václav hrabě z Rozdražova, pan Fridrich z Talmbergka, pan Vilém ml. z Lobkovic, pan Václav Vilém z Lobkovic, pan Václav Budovec z Budova, pan Ladislav Zejdlic z Šenfeldu, pan Purkhardt Štřela z Rokyc, kteřížto všickni s přímluvou nejv. pana purgkrabě pražského se snesli. Toliko pan Vilém st. z Lobkovic k své přímluvě toto doložil: Poněvadž on u J. M. arciknížete Maximiliána jest komorníkem, žeby vinšoval, aby J. M. arcikníže, pán jeho, neráčil právo své dědičné ke království tomuto na jiné převozovati, než raději budoucně sám králem českým býti. Však poněvadž J. M. své právo na J. M. arcikníže Ferdinanda přenáseti ráčí, že on také v tom se snáší, toliko aby od J. M. jakožto budoucího krále českého páni stavové král. českého pod obojí v náboženství jich dobře ubezpečení býti mohli. (Kdyby bylo vedle této přímluvy se stalo, tehdy věc daremní byla; neb J. M. arcikníže Maximilian, prvé nežli J. M. C. Mathiáš z tohoto světa odebrati se ráčil.)

Po páních raddách soudu dvorského a komorního přímluvy činily osoby z obce ze stavu panského, totiž pan Jaroslav st. Libštejnský z Kolovrat, p. Václav Berka, p. Krištof Karel z Roupova, pan Joachim Ondřej Šlik, pan Jan Albrecht Křinecký, pan Jan Albin Šlik, p. Burián Lev Berka, p. Diviš Lacembok Slavata, pan Michal st. Slavata, pan Vilém Hendrich Bezdrůžický z Kolovrat, pan Vilém Vchynic, pan Joachym Slavata, pan Maximilian Krakovský z Kolovrat, pan Zdeněk Libštejnský z Kolovrat, pan Jan Lorenc z Žerotína, p. Vladislav z Donína, p. Vratislav z Pernštejna, pan Jiří Adam z Roupova, pan Adam z Roupova, pán Voldřich Desiderius Pruskovský, pan Jan Krištof Pruskovský, pan Adam Šebestian Leskovec, p. Jan Bernart Fünfkircher, pan Jan z Roupova, pan Vilém Vratislav, pan Petr svobodný pán z Libenthalu, pan Hertvik Vratislav z Mitrovic, pan Wolf Ilburgk Vřesovec, pan Krištof Harant, pan Václav z Lokšanů, kteřížto všickni zúplna s přímluvou nejv. pana purgkraběho se snesli.

A pan Joachym hrabě Šlik, vyvstavši z lavice, stojí s nemalou horlivostí svou přímluvu učinil v tento smysl: Že

se k tomu přiznává, že jest jináče nesmyslné, než že páni stavové království českého svobodné volení krále českého mají a to že spolu s vtělenými zeměmi před sebe vzítí mají. Za tou příčinou, že jest tolikéž chtěl k tomu vésti a se přimlouvati, aby toto uvažování o přijetí J. M. arciknížete Ferdinanda za krále českého do budoucího generálního sněmu odloženo bylo, tak aby páni vyslaní s přivtělených zemí tomu přítomní býti mohli. Ale dnešního dne, prvé nežli do sněmu šel, že jest gruntovní zprávu a informaci o té věci dostal, a z přímluvy nejv. pana purgkrabí pražského že jest všemu tím podstatněji vyrozuměl; pročez od svého předešlého domnění zcela upouští a s přímlovou téhož nejv. pana purgkrabí pražského ve všem zúplna se snáší. A že se jemu jakožto věrnému poddanému Jich Mstí ze slavného domu Rakouského vidí, že s tou přímlovou, aby toto uvažování do generálního sněmu odloženo bylo, toliko to se obmýšlí, aby nyní s přijetím J. M. arciknížete Ferdinanda za krále českého při tomto sněmě sjíti mohlo. Mezi tím žeby rozdílné překážky mohly v to vkročiti, a toto království toho tak užitečného předsevzetí zbaveno a k dalším nepřiležitostem přivedeno býti. Pročez že nejlépe bude s tím neodkládati a J. M. C. milostivé vyhledávání zúplna naplniti.

Po tom jistá zpráva dána byla, že den před tím veliký počet osob pod obojí stavu panského a rytířského do kolleje císaře Karla IV. se byli sešli a na tom snesli, aby k tomu vedli, tak aby to uvažování v příčině přijetí arciknížete Ferdinanda za krále českého do generálního sněmu odloženo bylo, a on hrabě Šlik měl na místě vši obce stavu panského a rytířského v sněmě mluvití a to přednáseti a tím přímlovu pana hraběte z Turnu ztvditi. Ale ranním jitem pan Hendrich z Kolovrat ku pánu poslal, žádaje, aby se u něho zastavil. Což jest tak učinil, a pan Hendrich z Kolovrat, jakožto s ním blízko krevně zpřízněný, jemu přednášel a věrně napomínal, aby se nedal jiným zavéstí, raději dal se dobře informovati, zdaliž privilegia král. českého to s sebou přinášejí, že stavové téhož království svobodu mají, vedle vůle své krále sobě voliti. V čemž že od nejv. pana purgkrabí pražského a od nejv. pana kancléře gruntovní informaci bude moci dostati. Neb sice jestli žeby se dal navéstí, od obce i sám od sebe proti tomu v sněmě mluvil, žeby mohl v nemilost při J. M. C. přijíti a tím nic nespůsobiti. Že ví příklady, co za paměti naší pana Jiřího a bratra jeho pana Ladislava z Lobkovic potkalo. Uposlechl týž pan hrabě té dobré rady, a dojdouce k nejv. panu purgkrabímu, pána do kaply sv. Václava provázal, a odtud se pánem a nejv. panem

kancléřem do kanceláře České šel. A nejv. pan kancléř jemu oznámil, aby tu v kanceláři zůstal při uvažování proposicí sněmovní. Tak že doslýchavše toho všeho, co jest nejv. pan kancléř s panem Janem z Talmberka v příčině volení krále českého promlouval, jak málo výš (str. 259) obsírněji se to vypisuje, tudy pohnut byl k takové lepší a gruntovnější přímlově, lépe než prvé úmyslu byl. Kterážto informací v kanceláři české tak pana Šlika pohnula, že jak ven z kanceláře vyšel, a nemálo osob stavu panského a rytířského (však vše náboženství pod obojí) jeho jako v nějakém kole obklíčili a k tomu vedli, by vedle zůstání s ním při shromáždění jich v koleji Karla IV. v sněmě od nich mluvil a jich zdání na proposicí sněmovní přednášel, kdež on ihned se tu ohlásil, že jest v té věci již dobře informován. A žádným způsobem od jiných mluvití nechtěl, než aby každý sám od sebe to v sněmě mluvil. A když jeho k jinému přivésti nemohli, tehdy on potom v sněmě tuto přímlovu z obzvláštní horlivosti vykonal, a žádný z obce něco proti tomu promluvití se neopovážil. Potom přímlovy činily osoby z rytířstva a napřed nejv. páni úředníci zemští:

Pan Jan z Sklenového a z Janovic, nejv. písař král. českého, pan Purkhardt Točník z Křimic, podkomorí král. českého, pan Adam Herzaň z Harasova, purgkrabě karlštejnský, pan Kašpar Kaplíř z Sulevic, purgkrabě kraje hradeckého.

Po nich přímlovali se soudcové zemští z téhož stavu rytířského: pan Jan nejst. Wideršpergker z Wideršpergku, pan Prokop Dvořecký z Olbramovic, pan Voldřich Gerštorf z Gerštorfu, pan Diviš Černín z Chudenic.

Po nich páni raddy soudův dvorského a komorného: pan Adam Ryzmberský z Janovic, J. M. C. prokurátor král. českého, pan Zachariaš Kába z Rybňan, purgkrabě menší hradu pražského, pan Fridrich z Bílé, pan Voldřich st. Beřkovský z Šebířova, pan Bohuchval Valkoun z Adlaru, pan Křištof Vratislav z Mitrovic, hejtman menšího města pražského, pan Bohuslav z Michalovic, místokancléř král. českého, pan Albrecht Pfefferkorn z Ottopáchu.

Po tom se přímlovaly osoby z obce, vše z rytířstva, totiž: pan Karel Čabelický z Soutic, pan Abraham Gerštorf z Gerštorfu a z Malšovic, pan Voldřich Bechyně z Lažan, pan Ladislav Vostrovec z Kralovic, pan Jan z Bubna, pan Václav Heraklius z Bliživa, pan Vilém Dobříkovský z Malejova, pan Ondřej

Hornatecký z Dobročovic, pan Jiří Malovec z Chejnova, pan Václav st. Vratislav z Mitrovic, pan Jiří Bořivoj Kiršperský z Vřesovic, pan Jan Krištof Myška ze Žlunic, pan Adam Jiří Kokořovec, pan Jan Měsíček z Vejškova, pan Jan Burian Kaplíř z Sulevic, pan Jindřich Hornatecký z Dobročovic, pan Volf Hozlaur z Hozlau, pan Ladislav Vitha z Zerzavého, pan Jan Račín, pan Adam Tobiáš Herzaň z Harasova, pan Adam Vratislav z Mitrovic, pan Jan st. Vratislav z Mitrovic, pan Karel Chotek z Chockova, pan Václav Štefan Dvořecký z Olbramovic, pan Voldřich Kaplíř z Sulevic, pan Smil Janovský z Janovic, pan Wolf Krištof Šoffmann z Hemmerlesu.

Tito všickni zúplna s přimluvou nejv. pana purgkrabí pražského se snesli.

Pražané všech tří měst pražských, Horníci a jiní poslové měst král. českého tolikéž s tou přimluvou se snesli.

Po takovém jednomyslném snešení bylo z každého stavu nařízeno osm osob, kteří by na druhý den ráno ke deskám zemským se sešli, též snešení sepsali a pánům stavům k další dokonalé aprobaci přednesli.

Takové pánův stavův král. českého jednomyslné v velikém počtu stále snešení J. Mstí C. skrze nejv. pana kancléře král. českého v známost uvedeno, i ještě téhož dne skrze jistý počet osob z každého stavu J. M. arciknížeti Ferdinandovi, také skrze nejv. pana purgkrabí pražského, přednešeno bylo. J. M. ráčil s milostivou vděčností od pánův stavův to přijíti, jim děkovati, a že ráčí chtíti na to pamět míti, vší milostivosti jim to ve všelijakých příčinách a případnostech vzpomínati a vynahražovati, tak že, jestli k tomu přijde, že J. M. budoucně jich kralujícím králem a pánem býti ráčí, že budou míti příčinu s J. Mstí osobou dobře spokojeni býti.

Na druhý den sešlo se těch 24 osob ze všech tří stavův ke deskám zemským a sepsali to jednomyslné snešení všech tří pánův stavův král. českého, a po sepsání do soudné světnice přišli a vůbec přečteno bylo. Jeden každý k tomu se přimlouval, zdaliž při tom sepsání zůstaveno aneb co opraveno býti má.

Při kterémžto přimlouvání k jakému sporu pan Vilém st. z Lobkovic příčinu dal a co se dále při tom zběhlo, poněvadž to nahoře (str. 152) obšírněji sepsáno se nachází, není potřebí v tomto místě toho opakovati. A tak byvše to snešení pánův stavův skorigováno, aby bylo na čisto přepsáno a, pokudž J. M. C. milostivě líbiti se bude, následujícího dne aby

relací sněmovní vykonány byly. J. M. C. ráčil sobě to milostivě oblíbiti, a na druhý den spolu a Jich Mstmi arciknížaty a s dvorem svým k 9. hodině ráno do soudné světnice přijíti, kdež relací sněmovní vůbec přečtena byla v těchto slovích:

Jakož jest J. M. nejjasnější a nejnepřemoženější velikomocný Římský císař, Uherský a Český král, jakožto král Český atd. pán náš nejmilostivější, všem třem stavům král. českého, věrným poddaným svým, sněm obecný ke dni úternímu den památní sv. Benigny rozepsati a na hrad pražský položiti a stavům to skrze proposici milostivě přednesti ráčil:

„Kterak J. M. C. sobě ku paměti častokrát přivozovati ráčil mnoho vzáctné věrné a platné služby, které jsou stavové království tohoto českého jak J. M. tak i slavným předkům J. Msti netoliko činěním znamenitých pomoci a berní ku potřebě všeho křesťanstva, ale i ve všech jiných potřebách, nelitující v tom statku ani hrdel svých, do nejvyššího přemožení svého prokazovali a v tom jiným J. Msti C. královstvím a zemím na sobě dobrý a chvalitebný příklad skutečně ukazovali, jakož pak J. M. C. beze vší pochybnosti k nim té celé a milostivé naděje býti ráčí, že to i na potomní časy věrně a poslušně činiti a vykonávati budou. Kdež jsouce J. M. C. jim pro takovou jejich k J. Msti i také k slavným předkům J. Msti ve všelijakých případnostech skutečně prokazovanou věrnost, poddanou lásku a povolnost obzvláštní svou císařskou a královskou milostí nakloněn, o to milostivou a otcovskou péči míti ráčí, aby týmž stavům, svým milým a věrným poddaným, netoliko nynějšího času za kralování J. Msti C. všelijakou vděčnost prokazoval, ale i to skutečně a otcovsky obmýšlel a opatřil, aby i na budoucí časy toto království s zeměmi k němu příslušejícími v dobrém pokojném způsobu zůstati, mezi věrnými poddanými J. Msti dobré přátelství a láska a svornost trvati, a to všecko, co by k jaké roztržitosti a nepokoji sloužilo, od nich skutečně odvráceno býti mohlo. A protož rozvažujíc J. M. C. to všecko při sobě a že J. M. jako jiný smrti (kteréž Pán Bůh všemohoucí ještě za dlouhé časy uchovati rač) poddán býti ráčí, nechťce, aby království české a země k němu vtělené a připojené bez hlavy budoucího krále a pána zůstávaly a tudy zkázy a škodlivých proměn, což jest se předešlých časův v mnohých zemích stalo, pocítiti musely, k čemuž aby přijíti mělo, J. M. C. jim stavům, jakožto věrným a milým poddaným svým, tohoby věrně přátelství neráčil.“

„Z té příčiny ráčil jest to chtíti příkladem slavných předkův svých na živnosti své časné předjítí a opatřiti, pokudžby Pán Bůh všemohoucí J. M. C. bez dědicův mužského pohlaví, od J. Msti v stavu sv. manželství poslých, z tohoto světa povolati ráčil, aby království české a země k němu vtělené pro dobré a užitečné jich budoucím pánem a králem opatřeny byly, a tak tudy ze všech škodlivých roztržitostí a nesnází sjíti mohlo. Považujíc také, že jich Msti arciknížata Maximilian a Albrecht, páni bratří J. Msti C. nejmilejší, již věkem sešli jsou a dědicův žádných míti neráčí: pročez za nejúčtečnější věc tomuto království J. M. ráčí uznávati, aby pan streyc J. Msti arcikníže Ferdinand, — kterýž předešle nemálo zemí svých dědičných má a kteréhož J. M. pro vzáctné jeho ctnosti, nimiž od Pána Boha všemohoucího obdařen jest, s uvážením týchž Jich Mstí pánův bratří svých a všeho domu Rakouského za syna přijíti ráčil, — za krále českého přijat, vyhlášen a korunován byl. Jakož pak obadva páni bratří J. Msti C. dle znění listův jich, kteří stavům k rukám odvedeni budou, od práva svého, kteréby k tomuto království míti mohli, jsou upustili, i celý dům Rakouský tolikéž s tím dobře spokojen jest, tak že se v té příčině na tomto jednání stavův co zastavovati potřebí není. Pročez J. M. C. týchž stavův milostivě žádati ráčí, aby povážíce nahoře dotčených vysoce důležitých příčin, J. M. arcikníže Ferdinanda za krále a pána svého, pokudžby J. M. C., jakž svrchu dotčeno,

bez dědicův mužského pohlaví z tohoto světa vykročiti ráčil, přijali, vyhlásili, měli a drželi, i také o jistý a brzký den k korunování s J. Mstí se namluvili a snesli.“

„A proti tomu J. M. arcikníže Ferdinand stavům tohoto království ihned revers v moc jich od sebe dáti míti ráčí, že se za živnosti J. M. C. v kralování, vladařství a panování tohoto království českého sám o své ujmě bez vlastní vůle J. M. C. a podle toho s uvážením nejvyšších úředníkův a soudcův zemských a rad J. M. C. soudův dvorského a komorního vkládati a na se potahovati nemá, až po smrti J. M. C., než toliko aby nyní králem korunovaným sloul, za to držán a titul J. Mstí jako králi českému korunovanému dáván byl. A přes to, jestli žeby J. M. arcikníže na sebe kralování a vladařství za živobyť J. M. C. bez obzvláštního poručení a vůle J. Mstí, jakž svrchu dotčeno, potahovati chtěl, tehdy stavové s tou měrou nemají žádnou poddaností, poslušností a povinností J. Mstí zavázáni býti. Také J. M. arcikníže povinen býti má a jest, to všecko, což Jich Milosti císařové, předešlí králové čeští, strany povinnosti a potvrzení všech privilegií i jiných věcí k tomu přináležejících činili, tolikéž s milostivou volností vykonati. A tak J. M. C. k stavům, věrným poddaným svým milým, té jisté a milostivé naděje býti ráčí, že oni jak tuto věc, jakž nahoře dotčeno, co nejspíš možné fedrovati budou a takové vysoce důležité jednání bez všelijaké překážky předsevzíti nepominou. A J. M. C. předně, potom i Jich Mstí arciknížata páni bratří, též pán streyc a syn J. Mstí nejmilejší, J. M. arcikníže Ferdinand, všem stavům i jednomu každému to vším dobrým vzpomínati a vynahrazovati, J. M. C. jich nejmilostivějším císařem a králem býti a zůstati ráčí.“ Takž, jakž táž proposicí J. M. C. to vše v sobě široce obsahuje a zavírá. Tomu jsou též stavové ve vší poníženosti poddaně vyrozuměli. A měvše oni všickni tři stavové to vše v bedlivém a pilném svém rozjímání a uvážení: Předně, že jest J. M. C. jak posavad i vždycky, aby království toto s zeměmi vtělenými v pokoji, lásce, jednotě a svornosti zůstávalo, milostivě opatrovati ráčil, tak také i aby to budoucně v takovém dobrém způsobu a bezpečenství trvati a zůstávati mohlo, milostivou císařskou a královskou a právě otcovskou péčí míti ráčil: to všecko od J. M. C. se vší ponížeností přijímajíce, zato J. M. C. poddaně děkují, a jsouce s J. M. C. milostivým nad nimi kralováním a panováním všickni dobře spokojeni, toho na Pánu Bohu všemohoucím upřímně a věrně žádají, aby J. Mstí C. prodlouženého věku a výborného zdraví, nade všemi nepřátely slavného vítězství, dalšího tohoto království s zeměmi vtělenými i všeho křesťanstva, s dobrým a užitečným jich, šťastného spravování, ano také v nynějším stavu sv. manželství zdárnými dědici obdaření a v tom hojného svatého božského požehnání milostivě rozmnožiti, popříti a dáti ráčil. Jakož i J. M. C. poníženě za to prosí, aby v témž šťastném a milostivém nad nimi kralování bez všelijakých proměn až do smrti své milostivě setrvati a v království tomto mezi nimi (pokud nejvýše a nejvíce možné) bytností a stolicí svou zůstávati ráčil.

Dále pak, co se žádosti J. M. C. v příčině království tohoto (pokudž by Pán Bůh všemohoucí J. M. C. bez dědicův mužského pohlaví, od J. M. v stavu sv. manželství poslých, z tohoto světa povolati ráčil) na způsob vejš psaný opatření dotýče: poněvadž J. M. C., jakožto vrchnost jich nejmilostivější a pravý otec vlasti, v tom nic jiného nežli to, co by se království tomuto a zemím k němu příslušejícím i také jim všem, věrným a poslušným poddaným J. M. C., k prospěchu a dobrému vztahovalo, milostivě vyhledávati a otcovsky obmýšleti, i to všelijak fedrovati, a k tomu nakloněn jsouce, vůli svou dávati ráčí: ježto, kdyby tíž stavové o této jisté a milostivé vůli J. Mstí C. nevěděli, netoliko by něco toho před sebe vzíti, ale, Pán Bůh uchovati rač, aby kdy sami od sebe na to pomyslití chtěli. Také považujíce toho, kdyby království toto a země k němu vtělené a připojené, nejsouce to za živobyť J. Mstí C. náležitě opatřeno, bez hlavy a budoucího

krále a pána zůstávalo a tudy zkázy a škodlivých proměn (což jest se předešlých časův v mnohých zemích stávalo) pocítiti muselo. Čehožby J. M. C. stavům, jakožto věrným poddaným svým, přiti neráčil a shledavše to v skutku, kterak J. M. arcikníže Ferdinand, jsa z kmene a krve královské, jak z J. Msti C. Ferdinanda, jakožto voleného krále českého, tak také Její Msti královny Anny, jakožto dědičky království tohoto, od obou Jich Mstí slavných paměti pošlý vnuk a od J. Msti C., s uvážením Jich Mstí pánův bratří J. Msti C. a všeho domu Rakouského, za syna přijat, k tomu spatřující při osobě J. Msti arcikn., že přirozenou lásku k království tomuto míti, a obzvláštními dary od Pána Boha všemohoucího obdařen býti ráčí, tak že se při J. Msti všecka pobožnost, ctnost, rozum a spravedlnost, rozšafnost a k jednomu každému, jak bohatému tak i chudému, přívětivost a dobrotivost seznává, z čehož ku Pánu Bohu naděje jest, pokudžby kdy k tomu přišlo, žeby J. M. království toto ke cti a chvále Pána Boha všemohoucího, ke všemu dobrému a užitečnému téhož království a zemi k němu vtělených a všech obyvatelův jich dobře spravovati, je zvelebiti a rozšířiti ráčil; k tomu také, že J. M. arcikníže již předešle nemálo zemí svých dědičných míti ráčí; a naposledy poznávající, z mnohých velikých a uvážlivých příčin v tom obzvláštní řízení a vůli Pána Boha všemohoucího býti: protož ve jméno nejsvětější a nerozdílné Trojice, kterémužto předsevzetí milostivě žehnati rač, k takovému milostivému J. Msti C. jakožto krále českého předložení a žádosti i s milostivým J. Msti C. povolením, J. M. Ferdinanda arcikníže Rakouské, J. Msti C. pána strejce a syna nejmilejšího, na ten a takový způsob, totiž pokudžby Pán Bůh všemohoucí J. M. C. bez dědicův mužského pohlaví, od J. Msti v stavu sv. manželství pošlých, z tohoto světa pojiti ráčil, za krále českého, jakožto toho vedle výš dotčených příčin hodného, a bůhdá přijde-li k tomu, království tomuto užitečného krále a pána svého všickni tři stavové jednomyslně se vši náležitou šetrností, podle starobylého způsobu, obyčeje a pořádku jsou přijali a vyhlásili, a aby J. M. královská král Ferdinand, toho jména druhý, ve čtvrtek, den svat. Petra a Pavla, apoštolův Páně, jinak 29. dne tohoto měsíce června, nejprvé příštího, v kostele sv. Víta, mučedníka božího, zde na hradě pražském, vedle téhož starobylého pořádku s pomocí boží šťastně korunován býti ráčil. Však s J. Msti C. v těchto nížepsaných znamenitých výminkách všickni tři stavové se ponížene snášejíc:

Předně, že J. M. Kr. stavům při korunování J. Msti přísahu a povinnost náležitou učiniti a vykonati, nic méně také i všeckna privilegia, majestáty, obdarování, svobody, práva a zřízení zemská, starobylé dobré pořádky a zvyklosti, v těchto všech puňktích a klausulích, nic ovšem nevymínujíc, tak jakž jest J. C. M. nynější král a pán jejich nejmilostivější a předešlí králové čeští jsou činiti ráčili, tolikéž potvrditi míti ráčí. Však poněvadž na tento čas za živnosti J. M. C. takové potvrzení vykonati se nemůže od J. M. Kr. až teprva po smrti J. Msti C. (kteréž Pán Bůh všemohoucí z milosti své svaté ještě za mnohá léta uchováti rač): protož kdyby koliv Pán Bůh podle vůle své božské J. M. C. z tohoto světa k sobě povolati ráčil, tehdy že J. M. Kr. od dne smrti J. Msti C. aneb po přijetí na sebe správy král. českého ve čtyrech nedělích pořád zběhlých takové potvrzení výš dotčených privilegií, majestátův, obdarování, svobod, práv, starobylých dobrých pořádkův a zvyklostí v těch všech puňktích a klausulích, nic ovšem nevymínujíc, tak jakž jest J. M. C. král a pán jich nejmilostivější a předešlí králové čeští činiti ráčili, povinně vykonávati a k rukám J. M. nejv. pana purgkrabí pražského, a pokudžby toho času žádného nejv. purgkrabí pražského v živobytí nebylo, tehdy hned po něm nejpřednějšímu nejv. úředníku zemskému, konečně odevzdati míti ráčí. Kteréžto potvrzení nejv. purgkrabí pražský anebo ten po něm nejpřednější úředník zemský k sobě přijmouce, potom při nejprvnějším soudu zemském v přítomnosti nejvyšších

úředníkův a soudcův zemských ke dskám zemským při výpisích privilegií zemských složití, a to potomně dále podlé sněmovního snešení a relací, kteráž se o to stane, k privilegiím království tohoto na zámek Karlštejn dodáno a přiloženo býti má. Na tento pak čas ihned při korunování J. M. Kr. od sebe stavům tohoto království revers v moc jejich dáti povinen býti ráčí, že J. M. za živobyti J. M. C. jakožto krále českého v království a vladařství sám o své ujmě vkládáti bez zvláštní vůle J. Mstí C. a podle toho s uvážením nejv. úředníkův a soudcův zemských, též radd J. M. C. soudův dvorského a komorního království tohoto a dvou osob stavův vyšších z každého kraje, z Pražan pak, Horníkův a vyslaných z měst šesti osob:

Z kraje bechynského: Jan nejst. z Říčan na Řečici a Novém Rychnově z pánův, Karel Čabelický z Soutic na Žimuticích z rytířstva.

Z kraje prachenského: Jan Křištof Říčanský Kavka z Říčan a na Dobrši z pánův, Hendrich st. Dejm z Střítěže a na Milonovicích z rytířstva.

Z kraje slanského: Adam ml. z Šternbergka a na Pátku z pánův, Jan Jiří Žďárský ze Žďáru a na Kladně z rytířstva.

Z kraje litoměřického: Křištof Adam Sezima z Sezimova Oustí a na Tečínovsi z pánův, Adam Kaplíř z Sulevic a na Střebivlcích, z rytířstva.

Z kraje kouřimského: Voldřich Holický z Šternbergka a na Šternberce z pánův, Jan Vostrovce z Kralovic na Vlašimi a Novém Domašíně z rytířstva.

Z kraje čáslavského: Křištof Karel z Roupova na Humpolci a Herálci z pánův, Arnošt Robmhop z Suché a na Ronově z rytířstva.

Z kraje vltavského: Vilém Lev z Říčan a na Vosečanech z pánův, Adam Řepický z Sudoměře z rytířstva.

Z kraje podbrdského: Jaroslav nejst. z Kolovrat a na Hrádku Starosedlském z pánův, Voldřich Bechyně z Lažan na Dušnicích Trhových z rytířstva.

Z kraje plzeňského: Vilém st. z Sklenového a z Janovic a na Roupově z pánův, Jindřich Černín z Chudenic a na Švihově z rytířstva.

Z kraje žateckého: Joachim Libštejnský z Kolovrat a na Rabštejně z pánův, Křištof Fictum z Fictum na Klášterci a Novém Šumberce z rytířstva.

Z kraje boleslavského: Joachim Ondřej Šlik z Holejče, hrabě z Passaunu a z Lokte na Svijanech a Rovni z pánův, Jan Bzenský z Prorubě a na Všelísích z rytířstva.

Z kraje hradeckého: Otta Oppršdorf z Oppršdorfu a na Častalovicích z pánův, Vilém Meřkovský z Tropčic a na Vrchlabí z rytířstva.

Z kraje rakovnického: Hendrich Jakub Tejřovský z Kužidlé na Křívci a Dubanech z pánův, Jiřík Chotek z Chockova a na Židli z rytířstva.

Z kraje chrudimského: Diviš Lacembok Slavata z Chlumu a z Košmbergka a na Košmberce z pánův, Petr Křištof Kapoun z Svojkova a na Zaječicích z rytířstva.

Ze Starého města pražského: Jan Albrecht z Trnice, J. M. C. rychtář a Její M. C. jakožto králové české hofrychtěř měst věnných v král. českém, Jan Kirchmayer z Rechvic, primas.

Z Nového města pražského: Jan Chrysostom Šrepl z Šreplspergku, J. M. C. rychtář, Jiřík Zyk z Chocenic, primas.

Z Menšího města pražského: Jan Hegner z Rezlsfeldu, J. M. C. rychtář, Bonaventura Jan

na sebe potahovati, až po smrti J. Mstí C., než J. M. toliko králem českým korunovaným slouti, jmenován, za to držán, titul J. Mstí jako králi českému korunovanému dáván býti má. A přes to jestli by J. M. Kr. na sebe králování a vladařství za živobyti J. M. C. potahovati chtěl, tehdy že stavové tou měrou nemají žádnou poddaností a povinností J. Mstí Kr. zavázání býti. Též také s tím v témž reversu toho doložením, že J. M. Kr. v tom času od

smrti J. Mstí C. aneb po přijetí na sebe správy království českého ve čtyrech nedělích pořád zběhlých strany nadepsaných obecních zemských privilegií potvrzení a nejv. purgkrabí pražskému anebo nejpřednějšímu po něm nejv. úředníku zemskému v moc jeho odeslání vykonati povinen býti ráčí.

Po přečtení sněmovního snešení relací sněmovní byla vykonána. Totiž jeden každý z vyšších dvou pánův stavův tímto slovem „Přiznávám“ též sněmovní snešení ztvdil. Kteréžto osoby z stavu panského a rytířského jsou zejména poznamenány málo výš, kdež se vypisuje, kteří jsou v sněmě přímlyvy své učinili. Na místě Pražanův ze všech tří měst pražských, Horníkův a jiných poslův z měst jedna osoba, totiž kancléř staroměstský přiznání učinil. A ačkoliv při uvažování hrabě z Turnu a pán z Felzu s jinými přímlyvami se nesnesli, však při relaci k tomu jednomyslnému sněmovnímu snešení se přiznali. A jakož nahoře (str. 151 sld.) se vypisuje, že hrabě Slavata a hrabě z Martinic při spisování při dskách zemských odpovědi pánův stavův na propositi, od J. M. C. v tomto sněmě učiněné, doložili in genere, aby příkladem předešlých slavných králův českých tolikéž J. M. arcikníže Ferdinand, jakožto budoucí tehdaž český král, jak před korunováním obyčejný revers tak i po smrti J. M. C. Matiaše obzvláštní svůj majestát na potvrzení privilegií král. českého stavům od sebe dáti ráčil, ale skrze přímlyvu pana Viléma st. z Lobkovic páni stavové zemští, vzláště strany pod obojí, hned to zjinačili a na tom zavřeli, aby v té odpovědi pánův stavův to doloženo bylo, „aby J. M. král Ferdinand stavům král. českého všecka privilegia potvrditi ráčil v těch všech puňktích a klausulích, nic ovšem nevyměňujíc, tak jakž jest to J. M. C. Matiaš jakožto král český učiniti ráčil.“ To pak potvrzení J. M. C. Matiaše vztahovalo se na sněmovní snešení zvláště l. 1608 a 1610, v kterýchžto sněmích jak majestát, od J. M. C. Rudolfa druhého na svobodné provozování náboženství pod obojí daný, tak i mnozí jiní svaté katolické víře škodliví artikulové obsaženi byli, k nimž nadepsaní dva hrabata nerci-li nikdá neradili, nýbrž vždycky všelijak odrazovali, za potvrzení jich J. M. C. Matiaše ani J. M. C. Ferdinanda II. netoliko nežádali, ale pokládali sobě to na urážku svědomí svých býti, kdyby se vedle jiných pánův stavův téhož království za potvrzení jich žádati opovážili. Pročež jsou tak proti týmž svědomím svým k tomu sněmovnímu snešení tak z prosta dle obyčejného způsobu přiznání svá učiniti nechtěli, ale hned záhy před tím namluvili se a jednomyslně snesli oba spolu o tento způsob přiznání svého. Předně řekl hrabě Slavata: „Přiznávám, že jest tak snešeno.“ A hrabě z Martinic „že tak snešeno jest, přiznávám.“ Kterýmžto neobyčejným přiznáním

a skrze ty slova v něm doložená hned dosti na sobě vůbec znáti dali, že oni oba jen to vysvědčují, že tak snešeno jest od většího počtu aneb ode všech jiných, však mimo vůli a přimluvy jich, předešle dosti výslovně učiněné. Proti čemuž jiný žádný ze všech tu přítomných stavův dokonce nic neřekl. A naposledy kdyby se byl i někdo k nim pro takové přiznání jich domlouval a na příčinu neb výklad týchž od nich samých tak neobyčejně přiložených slov doptával, byliby oni oba věděli i nepominuli každému na takovou otázku náležitou odpověď svou bez ostýchání tak směle dáti, jak svobodně jsou sice vždycky své přimluvy činívali, byvše hotovi raději smrt podstoupiti, nežli se proti víře svaté katolické nejmenším slovem neb skutkem prohřešiti.

Po vykonání té relací sněmovní J. M. C. s J. Mstí Kr. jakožto již přiznalým vyhlášeným králem českým a s J. M. arciknížetem Maximilianem ráčili se zase ke dvoru do pokojův svých navrátiti. Pan hrabě z Martinic, maršálek dvoru král. J. M., před J. M. C. do sněmu a zase ke dvoru, meč dobytý nesa, přední osoby z vyšších dvou stavův J. M. C. ke dvoru sloužili.

Dále pak v tom čase, než den k korunování přišel, bylo o témž dni jak lidem duchovním, totiž předně panu arcibiskupu pražskému, některým pánům biskupům, též pánům opatům a proboštům, jako i osobám světským stavu panského a rytířského, kteřížto jaké dědičné úřady a povinnosti zemské na sobě toho času měli, od J. M. C. z expedic kanceláře české psáno a oznámeno, s tím přitom napomenutím, aby jeden každý z nich před tím do Prahy se najíti dal, téhož korunování přítomen byl, a coby tu každému vykonávati náleželo, to se vši pilností (přistojíc se k tomu) vyříditi a tak J. M. Kr. sloužiti hleděl. Zatím tolikéž jiné věci k témuž korunování a k hodům královským potřebné se řídily a spravovaly, jako v hlavním kostele sv. Víta na hradě pražském, v němž králové čeští od starodávna se korunuji, vyzdviženy byly rozdílná lešení z prken, i červeným a bílým sukrem potaženy, tím vším způsobem, jako při korunování J. M. C. Matiaše uděláno a přistrojeno bylo.

Den před korunováním J. M. krále Ferdinanda II. J. M. Kr. ráčil pánům stavům král. českého k rukám nejv. pana purgkrabí pražského revers odeslati, kteréhožto tento jest výpis:

My Ferdinand atd. Jakož jsou na milostivou žádost a přednešení nejjasnějšího a nejnepřemoženějšího velikomocného krále a pána, pána Matiaše z Boží milosti voleného Římského císaře, po všecky časy rozmnožitele Říše a Uherského, Českého, Charvátského atd. krále, arciknížete Rakouského, margkraběte Moravského, Lucemburského a Slezského knížete a Lužického margkraběte, J. M. pána strejce a otce Našeho nejmilejšího, všickni tři

stavové království českého Nás za krále Českého, pokudžby Pán Bůh všemohoucí J. M. C. bez dědicův mužského pohlaví z tohoto světa povolati ráčil, jednomyslně přijali, vyhlásili a o to, abychom na den památky sv. Petra a Pavla apoštolův Páně, jinak 29. dne měsíce června, nejprve příštího korunování byli, se snesli, s tou přitom znamenitou výminkou, abychom jim dostatečný revers na to dáti ráčili, jak jich snešení to v sobě šířeji obsahuje a zavírá. A protož přijímajíce My král Ferdinand od dotčených všech tří stavův král. českého takovou při přijetí a vyhlášení Nás za krále českého a snešení s J. Mstí C. o den korunování Nám v skutku prokázanou povolenost s obzvláštní vděčností, v tom Se milostivě zakazovati ráčíme, toho všem třem stavům vši milostí Naši královskou (nad čímž své zalíbení míti a s Námi dobře spokojeni budou) vzpomínati a vynahrazovati. A přes to mocí reversu tohoto Našeho slovem Naším královským přiříkáme a připovídáme, že za živobytu J. M. C. pana strejce a otce Našeho nejmilejšího v kralování vladářství a panování tohoto království sami o své ujmě se vkládají a bez vůle zvláštní J. M. C. a podle toho s uvážením nejv. úředníkův a soudcův zemských, též radd J. M. C. soudův dvorského a komorního a po dvou osobách z stavu vyššího z obce z každého kraje, z Pražan pak a vyslaných z měst šesti osob, tímto sněmem volených a nařízených, na se potahovati nemáme, až po smrti J. M. C., od kteréž Pán Bůh všemohoucí za mnohá léta J. M. C. uchovati rač, než toliko nyní králem českým korunovaným slouti, jmenování a za to držání býti máme. A jestli bychom přes to na sebe království a vladářství za živnosti J. M. C. potahovati chtěli, tehdy stavové tou měrou nemají žádnou poddaností poslušenstvím a povinností Nám zavázání býti.

Také připovídáme jim, že při korunování náležitou přísahu a povinnost, jak jsou to předešlí králové čeští učinili, také učiniti, a ve čtyřech nedělích pořád zběhlých ode dne sjití s tohoto světa J. Mstí C. aneb přijetí správy království českého všecka privilegia, majestáty a obdarování, svobody, práva, starobylé dobré pořádky a zvyklosti v těch všech puňktech a klausulích, nic ovšem nevyměňujíc, takž jakž J. M. C. nynější král a pán jejich nejmilostivější a předešlí králové čeští jsou činiti ráčili, tolikéž potvrditi a k rukám nejv. pana purgkrabí pražského nynějšího neb budoucího, a pokudžby času toho žádného nejv. purgkrabí pražského v živobytí nebylo, tehdy ihned po něm nejpřednějšímu nejv. úředníku zemskému, konečně odvésti chceme a máme. Tomu na svědomí pečeť Naši královskou k listu tomuto přivěsiti jsme rozkázali a rukou vlastní se podepsati ráčili. Dán na hradě pražském ve středu u vigilií sv. Petra a Pavla apoštolův Páně léta od narození syna božího 1617.

A když den korunování přišel, totiž ve čtvrtek 29. dne měsíce června, den dvouch sv. apoštolův Petra a Pavla, ranním jitem dali se na hrad pražský najíti čtyři praporce lidu pěšího z Starého a Nového města, kteříž se na tom velikém place před kostelem sv. Víta před kuchyní J. M. C. náležitě postavili, a pátý praporec malostranský přede dveřmi téhož kostela postaveni byli.

Item některé přední osoby z vtělených zemí král. českého od J. M. C. ke dni korunování do Prahy obeslány byly, a z stavův král. českého zvláště z vyšších dvou stavův, kteří při sněmě v Praze přítomni byli, tolikéž v den korunování tu se najíti dali. A ti všickni s poručení J. Mstí C. ke dvoru J. M. Kr. ráno k sedmé hodině přišli. A když J. M., v šatech bílého stříbrohlavu oblečený, v túž hodinu sedmou do kostela

sv. Víta přes pavlače jíti ráčil, svrchu psané osoby J. M. dvořili a sloužili. A přijdouc J. M. do kaple sv. Václava (kdež nejv. páni úředníci zemští očekávali) do habitu královského oblečen býti ráčil. Pan Vilém Slavata, tehdaž nejv. sudí dvorský, na místě pana Jana Sezimy z Sezimova Austí, jakožto nejv. komorníka král. českého, v nedostatku zdraví postaveného, J. Msti Kr. při oblečení sloužil spolu s panem Urbanem Petingerem, kterýž místo nejv. komornictví dvoru J. Msti Kr. zastával (na místě pana z Talnhausu J. Msti Kr. nejv. komorníka, v Gradcu pro nedostatek zdraví zůstávajícího).

J. M. císař Matáš ráčil též brzy potom do téhož kostela přes pavlače jíti. Před J. Mstí C. šli J. Msti dvořané a officírové a kteří tak z cavaglierův přesporních při dvoře J. Msti se nacházeli. Za nimi pan hrabě Fridrich z Fürstenbergku, nejv. hofmistr dvoru J. Msti C., potom dvě knížata, Hendrich Julius kníže saský a kníže Karel z Lichtenštejna. Za nimi pět heroltův v svých habitích. Za těmi J. M. arcikníže Maximilian a arcikníže Karel. Za Jich Mstmi hrabě Jan Jiří z Hohenzollernu, sv. římské Říše dědičný arcikomorník, nesouce sceptrum v pravé ruce, vedle něho pan Gottfrid Hendrich z Pappenheimu, sv. římské Říše dědičný vicemarsálek, nesouce v obouch rukou polštář zlatohlavem potažený, na němž leželo jablko zlaté, a na týž polštář potom v kostele koruna J. Msti C. měla se klásti. Nejposléze šel pan Wolf Sigmund z Loznštejna, J. Msti C. dvoru nejv. marsálek. J. M. C. ráčil nésti na hlavě tu zlatou císařskou korunu, s velikými drahými diamanty a s velikými perlami ozdobenou, kterou J. M. císař Rudolf sl. p. ráčil dáti zhotoviti, a mnohonácte let na ní děláno bylo. Jakož také, kde se okolo hrdla habit císařský zapíná, jest dosti veliký orel se dvěma hlavama ze zlata učiněný a mnohými dosti velikými diamanty ozdobený. Též také sceptrum jest z rohu jednorožce, též na několika místech diamanty a perlami ozdobené. Podobně také ozdoba na jablku zlatém jest s mnohými diamanty a perlami. Což vše J. M. císař Rudolf ráčil dáti zhotoviti. Za J. Mstí C. šli pan kardinal z Ditrichštejna a pan kardinal Klezl, pan posel J. Msti krále hispanského conte Ognati a pan posel florentský po rodu Altoviti.

Když J. M. C. ráčil do kostela a do kůru přijíti, ráčil v majestátu svém se posaditi, kterýž byl učiněn blízko rohu oltáře, kde se evangelium zpívá, na kteréžto straně doleji byla stolice, v které Jich Msti arciknížata klečeti ráčili. A naproti Jich Mstem v témž kůru v jiné stolici dvě páni kardinalové a málo níže pan posel špaňhelský a pan posel florentský.

Potom vyšlo z sakristie kněžstvo, totiž pan arcibiskup Jan Lohelius, tři biskupové, pan biskup nitrienský Valentin, J. M. C. kancléř král. uherského, pan veichbischof pasovský, pan weichbischof vratislavský, pan probošt pražský Simon Brozius, pan děkan kostela sv. Víta Kašpar Arsenius, páni kanovníci kapitoly téhož kostela a jiní páni preláti v král. českém, totiž opat broumovský, opat zbraslavský, opat z Hohenfurtu, opat plasský, opat od Zlaté koruny, opat z Strahova, opat z Teplé, opat z Karlshofu, opat z Ěmaus, probošt chotěšovský, probošt litoměřický, probošt od sv. Markety, arciděkan krumlovský, z Staré Boleslavi, všickni pod infulami. A šlo kněžstvo k kaple sv. Václava, od kteréž k oltáři velkému v pořádku šli. Při dveřích kaple sv. Václava pan arcibiskup zastavil a nad J. Mstí Kr. mezi dveřmi kaple stojícího, modlitbu v jazyku latinském zříkal: „Omnipotens sempiterne Deus, qui famulum tuum Ferdinandum regni fastigio dignatus es sublimare“ atd. Po zříkání té modlitby šel za jiným kněžstvem k velikému oltáři. Za panem arcibiskupem pan Bohuchval Berka nesl pecník chleba pozlacený, a vedle něho po levé straně pan Václav Berka druhý pecník chleba postříbřený, na nichž erby J. Mstí Kr. malovány byly, jakožto oba dožádání od pánův poručníkův pozůstalých po někdy panu Janovi Zbyňkovi Zajícovi z Hazenburku, dědičnému truksasu a kuchlmistru král. českého. Je následoval dědičný mundšeňk, toho času z rodu pánův z Wartenbergka, pan Jan Jiří odtudž z Wartenbergka; nesl soudek pozlacený. Vedle něho šel strejc jeho pan Otto Hendrich z Wartenbergka, nesa soudek postříbřený, též s erby J. Mstí Kr., obadva vínem naplněné. Za nimi statečný pan Jan z Sklenového a z Janovic, nejv. písař král. českého. Po levé straně pan Adam Herzaň z Harasova, purgkrabě karlštejnský. Ačkoli vedle nejv. pana sudí zemského, jablko nesoucího, vedle starodávniho způsobu jíti náleželo nejv. panu kancléři a nejv. panu sudímu dvorskému, však, poněvadž pan Adam z Waldštejna pro nedostatek zdraví tu přítomen býti nemohl a pan Vilém Slavata nejv. sudí dvorský pana Jana Sezimu z Sezimova Austí nejv. komorníka místo zastával, musilo se to proměnití, a vedle pana Jiří z Talmbergka nejv. sudí zemského, jablko nesoucího, šli dva soudcové zemští pan Karel Vrabský z Dubé a pan Radslav st. ze Vchynic a z Tetova. A vedle pana Adama z Šternbergka, korunu královskou nesoucího, šli pan Zdeněk Adalbert z Lobkovic, nejv. kancléř král. českého, a Hendrich Mates hrabě z Turnu, purgkrabě karlštejnský. Nejposléze šel pan Pertholdt Bohabud z Lipého, nejv. dě-

dičný maršálek král. českého, nesa meč někdy sv. Václava, knížete českého, v pošvě aksamitové červené. A týž meč, dokud korunování a mše sv. zpívaná trvala, před J. Mstí Kr. vždycky držel. Za dědičným maršálkem J. M. Kr. v královském habitu z zlatohlavu udělaném s odkrytou hlavou jíti ráčil mezi dvěma biskupy uherským a nikopolinským, weichobischofem v Bratislavským, kteří při tom korunování v J. Mstí assistenti byli. Za J. Mstí šel pan Vilém Slavata na místě nejv. pana komorníka král. českého, karkuli červenou karmazínovou v ruce drže, která se pod korunu na hlavu královskou vstavuje, s panem Urbanem Petingerem. A přijdouc J. M. Kr. do kůru, ráčil do svého majestátu, naproti oltáři přistrojeného, vjíti a kleknouti. Od pana arcibiskupa v jazyku latinském u oltáře zříkány byly dvě modlitby: *Deus qui scis etc.* a *Omnipotens sempiterne Deus etc.* Po říkání modliteb J. M. Kr. povstati a odtud mezi dotčenými dvěma biskupy k oltáři jíti, tu J. M. od pana biskupa uherského (což sice vlastně biskupa olomouckého od starodávna povinnost jest) panu arcibiskupu teháž při oltáři stojícímu přednášen a odevzdán těmito slovy: *Reverendissime pater, postulat sancta nostra ecclesia, ut hunc praesentem egregium militem ad dignitatem regiam sublevetis, to jest: Nejdůstojnější otče, žádá toho církve naše svatá, abyste tohoto výborného válečného pána k důstojenství královskému vyzdvihli. Načež pan arcibiskup odpověděl: Scitis, illum esse dignum et utilem ad hanc dignitatem? Znáte-li, že jest hoden takového důstojenství a k tomu že jest užitečný? Obadva biskupové odpověděli: Et novimus et credimus, eum esse dignum et utilem ecclesiae Dei et ad regimen hujus regni, I známe i věříme, že jest toho hoden a církvi boží k správě království tohoto užitečný. Načež pan arcibiskup odpověděl: Deo gratias, Buď Bohu chvála. Po vykonání toho sceptrum, jablko a koruna, s kterýmiž napřed psaní páni tu v kůru po pravé ruce J. Mstí Kr. stáli, panu arcibiskupovi do rukou dány a od něho na oltář velký, pozlacený pak a postříbřený pecník chleba jako i obadva soudky na ten stůl, na kterémž jiné oltářní ozdoby zůstávaly, od kněží položeny byly. Zatím J. M. Kr. před oltářem při dolejší stupni na stříbrohlavovém polštáři (který pan Vilém Slavata nosil a J. Mstí podával) kleknouti ráčil, jako i pan arcibiskup před oltářem u prostřed i jini všichni tu přítomní na kolena klekli a litanie říkány byly. A při říkání pan arcibiskup po třikráte od Pána Boha požehnání žádal slovy těmito: *Ut famulum tuum Ferdinandum in regem eligere digneris, Aby služebníka tvého Ferdinanda za krále vyvoliti ráčil; a podruhé: Ut eum benedicere et sublimare digneris, Aby jej požehnati**

a zvýšiti ráčil; po třetí pak: *Ut eum ad imperii fastigium perducere digneris, Aby jej k důstojenství královskému přivesti ráčil.* Načež pokaždé jiní kněží odpovídali: *Te rogamus, audi nos, Tě prosíme, uslyš nás.* Když se litanie říkala, J. M. od pana arcibiskupa po dvakráte tázán býti ráčil slovy těmito: *Vis fidei sanctam a catholicis viris tibi traditam tenere et justis operibus observare? totiž: Chceš-li víru sv. od lidí katolických sobě odevzdanou držeti a skutky spravedlivými zachovávat?* Na to za odpověď Kr. M. dáti ráčil: *Volo, Chci.* Zase podruhé: *Vis regnum tibi a Deo concessum secundum iustitiam patrum tuorum regere et defendere? Chceš-li království sobě od Boha propůjčené vedle spravedlnosti otcův tvých spravovati a obhajovati?* Na to Kr. M. odpověděl: *Volo et quantum divini fultus adjutorio ac solatio omnium suorum valuerō, ita me per omnia facturum promitto, to jest: Chci a utvrzen jsouc božskou pomocí a potěšením všech věrných jeho, jak nejpodstatněji budu moci, tak všecko činiti, připovídám.* Potom J. M. Kr. vstanouc ráčil veden býti od těch dvou biskupů do J. Msti majestátu. Kdež začala se mše sv. zpívaná a mezi epištolou a evangelium J. M. Kr., mezi těma dvěma biskupy k oltáři přistoupíc, korunování J. Msti za krále českého se všemi náležitými ceremoniemi vykonáno bylo.

Když J. M. Kr. meč k boku připásaný míti a sceptrum v pravé, jablko pak v levé ruce držeti ráčil, tu nejv. pan purgkrabě pražský stál po pravé ruce J. Msti Kr. u prostřed kůru, a ku pánům stavům a lidu, z obce král. českého tu shromážděnému, promluvil a jich se hlasitě tázal slovy těmito: „Chcete-li J. M. Kr. jakožto králi vašemu budoucímu poddání, věrni a poslušni býti, království J. Msti pomáhati utvrzovati, a jest-li vás všech vůle, aby J. M. Kr. korunován býti ráčil?“ Nato všichni ze všech tří stavův král. českého pod jednou i pod obojí u velikém počtu tu přítomní společně i jeden každý obzvláště odpověděli: „Jest! jest!“ Tehdy nejv. pan purgkrabě řeč svou po druhé a po třetí opakoval, a když páni stavové pokaždé odpovídali, že jest to vůle jejich, tu pan arcibiskup korunu z oltáře do rukou svých vzal a ji těmito slovy požehnal: *Deus tuorum corda fidelium etc.* a po zřikání té modlitby pan Slavata dal tu karmazinovou karkuli a pan arcibiskup sám čtvrtý s již jmenovanými dvěma biskupy a nejv. panem purgkrabím pražským korunu na hlavu královskou před oltářem klečícímu vstavil a tato slova k tomu říkal: *Accipe coronam regni etc.* A když J. M. Kr. na hlavě své korunu, v pravé ruce sceptrum a v levé ruce jablko zlaté majíce, do majestátu svého ráčil se zase navrátiti, pan arcibi-

skup jinou modlitbu nad J. Mstí říkal těmito slovy: Sta et retine a modo locum etc.

Po vykonání té modlitby nejv. pan purgkrabě pražský do prostřed kůru před majestát královský předstoupil a J. Mstí krále hlasitě se tázal slovy těmito: „Vaše Kr. Milost ráčí-li chtíti všecka privilegia a svobody, obdarování, práva, zřízení zemské, starobylé chvalitebné pořádky a obyčeje, jak obecní tak i osobní, všem třem stavům království českého zdržeti a proti nim nic před sebe nebrati?“ J. M. král když na to odpověděti ráčil „Chceme“, tehdy nejv. pan purgkrabě pozdvihl hlasu svého a ke vši obci král. českého, tu v kostele v velikém počtu přítomným, promluvil takto: „Poněvadž J. M. Kr. ráčí pořádně za krále přijat a korunován býti ve jméno Pána Boha všemohoucího, já J. M. vši obci za krále českého vyhlašuji“, otázku přitom učiniv takto: „Chcete-li J. Mstí věrní poslušní poddaní býti?“ A když odpověděli, že chtějí, i hned týž nejv. pan purgkrabě k nim promluvil, aby každý z nich dva prsty zdvihl. Což když tak poslušně oni vykonali, tu jich ještě dále napomenul, aby se k koruně přiznávali, a tak ihned sám pan purgkrabě z téhož místa, na kterémž stál, k majestátu královskému se obrátil, před J. Mstí Kr. na kolena poklekl, koruny na hlavě královské dvěma prsty se dotekl, a náležitou poklonu J. M. učiniv, zase na stranu odstoupil. Jehož nápodobně následovali jiní nejv. páni úředníci a soudcové zemští a páni raddy soudu dvorského a komorního, také mnozí z obce stavu panského a rytířského, na túž korunu jeden každý z nich s náležitou poklonou dva prsty vzkládavše, k kterémuž každému z nich J. Kr. M. hlavy nakloniti ráčil. Kdežto po témž k koruně se přiznání na větším díle stav panský po pravé straně majestátu královského a stav rytířský po levé se posadili.

Jakž pak nadepsaný nejv. pan purgkrabě, jakž dotčeno, k majestátu královskému přistoupil a na korunu dva prsty položil, hned od pana arcibiskupa „Te Deum laudamus, Tě Boha chválíme“ začato, na varhany hráno, zpíváno, troubeno a bubnováno bylo a vně na vrchu u kostela sv. Vavřince z sedmi kusův i také vně za zámekem ze třinácti kusův střelby stříláno bylo, jako i také těch pět praporců musquetýrův v place před kostelem salve stříleli a ve všech kostelích pražských všudy se zvonilo. Po dokonání Te Deum laudamus od jednoho pana preláta pražského evangelium zpíváno a mše sv. dále držána byla, a od pana biskupa uherského předně J. Mstí C. a potom J. Mstí Kr. evangelium k políbení přinešeno, potom od J. Mstí Kr. nejv. pan písař sceptrum a nejv. pan sudí zemský jablko zlaté vzali a před J. Mstí drželi. J. M. Kr.

pak od nejv. dědičného zemského maršálka pána z Lipého meč sv. Václava z pošvy vytažený do rukou vzavše, s ním sedě v témž svém majestátu královském pana Wolfa Andreasa Ctibora z Puttenhejmu, hejtmana a purgkrabí pevnosti Rottenburgku, pana Jana Baptistu Magni, J. M. arciknížete Karla komorníka, a pana Hendricha de S. Juliano na rytířstvo pasovati ráčil. Kteřížto jeden po druhém před týmž majestátem královským s náležitou poklonou klekli, a J. Kr. M. každého po třikráte týmž sv. Václava mečem přes rameno udeřiti ráčil.

Při offertorium J. M. Kr. od často psaných dvou biskupů k velikému oltáři veden býti, a před J. Mstí napřed dotčení dva nejv. úředníci zemští sceptrum a jablko nesli, a ti, kteří dědičné úřady truksase a šěnka zastávali, od kněží zase ty ty dva pecníky chleba a soudky pozlacené a postříbřené přijavše, je J. Msti Kr. po pořád podávali, a J. M. panu arcibiskupovi dávati a obětovati, a potom ihned k královskému majestátu svému se zase obrátiti ráčil. A toho času zase po druhé z velikých kusův i z mušketův se střílelo a ve všech kostelích pražských se zvonilo.

Potomně po pacem políbení J. Kr. M. korunu i karkuli červenou karmazínovou s hlavy sníti a ji s pomocí pana Slavaty na polštář stříbrohlavový vedle sebe položiti ráčil. A přijdouc k velkému oltáři, na třetím stupni kleknouce, velebnou svátost oltářní katolickým způsobem pod jednou od pana arcibiskupa přijímati jest ráčil. Po navrácení se zase J. Msti Kr. do svého majestátu pan arcibiskup prvé ještě, nežli se mše sv. dokonala, J. Msti Kr. požehnání dával.

A když tak šťastně toto slavné korunování dokonáno bylo, tu zase po třetí nadepsaným způsobem střelba puštěna a v kostelích se zvonilo, a v kostele pražském bubnováno a troubeno, J. M. Král pak v habitu svém královském, držíce v pravé ruce sceptrum a v levé jablko zlaté, pod korunou královskou z majestátu svého vstáti a ve prostřed J. M. arciknížete Maximiliana a arciknížete Karla jíti ráčil. Před J. Msti Kr. šel pan Jaroslav z Martinic jakožto dvoru J. M. král. českého maršálek s dobytým mečem, a před ním šli kníže Hendrich Julius Saský a kníže Karel z Lichtenštejna. Za J. Msti Kr. J. M. císař jíti ráčil. Před J. Mstí herolti a ti, kteří do kostela sceptrum i jablko zlaté na polštáři a meč dobytý nesli, tolikéž před J. Mstí C. šli. A za J. Mstí C. dva páni kardinálové a páni poslové špaňhelský a florentský z kostela přes palác do soudní světnice, v které dědičný thürhüter král. českého pan Petr Tobíáš Karel z Svárova, z tohoto rodu nejstarší, stál, šli. Jakž pak J. M. Kr. z kostela a též

J. M. C. jíti ráčili, hned za Jich Mstmi až přes palác hradu pražského dva J. M. Kr. officiři mezi lid minci házeli, jednu zlatou co sedm peněz a dvě stříbrně větší a menší. Na kteréžto minci na větší byla koruna a okolo tato slova: „Legitime certantibus“, na druhé straně nahoře koruna a pod tím Ferdinand. II. coronat. in regem Bohemiae a. 1617 29. julii. Na malé minci na jedné straně *F* a nad tím koruna a na druhé straně Coronat. Bohemiae rex 1617.

A přišedše do soudné světnice jak J. M. C. tak J. M. Kr. ráčili nahoru před kathedru ke deskám zemským král. českého jíti, kdež pěknými čalouny jako nějaké kanceláře pro J. M. přistrojeny a obestřeny byly. A J. M. C. ráčil tu habit svůj císařský od sebe dáti, též korunu císařskou a jiné klenoty odnésti. Než J. M. Kr. v témž oděvu svém královském pod korunou ráčil se k tabuli k obědu posaditi, sceptum i jablko na medenici stříbrnou a pozlacenou sobě po pravé ruce tu na též tabuli položit, kdež také brzy po zasednutí na túž medenici koruna královská položena byla. Před jídlem J. Msti Kr. k umývání ruk sloužil dědičný mundšeňk pan Jan Jiří z Wartenbergka, který také sklenicí pitím J. M. Kr. při tabuli sloužil.

Při hodech královských v soudné světnici za tabulí J. Msti C. ráčil přední místo míti, sedíce pod nebesy zlatohlavými. Po pravé J. Msti C. ruce z strany jedné seděti ráčili J. M. král, J. M. arcikníže Maximilian, arcikníže Karel a pan posel španhelský, po levé z strany druhé stál dědičný kráječ král. českého pan Jan Petr Sezima z Sezimova Austí, na místě nejstaršího strejce svého pana Jana Sezimy. Po něm seděli pan kardinál Klezl, pod ním stál J. M. C. fürschneider pan Aurelius Borgonti, a pod ním seděl pan posel florentský. J. M. C. sklenicí sloužil kníže Hendrich Julius Saský.

V též světnici soudné připraveno bylo ještě jiných jedenáct tabulí, a to pro jednoho každého z pánův úředníkův zemských téhož král. českého stavu panského a rytířského, a jeden každý k tabuli své, koho se mu dobře líbilo a vidělo, vzal. *)

Ty královské hody přes tři hodiny trvaly a ti všickni, za těmi jedenácti tabulemi sedící veselé mysli jsouc, J. Msti C. a J. Msti Kr. všeho dobrého žádali a vinšovali s radostným pokřikováním: Vivat imperator et vivat rex Ferdinandus! To

*) Nyní klade Slavata jména těch pánův, kteří při jednotlivých stolích seděli. Těch se dočísti lze ve spise Jiříka Závěty ze Závětic: „Koronování J. M. Ferdinanda t. j. Druhého na král. české l. 1617.“

jest: Živ buď císař a živ buď král Ferdinand! Kdežto i J. M. C. s J. Mstí Kr. jasnou tvář svou královskou pozvaným pánům hostům milostivě ukazovati a veselé mysli býti ráčili. Na kathedře zpíváno, troubeno a všelijaká vocalis et instrumentalis musica, dokud ty hody trvaly, držána byla. Ještě i jiné tři tabule byly, jedna v té světnici, v které rada nad appellacemi se držívá, pro dědičného truksasa a pro ty cavagliery, kteří jemu pomáhali na tabuli J. Mstí Kr. jídla nositi; druhá tabule pro dědičného mundšeňka a jeho hosti v zeleném pokoji, kde se soudové dvorští a komorní držívají, a třetí pro Pražany a vyslané z měst na komoře české v tom zadním pokoji. V placu zámeckém též po ten všecken čas bílé a červené víno z rozdílných sudův se točilo a každý, kdo chtěl, do rozdílných nádob sobě natočiti dáti mohl, a mnoho pecníkův chleba mezi lid obecný rozházeno a rozdáno bylo.

Po dokonání těch slavných císařských a královských hodův J. M. C. ráčil se dvorem svým přes palác do svých pokojův jíti. Jich Mstí arciknížata, páni kardinálové, páni poslové špaňhelský a florentský s J. Mstí C. šli, J. M. Kr. pak ráčil ještě přes kathedru ke dskám zemským do svého pokoje se navrátiti a tu oděv svůj královský složiti, korunu nejv. purgkrabí pražskému, jablko zlaté nejv. panu sudímu zemskému a sceptrum nejv. panu písaři odevzdati, kteřížto při přítomnosti jiných nejv. pánův úředníkův a soudcův zemských, též jiných předních pánův z obce král. českého do kaply sv. Václava ji vnesli a složili, a tu od manův karlštejnských, dokudž se na hrad Karlštejn v místo náležité zase neodvezla a neschovala, v noci i ve dne přede dveřmi hlídána a ostříhána byla. *)

A J. M. Kr. s dvorem svým přes palác hradu pražského též ke dvoru do pokojův svých jíti a obrátiti se ráčil.

Téhož l. 1617 měsíce augusti J. M. císař Mathiáš s J. Mstí Kr. a s J. Mstí arciknížetem Maximilianem ráčil jeti do Drážďan k J. M. kurfirštu saskému, kdež J. M. C. na dna se rozstonati a mimo vůli svou několik dní déleji tam se zdržeti ráčil. Potomně téhož léta při konci měsíce septembris J. M. Kr. ráčil na sněm do margkrabství moravského do města Brna, do knížetství slezských do města Vratislavě, do margkrabství horních Lužic do města Budišina a do margkrabství

*) Již z toho úřadu purgkrabství karlštejnského při obnovení zřízení zemského sešlo a ten hrad se vším k tomu příslušenstvím odevzdán jest k držení a užívání Její Mstí královně české, a koruna česká s jinými klénoty, relikviemi a privilegiemi královskými a zemskými v kaple sv. Václava v sklípku pod zemí v bezpečném místě a truhlách zůstávají složeny.

dolních Lužic do města Gerlice jeti. A ve všech těch zemích J. M. Kr. od pánův stavův týchž zemí za krále českého uznán, za pána jich přijat a vyhlášen býti ráčil. S těmi výminkami a na ten způsob, jak v král. českém na sněmu obecném vykonáno bylo, páni stavové v každé té zemi náležitou povinnost a hold J. Msti Kr. učinili a J. M. tolikéž zvyklou přísahu v každé zemi obzvláště vykonati ráčil. Nejv. pan kancléř král. českého od J. Msti C. za kommissaře nařízen byl, že jest s J. Mstí Kr. do týchž k království českému vtělených zemí na též sněmy vypraven byl.

A jakož svrchu psaného léta 1617 J. M. arcikníže Ferdinand Rakouský z jednomyslného snešení na sněmu obecném ode všech čtyř pánův stavův král. českého za budoucího krále a pána, potom také na sněmě obecném ode všech čtyř pánův stavův margkrabství moravského za budoucí margkrabě moravské, též na sněmu obecném od knížat a pánův stavův za budoucí slezské kníže, též na sněmích obecních v margkrabstvích hořejších a dolejších Lužic za budoucí lužické margkrabě pořádně a náležitě přijat, vyhlášen a korunou královskou slavně korunován býti ráčil, tak že tehdáž vidělo se jak J. Msti C., J. Msti Kr. a celému slavnému domu Rakouskému, tak také všem téhož domu spřízněným a přátelům, jako i také Jich Mstí věrným poddaným a služebníkům (zvláště katolickým pod jednou), že nemohla věc možná býti, aby kdo z zlých lidí, a ovšem pak z prostředku Čechův, Moravanův, Slezákův a Lužičanův mohl neb mohli se najíti, kteříby to přijetí J. Msti krále Ferdinanda za budoucího krále českého, margkrabě moravského, vrchní kníže slezské a margkrabě horních a dolních Lužic v pochybnost uvozovali a takové jednomyslné pořádné přijetí a slavné korunování za nepořádné uznávati, držeti a se snažiti je kassirovati a v nic obrátiti chtěli: nieméně s tím se vším nalezli se zlí převrácení lidé a s svými chytrými obmysly a zlými praktikami k tomu přivedli, že stavové král. českého, markr. moravského, kníž. slezských, markr. horních i dolních Lužic, však vše náboženství pod obojí, ve dvouch letech po svrchu psaném přijetí korunování to za nepořádné uznali, J. M. krále Ferdinanda za krále a pána svého víceji znáti nechtěli, jiného sobě za krále českého volili, a kdobykoliv z obyvatelův král. českého a vtělených zemí to approbirovati a k tomu se znáti nechtěl, ten aby za rušitele obecného pokoje vyhlášen, trestán a pokutován byl, tak jakž téhož jich nepořádného bezbožného a právě rebelského snešení výpisové tuto se příkládají. Prvního snešení, za kterou příčinou J. M. krále Ferdinanda za krále a pána svého znáti nechtěli, výpis tuto se klade:

Kdež jsou také od J. M. krále Ferdinanda mezi tímto časem a předešlým sjezdem dvoje rozdílné psaní s nápisem takovým: „Ze všech tří stavův král. českého na hradě pražském shromážděným osobám“, jichž jest datum v městě Vídní prvního v sobotu po slavném hodůvzkříšení Krista Pána a druhého v pondělí po neděli Jubilate, vše léta tohoto 1619, do direkti na hrad pražský odeslána. Kterážto psaní se všemi k nim přiloženými věcmi, též i to, jakým způsobem král Ferdinand za krále českého přijat a na království české korunován, nicméně jak jest se všemi těmito zeměmi od něho a to ještě dříve a prvé, nežli za krále českého přijat a korunován byl, i po korunování až do této doby zacházeno bylo, měvše my stavové král. českého se pány vyslanými margkr. moravského, hořejšího i dolejšího Slezska, též hořejších i dolejších Lužic v svém plném a bedlivém uvážení, na tom jsme se všickni, dotčené země společně a jednomyslně z jistého uložení božího snesli. Poněvadž království toto české svobodné volení vždycky mělo a posavad s jinými přivtělenými zeměmi má, jakž privilegia zemská to patrně ukazují a užívání to též potvrzuje, což vše i touž smlouvou l. 1608 před Prahou mezi J. M. císařem Rudolfem a arciknížetem Mathiášem, též s zeměmi učiněnou a potom i sněmem obecným a reversy Jich Msti jest dostatečně utvrzeno, a přitom i pokoj o náboženství a porovnání jisté mezi stranou pod obojí i pod jednou, jako i mezi stranou pod obojí samou v král. českém učiněno bylo, — což vše někteří zlí a nepokojní lidé všech časův zrušiti usilovali, k čemuž také skutečně přistoupili. A vidouce, že J. M. arcikníže Ferdinand Rakouský, Štyrský a Korytanský jest úhlavní nepřítel náboženství evangelického pod obojí, a že jsouce ten pán od jezuitův v mladosti své cvičen, hned došedše let svých a do regimentu zemí svých vstoupivše, všecky křesťany pod obojí, kteréž jest dobré paměti pán otec jeho v zemích svých trpěti ráčil, z zemí svých jest vypověděl, i s těly mrtvými, již v Bohu odpočívajícími, hrozně a neslýchaně zacházeti dal: nato J. M. císaře Mathiáše navedli, aby J. M. arcikníže Ferdinanda za syna přijíti a ještě za svého živobytí stavy král. českého jako i stavy král. uherského k tomu přivéstí ráčil, aby po smrti J. Msti králem českým a uherským byl. V čemž když jest J. M. C. jich uposlechnouti, samým stavům král. českého sněm rozepsati a v tom rozepsání to doložiti ráčil, aby se při témž sněmě hned o nic jiného než o sukcessora a budoucího krále českého nejednalo. Pročež se mnozí k sněmu přijeti ostýchali, jiní pak, kteříž přijeli a k tomu, že jest to proti privilegiím a svobodám zemským, se přimlouvali, i to, že jiné země přivtělené přítomny nejsou, a že při sněmu pojminulém s nimi na tom zůstáno jest, poněvadž oni to předkládali, že k volení krále také hlas mají a že to prvé mezi zeměmi na místě a konci postaveno býti má, ukazovali, těm se těžké domluvy a pohrůžky staly; budou-li jinak, než tak, jak naměřeno jest, se přimlouvat, že takovému každému potřebí bude, aby dvě hlavy měl a že se s nimi divně jako předešlých let s některými zacházeti bude. Těm pak osobám z nejv. úředníkův zemských a jiným, kteří takové pohrůžky činili, za to velici darové nejen zaslibováni, ale i dávání bývali. Skrže což k tomu přišlo, že jsou ani toho slova „volení“ přitom trpěti nechťeli; než proti všem svobodám a privilegiím to tak jménem, a někteříž se toho vzdalovali, zavřeli, že král Ferdinand ne „volen“ než jen „přijat, vyhlášen a korunován“ jest. Ale i to vše stalo se conditionaliter a s výminkami, tak že J. M. arcikníže dal jest stavům tohoto království od sebe revers, kterýž v sobě toto obsahuje: Jedno že to od stavův vděčně přijímají a to jim vše milostí svou královskou vzpomínají a vynahrazovati chtějí ráčí; druhé že za živobytí J. M. císaře Mathiáše v kralování vladařství a spravování tohoto království sám o své ujmě se vkládají a bez vůle zvláštní J. M. císaře a podle toho s uvážením nejv. úředníkův a soudcův zemských atd. na sebe potahovati nemá; třetí jestliby přes to na sebe kralování a vladařství za živnosti J. Msti C. potahovati chtěl, tehdy stavové

tou měrou že nemají J. M. Kr. žádnou poddaností, poslušenstvím a povinností zavázání býti; čtvrté že ode dne sjetí z tohoto světa J. Msti C. ve čtyřech nedělích aneb po přijetí na sebe správy král. českého všecka privilegia atd. potvrditi chtějí ráci, jakž týž revers, jehož datum na hradě pražském v středu u vigilí sv. Petra a Pavla apoštolův Páně leta 1617, to v sobě šířeji zavírá. Nad to vše ráčil J. M. král Ferdinand stavům král. českého při korunování přísahu učiniti, že ráci to všecko, což k dobrému a poctivému tohoto král. českého jest, učiní. Proti čemuž obojímu jest J. M. král Ferdinand činiti, a nejen správy a regimentu za živobytí J. Msti C. se ujmáti, direktora tajné rady, totiž kardinala Klezle, skrze něhož císař všecky země spravoval, proti vůli císařské z povinnosti složiti, do arrestu dáti, k válce proti král. českému raditi, ale i svůj vlastní lid z Tyrolu vyzdvihnouti, do král. českého poslati, jim ordinancí dávatí a toto království a obyvatele jeho mečem a ohněm hubiti dáti, sněm v Moravě proti Čechům držeti, spolčení lidu moravského s lidem svým a císařským, jako i durchzugy skrze túž zemi žádati i takové obdržeti. Po smrti císa. Mathiáše pak ten všecken lid vojenský nepřátelský a v tomto království jako i potom v margkr. moravském hrozné tyranství provozující v službu svou přijíti a ještě nad to mnoho tisíc lidu cizího španhelského a jiného verbovati, do tohoto království uvéstí a mnohem hůře, nežli za císaře Mathiáše, nešanující ani starého ani mladého, mužského ani ženského pohlaví, ani těch malých dítek, z kterýchž ještě mnoho v životě materi svých zavřeny byly, provozovati dal a dává. Anobrž nevešedše ještě nikdá sám tohoto království a zemí k němu přivtělených v držení, v král. českém místodržící, a to ty, skrze kteréž prvé to všecko zlé pošlo, zase nařídil, některé z nich jako i jiné tomuto království zpronevěřilé syny při sobě zdržuje, v radách a poselstvích užívá a tím to patrně na sobě znáti dává, že to, což jsou oni posavad zlého na vyvrácení a zrušení privilegií a svobod tohoto království a jiných přivtělených zemí činili a činiti pomáhali, oblibuje a těch osob sobě více, nežli celých království a zemí váží. Nadto výš týž král Ferdinand učinil jest bez vůle a vědomí stavův tejně a ukrytě, a to ještě před tím, nežli jest sám za krále českého způsobem nadepsaným přijat byl, o toto král. české a země k němu přivtělené, jako i o král. uherské smlouvy. Kteréžto smlouvy se teprva nyní jistým božím řízením vyjevily, a vztahují se opět na dokonalé vyvrácení a zrušení všeho král. českého a zemí k němu přivtělených privilegií a svobod, kteréž na svobodné volení krále mají. Nebo se v těch smlouvách králi hišpanskému dědičné právo k tomuto království a zemím přivlastňuje, a takové právo své že král hišpanský na ten čas králi Ferdinandovi postupuje, a však jakžby linie jeho mužského pohlaví sešla, tehdy že to oboje království a země k němu náležité zase dědičným právem na krále hišpanského a na dědice a budoucí jeho připadnouti mají.

Z čehož ze všeho i jiných mnohých věcí patrné jest, že král Ferdinand proti svobodám a privilegiím království tohoto nepořádně za krále českého přijat a korunován jest, těm také výš dotčeným výminkám, též přísaze J. Msti, při korunování stavům král. českého vykonané, a reversu odvedenému, jako ani jiným výš dotčeným přivtěleným zemím daným, jest se za dosti nestalo; nýbrž naproti tomu všemu jest král Ferdinand činil a tak sám sebe z téhož nepořádného přijetí a korunování na král. české vyvedl a tudy správy a regimentu se zbavil. Skrze což my stavové a země také té povinnosti (ač bychom J. Msti jakou zavázání byli) dokonale osvobození jsme.

Pročež aby J. Msti psáno nebylo, nýbrž to, kudy a kterými znamenitými a velikými příčinami J. M. z toho ze všeho sám se vyvedl a víceji k regimentu a správě těchto zemí připuštěn býti nemůže, skrze justifikací a dedukcí všemu světu v známost uvedeno a osvědčeno bylo. Což se také bez prodlení stane a vůbec k vytištění přijde.

A poněvadž já všech těch věcí, jak se dalo a čeho se tu dotýče, dobře povědom jsem, vidělo se mi za dobré a užitečné pro budoucí paměť a pro pravdivou vědomost těch, kteří to čísti budou, tuto obšírněji s dobrým gruntem pravdivou informací dáti a ukázati, jak Čechové spolu s osobami vtělených zemí, vše pod obojí, neměli žádné příčiny toho slavného a svaté paměti hodného císaře Ferdinanda II. za nehodného správy a králování král. českého a zemí k němu přivtělených uznati, a jiného na místě J. Msti za krále a pána svého voliti, vyhlásiti, korunovati a povinnost poddanou jemu vykonati. A pro lepší jednoho každého vyrozumění budu tu jich artikule a sněšení v tom po periodích pořád citirovati a na každý period náležitou pravdivou informací dávati; i také, kde toho potřeba ukazovati bude, jich smyšlené příčiny refutirovati.

A jakož v tom artikuli o J. M. králi Ferdinandovi z počátku tato slova se pokládají: *Kdež jsou také od J. M. krále Ferdinanda odeslaná.* O těchto psaních, o kterýchž se tuto zmínka činí, věděti sluší, že hned brzy po smrti J. M. císaře Mathiáše J. M. král Ferdinand učinil Čechům pod obojí, na hradě pražském tehdaž shromážděným, dvoje psaní, na jichžto nápisě napsáno bylo: „Ze všech tří stavův král. českého na hradě pražském shromážděným osobám.“ Kterážto tehdejší jmenovaní direktori a správcové zemští nechtěli přijíti a je otevřítí, předkládajíce, že oni tu nejsou a nezůstávají jako osoby partikulární, než že jsou osoby ze všech tří stavův král. českého volené a nařízené, kteří všechny stavy téhož království representirují, a jim stavové vedle plnomocenství, jim daného, správu téhož království na ten čas svěřili. A ačkoliv J. M. C. Mathiáš za živobytí svého je za takové, jak oni sobě přivlastňovali, znáti neráčil a J. M. král Ferdinand po smrti J. Msti C. též neráčil moci je za takové znáti, poněvadž ne na sněmě obecném, než na jistém sjezdu, ne ode všech tří stavův král. českého, než toliko od strany pod obojí za ty nařízení byli: pročez z bedlivého uvážení ráčil jim ten titul dáti, jakž se nahoře dokládá. Tak že nemohouce oni proti tomu se postavovati, aby jakým direktorům tak i jiným osobám tehdaž na hradě Pražském shromážděným táž psaní svědčiti neměla, je přijali, otevřeli a jak direktori v své úzké radě tak i při nejprvnějším sjezdu většího počtu osob stavův král. českého pod obojí vůbec je přečísti dali, a při nejprvnějším uvažování na tom se všickni jednomyslně snesli, aby na táž psaní se vši náležitou uctivostí, poddanou ponižeností svou J. Msti Kr. odpověď dali, jako i také nařídili jisté osoby ze všech tří stavův, kteří koncept té odpovědi sepsati a k ratifikací všem třem pánům stavům vůbec přednésti měli.

Ale ti, kteří jsou s prostředku direktorův jiný úmysl měli, totiž k tomu vésti, aby J. Msti Kr. netoliko žádná odpověď dána nebyla, ale aby i J. M. Kr. víceji za krále a pána svého neznali, než na místě J. Msti jiného volili, všelijak to předcházeli, aby koncept té odpovědi stavům přednášen nebyl. Tak že tak dlouho tím prodléváno bylo, až direktori mezi sebou o to se snesli a tu teprva pánům stavům pod obojí zdání své přednesli a na tom zavřeli, jakž z následujících slov snešení jich se vyrozumí.

Prvního psaní tato podstata byla: Poněvadž J. M. Kr. po smrti J. Msti C. nemalá nedorozumění, roztržitosti a i válečný způsob v království svém českém nacházeti ráčil, že ráčí žádostiv býti, všecka ta nedorozumění v pokojný způsob zase uvésti. Pročež aby s prostředku svého jisté osoby nařídili a ke dvoru J. Msti Kr. do Vídně vypravili a skrze ně potřebu svou přednésti dali, že J. M. Kr. ráčilby chtíti vše volně vyslyšeti, tomu vyrozuměti, v bedlivé své uvážení vzíti a všelijak se snažiti k pokojnému konci ty věci přivesti. A mezitím že J. M. Kr. ráčil při vojsku, po smrti J. M. C. v král. českém zůstávajícím, milostivě naříditi, aby nic nepřátelského proti vojsku stavův téhož království před sebe nebrali, a generálu téhož vojska, panu hraběti Buquoy, poručiti, aby takové J. Msti Kr. nařízení officírům válečným týchž stavův v známost uvedli.

Druhého psaní podstata tato byla: J. M. Kr., pamatujice na svůj při korunování stavům král. českého od J. Msti daný revers, že ráčí chtíti, kdyby koliv Pán Bůh J. M. C. z tohoto světa povolati ráčil, ode dne smrti ve čtyrech nedělích pořád zběhlých potvrzení všech privilegií téhož království odevzdati. Pročež poněvadž Pán Bůh všemohoucí J. M. C. Mathiáše, krále českého slavné paměti, v středu po neděli Judica 27. dne martii v městě Vídni ráno mezi 8. a 9. hodinou l. 1619 skrze časnou smrt z toho světa nepochybně k sobě do věčné slávy povolati ráčil; a poněvadž již dokonale správa téhož království a zemí k němu přivtělených J. Msti jakožto korunovanému králi náleží: z té příčiny že ráčí takového potvrzení k rukám nejv. purgkrabí pražského odsílati, aby je stavům téhož království odevzdal. Vedle toho že J. M. Kr. s pomocí boží všelijak se k tomu přičiniti chtíti ráčí, aby to království zase v dobrý a pokojný způsob přivedeno býti mohlo, obyvatelové spolu s poddanými svými v pokoji, lásce a svornosti zůstávali, nad právem, řádem a spravedlností ochranná ruka držána byla, jakž o tom pán Adam z Waldštejna, nejv. hofmistr král. českého, po příjezdu svém do Prahy obšírněji zpravu učiniti moci bude. A J. M. Kr. že ke všem obyvatelům

téhož království jiné naděje býti neráčí, než, poněvadž to vše, co J. M. jim stavům připověděti ráčil, splniti hotov býti ráčí, že oni podobným způsobem na svou povinnost pozor dadouce, k J. Msti skutečnou poddanost a poslušnost prokáží.

Nejv. pan purgkrabě pražský ohlásil se při direktořích stavův král. českého pod obojí, že od J. M. krále Ferdinanda má sobě odeslanou konfirmaci a potvrzení všech privilegií král. českého; kdykoliv pánu oznámí, že se chce mezi ně najíti dáti a ji k rukám jich odevzdati; z čehož se poznati moci bude, že J. M. Kr. přípovědi své zadosti činiti ráčí. Oni za odpověď dali, že majíce sobě od J. M. Kr. o té věci tolikéž učiněné psaní, dobrou vědomost o takovém odeslání potvrzení privilegií království českého mají; že při nejprvnějším sjezdu pánův stavův král. českého jim to v známost uvéstí a snešení týchž pánův stavův pánu věděti dáti chtějí. Mezitím ti neporádní direktorové stavův pod obojích učinili psaní Jeho Msti kurfirštu saskému.

Z této pravdivé informací mé, na prvním periodu učiněné, poznati se může, jak J. M. král Ferdinand po smrti J. M. císaře Mathiáše tak pokojný počátek kralování svého před sebe vzíti ráčil, neukazujíc na sobě žádného hněvu, že jsou se tehdejší Čechové tak hanebně proti J. M. C. Mathiášovi zpronevěřili a rebellirovali. Než J. M. ráčil privilegia všech stavův král. českého milostivě potvrditi a takové potvrzení skrze jistou osobu do Prahy odeslati, skrze nejv. pana purgkrabě pražského k rukoum jich naříditi odevzdati a vedle toho týmž tehdaž rebellům Čechům tak milostivě se ohlásiti, aby toliko některé z prostředku svého ke dvoru J. M. vypravili, že, vyrozumějíc jich stížnostem, ráčí chtíti se přičiniti s pokojným prostředkováním vše na místo postaviti. A jistá věc jest, kdyby tehdaž Čechové sobě byli usmyslili a vedle tohoto J. Msti Kr. milostivého podání se zachovali, žeby byli mohli v svých pretensích mnoho obdržeti, a bez další války, krveprolití a záhuby země tehdejší neřesti spokojiti. Ale původové té české rebellie nedali k tomu přijíti, byvše jich úmysl J. M. krále Ferdinanda nižádným způsobem k správě a kralování král. českého nepřipouštěti, než jiného z jich náboženství kalvinského za krále sobě voliti. Však takový svůj zlý úmysl nesměli ihned stavům téhož království a obci vyjeviti, věda, že větší díl stavův k tomu byli by nepovolili. Pročež na rozum stavům dali a je navedli, že jest potřebí bedlivého uvážení, jakáby odpověď J. Msti Kr. dána býti měla. A mezi tím ihned po dostání těch dvou psaní od J. Msti Kr. učinili psaní Jich Mstem dvoum kurfirštům a v týchž psaních J. Msti Kr. vinu dávali, předně že J. M. král Ferdinand po

smrti J. M. císaře Mathiáše správu království českého svěřiti ráčil nejv. úředníkům a soudcům zemským, kteří za kralování J. M. císaře Mathiáše v nepřítomnosti J. Msti v král. českém správu téhož království měli, ješto stavové pod obojí již v tom se byli snesli, že je za takové znáti nechtějí, poněvadž prý ti těch žalostivých neřestí, záhuby a nešťastného krveprolití v témž království příčinou byli. Proti kteréžto příčině přikládá se příležitostě přepis téhož J. Msti Kr. psaní, kteréhož přepis tehdejší Čechové sami Jich Mstem kurfirstům byli odeslali.

Ferdinand z Boží Milosti Uherský a Český král. Urození a stateční věrní milí! Nečiníme vás tejna, že jest Pán Bůh všemohoucí Nás žalostí navštívil a nejjasnějšího velikomocného knížete a pána, pána Mathiáše, nejmilejšího pana strejce a otce našeho, také milostivého krále a pána vašeho, slavné paměti, včerejšího dne ráno mezi 8. a 9. hodinou skrze časnou smrt z tohoto světa, jakž nepochybujeme, k sobě do věčné slávy povolati ráčil. A poněvadž nyní dokonalá správa království českého a zemí k němu přivtělených nám jakožto korunovanému králi náleží, z té příčiny My vás jakožto ty, kteříž jste od J. Msti Kr. dobré paměti za místodržící nařízení byli, při takovém místodržictví vedle předešlé vám dané instrukcí až do dalšího nařízení Našeho milostivě pozůstavovati a přitom milostivě poroučeti ráčíme, abyste jiným nejv. úředníkům a soudcům zemským a raddám soudu dvorského a komorního, jako i jiným přítomným i nepřítomným osobám z obce, pražských i jiných měst, takovou žalostivou novinu, totiž smrt Našeho i jich pána, v známost uvedli, také všechny raddy a přednější osoby z obyvatelův napomenuli, aby se vedle starého chvalitebného obyčeje v smutku ukázali, a jim vedle toho také oznámili, že My, pamatujíce na Náš při korunování stavům král. českého od Nás daný revers, privilegia zemská potvrditi a takovou konformací nejv. purkrabí pražskému odvésti i také s pomocí boží přede všemi jinými k tomu se přičiniti chtíti ráčíme, aby království Naše zase v dobrý pokojný způsob postaveno a obyvatelové a poddaní Naši v pokoji, lásce a svornosti zůstávali, také nad právem, fádem a spravedlností ruka držána býti mohla, jakž o tom urozený Náš věrný milý Adam z Waldštejna, nejv. hofmistr království českého, po příjezdu tam o tom obšírnější zprávu učiniti moci bude. A My k nim a všem obyvatelům dotčeného království jiné naděje nejsme, než poněvadž my to vše, což jsme jim stavům připověděli, splniti hotovi jsme, že podobným způsobem na svou povinnost pozor dadouce, Nám skutečnou poddanost a poslušnost prokáží. Dán v městě našem Vídni ve čtvrtek po neděli Judica dne 27. března léta 1619.

Z tohoto výpisu znáti se může, zdaliž jest J. M. král Ferdinand tím psaním svým co scestného učiniti ráčil. Neb i ti nejv. páni úředníci a soudcové zemští, od J. Msti císaře Mathiáše jakožto krále českého za místodržící J. Msti C. v témž království nařízení, žádný z nich od nižádného pro nějaký zlý spáchaný skutek právně obžalován, souzen a odsouzen nebyl; toliko že osoby strany pod obojí pod jménem všech stavův pod obojí dvě osoby z prostředku jich, totižto hrabě Slavatu a hrabě z Martinic, de facto a mocně v kanceláři české z okna do hlubokého příkopu na smrt vyhodili, dávajíce jim vinu, že oni dva jak v jejich náboženství tak osobám pod obojí v témž království nepřátelé a škodliví byli. Ale ta-

kový skutek týchž osob podobojí od J. Msti císaře Mathiáše jakožto krále českého a pána jich za hanebný a zlý skutek, od nich spáchaný, držán a přičítán byl. A ráčil J. M. C. ihned tehdaž jednoho z svých pánův tejných radd, pana Eusebia Khana, do Prahy vypraviti pro vyrozumění, za jakou příčinou ten hanebný skutek nade dvěma J. Msti C. místodržícími a jedním sekretářem vykonán byl, jsouce J. M. C. žádostiv pokojným způsobem bez války tu věc spokojiti.

Ale tehdejší Čechové aneb raději někteří, zlí mužové zlý oumysl v srdcích svých majíce, oznámili, že jsou své příčiny, pro kteréž jsou to učinili, skrze vytištěnou apologii všemu světu v známost uvedli. I také J. Msti C. vedle psaní svého jeden exemplár též apologie odeslali. Dále pak v žádné jednání dáti se nechtěli, než, vši správy král. českého se ujmouce, proti J. M. císaři Mathiášovi, králi a pánu svému nejmilostivějšímu, dokonale rebellirovali. Ti pak tehdejší Čechové v té své apologii toliko těm dvoum hrabatům vinu dávali a proti žádnému jinému z prostředkův tehdejších pánův místodržících sobě neztěžovali. Neměli tehdy příčinu, Jich Mstem kurfirštům sobě stěžovati, že J. M. král Ferdinand předešlým pánům místodržícím psáti a v jich povinnostech je dále ztvrzovati ráčí. Nebo ti dva svrchu psaní hrabata nemohli jim škoditi, zůstáváje tehdaž hrabě Slávata v jejich moci v arestu a pod var-tou na hradě pražském v domě Její Msti kněžny z Lobkovic, a hrabě z Martinic zůstával tehdaž ven z království v Bavořích v městě Mnichově. A každý rozumný to rozsouditi může, zdaliž J. M. král Ferdinand po smrti J. Msti císaře Mathiáše jiným způsobem a jiným osobám do král. českého moci psáti, než jakž to učiniti ráčil?

Materia pak téhož psaní J. Msti Kr. nebyla týmž Čechům pod obojí škodlivá, anobrž měli slušné příčiny nad tím se těšiti, že J. M. Kr. ráčil jim potvrzení všech privilegií král. českého odsílati.

Druhou vinu Čechové v svém psaní Jich Mstem kurfirštům učiněném J. Msti Kr. dávali, že po smrti J. M. císaře Mathiáše vždy vojska nepřátelská v zemi zůstávaly. Třetí vina, že se ve Vlaších a Nyderlandu lidu válečného více verbuje, a při dvoře J. Msti Kr. že rozdílným osobám na verbuňky pštalunky dávají, což vše že se proti nim a všemu království míní.

Jest s podivením, že tehdejší Čechové nechtěli J. Msti Kr. na psaní J. Msti žádné odpovědi dávatí. V zemi veliký počet lidu válečného měli, tolikéž ze všech stran se sílili, konfederirovali a J. M. Kr. jakožto krále a pána svého pořádně přijatého vyhlášeného a korunovaného k správě téhož království

připustiti nemínili a všelijak mocně nechtěli a s tím se všim, že J. M. Kr. práva svého přirozeného a nabytého proti zbraňujícím a rebellům mocně a válečně se ujímati přinucen býti ráčil, v tom J. Msti Kr. za zlé měli a proti J. Msti sobě ztěžovali. Ale Pán Bůh jich zlost dobře potom vyjeviti a náležitě ztrestati ráčil.

Následuje druhý period, kterýž takto zní: *Kterážto psaní.... z jistého uloží božího snesli.* Zanechávám proti tomuto periodu obšírně informovati a refutovati ty příčiny, které tehdejší Čechové spolu s vtělenými zeměmi sobě míti pokládali, za kterými se jim vidělo, že též příčiny slušné byly, aby J. M. krále Ferdinanda k správě českého království nepřipouštěli, poněvadž doleji jiní periodové příčiny k tomu dají, že to s podstatou refutovati budu. Tuto pak s gruntem a pravdou informací se dá, jak neforemně a nepodstatně to před sebe vzali. Neb předně nebylo tu činiti o to, zdaliž J. M. král Ferdinand II. ráčil jímí za krále českého přijat neb volen býti, poněvadž l. 1617, dvě léta před tímto Čechův s vtělenými zeměmi uvažováním a snešením, J. M. král Ferdinand II. za krále českého pořádně přijat, vyhlášen a slavně korunován býti ráčil, jakž málo výš obšírněji se to vypisuje; než o to činiti bylo, zdali by J. M. král Ferdinand po smrti J. M. C. Mathiáše jakožto krále českého k správě království českého připuštěn býti míti ráčil. Kterážto dotázka Čechům a vtěleným zemím nepřislušela v pochybnosti uvozovati; neb dato, non concessio, kdyby i to pravda byla, žeby svobodné volení krále měli, tehdy proto žádné privilegium a svobody na to neměli, aby korunovaného svého krále ssaditi a nechtěti za krále a pána svého míti, než jiného sobě voliti mohli; neb to jim uvažovati a rozsuzovati nepřislušelo. Než musiliby před vyšším soudcem, nežli oni byli, to přednáseti. Ale když sami o své ujmě de facto to činili, nemohli od J. Msti Kr. korunovaného pána svého za jiné jmíni a držáni býti, než za zpronevěřilé rebelly a poddané. A jak oni se snažili svou rebellí mocí zastávati, tak také J. M. Kr., pořádný král a pán jich, ráčil se snažiti rebelly poddané své válečnou mocí k náležitému poslušenství přivesti, tak jakž se to také stalo.

V tomto pak periodu spisovatelé toho artikule tak opovážlivě doložili, že „měvše oni stavové král. českého se pány vyslanými z vtělených zemí to v svém bedlivém uvážení“, ješto přitom jich uvažování nebyli než toliko některé osoby pod obojí, a žádný z obyvatelův král. českého pod jednou. A pod jménem stavův král. českého tak dobře pod jednou jako pod obojí býti musejí. Sice když v král. českém při

uvažování některých věcí toliko sami pod jednou nebo sami pod obojí bývali, tehdy jmenovali se strana pod jednou a strana pod obojí, aneb abusive stavové pod jednou a stavové pod obojí. Pročež negruntovně v tomto periodu doloženo jest, že stavové král. českého měli to v svém uvážení. Jako i také vyslaní z vtělených zemí nebyli vysláni ode všech stavův týchž zemí. Tak jakž v Moravě obzvláštní stav duchovní byl, a ti netoliko při uvažování toho v Moravě přítomni nebyli, ale ani žádné vědomosti o tom neměli, a žádný z obyvatelův markr. Moravského pod jednou těch rebellských uvažování v témž margkrabství se nedotýkal a k nim neradil. V knížetstvích slezských a v margkr. lužických tolikéž toliko osoby pod obojí ty vyslané vypravili. Pročež nemohli jmenovány býti, že jsou od stavův týchž zemí vysláni byli. A pro lepší vyrozumění, které osoby v král. českém přítom uvažování byli, z originálního protokollu tehdejších direktorův v král. českém výpis tuto se přikládá.

Přímluvy v sněmě na hradě pražském: má-li se J. M. králi Ferdinandovi odpověď dáti čili nemá? a má-li k správě království českého připuštěn býti čili nemá? 19. augusti l. 1619.

Pan Linhart Kolona z Felzu, maršálek polní v král. českém: Jaké jsou svobody království tohoto, též jakým způsobem někteří hleděli stavy o jejich svobody připraviti, tomu že páni stavové ráčili vyrozuměti. Aby pak stavové z toho vyvedeni býti měli, tomu že místa nedává. Neb že král Ferdinand na revers přijat byl jako i jiní. Jak pak nepořádně král byl přijat, pohrůzkami i jinak, o tom se tolikéž ví. Jaká v zemích svých z strany náboženství nařízení učinil, že jest známé. Po korunování jeho hned se nátisky daly, poručení divná proti svobodám vyšly. Nad to král, jsouce conditionally přijat, proti tomu a přísaze své činil, regimentu se ujal, lid nepřátelský do země uvedl, jemu ordinancí dával, ty, kteříž z okna vyházení jsou, i jiné zpronevěřilé za úředníky zdržuje. Řekl by někdo, že jest přijat a korunován: ale z toho se vyvedl. Na jednání smlouvy mysliti, že jest daremní; a v těchto neřestech že nelze déle zůstávati. Dokud z strany krále se resolucí nestane, že s jiným o to jednati jest daremné. Pročež že se pánu vidí ne z hněvu aneb žeby od J. Msti Kr. byl uražen, aby král byl kassirován.

Pan Vilém st. z Lobkovic: Co se privilegií dotýče, jaká jsou a jak jsou stavové o ně připravováni býti chtěli, to že jest vůbec vědomé. To pak že jen pánu v mysli leží, že páni stavové vždycky křičeli: „Pokoj, a jestliže toho krále zavrhneme bez odpovědi, tehdy že válku mítí budeme.“ S druhé strany

jestli že se zanechá, že nebudeme nikdy v bezpečnosti; pročez že pánu se vidí, jestliže má býti kassirován, tehdy aby se myslilo na prostředky, jakby válka mohla kontinuirována býti. Králi aby se psalo, že přísahu a výminku zrušil. Item aby se myslilo na to, kohoby mohli za krále jmiti.

Pan Pavel z Říčán: Že se tolikéž snáší. Jestliže krále chtějí svrci, tehdy aby se myslilo na jiného pána. Též bychom sobě byli podstatni a vedle sebe stáli.

Pan Petr z Švamberka: Že se snáší, aby král Ferdinand nebyl přijat; neb žeby raději pod pohanem býti chtěl.

Pan Václav Vilém z Roupova: Že podle svědomí bez ušetření osob se přimluvit chce. Všecky tyto věci že vzešly k tomu cíli, aby stavové sobě pomohli z svého soužení. Neb svoboda v náboženství i jiné svobody se rušily. A poněvadž Pán Bůh ráčil posavad žehnati (neb kdyby ruka boží přitom nebyla, nikoliv bychom nemohli obstáti), pročez že nesluší od těch prostředkův upouštěti, k zastávání svobod sloužících. Toto že při sobě uvažoval: Učinil-li jest král své povinnosti a výminkám zadosti? Druhé mohli-li bychom pod ním v pokoji zůstávati? Co se prvního artikule dotýče, tu se nachází, že se jest nepořádně dalo, tak že reversu svému zadosti neučinil, pročez že s dobrým svědomím máme se ho zhostiti. Co se druhého artikule dotýče, tu není naděje, bychom v pokoji pod ním zůstávati měli; neb král se posavad těch zlých rad drží. A protož že ráčí míti páni stavové o jinou vrchnost se starati. A více nepřiležitostí že se nacházejí, kdyby král měl zůstat, nežli když bude kassirován. Aniž naděje není, kdyby byl král přijat, aby jaký pokoj spůsoben byl.

Pan Václav z Budova: Tohoto pána přijetí s dobrým svědomím že se státi nemůže; nebo že neupřímně s tímto královstvím jest zacházeno a nepřátelsky na ně saženo. Také od toho pána žádných prostředkův nepodávají, aby těm věcem spomoženo býti mohlo. Pročez aby král kassirován byl, a o jiného pána námluva se stala.

Pan Jan Albin hrabě Šlik: Že se mnozí na to spoléhali, jakoby skrze psaní králi těmto věcem spomoženo býti mohlo. Načež jest odpověď, žeby ta odpověď musila býti vhlídná a z toho by posla traktací nebezpečná. Čas by se tak zmrhal. A dala-li by se patrná odpověď, že ho míti nechceme, jest darební; neb bez toho se krále donese. Ti, kteří se domnívají, žeby skrze traktací těm věcem spomoženo bylo, jsou na omylu. Neb král jinších výminek nepodával, než jaké císař podával. Skrze cožby se čas zmrhal, a

nebezpečnosti větší nastávalo. O pomoci že nesluší pochybovati. Pročež že neráčí moci od předsevzetí ustoupiti, ovšem pak takového úhlavního nepřítele přijímati, poněvadž jest zjevným nepřítelem evangelitského náboženství; anobrž aby se na jiného krále myslilo.

Pan Václav st. Berka: Že se s tou přímlovou snáší, aby králem nezůstal; toliko jsou-li prostředkové před rukami, aby se válka mohla kontinuirovati.

Pan Albrecht Křinecký z Ronova: Že se pánu nevidí, abychom pod takovým tyranem býti měli; sice žeby se raději vyprodati chtěl.

Pan Hynek z Waldštejna: Že vždycky to předpovídal, že ty věci, jak se řídily, nebudou moci státi. Než nyní válčiti, an peněz není, poněvadž poklad vyvezen! Nicméně že se jemu vidí, že král Ferdinand nemá zůstatí.

Pan Jindřich st. Slavata se snáší. Pan Adam z Roupova se snáší. Pan Ota z Donína se snáší. Pan Jiří Adam z Roupova se snáší. Pan Adam ze Vchynic, žeby se raději vyprodal, než pod tím králem býti chtěl. Pan Jan Adam z Roupova tolikéž. Pan Jan z Říčana tolikéž. Pan Michal st. Slavata tolikéž. Pan Jan Lorenc z Žerotína tolikéž. Pan Jaroslav Slavata tolikéž. Pan Sadovský tolikéž. Pan Václav Lokšan tolikéž. Pan Mladý z Budova tolikéž. Pan Václav Herzaň tolikéž. Z pánův.

- Pan Kašpar Kaplíř: Že k psaní neradí; neb nenachází, aby týmž psaním co dobrého vyřízeno bylo. Čas bylby toliko zmrhán, země pak mezitím žeby se hubila. K traktací kdyby se přistoupilo, žeby tudy pokoj způsoben nebyl, než aby král byl kassirován a o jinou vrchnost aby se bez prodlení snesli a ve všem rovnost nesli. Prostředky se ještě najdou. Neb jsou ještě statkové duchovní; prodají-li se, několikrát sto tisíc utrží. Potom že těch, kteří nás všecky do té lázně uvedli, statkové jejich žeby k tomu oddání býti měli. Též statkové království žeby mohli prodáni býti. Také že není možné krále přijíti.

Pan Prokop Dvořecký: Že při sobě nenachází, aby s ním jaká smlouva učiněna býti mohla; než mysliti raději na jiného krále.

Pan Fridrich z Bílé: Že to není možné, aby král Ferdinand měl býti králem jich; neb že ruší svobodu v náboženství i v politických věcech.

Pan Křištof z Fictum: Že přistupuje k přímlovám pana Václava Viléma z Roupova a pana Jana Albina Šlika.

Pan Hendrich Ota z Losu: Přijetí krále jest tak nepořádné, že proto by mohl kassirován býti; nebo jest toliko

přiját a ne volen. Nad to pak, když se hledí na to, co jest král posavad činil, tehdy že s dobrým svědomím nejsme mu ničímž více zavázáni. Smlouva také že nemůže býti učiněna, proto žeby to bylo proti smlouvě špaňhelské. Také bychom se zbavili a vyvedli ze svých privilegium. Smlouva by se také nezdržela. Protož se mu vidí, že král nemá přiját býti. Ale poněvadž na tom dosti není, než musí se také na prostředky pomysleti a neodkládati, ale o jiného pána se starati.

Pan Albrecht Pfefferkorn: Že jest menší nebezpečnosti krále nepřijímati, nežli přijíti.

Pan Bohuslav z Michalovic, místokanclér: Že se mu vidí, že se nemá psáti proto: 1. žebychom tvrdili to nepořádné volení; 2. pomohlo by se k hlasu, než by se to stvrdilo; 3. k římskému císařství žeby se mu také pomohlo, a z toho by mnoho zlého pošlo; neb duchovní a knížata pod jednou musiliby mu pomáhati; 4. tvrdilyby se smlouvy špaňhelské; 5. konfederací by minula; 6. pomoci bylibychvm zbaveni. Protož že se mu vidí, aby místo psaní jistá apologia sepsána byla, proč jeho za krále přijíti nemohou. K dosažení pokoje že sice dvoje cesta jest: krále Ferdinanda přijíti anebo jiného krále sobě voliti. Tohoto zanechat, že jest nebezpečno; neb žeby nic nezdržel, ani náboženství nepovolil, přísahu že také zrušil, tyranství provozuje, lidi zlé při sobě chová. K tomu muselibychom nepřítelům platiti. Pročež jest nejlépe o jinou vrchnost se namluvit.

Pan Šťastný Václav Pětipeský: Považujíce všechny věci, nachází, že ta defensí jest nařízena pro obhájení náboženství. Item když král sem psal, tu že bylo králi vzkázáno: Poněvadž se dotýče všech zemí, že se jim, když se sjedou, v známost uvede. Nyní že se také o to sjeli, co by se psáti mělo. V jakém způsobu pak král nyní zůstává a pročby neměl býti přijat, to jest již ukázáno. Načež hledíce, ačkoliv to zdání předešlé bylo, aby se mu psalo, však od toho upouští, zvláště že nepřítel škodí. Pročež že se snáší, aby nebyl přijat, ale jiný volen.

Pan Petr Miller: Král aby byl kassirován. A jiní všickni k tomu přistoupili, aby král nebyl přijímán, nýbrž o jiného pána aby se namluvili.

Pan Jan Vostrovce: Poněvadž přijetí krále Ferdinanda jest nepořádné, pročez nemá k správě král. českého připuštěn býti.

Pan Vilém Konecchlumský: Na místě kraje časlavského s přimluvou pana Václava a Viléma z Roupova, pana místokancléře a jiných, že král Ferdinand nemůže a ne-

má býti přijat, se snáší. Páni generálové aby lépe na šráfy pozor dávali.

P. Jan Ratibor Sekerka: Že král nemá býti přijat.

Pan Ernfriedt Berbirštorff: Předně abychom obhajovali svobodné volení krále, a jakými chytrými praktikami král Ferdinand o to byl usiloval, aby nás o ně připravil. Ačkoli mohlby někdo mysliti, aby se králi psalo, ale že jest věc darební; neb zmeškalibychom čas, pomoci bychom se zbavili. I poněvadž jest král svou přísahu zrušil a své tyranství posavad provozuje, pročez že uemá býti přijat, ale o jiného krále aby se namluvilo. Však poněvadž není na tom dosti, aby se o generála bylo postaralo: abychom všickni táhli ze všech zemí, tak aby nepřítel nemohl sobě ležení zimní zaraziti, pod pokutou, kdoby nejel, aby byl voběšen na svých vlastních vratech, aneb aby rozsekán byl. Pánům generálštadům aby se psalo o pomoc. Katoličtí aby byli disarmirováni. Item aby s panem feldtmaršálkem jednáno bylo, aby zde stále zůstával v direkcí a úřad jeho aby byl jinší osobou opatřen.

Pražané a jiná města na tom se snesli a za odpověď dali: Že vyrozuměli příčinám, pro kteréby král Ferdinand přijat býti neměl. A pováživše to, jak jest nepořádně přijat a také jim revers svůj zrušil, a poněvadž se obávati, kdyby král měl k regimentu připuštěn býti, žeby toto království k zkáze přijíti musilo: pročez že se snášejí, aby k správě připuštěn nebyl. Přičemž se musí mysliti na to, jakby nepříteli mohlo býti odpíráno, a o jiného pána aby bylo staráno.

Pan Bohuchval Berka, jakožto tehdáž přední direktor, radda a správce zemský a téhož sněmu neb sjezdu direktor, svou přimluvu učinil: Že sobě ku paměti přivedl revers, kterýž od sebe dal, kterémuž že zadosti neučinil, nýbrž království toto mečem, ohněm a loupeží hubí; protož aby králem nezůstal. Však že přitom sluší na to mysliti, 1. kdoby měl býti za krále, 2. budou-li s tím králem, kterýžby budoucně volen byl, spokojeni, 3. že musí býti mocný, 4. že se musí věděti, přijme-li to k sobě, 5. na ty cesty pomysli, aby byl také uherským, 6. též králem římským. A tak ten potaz a to uvažování zavřel, že králi Ferdinandovi nemá psáno a že nemá k správě král. českého připuštěn býti.

Při tomto nepořádném tehdejších Čechův uvažování znamenati sluší: Předně. Když l. 1617 stavové král. českého na sněmu obecném uvažovali strany přijetí tehdáž J. M. arciknížete Ferdinanda, tehdy při témž uvažování bylo osob z stavu panského 63 a při tomto bylo jich toliko 25 osob. Tehdáž při sněmě mezi těmi osobami stavu panského 25 osob katolických pod jednou, a při tomto uvažování dokonce ani jeden

pod jednou nebyl. Item tehďáž mezi těmi osobami z stavu panského sedm nejv. pánův úředníkův zemských bylo, a při tomto uvažování ani jeden nejv. úředník zemský z stavu panského přítomen nebyl. Item tehďáž soudcův zemských z stavu panského bylo přítomných sedm osob, a tuto byl toliko jediný pan z Felzu. Item tehďáž z pánův radd soudův dvorského a komorního bylo přítomných osob z stavu panského 15, a tuto toliko šest osob. Item z rytířstva bylo tehďáž přítomných 43 osoby, a tuto malý počet se jich jmenuje, toliko 13, ačkoliv není pochybnosti, že jich větší počet bylo, poněvadž Vilém Konechlumský přimluvu svou učinil na místě všech jiných z rytířstva z kraje čáslavského; ale ti všickni byli osoby z obce, kteří bez mnohého uvažování toliko křičeli „Snášim se!“ Item tehďáž z rytířstva přítomni byli nejv. úředníci zemští 3, a tuto toliko jeden, Kašpar Kaplíř, purgkrabě kraje hradeckého. Item soudcové zemští z rytířstva byli tehďáž přítomni 4, a tuto toliko jeden, Prokop Dvořecký. Item z radd soudův dvorského a komorního tehďáž přítomných bylo 6, a tuto toliko jeden, Friedrich z Bílé. Item z Pražan bylo tehďáž při tom sněmě několik osob pod jednou, též také vyslaní z měst katolických, jako z Plzně, z Budějovic, z Kadaně, a při tomto sjezdu a uvažování žádný z katolických pod jednou z třetího stavu přítomen nebyl. A poněvadž stavové král. českého vlastně tehďáž jmenování býti nemohli, mezi kterými osoby pod jednou se nenacházeli a při tomto tehdejších Čechův uvažování žádný ze všech tří stavův pod jednou se nenacházel: následuje, že vlastně stavové se jmenovati nemohli. A poněvadž nejv. páni úředníci zemští, soudcové zemští a J. Msti Kr. raddy soudův dvorského a komorního přední osoby z vyšších dvou stavův a jako sloupové téhož království bývali, a při tomto uvažování toliko jediný úředník zemský z rytířstva, a to z počtu jedenácti pánův úředníkův zemských nejposlednější, z počtu pánův soudcův zemských toliko dva a z počtu pánův radd toliko sedm přítomni byli: z toho znáti a souditi se může, jak nepořádné a pro materi, o což činiti bylo, právě rebelské uvažování a snešení bylo. A k tomu stalo se to ne při sněmě obecném, než při sjezdu nepořádném, od nepořádných a rebelských direktorův rozepsaném.

Vedle toho vidí mi se ta vota a zdání těch konsulentův za potřebné býti poněkud examiniovati.

Předně proti pána z Felzu přimluvě toto rozvažovati sluší: Když l. 1617 o přijetí tehďáž J. M. arciknížete Ferdinanda za krále českého na sněmu obecném uvažováno bylo, tehdy pan z Felzu v přimluvě své nedokládal toho, žeby svobody král. českého měly to s sebou přinášeti, že nemá při-

jat, než volen býti, než toliko vedle předcházející přímlyvy k tomu vedl, aby to uvažování do generálního sněmu odloženo bylo, při kterémžby páni stavové z vtělených zemí mohli své vyslané také přítomné míti. A při relaci sněmovní v svém ohlášení s přímlyvou zouplna se snesl, aby J. M. arcikníže Ferdinand vedle jednomyslného pánův stavův snešení za krále českého přijat, vyhlášen a korunován býti ráčil. Dále pak o těch svobodách král. českého v příčině svobodného volení krále, o té nepořádnosti přijetí J. M. arciknížete Ferdinanda za krále českého, o těch některých pohrůžkách doleji dá se další příčina, obšírněji o tom informovati a to zdání pana z Felzu v těch artikulích refutirovati. O těch nátiscích a divných poručeních, po korunování J. M. vyšlých, žádná vědomost se nemá. A kdyby co takového bylo se stalo a vyšlo, tehdy J. M. král Ferdinand neráčilby tím vinen býti, poněvadž J. M. Kr. za živobyti J. M. císaře Mathiáše neráčil se správy v král. českém v ničemž ujímati, jak dále se to ukáže. A to, co z Felzu J. Msti Kr. přičítá, žeby J. M. proti přísaze ráčil míti učiniti, regimentu se ujímati, lid nepřátelský do země uvozovati a jemu ordinancí dávati, vše bez gruntu bylo a prokázati se nemohlo. Že jest J. M. král po smrti J. M. císaře Mathiáše předešlým J. Msti C. pánům místodržicím psáti ráčil, mezi nimiž také byli ti dva hrabata z okna vyhození, na to se již málo výše odpověď dává; v čemž se zůstavuje. Neb že on z Felzu tyž dva hrabata a některé jiné z předních Čechův horlivé katolické králi a pánu svému věrné (s některými jinými sobě rovnými rebelly Čechy) za zpronevěřilé držel a vyhlašoval, na tom nic nezáleželo. Dosti oni na tom měli, že od své nejmilostivější vrchnosti za takové držání nebyli a že od žádného za takové pořádně obžalování, ovšem pak odsouzení nebyli. On pak z Felzu, davši se od tehdejších rebellův Čechův za nejvyššího polního generál-maršálka voliti a vyhlásiti, a jsouce vedle toho obzvláště nejvyšším nad tisíci koňmi a slouživše v té povinnosti jak nepořádným stavům král českého tak potom nepořádně od nich volenému Fridrichovi falckraběti, skrze lid válečný J. Msti pořádně přijatého a korunovaného krále českého Ferdinanda II. l. 1620 na den v květnou neděli v Rakousích blízko vsi Longelois s svými tisíci koňmi poražen, ztrestán a života svého zbaven byl, o čemž nahoře (str. 45) též zmínka se činí. Že pak z Felzu v své přímlyvě dále dokládá, že J. M. Kr. z svého přijetí a korunování za krále českého ráčil se vyvésti, to jsou toliko slova a žádným způsobem toho prokázati bylby nemohl, jak doleji obšírně to se ukáže. A že přímlyvou svou zavírá, pokládajíc všelijaké jednání a smlouvy býti darební, nýbrž že se jemu

vidí, aby J. M. Kr. ráčil býti kassirován, kterážto přímľuva byla dokonale bezbožná a rebellská, a ta výmluva jeho, že jest od J. Msti Kr. nebyl uražen a že přímľuvu svou z hněvu nečiní, málo jemu prospívá, nýbrž více jeho kondemniruje, že beze vší sobě dané příčiny snažil se svou první přímľuvou J. M. Kr. o přirozené dědičné a skrze pořádné přijetí a korunování nabyté právo, které k král. českému a vtěleným zemím míti ráčil, připraviti, i také to dovedl, toliko že Pán Bůh spravedlivý soudce neráčil připustiti, aby dlouho trvati mělo.

Druhá přímľuva při tom uvažování pana Viléma st. z Lobkovic jest něco mírnější, když se přímľouval, aby J. Msti Kr. psáno bylo, že jest přísahu a výminku zrušiti ráčil. Neb kdyby se takové psaní stalo, bylby stavové král. českého náležitou odpověď od J. Msti Kr. dostali, žeby byli mohli z omylu svého vyvedeni býti a se spokojiti. Však tou závěrkou v své přímľuvě, aby se myslilo, koho by mohli za krále míti, to jest na sobě znáti dal, že jest se s přímľuvou první snášel.

Pana Pavla z Říčán přímľuva netoliko od první se nedělila, ale byla ještě bezbožnější s napomínáním, aby v tom svém zlém předsevzetí byli sobě podstatní a vedle sebe stáli.

Pan Petr z Švamberka netoliko s přední rebellskou přímľuvou se snesl, a ještě bezbožnější přidal, J. M. císaře Ferdinanda nad pohana horšího býti pokládal. Sice kdyby každému z poddaných dovoleno bylo, vzíti sobě za pána, koho by míti chtěli, tehdy vedle latinského přísloví Quot capita tot sensus musilyby časté proměny bývati.

Pan Václ. Vil. z Roupova byl jeden z předních vůdcův tehdejší rebellie; pročez lépeji nežli jiní věděl, k jakému cíli ta jich rebellie směřovala, totiž, aby J. M. císaře Mathiáše, krále svého přes sedm let pokojně kralujícího, ještě za živobytí J. Msti správy král. českého zbavili a po smrti J. Msti C. J. M. krále Ferdinanda korunovaného svého krále k správě téhož království a vtělených zemí nepřipouštěli, konfederací s vtělenými zeměmi, s Uhry, s knížetem sedmihradským, s dolejšími a hořejšími Rakuřany učinili, a v těch artikule ustanovili, kteréby na potlačení víry sv. katolické v témž království a v těch zemích a na ztenčení důstojenství královského sloužití mohly, a aby Jich Msti z slavného domu Rakouského království českého a těch zemí na věčnost zbaveni býti ráčili, a oni aby jiného krále a pána vedle svého náboženství sobě volili.

K takovému hanebnému cíli vůdcův tehdejší české rebellie směřujíc, pretext tomu se dával, že se to činí, aby „stavové z svého soužení sobě pomohli.“ A on z Roupova, byvše

z Jednoty bratrské náboženství kalvinského, podle svědomí svého ochotně k tomu radil. A že se jim v tom zlém rebellském předsevzetí z počátku poněkud dařilo, totiž že jsou nemohli také hned od J. M. císaře Mathiáše a po smrti J. Msti od J. M. císaře Ferdinanda II. tak brzo skroceni a válečnou mocí přemoženi býti, zdálo se týmž vůdcům, že ruka boží při nich jest, a že jsou již zvítězili. Ale v krátkém čase skutek to ukázal, když jsou J. M. Kr. Ferdinanda, korunovaného již krále, k správě téhož království nepřipustili, že jsou skrze to v pokoji nezůstali, nýbrž příčinu dali k větší válce a prokázání, že ruka boží ne při nich, než při J. M. císaři Ferdinandovi II., jich pořádném králi, byla a zůstávala.

Co se pak toho dotýče, že se J. Msti C. v této přímlově vina dává, že jest reversu svému za dosti učiniti neráčil, to že jest negruntovní a nepravdivé, na jiném místě podstatně se ukáže. O tom z Roupova v první knize (str. 366—369) obšírněji zmínka se činí.

Pan Václav z Budova podobně jako z Roupova byl z Jednoty bratrské, discipulus Theodori Beza, náboženství kalvinského. Co k potlačení víry sv. katolické a vzdělání jich náboženství sloužit mohlo, to vše on při sobě soudil, že s dobrým svědomím státi se může. Pročež s přímlovou z Roupova se snášel. Ale spravedlivá ruka boží ještě na tomto světě jeho se dotkla, že po sl. vítězství J. Msti C. před Prahou jako jeden z direktorů pro mnohé jeho těžké rebelské přečinění skrze právní process odsouzen a mečem stat byl.

Pan Jan Albin hrabě Šlik, byvše jeden z obce a v mladém svém věku v Říši v některých akademích lutheranských studující, zdálo se jemu býti příliš sprostno, kdyby v přímlově své toliko byl doložil „Snáším se“; pročež něco obšírněji promluvil a něco víceji nežli jiní v přímlově své doložil, totiž, že J. M. Kr. zjevným nepřitelem náboženství evangelitského býti ráčí. Nepamatoval tento hrabě Šlik na to, když jest l. 1617 na sněmě obecném na hradě pražském o přijetí J. M. krále Ferdinanda uvažováno bylo, že byvše on tehdyž toho přítomný, netoliko při přijetí J. M. arciknížete Ferdinanda za krále českého svou přímlovu k tomu dal i také při relací sněmovní se k tomu přiznal, a při korunování J. Msti přísahu aneb povinnost poddanou vykonal, ano také do-slýchal, co hrabě z Turnu v své přímlově doložil, že on J. M. arciknížete Ferdinanda z mladosti dobře povědom jest, že ráčí pán býti všemi ctnostmi ozdobený, a co ráčí jednou připo-věděti, že ráčí to pevně zdržeti. A poněvadž J. M. Kr. před korunováním svým za krále českého ráčil reversem svým připo-

věditi, že všechna privilegia král. českého ráčí chtíti potvrditi a je v celosti zanechati, a po smrti J. M. císaře Mathiáše J. M. Kr. ráčil takové potvrzení stavům odeslati, tak že, kdyby i to pravda byla, žeby J. M. král jich náboženství pod obojí nepřitelem býti ráčil, nebylo jim potřebí ničeho se obávati; byliby svá nadání a privilegia pokojně mohli užívati. K tomu také, poněvadž J. M. C. ráčil již pořádně přijatým a korunovaným králem českým býti, nenáleželo tehdáž již víceji takové nedostatky přednášeti.

Pan Václav st. Berka skrze svou přimluvu své mysli zlost dosti patrně ukázal. Však s přimluvou z Roupova se nsnášel a to netvrdil, když J. M. král neráčí k správě král. českého připuštěn býti, že v témž království bez války bude, anobřž smýšlel, že se skrze to větší příčina k válkám dá. Podal to k dalšímu uvažování, jestli že prostředkové se nacházejí, válku kontinuirovati. Než měl se tento na to rozmysliti, že na sněmu obecném k přijetí J. Msti za krále českého pořádně hlas svůj dal, že jim nenáleželo nyní jináče se přimlouvati a tím J. M. králi a pánu svému rebellirovati.

Pan Albrecht Křinecký z Ronova, jeden stavu panského z obce, předešle, když na sněmu obecném, aby J. M. Kr. za krále českého přijat býti ráčil, se mluvilo, tehdy s jinými se snesl a přiznání k relací sněmovní učinil, i také nepochybně při korunování přítomen byl a povinnost poddanou vykonal. Neví se, odkud jest to tuto vzal, že J. M. Kr. tyranem jmenuje, čehož na věky bylby ničímž prokázati nemohl. „Sice žeby byl se raději z král. českého vyprodal, nežli pod králováním J. Msti zůstávati měl“: to při vůli a moci jeho zůstávalo. J. M. Kr. bylby jemu toho zbraňovati neráčil, nýbrž raději viděl, aby takový buřič a nezna-pána-svého se byl vyprodal a jiný krále a pána svého milovník, věrný poslušný poddaný, na jeho místo a statek za obyvatele král. českého se byl dostal.

Pan Hynek z Waldštejna, jeden z stavu panského z obce, byl od J. M. císaře Mathiáše pro své těžké přečinění obeslán před vlastní osobu J. Msti C. a ten den, když se měl postaviti, žádal milosti a uvolil se 50.000 kop míš. J. Msti C. složiti. J. M. C. ráčil s tím spokojen býti, jeho zase na milost přijíti, a ty peníze, aby od něho přijaty byly, naříditi ráčil. O jeho přečinění a pyšném humoru mohloby se obsírněji psáti, ale v tomto místě se to pomijí. Nebyl tento přítomný na témž sněmě, když o přijetí J. Msti Kr. Ferdinanda za krále českého jednáno a uvažováno bylo. Však ví se dobře, co patenty sněmovní s sebou přinášejí, že skrze takové patenty

všickni obyvatelové téhož království se obsílají, s tím doložením, kteří nepřijdou a přítomni toho nebudou, na čemž se větší počet spolu s J. Mstí C. králem a pánem jich snesou, že nepřítomní povinnovati jsou, tomu za dosti učiniti, jakoby přítomni byli. Pročež i tento byl tím povinnovat. Že pak v přímlově své dokládá, že jest vždycky předpovídal, že ty věci nebudou moci obstáti, neví se, před kým a jakými slovy to předpovídal. Ale jeho předpovídání bylo velice negruntovní; neb J. M. Kr. římským císařem, uherským a českým králem, kralujícím až do smrti své, zůstati a při smrti své též království u víře sv. katolické tak upevněné a všelijakého lidu válečného tak prázdné a osvobozené zanechatí ráčil, podobně jak za sl. p. císaře Karla IV. se nacházelo. Co pak tím míní, žeby poklad měl býti vyvezen, to se věděti nemůže; neb J. M. Kr., neměvše tehdáž ještě žádné správy v král. českém, ani sám ani skrze jiného žádného pokladu odtud vyvézti dáti neráčil. A že svou přímlovu tím zavřel, že se jemu vidí, že J. M. král zůstati míti neráčí, tím ukázal, že v tom jiném rebellům chtěl zároveň býti, tak jakž potomně také toho zažil, že po sl. vítězství J. Mstí C. skrze právní process všech vzáctných statkův a panství svých byl odsouzen, a odjedouc tejně z král. českého v svém scestném náboženství v Drážďanech mizerně život svůj dokonat.

Pan Adam ze Vchynic, tolikéž jeden z obce, tehdáž l. 1617 na sněmě přítomen nebyl; ale na čem se J. M. C. Mathiáš jakožto král český s pány stavby téhož království snéstí ráčil, povinen byl tak dobře jako jiní to podniknouti. A žeby se byl raději vyprodal, než pod J. Mstí Kr. býti chtěl, to každého času při vůli a moci jeho zůstávalo.

Pan Adam z Roupova, pan Otto z Donína, pan Jiří Adam z Roupova, pan Jan Adam z Roupova, pan Jan Lorenc z Žerotína snášeli se s přední přímlovou, nepamatujíc na to, že předešle na sněmu obecném l. 1617 o přijetí tehdáž J. Mstí arciknížete Ferdinanda za krále českého hlasy své k tomu dali a k relací sněmovní se přiznali, a že jim ne náleželo k tomu se přimlouvati, aby J. M. Kr. po smrti J. M. císaře Mathiáše jakožto korunovaný král český neráčil míti k správě král. českého připuštěn býti; tak že, snášejíc se v tom s jinými, slušně od J. Mstí Kr. za neposlušné poddané a rebelly držáni byli, jako i také pan Michal st. Slávata, pan Jindřich a pan Jaroslav bratří Slavatové, pan Sadovský, pan Václav Herzaň, p. mladý z Budova. Ačkoliv jsou tehdáž na tom sněmě přítomni nebyli, však byvše povinni jakožto obyvatelé král. českého tehdejšímu sněmovnímu

snešení za dosti učiniti, že jsou při tomto uvažování proti J. M. C. s jinými se snesli, v rovnou pokutu s nimi upadli.

Po osobách z stavu panského nacházejí se, že jsou se přimlouvaly osoby z rytířstva.

Kašpar Kaplíř nepřestal na tom, že jest tak hanebnou a rebellskou přimluvu proti J. Msti Kr. učinil, nepokládajíc žádné příčiny, jakoby dosti na tom bylo. Byvše již v věku svém přes 70 let, domníval se, že na tom dosti býti má, že on při sobě tak nachází, nepamatujíc na to, že jest předešle o přijetí J. Msti za krále českého v kanceláři české a na sněmu obecném hlas svůj vydal a k relací sněmovní se přiznal, i při korunování J. Msti přísahu a povinnost poddanou vykonal, a že věrnému poddanému nenáleží proti korunovanému králi a pánu svému z poddanosti a poslušnosti se vyňímati, nechťce J. M. za krále a pana svého míti; sice ten každý, kdo to učiní, že za zpronevěřilého a rebella držán bude, a může-li dosažen býti, zasloužilé trestání jeho potkává. Tak jakž také tomuto se stalo, že po slavném vítězství J. Msti C. před Prahou on s některými jinými sobě rovnými od mistra popravního mečem stat byl. A doložil toto v své přimluvě ještě hanebněji, nežli kdo jiný před ním, ukazujíc prostředky k válce vedení proti J. M. králi a k dosažení peněz, totiž aby statkové duchovní v král. českém prodáni byli, chtějíc tím jak pana arcibiskupa pražského a všechny preláty a duchovní, kteří v král. českém jaké důchody měli, z téhož království docela vybyti a vykořeniti, a své náboženství pod obojí tím lépeji rozmnožiti a ubezpečiti. Tak jakž již byli tehdaž stavové téhož království de facto některé statky k arcibiskupství pražskému a některé jiné k duchovenství náležející v jistých summách peněz zastavili, a některé dokonale prodali a do desk zemských osobám světským je vložili. A chtějíce, aby J. Msti Kr. panství v král. českém prodány byly, chtěl skrze to Jich Msti krále české k takové nemožnosti přivésti, aby musili od stavův posudní a jiné kontribuci žádati a stavové podle vůle své málo neb více a pod výminkami k nim bezbožně svolovati a kontribuirovati, tak jakž léta následujícího 1620 ti stavové král. českého na generalním sněmě svému domnělému králi Fridrichovi místo posudního, prohlídajíc k tomu, že pro obhájení jich velikou útratu vésti musil, nic více než toliko 50.000 kop míš. z kontribucí zemských vydati svolili. A že jest radil, aby statkové těch, kteří je do těch neřestí uvedli, prodáni byli, není pochybnosti, že jest to mínil předně statky těch dvou hrabat, které jsou oni pod obojí (ačkoliv tento Kaplíř toho vyhození přítomen nebyl) v kanceláři české z okna ven vyhodili. Tak jakž de facto těch statkův po odjezdu týchž

dvou hrabat z Čech se byli zmocnili a jich užívali. Ale Pán Bůh všemohoucí a spravedlivý tuto zlou nepravou přímľuvu ráčil dobrotivě změnití a J. M. C. Ferdinandovi II., pravému dědičnému pořádně přijatému a korunovanému králi českému, slavné vítězství nad zpronevěřilými poddanými dáti, že netoliko duchovní v témž království při svých statcích zůstali, a ty, které zastaveny a prodány byly, zase dostali, ale i za první stav v témž království vyzdvižení byli a mnohé štědré nadání od J. Msti C. dostali. Královská panství též k prodání nepřišly, nýbrž J. M. C. ráčil mnohá vzáctná panství a statky rebellův konfiscirovati a dostati. Ti dva hrabata netoliko svá panství a statky zase dostali, ale více rozmnožili, a tak naplnilo se na tomto latinské dictum: *malum consilium consultori pessimum*, zlá rada radci škodlivá. A zle to při sobě uznával, jakoby ti, kteří z okna vyhození byli, je do těch neřestí uvéstí měli; neb v tom, v čem jsou jim vinu dávali, na věky byliby toho neprovedli a neprokázali. Ale to jest věc jistá, že ti, kteříž jsou příčinou byli vyhození z okna těch dvou hrabat, že jsou proti J. M. C. Mathiášovi, králi a pánu svému, se zpronevěřili a rebellirovali, a ti, a ne jiní, původové byli těch válek v jich vlasti, a též království do těch neřestí jsou uvedli. A tak tento měl slušně na to dictum: *Nosce te ipsum*, Poznej se sám! pamatovati.

Po tomto úředníku zemském učinil přímľuvu jeden z soudcův zemských jménem Prokop Dvořecký. Tento také se nerozpomínal na to, že na sněmě obecném k přijetí J. M. Kr. hlas svůj byl dal a k relací sněmovní přiznání učinil, a při tomto uvažování příliš hloupě přímľuvu svou učinil, bez oznámení příčiny, proč se jemu tak vidí. Pročež naplnilo se na něm to španhelské přísloví: *Quin tal hase, tal paga*, Jak jeden činí, záplatu mívá. Po sl. vítězství J. Msti C. ne pro toto samé votirování, než pro jiná mnohá rebelská jeho přečinění vedle Kaplíře a některých jiných jim rovných od mistra popravního mečem stat byl.

Po tomto soudci zemském učinil přímľuvu jeden radda soudu dvorského a komorního, jménem Fridrich z Bílé. I tento nerozpomínal se na to, že J. M. Kr. byl na sněmu obecném pořádně za krále českého přijat a korunován, čehož byvše tehdáž on přítomen a svůj hlas J. M. dávše, nenáleželo jemu, jakožto přísežnému poddanému J. Msti, nechtíti J. M. za krále a pána svého míti, přičítajíc J. Msti takovou vinu, kterou s pravdou žádným způsobem prokázati by nemohl. Pročež také po sl. vítězství J. Msti pro ty jeho i jiné rebelské provinění pořádně souzen a odsouzen byl, i také exekucí právní na něm vykonána a od popravního mistra mečem stat byl.

Po tomto přimlouval se místokancléř království českého Bohuslav z Michalovic, který svou přimluvu obšírnými slovy učinil, jakž se nahoře dokládá.

Měl rozumu a výmluvnosti dosti mnoho, kdyby byl toho k dobrému užíval. Byl v povinnosti místopisárství při deskách zemských několik let. Ačkoliv úřad místokancléřství král. českého vlastně na přednešení nejv. pana kancléře král. českého Jich Msti králové čeští dosazovati ráčili, ale byvše ten úřad prázdný l. 1608, jsouc margkr. moravské od moci J. M. císaře Rudolfa odňato a pod moc J. M. C. Mathiáše, jakožto tehdaž čekance král. českého dáno, vedle smlouvy mezi Jich Mstmi pány bratry stalé, nevidělo se tehdaž nejv. panu kancléři král. českého zapotřebí býti ten úřad dosazovati. Ale v tom těžkém, dlouhotrvajícím sněmě, l. 1609, na kterémž stavové pod obojí k dobrému svého náboženství vše podle vůle své mocně obdrželi a válečnou mocí vymohli: ti bouřliví pod obojí, dostavše tehdaž tu příležitost, že ten úřad prázdný byl, aby osobou z jich náboženství pod obojí dosazen býti mohl, přednesli J. Msti C. tohoto z Michalovic. J. M. C. proti přednešení a zdání nejv. pana kancléře ráčil musiti jej dosaditi. Ačkoliv on při vyhození z okna přítomen nebyl, však byvše na druhý den při tehdejších Čechův nepořádném shromáždění za jednoho direktora, raddu a správce zemského volen, ochotně to k sobě přijal, a při tomto nepořádném shromáždění svrchu psanou přimluvu učinil, nepamatujíc na to, že jest předešle na sněmu obecném J. Msti Kr. k přijetí J. M. za krále českého hlas svůj byl dal, k relací sněmovní se přiznal a při korunování J. Msti Kr. povinnost poddanou vykonal. Pročež také pro jeho těžké v té rebellii spáchané přečinění po sl. vítězství J. M. C. před Prahou exekuci právní na něm vykonána a mečem stát byl.

Co se pak jeho přimlavy dotýče, z ní znáti jest, jak plna zlosti byla. Nepřestával na tom, aby J. M. Kr. k správě král. českého od rebelských stavův téhož království pod obojí připuštěn býti neráčil, než snažil se k tomu přivést, aby J. M. Kr. k římskému císařství též přijíti moci neráčil. Tak jakž, když J. M. Kr. jakožto král český k volení římského krále od kurfiřta mohutského skrze psaní do Frankfurtu povolán býti ráčil, tehdy tíž stavové vyslali tam své posly a přednáseti dali smyšlené a negruntovné příčiny, skrze kteréž překaziti chtěli, aby J. M. Kr. neráčil za pořádného krále českého držán býti, a mezi jiné kurfiřty aby k volení římského císaře připuštěn býti neráčil. A mezi těmi vyslanými syn tohoto z Michalovic byl. Jací hanební artikulové na potlačení víry sv. katolické a ztenčení důstojenství královského

v těch konfederacích stavův král. českého s jinými zeměmi sepsány a ustanoveny byly, v předcházejícím dílu devátém obšírněji se to vypisuje. A tento z Michalovic obával se, kdyby J. M. Kr. k správě král. českého připuštěn býti míti ráčil, žeby ty konfederací minuly. Z čehož patrně znáti jest, že on předním spisovatelem těch konfederací a artikulův byl. A že činí zmínku o smlouvách španhelských, o nichž až posavád žádný jiný v své přímlově zmínku neučinil, zanechám v tomto místě o týchž smlouvách vypisovati; doleji na jiném místě dá se k tomu lepší příčina to učiniti. Velice jej zmýlilo, že se domníval, když jiného krále sobě vyvolí, že v témž království pokoje užiti moci budou. Ty pak příčiny, pro které J. M. Kr. k správě království připuštěn býti míti neráčil, jsou příliš vymyšlené a negruntovní, proti kterýmž doleji na příhodném místě obšírněji pravdivá informaci se dá.

Po této přímlově následovala přímlova Jindřicha Oty z Losu. Tento Ota nebyl tehdaž v Praze a při sněmě obecném, když J. M. Kr. ráčil za krále českého přijat a korunován býti. Zdaliž nedostatek zdraví jeho nebo jiná příčina v tom byla, že jest na patenty od J. M. C. Mathiáše rozeepsané a publikované k němu najíti se nedal, věděti se nemůže. A vidělo se jemu, když od jiných slyšel, kteří tehdaž na sněmě přítomni byli, žeby to přijetí J. M. Kr. nepořádné býti mělo, že on má také tak smýšleti a za to držeti. A tak daleko v tom zaveden byl, že když po sl. vítězství J. Msti C. do arrestu dán byl a od J. M. C. nařízených kommissarův examinován, na tu dotázku, proč jest k tomu vedl, aby J. M. Kr. k správě království českého připuštěn býti míti neráčil, za odpověď dával, že jest on proti J. Msti Kr. v tom nic neprohřešil, poněvadž jest v sněmě přítomen nebyl a nikdy se k tomu nepřimlouval, aby J. M. Kr., tehdaž arcikníže rakouské, za krále českého ráčil míti přijat býti, a že jest od mnohých slýchal a sám při sobě vždycky za to držel, že stavové král. českého mají svobodné volení krále českého. Nerozpomínal se tento Ota na to, že v král. českém to se za právo drží, na čem se J. M. král český s pány stavy téhož království na sněmu obecném sněsti ráčil, že žádnému z pánův obyvatelův téhož království proti tomu na odpor se stavěti nenáleží; sice jako přestupník a rušitel práva v pokutu a trestání upadá. Pročež paněvadž přijetí a korunování J. Msti Kr. na sněmě obecném zjevně se stalo a po všem království i jinde v jiných královstvích a zemích rozhlášeno bylo, neměl tento příčiny v pochybnost to uvazovati. A že jest se s přímlovou předcházející Bohuslava z Michalovic snesl, naplnilo se na něm to obecné přísloví: Když slepý slepého vede, obyčejně

oba do jámy vpadají. Ačkoli tento při vyhození z okna přítomen nebyl, však na druhý den při tom nepořádném sjezdu stavův království českého pod obojí, byvše za jednoho direktora, raddu a správce zemského volen a nařízen, dal se v tom volně rád potřebovati. A po slavném J. M. C. vítězství před Prahou skrze process právní odsouzen a mečem stat byl. Proti přímlově jeho neuznávám tuto potřebí býti, mnoho informovati a ji refutovati. Na dile nahoře při jiných podobných přímlovách to se již stalo, a doleji při jiných příčinách k tomu daných obšírněji se stane.

Křištof z Fictum byl jeden z direktorův. Pročež nebylo divu, že se s jinými sobě rovnými snesl, nerozpomínajíc se na to, že jest předešle na sněmu obecném hlas svůj k přijetí J. Msti arciknížete Ferdinanda za krále českého byl dal, k relací sněmovní se přiznal, a při korunování J. M. Kr. povinnost poddanosti vykonal.

Albrecht Pfefferkorn též byl jeden z direktorův se všemi těmi qualitatibus, jak effectus potom ukázal. Jestliže menší bylo nebezpečenství (vedle jeho zdání) jiného krále přijíti, to vůbec vědomo jest.

Šťastný Václav Pětipeský též byl jeden z direktorův in qualitatibus předcházejícím dvoum rovný. Než že trochu výmluvnější byl v jazyku českém nežli druzí dva, pročež také obšírněji přímlovu učinil. Po sl. vítězství J. M. C. před Prahou jak oni dva tak i tento statkův svých odsouzeni, a ty k ruce J. Msti C. konfiscirovány byly. Než tomuto Pán Bůh tu milost dáti ráčil, že zanechajíc scestného náboženství, k víře sv. katolické samospasitedlné přistoupil a v ní život svůj dokonat, byvše radda soudův komorního a dvorského, a místokomorníkem v král. českém.

Petr Miller byl jeden z direktorův, z rytířstva nejposlednější; neb nebyl starožitného rodu. Přidržel se náboženství z Jednoty bratrské aneb Kalvinského, a ti té sekty nejprvnější vůdcové v té rebellii byli. Pročež nebylo divu, že jest se v tom zlém rebelském předsevzetí s nimi snesl. Po sl. J. M. C. před Prahou vítězství ven z království jest odejel a in exilio v městě Štětínu v zemi pomerské v svém scestném náboženství mizerně život dokonat, a statek jeho v Čechách k ruce J. Msti C. konfiscirován byl.

Jan Vostrovce nebyl sice na sněmu přítomný, když J. M. Kr. za krále českého přijat a korunován býti ráčil, ani také při vyhození z okna v kanceláři české nebyl (za časté stonával; snad nedostatek zdraví jemu v tom překážel) a byl by dobře učinil, aby se byl k tomu sjezdu a uvažování tolikéž najíti nedal. Nebylby od nich zaveden a proti J. M. Kr.

pořádnému králi a pánu svému tak těžce prohřešil. Tak jakž po sl. vítězství J. Msti C. pro těžké své přečinění skrze právní process všech statkův svých odsouzen a ty k ruce J. Msti C. konfiscirovány byly.

Vilém Konecchlumský byl v věku již dosti dospělý a starý, než v sněmích bouřlivých, vzláště v těch l. 1608 a 1609, největším buřičem náboženství z Jednoty bratrské neb kalvinské; sám bouřil a jiné z obce z rytířstva po sobě povozoval. Tak, jakž při tomto sjezdu a uvažování neměl na tom dosti, že svou přimluvu sám od sebe učinil, ale potáhl také jiných přitom, ohlašující se, že se přimlouvá i na místě celého kraje čáslavského. Pročež naplnilo se na něm to vlaské přísloví: Una paga tutti, Jedna platí všecky. Po sl. vítězství J. Msti C. pro své mnohé těžké přečinění skrze právní process hrdla byl odsouzen a mečem stat.

Pan Ratibor Sekerka nebyl na sněmě při přijetí J. M. C. za krále českého; mohl také, když to uvažování se dalo, doma zůstat. Neb po sl. vítězství J. Msti C. pro své přečinění všeho statku a jmění odsouzen byl.

Ernfried z Berbirštorfu nebyl sice přítomen tohoto sněmu, když J. M. Kr. za krále přijat a korunován býti ráčil, a to za tou příčinou, že jest žádného pozemského statku neměl, tak, jakž osoby z stavův, kteříž pozemských statkův neměli, do sněmu nepřicházely, proto že neměly čeho svolovati. Nežli na těch bouřlivých sněmích tehdáž, když se toliko o náboženství jednalo, to jsou všecky osoby z stavův, i kteří žádných statkův neměly, přicházely. A za tou příčinou tak mnoho osob podobojích se scházelo, jakž podobně při tom vyhození z okna tolikéž mnoho jich, podobojích, přítomných bylo, kteří statkův neměli. Mezi jinými tento z Berbirštorfu byl, který pana Fabriciusa, sekretáře, z okna s jinými osobami z obce vyhazovati pomáhal. I také byl jeden z těch, kteříž po vyhození z okna těch dvouch hrabat dolů na valy šel s těmi, jenž na pána z Martinic z valův dolů do příkopu stříleli. A zdržoval se na větším díle u hraběte z Turnu; neb byl jeho aufwarter. A tehdáž, když toto uvažování na hradě pražském se dalo, hrabě z Turnu té noci před tím z Prahy do ležení odjel. A mnozí tehdáž o tom povídali a jistili, že hrabě z Turnu tomuto z Berbirštorfu k péru diktoval, co při tom uvažování mluvití a jakou přimluvu učiniti má, tak že není divu, že týž z Berbirštorfu tak obšírnou přimluvu učinil, poněvadž to nešlo z něho, než z jeho principála, hraběte z Turnu, který jemu to diktoval.

Tak jakž sice jemu, osobě z obce, žádného statku pozemského nemajícímu, nenáleželo takovou obšírnou, velikých

věcí se dotýkající přimluvu činiti. A snadno jemu bylo se přimlouvati, aby veřejnost v království nařízena byla, a který by nechtěl sám jeti neb na místě svém vypraviti, aby byl v svém domě neb příbytku na vratech za nohy oběšen, poněvadž on neměl statku pozemského a nemohl co vypravovati. A není pochybnosti, že vůdcové té rebellí netoliko proti této přimluvě na odpor se nestavěli, ale rádi slyšeli, že někdo z obce tak svobodně k tomu cíli a konci, ku kterému oni směřovali a vedli, vůbec mluvil a jiné osoby z obce k tomu pohnul, aby tolikéž s nimi se snesli. Sice doložil tento v své přimluvě to, oč v tomto uvažování činiti nebylo. Z čehož tím patrněji znáti jest, že to z něho nešlo, než z jiného podstatnějšího, nežli on byl. Po sl. vítězství J. Msti C. ten jest z král. českého odjel, a někde u nepřátel J. Msti C. a slavného domu Rakouského se zdržoval. Neví se, jestli ještě v živobyti zůstává.

Pražané a města, snešení své přednesouce, nerozpomínali se na to, když l. 1617 na sněmu obecném strany přijetí J. M. Kr. za krále českého přednášeno a uvažováno bylo, že jsou se všichni jednomyslně na tom snesli, aby J. M. arcikníže Ferdinand za krále českého přijat a korunován býti ráčil, a při relací sněmovní na místě svém i na místě jiných spolusousedův svých, od kterýchž k tomu jednání sněmovnímu vyslání byli, přiznání učinili, při korunování povinnost poddanosti J. M. Kr. vykonali, i také tehdaž tíž Pražané a vyslání pangetirování byli. Ale žádná pochybnost není, že tito Pražané a vyslání z měst, kteří jsou tuto přimluvu učinili, tehdaž při tom sněmě přítomni nebyli, než toliko ti, kteří byvše scestného náboženství pod obojí, s jinými osobami z vyšších stavův se snášeli a pořádnému korunovanému J. M. králi a pánu svému se zpronevěřili a rebellirovali. Z kterýchžto příčin po sl. vítězství J. Msti C. všech privilegií svých zbaveni byli, jich pozemští statkové k ruce J. Msti C. konfiscirování byli a některá města královská, jako Slaný, Písek, Stříbro, Teyn nad Vltavou, Prachatice, Vodňany, jako i jiní statkové pozemští některým osobám z vyšších stavův téhož království prodány, zastaveny a v dědictví oddány byly.

Naposledy učinil přimluvu jakožto nejpřednější direktor, radda a správce zemský a direktor tohoto uvažování, totiž pan Bohuchval Berka z Dubé a z Lipého.

Tento pán sice z předního starožitého rodu stavu panského v král. českém, v věku dosti sešlý, od J. M. C. Mathiáše do soudův komorního a dvorského za raddu dosazen, než v věcech politických a soudních málo povědomý, však dobrý oeconomus byl, dobré víno a veselá muzika dobře se

jemu líbila, tak jakž z jeho přimlavy dosti neforemné jeho nepovědomost a špatný rozum dosti seznati se může, když se přimlouval, jaký by měl král český býti, kterého oni sobě volí. Nedostávalo se, aby byl dal malíři vymalovati, tak aby byl svou přimluvu tím zavřel, aby takové postavy, takové krásy, jakž ten obraz vymalovaný ukazuje, byl. Nerozpomínal se tento na to, že jest na sněmě obecném svůj hlas k přijetí J. M. Kr. za krále českého dal, k relací sněmovní se přiznal, při korunování J. Msti C. přísahu a povinnost vykonat a k tomu dožádaný na místě sirotka, ještě nezletilého pana z Hazen burgku, dědičného truksasa král. českého, pecen chleba pozlacený před J. Msti Kr. při korunování a k ofěře nesl, a že jemu nenáleželo se k tomu přimlouvati a vésti, aby J. M. Kr., pořádně přijatý a korunovaný král český, neráčil míti k správě téhož království připuštěn býti, byvše všechny ty příčiny, které se jemu přičítaly, falešné, nepravdivé a vymyšlené. Pročež také tento po sl. J. M. C. vítězství pro to i jiné přečinění skrze právní process za rebellanta vyhlášen, a cti, hrdla i statku odsouzen byl. Na hrdle trestán býti nemohl, proto že s domnělým králem českým Fridrichem z království českého byl odtáhl. Než statky a vzáctné panství jeho k ruce J. Msti C. konfiscirovány a vzaty byly. On byvše náboženství z Jednoty bratrské kalvinského, ven z vlasti své v tom svém scestném náboženství in exilio v městě Hamburgku život svůj mizerně dokonat.

Z této svrchu psané pravdivé informací poznati se může, kterak tehdaž někteří Čechové náboženství pod obojí v dosti skrovném počtu opovážili se, takové rebelské uvažování při sjezdu nepořádném před sebe vzíti, a J. M. krále Ferdinanda II., vlastního vnuka Její Msti královny Anny, dědičky král. českého, na sněmu obecném od J. Msti císaře Mathiáše jakožto krále českého ode všech tří stavův téhož království pod jednou i pod obojí, v velikém počtu shromážděných, z jednomyslného snešení za pravého dědice téhož království uznaného, přijatého, vyhlášeného a korunovaného krále českého nechtěli více po smrti J. M. císaře Mathiáše krále českého za krále a pána svého znáti a k správě téhož království připustiti. A nepřestali tehdejší Čechové na tom, že jsou se mezi sebou v tom počtu, jakž jsou se tehdaž nacházeli, snesli, ale i nepřítomné osoby z stavův a pány obyvatele téhož království v takovém svém nepořádném a rebelském snešení přinucovati se snažili, psaní koncipiovati a pro spěšnější fedrunk je tisknouti a čtyrydceti sekryty je spečetiti dali, a jednomu každému z pánuv obyvatelův, který při tom sjezdu a uvažování jich přítomen nebyl, poslali. Kteréhožto psaní výpis tuto se přikládá:

Službu svou vzkazujem V. Msti urozený pane, pane ujče a švagře nám zvláště milý a pane nám laskavě příznivý! Zdraví a v něm jiného všeho dobrého V. Msti na Pánu Bohu žádaje, přejeme věrně rádi. Zůstává V. Msti v dobré paměti, za jakými důležitými a nevyhnutelnými příčinami, pro obecné dobré a zachování a zdržení naší milé vlasti před další záhubou a zkázou, a dojítí zase tím dříve s pomocí boží žádostivého stálého a trvalivého pokoje, páni direktorové, správcové a raddy zemské nám všem třem stavům sjezd na hrad pražský k úterému po památce sv. Máří Magdaleny, jinak 23. dne měsíce července, skrze otevřené patenty rozepsati a nám takové příčiny propositi svou v známost uvésti ráčili a uvedli. Při kterémžto času, poněvadž ty tak veliké a znamenité věci, za jistými a slušnými příčinami všeckny uváženy býti nemohly, protož stal se jest takového uvažování odklad až do čtvrtku teď posléze pojminulého, což také od týchž pánův direktorův skrze otevřené patenty v známost uvedeno a při tom jeden každý od nich za to žádán a z povinnosti, od nás na ně vzložené, pod povinností, kterouž my zase jim i také sobě sami vespolek zavázání jsme, napomenut, abychom všickni k témuž času sem do měst pražských na hrad pražský se najítí dali a ty tak veliké věci, nad něž větší býti nemohou, spolu se pány direktory a Jich Mstmi pány vyslanými z jiných přivtělených zemí uvažovali a zavírali.

Podle čehož jeden každý věrný patriota a syn vlasti byl povinen se zachovati. Jakož pak, sjevše se u velikém počtu, jsme na uvažování toho jednoho artikule, „mělo-li by se J. M. králi uherskému Ferdinandovi zase psáti čili nic?“ nastoupili a na tom se s týmiž se všemi přivtělenými zeměmi společně a jednomyslně snesli:

Poněvadž jest J. M. král Ferdinand na onen čas nepořádně proti privilegiím a svobodám tohoto království za krále českého přijat a korunován, a to ještě pod jinými a znamenitými výminkami, kterýmž jako ani přísaze od J. Msti za dosti se nestalo, a tak J. M. sám z toho přijetí a korunování za krále českého vyvésti a jeho se zbavití ráčil, aby psáno nebylo: nýbrž raději všemu světu skrze apologii v známost uvedeno, proč a z kterých příčin již více J. Msti k správě a regimentu připustiti nemíníme. Pročež uvozující jim takové jich snešení v známost, podle toho jednoho každého z pánův obyvatelův k tomu napomínají, aby se před nimi při jich shromáždění anebo přede pány direktory neprodleně a nejdéle od dodání téhož psaní v témž dni pořádku zběhlém buďto ústně aneb listem pod pečeti svou a podpisem vlastní ruky své v tom zjevně a patrně se prohlásili, také-li sobě to, na čemž jsou se tak společně z strany J. M. krále Ferdinanda snesli, oblibují a k tomu přistoupení chtějí? Tak aby vědouce jedni o druhých, jakého kdo úmyslu jest, věděli, čím se spraviti a jak se k jednomu každému zachovati. S tím milost boží rač býti s námi se všemi. Datum na hradě pražském 22. dne m. března l. 1619.

Páni, rytířstvo, Pražané a jiní vyslaní z měst, všichni tři stavové král. českého nyní na hradě pražském pospolu shromáždění.

Toto psaní svědčilo osobě stavu panského. Podobná psaní osobám z rytířstva mutatis mutandis učiněna byla.

Předně ten obyčej v král. českém se zachovával: Na čem se J. M. Kr. v král. českém se pány stavy téhož král. na sněmích obecných sněsti ráčil, jiní nepřítomní páni obyvatelové byli povinni tomu za dosti činiti. Neb sice když někdy velice obtížné kontribucí svolovány byly, kdyby se nepřítomní páni obyvatelové dotazovati měli, jestliže se s tím snešením

srovnávatí budou a je sobě oblibovati, žeby se byli mnozí vymlouvali, že se nesnášejí, že pro chudobu svou a svých poddaných takové těžké kontribucí odvozovati a svolovati nemohou. Tak také v této příčině ty osoby, při tom sjezdu na hradě pražském shromážděné, a toho jich uvažování a snešení přítomné, byly tím jisti, že žádný z obyvatelův pod obojí k tomu jich snešení na odpor se stavěti nebude: nýbrž s nimi se snáší, a páni obyvatelové katoličtí pod jednou že nejsou tak mocni, aby proti jich snešení a tehdejší válečné moci mohli se jim na odpor stavěti. Tak že toto vyslání těch psaní na jiné se vztahovati nemohlo, než toliko, aby pány obyvatele pod jednou k tomu přivéstí mohli, aby se s nimi v jich neřádném snešení též snesli; aneb jestliže to neučiní, aby mohli míti dobrý pretext je za rušitele obecného pokoje vyhlásiti, je ztrestati aneb ven z království vypuditi.

Hrabě Slavata, byvše tehdáž na zámku Duchcově, osmil od Prahy, a vyrozuměvše o takovém snešení některých osob strany pod obojí, obávajíce se, aby jeho podobné psaní nedošlo, na kteréž bylby musel kategorickou odpověď dáti: nechtěje, aby jeho to potkalo, co před rokem měs. máje v kanceláři české vystáti musil, a žeby byl žádným způsobem proti svému svědomí a své poctivosti k těmž snešení povolití a přistoupiti nemohl: pročez, nedočekavše takového psaní, ven z král. českého odjel spolu se pánem Adamem st. z Šternbergka, nejv. purgkrabím pražským (o čemž v první knize obšírněji se vypisuje).

Jakž málo výše při refutování přímluvy Bohuslava z Michalovic dokládá se, že syn jeho byl tehdáž vedle některých jiných od tehdejších Čechův pod obojí vyslán do Frankfurtu nad Majnem k Jich Mstem kurfirštům, k tomu cíli, aby v tom volení překážku učiniti mohli, snažujíce se to ukázati, že J. M. Kr. neráčil míti jakožto kralující král český a přední kurfiršt světský k tomu volení a hlasu dávání připuštěn býti. Pročez vidělo se za dobré pro budoucí paměť a vědomost těch, kteří toto spisování čísti budou, gruntovní informací a zprávu dáti, jak se jest v příčině toho vyslání dalo a jakým způsobem jest J. M. král Ferdinand II. za římského krále volen býti ráčil.

Předně, věděti se má, když l. 1619 J. M. C. Mathiáš sl. p. prostředkem smrti z tohoto světa odebrati se ráčil, tehdy J. M. kurfiršt mohutský vedle bulle císaře Karla IV. rozepsal sjezd Jich Mstem kurfirštům do Frankfurtu, aby se ve třech měsících od datum téhož psaní k volení římského krále do téhož města osobně najíti dali, a jestližeby někteří z Jich Mstí kurfirštův osobně přijeti moci neráčili, tehdy aby vyslané své

s plnou mocí tam vypravili. Vedle kteréhožto obeslání J. M. král Ferdinand ráčil k témuž dni své komisaře s plnou mocí vyslati, totiž: pana Maximiliana z Trautmannsdorfu, J. Msti Kr. tejnou raddu, pana Zdenka Adalberta z Lobkovic, J. M. Kr. nejv. kancléře král. českého, a pana Hans Ruprechta Hegenmillera, kancléře rakouského. A J. M. Kr. neráčil též meškati sám osobně do téhož města se najíti dáti. Při kterémžto času tehdejší nepořádní direktorové a správcové rady zemské, od stavův král. českého pod obojí nařízení, učinili (23. july 1619) psaní J. M. kurfiřtu mohutskému, kteréhož výpis (totiž co se podstatné části dotýče, s vypuštěním formálních věcí) tuto se pokládá:

Především nadějeme se, že V. Kurf. M. z protokollův svých, a obzvláště z těch před volení Karla V. instrumentovaných intimací jako i jiných aktův denuntiatorních milostivou zprávu vzíti ráčí, že, ačkoli tehdáž kralující král v skutečném kurfiřtství českém, panování a správě zůstával i také ode všech vtělených zemí za toho jednomyslně a svobodně ctěn a uznán byl: avšak, když se ne při svém královském pražském dvoře, ale vně, krom země, vynacházel, takové kurfiřtské citací vždycky tu přítomným správcům, místodržícím a officírům král. českého nejpříze a především v známost uvozovány, potomně pak teprva kralujícímu králi v Čechách, v Vídni anebo Budíně insinuirovány jsou bývaly, a to nejináče než s předcházející protestací a oznámením, že takové intimací nikdež jinde, nežli v residenci na hradě pražském obyčejně se dítí mají. Jakých by pak requisitův k spůsoblosti jedné každé kurfiřtské a knížecí a k volení se nacházející osoby a připuštění zapotřebí bylo, v bulle zlaté na rozdílných místech, obzvláště pak v kap. 7. se nachází, a skoro po všem světě zjevno a vyhlášeno jest, totiž: že král český, tak dobře jako jiní kurfiřtové, jen toliko vedle moci království a knížetství svého hlas, důstojnosti a práva kurfiřtská u volení krále římského dosahují a mají, jakož se o tom v kap. 20. zjevně nařizuje, že „právo, hlas, důstojenství, povinnost a jiná práva, k jednomu každému z těch knížetství svědčící, na jiného se vztahovati nemohou nežli na toho jistého, který v držení kurfiřtství spolu s zemí, poddaností, lehny a všemi jeho příslušenstvími zůstává.“ A aby se mínění a úmysl tohoto vždycky trvajícího císařského nařízení ještě více vysvětlil a utvrdil, v témž kontextu dáleji se ještě opakuje a nařizuje, že „od jiných kurfiřtův žádný jiný k volení a k jiným všem aktům, ku počestnosti neb sice ku potřebě sv. římské Říše vykonávání připuštěn a obrán, nebo také za kurfiřta držán býti nemá, nežli jen držitel jednoho každého knížetství, ani jeden sobě ztěžující bez druhého slyšán a připuštěn býti nemá.“ S takovou světlou závěrkou, že všechno to, coby proti takové císařské dispozici předsebráno bylo, samým právem ničímž a neplatné býti má. A toto ne jen toliko při těch slovích anebo literním smyslu kontextu postaveno, ale také tak dobře před jako i po ustanovení zlaté bulle skrze císařské i také od celého kurfiřtského kollegium proslé decise v takové vážnosti a užívání držáno bylo, tak že v kontroversích neb půtkách bez překážky jiných všechných předností aneb pretensí, jen toliko na držení a skutečné spravování těch k kurfiřtským úřadům deputovaných zemí a království patříno. Což se také obzvláště těmi dekrety ukázati může, které v té rozepři mezi někdy falckrabětem Ruprechtem starším a jeho bratra synem falckrabětem Ruprechtem mladším od tehdáž kralujícího císaře Karla IV., i také jiných kurfiřtův jsou prošly. V nichžto se patrně nachází, že ačkoli ml. Ruprecht dle prvorozenství svého znamenitou přednost před strýcem svým (jakožto druhým v počtu synem) měl: nicméně

však jemu u volení kurfirstském a důstojnosti ustoupiti a místo dáti musil. A to z toho jistého fundamentu, že jest totiž st. Ruprecht v possessi a užívání svém falckrabství a nejv. mundšensství spolu s poddaností a jiným příslušenstvím měl, na čemž votum a hlas k volení falckraběte palatina založeno jest. A jakožto nedávno zběhlé znamenité praejudicium ještě v čerstvé paměti pozůstává, kdežto J. M. Kn. pan Jan falckrabě při Rejnu a kníže z Neyburgku, strýci svému a staršímu příbuznému, někdy Filipovi Ludvikovi z Neyburgku vedle nápodobného rozmyslu v příčině dosažení skutečné possessi a administraci kurfirstské tak dobře skrze V. Kurf. M. jako i někdy císaře Rudolfa, též jiných jejich spolukurfirstův uznání v kurfirstském falckrabském poručení a ochraně představen byl. Také víceji se ještě příkladů vynachází a z těch se prokázati může, že těm podobně se přitrefujících sporův o užívání kurfirstských práv vždýcky podle skutečné possessi a držení rozeznáno bývalo. A pro tu samou příčinu někdy hrabě Jan z Lucemburgku, jakožto kralující král český, k volení císaře Ludvika z Bavor před knížetem Hendrichem z Korytan do kurfirstského collegium připuštěn byl, neohlídajíc se na to, že tento před tím nejen za krále českého vyhlášen a korunován, ale i také v possessi a skutečném panování s povolením stavův českých po několik let zůstával; ale tehdyž za času volení krále Ludvika z své possessi a českého kralování zbaven a ssazen byl.

Z čehož tak bez odporování znáti jest, že takovéto k volení právo žádné osobní právo není, kteréžby korunováním aneb jiným osobním aktem a ceremonií přivlastňováno bylo, tak že k užívání jeho žádný bez skutečné a plné possessi kurfirstství a jeho příslušenství, zachovajíc se podle práva Říše, ani nemá, ani nemůže připuštěn býti, ať toho mlčením pomíjíme, že právo kurfirství českého stavům král. českého v jich obzvláštních privilejiích dědičně dáno, darováno a přivlastněno jest. Tak jakž to, tu kdež toho zapotřebí bude, z císařské donací a konfirmací dostatečně může býti prokázáno.

A při tom také i to za právo jest, že kdyby se při kralujících králích českých nějaký nedostatek anebo nedokonalost let a věku nacházela, skrze cožby při skutečném kurfirstských práv, podle obyčeje jiných kurfirstských domův, užívání mohli překážku míti, že užívání a administrování jich ne na příbuzné, nejbližší a starší, ale jen toliko na stavy a pány král. českého připadati a také spolu a vedle krále užíváno býti má. Jakž pak to též při volení Karla V. zachováno bylo. Nedbajíc na pretendirování, titule a stále kontradikci od krále polského Zigmunda, jakožto nejstaršího příbuzného a strýce, tehdyž v živobytí zůstávajícího, Ludvika českého krále, nic méně vyslaný z král. českého na jeho od stavův a regentů, ano i jich let nemajícího krále předloženou, sobě danou plnou moc, od slavného collegium kurfirstův proto slušně k volení římského císaře připuštěn byl, poněvadž nedostatek nedošlých let skrze obzvláštní stavův (jakožto proprietarios) plnomocenství dle znění privilegií jich doplněn a vynahrazen byl. Pročež také legát ve všech tehdyž se vynacházejících actách kurfirstských, obzvláště pak v denunciatorních spisích, Karlovi V. prošlých, nejen za krále J. Msti, ale i celého král. českého plnomocníka a mocného legáta podruhé i potřetí titulován a držán byl.

Již pak každému povědomé jest, jak těžkých a nebezpečných časův král. český s přivtělenými k němu zeměmi s nejvyšším jich obtěžováním (buď Bohu žel) se dočkalo, a při tom také veřejně známo jest, že J. M. král Ferdinand nikdá k skutečnému spravování jeho nepřišel, mnohem méněji na ten způsob, jakž kralovství tohoto, spolu s přivtělenými k němu zeměmi přinucená potřeba vyhledává, náležitě se ukázal. Pročež nejpřednější requisitum aneb právo se nedostává, čehož se v předjmenované zlaté bulle především a tuze vyhledává, tak že volení bez skutečné possessi ani obstáti, ani stále a mocně býti nemůže. Za čímž nám to obtížné přichází,

aby při naší nynější zarmoucené těžkosti král. české skrze to obeslání víceji obtěžováno a co k residenci pražské přináleží, do Vídně taženo býti mělo. Pročež žádáme, aby ten rozepsaný k volení den dotud, dokudžby se tento nepokoj a vojenské nebezpečnost (v Čechách) nespokojilo, poodložen byl. Pakliby se takový odklad dosáhnouti nemohl, na ten a takový způsob chceme se vedle moci výš dotčené zlaté bulle a privilegií a příkladův zaplatiti, i za to také V. Kurf. Msti poslušně žádáme, abyste raději stavy koruny a kurfirstství českého k nastávajícímu dni volení povolati a rozepsati, a příčiny k další kontradikci a protestaci dávati neráčili.

Nepřestali tehdejší vůdcové té české rebellie na tom, že jsou direktorové takové psaní učinili, než k tomu přivedli, že jsou jisté osoby z každého stavu jedna, totiž pan Kristián Aderspach Berka z Lipé a z Dubé, pan Jan Smil z Michalovic a pan Jan Arnolt Adlinger z Arnolštejna, jménem všech stavův téhož království do Frankfurtu s jistou instrukcí a plnomocenstvím vysláni byli, vše k tomu cíli, aby překážku učiniti mohli, aby to volení římského krále při témž sjezdu průchod míti nemohlo. Kterížto vyslaní, přijevše do města Marpurgku (v zemi hesské, 9 mil od Frankfurtu ležícího), učinili J. Msti kurfirstu mohuckému psaní, žádající připuštění býti, aby mohli do Frankfurtu přijeti a audienci při J. M. míti a vedle své instrukcí potřebu stavův království českého přednésti. Načež (3. srp.) tuto odpověď dostali, že „na ten čas vedle vyměření zlaté bully bez společného vědomí a povolení kurfirstův žádných vyslaných k sobě pouštěti nemůže; neb by z toho spolukurfirstům svým odpovídati nemohl. Pokudž by pak sobě vždy něco svedeno měli, coby mu přednešeno býti mělo, tehdy to při dobré libezné jich vůli zůstávati bude, zdaliby to buď v spisu přednésti, aneb až by volení skončeno bylo, poodložití chtěli.“

A ještě ani na tom ti vůdcové té rebellie české nepřestali; než jménem všech stavův král. českého Jich Mstem kurfirstům (13. srp.) společně psaní učinili, a v něm obsírněji doložili, za kterými příčinami J. M. král Ferdinand za krále českého držán býti a spolu s jinými Jich Mstmi kurfirsty k volení římského krále připuštěn býti míti neráčí. (Podstatný jeho obsah tuto se klade):

„Poněvadž, prý, co se hlavních královské koruny se dotýkajících základův tkne, že J. M. Kr. arcikníže Ferdinand za krále českého přijat a korunován býti ráčil, to se tak stalo a vynachází, že se to od nás snadně prokázati může, kterak to J. Msti Kr. nic prospěti nemůže, aby k rozepsanému tomu kurfirstskému volení jakožto český král měl připuštěn býti. Neb mimo to, že při dotčeném přijetí a korunování na díle pohrůžkami a na díle jinými nepořádnými prostředky tak hrubě na stavy nastupováno bylo, tak že jim proti jistému na obecném sněmě spolu s jinými přivtělenými zeměmi učiněném porovnání (kteréž to světle s sebou přináší, že bez vědomí a učiněného rozeznání artikule z strany volení spolu s vtělenými zeměmi žádné královské volení průchod svůj míti nemá; což tak vůbec in votis a přímluvách připomenuto bylo): ti v malém počtu v soudné světnici přítomní

evangelitští stavové od katolických, z nichž někteří ani usedlí v témž království nebyli a co v zemi ztratiti neměli, hlasy převýšeni byli.

Přes to všecko takové volení, přijetí, korunování a přísahání jináče se nestalo, než toliko neutraliter a na jisté výminky, kteréžto v sněmovním snešení l. 1617 a v tom od J. Msti Král. daném reversu se specifikovány nacházejí. A tak ani za přijetí ani za volení, mnohem pak méněji za svobodné pravé a řádné korunování až dosavad držáno býti nemůže, poněvadž až posavad doložené v tom reversu výminky skutečně naplněny nejsou, nýbrž mnohem více všeliká protivenství a jiné veliké obtížnosti a příkoří toto království a země jsou potkaly. Nebo každému známo jest, že J. M. Kr. za živobytí J. M. C. do regimentu a panování sáhati, J. Msti tejně rady direktora, kardinála Klezle odbyti, potom osobně v radách sedávati, císařské resolucí dle líbeznosti své proměňovati, vždycky při boku J. Msti C. vězeti, všelijaké prostředky k vedení války a potržení nepřátelskému dle možnosti obíratí pomáhati ráčil. Potomně ačkoliv J. M. Kr. v přísaze a reversu svém slíbiti ráčil, že sl. král. české s přivtělenými zeměmi při jich konfessích, řádích, právních, privilegích, svobodách, výsadách, starobylých pořádcích a obyčejích zachovati, chrániti a což by tak vůbec k království téhož rozmnožení, cti a dobrému sloužilo, dle možnosti své fedrovati chtěti ráčí: avšak na opak tomu všemu s králem španělským učiněné smlouvy a níže psané obtížnosti dokonale čelí. Poněvadž všemu světu známé jest, že ačkoliv nesvornost v Čechách odtud, že náboženství turbírováno bylo, vznikla a to též v rozdílných apologích a dedukcích vůbec vytištěných dostatečně prokázáno bylo: nicméně však J. M. Kr. vždy vedle nejvyšší možnosti své válečně postupovati ráčil, tak že J. M. vlastní lid váleční ze Štýrska proti nám stavům do země uvéstí, při sněmu držaném v Moravě osobně se najíti dáti, za protažení vojska žádati a dosáhnouti, nás stavy sám tehdaž za rebelly vyhlášovati, lidu císařskému a nejvyššímu Buquoy ordinancí dávati sobě přivlastňovati, skrze Michnu všechna poručení k Plzenským nástrojovati, Dampírovi, aby do Čech vpadl, mordováním a pálením postupoval, ordinancí dávati, a tak na místě zaslíbené otcovské ochrany všech stalých a se ještě dále rozmáhajících nepřátelství proti království tomuto a přivtěleným zemím se účastna činiti ráčil. A ačkoli J. M. Kr. ráčil by moci to předstírati, jakoby po smrti J. M. C. konfirmací privilegí nám odeslati a všechny ku pokoji sloužící prostředky před sebe bráti náchylen a hotov býti ráčil: avšak království toto od času daného reversu, skrze samou J. M. Kr., tak alterírováno a obmezeno jest, že všechny země s tak prostými konfirmacemi nijakž ujištěny býti nemohly. Jakož pak ještě za živobytí J. Msti C., mimo ta od J. Msti daná potvrzení, toho několikráte a ve vši poddanosti a s dokonalou assecurací vyhledáváno bylo, aby těm stížnostem strany náboženství dostatečně spomoženo bylo.

My stavové čeští toliko jsme proto za rebelly pokládáni byli, že jsme na samých offerovaných konfirmacích na majestáty, privilegia a svobody přestati nechtěli. Jakož pak ta celá nešťastná vojna a záhuba země ničímž jiným než samým nepřijímáním psaných konfirmací se zastává a okrešluje. Aníž k stálému ujištění jaká naděje jest, poněvadž J. M. Kr. ujímáním se svévolně správy, ty škodlivé raddy a shozené místodržící v Čechách, kteří největší příčina toho neštěstí byli, na staré instrukci zase přijíti a potvrditi ráčil, an J. M. Královská sama k žádné possessi ještě nepřišla, je indifferenter „raddy a věrné milé“ jmenovati, k sobě povolávati, v poselství potřebovati a skrze to jednomu každému znáti dáti ráčil, že J. M. Kr. nad tou před očima patřící záhubou a její příčinou žádné dokonce nelibosti míti a že se stížností strany náboženství nemají umenšovati, nežli více a více rozmnoženy býti. A poněvadž z toho dosti znáti jest, kterak se jest s přijetím a korunováním krále Ferdinanda, a co k tomu více patří, dále, a kterak on až posavad za voleného a korunovaného krále pure se držeti nemá; též

z jakých příčin král. české, markr. moravské, Slezsko a Lužice, J. Msti Kr. k skutečné possessí a správě přijíti nedali, a jestliby proti tomu všemu nějaké praejudicium při tomto císařském volení s osobou J. Kr. Msti dříve, nežli by tato praejudiciální otázka, zdaliby J. M. Kr. rebus sic stantibus sessí a votum neboližto přímlovu míti mohl, resolvirována byla, se státi mělo, samé sv. římské Říši k ublížení, tomuto království a zemi pak k velikému zkrácení a protržení privilegií, svobod a spravedlností by se vztahovalo: pročez k V. Kurf. Kn. Mstem a pánům té poddané služebné a přátelské naděje jsme a za to se vši pilností žádáme, že ráčí toto naše slušné vznešení v své bedlivé uvážení vzíti a sl. král. české, jakožto přední oud svaté římské Říše, milostivě na pozor míti, a s tak daleko patřícím škodlivým připuštěním J. Msti Kr. k domnělé sessí a přímlově proti patrnému vyměření zlaté bully neráčí postupovati; nýbrž povážíce, žeby to sl. království s přivtělenými zeměmi boze vši slušné záповědi a přede vším světem obstojící příčiny nepříteli (u něhož se vedle docházejících zpráv i Turci nacházejí) k vyplundrování a mordování a pálení tím způsobem v moc dáno býti mělo, aby takové tyranství vždy dále každodenně na živých i mrtvých provozováno bylo, — jakož pak, mlčíce tu o jiné ukrutnosti, vlastní matky děti své raději do rybníkův uvrhly a jinak zamordovaly, nežli aby se tyranství nepříteli na nich provésti mělo, an i mrtvá těla (což ještě Pán Bůh bez pomsty nenechá) v kostelích vykopali, osoby ženské ještě neporušené obnažili, rukami a nohami svázavše na oltář postavili a k vratům kostela s hůlkami podepřeli, nešanujíc v tom ani stavu panského a rytířského osob, a s těly mrtvými, jak se dostatečně provésti může, nad přirození ukrutně zacházeli — slušnému vyhledávání a žádosti naší tím snázejí milostivě, laskavě a přátelsky místo dají.

Pakliby se mimo vši naději naší něco jiného škodlivého státi mělo, tehdy na takový způsob musili bychom se k V. Kurf. Mstem, též celému vzácnému kurfirstskému kollegium z nevyhnutelné potřeby tímto spisem ohlásiti proti povolání, sessí a přímlově J. Kr. Msti krále Ferdinanda, dotud a tak dlouho, dokudby těm neřestem náležitě spomoženo nebylo.

Málo výše v tomto desátém dílu nachází se, kterak stavové král. českého pod obojí tehdaž na hradě pražském shromáždění 20. dne augusti leta 1619 při tom svém generálním sjezdu to před sebe vzali a uvažovali, zdaliby J. Msti Kr. na psaní J. Msti odpověď dáti měli? A na to snešení se stalo: že netoliko odpověď J. Msti dáti, ale ani J. Msti za krále a pána svého více znáti nemají. Ale takové uvažování a snešení stavův 20. augusti se dalo a stalo: tato pak vyšlá psaní jedno jménem direktorův 13. julii, a druhé jménem všech stavův král. českého 13. augusti, vše l. 1619, datirovány a do Frankfurtu odeslány byly. A tak z toho znáti jest, jak ta oboje psaní negruntovně a nepořádně vyšly, zvláště toto druhé jménem a podpisem všech tří stavův král. českého. Ješto tehdaž nebylo to stavům ještě předneseno, anobrž v protokolu direktorův, v němž se vši pilností se nachází, co jest každodenně v radě direktorův, i také na sjezdích stavův pod obojí uvažováno bývalo, nenachází se to uvažování a snešení v příčině vyslání jistých osob do Frankfurtu, a v příčině těch dvou vyšlých psaní, tak že za jisto konkludirovati se může,

že toliko vůdcové té české rebellie o tom vědomost měli a tejně to sepsali a vypravili.

Jich Msti kurfirštové, tehdáž ve Frankfurtu přítomní, a páni vyslaní Jich Mstí kurfirštův nepřítomných jináče se nedomnívali, než že o tom psaní, které jim jménem všech stavův král. českého odesláno bylo, všichni stavové téhož král. vědomost měli. Pročež dali na témž psaní odpověď všem stavům, (20. srp.), že se „na tom jednomyslně snesli a na konec zavřeli, aby se spolu s jiných světských kurfirštův Laskami těch a takových vzniklých nedorozumění tak dobře z práva a věrné lásky k milé vlasti, jak z úřadu a povinnosti kurfirštské horlivě a opravdově ujíti hleděli, aby taková mezi dobré a slavné paměti J. Mstí C., nyní pak králem uherským a českým, a Čechy podobojími vzešlá nedorozumění spolu s těmi odtud poslými a až posavad trvajícými válečnými rozbroji skrze slušné spravedlivé prostředky a cesty náležitě spokojena, porovnána, a starožitné sl. království a kurfirštství české ne tak do gruntu pohubeno, ale raději k prvnějšímu a samé Jeho Božské Milosti k libeznému pokoji zase přivedeno býti mohlo. Pročež jich, Čechův, za to žádali, aby sobě oblíbili ve středu příští 10. a 20. dne listopadu do sv. římské Říše města najíti se dáti, a předně na kurfirštův další jednání a upřímnou interposicí očekávati odporni nebyli.“

Vyslání z král. českého nepřestali na té odpovědi od Jich Mstí kurfirštův a pánův vyslaných stavům král. českého dané, než vypravili se z Marburgu a přijeli až na předměstí Frankfurtu, vždy to při J. M. kurfirštu mohutském vyhledávající, aby vedle instrukcí sobě dané přijíti mohli k Jich Mstem kurfirštům, pánům vyslaným, a potřebu svou v spisu i ústně tím lépeji přednáseti. Ale nemohli toho užiti, a připuštění nebyli. Pročež navrátili se zase do města Marburku, a učinili odtud J. M. kurfirštům a pánům vyslaným psaní, v kterémž sobě stěžovali, že do Frankfurtu připuštění nebyli, a protestovali na místě svých principálův, stavův král. českého, že to volení římského krále nemá budoucně žádnou platnost míti, a že právům týchž stavův k volení nemá budoucně nic prejudicirovati (28. srp.).

J. M. kurfiršt mohutský neopominul spolu s jinými kurfiršty a pány vyslanými ta psaní od direktorův jako i od stavův král. českého, též i od vyslaných jich, nejprvé J. Mstí obzvláště a potom Jich Mstem, společně učiněné, J. Mstí králi Ferdinandovi komunikovati. J. M. Kr. neráčil chtíti, prvé nežli by volení římského krále před sebe vzato bylo, v nějakou disputaci a spory s týmiž stavy a vyslanými jich se vydati, a to z jistých od J. M. Kr. dobře uvážlivých příčin.

Nežli po zvolení římského krále, za kteréhož z jednomyslného snešení všech Jich Mstí kurfirštův a pánův poslův Jich Mstí nepřítomných pořádně volen býti ráčil, J. M. C. ráčil při expedici kanceláře své české milostivě o tom naříditi, aby z bedlivého uvážení Jich Mstí kurfirštův, v příčině přednesení jménem stavův král. českého a vyslaných jich jistá zpráva a odpověď sepsána, dána a odevzdána byla, tak, jakž se jest to skrze tyto tři následující spisy dokonalo.

První spis.

V prvním oznamuje se, jak J. M. král Ferdinand po smrti J. M. C. Mathiáše Čechům konfirmací jich privilegií odeslati, příměří mezi vojsky naříditi a k vyslání některých osob z Čech, traktací a porovnání žádati ráčil, ale na straně Čechův všecko to daremné bylo. Nebo oni své vojsko více rozmnožili, Moravany a Rakušany pozdvihli, před Vídeň přitáhli, v té naději, že se tehdaž města zmocní. A potom do Frankfurtu vyslali o volení krále Ferdinanda, obeslání a hlas J. Msti a sessí, neb místo mezi jinými Jich Mstmi kurfiršty, disputirovali a v pochybnost uvésti chtěli, přednášejíce, že to jim stavům a ne J. Msti Kr. náleží. Kteréhožto spisu tento jest výpis:

Když po smrti císaře Mathiáše skutečná a plná zpráva král. českého na pána Ferdinanda, jakožto krále českého, kterýž leta 1617 dne 17. junii pomazán a korunován byl, připadla, tehdaž J. M. Kr. přede všemi věcmi na to mysliti ráčil, jakby pokoj ustanoven a země války a rozbroje prázdna býti mohla, smrt J. Msti C. místodržicím v známost uvésti, jich také až do další resolucí jako provisorio modo při tom jich prvé na sobě majícím úřadu místodržickém zanechat, a potom za třetí strany konfirmací všechněch privilegií, že vedle daného od J. Msti Kr. reversu ve čtyrech nedělích pořád zběhlých nejv. purgkrabímu odeslána, i také království s obyvateli jeho při dobrém způsobu a pokoji zachováno, a všelijaká náležitá spravedlnost administrírována býti má, milostivě se zakázati ráčil. A aby se dobrý toho začátek státi mohl, tehdy ihned při pozůstalém lidu císařském, aby válečným způsobem dále nepostupovali, naříditi a těm domnělým direktorům v známost uvésti ráčil, jako i také podobnou měrou od hraběte Buquoy českým officírům v známost to uvedeno bylo, v té nepochybné naději, že se tolikéž ku pokoji a svornosti akkomodirovati budou.

Čemuž však oni dokonale se naproti postavili a jmenovanému hraběti takovou odpověď dali: Že oni od svých direktorův žádného o tom poručení nemají. Jakož pak ihned lidu královskému pasy zavřeli, profianty odňali, když jest viktualie sobě přivážeti chtěl, a pod tím jednaným příměřím žádného nepřátelství se neobávaje, brannou rukou na něj udeřili a jich tolik, co jsou mohli, sporáželi.

A ačkoliv od nich, domnělých direktorův a těch se přídržících osob z stavův, na prošlou J. Msti Kr. k nim insinuací, jakéhoby úmyslu byli, žádná mezi tím dána odpověď nebyla: však nicméně J. M. Kr. předce konfirmací všech privilegií v jistém čase a to duplovaně, pro lepší jistotu kredenciálního psaní, těm shromážděným osobám z stavův k vyslyšení a věření tomu, coby páni místodržící jménem J. Msti Kr. jim přednášeli, poslati jest ráčil. Načež však netoliko žádné polepšení nenásledovalo, ale i veřejnost v celém království skrze otevřené patenty mocně nařízena byla, ve všech krajích se každodenně více lidu verbovalo, mustrovalo a všelijaké jiné válečné praeparatoria činěny byly. J. M. Kr. také u kurfirstův světských a na jiných místech velmi potupně a falešně pomlouván byl. Ačkoliv tehdy takové a těm podobné protivné věci J. Msti Kr. k tomu příčinu dáti a ji, aby též všechny mírného pokoje prostředky na stranu poodloženy byly, pohnouti mohly: však nicméně vždy dále pro všechno ještě jednou právě otcovsky a co nejvovlnněji jim společným stavům psáti a při nich toho vyhledávati ráčil, aby z prostředku svého některé osoby (jimžto J. M. Kr. královským slovem svým svobodný a bezpečný pas slibovati ráčil) k rozmlouvání o to, kterakby v Čechách povstalému nepokoji co nejlépe a nejdříve spomoženo býti mohlo, ke dvoru J. Msti vyslali, té potěšitelné naděje k Pánu Bohu jsouce, že k spokojení toho vzniklého nepokoje šťastný počátek a potom i dobrý a potěšitelný konec učiněn býti moci bude. Ale nemohlo to dobré míněné předsevzetí a užitečný podaný prostředek při nich netoliko nic způsobiti. Neb ani J. Msti Kr. žádné odpovědi na to nedali, a což ještě více jest, toho jistého spolu s konfirmací poslaného psaní ani přijíti nechtěli, s předstíráním toho, že jim jich náležitý direktorský titul a straně pod obojí dán není. Ješto však ani J. M. C. ani Kr. M. je nikdá za direktory nenařídil, před tím také dobré paměti císař Mathiáš jich nikdá tak titulovati neráčil, Oni však tehdaž takové psaní předce přijímali a na ně odpovědi dávali, aniž také J. Msti Kr. psaní samým pod obojím nemohla svědčiti, poněvadž to odeslané potvrzení jich privilegií tak dobře katolických jako i těch sub utraque, a tak všech stavův společně, se dotýkalo, jakož pak to všechno, co předoznámeno jest, s připojenými kopiemi nedávno v Vídni vytištěno jest. Když se tehdy, krátce to připomínajíce, tak dalo a J. Msti Kr. myšlení, práce a péče, jakož pak při začátku jeho panování, tak také potomně k tomu samému toliko směřovalo, aby se těm válečným obtížným neřestem konec stal, a stálý pokoj a svornost v král. české zase uvedeny byly: naproti tomu ti protivní Čechové den ode dne

více svou pokoje nenávidící mysl vyjevovali a v svém nenáležitěm předsevzetí ještě toužející postupovali. Neměli zajisté na tom dosti to celé král. české k takové nevoli a nepokoji přivést: ale také pokoušeli se o okolní země, kteréžto se ještě jejich zlého předsevzetí účastna neučinily, na svou stranu přivést a od J. Msti Kr. devocí odvracovati. Pročež také hrabě Henrich Mates z Turnu s několika tisíci lidu zemského verbovaného do Moravy vtrhl, a stavy skrže všelijaké k tomu obrané praktiky pozdvihnouti se snažoval, až i naposledy tak mnoho spůsobil, že něco málo z stavův, opustivše povinnost a podannost svou, kterouž jsou J. Msti Kr. zavázáni byli, k němu se přivinuli. S tisíci koňmi, kteříž od stavův moravských k ochránění země a ne k vyzdvižení válečných rozbrojův v zemi verbování a najati byli, město Brno nenadále obklíčili i se ho zmocnili, hejtmana zemského, kterýž margkraběcí místo zastává, a jiné při společném sjezdu tehdaž přítomné nejpřednější officíry a osoby v vlastních jejich příbytcích a domích zlými slovy a tuhými pohružkami zle traktirovali, i též do arrestu vzali, hlavního a farního kostela předně v Brně a potom i v hlavním městě Holomouci (k nimžto žádného práva a pretensí neměli) mocně se ujali, duchovní osoby, kteréžto před mnoha léty i s vědomím stavův do země přijaty byly, kvapně a bez příčiny zahnali, od J. Msti C. nařízenou radu shodili a podobně jako Čechové direktory sobě zvolili. Naposledy pak v své neustupné lehkomyšlnosti tak daleko zabředli, že jsou se všech duchovních statkův zmocnili, mnohé duchovní osoby obojího pohlaví do jistých domův a míst zavřeli, a jich Pánu Bohu učiněný slib zrušili, svobodu jim dali a je k tomu nabízeli. Vyššího stavu osoby, kteříž na svou povinnost a věrnost k J. Msti Kr. pamětlivi byli, a se od nich pro nešlechtnost jich oddělili, za zrádce zemské a na věky vypověděné prohlásili, a ještě každodenně takové a tak hrubě zlé věci před sebe berou, jakýchžto nikdá před tím slýcháno nebylo.

Když tehdy ti protivní Čechové, skrže jmenovaného hraběte z Turnu takový oheň v Moravě založili a v tom tak trvajícím tumultu, též také o Rakousy se otřeli a jedno na pomezí rakouském město, řečené Láb, kteréž lid jich pustiti nechtělo, oblehli, a však od málo v něm některých ležících soldátův odehnáni byli, a ta věc potomně při J. Msti Kr. skrže přímluvy tak daleko přivedena byla, že jest takových soldátův odtud povolati a jiných, kteřížto stavům rakouským byli přísáhali, tam položiti dovoliti ráčil. Zatím on z Turnu před túž znamenitou pevnost a hlavní město Vídeň, kdežto J. M. Kr. tehdaž svou residencí míti ráčil, přitáhnouti se opovážil. A když snad s pomocí a radou náhončích svých se přes Dunaj

přeplavil, lid svůj do předměstí a okolo blízko rozlozироval, a jakž ze všech případností znáti jest, té naděje byl, že dle sobě daného troštu velmi snadně (jakž pak sám se s tím pochloubal) a skrze praktiky lid svůj do města uvéstí a tam s pomocníky svými tumult ztropiti i také zlobivou vůli svou provéstí moci bude: ale, poněvadž to všemohoucí Pán Bůh odvrátiti ráčil, po několik dnův tam zůstávající, i do samého zámku střelením a jiným nepřátelským předsevzetím vůli svou provedl a dosti daleko přivedl. Však předsevzeti jeho vždy daremné bylo, a on svého dalšího tu se zdržování, pro činnou jemu resistenci a odpornost, špatný užitek poznal. Vyplundrovavše mnohých chudých lidí domy a kostely (jakož pak na to velice naříkáno bylo), s tím při sobě majícím a moravským lidem svou prvotní cestou nazpátek odtáhl.

Mezitím, když se to tak všeckno dalo, každodenně v Čechách se sílili, duchovní statky domnělí direktorové vůbec ku prodaji rozhlásiti dali, z nich i některé rozprodali, a dále každodenně, jakž dato se děje, nové věci předsebrali. Obzvláštně pak, hned jakž ti direktori se dověděli, že J. M. Kr. jakožto pořádný král český a spolu kurfiršt od J. M. kurfiršta mohutského podle starobylého obyčeje a zlaté bully znění k volení římského krále ke 20. dni již pojminulého měsíce julii do Frankfurtu citován a povolán býti ráčil: tehdy teprva na jevo vynesli, kam jich mysl a mínění patří a k čemu dávno směřovali, totiž aby J. M. C. Ferdinanda, a pokudžby na nich bylo, celý slavný dům Rakouský v ošklivost a zkázu uvéstí, samým pak sobě a všem vrchnostem a potentátům vysoce škodlivou svobodu proti Bohu a všem právům způsobiti mohli. K témuž cíli tehdy co nejvíce se o to vynasnažili a všech prostředkův hledali, aby nejprvé J. Msti C. cestě do Frankfurtu překážku učinili, a potomně vysoce slavné kurfirštské kollegium na to navedli a k tomu pohnuli, aby J. M. Kr. za žádného krále v Čechách nedrželi, ani k volení nepřipouštěli. A když jsou sobě drahý čas před tím při J. M. kurfirštu saském za tou příčinou stěžovali, také i za radu a pomoc (ačkoliv nadarmo) se utíkali, také potom, když se uložený den k volení přiblížil, časně do Frankfurtu přijeli, a však do města puštění nebyli, a psaní od těch domnělých direktorův svrchu dotčenému J. M. kurfirštu z Mohuče svědčící přinesli, v něm to proslé obeslání ve dvouch punktích naříkali a za ničemné a nepořádné prokazovati se pokusili: předně, žeby na místě pořádném a to v Praze se nestalo, druhé, že J. M. Kr. bez dosažení possessí království českého a proti zřízení bully zlaté povolán býti ráčil. Druhé psaní pod jménem vyslaných od stavův, k celému kurfirštskému kollegium znělo, v kterémž,

s opakováním prvního, krále Ferdinanda od hlasu a volení vésti chtěli, poněvadž předně král. českého vlastně nepossiduje, za druhé, žeby proti danému sobě reversu ještě za živobytí císaře Mathiáše kralování a správy se ujímati měl.

V psaní třetím, kteréžto z svrchu dotčení vyslaní z Marburgu před svým se zase domů navracením podobnou měrou k společným pánům kurfirštům a jich slavným poselstvím učinili, v podstatě to vše obsahuje, co v předešlých spisích obsaženo bylo. A všecka ta tři psaní s znamenitou škodlivou a daleko patřící a dosti opovážlivou protestací se zavírají. A ačkoliv táž psaní znamenitými průvody, dokumenty a dedukcemi dostatečně refutována a přemožena býti mohou, a však za dobré býti se vidělo, tenkrát jen summovní a pravdivou zprávu na to učiniti, tak aby i sprostí a obecní lidé to poznati mohli, jak se hrubá křivda v tom J. Msti Kr. a Císaře děje, co ti protivní Čechové sem a tam proti J. Msti roztrušují a lidem před oči staví neb předstírají, a kterak oni k takovým zlým a škodlivým věcem, kteréž před sebe berou, žádné podstatné příčiny nemají a míti nemohou. Jakž pak toho následující zpráva tím obsírněji s sebou přináší.

Druhý spis.

1. V tom spisu vypisuje se předně, že J. M. kurfiršt mohutský nebyl povinen k volení římského krále do Prahy citací poslati, jsouce v té věci direktorové stranou.

2. Že J. M. král Ferdinand ráčí suksessor a pravý dědic král. českého býti, poněvadž Jich Msti dva arciknížata Maximilian a Albrecht své právo J. Msti postoupiti ráčili, stavové král. českého J. M. za pořádného krále českého přijali, při korunování J. Msti přísahali a obyčejnou berni, při korunování krále českého povinnou, svolili a dali, a tak pořádným králem českým a jedním kurfirštem býti ráčil.

3. Na přivedené příklady psaní direktorův náležitá odpověď se dává. Kteréhožto druhého spisu tento jest výpis:

Ti domnělí direktori v Čechách v jednom svém na hradě pražském 13. july t. 1619 léta datirovaném a k J. M. kurfirštu mohuckému svědčícím spisu, tu od J. Msti Kurf. k J. Msti králi Ferdinandovi, odeslanou citací aneb denunciací, v kteréžto J. M. jakožto v Čechách král dle znění zlaté bulle a podle starobylého obyčeje k volení krále římského, již jminulému 20. july do Frankfurtu povolán, opovážili se ve dvou věcech impugniovati a za neslušnou vykládati: předně, že se před tím tak zachovávalo, že, byt králové čeští skutečně užívání a panování kurfirštsví českého měli, avšak když se ne v Praze při dvoře svém, ale ven z země vynacházeli, takové kurfirštské citací vždycky jen přítomným správcům, místodržícím a officírům při residenci pražské nejprvé v známost

uvést, potom pak teprva králi insinuirovány jsou byly; za druhé, že dle znění zlaté bully, obzvláště pak v kap. 7. a 10. král český jako i jiní kurfirštové toliko virtute regni et principatum suorum dignitatem, vocem et jura electoralia in electione regis Romanorum drží; et quod jus, vox, dignitas, officium aliaque jura non possint in alium cadere, praeter illum, qui electoratum cum terra possidet; nullus etiam, nisi possessor principatus sui, ad electionem aliosque actus admitendus sit.

K dotvrzení tehdy té potřebné possessí citují dále nazběhlé kontroverzie a prošlé odpory, kurfirštské decisí a výpovědi, obzvláště pak dekreta, od někdy císaře Karla IV. a jiných kurfirštův mezi falckrabětem Ruprechtem mladším a starším prošlá, totiž že sám starší toliko za příčinou držení Falcu mladšímu představen byl; item ten příklad mezi falckrabětem Filipem Ludvikem z Neyburgku a Janem falckrabětem a knížetem z Werburgku; podobně mezi hrabětem Janem z Lucemburgku a knížetem Jindřichem z Korutan, při volení císaře Ludvika z Bavor; dáleji pokládají, že také stavům v Čechách práva kurfirštská v jich speciálních privilegiích vlastensky odevzdána, darována a přivlastněna jsou. K provedení toho vypravují, co se v nedospělých letech Ludvika krále zběhlo, a jak stavové před nejbližšími příbuznými právo kurfirštské užívali. A tak naposledy sobě stěžují, poněvadž J. M. Kr. nikdy k správě skutečné nepřišel, aniž náležitým způsobem jak k témuž království tak i k přivtěleným zemím se nechoval, a také prokázáno, že předce denunciací do Vídně a ne do Prahy odeslána byla, a proti vyměření zlaté bulle právo také k volení od possessí se rozděluje, kudyž jim samým v jich vlastním volení a cizím nápadům (což ještě s J. Mstí Kr. na odporu zůstává) hrubě by daleko sáháno bylo; považující obzvláště, že skrze J. Mstí vojsko nepřátelské již dobrý díl kurfirštsví českého popálen a zkažen, kteréby sice J. M. Kr. raději chrániti a zastávati míti ráčil; žádající J. M. kurfiršta mohutského, aby pro uvarování tak patrných nullitatův, vedle spisu jich interventiálního, buď až by se taková roztržitost na místě postavila a česká successí k konci se přivedla, rozepsané volení se poodložilo, aneb vedle dotčených privilegií a zlaté bully aby stavové král. českého povolání byli.

Proti kterémužto jich direktorův přednesení kratičce pozor na to dáti sluší:

Předně co se intimací dotýče, že v městech pražských, a ne ve Vídni se státi má, na kterýž příklad, před sty lety za času krále Ludvika stalý, směřují. Pro lepší vysvětlení toho věděti se má, že se nachází z té l. 1519 vyšlé insinuací, že

sice mohutší vyslaní do Budína jeli, ale však toliko in favorem kurfirsta svého se ohlásili a protestovali následujícími slovy: Že ačkoliv by J. M. Kurf. nikoliv povinen nebyl jinam nežli do Prahy, jsouce na ten čas J. M. král ven z král. českého, takovou insinuací a povolání učiniti, oni však že nicméně sobě poručeno mají, ač z žádné povinnosti než toliko z přátelské lásky a náklonnosti, osobně J. M. krále navštívit. Však že tudy kurfirství mohutské v žádnou novací uvést nechtějí. V čemž že protestují. Odkudž se tu sice inferuje a zavíráti chce, že mohutší vyslaní nebyli povinni s tou denunciací z Prahy jinam odjížděti, ale nenásleduje proto, aby dále jeti nemohli a ven z země takovou citací dodati svobodu neměli, aneb, kdyby ji jinde dodali, aby proto platnosti míti neměla. Jestli žeby tehdy J. Msti Kurf. tehdaž svobodné bylo, vyslané své k králi do Budína poslati, pročezby také nyní nebylo do Vídně? Také daleko jiná věc jest nyní s král. českým. Nebo při komby se kurfirstští vyslaní v Praze byli ohlásiti měli? Při páních místodržících ne; nebo direktori s náhončími svými je zamítají a opovrhují, a žádné moci jim nezanechávají. Mnohem méněji pak při direktorích; nebo oni za takové od J. Msti Kr. se neuznávají, ani za regenty a místodržící nařízení nejsou. Byli by také takovou citací, byť pak do jejich rukou se dostala, raději zamlčeli a zatajili, nežli J. Msti Kr. ji insinuirovali a odeslali (jakž se za času krále Ludvika stalo, že královští místodržící totéž mohutským vyslaným učiniti se zakázali), poněvadž jejich respekt ku králi a pánu jejich dosti známý jest.

Také pánům vyslaným bezpečné a posloužitedlné to nebylo, aby se při nynějších tak nebezpečných příbězích vojenských do Prahy vypraviti měli.

Co se druhého artikule o possessí dotýče, kteréž se direktori svrchu dotčeným způsobem z bully zlaté a jiných allegátův tak hrubě na odpor stavěli, znáti jest nejprvé z allegorované 7. kap. zlaté bully a z celého jejího kontextu, že ten jistý k volení má připuštěn býti, kterýžto pořádným sukcesorem jest. Již pak známé a patrné jest, že stavové čeští v l. 1617 na sněmě obecném 7. junii krále Ferdinanda, jakožto pořádného sukcessora neboližto nápadníka a královny Anny vnuka, za krále přijali a vyhlásili, a když vedle obyčejné zvyklosti sněmovní snešení zavřené v soudné světnici zjevně přečteno bylo, ti z stavův v velikém počtu shromážděné přítomné osoby, jeden každý obzvláště, tak jakž jmenováni byli i sami direktori k takovému zavření se hlasitě přiznali. Následujícího 29. junii, prvé nežli J. M. korunován býti ráčil a stavové v kostele zámeckém skrze nejv. purgkrabího vedle starobylého

obyčeje tázáni byli: zdali jeho Osv. Kníž. Mst arcikníže Ferdinanda za svého krále uznávají a jemu věrni poslušni a poddáni býti chtějí, i také jeho korunovati žádostivi jsou? na to jsou „ano! chceme!“ křičeli a k tomu vůli svou podávali. Načež se korunování stalo, a obyčejná přísaha vykonána byla. Jakým právem tehdy může nyní J. M. král téhož volení zbaven býti?

Druhé. Vedle znění privilegií král. českého, o nichžto se v dotčené kapitole zmínka činí, jest toliko na krále české a potomky jich, a žádného jiného právem dědičným khur a právo volení spolu s úřadem erzschenkství vztaženo, tak jakž privilegium císaře Rudolfa I. léta 1290, 9. dne octobris, kteréž od císaře Karla IV. a všechněch tehdaž v správě zůstávajících kurfirstův potvrzeno jest, seznati se může.

Již pak J. M. Kr. jakožto pravý dědic a náměstek za krále přijat byl; pročež také náležité jest, že on sám a žádný jiný k volení připuštěn a povolán býti měl. K čemuž také přistupuje, že l. 1489 Vladislavovi králi a všechněm následujícím králům českým tehdejší kurfirstové Bertola v Mohuči, Heřman v Kolíně a Jan v Trieru, jako i Filip falckrabě, kníže Fridrich kurfirst saský, a Jan margkrabě v Brandeburgku, pro sebe a všechny budoucí kufirsty pod pokutou 500 hřiven zlata v spisu se zavázali, jestližeby král český k volení povolán nebyl, aby sami toho přítomni nebyli. A tak žádného příkladu proti tomu čelícího není, aby kdy kdo jiný kromě král sám k volení povolán býti měl.

Za třetí. Vykonáním přísahy té dokazuje se ujímání aneb apprehendirování a vzetí possessi, territoriální et omnium jurium territorialium. Již pak také, jakž svrchu dotčeno jest, při korunování přísaha ta beze vší obtížnosti volně od stavův vykonána a J. Msti jakožto pořádnému králi všelijaká povinná čest a respekt prokázán jest byl, a sice totéž se stalo netoliko před, ale také při trvajících české roztržitosti. Poněvadž troje rozdílná psaní, dvě od direktorův, a jedno od stavův společně, pod datum 22. a 30. augusti a 14. septembris l. 1618 in originali před rukama jsou, kteréžto oni, tak jakž dotčeno, v tom jistém neřádu, ještě za živobytí někdy císaře Mathiáše k J. Msti Kr. do Vídně učinili, v nichžto J. M. králem uherským a českým, a svým milostivějším králem a pánem nazývají a sebe neposlušnější a nejpoddanější podpisují: s jakým tehdy nyní srdcem a myslí smějí J. Msti Kr. náležitého titule cti a hodnosti ujímati a nedávati?

Čtvrté. Tyto věci také J. Msti Kr. k veliké podstatě slouží, že J. Msti od stavův na sněmě obecném sbírka na korunování. samému jen králi a pánu náležející, svolena byla;

že kralování jeho nic dále, nežli až do J. Msti císaře Mathiáše sl. p. smrti suspendováno a odloženo nebylo, ale ihned po smrti J. Msti Kr. k kurfirstství a povinnosti erzschenka pořádně investován býti a tudy k exerciování a konání té povinnosti takovou moc a svobodu dostati ráčil; item že J. M. Kr. po smrti J. M. císaře k ničemuž více než jen k potvrzení privilegií zavázán býti neráčil, což také v jistém čase se stalo, a takové potvrzení nejv. panu purgkrabímu podle znění reversu posláno bylo.

Jižt pak, byt i poddaní protivni rebelšti a neposlušni byli, avšak to žádnému kurfirstu na jeho kurfirstském úřadě, právě volení a jiných kurfirstských regálích, právích a pořádně dobytých possessích škodu přinést nemůže: pročez attentata, od některých Čechův proti J. Msti Kr. učiněné, tak málo J. Msti jako někdy císaři Mathiášovi v jeho possessu škodlivé býti mohou. Též taková proti jednomu z kurfirstův od Čechův předestřená mocná defensi a se protivení mnohem více pokuty hodna jest, nežli aby se ní k svému lepšímu pochloubati měli. A byt i z toho také pro to jich se protivení, nedbajíce nic na několika od J. Msti až dosavad poslá věrná otcovská a milostivá napominání a poskytnuté prostředky, nějaká nepřiležitost zemí povstala, žádný jiný, nežli oni sami příčinou toho nejsou.

Páté. Ráčí J. M. Kr. ještě mnoho věrných a poslušných poddaných ze všech tří stavův v Čechách obojího náboženství míti, a největší díl moci se k rebelliování přinucují. Pročez aby J. M. tomu zlému v cestu vkročiti moci ráčil, silně se válečným lidem zachystati musiti ráčí. A pro tu také příčinu patenty, v nichž se ještě jednomu každému milost a dobrotivost podává, vydány a skrze to jako i skrze místodržící své takový possess dle možnosti své zastávati ráčí.

Šesté. Čerství příkladové před rukama jsou s někdy císařem Maximilianem II. a Rudolfem II., že totiž anno 1562 4. dne novembris Maximilian císař skrze tehdejšího kurfirsta Daniele mohoutského, jakožto král český a spolu kurfirst z povinnosti úřadu svého (tak jakž formalia verba znějí) k volení krále římského do Frankfurtu citován byl, i také volení a celého aktu přítomen býti ráčil, ješto J. M. pan otec císař Ferdinand sl. p., ještě tehdaž v živobyті a v celém regimentu a possessi království zůstávati jest ráčil. Podobně se jest s císařem Rudolfem I. 1575 stalo, kterýž jakožto korunovaný král český ještě za živobyті a panování císaře Maximiliana při volení královském svou kurfirstskou povinnost exerciovati a vedle jiných kurfirstův delectum electionis 27. octobris zpečetiti ráčil, ješto tehdaž obadva jmenovaní králové tak jako nynější J. M. Kr. od přivtělených zemí dědičné přísahy ještě

dosáhnouti neráčili. Jestli tehdy obadva jmenovaní císařové, proto že pomazaní a korunovaní králové v Čechách byli, ještě při panování svých pánův otcův k volení jsou připuštěni byli, co tehdy může králi Ferdinandovi na překážce býti, aby ne ihned dle znění zlaté bully a observancí, jakožto korunovaný a pomazaný kníže a český král, na něhožto hned po smrti J. M. C. Mathiáše immediate plné kralování jest připadlo, podobným způsobem hlasu a místa při volení římského krále míti neráčil?

Co se pak těch od direktorův přivedených příkladů dotýče, ty se sem dokonce netrefují; nebo spor, o který v jedné i druhé věci činiti jest, byl vždycky mezi příbuznými, také knížecími a rovného stavu osobami, a ne mezi pány a poddanými, jakž pak i oni v spisu svém po několikrát úřad kurfirštský beze všeho základu neb gruntu na samé toliko possessí fundirují a restingirují, ješto z porovnání 7. a 20. art. zlaté bully zjevně se poznává, že jest potřebí titulirované a takové possessí, jakž svrchu šířeji se oznamuje, a vždycky v království s povolením králův to zachovávalo bývalo.

Také slova a text zlaté bully to s sebou přinášejí, že ten řád od Karla IV. mezi knížaty i kurfiršty a ne mezi pány a poddanými vyzdvižen byl. Jakžby pak to proti mínění Karla IV. čelilo, chtějíce on těm kompetencím, které se častokráte za příčinou volení mezi knížaty římskými zběhly, konec učiniti, kdyby nyní mezi knížaty a poddanými zase uvažovány býti měly? A tak se tito příkladové velice netrefně k tyto věci přivozuji, jakožto ti, kteří ne mezi pány a poddanými, ale mezi knížaty říšskými, a k tomu před vyzdvižením zlaté bully, se přitrefili a k takové konstituci příčinou býti mohli.

Co se pak těch za času Ludvika krále stalých poselství dotýče, musí se nejprvé věděti, že tehdáž ne stavové, ale sám Ludvik král k volení jest povolán byl. Též páni vyslaní strany glejtu psaní toliko od samého krále měli, a vedle něho téhož glejtu byli dostali, tak jakž jsou podobně také věřící listy toliko od krále k kurfirštům s sebou přinesli. A ačkoliv již dotčení vyslaní vedle královského i od stavův také plnomocenství měli, však tak mnoho z protokolův znáti jest, že se to obzvláště pro ten spor, který tehdáž mezi králem Zigmundem v Polště, jakožto poručíkem a nejbližším příbuzným, a mezi králem a stavy trval, učinilo a stalo, jakž to disputací ta, mezi vyslanými před volením stalá, patrně vysvědčuje. A poněvadž vedle znění dotčeného protokolu oni se strany věcí, tehdáž na odporu zůstávajících, porovnali, a jeden z vyslaných, Vladislav pán z Šternberga, principálem královským vyslaným byvši, k volení připuštěn byl,

nemůže se odtud jakožto *ex casu singulari*, kterýž se dokonce mezi jinými stranami a v jiných věcech přitrefil, sem ke škodě J. Msti Kr. inferiovati a zavíratí. Nebo mnohem jinší věc jest s císařem Ferdinandem, při kterémžto ani defectus minorennitatis aneb nedostatek nedospělosti věku, ani jaký jiný v cestě jest, a J. M. také jakožto principál sám osobně přítomen býti ráčí.

Mnohé jiné věci v často jmenovaném spisu se negruntovně přivozují, jako žeby stavové proprietarii *jurium electoralium* byli, k čemuž však *inhabiles* a nespůsobní jsou. Nebo kdyby tomu tak bylo, král český by investován nebyl, ani by římský císař jeho kurfirštstvím, khurem a *erzschenkstvem* investiovati mohl. Ale poněvadž J. M. Kr. pořádně investován jest, tak tehdy žádnému jinému, nežli jemu samému, právo a hlas k volení přísluší.

Ještě jedna věc k závěrce se připomíná, že ne všichni stavové král. českého, nežli toliko ti, kteří se od některých k defensi za direktory vystaviti dali, takové negruntovní věci před sebe berou; sice jináče, když stavové mnohem v menších věcech poselství svá ven z země vysílali, musí to při obecném od krále rozepsaném sněmu zavíratí. Čehož se v této věci dokonce nestalo. Žádný sněm rozepsán nebyl, aniž jaké plnomocenství k tomu těm domnělým direktorům dáno jest, nýbrž mnozí poctiví pod obojí, a katoličtí pod jednou téměř všickni, nic s tím činiti nemají, a to jejich mínění a žádost není.

Ty vyslané osoby z Čech také se jináče podpisují, nežli jich povolání s sebou přináší, nazývajíce se vyslanými všech tří stavův, ješto ne všickni stavové, ale jen třicet domnělých direktorův jejich principálové jsou, a ti je v psaní svém za své vyslané jmenují a pokládají. Což se také za dobré vidělo, na ten přiložený spis připomenouti.

Třetí spis.

Obsahuje v sobě refutací na psaní, pod jménem stavův král. českého Jich Mstem kurfirštům učiněného, a ukazuje se, že přijetí J. Msti krále Ferdinanda za krále českého bylo pořádné, z svobodné vůle a z sjednoceného snešení všech stavův král. českého pocházející, a nešlo skrze přinucení aneb dary, nýbrž stalo se vedle zlaté bully císaře Karla IV., disposicí krále Vladislava a listu krále Ferdinanda I., a ta vina, která se Jich Mstem královským raddám přičítá, že jest bez gruntu a nespravedlivá.

V druhém a o od odporých a protivných Čechův k Jich Mstem nyní v Frankfurtu k volení krále římského shromážděným pánům kurfirštům a vyslaným de dato 13. augusti 1619 učiněném psaní především a prvé, nežliby to dáleji examinováno bylo, toto se dobře ad notam vzíti a znamenati musí, že podpis jeho zní na všechny tři stavy král. českého indifferenter

a beze vší excepce stavův katolických pod jednou; chytře vztažen jest jen k tomu cíli, aby oni to od těch domnělých direktorův prvé k J. Msti kurfiřtu mohuckému prošlé parti- kulární psaní salvirovati a vymlouvati, též pretensí a vyhledá- vání svému takovou barvu a formu dáti mohli, jakoby ode všech stavův, žádného nevymínějce, uvoleno a za dobré uznáno bylo, ješto žádný z katolických k tomu psaní pečeti své netiskl, také consequenter nemusil v společném uvažování přítomen býti anebo k němu svoliti. Ano i najde se, že z pro- středku jich někteří toliko pro zevnitřní formu a způsob, jakoby počet jich tak veliký byl, pečeti své dvakráte přitiskli. A tak takové psaní falešné pod titulem všechných tří stavův beze vší výminky intitulováno bylo, poněvadž se toliko sa- mých pod obojích a to ne všech, než toliko dílu jich, do- týkalo, a větší počet jich strachem a bázní k tomu přinuceni byli. Ale co se tkne podstaty a obsažení neb znění psaní toho, po repetování toho předešlého od direktorův, jakž do- tčeno, poslaného, a na něž prvotně krátká zpráva dána jest, nejprvé se v něm královské přijetí a korunování za krále če- ského za nedostatečné býti pokládá, totiž, že nemůže tak pod- statné býti, aby J. M. Kr. k rozepsanému volení jakožto král český připuštěn býti měl. Ukazují to způsobem následujícím :

Nejprvé, že při tom přijetí a korunování stavové na díle skrze jiné neslušné prostředky tak hrubě nuceni byli, že proti jednání na obecném sněmě s dílem přivtělených zemí prošlému (kteréž světle to s sebou přináší, že bez vědomí a stalého vy- řízení toho volení se dotýkajícího puňktu spolu s přivtělenými zeměmi žádné krále volení nemá předcházeti) učinili. A ač- kolivěc to v přimluvách zjevně připomínáno bylo, nicméně žeby však oni, jakožto v malém počtu shromáždění evangelitští sta- vové, od katolických, jenžto mnozí z nich ani usedlí nebyli a nic v zemi svého co ztratiti neměli, počtem hlasův převý- šeni byli.

Tuto již oni některé věci předstírají, kterým se místo nedává, nýbrž se v pravdě jináče vynacházejí. Nebo žádných pohrůžek a nucení, mnohem méněji jiných nenáležitých pro- středkův, kteréž ani nejmenují, užíváno nebylo, lečby tím to rozuměli a za pohrůžku anebo jiný neslušný prostředek po- kládati a natahovati chtěli, že někteří z nich, kteří za příči- nou svobodného volení nedobře zpraveni byli, z bully zlaté císaře Karla IV. (7. dubna 1345) item z disposicí Vladislava krále (9. led. 1510), podobně též z zřízení zemského pod titulem „o vo- lení krále“, jako i z toho reversu anebo majestátu krále Ferdi- nanda I. (3. září 1545) aťžem podobných důvodův a dokumentů ví- ceji ad partem a zjevně informování a vyučení byli a jim,

jenžto málo aneb dokonce nic o tom nevěděli, povolně a ne s pohrůžkou náležitá informací dána byla. Při čemž nic zlého, ani stavům a privilegiím jejich praejudicirujícího se nestalo. A toto každý za dobré a za pravé uznati musí, což oni také jináče na sobě znáti nedali, než že to vděčně přijímají, ano i nejpřednější osoby z podobojích a veliké statky v království mající (jakž toho sami povědomi jsou) s velikou to vděčností vyznali: že J. M. C. jakožto prozřetelný pán a král, k dobrému vlasti časně o to se starati pro uvarování budoucích nepřiležitostí, skrze takovou denominací království zachovávati, také žádného cizího, nýbrž takového krále a pána, dle jich privilegií jim přednáseti ráčí, kterémuž se žádný slušně protiviti, ale raději jeho vděčně přijíti příčinu má.

Na taková král. českého privilegia a svobody, obzvláště pak často jmenovanou zlatou bullu, sl. p. císaře Mathiáše intencí otcovská a na obecném sněmě stavům přednešená proposicí, vedle příkladu J. Msti předka, obzvláště císaře a krále Ferdinanda I., založeny jsou byly, když totiž milostivě jim to znáti dáti ráčil, kterak svého nejbližšího pana strýce, arcikníže Ferdinanda, za sukcessora a krále v Čechách přednésti vysoce hodné příčiny míti ráčil, milostivě žádajíce, aby J. M. jakožto krále Ferdinanda I. a královny Anny vnuka, jakožto in linea descendentí, na scházející linii, z pravého rodu a krve královské pocházejícího, vedle jiných citovaných příčin za krále českého přijali, publikovali a korunovali. Což se také i stalo, že spolčení stavové z jednomyslného snešení J. M. arciknížete Ferdinanda za krále svého přijali a publikovali. I to hned také J. C. a potomně Kr. Msti skrze své vyslané s obzvláštní gratulací v známost uvedli, a k posledku při přečtení sněmovního snešení všickni společně a jeden každý obzvláště, když na ně zejména voláno bylo, k takovému přijetí hlasitě se přiznali. Kteréžto přiznání také při korunování opakováno a obnoveno jest.

Za druhé to, což strany učiněného jednání s některými přivtělenými zeměmi, totiž Slezáky, připomínají, k tomu jich intentu dokonce platné není. Neb ačkolivěc v tom na sporu zůstávajícím artikuli, kdežto Slezáci právo k volení krále českého se jmíti pokládali, mezi oboumi stranami na obecném sněmě tak dalece zavřeno bylo, že od jistých k tomu jmenovaných osob Slezáci své předložená práva ukázati mají, a ačkoliv to v přímlovách připomenuto bylo: však že oni proti tomu v dobré paměti mají, že jak z císařské proposicí, tak také ústní informací dostatečně tomu porozuměli, kterak J. M. král Ferdinand ne k svobodnému volení (ku kterémužto dle znění zlaté bully ještě nepřišlo), ale k přijetí a publikování

představen býti ráčil. K tomu artikul tento přednáseti a tím hýbati více Slezákům, nežli jim, bylo by přináleželo, kteří však beze všeho diffikultirování, jakž jich sněmovní snešení s sebou přináší, nepatříce na to, co jest se od Čechův stalo, ale od sebe sami krále Ferdinanda za krále českého a nejvyšší kníže slezské přijali, publikovali a J. Msti slibovali.

Co ještě tu dáleji příkládají, žeby od katolických, z nichžto někteří v zemi svých zboží a nic co ztratiti neměli, v přímluvách převýšení byli: také to žádného gruntu nemá. Nebo oni sami své přímluvy tak dobře jako i katoličtí J. Msti arciknížeti Ferdinandovi jsou dali, a tu žádné rozepře a hádky nebylo. Jakož pak také se neví, kteříby ti statkův nemající katoličtí měli býti. Ale sami to vyznati musí, že z obojí strany při některých větší a při některých menší mocnost a jmění se vynacházelo.

Při zavírce toho artikule s velikou obtížností přivozují to, žeby již zřejmé to bylo, kterak to přijetí a korunování od škodlivých radd k dokonalému vyvrácení svobodného volení a kassirování všechněch privilegií a svobod zemských, ano i celému kurfirštskému kollegium k patrné urážce se vésti mělo a vztahovalo; o čež sice předešli králové se nepokoušeli, zvláště v tom, když se takové spolčení a smlouvy s domem španhelským staly, skrze kteréž země česká s přivtělenými zeměmi jakožto lehno a kurfirštství dokonale se dědičné činí, a že také na potvrzení takového dědictví Ferdinand král za syna od císaře Mathiáše přijat býti jest ráčil.

Kdy a na jaký způsob svobodné volení stavův platné jest, již to nahoře z zlaté bully a jiných přivedených podstatných základův a průvodův prokázáno jest, při nichžto se stavové slušně zanechávají. Pročež také ne k vyvrácení jich ani k kassirování privilegií, ale podle těch všechněch vyměření arcikníže Ferdinand, jakožto královský vnuk, za krále propoňován a přijat byl. Skrze to také ani slavnému kurfirštskému kollegium, ani stavům v nejmenším co škodlivého a prejudicirujícího se nestalo. Podobně ty smlouvy s Španheli, jsou-li však učiněné, na ně dokonce se nevztahují, poněvadž se skrze ně nemínilo zlatou bullu a jiná zemská privilegia vyvrátiti, anebo stavům k volení právo odnímati.

Druhá příčina, kterouž oni proti J. Msti Kr. a J. Msti k volení nepřipouštění přivozují, tato jest: žeby J. M. proti sněmovnímu zavření l. 1617 a danému od sebe reversu ještě za živobyti J. M. císaře Mathiáše správy král. českého ujímati se ráčil. Ale v této věci J. Msti veliká klivda se děje. Nebo každému to známo jest, že císař Mathiáš do smrti své kralujícím a panujícím králem v Čechách zůstávatí a sám

regiment a správu vésti jest ráčil. Také J. M. Kr. nic do konce před sebe bráti neráčil, načežby psaného aneb ústního poručení od J. Msti C. nejměl, jakož toho dostatečné svědectví v hojnosti se nacházejí. A nikdá se to nenajde, aby se nějakých spravedlností aneb k tomu podobných a k správě příslušejících věcí ujímati jmíti ráčil. Že pak to předně za pre-text přivozují, žeby J. M. Kr. kardinála Klezle, jakožto J. Msti císaře Mathiáše někdejšího tejně rady direktora, odbyti ráčil: nechť to každý rozumný při sobě rozváží, jak ten příklad sem se trefuje. Poněvadž ten jistý kardinál žádným přirozeným ani přijatým Čechem, také k věcem, správy české se dotýkajícím, nařízen jest nebyl: tak to ode dvora jeho odbyti nic se v nejmenším stavův českých nedotýkalo, mlčíce o tom, že oni ode dvora jeho odbyti před tím sami žádostivi byli a velmi malou náklonnost k němu měli. Že pak dále J. M. Kr. při každé radě bývati a jináče rozdílné ordinancí vydávati ráčil, tím se, jakž předoznámeno, nic jiného nerozumělo, než že to všecko na J. Msti C. zjevné poručení se dalo, jakož pak J. M. Kr. v těch věcech, co jemu od J. Msti C. poručeno bylo, milostivé vůli se akkomodirovati ráčil.

Ale žeby J. M. Kr. J. Msti C. resolucí, když se J. Msti líbilo, podle zdání svého sám od sebe a ne s vědomím J. Msti C. proměňovati míti ráčil, do konce negruntovní a falešné jest, poněvadž J. M. Kr. v velikém respektu J. M. C., jakož to slušelo, vždycky míti jest ráčil, tak že proti tomu v nic nejmenším před sebe vzíti nežádati, mnohem pak méněji o to se opovážiti neráčil.

Co pak dále dí strany J. Msti Kr. do země uvedeného lidu válečného, a že jest J. M. na sněmě moravském přítomen býti ráčil a některé jim věci připomínati: v tom, jakž svrchu oznámeno, ve všem J. Msti C. milostivé poručení jest bylo. A ovšem nemajíce toho jistoty žádné, beze všeho gruntu za pravé a jistotu býti pokládají, žeby J. M. Kr. skrze sekretáře Michnu všeckny ordinancí k Plzenským dávati míti ráčil.

A že o J. M. Kr. konfirmací privilegi českých tak posměšně a potupně zmínku činí a ji tak za prostou, a na niž se žádný bezpečiti nemůže, býti pokládají: skrze to též dokazují a potvrzují toho, jak posměšně hlavu křesťanstva a svou nejvyšší vrchnost drží a mají.

Předkládají též svá obtížná puňkta u věcech, náboženství se dotýkajících, jako za nějakou zástěru svého zlého předsevzetí, ješto tuto nic o náboženství činiti není, ano mnohem raději mohlaby proti nim za příčinou náboženství, s jakými attentáty oni postupovali, na nejvýše stížnost vedena býti, poněvadž dobře to vědomé jest, že na těch jistých místech, které se od J. Msti Kr. vojska mocně dobývati musejí, v náboženství

žádná se proměna nestala. Naproti pak tomu světlé a patrné jest, jak jest se v Moravě a v Čechách s katolickými a duchovními jich nadáními a zbožím dalo, a nahoře v exordium poněkud dotknuto bylo, načež také stavové arciknížectví dolejších Rakous (jichžto větší díl od konfessí augšpurské na tu uní nastupovali) tak dobře pozor dali, že vyslaných svých, které v Čechách k zavření té konfederací měli, po vyrozumění zavřených artikulův povlovně a s dobrou měrou zase zpátkem povolati dali.

Co se kontinuirování těch prvotních místodržicích, jimžto podobně neposlušnost svou okrášliti chtějí, dotýče, sami se mohou upamatovati a jim dobře známo jest, že to jen provisorio modo a na náký čas až do dalšího J. Msti Kr. nařízení ihned po J. Msti C. smrti se stalo. Ale proto oni žádné příčiny neměli, toho velice škodlivého a prvé již započatého neřádu dáleji rozmnožovati. Tak že z toho, co až posavad krátce oznámeno bylo, dosti znáti jest, že jejich na to následující závírka a konklusí dokonce neplatná a daremná jest, kdežto se o to neváživě pokusili, aby J. Msti Kr. přijetí a korunování překazili, J. Msti possessí odňali a na to a voto electionis, neb od hlasu volení, vymísili.

Co naposledy k většímu J. Msti Kr. zošklivení strany zlého a nekřesťanského vojákův se chování tuto doloženo jest, to pro tu příčinu k víře nepodobné jest, že těch a takových věcí více již roztrušováno, lidem persuadováno i také vůbec vytištěno bylo, které však potomně pravdivé se býti nenalezly. Může však tomu tak býti, že příčinou obojího lidu vojenského mnoho nevinných chudých lidí, tak jak se při běhu vojenském děje, velikou při tom bídu a strast snášejí, i někteří z nich na dokonalou zkázu přivozováni bývají. Což J. M. Kr. s velikou bolestí za časté rozvažovati ráčil. Pročež tehdy ihned z počátku panování svého všecky povlovné a ku pokoji směřující prostředky užívati a před sebe bráti, poodloženi na stranu zbrani naříditi, a to Čechům insinuirovati i také některá velmi milostivá psaní k nim odeslati a naposledy i za vyslání osob k traktaci a rozmluvení žádati, a jináče skrze jiné mnohé prostředky a cesty svou otcovskou a pokojmilující mysl jim dostatečně na rozum jest dávati ráčil. Ale poněvadž při nich všechno daremné bylo, a oni na místě příměří zbrani se chytili, veřejnost mocně ustanovili, i také vpád do Moravy a Rakous učinili, učiněných k nim napomenutí a psaní nic sobě nevážili, a některých ani nepřijali, škodlivá a nikdá prvé nebývalá sjednocení s jinými zeměmi bez vědomí a povolení J. Msti Kr. o své ujmě nenáležitě ustanovili, J. M. Kr. u cizích knížat a na rozdílných místech falešně osočili a zošklivili,

a summou všelijaká protivná a nepřátelská attentáta před sebe brali: tak tehdy jeden každý říci a vyznati může, že před Bohem a celým světem ne J. M. Kr., ale oni sami vším tím zlým a nevolí, kteréž jsme posavad pokusili a ještě okoušíme, vinni a příčinou jsou, uvažující to obzvláštně, že také J. M. Kr. vojsku svému všeho pálení a činění škod přístně zapověditi ráčil, ješto naproti tomu při druhé straně zastavením a odnětím viktualí a jináče nemalá k tomu příčina dávana byla.

Toto až posavad opáčené psaní se také s velice škodlivou, daleko patřící a na žádném gruntu nepostavenou protestací a konventualní provokací zavírá. Podobně také negruntovní jest naddotčených vyslaných podaný spis de dato v Marpurce 18. a 28. augusti, v němžto se oni opět o domnělou protestací a provokací pokoušejí. Nebo jakožto přivedená v tom psaní vacantia regni et interventus inhabilitatis, kteréž tím, co málo výše deducováno jest, dokonce se poráží, a spravedlnost kurfirštsví jure proprietario ani společným stavům král. českého, mnohem pak méněji jenom jedné částce jich, která sobě sama to přivlastňuje, ale císaři římskému a sv. římské Říši přináležejí (načež od sl. p. J. Msti císaře J. M. král lehnem investován a obdařen býti ráčil); tak jest také tuto jako i ta v předešlém psaní připojená domnělá protestací a provokací dokonce neslušná, poněvadž skrze ni Ferdinand jakožto český král a spolu kurfiršt, i také celé kurfirštské kollegium, ano i J. M. jakožto římský král, jsouc k tomu zvolen, posměšně se traktíruje a zlehčuje.

Jich Msti kurfirštové duchovní jako i také páni vyslaní Jich Mstí dvou kurfirštův světských nepřítomných (totiž kurfiršta saského a brandeburského; kurfiršta pak falckraběte vyslaní ihned po volení J. Msti krále Ferdinanda za krále římského z Frankfurtu tehdáž byli odjeli a z té příčiny v tom psaní se nepodepsali) před odjezdem svým z Frankfurtu učinili ještě druhé psaní stavům král. českého v příčině interposicí Jich Mstí z strany toho nedorozumění mezi J. Msti Kr. a týmiž stavy v městě Řezně, s tím doložením, že J. M. Kr., a již tehdáž volený římský císař, ráčil milostivě k tomu povolovati a chtíti k jmenovanému dni své vyslané s plnou mocí do Řezna vypraviti, kteréhožto psaní výpis příležitě následuje.

Z Boží milosti Jan Švejkhardt Mohoutský, Lotharius Trierský, Ferdinand Kolinský arcibiskupové, sv. římské Říše skrze Germanii, Gallii, Arelaten a Italii arcikanceléřové a kurfirštové, saského a brandeburského vyslaní. Pozdravení naše, přátelství a všecko dobré, urození, stateční, slovůtní a opatrní, obzvlášť milí páni a přátelé! Nikoli nepochybujeme, že naše teď

pod datum 3. a 20. augusti Vám a Vašim Laskám odeslané psaní v příčině toho posavad trvajícího daleko patřícího neřádu českého již dobře dodáno a z něho od Vás a Vašich Lásek tomu porozumíno jest, z jakých důležitých příčin My a kurfirštové páni naši, v příčině interposicí Jich Mstí strany toho nedorozumění mezi J. Mstí Kr. a týmiž stavy v městě Řezně z povinnosti naší býti sme soudili s pilností na to pozor dáti, jakby nadotčený neřád skrze účinnivé prostředky co nejdříve zase spokojen a to staré, k římské Říši přináležející království a kurfiršství české ne tak dokonce z gruntu vyvráceno a zkaženo bylo, a že sme k tomuto cíli jak J. Mstí uherskému a českému králi tak také Vám a Vašim Laskám čas a místo, k té dobře míněné budoucí interposicí poddané, milostivě a přátelsky jmenovali. Když tehdy na připomenuté psaní nyní vysoce dotčená J. M. Kr. před málo dny se proti nám tak vyjeviti ráčil, že od osoby své takové nařízení traktací místo dáti a v určitém čase se dostaviti, aneb, pokudžby se tomu překážka stala, vyslané své s dostatečnou mocí a instrukcí vyslati chtíti ráčí, a z toho se J. Mstí Kr. náchylná ku pokoji mysl dosti seznává: pročez my sme opominouti nemohli, Vám a V. Laskám tuto J. Mstí milostivou resoluci v známost uvéstí, o tom nepochybující, že nejen sobě takovou interposicí oblibíte, ale také Vaše rady tak moderirovati budete, abyste do nebezpečných končin nevpadli, ale žádostivého pokoje dosáhli. Jakož pak o tom nepochybujeme, kdybyste Vy a Vaše Lásky J. Mstí náležitě respektirovali, žeby milost ostrosti a tvrdosti, podle přirozené tichosti své, představití ráčil.

Datum v Frankfurtě 3. septembris 1619.

Jan Švejkhardt arcibiskup Mohoutský, Lotharius arcibiskup Trierský, Ferdinand arcibiskup Kolinský, kurfiršta saského vyslaný Wolfgang hrabě z Mansfeldu, kurfiršta brandeburského vyslaný pan Adam z Bodlic.

Vůdcové té české rebellie nedůvěřovali sobě, aby jich psaní, Jich Mstem kurfirštům učiněné, ani jich vyslaní při Jich Mstech kurfirštích měly co způsobiti v příčině J. Mstí Kr., aby J. M. jakožto král český a jeden přední světský kurfiršt neráčil míti připuštěn býti k volení římského krále. Pročez při tom svém nepořádném sjezdu na hradě pražském hleděli k tomu přivéstí, aby J. M. Kr. od tehdejších Čechův pod jménem stavův král. českého ráčil opovržen, a víceji za krále českého uznán a k správě téhož království připuštěn býti neráčil, tak jakž nahoře v tomto desátém dílu obšírněji se to vypisuje. A i dále k tomu přivedli, že i hned dříve téhodne po tom rejicirování J. Mstí od týchž tehdejších rebelův Čechův na témž nepořádném sjezdu jiný za krále českého, Fridrich falckrabě z Rejnu, volen byl (26.—27. srp. 1618).

Přídavek I.

Seznam listin v díle tomto podaných.

	Str.
1545.	
3. září list Ferdinanda I. o dědičném právě královny Anny ku království českému	260
1602.	
22. dubna list z kanceláře české Jaroslavovi z Martinic, v němž se tento povzbuzuje, aby v snaze své o obnovení katolictví na svých statech stále pokračoval	150
1612.	
19. března očištění pp. Slavaty a z Martinic příčinou věcí, o něž Teynagl s trápením byl dotazován, spolu s jich o to žádostí k většímu soudu zemskému	43, 44
1615.	
13. srpna artikulové sněmovní: 1. strany sjednocení s královstvím uherským a arciknížectvími rakouskými, 2. o sjezdech krajských, 3. o erbanučních a 4. o defensí	196
— — artikul o Václavu Vchynském ze Vchynic a z Tetova	167
1616.	
11. března vyměření soudu zemského o zlých činech téhož Václava Vchynského	170
10. června vklad do desk zemských, v též příčině od soudu zemského nařízený	177
19. února přednesení arciknížete Maximiliana o dědičné po císaři Mathiášovi poslušnosti	253
14. března císařská resolucí na to vyšlá	256
8. a 28. července renunziací na poslušnost dědičkou arciknížat Maximiliana a Albrechta	263
1617.	
7. máje proposicí sněmovní v příčině přijetí arciknížete Ferdinanda za krále českého	261
9. máje relací sněmovní v též příčině	275
28. června revers Ferdinanda II. stavům českým daný	281
1618.	
6. února promluveuí hr. Slavaty k obci hradecké v příčině přijímání svátosti oltářní pod obojí způsobou	140

30. března { osvědčení tří měst pražských ku }
 10. dubna { králi příčinou schůze v koleji } 96
 11. dubna { Karlově }
 28. máje list obce Jindřichohradecké k direktorům o tom, jak se Sla-
 vata u věcech náboženských k poddaným svým chová 148

1619.

21. března list Ferdinanda II. místodržícím o smrti Mathiáše císaře a o
 potvrzení privilegií 296
 18. března snešení sněmu českého v příčině osob, ježto se ze země vy-
 povídají a z úřadův i služeb zemských vylučují 218
 13. července list direktorův ke kurfiřtu mohuckému v příčině volby
 Ferdinanda II. na císařství 320
 31. července konfederací se zeměmi koruny české 202
 3. srpna odpověď kurfiřta mohuckého vyslaným stavů českých (jen
 podstatou naznačená) 322
 13. srpna list stavův českých, ke všem kurfiřtům, aby Ferdinand II. za
 krále českého držán a k volbě císařské jakožto kurfiřt připu-
 štěn nebyl 322
 16. srpna konfederací s dolejšími a hořejšími Rakušany 227 a 231
 20. srpna snešení sněmu českého, kterým přijetí a korunování Ferdi-
 nanda II. prohlášeno nepořádným a neplatným 291
 20. srpna list kurfiřtův stavům království českého (krátce co do obsahu
 naznačen) 325
 22. srpna list obyvatelům zemským v příčině nepřipuštění Ferdinanda II.
 ke správě království českého 318
 Tři spisové, z nařízení Ferdinanda II. kurfiřtům proti dedukcím
 stavův českých podání 326, 330, 336
 3. září psaní druhé od kurfiřtův Čechům učiněné 342

1620.

- — konfederací se stavy uherskými 237
 — — artikulové od Betlen Gábora vyslaným českým předlození . . . 238
 30. dubna psaní sultana Osmana a velkého vezíra Ali-bašete k Fridri-
 chovi falckému 241
 11. máje artikule sněmu českého, kterými se konfederací s Uhry po-
 tvrzuje 240
 12. července list Fridricha falckého k sultanu Osmanovi 250

1621.

2. března list Joachima Ondřeje Šlika ku Karlovi z Lichtenštejna,
 v kterém dokazuje, že nebyl původem vyhození z okna Slavaty
 a Martinice, aniž toho zabrániti mohl 120

Přídavek II.

Seznamy nejvyšších úředníkův království českého.

- a) z doby po nastoupení na trůn český krále Mathiáše . . . str. 61
 proměna l. 1617 68
 b) z l. 1617, kteří z nich byli za místodržící po odjezdu cis. Ma-
 thiáše nařízeni 91
 c) za Fridricha falckého 217

Přídavek III.

Přehled, jak spisování Slavaťovo rozvrženo jest a kde v ně vetkány
jsou části čili periody memoriálu Thurnova.

	Str.		Str.
I. Kniha.			
I. díl	74	XI. period	74
Titul Thurnova memoriálu . . .	75	XII. „	77
I.—VII. period.	76—81	XIII. „	79
VIII. „	145	VIII. díl	83
II. díl	150	XIV. period	83
IX. period.	150	IX. díl	180
III. díl	183	XV. period	180
IV. díl	269	XVI. „	181
V. díl	289	XVII. „	184
VI. díl	392	XVIII. „	186
II. Kniha.		X. díl	253
VII. díl	1		
X. period.	1		

Jména osob a míst

v II. knize.

A.

Adlinger z Arnolštejna J. A. 322.
Achlar Vil. 219.
Albin Samuel 218.
Albrecht arcikn. 2, 253, 257, 258,
263 sld., 282.
Alibaše, velký vezír 241, 246.
z Althanu hr. Adolf 2, 12.
Altoviti, posel florentský 282, 288.
Andreae Adam Václ. 218.
Anna císařovna (Mathiášova) 78.
Arsenius Kašpar 283.
Audrcký Jiřík 197.
Austecký v. Sezima.

B.

Bechyně z Lažan Oldř. 197, 273, 278.
Belvic Zigm. 198.
Benicius Jan 169.
z Berbirštorfu Ernfried 52, 303, 307,
315.
Berka z Dubé z Lipého Bohuchval 93,
109, 114, 217, 247, 248, 271, 283, 303,
316.
— Burian Lev 154, 271.
— Kristian Aderspach 322.
— Ladislav 29—37, 50, 51, 55.
— Václav 197, 271, 283, 301, 308.
— Zbyněk (arcib.) 150, 161.
Beřkovský ze Šebířova Oldř. 273.
Beroun 6, 48.
Bernštatl (v Lužicích) 205.
Betlen Gábor 238, 240, 241, 248—251.
Beza Theodor 307.
Bílá hora 6, 7.
Bílá věž 176.
z Bílé Fridrich 26, 93, 217, 273, 301,
304, 311.
z Bodlic Adam 343.
Boleslav mladá 93.
Bonaventura Jan 278.
Borgonti Aurel 288.

Boryně č. Boren Václ. 196, 199.
Bosácký klášter u P. Marie Sněžné
v Praze 8.
Brandejs n. L. 89.
Braun Mik. 197, 198.
Břevnov 48.
Brindesi Laurentius 62.
Brno 179, 289, 328.
Brod český 18.
Brozius Simon 283.
Broumov 89, 125, 219.
Bubeneč 9.
z Bubna Jan 273
— Mik. Vratislav 198.
— Varlejš Mik. 198.
Budějovice 4—6, 12, 14, 18, 167,
172, 187, 189, 192, 193, 205, 212.
Budín 332.
Budišín 289.
Budovec z Budova Adam 197.
— mladý 301, 309.
— Václav 34, 36—39, 50, 53 (na-
značen), 93, 111, 112, 122, 130,
139, 159, 160, 188, 217, 247, 249,
271, 300, 307.
Bukovanský Pinta z Bukovan Jan
72, 197, 199.
Buquoy hrabě 294, 323, 326.
Bzenský Jan 197, 278.

C.

Campanella 79, 80, 82.

Č.

Čabelický z Soutic Karel 273, 278.
Čáp Jan 199, 219.
Čáslav 14.
Černín z Chudonic Diviš 26, 217, 273
— Heřman 219.
— Humprecht 199.
— Jindřich 197, 198, 278.
Čtveráci (chasa pražská) 8.

D.

Damašek 244.
 Dampír 323.
 Daliborka 26.
 Daut-baše 245.
 Dener Jan 27.
 Deym ze Střítěže Hendrich 278.
 z Ditrichštejna kardinál 199, 251, 282.
 Dobřikovský z Malejova Vil. 198, 273.
 Doksany 219.
 z Donína purgkrabě Abraham 10, 11, 271.
 — Jan 271.
 — Otta 301, 309.
 — Vladislav 271.
 Drážďany 289.
 z Drážďan Petr 144.
 Dvořecký z Olbramovic Prokop 13, 93, 217, 273, 301, 304, 311.
 — Václav Štefan 274.
 — Vilém 197.

E.

Eberhart Jan 219.

F.

Fabricius Filip 92, 99, 114, 218, 315.
 Ferdinand, kurf. kolínský 343.
 Fictum z Fictum Krištof 197, 278, 301, 314.
 Frankfurt 320 sld.
 z Freyfeldu Zigm. Coelestin 169.
 Fridrich falckrabě od Reyna, jalový král, 188, 217, 222, 241, 250, 253, 343.
 Frobenius Jan 218.
 Fruwejn z Podolí Martin 26.
 Fünfkircher Bernh. 271.
 z Fürstenberka Fridr. 282.

G.

Gerlice (Zhořelec) 120, 290.
 Gerštorf z Gerštorfu Abraham 273.
 — Jiřík 26.
 — Mikuláš 95, 199.
 — Oldřich 89, 91, 273.
 Grad z Grünperku Krištof 219.
 Griechinger Mauric 48.
 z Guttenštejna hrabě Hendr. Lor. 197.

H.

Hamza Myslibor 198.
 Haniwaldt Ondřej 32.
 Harant z Polžic a Bezdrůžic Krišt. 217, 271.

Hegemieller Ruprecht 32, 320.
 Hegner Jan 219, 278.
 Hendrich Julius, knížesaský 282, 287, 288.
 Henglovský dům na M. Str. v Praze 8.
 Hennersdorf (v Lužicích) 205.
 Henricus IV., král francouzský 3.
 Heraklius z Bliživa Václ. 273.
 Herzaň v. Hřáň.
 z Hesu landtkrabě Ludvik 2.
 Heydelius Jiřík 32, 39, 40, 52.
 Himmelštejn Jan 199.
 z Hodějova Smil 197.
 Hoffman Melichar 107, 149.
 z Hohenlohu hr. Jiří Fridr. 198.
 z Hohenzollernu Jan Jiří 282.
 z Hollochu hrabě 13.
 Holub Fabian 219.
 u Holýjanů dům v Praze 169.
 Homut z Harasova Jiřík 34.
 Horčice Jan 196, 198.
 Hořický z Tepence Jakub 218.
 Hornatecký Jindř. 274.
 — Ondřej 197, 274.
 z Hornfelzu Gregor 218.
 Horštát Jan 219.
 Hošťálek z Závořic Max. 152, 169.
 Hozlaur z Hozlauru Jeronym 196.
 — — Wolf 274.
 Hrabaně Pavel 197.
 Hradčany 14, 16, 64.
 Hradec Jindřichův 129, 130, 131, 139, 140, 148, 149, 218, 219.
 Hřáň z Harasova Adam 45, 61, 273, 283.
 — — Václav 301, 309.
 — — Tobiáš 274.
 Hrobčický Jaroslav 198.
 Hus 145.
 Hvězda (obora) 6, 16.

Ch.

Cheb (Hbu) 220, 223.
 Chlumec 166 sld.
 Chotek z Chockova Jiřík 278.
 — Karel 274.
 Chroust Jan 219.

I.

Ilburg Vřesovec Wolf 271.
 Istearsar Melichar 219.

J.

Jakobellus 144, 146.
 Janovský z Janovic Smil 274.
 Jeníšek z Újezda Přibík 26, 218.
 Jihlava 14.

Jindřich hejtman 242.
de St. Juliano (St. Julien) hrabě Hendr.
287.
Julich 2.
Julius, kníže brunšvický 2, 3.

K.

Kába z Rybňan Zach. 273.
Kaplíř z Sulevic Adam 278.
— Burian 274.
— Kašpar 176, 178, 217, 273, 301,
304, 310.
— Křištof Kašpar 217.
— Oldřich 274.
— Václav Borše 197.
— Vostrský Pavel 93, 95, 98.
Kapoun ze Svojkova Petr Křišt. 278.
Karel arcikn. 282.
Karlík Jiří 92, 198.
Kavka z Říčan Křišt. 196, 278.
Khan Eusebius 82, 297.
Kirchmajer z Rechvic Jan 14, 199,
278.
Kiráperský z Vřesovic Bořivoj 274.
Kladsko (hrad) 176, 179.
Kláster-hrob 89.
Klement VIII. 162.
z Klenového (Sklen.) Jan, nejv. písař
14, 57, 61, 91, 154, 218, 273, 283.
— Vilém 197, 278.
Kleven a Berg knížectví 3.
Klezl kardinál 53, 59, 60, 67, 136,
282, 288, 292, 323, 340.
Knobloch Zigm. 26.
Kohout Simeon 25, 89.
Kokořovec Jiř. Ad. 274.
Kolenius Bart. 219.
Kolín 167 sld.
Kolin Samuel 218.
Kolon (Kolona) z Felzu Leonhardt
7, 10, 45, 62, 93, 103, 104, 108,
109, 112, 113, 124, 151, 163, 169,
183, 194, 258, 270, 279, 299, 304,
305.
Kolonič Zeffried 108.
z Kolovrat Bezdužický Vil. Hendr.
271.
— Krakovský Karel 197.
— — Max. 198, 271.
— Libštejnský Hendrich 153, 198,
219, 270, 272.
— — Herolt Václ. 169, 219, 271.
— — Jarosl. 197, 199, 271, 278.
— — Joachym 154, 197, 278.
— — Zdeněk 154, 218, 271.
Konecchlumský Vil. 302, 315.

Konstantinopol 241, 243, 244.
Koutský z Jenštejna Vojtěch 169.
Křinecký z Ronova Jan Albrecht 169,
199, 271, 301, 308.
Krumlov český 12, 18, 218, 222.
Kutná hora 87, 93, 169.

L.

Láb (Lava, Laa) 328.
Lange(n)lois (v Rak. dol.) 45, 305.
Lažanský Fridr. Rud. 218.
Leinhoss Andreas 218.
Leopold arcikn. 2, 6, 8, 9, 11, 29,
30—40, 45—49, 173.
Leskovec Adam Šeb. 271.
— Albr. Šeb. 218.
z Libenthalu Petr 219, 271.
Libochovský Florian 219.
z Lichtenberka (Leicht.) lantkrabě 25.
z Lichtenštejna Karel 120, 282, 287.
Linec 251.
Linhart z Neyenperka Adam 23, 24,
169.
z Lipého Perth. Bohabud 283, 287.
Litoměřice 219.
Litomyšl 77.
z Lobkovic Jiří 272.
— Matouš Děpolt (Strakonický) 91
99, 112, 113, 119, 120, 123, 166
222, 270.
— Křištof 17, 57.
— Ladislav 272.
— Polyxena, roz. z Pernštejna, 7,
86, 297.
— Václav 154, 196, 271.
— Vilém ml. 154, 271.
— Vilém st. 10, 92, 93, 103, 107,
108, 112, 113, 124, 151, 152, 183,
194, 217, 258, 271, 274, 279, 299,
306.
— Zdeněk Adalbert, nejv. kancléř
14, 17, 57, 58, 61, 112, 150, 153,
218, 221, 258, 259, 263, 266, 273,
274, 283, 320.
Lohelius Jan (arcibiskup) 219, 283.
Lokšan Václav 271, 301.
Lothar, kurfiřt trierský 343.
z Lozenštejna Zigm. 47, 64, 282.
Lvové z Rožmitála a z Blatné 58.

M.

Magni Baptista 287.
Machomet-aga 241, 245 sld.
Maisskönig Benedikt 218.
Malovec Jiří 274.
— Václav 196.

z Mansfeldu Wolfgang 343.
 Mariae Mondt 263.
 z Martinic Jaroslav (Smečanský) 14,
 21, 26—45, 48, 51, 52, 54, 55, 58,
 63—73, 91, 95, 96, 99—114, 120,
 124, 149, 151, 153, 157, 160, 189,
 218, 221, 222, 261, 265, 270, 279,
 280, 287, 296, 297.
 — Jiřík 150.
 — Jiří Bořita 150.
 — Jiří Adam 66.
 de Marra Placidus 64.
 Marpurk 322, 325, 330, 342.
 Maximilian arcikníže 253, 263 sld.. 282.
 Maximilian, kníže, později kurfiřt
 bavorský 2.
 z Meggau hrabě 18.
 Mekka 244.
 Mencl Jan 150.
 Menšík z Menštejna Jakub 22, 44.
 Meřkovský z Tropčic Vilém 278.
 Měsíček z Vejškova Jan 274.
 z Michalovic Bohuslav 17, 273, 302,
 312, 319.
 — Jan Smil 312, 322.
 Michna Pavel 218, 323, 340.
 — Jiří 218.
 Miller Petr 247, 249, 302, 314.
 Mohuč 187.
 Most 219.
 Mracký Karel 91, 270.
 Mrázek Mikuláš 219.
 Mufty 246.
 Muk Jan 219.
 Mustafa sultán 245.
 Myška ze Žlunic Krištof 274.

N.

z Neyburka falckrabata 3, 321, 331.

O.

Ogniati hrabě 258, 282.
 Olomouc 328.
 Opolí 205.
 Oppersdorf z Oppersderfu Otta 278.
 Osman sultán 241, 244, 245.
 Osterštok Franc 219.
 Ostřice (v Luž.) 205.
 Ota z Losu Jaroslav 168, 169, 197,
 217, 301, 313.
 Oujezd (v Praze) 7, 87.

P.

z Pappenheimu Gottfried Hendrich 262.
 Pardubice 77.

Pasov 2. 12.
 z Pernštejna Vratislav 271.
 Petinger (Pötting) Urban 282, 284.
 Pětipeský Václ. 196.
 — Štastný Václ. 197, 302, 314.
 Pfefferkorn z Ottopachu Albrecht 26,
 95, 199, 273, 302, 314.
 Písek 316.
 z Písnice Jindřich 108, 150.
 Planský z Eberka Jan 196.
 Platejs Jan 219.
 Plzeň 205, 323, 340.
 Pohořelec 16.
 Ponzon Fabius 25, 27, 29, 30, 31,
 37, 218.
 Postoloprty 194.
 Prachatice 316.
 Prašný most 13.
 Pregl Mates 219.
 Prešpurk 78, 237, 240.
 Prombster 257.
 Pruskovští bratři 154.
 — Jan Krištof 271.
 — Oldřich Desider 271.
 z Puttenheimu Andr. Ctibor 287.

Q.

Questenberger Kašp. 219.

R.

Ramé Lorenc 2, 8, 12, 37.
 Račín Jan 274.
 Ratiboř 205.
 Řepanský Zigmund 144, 146.
 Řepický Adam 278.
 — Jan 197.
 Řezno 342, 343.
 z Říčán Jan 196, 278, 301.
 — Jan Litvín 93, 107, 109, 148.
 — Pavel 93, 100—102, 110, 112, 119,
 122, 123, 159, 162, 166, 271, 300,
 306.
 — Vilém Lev 197, 278.
 Ridinger Štastný 27.
 Richter Szic Mich. 219.
 Robmhop z Suché Arnošt 278.
 Rosacius Zhořovský Jan 90.
 z Roupova Adam 271, 301, 309.
 — Jan Adam 196, 301, 309.
 — Jan 271.
 — Jiří Adam 271, 301.
 — Krištof Karel 271, 278.
 — Václ. Vilém 93, 108, 109, 112,
 194, 217, 247, 249, 259, 271, 300, 306.
 z Rozdražova hrabě Václav 154, 271.
 Ryzmberský z Janovic Adam 273.

S.

- Sadovský 301.
 sv. Salvatorakostel v Praze (St. M.) 235.
 Sekerka z Sedčic Jan Ratibor 303.
 — — Ladislav 93, 197.
 Selender (Zelender) Wolfgang 88, 219.
 Severin Jan 219.
 Sezima z Sezimova Austí Jan 61, 63, 68, 71, 266, 282.
 — Jan Petr 288.
 — Krištof Adam 93, 197, 278.
 — z Vrtby 154, 219, 271.
 Slaný 93, 316.
 Slavata Diviš Lacembok 104, 198, 271, 278.
 — Jaroslav 104, 301, 309.
 — Jindřich 92, 104, 301, 309.
 — Joachym 105, 198, 271.
 — Krištof 105.
 — Michal st. 52, 271, 301, 309.
 — Michal ml. 105.
 — Pavel Michal 104.
 — Vilém 14, 21, 26—45, 48, 51—55, 58—63, 67—71, 73, 74, 86—88, 91, 95, 96, 99—114, 117, 120, 124, 130, 138—157, 160, 162, 178, 179, 189, 219—222, 266, 279, 282—285, 296, 297, 319.
 Slavatová Lucie Ottilie, roz. z Hradce 87.
 Smečno 106.
 Smiřický ze Smiřic Jan Albrecht 104, 109, 199.
 Strahov 7.
 Straka Samuel 26.
 Strakonice 154.
 Strašice (Strašecí) 106, 107.
 Střela z Rokyc Purkhart 271.
 Stříbro 316.
 z Svárova P. Tob. Karel 287.
 z Sulcu hrabě Ludvík 2, 7, 12, 37.

Š.

- Šanovec Jindřich 13.
 de Schartre monsieur 3.
 sv. Šimona a Judy kostel v Praze (St. M.) 235.
 Šín z Šineku Jiřík 219.
 Šlik Jan Albin 108, 197, 271, 300, 307.
 — Joachym Ondřej 26, 30, 93, 99, 103, 109, 120—122, 156, 199, 217, 271, 278.
 Šoffmann z Hemerlesu Wolf Krist. 274.
 Španovský z Lísava Mikuláš 26, 169.
 Španmieller Jan 219.
 Šrepl Jan Chrysostom 218, 278.
 — Krištof 218.

- Štampach ze Štampachu Václ. 197.
 z Šternberka Adam, nejv. purgkrabě, 10, 14, 17, 33, 40, 41, 43, 52, 56, 61, 62, 91, 92, 95, 99—102, 109, 113, 119, 120, 151, 152, 166, 194, 195, 219, 222, 259, 264, 267, 285, 319.
 — Adam ml. 278.
 — Holický Oldřich 197, 278.
 — Štefan Jiří 57, 58, 194, 271.
 — Vladislav 335.
 z Štubenberka Rudolf 198, 199.
 — paní, roz. Vchynská 179.
 Šturm Felix 26.
 z Švamberka Jan Jiří 7, 61—63, 196.
 — Petr 93, 217, 300, 306, 307.
 — paní, roz. Kolonova z Felzu 62.
 Švejkhart Jan, arcib. mohucký 320—343.
 Švihovský Fridrich 217.
 — Theobald 26.
 Švik Jiřík 26.

T.

- Tábor 4, 5, 6.
 Táblo Severin 218.
 z Talmberka Fridrich 154, 219, 271.
 — Jan 217, 259, 261, 271, 273.
 — Jiří 61, 63, 69, 71, 91, 152, 266, 283.
 z Talnhauzu 282.
 z Tehenic Joachym 23, 27, 31, 35, 40—42, 169.
 Teyn n. Vlt. 316.
 Teynagl František Tycho Gansneben z Kaupu 22—56, 137, 160, 162.
 Teyřovský H. Jakub 198, 278.
 Točník z Křimic Purkhart, podkomoří 14, 17, 57, 58, 61, 91, 219, 273.
 z Trautmansdorfu Adam 2, 6.
 — Max. 320.
 Trčka z Lípy Adam Rudolf 270.
 — Jan Rudolf 197, 198.
 z Trmice (Trnice) Jan Albrecht 218, 278.
 sv. Trojice kostel v Praze (M. str.) 235.
 Turnovský z Turnštejna Zigm. 218, 221.
 z Turnu Hendrich Mates 1, 7, 10, 13, 19, 21, 53, 59, 61, 63, 68, 70, 72—80, 83—89, 93, 99—103, 108, 109, 113—119, 122, 124, 151, 163, 180—189, 194, 217, 233, 243, 247, 249, 258, 266, 270, 279, 283, 307, 315, 328.
 — paní, roz. z Tyffenpachu 86, 87.

U.

- Ubesco 37, 39, 40.

V., W.

Wagner Martin 219.
 z Waldštejna Adam, nejv. sudí, 13,
 14, 23, 34, 43, 52, 56, 61, 69, 91,
 95, 112, 155, 176, 178, 193, 265,
 283, 294, 296.
 — Hannibal 198.
 — Hynek 301, 308.
 Valkoun z Adlaru Bohuslav 273.
 Walter Jiřík 219.
 z Wartembergu Jan Jiří 283, 288.
 — Karel 26.
 — Otto Hendrich 283.
 Velvary 22.
 Wencelík z Vrchoviště Zigm. M. 196.
 Wettigenov (srb. Kulov v Luž.) 205.
 Vchynský ze Vchynic a Tetova Adam
 197, 301, 309.
 — — Oldřich 109, 112, 114, 123, 166,
 179, 180.
 — — Radslav (Racek) 151, 270, 283.
 — — Václav 17, 22, 47, 114, 166—179.
 — — Vilém 22, 271.
 Vídeň 13, 14, 78, 125, 223, 268, 321,
 326, 328, 331.
 Wideršperger Jan 169, 273.
 Visconte hrabě 3.
 Vitha ze Zerzavého Jaroslav 274.
 Vodňany 316.
 Vopice Jan 219.

Vostrovec Jan 13, 278, 302, 314.
 — Ladislav 273.
 Vrabský z Dubé Karel 283.
 Vratislav (v Slezsku) 289.
 Vratislav z Mitrovic Adam 274.
 — — Hertvik 271.
 — — Jan 274.
 — — Křištof 61, 115, 219, 273.
 — — Vilém 154, 199, 271.
 — — Zdeněk 154, 197.
 z Vřesovic Vilém 218.
 Vyduna Obytecký Václav 26.

Z.

Zajíc z Hazenburka Jan Zbyněk 112,
 283.
 — nezletilý 317.
 Začal Jan Mr. 219.
 Záruba z Hustiřan Karel 198.
 Zejdlíc Ladislav 151, 154, 271.
 — Rudolf 197.
 Zrucký 172.
 Zykl z Chocenic Jiřík 278.

Ž.

Žďárský z Žďáru Jan Jiří 278.
 z Žerotína Karel 194.
 — Kašpar Melichar 271.
 — Lorenc 271, 301, 305.
 Žižka Mathiáš 219.

O p r a v y.

Str.	82. řádek	9. zh. čti:	— Eus. Khana (m. Khyna).
"	151.	" 17. zh. "	— 7. dne m. juni (m. 17.).
"	188.	" 2. a 3. zh.	— den masopustní dokonán byl. Léta 1611 jako in anniversario.
"	198.	" (15. zh. a) "	— Dobříkovský z Malejova (m. Malečova).
		" (a 7. zd.) "	
"	263.	" 12. zd. "	— léta 1616 (m. 1617).
"	294.	" 14. zd. "	— 20. dne (m. 27.).
"	296.	" 13. zd. "	— 21. března (m. 27.).
"	318.	" 12. zd. "	— 22. srpna (m. března).
"	320.	" 10. zh. "	— 13. julii (m. 23.).
"	326.	" 22. zh. "	— 29. junii (m. 17. junii).